

FORUMSKE DEBATE POLAZNIKA I PREDAVAČA VOĐENE U OKVIRU ONLAJN PROGRAMA „ŠKOLA TOLERANCIJE: ETNIČKE I VERSKE ZAJEDNICE U PROMOCIJI LJUDSKIH PRAVA“

Novembar 2009 – februar 2010. godine

**NEDELJA I, PREDAVA; DR MILAN VUKOMANOVIĆ
RELIGIJA KAO KOMPONENTA LJUDSKE CIVILIZACIJE: INSTITUCIJE I
IDENTITET**

Pitanja za Forum

Postod mvukomanovic » Sre Nov 18, 2009 5:24 pm

Poštovani učesnici Forum-a,

Drago mi je da smo se sreli u Beogradu, na početku ove regionalne online škole CIREL-a. Radujem se što će imati priliku da s vama komuniciram i u okviru Forum-a i četa "Škole tolerancije". Moja tema je, kao što znate, Religija kao komponenta ljudske civilizacije: institucije i identitet.

Predlažem da naš razgovor započnemo odgovorima i diskusijom povodom bilo kojih od ovih pitanja i tema:

- 1) Šta je religija? Šta ona sve podrazumeva?
- 2) Religija kao elemenat individualnog i kolektivnog identiteta.
- 3) Religijske zajednice i institucije u pluralnom društvu. Da li je pluralizam izazov za religijske slobode i prava?

Predlažem, inače, da u daljem razgovoru jedni druge oslovljavamo prvim imenom ili nadimkom, jer to olakšava komunikaciju.

Očekujem vaše odgovore i sadržajnu raspravu narednih dana na Forumu i u chat-room.

Srdačan pozdrav,

Milan Vukomanović

mvukomanovic

Re: Pitanja za Forum

Postod antoniuss » Sre Nov 18, 2009 8:01 pm

Religija je društvena pojava koja podleže određenim zakonima nastajanja, razvoja i nestajanja. Religiju možemo definisati i kao duhovnu povezanost jedne grupe ljudi sa nekim višim, svetim bićem, odnosno Bogom. Bog (na sanskritskom "gospodar hleba") je ljudska zamisao o nekoj natprirodnoj, onostranoj sili. I sama reč religija vodi poreklo od latinske reči "religare" što znači ponovo svezati, prepovezati. Dakle, religija je oblik društvene svesti u kome se prirodne i društvene sile prikazuju kao natprirodne, nezavisne od čoveka, prirode i istorije. Svaka religija podrazumeva više ili manje jednostavno učenje koje se odnosi na suštinu, svrhu i poreklo svega postojećeg. Takođe, svaka religija podrazumeva određene oblike verskih zajednica, kao i određene obrede, ritualne radnje koje se obavljaju na posvećenim mestima, odnosno u određenim institucijama (crkve, džamije, sinagoge, hramovi...)

Postoje dve vrste religija , politeističke religije i monoteističke religije. Za politeističke religije (grčki: poli - više, mnogo i theos - bog) karakteristično je verovanje u više bogova, različita božanstva koja vladaju različitim sektorima prirode i ljudskog delovanja. Politeizam je karakterističan za stare, prirodne, paganske religije. Politeističke religije su više ritualne, obredne nego teorijske. Politeističke religije uglavnom ne teže širenju za razliku od monoteističkih. Najznačajnije stare religije su bile politeističke (egipatska, starogrčka, rimska, odinizam...). Gotovo svi narodi na tlu Evrope su pre primanja hrišćanstva ispovedali razne paganske, prirodne, politeističke religije. Iako su politeističke religije po nastanku starije od monoteističkih, danas su gotovo isčeza (izuzetak su hinduizam i plemenske religije).

Nova religija (New age)

Čini se da je C.G. Jung prvi uveo taj pojam u vezi ulaska svijeta u Doba Akvarijusa, što podrazumijeva jedan vremenski period od 2000 godina u kome se sunce nalazi u Akvarijuza za vrijeme proljetnog ekvinokcija. Navodno, to doba je već počelo početkom 21 vijeka.

U svom širem smislu, new-age podrazumijeva čitavu jednu paletu duhovnih ili religijskih vjerovanja od kojih je veći dio oživljen iz prijašnje tradicije a u nekim slučajevima ta vjerovanja počivaju na novim kanaliziranim informacijama iz raznoraznih izvora.

New Age se takođe donekle veže sa seksualnom revolucijom 60-tih godina i tzv. "pokretom za oživljavanje ljudskih potencijala," 70-tih godina prošlog vijeka, mada njegovi ideološki korijenovi idu nešto dublje, tj. do 19-vijeka kada je došlo do oživljavanja okultizma, pojave teozofije, održavanja spiritističkih seansi itd.

New Age se odlikuje sinkretizmom između zapadne i istočne misli, što je ponekad kombinovano sa idejama o postojanju "svemiraca", "malih zelenih", "kasiopejaca" itd..., i vjerovanjima da će se naš svijet promijeniti na bolje u skoroj budućnosti, uz pomoć neke vrste uskrsnuća, te da će tako biti spašen ili transformisan.

"TRADICIONALNE" crkve opominju svoje vernike na ovu zaraznu Religiju, jer može okrenuti vernika od Boga, i odvesti ga ka uništenju. Oni smatraju da je ova Religija je postala opasna po hrišćane, jer nudi sve ovozemaljsko: bogatstvo, savršenstvo, sreću, mir, zdravlje, ugled i sve što ljudski um može smisliti, ispunjenje svih svojih želja i snova neprestanim napredovanjem u znanju te ulaženjem u Tajnu Prirode, čitavog Svemira koji je Večan, Jedinstven i Jeden. U kojemu su sva bića obuhvaćena u jedno s njim.

Šaljući frekfenciju Svemiru ljudsko biće je u stanju privući sve o čemu razmišlja i misli; pa čak i samu smrt, nesreću,isto kao i sreću i uspeh. Ta Religija u svetu postaje mnogo

popularnija i proširenija čak i od "TRADICIONALNIH". Mada se i New age smatra Religijom koja ima velik doticaj sa Satonom, i Masonima. New age je u stanju privući mnoge, jer nudi sve ovozemaljsko blago, a i užitak nakon smrti.

Ovde se često koristite reči i ideje koja se u društvu koriste sa jakim MORALNIM značenjima. U ovom tekstu, međutim, sve te reči su moralno neutralne. Ovde govorimo o metafizičkim i filozofskim implikacijama Puta Leve Ruke; ideje povezane sa tim pravcem (tama, nosilac svetlosti, itd) su u većini literature povezane sa idejom "zla"

To je, međutim, greška. Moralni sistem je jedna stvar, metafizički sistem sasvim druga. Kakav će čovek moralni sistem da prati zavisi od odluke koja je posebna i drugačija od odluke kakav će ritualni-religijski sistem pratiti. Čovek može da bude mračan, opskuran, nezavisan, da ne priznaje nikakve Bogove, a da istovremeno bude dobar i pošten; isto kao što čovek može da bude kaluđer koji je potpuno posvećen svom Bogu, da stalno insistira na zakonu, svetlosti i "univerzalnoj dobroti," a da u stvari bude lažljivi, podli i licemerni inkvizitor. Ovo je, inače, linija razmišljanja koju čete naći kod mnogih Hrišćana koji pokušavaju da izjednače sve paganske bogove sa demonima, a Odina sa Satanom.

Međutim, stvari nisu toliko proste. Razlog zbog koga je nosilac svetlosti (Lucifer) postao Satana u Hrišćanskom mitu je asocijativno značenje njegovog osnovnog arhetipa. Ideja svetlosti u mraku (inspiracije, bljeska ekstaze, bljeska spoznaje) je protivna putu koji su hrišćani prihvatili kao jedini ispravni: put asketizma, odricanja, i odvajanja od iluzije pomoću predaje jedine konačne realnosti Bogu. Taj put se može videti i u slici kojom se u okviru tog sistema ilustruje svet: "Dok hodam kroz dolinu senke i smrti..." Ali tu su i dva metafizički značajnija problema. Prvi je problem osnovnog pogledu na svet: da li je svet jedna dolina potpune tame u kojoj postoji određena granica iza koje se nalazi potpuna svetlost, ili je svet mesto beskonačne raznolikosti, sa tačkama tame i tačkama svetlosti - pri čemu su i tama i svetlost integralni delovi sistema. Drugi je problem na početku pomenute implicirane jednakosti svetlo-dobro i tama-zlo; svetlost čiste energije će sagoreti čoveka u prah, a tama je neophodna radi stvaranja sna i snova koji nas čine onim što jesmo; odbacivanjem tame i apsolutnim insistiranjem na svetlosti, čovek odbacuje sposobnost da sanja i želi i prihvata na sebe mučenički bol držanja vatre u rukama, nadajući se da će ga plamen "pročistiti" i da će on time postati "bliži Bogu." Na Putu Desne Ruke se smatra da postoje sile koje čoveka vode, da on nije u stanju da sam razume šta se događa, i da mora da se prepusti tim višim silama potpuno da bi došao do cilja. Na Putu Leve Ruke, čovek ima potpuno slobodnu volju kojom radi ono što odluči, i kod koje on plaća cenu za svoje odluke dobrovoljno, a i unapred ako tako treba.

Ako malo razmislite, uopšte nije neobično što postoji tolika netrpeljivost između ove dve filozofije. Za nekoga sa Desne strane, pratilac Leve Ruke izgleda kao bogohulnik i zločinac, pošto se usuđuje da na sebe uzme odluke za koje se "zna" da pripadaju Bogu, time, u stvari, stavljajući sebe u božansku poziciju. Za nekoga sa Leve strane, pratilac Desne Ruke izgleda kao pasivni sluga, koji skače kako god gazda naredi.

Da apsolviramo, šta je dobro a šta zlo?

Staviš jednu ruku u vatru drugu u led i ti si u proseku DOBRO.

Međutim takva dobrota je jadna. Zašto? Zato što je tvojim rukama ZLO, jer je jedna dobila smrzotine a druga opekatine.

Sad smo opet u nedoumici šta je to ZLO????

Podeš da se šetaš i bude ti zima, ne osećaš se dobro nego ZLO, ti onda obučeš kaput i opet se osećaš Dobro, onda sine sunce i ti prokuvaš i opet ti je ZLO. Kada ti je bilo dobro??? Samo onda kad si se našao između DVE SUPROTNOŠTI.

Ovo je inače tema na kojoj sam pobrala neviđenu popularnost na jednom drugom forumu JAVNOM :)

Dakle DOBRO se nalazi na uskoj liniji između DVA ZLA

Slika

Ma šta mi pričali svet nije podeljen na DOBRO I ZLO, nego je dobro samo na uskoj liniji između dva zla ili krajnosti.

Da navedem još koji primer iz prakse. Recimo imaš bračnog koji te pazi mazi tetoši i trči stalno za tobom, on je po svačijim merilima DOBAR ali tebe guši zato što je praviše servilan i ti ga ostaviš. Drugi primer, imaš partnera koji te stalno šutira i šamara i opet ga ostaviš. Ni jedan od ovih tipova NIJE DOBAR, dobra bi bila kombinacija tj mešavina totalno surovog i totalno servilnog tipa (ovakvi i ne postoje nego sam ih uzeo kao tačku zaledivanja i tačku ključanja) Svaki čovek je kombinacija ova dva tipa, sad zavisi od odnosa negde je 70/30% u korist servilnosti, negde 25/75% u korist surovosti. DOBRO I ZLO je samo naš subjektivni osećaj, ono što je dobro eskimu, nije dobro kenijcu. Zato se ljudi stalno čude kako neko može da živi sa nekim. To je ono: "Ja sa njim ne bi bila ni dva dana!" ali ima koja bi bila, zato što on njoj odgovara.

To su Taoisti prikazali simbolom jin-jang, ne valja ni sam jin ni sam jang nego samo linija između njih. Ne valja ni diktatura ni anarhija nego neka razumna sredina. Ne možeš da živiš ni u rerni ni u zamrzivaču, nego u nekoj razumnoj sredini. Međutim i ta sredina nije ista za svakog ponaosob.

Buda je sedeо na obali Ganga i meditirao, rekom je prolazio čamac u kojem je učitelj učio učenika da naštimume neku tamburu (kinesku naravno) Učitelj je rakao: "Ako previše zategneš žicu pući će, a ako je previše otpustiš neće da svira!" U tom trenutku se Buda prosvetlio.

Ovo nisam napisao sam ja nego je oko 49% pokupljeno na netu a ja sam imam 51% (ipak je moj tekst, sva prava zadržava antoniusss) :lol:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za Forum

Postod Sava » Čet Nov 19, 2009 12:40 am

Ne znam koliko treba da budemo religiozno inspirisani da bismo učestvovali u ovim diskusijama ali ću rado čitati duhovne poruke koje budu stavljene sa razlogom i ukusom.

Ja bih religiju opisao kao duhovno putovanja, kojem zreo čovek treba da pristupi individualno i da kroz nju razvija sopstvenu etiku i moralne sisteme vrednosti. Mislim da religiozan čovek treba izučavati prirodu i odnose u njoj, i da uvek treba da bude otvoren za tuđa iskustva - zato ću sa nestrpljenjem čekati Vaše postove.

U svakom slučaju, mislim da je religija individualna stvar svakog verujućeg čoveka i da je na 21. veku da prevaziđe svaku dogmatizaciju slobode religiozne misli i kanonizaciju slobode duha (i ljudskih emocija). Time će se verujem, znatno smanjiti broj verskih sukoba.

Institucionalizacija religijskih misli i iskustava je slobodan čin udruživanja, ali kada on preraste u dogmatski fanatizam - svaka inicijalna ideja o religioznoj vrlini pada u vodu. Nažalost, ne poznajem niti jedan slučaj u istoriji da je instituisanje verskog udruživanja doprinelo kulturnom ili civilizacijskom napretku društva (barem ne više od onoga koliko je kasnije, u ime te iste religije i uništeno stvari u datom društvu)

Ovo je bio samo prvi i izuzetno opšti post ali sam nabacao neke od stavova.

Pozdrav,

Sava Sajko

Re: Pitanja za Forum

Postod Senada » Čet Nov 19, 2009 2:58 pm

Slazem se sa Savom i smatram da je religija svakako jedno individualno iskustvo i uvjerenje, koje mnogi, nazalost zloupotrebljavaju u pogresne, propagandne svrhe. Ne bih sad nesto previse razglabala na tu temu niti iznosila neke definicije... Ako sam dobro shvatila, poenta je nase vidjenje religije i iskustva u praksi

Ono sto za mene podrazumjeva religija svakako je "veza" s Bogom, ako je tako mogu nazvati i sa svim stvarima koje me okruzuju, od prirode pa do samog covjeka i mojih djela i razmisljanja. Za mene, kao ona predstavlja na jednu stranu spoj tradicije s modernim nacinima života.

Sto se tice religijskih zajednica i njihovih uticaja na drustvu mislim da je sloboda misli aksiom liberalne misli, ali sam ubjedjenja da se mora razdvojiti religija od politike, jer inace ce doci do politizacije vjere, sto je recimo slučaj u nasem regionu.

To je ukratko od mene. Nadam se da ce se uskoro i ostali "oglasiti", te da ce se razviti jedna lijepa debata na ovu temu.

Senada

Re: Pitanja za Forum

Postod Filip_Cicek » Čet Nov 19, 2009 3:03 pm

Ako religiju definiramo kao što je to uradio Durkheim pa kažemo da je religija "skup vjerovanja i običaja prema svitim stvarima koja svoje pripadnike ujedinjuje u zajednicu zvanu crkva" otvara nam se ona jedina dimenzija religije o kojoj mozemo argumentirano rasporavljati a to je ona drustvena.

Ako kazemo da religija doista jest neizostavna drustvena komponenta, mozemo dalje rasclaniti stvari pa reci da, ako drustvo postoji u ona 3 pojavna oblika o kojima je govorio Sitarski, a izvorno je slicno Bellovoj teoriji, (dakle ekonomija, kultura i politika) mozemo jasno vidjeti da je religija (narocito ove abrahamske) aktivna u sva tri područja.

1. Ekonomija

- Ekonomski dimenzija religije nije tajna. Vatikan je medu najbogatijim zemljama svijeta u ekonomskom smislu, a o kulturnim bogatstvima ne mozemo govoriti jer ne dopusta ulaz i procjenu njihovih arhiva. Nacin na koji crkva funkcioniра u ekonomskom smislu je da je ona svojevrsna "neprofitna organizacija" koja dobiva milodar, donacije, koje su nenamjenske, dakle ona ih smije trositi na sto zeli. S time da ne mora placati porez drzavi, a ima i monopol

na psihicku prisilu kako je tvrdio Weber. Tocnije ona ima monopol na Boga na određenom teritoriju, dakle na strah od Boga, koji ce biti eliminiran jedino stovanjem onoga sto ta ista crkva propovijeda (molim da se zna da kada kazem crkva mislim na katoličku crkvu, a jako bih volio znati moze li se isti princip vidjeti i u drugim abrahamskim religijama?)

2. Kultura

- Antonio Gramsci definira hegemoniju kao "sustav masovne indoktrinacije" a kasnije su Frankfurcovci to razradili pa govore o "tehnokraciji". Tehnokracija je kultura masovne potrošnje koja eto vlada modernim drustvima divljeg kapitalizma. Nikada mi nije bilo jasno da bas nitko nije tako nesto povezao s religijom. Naime radi se upravo o sistemu vjerovanja i obicaja (idemo u shopping subotom zar ne?) prema svetim stvarima (robi) koja svoje pripadnike ujedinjuje u zajednicu zvanu (kapitalisticko drustvo masovne potrošnje). Religija je institucija koja se gotovo jednakim mehanizmom integrirala u kulturu. To su mehanizmi obrazovanja i vrijednosnog diktata. Integracija u vrijednosni sustav je ona komponenta koja kulturu cini, pazite sada, hegemonijom religije. Svi vrednujemo odredene stvari da zapravo nemamo pojma zbog cega to cinimo. Vrednujemo razmnozavanje i djecu a da u biti nismo sigurni u kakv ih to svijet dovodimo, vrednujemo milostivog Boga a da zapravo nismo u stanju shvatiti kako je svijet daleko od neceg pozitivnog i dobrog. Jasno je da ovdje ima gomila protuargumenata nije ovdje riječ o provokaciji, nego samo dajem to kao primjer u slučaju da sam ranije bio nejasan. Kultura je ono sto religiju cini besmrtnom, ekonomije propadaju, politicki sustavi propadaju, no strah od Boga, veoma tesko da ce ikada propasti.

3. Politika

Mnogi drže da je politika iskljucivo koordinator između ekonomije i kulture, točnije da ona kontrolira monopol nad legitimnim sredstvima fizичke prisile. U uskom je odnosu s ostale dvije sfere drustva. Religija kao takva je upravo ispoliticirana, sjetite se samo ratova, tko je prvi za mikrofonom? Glavari maticnih religija. Osim u izvanrednim situacijama utjecaj crkvenog lobby-ja je itekako snažan, a sve u svrhu održavanja tog istog vrijednosnog sustava koji sam naveo ranije, a koji im pak omogućava da ekonomski rastu. Međutim nekako mi se cini da su neke religije latentno političke kao npr. katolicizam, jer on de jure ne prepostavlja drustveni poredak, dok primjerice islam da, jer je on i drustveni poredak i religija. Kako se odnositi prema tome, u to nisam siguran, no siguran sam u određenu regulatornu ulogu koju politika ima naspram ostale dvije sfere društva.

Ovime sam pokušao provući religiju kao instituciju kroz teoriju Daniela Bella koju smatram veoma vrijednom i dobrim kamenom temeljcem za daljnju raspravu i zato sam ej u biti i iznio. Nemam se namjeru praviti pametan, nego sam religiju sagledao dosta funkcionalistički.
Uzivajte dobri ljudi

Filip_Cicek

Re: Pitanja za Forum

Postod Teodosije » Čet Nov 19, 2009 4:51 pm

1) Šta je religija? Šta ona sve podrazumeva?

Ja bih religiju definisao kao organizovani skup vernika koji za cilj ima dodir sa natprirodnim. To se postiže raznim radnjama koja odstupaju od norme (na primer, molitva, post) ili

uzdizanjem svakodnevnih radnji na viši, svešteni nivo (gde se jelo pretvara u zajednički obrok, gde se kupanje pretvara u ritualno pranje i slično). Mislim da je vrlo bitno razumeti da religija nije isto što i „lično ubeđenje pojedinca“. Lično ubeđenje pojedinca može ostati takvo i bez spoljnog ispoljavanja, što prosto nije slučaj sa religijom.

2) Religija kao elemenat individualnog i kolektivnog identiteta.

Religija je pre dolaska prosvetiteljstva na zapadu igrala mnogo značajniju ulogu (a ni danas joj se uticaj ne sme potceniti). To je dovelo do toga da je danas u Evropi religija mnogo više deo istorijskog identiteta, nego verskog ili individualnog... Ljudi se poistovećuju sa određenom verom (što se posebno vidi na cenzusima) zato što pripadaju hrišćanskom kulturnom nasleđu, a da praktično ne idu na liturgije i mise, ne mole se, ne poste a duhovni život im se sastoji od posećivanja krštenja, crkvenih venčanja i sahrana.

3) Religijske zajednice i institucije u pluralnom društvu. Da li je pluralizam izazov za religijske slobode i prava?

Pluralizam kao takav teško može da bude izazov, i što se mene lično tiče, mislim da upravo religija može biti jedna od komponenti koje mogu pomoći da pluralizam glatko funkcioniše. Pluralizam se u današnjem tehnološkom svetu ne može izbeći, svet je postao veliko selo gde se u svakome trenutku zna šta se gde dešava. Pluralizam se ne prilagođuje religiji - religija se mora prilagoditi pluralizmu.

Savo, osvrnuo bih se samo na par detalja iz tvoje poruke.

U svakom slučaju, mislim da je religija individualna stvar svakog verujućeg čoveka i da je na 21. veku da prevaziđe svaku dogmatizaciju slobode religiozne misli i kanonizaciju slobode duha (i ljudskih emocija). Time će se verujem, znatno smanjiti broj verskih sukoba.

Sve ovo što si napisao će svaki iskreno verujući čovek poreknuti. Nema verujućeg čoveka, nema ni jednoga, koji neće smatrati da on po verskim pitanjima nije u pravu. I pomisao na drugačije se u svakoj veri naziva apostasijom, otpadništвом. Religija nije isto i omiljeni ukus sladoleda - omiljena mi je čokolada, ali eto, zavolim posle vanilu više od čokolade. :lol: Zašto ja lično nisam zastupnik stava „to je individualna stvar svakog pojedinca“? Jer upravo od takvog stava može nastati guranje religije pod tepih i ugrožavanje religijskih prava. Sud za ljudska prava je već naredio da Italija ukloni raspeća iz svojih učionica (zato što nekoga „vredaju“), u Francuskoj pobožne muslimanke imaju ogromnih problema sa nošenjem marame u javnosti ili u školi i slično.

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za Forum

Postod Senada » Čet Nov 19, 2009 6:24 pm

Teodosije je napisao:[b]Zašto ja lično nisam zastupnik stava „to je individualna stvar svakog pojedinca“? Jer upravo od takvog stava može nastati guranje religije pod tepih i ugrožavanje religijskih prava. Sud za ljudska prava je već naredio da Italija ukloni raspeća iz svojih učionica (zato što nekoga „vredaju“), u Francuskoj pobožne muslimanke imaju ogromnih problema sa nošenjem marame u javnosti ili u školi i slično.

Pa naravno da je vjera licna stvar, niko ti naravno ne treba da brani da nosis maramu ili krst (bilo koji simbol) oko vrata... al iskreno smatram da vjerskim simbolima nije mjesto u skoli, posebno javnim skolama, to nisu vjerske, nego obrazovne institucije, i zamisli kako se recimo u jednoj takvoj skoli osjeca dijete druge vjeroispovjesti. Ja sam nesto slicno dozivjela i mogu ti reci nimalo lijepo ili ugodno, i koliko kod se trudio da ti ne smeta, ipak se osjecas drugaciji ili kao uljez, pogotovo djeca koja i ne shvacaju te razlicitosti, pa cesto budes i meta ismijavanja.

A time sto osoba vjeru dozivljava kao individualnu stvar, ne smatram da se gube njena neka svojstva ili da se gura po tepih kao sto kazes, jer u sustini bit je u tome da ti vjerujes za sebe, a ne da ubijedis drustvo u to

Senada

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Čet Nov 19, 2009 7:05 pm

„Jednu stvar imaju svestenici zajednicku sa svetovnim ljudima: svi se tresu nad prihodom i novcem i svi dobro poznaju uslove pod kojim se oni sticu.“

Erazmo Roterdamski (1466-1536) :D

Jos je Tomas Dzefferson krajem XVIII veka rekao da mu ne cini nikakvo zlo to ako njegov sused tvrdi da postoji dvadeset bogova, ili da nema nijednog, a u remonstranci iz XVII veka, protiv diskriminacije denominacije kvekera u Americi stoji da „zakon ljubavi mira i slobode... zabranjuje mrznju, rat i okove. Zato necemo da uvredimo prezbiterijance, independente, baptiste ili kvekere, nego cemo biti srecni da u bilo kome od njih vidimo nesto od Boga...“

Imajuci u vidu znacenje termina religija, (lat. religare- povezati) religija se moze shvatiti kao povezivanje sa svetim, bozanskim i natprirodnim. Ali ona obuhvata i horizontalnu dimenziju, odnosno povezivanje vernika izmedju sebe. Prema Djuri Susnjicu, religija zadovoljava jednu veoma bitnu potrebu vernika, a to je potreba komunikacije sa bogom, sa sobom, sa drugim ljudima, sa prirodom... Religija je povezana sa nadom, ali nada radja i pasivnost (koliko ona paralise mozemo da citamo kod Beketa i drugih dramaturga teatra apsurda). U nekim periodima religija je igrala klucnu ulogu u opstanku i ocuvanju identiteta naroda (mozda nigde vise koliko u Rusiji), ali problem nastaje kada dimenzija crkvenosti prevlada u odnosu na religioznost, kada paradiranje verom prevlada u odnosu na veru samu.

Vera u 21. veku je postala stihiska, a kako kaze Vladeta Jerotic, broj istinskih hriscanskih vernika se smanjuje, vera ce biti sve tanja i sve kvalitetnija, te da istinskih vernika ima jedva 10%, a da je sve ostalo paradiranje verom.

Verske zajednice moraju nuzno da budu depolitizovane, i strogo odvojene od drzave. Srbija je u tom smislu jos uvek daleko od napretka, posebno zato sto je autoritet Srpske pravoslavne crkve u srpskom narodu ogroman.

Upravo pompa koja se podigla oko smrti Njegove Svetosti (a siguran sam da skroman i posten kakav je za zivota bio nas pokojni Patrijarh ne bi voleo da se u ovim danima stvara pometnja) govori o neuvazavanju sloboda gradjana. Poznato je da je kablovskim operaterima nalozeno blokiranje odredjenih zabavnih kanala (ali bez jasnih kriterijuma). Drzava je svojim odlukama prekrila niz sloboda i prava gradjana. Nalozeno (ili preciznije apelovano) je poslodavcima da posebnim merama organizuju rad u svojim radnim organizacijama kako bi svim zaposlenima, koji to zele, bilo omoguceno da prisustvuju sahrani. Sprega crkve i drzave, ili bolje reci, skupljanje politickih poena, vise je nego ocigledno. Ako uzmem u obzir zakon o verskim zajednicama (pomenut u tekstu prof. Vukomanovica), postoje jasna ogranicenja verskih sloboda.

Prema Peteru Bergeru, katolicizam je veoma dugo drzao svoj „crkveni plast“ razapet nad citavom Zapadnom Evropom i tako branio svoje pravo na onostrano i hriscansku duhovnost. Protestantizam je doneo promenu, s njim je nastao i religijski pluralizam, i to pre svega u Americi. Amerika je i najdalje otisla sa verskim pravima, jer u njoj pojedini sekte u smislu otpadnistva od maticne crkve ne postoji, vec se religijske organizacije označavaju terminom denominacija. Tako je i na polju religije uspostavljen preduzetnicki duh, usmeren ka pridobijanju vernika. Tu spadaju ne samo najveće religije, vec i New Age učenja (kao sto su tzv kuc-kuc religije). Sustina je sloboda izbora, verska prava su garantovana svakom gradjaninu.

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod Teodosije » Čet Nov 19, 2009 9:24 pm

al iskreno smatram da vjerskim simbolima nije mjesto u skoli, posebno javnim skolama, to nisu vjerske, nego obrazovne institucije, i zamisli kako se recimo u jednoj takvoj skoli osjeca dijete druge vjeroispovjesti. Ja sam nesto slicno dozivjela i mogu ti reci nimalo lijepo ili ugodno, i koliko kod se trudio da ti ne smeta, ipak se osjecas drugaciji ili kao uljez, pogotovo djeca koja i ne shvacaju te razlicitosti, pa cesto budes i meta ismijavanja.

Verski simboli nisu isključivo verni već i nacionalni. Na primer, da li je zastava Saudijske Arabije verski ili državni simbol? Da li je zastava Gruzije državni ili verski simbol?

Uklanjanje verskih simbola ne podstiče toleranciju - to zapravo postaje tiranija manjine nad većinom koja želi simbole tu za sebe, a ne da bi drugome bili trn u oku. To što su se tebi smejavili, mislim da je tu mnogo veći problem netolerancija, a ne simboli sami po sebi. To je klasičan strah od Različitog iskombinovan sa psihologijom mase. Meni su se nebrojeno puta

smejali što nosim crkveni kalendar u mojoj pernici, jer po tom pitanju sekularizam se uopšte ne razlikuje od religije - kada on postane dominantan, on će početi da ismejava.

Upravo pompa koja se podigla oko smrti Njegove Svetosti (a siguran sam da skroman i posten kakav je za života bio nas pokojni Patrijarh ne bi voleo da se u ovim danima stvara pometnja) govori o neuvazavanju sloboda gradjana.

Muslim da je ovde u pitanju nešto drugo. Prvo, ta „pompa“ se ne diže oko patrijarha Pavla, nego oko ljudi koji su ga za života iskreno voleli, poštovali i sada žele da se na odgovarajući način poslednji put pozdrave sa njim. Na samoj sahrani je bilo više od pola miliona ljudi, toliko naroda ni 5. oktobar nije mogao da skupi, a da ne brojimo ljude koji su stajali u redu i do osam časova da celivaju patrijarha. Ne znam koja su prava građana ugrožena - pravo na zabavni program? Dan žalosti je uređen Zakonom koji je namerno šturo sročen da bi na najbolji mogući način obuhvatio sve moguće situacije koje bi mogle nastati pošto je Zakon donet (otuda i nedostatak preciznih kriterijuma). Ne znam iz kog razloga ne održati dan žalosti povodom njega (jedna od najpoštovanijih srpskih javnih ličnosti tokom prethodnih 20 godina). Održali smo i Zoranu Đindjiću i Brisu Tatonu, pa valjda je Paja toliko zasluzio. :)

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Čet Nov 19, 2009 10:19 pm

[quote="Muslim da je ovde u pitanju nešto drugo. Prvo, ta „pompa“ se ne diže oko patrijarha Pavla, nego oko ljudi koji su ga za života iskreno voleli, poštovali i sada žele da se na odgovarajući način poslednji put pozdrave sa njim. Na samoj sahrani je bilo više od pola miliona ljudi, toliko naroda ni 5. oktobar nije mogao da skupi, a da ne brojimo ljude koji su stajali u redu i do osam časova da celivaju patrijarha. Ne znam koja su prava građana ugrožena - pravo na zabavni program? Dan žalosti je uređen Zakonom koji je namerno šturo sročen da bi na najbolji mogući način obuhvatio sve moguće situacije koje bi mogle nastati pošto je Zakon donet (otuda i nedostatak preciznih kriterijuma). Ne znam iz kog razloga ne održati dan žalosti povodom njega (jedna od najpoštovanijih srpskih javnih ličnosti tokom prethodnih 20 godina). Održali smo i Zoranu Đindjiću i Brisu Tatonu, pa valjda je Paja toliko zasluzio. :)"

[/quote]

Muslim da me nisi najbolje razumeo. Naravno da nije sporna sahrana, njen prenos na RTS-u, pokojni patrijarh je to svakako zasluzio. Sporan je nacin na koji se drzava umesala u sprovodjenje dana zalosti. Kao sto sam napisao, apelovano je na poslodavce(citaj nalozeno je) cak i pod pretnjom krivicne prijave da svoj rad organizuju prema satnici sahrane, sto je direktno zadiranje u slobode i prava gradjana. Kada je rec o programu, kablovskim operaterima nije cak ni receno koji kanali treba da se blokiraju, ni po kojim kriterijumima, pa smo imali situaciju da je blokiran hrt, ali ne i kanali pornografskog sadrzaja. Sekularna drzava

tako nesto sebi ne sme da dozvoli. I ovo nije jedinstven slučaj da crkva ima dominantan položaj. Setimo se Amfilohijevih izjava povodom parade ponosa. :D

Milos

Sud za ljudska prava je već naredio da Italija ukloni raspeća iz svojih učionica (zato što nekoga „vredaju”), u Francuskoj pobožne muslimanke imaju ogromnih problema sa nošenjem marame u javnosti ili u školi i slično.

Italija je sekularna država, i samo zato sto u Italiji ima preko 90% katolika ne znaci da verski simboli treba da budu u skolama. Jer skole ne smeju da budu regrutni centri, niti vecina katolika treba da tirađe manjinu.

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod Teodosije » Pet Nov 20, 2009 11:02 am

Kada je reč o programu, kablovskim operaterima nije cak ni receno koji kanali treba da se blokiraju, ni po kojim kriterijumima, pa smo imali situaciju da je blokiran hrt, ali ne i kanali pornografskog sadržaja. Sekularna država tako nesto sebi ne sme da dozvoli. I ovo nije jedinstven slučaj da crkva ima dominantan položaj. Setimo se Amfilohijevih izjava povodom parade ponosa. :D

Slažem se za kanale - tu su kriterijumi trebali da budu itekako jasni. A i ja lično ne vidim lično šta fali Amfilohijevim izjavama povodom parade ponosa. :)

Italija je sekularna država, i samo zato sto u Italiji ima preko 90% katolika ne znaci da verski simboli treba da budu u skolama. Jer skole ne smeju da budu regrutni centri, niti vecina katolika treba da tirađe manjinu.

Ovde se radi o zameni teza. Većina katolika ne sme da tirađe manjinu (to se slažemo) ali po kojoj logici manjina (10%) treba da tirađe većinu? Ovde se toliko priča o raspećima koja „vredaju” manjinu a niko ni da pomisli kakav bi skandal i uvredu uklanjanje tih raspeća izazvalo. Škola i nije regrutni centar - bila bi da su deca prisiljena da se mole ili da idu na bogosluženja (sto, koliko ja znam, nije slučaj).

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!
(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za Forum

Postod Milanche » Pet Nov 20, 2009 11:24 am

Milos je napisao:

Sud za ljudska prava je već naredio da Italija ukloni raspeća iz svojih učionica (zato što nekoga „vredaju”), u Francuskoj pobožne muslimanke imaju ogromnih problema sa nošenjem marame u javnosti ili u školi i slično.

Italija je sekularna država, i samo zato sto u Italiji ima preko 90% katolika ne znaci da verski simboli treba da budu u skolama. Jer skole ne smeju da budu regrutni centri, niti vecina katolika treba da tiraši manjinu.

Verski simboli su se vremenom stopili sa identitetom jednog naroda. Tako da se za neki odredjeni narod može vezati odredjena religija. Ne bih da budem pristrasan (posto sam hrišćanin), ali zasto bi nekome smetalo raspeće, ili ga cak i ugrozavalo? Država treba biti razdvojena od crkve-da bi se mogla nazvati sekularnom. Ali ako je ogromna vecina ljudi u toj državi verujuca, zasto bi se ta vecina diskriminisala?

Milanche

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Pet Nov 20, 2009 1:30 pm

A i ja lično ne vidim lično šta fali Amfilohijevim izjavama povodom parade ponosa. :)

Mozda ti licno ne vidis :D mozda ni ja licno :D ne vidim, ali ovde nije stvar o privatnom misljenju. Amfilohije je u danima pred paradu, bukvalno aminovao nasilje. Da sad ne parafraziram, ali mogu da pronadjem ta izdanja Politike :D

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Pet Nov 20, 2009 1:41 pm

Verski simboli su se vremenom stopili sa indetitetom jednog naroda. Tako da se za neki odredjeni narod moze vezati odredjena religija. Ne bih da budem pristrasan (posto sam hriscanin), ali zasto bi nekome smetalo raspece, ili ga cak i ugrozavalo? Drzava treba biti razdvojena od crkve-da bi se mogla nazvati sekularnom. Ali ako je ogromna vecina ljudi u toj drzavi verujuca, zasto bi se ta vecina diskriminisala?

Saglasan sam sa tobom da je katolicizam deo tradicije italijanskog naroda, ali Vecina se svakako nece diskriminisati uklanjanjem raspeca sa skola. Niko njima nista ne zabranjuje. Ali se mora razgraniciti polje crkve i polje drzave, sekularna drzava je velika civilizacijska tekovina. Ako Italijani zive u laickoj drzavi, nametanje religioznih simbola je u suprotnosti sa logikom drzave.

Sa politikoloskog aspekta, pitanje nije da li treba skinuti raspece(iz navedenih razloga smatram da treba), vec da li su Italijani na to spremni. Trenutno je situacija kompikovana u Italiji zbog porasta broja imigranta. Italijani se zbog toga osecaju nesigurno, jer im navodno ti stranci kradu poslove, a sada i tradiciju(to je rekao bih pitanje materijalnih i postmaterijalnih vrednosti o kojima je pisao Ronald Ingelhart- dakle o spremnosti za sledecu nivo :D). O ovoj odluci suda se kaze da je vise "evropska nego italijanska", i ako je u necemu problem, onda bi ga u ovom aspektu trebalo potraziti.

I jedna ispravka. Prvi citat za koji si stavio Milos je napisao, nije moj, vec mislim Bojanov :D

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Pet Nov 20, 2009 1:47 pm

Ovde se radi o zameni teza. Većina katolika ne sme da tiraniše manjinu (to se slažemo) ali po kojoj logici manjina (10%) treba da tiraniše većinu? Ovde se toliko priča o raspećima koja „vredaju“ manjinu a niko ni da pomisli kakav bi skandal i uvredu uklanjanje tih raspeća izazvalo. Škola i nije regrutni centar - bila bi da su deca prisiljena da se mole ili da idu na bogosluženja (što, koliko ja znam, nije slučaj).

A kako to manjina tiranise vecinu, ako ni njenih verskih simbola nema na skolama? :D Kao sto sam rekao Milanu, problem je mozda u tome sto kazu da je ova odluka vise evropska nego italijanska, odnosno da Italijani(odani tradiciji) nisu spremni na ovaj korak. Ali to je drugo pitanje. Kao sto sam rekao, uklanjanje verskih simbola jeste bolan proces, ali on je u skladu sa opsttim evropskim vrednostima, i dugorocno je pozitivan.

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod mvukomanovic » Pet Nov 20, 2009 2:56 pm

Vidim da se forumska debata već rasplamsava, što je dobro, naročito kada se koriste solidni argumenti u dijalogu. S druge strane, nekako smo prebrzo stigli od opštijih, teorijskih pitanja do Amfilohija i parade ponosa. Vratićemo se kasnije, na forumu i četu i na konkretnije primere da ilustrujemo neke od naših teza, ali za početak ovog forumskog razgovora bi, mislim, bilo dobro da malo detaljnije pročešljamo teoriske okvire pitanja koje sam napred postavio. Ne zaboravite, ovo je još uvodni deo škole koja će trajati do februara! Filip, Teodosije i Miloš su to dobro pokrenuli na prvoj strani, pre nego što se ušlo u debatu oko toga ko je šta tačno mislio (na drugoj strani). Vratimo se malo na te teorijske prepostavke. Isto tako, bilo bi dobro da se uključe i drugi sagovornici, da i njih ovde čujemo.

Samo nastavite gde smo stali na početku, jer je to dobro krenulo.

mvukomanovic

Re: Pitanja za Forum

Postod Marko Vujacic » Pet Nov 20, 2009 3:31 pm

Nekoliko komentara i pojasnjenja:

Teodosije je napisao: Zašto ja lično nisam zastupnik stava „to je individualna stvar svakog pojedinca“? Jer upravo od takvog stava može nastati guranje religije pod tepih i ugrožavanje religijskih prava. Sud za ljudska prava je već naredio da Italija ukloni raspeća iz svojih učionica (zato što nekoga „vredaju“), u Francuskoj pobožne muslimanke imaju ogromnih problema sa nošenjem marame u javnosti ili u školi i slično.

Muslim da je nije toliko bitno sta bi bila nasa licna ili filozofska preferencija na ovu temu, vec da ispitamo da li je sa stanovista drzave i njenog odnosa prema religiji ovaj stav opravdan. Zasto ja mislim da jeste? Upravo da bi se obezbedilo puno ostvarivanje slobode veroispovesti. Kako to? Ukoliko podjemo od nacela univerzalnosti ljudskih (pa i verskih) prava, onda to znaci da su svi pojedinci slobodni i jednak u pravima. Kada tome dodamo nacelo nediskriminacije, onda to pravilo nalaze da bi bilo kakvo mesanje drzave u ostvarivanje religijskih sloboda, zapravo znacilo dovodenje u povlasceni položaj jedne, druge ili treće religijske denominacije. Jer, ma koliko postojala odredjena vecina, i ma koliko stabilna ona bila, drzava ne moze obezbediti da se bas sve religijske denominacije predstave u npr. obrazovnom sistemu. Ako je vec tako, jedini nacin jeste da drzava obezbedi ravnopravno ispovedanje vere, odsnosno da ostane neutralna u odnosu na bilo koju od njih, jeste da sferu odnosa pojedinca sa svevisnjim ostavi privatnoj sferi, a da s druge strane obezbedi istovremeno da nijedan zakon ne povredi ostvarivanje te religijske slobode. Dzefferson je upravo to zvao "zidom razdvajanja" crkve i drzave (iako je licno bio veoma religiozan).

To sto je to u privatnoj sferi ne znaci da nije dozvoljeno javno ispoljavanje/manifestovanje/praktikovanje religije. To jamce i slobode misli, savesti, veroispovesti i izrazvanja. Dakle, vernici naravno imaju crkve, manastire, i ostale religijske objekte u kojima mogu praktikovati religiju. Ne vidim zasto je potrebno da drzava kroz svoj

obrazovni sistem bude sponzor ove ili one religijske denominacije. Najpre, time se krsi nacelo univerzalnosti i jednakopravnosti, odnosno, nuzno se manjinske religijske denominacije dovode u neravноправан положај, односно њени vernici бивaju diskriminisani. Наша држава је Законом о црквама и верским zajednicama izvršila prima facie diskriminaciju izmedju tzv. tradicionalnih i tzv. netradicionalnih verskih zajednica. Time se umesala u ostvarivanje religijskih слобода који је вероватно противуставан (jer је једне повластила, а остale diskriminisala). Казем вероватно, то је моје мисљење, али није потврђено пред Уставним судом па да не излекем (jer је Уставом, чланом 11. предвидјено да се "ниједна религија не може усоставити као државна"). На крају крајева, чланови Устава о забрани дискриминације су сасвим сигурно овим одредбама преkrсeni.

Друго, зелео бих да разјасним неке ствари. Суд у Страсбуру nije naredio Италији да уклони raspeca iz skola. Sud u Strasburu nema nadležnost da nekoj državi naredi da uradi ovo ili ono. Sud u Strasburu je u presudi u slučaju Lautsi protiv Italije utvrdio krsenje clana 2 protokola 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, koja se tice prava na obrazovanje, uzetog zajedno sa članom 9 EKLJP koji se tice slobode misli, savesti i veroispovesti. Presuda je posledica osmogodisnjeg spora које гдја Lautsi, finskog porekla, вodi protiv italijaskih vlasti, zato sto је smatrala да су њеноj deci, prisustvom raspeca, povredjena prava na obrazovanje u skladu sa njenim uverenjima. Sta je Sud utvrdio?

"Prisustvo raspeca – које је немогуће не приметити у ucionicama – ucenici svih godista lako могу interpretirati kao religijski znak i osecali bi da se obrazuju u skolskoj sredini koja nosi pecat date religije. Ово може бити охрабрујуће за religiozne ucenike, али исто тако узнемирујуће за ucenike који praktikuju druge religije или су ateisti, posebno ukoliko припадају religijskim manjinama. Sloboda да се не верује у било коју veroispovest (inherentno slobodi veroispovesti garantovanoj Konvencijom) nije ograniceno odsustvom religijskih sluzbi ili religijskim obrazovanjem: она је просirena na prakse i simbole који izrazavaju verovanje, veroispovest ili ateizam. Ova sloboda zasluzuје posebnu заштиту ukoliko је држава та која izrazava verovanje i pojedinac је стављен у ситуацију коју он или она не могу izbeci, или то могу uчинити само kroz disproportionalan napor ili zrtvu.

Država je trebalo da se uzdrzi od nametanja verovanja u prostorijama где су pojedinci od njih zavisni. Narocito, zahtevano je да се поstuje verska neutralnost u kontekstu javnog obrazovanja, где је prisustovanje casovima obavezujuće bez obzira на veroispovest, и где cilj treba da буде подстicanje kritickog razmisljanja ucenika.

Sud nije uspeo da shvati kako prikazivanje, u ucionicama u državnim školama, simbola који zdravorazumski може бити povezan sa Katolicanstvom (vecinskoj religiji u Italiji) може služiti obrazovnom pluralizmu које је било esencijalno за ocuvanje "demokratskog drustva" сто је predvidjeno Konvencijom, pluralizma који је prepoznaо Italijanski ustavni sud.

Obavezno pokazivanje simbola date religije u prostorijama које користе javne vlasti, a posebno u ucionicama, на тај начин је ограничило право roditelja да образuju своју decu u skladu sa svojim uverenjima, i право dece da veruju ili ne veruju." (izvod iz presude - Lautsi v. Italy (application no. 30814/06))

Sud je potom zaključio, jednoglasno, да је izvršeno krsenje clana 2 Protokola 1 uzeto zajedno sa članom 9 Konvencije. I то је jedino сто Sud може да utvrdi, uz dosudjivanje 5,000 EUR odstete. Али није naredio državi da сва raspeca ukloni. Уколико Италија висе voli da placa novce onima који dobiju spor, onda neka буде tako.

Msilim da je ovaj spor indikativan i vazan kao dokaz pravnog standarda u ovoj oblasti, ali i argument koji nam moze sugerisati pravac - a to je da je korisnije da drzava ostane neutralna u pogledu religije.

Marko Vujacic

Re: Pitanja za Forum

Postod Prohora » Pet Nov 20, 2009 5:48 pm

Ljudi, evo i mene. Potrudila sam se da odgovorim :roll:

Kao sto vidite odgovori su na makedonski..nadam se da sam jasna, ako je nesto nejasno slobodno pitajte. :|

1.Šta je religija? Šta ona sve podrazumeva?

Religijata pretstavuva individualen odnos so boga. Religiskata zaednica pak e zbir individui sobereni vo isti nacela. Taa e opst fenomen koj ima cel da vostpostavi vrska pomegu smrtniot covek i besmrtnite sustestva.

2.Sekoj covek ima potreba da se najde vo nekoja grupa, zbir luge, nacela, normi koi ke go identifikuvaat. Negovata identifikacija go potvrdjuva negovoto postoenje. Go pobeduva negoviot strav od osamenost. Ottuka potrebata covekot da bide del od nesto. Zaедно со drugiot da pripaga na nestoto. Religijata vo ovoj kontekst moze da bide i individualen i kolektiven identitet.

Kako grupa na nacela koja moze da pribere pod svojot pokriv mnogu razlicni luge i da odgovori na mnogu skokotlivи prasanja za zivotot i svetot, pretstavuva idealen identitet. Religijata na drzavata cesto znae da bidat kolektiven identitet. Na primer toa osobeno e zastapeno vo pravoslavnите земји, nacionalniот identitet go izednacuваат со religioznata pripadnost i po nekoj avtomatizam - ako si Srbin ti mora da si pravoslaven... (Za toa ke zboruvam poopsirno na blogot... da ne se rasplinuvam ovde).

3.Toa sto postojat vo sklop na edna drzava poveke religiozni organizacii razlicno se reflektira kaj razlicni drzavi. Na primer Amerika nema nikakov problem so religioznosta na svoite gragani, pa tamu e mnogu ednostavno da si pripadnik na koja sto sakas religija. Vo Makedonija ne daj boze da si POA (Pravoslavna Ohridska Arhiepiskopija). Toa znaci avtomsatski deka si predavnik, Srbin i izdajca svoga roda...svojot anticki rod :D znaci mnogu zavisi koja e politikata na drzavata – koja sekogas na hartija e sekularna! Mnogu oksimoronski, neli?

Prohora

Re: Pitanja za Forum

Postod mvukomanovic » Sub Nov 21, 2009 9:12 am

Hvala Marku na prethodnoj intervenciji i pojašnjenju. Da i ja još malo razjasnim smisao i kontekst našeg trećeg pitanja.

Moderno shvatanje religijskih sloboda je deo nasleđa prosvetiteljstva, a njegovu najraniju ustavnu formulaciju predstavlja Prvi amandman na Ustav SAD, ratifikovan još 1791: »Kongres neće donositi nikakav zakon kojim se ustanovljava religija ili zabranjuje njenu slobodno ispovedanje«. Većina evropskih zemalja, od kojih su neke imale dugu tradiciju kao konfesionalne države, počinje da u svojim ustavima, još od devetnaestog veka, tretira pravo na religijsku slobodu kao pravo građanina ili, pak, privatno, subjektivno pravo. Nešto docnije se (najpre u Nemačkoj) razvija i precizniji koncept religijske slobode kao »javnog subjektivnog prava«: ne samo, dakle, privatnog već i javnog prava (npr. pravo na udruživanje ili javno praktikovanje određene religije; pomoći države u javnim institucijama – zatvorima, bolnicama i sl.)

U današnjem svetu je to pravo znatno prošireno, tako da savremeno shvatanje religijskih sloboda obuhvata više različitih aspekata: a) privatno pravo; b) javno pravo, jer država tretira to pravo kao javno dobro; ono se, naime, uspostavlja između države i fizičkog ili pravnog lica; c) pravo erga omnes - ne samo u odnosu na državu, već i na svakog drugog pojedinca; d) ustavno pravo, jer je ono, po nekim opštijim standardima, priznato u ustavima zemalja i zaštićeno vrhovnim sudom; e) fundamentalno pravo, zaštićeno ne samo ustavom, nego i međunarodnim aktima, poveljama o ljudskim pravima, počevši od Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. Tu se onda najčešće govori o »slobodi mišljenja, savesti i religije«. Prva se odnosi na ideje ili pojmove, druga na moralne sudove, a treća, još uže, na religijska verovanja.

Sloboda religije ili veroispovesti uvek ima dvostruki smisao, ili dva aspekta koja se skupa podrazumevaju. To je pravo da se veruje, ali i ne veruje; da se učestvuje, ali i ne učestvuje u verskom obredu; da se daju ili ne daju prilozi religijskim institucijama. To je zatim pravo na versko obrazovanje dece, ali i pravo da se dete ne podvrgava takvom obrazovanju, itd. Još šire, reč je o pravu da se ne daje zakletva koja je protivna osnovnim religijskim ubeđenjima pojedinca ili obavlja oružana vojna služba ukoliko je ona protivna tim ubeđenjima. Kao kolektivno pravo, ono podrazumeva slobodu na javno ispoljavanje religijskih ubeđenja i propagiranje religijskih učenja i stavova. To je pravo na udruživanje u religijske organizacije, na mesto štovanja, na kupovinu, uvoz, izvoz, distribuciju religijske literature; upravljanje religijskim institucijama, privatnim školama; dobrovoljni rad i sakupljanje pomoći, itd.

Granice religijskih sloboda su takođe propisane zakonom i tiču se neophodnosti da se zaštitи javni red i mir, život i zdravlje drugih građana, kao i njihova vlastita fundamentalna prava i slobode. S druge strane, sama država treba da pruži i određene garancije za religijske slobode: ona treba da bude neutralna, nekonfesionalna država; da omogući religijsku asistenciju u javnim institucijama poput bolnica, zatvora i vojnih ustanova; da ne učestvuje u izboru religijskih službenika, kao i da omogući da se u razumnoj meri prilagodi rad tokom religijskih praznika. Važan problem tu predstavlja i odnos prema laičkim državnim institucijama, kao što je, na primer, javna škola: da li je javna škola u nekonfesionalnim državama još uvek laička institucija u tradiciji prosvećenosti; da li je javni školski prostor i dalje »nepovrediv», odnosno nekonfesionalan; da li on ima neku vrstu autonomije, tako da verske zajednice ne mogu učestvovati u obrazovnom procesu i eventualnom pridobijanju novih, mlađih vernika bez

bitnijih promena samog zakonodavstva? Takve dileme uglavnom razrešavaju ustavni sudovi zemalja koje su uvele konfesionalnu versku nastavu u državne škole.

U tim pravnim okvirima, ključno je, međutim, poštovati dva principa: princip jednakosti pred zakonom i princip nediskriminacije. To je naročito važno u domenu kolektivnih prava, i tu u praksi postoji i najveći rizik od diskriminisanja nekih religijskih grupa ili zajednica. Ovaj problem poprima posebnu težinu u kontekstu pitanja koje se tiče religijskih sloboda u viševerskim društvima. Religijski pluralizam, pa i religijski diverzitet kao takav, predstavlja, nesumnjivo, veliki izazov za religijske slobode i u tesnoj je vezi s upražnjavanjem tih sloboda. U Rusiji je, na primer, 1997. godine bio predložen zakon po kome su samo četiri religije - Ruska pravoslavna crkva, judaizam, islam i budizam - priznate kao »matične«, tradicionalne i istorijske za ovu zemlju. U vezi s tim su se onda javili ozbiljni problemi u odnosima s protestantima i Rimokatoličkom crkvom, a Jehovinim svedocima je čak suđeno u Moskvi zbog kršenja ovog propisa i učestvovanja u kultu koji navodno podstiče religijsku mržnju i razara porodicu. Kao rezultat svih tih problema, ubrzano je došlo do promene tog predloga zakona.

Religijska sloboda iziskuje odgovornost da se slobode i prava drugih štite kao svoje vlastite slobode. Poštovanje slobode veroispovesti, izvornosti i autentičnosti drugih religijskih tradicija, kao i spremnost da se te slobode zaštite kao svoje vlastite, predstavlja, u izvesnom smislu, i krajnji test tolerancije za svaku versku zajednicu, test njihove stvarne privrženosti religijskom pluralizmu. Drugim rečima, u onoj meri u kojoj su religijske organizacije spremne da se založe za prava i slobode drugih crkava i verskih zajednica, ali i neverujućih građana, one imaju razvijenu svest i o svojim pravima i slobodama. Važi, naravno, i obrnuto: nizak stupanj svesti o vlastitim pravima i slobodama ima najčešće za posledicu ugrožavanje ili ignorisanje prava drugih.

Jedan od glavnih preduslova religijskih sloboda je, dakako, pravna distinkcija između države i crkve (verskih zajednica), kao i njihov pozitivan odnos i saradnja. Religijske zajednice treba da imaju jednaka prava i jednak tretman u različitim javnim delatnostima. Posebnu pažnju tu treba posvetiti religijskim slobodama i pravima nacionalnih i religijskih manjina, te tzv. »malim verskim zajednicama«. Vlada države ne bi trebalo da formira nikakvu posebnu organizaciju ili instituciju čiji bi cilj bio kontrola religijskog života crkava i drugih verskih zajednica. S druge strane, poželjno je imati nekakve vidove ili organe saradnje između dve strane. Crkve imaju prava da javno iznose stavove u pogledu etičkih i socijalnih, pa i političkih pitanja, ali ne smeju delovati kao instrumenti političkih partija ili prekoračivati svoja ustavna i zakonska ograničenja. Države bi, isto tako, trebalo da ohrabre crkve i druge verske zajednice u promovisanju zajedničkih vrednosti, dijalogu i tolerancije.

Izvinjavam se na opširnosti ovoga posta, ali to je, valjda, privilegija (ili mana?) većine predavača.

mvukomanovic

Re: Pitanja za Forum

Postod antoniuss » Sub Nov 21, 2009 3:57 pm

Osnovni problem u ovim diskusijama je terminološki, i zato ja malo (ili mnogo?) dosadno insistiram na razrešenjima te vrste, da se prosto zna o čemu pričamo, da ne bismo mešali pojmove (koji ni sami nemaju uvek precizne granice), i samim tim se udaljili od najistinitijih mogućih zaključaka. Ma koliko mislili da govorimo istim jezikom, to je vrlo retko potpuno tačno.

Primetio sam da se ljudi često bune u diskusiji jer ne razlikuju deizam i teizam pa da nešto kažem o tome.

Deizam je Teizam ali jedan određeni pravac mišljenja novijeg datuma iz vremena prosvetiteljstva na zapadu. Deizam od latinski Deus a Teizam od grčke reči Teos. I jedno i drugo znači Bog.

Teizama ima različitih- Recimo Monoteizam i Politeizam (to je ova institucionalizovana religija)

A Deizam služi da označi jedan pogled na taj teizam (tkzv. naučni- to je otprilike ovo što mi ovde radimo). No da ovde samo kažem da je jedna po meni od osnovnih razlika Deizma i komunizma :) taj da oni Tvrde da ima neki stvoritelj svemira koji je stvorio svet i prepustio ga zakonima prirode. Često se navodi primer časovničara koji je napravio časovnik i navio ga pa on sada sam radi.

Deizam se na samom početku vezivao uz samo Hrišćanstvo ali se polovinom prošlog veka posebno posmatra i tretira samostalno kao religijski pogled.

Dakle nema čuda, molitve, rituala itd. Uglavnom oni nemaju ni crkve pa često kažu da su njihovi Hramovi škole. Oni vole da raspravljaju o svemu (kao i vi) ali im ne smetaju neslaganja.

Više neki liberalni Teizam gotovo ateizam.

Meni je sve vremu u glavi, npr, dok čitam ove vaše postove - jedna konstatacija da smo mi kao društvo, do skoro, živeli u sistemu neke čudne religije. Zvala se komunizam, iako se možda neko i neće složiti, ali to je bila religija, neka alternativa veri, u jednom trenutku koji je trajao dobrih 50 godina. Prvosveštenik se zvao Tito, a kad je umro, narod se vratio starijem kultu, islamskom, katoličkom, pravoslavnom.... Bilo je, doduše, pokušaja pojedinaca da naslede prvosveštenika (Sloba,Franjo,Alija npr), ali svi smo svedoci kakav je to skandal stvorilo, neku monstruoznu mešavinu komunizma i vere (dva kulta). Komunizam je svakako pokušao da istisne religiju i zauzme njeno mesto, ali - to ga nije učinilo religijom u pravom smislu reči. Neki će reći da je, ipak, u antireligijskim elementima komunizma nešto mnogo dublje od običnog ateizma, neko će pomenuti simboliku petokrake itd. itd. Ne znam. Ali mi se čini da mnoge organizacije DANAS imaju sličnu hijerarhijsku strukturu, po sličnom klišeu. Mi sad ponovo učimo o "bratstvu i jedinstvu i ravnopravnosti", istina pod drugom firmom, ali ove lakcije je mene naučila još moja učiteljica Mira u osnovnoj školi kad je govorila:"Djeco nemojte se svađati, svi smo mi isti, bez obzira na naciju i vjeru!" 8-) - Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za Forum

Postod dragana » Sub Nov 21, 2009 5:25 pm

Dragi svi,

evo napokon i ja da nesto napisem. Malo je duze ali posto necu biti u prilici da ucestvujem narednih par dana, ovo ce verovatno biti sve od mene za prvu nedelju. A sa blogom i ja imam problema.

Da sama pokusavam da dam odgovor na prvo pitanje verovatno bih u racionalizaciji otisla previse daleko pa bi moje shvatanje religije bilo blisko onome sto Lesek Kolakovski jedino navodi kao zabranjeno kod definisanja religije, "da religija nije nista drugo do sredstvo svetovnih - drustvenih ili psiholoskih - potreba". I tu neumerenu racionalizaciju vidim kao subjektivni faktor, uticaj mojih licnih stavova na objektivno shvatanje drustvene stvarnosti, pojava i cinjenica, sto religija jeste. U prvom tekstu profesora Vukomanovica, navedeno je vise definicija religije, i nesto svoje ne bih dodavala. Samo bih istakla iz teksta kao posebno bitno sto religija podrazumeva, obuhvata, koji su to elementi, pa se navodi religijski diskurs (mythos, logos, ethos), religijsko iskustvo (eros), religijska delatnost (ritual, praxis), religijska zajednica (ethos, koinonia) i religijska institucija. Zasto je meni kao osobi koja nije religiozna, verujuca, bitno da raspravljamo o ovoj temi? Zasto je meni bitno da znam sta je religija? Nije bitno da li Bog postoji, da li onostrano postoji, jer ako manje ili vise ljudi u jednom drustvu veruju u to, ako bar i delimicno to utice na formiranje njihovih stavova a jos vise na ponasanje, i najvise ako kao rezultate ima nastanak institucija i ustanova, onda smo u realnoj sferi, onda govorimo o drustvenim pojavama i ponasanju. Pa stoga nije, sa aspekta razumevanja drustvenih odnosa, bitno da li ja verujem i da li ja mislim da je to bitno. Slazem se da verujuca osoba svoju veru ne razmatra sa naucnog stanovista, da svoju veru, na jednoj strani, i naucno znanje, na drugoj strani, vidi kao odvojene dimenzije. Ali se ne slazem da kod razumevanja i definisanja religije ne treba imati naucni pristup, naprotiv! Preciznije, ovo moje razmatranje religije ne mogu nazvati naucnim pristupom, vec laickim, ali poenta je da proucavanju religije i elemenata koji je cine, verujem, treba pristupiti kao i ostalim dimenzijama drustvene stvarnosti.

Smatram da je nemoguce govoriti odvojeno o individualnom i kolektivnom identitetu ili negirati postojanje jednog od ta dva. Individualni i kolektivni identitet su podjednako bitni i nalaze se u dijalektickom odnosu. Nekada jedan ili drugi vise dolaze do izrazaja, nekada je sam religijski identitet manje ili vise bitan i zastupljen, a sve u zavisnosti od vrste religije, veroispovesti, drustvenih uslova, od pojedinca, a dodala bih i od porodice. Cak i kada se pojedincu cini da je njegova vera i religijsko iskustvo samo nesto njegovo licno, na osnovu iste te vere i religijskog iskustva mozemo govoriti o njegovoj pripadnosti ili nepripadnosti odredjenoj grupi ili zajednoci. Religija je drustvena pojавa a religijski identitet uvek i kolektivni, i pored sve osobnosti na kojoj neka osoba moze insistirati. Cak i kada neka osoba prezire religijske institucije i njene predstavnike, i svoju veru dozivljava kao nesto licno, dimenzija kolektivnog identiteta se ne gubi.

Kao sto je profesor vec napomenuo, pluralitet samo ukazuje na de facto postojanje diverziteta i razlika u jednom drustvu. A to moze da obogacuje jedno drustvo ali, mora se reci, i da cini zajednicki zivot pripadnika tog drustva i njegovu organizaciju mnogo komplikovanijom. To znaci da su, u nacelu, homogena drustva stabilnija, a ona u kojima je pluralnost cinjenicno stanje mogu biti plodno tlo ako ne latentnih ili manifestnih konflikata i sukoba, onda nestabilnosti i permanentnih kriza. Mada ovde moram napraviti grubu razliku izmedju "prirodno" i "prinudno" homogenih drustava, gde je u drugom slucaju diverzitet zabranjen,

postoji negativan odnos prema pluralitetu, a razlike i konflikti su samo potisnuti, a kada te latentne suprotnosti izbjiju na povrsinu, takvo drustvo puca po savovima. Dakle, prinudno homogena drustva su prividno i privremeno stabilna. Naravno, ne mora i ne bi trebalo da bude tako. Zato kada kada govorimo o kvalitativnom aspektu, pa pricamo, kako je profesor rekao, o pluralizmu kao pozitivnom odnosu prema diverzitetu, onda mozemo reci da u takvom drustvu razlike postaju bogatstvo a ne pretnja stabilnosti. Sve ovo je na nivou teorije. A u praksi je svakako sve mnogo komplikovanije. Pa bi moj odgovor bio da pluralitet jeste IZAZOV za religijske slobode i prava, i ne samo za njih. Ali nije, ne mora biti i ne treba biti, pretnja i opasnost. I licno, to ne vidim kao nesto lose. Iz krize jedno drutvo moze izaci unapredjeno. To samo znaci da je potrebno vise rada i truda, tolerancije, da je potrebno razvijati demokratske institucije. To je izazov koji nam govorи da neke stvari ne smemo prepustiti slucaju, jer se mogu vratiti kao bumerang u vidu ugrozene stabilnosti i kohezije drustva kao celine, u vidu represivnog odnosa prema odredjenim grupama i zajednicama i njihovim slobodama i pravima ili u vidu agresivnosti, iskljucivosti i zatvorenosti tih istih grupa i zajednica. I na kraju, bitno je napomenuti da verske slobode i prava svoj pun smisao dobijaju u pluralnim drustvima, a svoje puno ostvarenje u pluralistickim, liberalno-demokratskim drustvima. Takva drustva su ovorena i samim tim podlozna mnogim i novim izazovima, konstantno su u promenama koje povecavaju kompleksnost drustvene strukture i svakodnevног zivota ljudi, ali ta otvorenost je upravo kljuc za individualni i drustveni napredak.

Srdacan pozdrav!

dragana

Re: Pitanja za Forum

Postod Jelena » Sub Nov 21, 2009 6:24 pm

Cini mi se da postoji bitna distinkcija izmedju vere i religije, koja se cesto previdja. Tako se vera ne mora nuzno odnositi na neke odredjene religijske dogme, dok je temelj svake religije vera. U ovom smislu, vera jeste individualna, licna stvar svakog pojedinca, njegovo intimno iskustvo, dok je religija bitno nadindividualna, kolektivna, izrazava citav sistem dogmi, nacina ispoljavanja, normativnih dimenzija i njihovu institucionalizaciju.

Prateci ovu debatu na forumu, nametnulo mi se jedno pitanje - koliko je vazan (a mozda i presudan) drustveni i kulturni uticaj jednog naroda za religijsko opredeljenje pojedinca? Cini mi se da je on ogroman - da je zastupljenost odredjene religije i tradicije u drustvu, ono sto bitno određuje versku pripadnost pojedinca. Tako da je "Istorijski i kulturni monopol" neke konfesije u datom drustvu cinjenica koja dosta dovodi u pitanje mogucnost svesnog i samostalnog izbora religije pojedinca. Dosta je tesko jednom budista u Srbiji da "praktikuje" svoju religiju, koja je mnogo vise od same religije - koja je i kultura i civilizacija.

Izvor paganskih religija u anticko vreme bio je strah od nepoznatog, neobjasnjivog, onoga od cega covek zavisi, onoga sto u nekom smislu odluceuje o njegovoj sudbini. Iako su se religije dosta razlikovale, vecina njih je imala dve bitne komponente - da "umili" boga koji je po njihovom misljenju gnevani, da ne bi kaznio ljude zlom i nesrecom, a sa druge srane da mu ukaze cast, zahvalnost, obozavanje.

U monoteistickim religijama situacija je svakako drugacija. Koliko drugacija? Da li bi religija postojala da covek sve moze da objasni, da je besmrstan (jer je strah od smrti, zla i nesreće jedno od najjacih egzistencijalnih osecanja) i od prirode manje zavistan? Nedavno mi je jedan prijatelj rekao: "Pa ja da ne verujem u zivot posle smrti, ja bih se odmah ubio". Variacija

ovoga bi bila "Da ne vrujem u reincarnaciju..." ili "Da ne verujem da mogu dostizanja nirvane (prestanak ponovnog radjanja - sto je druga strana onog prethodnog)...." isl. Setimo se cuvene Paskalove opklade: podjednake su sanse da Bog postoji i ne postoji, razumski gledano sve se svodi na opkladu. Ako postoji - nagrada je vecni zivot i blazenstvo, ako ne postoji - nista ne gubimo.

Koliko god religije bile raznovrsne i koliko se god razlikovalo njihov cilj - kontakt sa transcendentnim ili poniranje u sopstvenu unutrasnjost, cini mi se da je izvor vere i nadanja upravo ljudska nesavrsenost i zavisnost. Religija svakako pomaze ljudima da prevaziđu ocaj, bol, beznadje, da im pruži odgovor na pitanje smisla života i smrti, da im u svakom trenutku - sreće i nesreće, pruži utociste i spokoj, zato je ona oduvek bila vrlo bitna komponenta društva. Coveku je oduvek bilo potrebno da veruje u neku visu Pravdu, u Dobro, da veruje da život i zbivanja u svetu nisu samo skup slučajnosti koje ne podlezu nikakvoj uzročnosti, već da postoji neka visa zakonitost.

U ovom smislu, kod modernog coveka je nauka jedan vrlo mocač i jak vid vere (koja se svojom snagom približava religiji), vere u zakonitost sveta, prirode i univerzuma (vere - jer su zakoni uvek samo vrlo verovatni, a nikad nesumnjivi i nuzni). Naucnik svoj život i razmišljanje gradi na raciju, na uverenju da ono što je neobjasnivo i nepoznato, nije samim tim i misticno, već je samo nedovoljno ispitano.

Sto se tice odnosa države i religije, ilistovacu svoj stav parafrasiranjem profesora Vukomanovića: smatram da sam dobro uradio posao, ako nijedan student ne bude ni vise ni manje religiozan nakon kursa o religijama. Država bi ovako morala da se postavi prema razlicitim denominacijama. Ona treba da bude potpuno neutralna u odnosu na njih. Nacelo nediskriminacije se može zadovoljiti jedino ukoliko se nijedna od njih ne predstavlja u državnim institucijama. Ostvarivanje slobode veroispovesti moralno bi bilo zagarantovano. Smatram da je za medjureligijski dijalog izuzetno bitna uloga verskih predstavnika, kao što je ona bitna i u medjuetnickim dijalozima i procesu pomirenja (npr. biskup Desmond Tutu u Juznoj Africi) i stvaranja stabilnih, pravnih država, jer verski predstavnici zaista uzivaju visoki kredibilitet u društvu. Prepostavka svega ovog bi bila siroka edukacija naroda - jedan novi prosvjetiteljski pokret.

Pozdrav!

Jelena

Re: Pitanja za Forum

Postod Tijana » Sub Nov 21, 2009 6:39 pm

Šta je religija? To je pitanje koje se skoro uvek prvo postavlja a na koje je najteže odgovoriti. Mnogi su proučavajući religiju pokušali da daju odgovor i definišu je, ali na kraju uvek su postojale mane i nedostaci. Najbolji primeri takvih pokušaja su definicije poput onih da je religija verovanje u manu (tajanstvenu, okultnu moć ili silu) ili verovanje u duhovna bića. Takva minimalna definicija, koja suštinu religije vidi samo u verovanju je jednostrana i samim tim nedovoljna da bi se objasnila njena složenost. Korak dalje napravio je Dirkem koji je pored verovanja dodao još i običaje kao i pojam crkve. On je religiju sveo na društvo i kolektivitet pri čemu pojedinac nije imao nikakav značaj. Sa pojavom funkcionalizma na religiju se gledalo više kao na potrebu i funkciju koju ima nego što čini njenu suštinu. Tako je npr. Malinovski smatrao da religija stupa na scenu usled emocionalnih napetosti jer ona omogućava racionalano rešenje za suštinske životne probleme, dok Redklif - Braun vidi u religiji pozitivne ili negativne efekte na socijalnu strukturu i procese u društvenom životu. Sa

druge strane neki su išli toliko daleko da nisu pravili razliku između religijskih i nereligioznih verovanja tako da se pod religijom mogao podvesti nacionalizam ili nauka. Simboličkim definicijama u religiju se uvodi sistem simbola pomoću koji se objašnjava uspostavljanje motivacija i raspoloženja koji formulišu shvatanja o opštem poretku života i čine ih realnim. Naravno pokušaj da se religija definiše traje i danas i mnoge debate još uvek su u toku. Po mom mišljenju sve gore navedeno se može primeniti ali ne mora da važi za sve religije. Zbog toga ja nisam za opštu definiciju religije jer ona ne može objasniti niti definisati sve religije. Religije nastaju, razvijaju se i transformišu na različite načine. Svaka religija ima svoj "život" i kao takva treba da se definiše zasebno ili eventualno sa religijama od kojih je potekla, imala ili ima kontakte, pripada istom geografskom prostoru i sl. Bilo kakav pokušaj globalnog definisanja religije uvek može se kritikovati i osporavati jer religija je "živ organizam" koji se vremenom menja, prilagođava životu i kulturi svojih pripadnika, a i svedoci smo nastajanja nekih potpuno novih, do sada nedovoljno istraženih religija. Sto se tiče pitanja religije kao individualnog i kolektivnog identiteta, smatram da je ona element koji je bitan za oba identiteta. Ovim pitanjem se još početkom XX veka bavio Sigmund Frojd, otac psihanalize, koji je religiju smatrao važnom za kolektivno društvo i posmatrao je kao univerzalnu opsivnu neaurozu kod ljudi. U jednom društvu religija ima značajan ako ne i primaran značaj za jačanje kolektivnog identiteta jednog društva, države ili ekonomskog sistema. Pored toga što je religija važan društveni činilac, ona je i čisto lična stvar pojedinca. Pojedincu je neophodno da stvori sliku sveta, da dobije odgovore i objašnjenja za neka životna pitanja kao što su smrt, nepravda, bolesti, ratovi i sl. kao i zadovoljenje nekih svojih potreba. Takođe potreba čoveka za pripadnošću i osećaju jedinstva koji se religijom postiže, nesumnjivo govori o tome da je ona neizbežan element u stvaranju individualnog i kolektivnog identiteta. Pored elementa koji povezuje pojedinca i društvo, religija može imati i suprotan efekat. Ona može dovesti do toga da pojedinac ili neka manja grupa ljudi svojim religijskim uverenjem budu prognani i izopšteni iz društva, svojom voljom ili voljom dominantne većine.

Tijana

Re: Pitanja za Forum

Postod **Filip_Cicek** » Sub Nov 21, 2009 10:28 pm

Marko Vujacic je napisao:Nekoliko komentara i pojasnjenja:

Msilim da je ovaj spor indikativan i vazan kao dokaz pravnog standarda u ovoj oblasti, ali i argument koji nam može sugerisati pravac - a to je da je korisnije da država ostane neutralna u pogledu religije.

Marko pozdrav

Moja temeljna teza je da je razlika znanost (ono što učimo u školama) i religija samo ideološka priroda određenog vjerovanja. Načelno razlike velike nema.

Zašto to mislim možda će bolje reći Kuhn koji odlično primjećuje da su sve velike znanosti (matematika, fizika itd.) temeljene na predpostavkama. Zato recimo aksiomi u matematici gube filozofsku raspravu sa srednjoškolcem, a koncept vremena jednako je nedefiniran i nejasan. Ako tako gledamo na stvar možemo doista reći da znanost jest religija objektivizma, religija sustavnosti i nepristranosti. Ideološka struktura mjerjenih podataka. Ideološki temelj na

kojem počiva svoj tumačenje podataka temelji se na pretpostavkama još nedokazanim i po mnogima nedokazivim. Dakle možemo tvrditi da prevelike razlike nema jer religija isto tako želi klasificirati podatke prema pretpostavkama.

Odgovaram si odmah da religija ne nastoji revidirati pretpostavke, pa makar otkrila da je u krivu. Ona ne postavlja ono znanosti svojstveno pitanje "a što ako ipak...?".

Međutim mi doista ne možemo suditi što je dobro učiti dijete, što je pravedno. Religija doista mora biti u sferi privatnoga, slažem se. No, mora li i znanost? Tko smo mi uopće da namećemo institucije bilo kome? tko smo mi da određujemo što je važno za znati? Nekima je religija, nekima znanost, nekima nešto treće i to treba poštivati - dakle tvrdim: svako znanje treba staviti u sferu privatnoga (jasno mi je da tržište nije otporno na tako nešto - ovo je idealizam, ali ne odustajem)

Drugo pitanje odnosi se na Islam koji nastoji biti i politički sustav i religija. Što ćemo s tim slučajem? - nemam odgovor na ovo pitanje želim usmjeriti raspravu ovim postom, ako se svi s tim slažemo naravno.

Filip_Cicek

Re: Pitanja za Forum

Postod Milena Miskovic » Sub Nov 21, 2009 11:26 pm

Sv Agustin je rekao vecina nas odlicno zna sto je religija sve dok nas neko ne upita da je definisemo. Grupe, obicaji, rituali, sistemi vjerovanja koje identifikujemo kao religije su toliko razliciti da uopste nije lako pronaci jednu definiciju koja ce sve obuhvatiti. Mozda je najbolje odredjenje religije dao Djuro Susnjic koji kaze da je religija " svako vjerovanje u absolutnu I misticnu moc". Stare koliko i civilizacija, cilj svih religija je, u sustini, samo taj da ucini covjeka bozanskim, bogolikim, omogucivsi mu da izrazi bozanske kvalitete, kao sto su univerzalna ljubav, samlost, milosrdje, nesobicnost, tolerancija, strpljenje, hrabrost i drugo. Religija označava licni stav pojedinca prema osnovnim pitanjima njegove, odnosno, covjekove egzistencije, najslobodniji, najintimniji covjekov odnos prema vječnim pitanjima smisla i postojanja.Zadire u naj-skri-ve-ni-je obla-sti ljud-ske psi-he i igra cen-tral-nu ulo-gu u ljud-skom is-ku-stvu. Kao na-cin shva-ta-nja svije-ta, re-li-gi-ja pred-sta-vlja po-se-ban ele-me-nat kul-tu-re sva-ko-ga na-ro-da. Ono sto je za-jed-nic-ko svim re-li-gi-ja-ma je to sto sve re-li-gi-je ba-ra-ta-ju ni-zom sim-bo-la ko-ji iza-zi-va-ju osje-ca-nje pos-to-va-nja i stra-ho-pos-to-va-nja, i sve re-li-gi-je ima-ju ri-tu-a-le (ce-re-mo-ni-je) u ko-ji-ma uce-stvu-ju ver-ni-ci (na pri-mer, bo-go-slu-ze-nje u cr-kvi). Da-kle, sve re-li-gi-je uvek pod-ra-zu-mije-va-ju ne-ka bi-ca ili pred-me-te ko-ji pro-iz-vo-de stra-ho-pos-to-va-nje ili cu-dje-nje, bez ob-zu-ra da li vje-ro-va-nja u okvi-ru ne-ke re-li-gi-je uklju-cu-ju ili ne uklju-cu-ju bo-go-ve. Iako re-li-gij-ske ob-re-de ce-sto iz-vo-de po-je-din-ci na-sa-mo, sve re-li-gi-je ima-ju re-dov-ne ce-re-mo-ni-je ko-je ver-ni-ci ova-vlja-ju ko-lek-tiv-no u cr-kva-ma, hra-mo-vi-ma ili sve-ti-lis-ti-ma. Upravo po-sto-ja-nje ko-lek-tiv-nog ob-re-da pred-sta-vlja glav-ni ci-ni-lac po ko-me se re-li-gi-ja raz-li-ku-je od ma-gi-je. Ona je cesto u funkciji instrumenata socijalne kontrole: utice na oblikovanje savjesti pojedinaca i time mu se nameće kao njegov nevidljivi unutrasnji element kontrole. Religija bitno utice na oblikovanje karakterinh osobina pojedinaca, grupa i naroda. Tako je na primjer protestanizam svojom religioznom drustvenom teorijom uticao na razvoj preduzetnickog duha, stedljivosti i

kolektivnog kulta rada kod protestantskih naroda. U mnogim isorijskim periodima religija je odredjivala citavu kulturu, filozofiju, nacin zivota, drustvene odnose i njihovu organizaciju.

Milena Miskovic

Re: Pitanja za Forum

Postod Aki K. » Ned Nov 22, 2009 1:17 am

Iako sam procitao prethodne postove, neću se (izuzev na jednom mestu) osvrtati na njih jer se kasno uključujem i to bi oduzelo dosta i vremena i prostora i učinilo ovaj post haotičnim, a možda ga i odvelo kuda nije zamišljeno da ide diskusija na ovoj temi.

Svoju definiciju religije neću davati, sasvim mi je u redu da se priklonim definiciji iz ovonavedljnog teksta koja nabraja aspekte religije (bar sam ja to doživeo kao definiciju). Ovde bih samo skrenuo pažnju na utisak koji sam stekao čitajući neke od prvih postova s ove teme - da neki od kolega zanemaruju institucionalni aspekt i trude se da ga izbace iz definicije. Kako je već primetila Jelena, vera i religija nisu isto. Ne može religija da nema neki oblik institucije (najšire shvaćeno). Religija je društveni fenomen zato što ima SVE one pobrojane elemente, a određene razlike u osećanjima različitih verujućih pojedinaca prema svojoj veri ne menjaju činjenicu da postoje prakse, diskursi i institucije koji ih bar donekle objedinjuju.

Taman je ovo prelaz na pitanje identiteta. Najpre, pošto je kolektivni identitet posebno pipav termin, da napomenem da kolektivni ili društveni identitet ne shvatam kao nešto što poseduje neki kolektiv, već kao skup segmenata individualnih identiteta, koji čine da se pojedinci osećaju pripadnicima nekog kolektiva, uz dodatak da na stvaranje i održavanje tog kolektivnog identiteta mora (u nekoj meri) uticati neka institucija (opet najšire shvaćeno i tako će i inače koristiti ovaj termin). Kada ovako postavimo stvari, religija ne može neposredno uticati na nekolektivni segment individualnog identiteta (u nekim okolnostima može posredno; takođe u nekim okolnostima može verovanje da utiče, ali mislim da bi me razmatranje toga dvooga odvelo daleko od poente). Kao element kolektivnog identiteta, nema sumnje da je religija jako često (ne i uvek i svuda) veoma bitna. Takođe, mislim da je ona posebno značajan njegov segment jer zbog svog pozivanja na mythos ima daleko širi manevarski prostor od ostalih obeležja identiteta. U poziciji je da traži veću vernost zbog mitoloske opravdanosti (u smislu izvedene iz mythos-a) svojih logos-a i ethos-a. Dalje, njena pretenzija na posebno legitimno određivanje logos-a i ethos-a daje joj za pravo da se po potrebi povezuje s drugim obeležjima identiteta i da na njih vrši uticaj.

Na kraju, pitanje pluralizma. Šta je društvo? Pošto ne mislim da je na ovo pitanje moguće dati adekvatan odgovor, pretpostavici da je društvo zajednica koja ima državu ili nešto drugo što obavlja približno iste zadatke, tj. nešto državoliko, da se tako izrazim. ;) U tom slučaju, nisam siguran da li danas postoji društvo koje nije pluralno (makar ne samo ne bilo pluralističko, nego i gušilo pluralizam (u kom je slučaju njegova pluralnost možda tajna)). No, da se vratim na temu (posebno što prethodna konstatacija opet može odvesti u pitanje šta je društvo): ne mislim da pluralizam može bilo kako predstavljati izazov slobodama i pravima. Prava nikako ne mogu podrazumevati ugrožavanje tuđih prava. Slobode mogu, ako se najšire shvate, uključivati i slobodu da se ne poštuje tuda sloboda i da se krše tuda prava, ali ovakvo definisanje slobode jednostavno danas nije uobičajeno, makar u krugovima elementarno upućenim u značenje termina kojima barataju. Pitanje je samo da li će se religijske institucije i zajednice postaviti pluralistički ili ne. Mislim da je na to pitanje nemoguće dati opšti odgovor, čak ni u pokušaju. Spektar različitih reakcija (posebno kada se uzme u obzir da pluralizam može biti i minimalno shvaćen i praktikovan) različitih institucija ili istih institucija u različitim situacijama je beskonačan. U suprotnom bismo, da upotrebim primer iz tekstova,

imali kratak i jednoznačan odgovor na pitanje da li religijske institucije i zajednice stvaraju sukobe ili ih izmiruju.

Aki K.

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Ned Nov 22, 2009 5:50 pm

Potpuno sam saglasan sa Filipom da se stvara konfuzija na forumu, a cini mi se da jos ni polovina ljudi nije okacila tekstove, tako da nam se crno pise kad krene bombardovanje. :D Mozda je trebalo i forumske debate da podelimo na grupe, ali to je vec na organizatorima. Ja cu se ipak jos jednom oglasiti, pa kome se cita, moze, koga mrzi i ne mora. :D Osvrnuo bih se na jedno pitanje koje je prof. Vukomanovic pomenuo na pocetnom susretu, a kojeg nema medju pitanjima, a to je terminolosko odredjenje i prakticni znacaj u svetlu medjunarodnih okolnosti fundamentalizma (konkretno religijskog fundamentalizma).

Ovaj termin narocito je, kao sto je svima poznato aktuelizovan nakon 11-og septembra 2001. godine.

Ja cu se na njega osvrnuti sa politikoloskog aspekta, iako sam primetio da nekima smeta naučno određivanje religije. Ipak, mislim da je odlicno sto imamo toliko razlicitih aspekata (politikoloski, socioloski, teoloski, filozofski), i smatram da oni rasvetljavanje termina cine samo plodnjim, nikako konfuznijim, iako naravno ima mnogo materijala.

Preveliko insistiranje u medijima na ekstremnom religijskom fundamentalizmu, doprinelo je stvaranju odredjene terminoloske konfuzije. Teorija „agenda setting“ u ovom slučaju najbolje pokazuje moc medija koji nam namecu „ako ne sta cemo da mislimo, a ono svakako o cemu cemo da mislimo“.

Jednu dobru analizu političkih ideologija, medju njima i religijskog fundamentalizma dao je Endru Hejvud u knjizi Politicke ideologije.

Fundamentalizam bi u njegovoj interpretaciji označavao „stil misljenja u kojem se izvesni principi priznaju kao sustinske istine, koje bez obzira na njihov sadrzaj, imaju neosporan i najvažniji autoritet“. Fundamentalizam ne mora da bude povezan iskljucivo sa religijom, on se svakako može odnositi i na političke ideologije (Hejvud navodi primer liberalnog skepticizma). U medijima se fundamentalizam cesto poistvecuje sa zatvorenim doktrinarnim shvatanjem, ali i autoritarizmom, međutim on može da znaci i „posvećenost principu“. Kada je reč o religijskim fundamentalistima, oni prema Hejvudu religiju dozivljavaju kao „korpus sustinskih i neospornih principa koji diktiraju ne samo licno ponasanje, već i organizaciju drustvenog, ekonomskog i političkog života. Dakle, zbog toga, za razliku od, na primer liberala, religijski fundamentalisti ne smatraju da religija treba da bude ogranicena samo na privatnu sferu, već ona treba da bude u sluzbi opsteg narodnog preporoda.“

U ovom značenju drustvenog preporoda, najbolji primer je islamska republika Iran, u kojoj se religija živi, ili kako je Homeini govorio „Politika je religija“.

Jos jedna vazna distinkcija jeste ukazivanje da fundamentalizama ima u svakoj religiji. Iran je primer onoga što Hejvud zove aktivni fundamentalizam, što znači da su politika i religija prozete, i da je religija deo javne sfere. Postoji i pasivni fundamentalizam, usmeren na ocuvanje svog identiteta odvojenoscu (primer su Amisi).

S obzirom na sirinu termina fundamentalizam, samo cu se kratko osvrnuti na pojam islamskog fundamentalizma, zbog koga je i sam termin aktuelizovan. Hejvud navodi istorijat razvoja islamskog fundamentalizma (pa koga zanima moze da procita, zanimljivo je). Revolucija u Iranu 1979. svrgavanje saha, uspostavljanje Homeinija za vrhovnog vodju bilo je inicijalna kapisla za mnoge fundamentalisticke grupe. Toliki uticaj verski vodja u Iranu ima upravo zbog razlike izmedju siitskog i sunitskog ogranka. Siiti, koji su dominantni brojcano u Iranu veruju da se bozanska mudrost prenosi i sa „ispravno vodjenih kalifa“ i na imame, koji su takodje nepogresivi i zbog toga kod siita verske vodje imaju toliki autoritet.

Ono sto je nakon napada 2001. bio trend u medijskom prikazivanju fundamentalizma, jeste njegovo poistovecivanje sa islamom. Ostru osudu ovakvih, mora se priznati potpuno neopravdanih generalizacija, mozemo naci u knjizi Edvarda Saida Krivotvorene islama. Said na dobrom delom argumentovan, ali sa jednim evidentnim ogorcenjem na Zapad i zapadno, pokusava da objasni da izmedju fundamentalizma i islama ne sme da stoji znak jednakosti . I svakako da ne sme, iz prethodnih redova to je potpuno jasno. Medjutim, razumljivo je zasto je to radjeno, jer se generalizacije najlakse usvajaju, a kada ih cujemo preko medija, posebno televizije, nema puno vremena za kriticku analizu. Said je upozorio da izjednacavanje islama i fundamentalizma(uzimajuci u obzir da ni fundamentalizam terminoloski nije jedinstveno definisan) islam svodi na sacicu pravila, stereotipa, positovecujuci religiju sa nasiljem, sto samo otezava interreligijski dijalog.

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod vedrana » Ned Nov 22, 2009 10:47 pm

Bez obzira koliko se religije u odredjenim segmentima i pojmovima razlikuju jedna od druge, religija u svom psihologisko-leksikonskoj tvrdnji predstavlja sistem shvatanja, vjerovanja, ponasanja, obreda i ceremonija, pomocu kojih pojedinac ili zajednica stavlja sebe u odnos s Bogom ili s nadnaravnim svijetom, te od kojeg (sistema) religiozna osoba dobija niz vrednota prema kojima se ravna i prosudjuje naravni svijet. Religija kao simbolicki sistem sadrzi moc insipiracije za covjeka ali on sa svoje strane postaje religiozan tek kad prihvati religiju kao licnu inicijativu. Ta osobina ljudske inicijative prihvatanja religioznosti zavisi od psihickih snaga i procesa.

Pet glavnih dimenzija religije :

1. Ideoloska dimenzija
2. Rituali
3. Religiozna iskustva
4. Intelektualna dimenzija
5. Znacenje vjere za zivot

Kako ste se manje vise svi dotakli psihologije i Freuda, da i ja onda napisem koju :D (na koncu to mi je struka ;)

William James za njega je religija „osjecaji, djela i iskustva ljudi pojedinaca u njihovoj samotnosti, ako oni pri tome dozivljavaju sebe kao one koji stoje u odnosu s necim ili nekim sto smatraju bozanskim“. Za njega je religija prije svega licna kategorija, te on uglavnom zaobilazi instiucionlano lice religije. Prema njemu, nisu kljucna pitanja „Postoji li Bog“ vec „kako Bog i religija mogu pomoci covjecanstvu u borbi za boji zivot?“

Freud i njegov psihoanaliticki pristup religioznosti su poznati. On nosi sa sobom negativan pristup ovom fenomenu. Za Freuda je religioznost covjekova univerzalna prisilna neuroza i prava iluzija ljudskog duha. Bog je prema njemu, jednostavno uzdignuta i nadomjestena slika vlastitog oca, a religija nastaje iz ocekivanja ispunjenja infantilnih zelja, koje nastaju na temelju ljudske bespomocnosti i potrebe za zastitom. Religioznost je samo jedan faza iz koje treba izici, i sto prije je rijesiti.

Carl Gustav Jung istice da je religija neosporno jedan od sredisnjih, najranijih i najopcenitijih izrazaja ljudske duse i drustva.

Erich Fromm prema njegovu istrazivanju svaka osoba ima religioznu potrebu, potrebu za okvirnom orijentacijom i objektnom odanosti.

Jean Piaget uveo je u psihologiju religije koncept dva fundamentalna tipa religiznog stava: tanscedencija i imanencija. Transcedentni Bog je Bog izravnih bozanskih uzroka, koji lezi izvan naseg shvacanja, a imanentni Bog je Bog vrijednosti, koji je vise u nama nego izvan svijeta.

Gordon W. Allport za njega je religioznost znacajan faktor u procesu razvoja i rasta ljudske licnosti. Allport je također uveo u psihologiju religioznosti i pojmove ekstrinziecne i intrinziecne religioznosti. Ekstrinziecna relija je „religija koja se upotrebljava“, intrinziecna religija je „religija po kojoj se zivi“.

Abraham Maslow prema njemu religija pociva u ljudskoj sposobnosti da otkrije unutarnje izvore u licnosti i napreduje prema vecim vrijednostima, te da tako postane zrela osoba u spomenutom smislu. Maslow je uvijeren da su svi vjerski sistemi u svojoj biti isti, da se svi nacelno slazu u promicanju vrhunskih iskustava kao sredstava rasta prema potpunoj licnosti. Viktor Frankl on definira religiju kao „traženje konačnog smisla“ a da bi religioznost bila autenticna mora biti licna i spontana, bez nametanja. Kada govori o zdravoj religioznosti, Frankl kaze da covjekova vjera treba biti cvrsta, a nikad kruta, tu je na tragu Junga koji kaze „Zadrta vjera cini covjeka fanaticnim, a cvrsta tolerantnim“ :D

sorry sto je dugoo... ali nisam mogla da odolim :D
odgovor na 2 i 3 pitanje saljem sutra (obecavam da nece biti ovako dugoo :)

vedrana

Re: Pitanja za Forum

Postod mvukomanovic » Pon Nov 23, 2009 8:15 am

Drago mi je što smo se u ovom Forumu vratili na teorijsku ravan našeg dijaloga. U medjuvremenu je bilo puno odgovora i komentara na pitanje Šta je religija. Odmah da kažem da je to pitanje kojim po pravilu započinjemo religiološke kurseve, a svesni smo da je pretenciozno, gotovo retorički, postavljeno. Više je tu zapravo reč o tome da se razmotre neki teorijski i metodološki problemi, nego da se odgovori na samo pitanje. U tom smislu shvatite i smisao mog pitanja i vašeg zadatka. Doprobro je uvek dati i terminološka razjašnjenja, da ne bi bilo zabune.

Mislim da s ovom diskusijom idemo u dobrom pravcu.

mvukomanovic

Re: Pitanja za Forum

Postod Beba » Pon Nov 23, 2009 2:11 pm

Jelena je napisao:Cini mi se da postoji bitna distinkcija izmedju vere i religije, koja se cesto previdja. Tako se vera ne mora nuzno odnositi na neke odredjene religijske dogme, dok je temelj svake religije vera. U ovom smislu, vera jeste individualna, licna stvar svakog pojedinca, njegovo intimno iskustvo, dok je religija bitno nadindividualna, kolektivna, izrazava citav sistem dogmi, nacina ispoljavanja, normativnih dimenzija i njihovu institucionalizaciju.

P

U potpunosti se slazem sa Jelenom, religija zahteva odredjenu vrstu zajednice, a vera ne. Covek ne mora biti religiozan da bi verovao u boga (transcendenciju). Ja za sebe mogu reci da sam areligiozna, ali ne i ateista. Kao ni u filozofiji, tako ni u religiji ne mogu da se sa nekim sistemom slozim potpuno.

Jedna od funkcija religije jeste da zadovolji covekovu potrebu za osecanjem povezanosti sa onostranim i pruzi (kakve-takve) odgovore o istom. Dok nauka i filozofija jos tragaju za odgovorima oivotu i svetu, religija te odgovore odavno ima. E, sada kojoj ce se covek religiji prikloniti zavisi od samog coveka, ali nekako najcesce ide sistemom u kojoj religijskoj zajednici si rodjen, njen clan postajes.

Takodje, funkcija religije jeste da coveku propise odredjene moralne ograde, neka vrsta recepta kako biti dobar, odnosno kako biti covek. Kako kaze Hegel, potpuna sloboda nije nista drugo do samovolja, stoga potrebno je postaviti granice u covekovom ponasanju i delanju, a to upravo radi religija na kolektivnom nivou.

Ako uzmemo Hobsovog "Levijatana" i umesto pojma suverena stavimo boga, videcemo kako funkcioniše religija i koja je njena uloga. Isto tako, mozemo pogledati i Platonovu teoriju ideja, koja neopisivo podseca na hriscanstvo. Kod Platona imamo ovozemaljski svet i svet ideja (nebesko carstvo) u kojoj je najvisa ideja- ideja dobra, uzrok i svrha svemu (bog). Svaki covek je nekada obitavao u svetu ideja (raj) i sada cezne da se vрати u njega. Ako se covek ponasa po odredjenim pravilima njegova dusa ce opet dobiti krila, vratiti se u svet ideja i gledati u vecnu ideju dobra (boga).

Sto se tice Frojdove teorije da je religija "univerzalna opsativna neuroza ljudskog roda", ne bih se slozila sa tim. Pre bih za religiju rekla da je lek, a ne bolest. Izgleda ljudska rasa nije mogla da se osloni na moralnost pojedinacnog coveka i njegovu savest, stoga je bilo neophodno stvoriti sistem propisanog ponasanja.

I na kocnu svega, da zaključim: mislim da je nemoguce stvoriti jednu jasnu i preciznu definiciju religije, koja bi obuhvatila sve elemente koje ova kompleksna sfera sadrzi.

P. S. Mozda je nabacano, ali ne mogu krace, a ako nastavim nece biti kraja ;)

Beba

Re: Pitanja za Forum

Postod Beba » Pon Nov 23, 2009 2:49 pm

Milos je napisao:

[quote="Mislim da je ovde u pitanju nešto drugo. Prvo, ta „pompa“ se ne diže oko patrijarha Pavla, nego oko ljudi koji su ga za života iskreno voleli, poštivali i sada žele da se na odgovarajući način poslednji put pozdrave sa njim. Na samoj sahrani je bilo više od pola miliona ljudi, toliko naroda ni 5. oktobar nije mogao da skupi, a da ne brojimo ljudе koji su stajali u redu i do osam časova da celivaju patrijarha. Ne znam koja su prava građana ugrožena - pravo na zabavni program? Dan žalosti je uređen Zakonom koji je namerno šturo sročen da bi na najbolji mogući način obuhvatio sve moguće situacije koje bi mogle nastati pošto je Zakon donet (otuda i nedostatak preciznih kriterijuma). Ne znam iz kog razloga ne održati dan žalosti povodom njega (jedna od najpoštovanijih srpskih javnih ličnosti tokom prethodnih 20 godina). Održali smo i Zoranu Đindžiću i Brisu Tatonu, pa valjda je Paja toliko zasluzio. :)]

Mislim da me nisi najbolje razumeo. Naravno da nije sporna sahrana, njen prenos na RTS-u, pokojni patrijarh je to svakako zasluzio. Sporan je nacin na koji se drzava umesala u sprovodjenje dana zalosti. Kao sto sam napisao, apelovano je na poslodavce(citaj nalozeno je) cak i pod pretnjom krivicne prijave da svoj rad organizuju prema satnici sahrane, sto je direktno zadiranje u slobode i prava gradjana. Kada je rec o programu, kablovskim operaterima nije cak ni receno koji kanali treba da se blokiraju, ni po kojim kriterijumima, pa smo imali situaciju da je blokiran hrt, ali ne i kanali pornografskog sadržaja. Sekularna drzava tako nesto sebi ne sme da dozvoli. I ovo nije jedinstven slučaj da crkva ima dominantan položaj. Setimo se Amfilohijevih izjava povodom parade ponosa. :D[/quote]

BEBA: Nista od ovoga ne bi bilo vazno da se crkva i inace ne mesa u politicke odluke. Ne moze jedna drzava sebe nazivati sekularnom, a onda nametniti trodnevnu zalost, zbog smrti poglavara jedne od religioznih zajednicam, svim gradjanima. Na pojedincu, odnosno verniku pravoslavne crkve, je da zali, zato sto zeli, a ne zato sto mora. Preporuke drzave su kao i obicno stvorile haos, a cela situacija je kao i obicno, govorom predsednika nam Tadica, donela vladajucoj koaliciji jos koji politicki poen. Tuzno...

I nije mi jasno sto se toliko divimo moralnosti i skromnosti pokojnog Pavla, zar ne bi trebalo da takav bude svaki crkveni covek? Nije on radio nista posebno, samo je radio ono sto je trebalo.

Beba

Re: Pitanja za Forum

Postod zeljko84 » Pon Nov 23, 2009 4:12 pm

1. Teško je baviti se definisanjem religije jer sve različite definicije koje sam do sada pročitao mi se čine kao ispravne. Evo jedne koja mi se čini najprihvatljivija : "Religija je svako verovanje u apsolutnu I mističnu moć". Takođe, uz ovu definiciju idu I svojstva religije, koja nam pomažu oko definisanja a to su :

1. Ona ima svoju filozofiju I učenje;
  2. Predstavlja čovekovo posebno iskustvo;
  3. Ima svoje obrede;
  4. Ima svoje simbole;
  5. Ima svoje vrednosti;
  6. Ima svoju organizaciju koja okuplja vernike I institucije.
2. Vidim da neke moje kolege ovde smatraju da je religija, tako reći, individualna stvar. Na nekom stepenu sigurno jeste, ali ipak smatram da je elemenat kolektivnog u religiji mnogo jači I bitniji. Jer, elemnti individualnog su jedinstveni I neponovljivi I različiti, a ono što pripadnike jedne verske zajednice povezuje je ono što je zajedničko svima a to su npr. neki principi učenja njihove religije, pa se to onda javlja kao elemenat kolektivnog.
3. Smatram da je pluralizam u određenoj meri izazov za religije, jer mislim da zahteva određene promene I prilagođavanja nekih tradicionalnih verskih vrednosti modernom društvu. To ne mora da znači da su religijske zajednice protiv "modernosti", ali postoji problem prilagođavanja duhu vremena, pogotovo ako je država sekularna I ako se društvo zasniva na osnovama koje nisu religijske.

zeljko84

Re: Pitanja za Forum

Postod Milos » Pon Nov 23, 2009 4:36 pm

BEBA: Nista od ovoga ne bi bilo vazno da se crkva i inace ne mesa u politicke odluke. Ne moze jedna drzava sebe nazivati sekularnom, a onda nametniti trodnevnu zalost, zbog smrti poglavara jedne od religioznih zajednicam, svim gradjanima. Na pojedincu, odnosno verniku pravoslavne crkve, je da zali, zato sto zeli, a ne zato sto mora. Preporuke drzave su kao i obicno stvorile haos, a cela situacija je kao i obicno, govorom predsednika nam Tadica, donela vladajucoj koaliciji jos koji politicki poen. Tuzno...

I nije mi jasno sto se toliko divimo moralnosti i skromnosti pokojnog Pavla, zar ne bi trebalo da takav bude svaki crkveni covek? Nije on radio nista posebno, samo je radio ono sto je trebalo.

Trebalo bi i jeste nije isto. Divimo se zato sto je u verskim institucijama moralnost i zavetovanje na skromnost odavno zaboravljeni. Umesto da budu skromni, verski poglavari postali su pravi srebroljupci.

I ispravka--Milos je napisao stoji iznad Bojanove replike na moj post sa prve strane, a deo ispod toga je moj :D

Milos

Re: Pitanja za Forum

Postod antoniuss » Pon Nov 23, 2009 6:01 pm

Čoveštvo pre svega

„Kada bih bio poslednji Srbin, pristao bih da nestanem a da ne bude zločina... pristao bih da nestane ne samo velika, nego i mala Srbija i svi Srbi sa mnom, a ne bih pristao na neljudstvo i nečoveštvo.“

Ovo je izjava tkzv. patrijarha kojeg vi veličate. Slušajući tog tipa koji je izgleda veći deo svog života bio opsednut time da potpomogne nestajanje srpskog naroda, ne mogu da se ne zapitam za čije je interes on radio? Za srpske sigurno nije. Nikad nisam shvatao ljude koji su ga sledili bezmalo u propast. Svi znaju u kakvu su se religioznu mafiju pretvorili pojedini episkopi SPC, a za to je odgovoran....KO?

Ne može Gojko biti svetac ni po kakvom merilu. Njegovi episkopi su blagosiljali oružje i nosioce istog u razno-raznim poduhvatima. Njegovi episkopi zidaju ogromne vile i tkzv. crkve, dok im narod krepava od gladi. Dok Šveđani šalju tone humanitarne pomoći i distribuiraju je preko raznih NVO srpska pravoslavna crkva čuti i zida li zida ogromne objekte koji im mahom zvrje prazni. Na to se troše milioni € odakle? SPC se umešala u sve pore Države Srbije, od prostitucije i droge, do šverca oružjem, to je manje-više javna tajna. Ta organizacija koja se može nazvati svakako ali najmanje imenom Hristove Crkve, je bila poklopac na svim prljavim radnjama na balkanu, a ko je sedeo na tronu? Gojko je bio odgovoran za sve što se dešavalo, ako ni zbog čega drugog onda zbog propuštanja dužnog nadzora nad svojim uposlenicima. Kad bi se realno pogledalo na sva zla koja je SPC nanela prvenstveno srpskom, a onda i ostalim narodima, tkzv. Pavle je pre bio kandidat za Hag, nego za sveca. :twisted:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za Forum

Postod Senada » Pon Nov 23, 2009 6:25 pm

Vidim pravo se zahuktalo.. ne mogu sve ni da stignem :)

Meni je recimo uloga vjere u državi, ruzno receno, al jasno, dobila je novu dimenziju kad sam procitala knjigu "Duhovna strana Amerike", gdje autor Ejub Štitkovac, na osnovu razgovara s vjerskim poglavarima u Americi pokusao na jednom prakticnom, i mogu reci poprilično uspjesnom primjeru, pokusa objasniti ove dvije veze, kako i na koji nacin organizovati da sve funkcione, svi budu zadovoljni, sretni i u miru... Citajuci knjigu shvatila sam da se to isto može desiti i kod nas. Pod nas mislim prvenstveno na zemlje bivse Jugoslavije. Prvo od cega treba da se pocne jeste dijalog, cega bas fali, al da bi dijalog bio moguc, mislim da je potrebno prvenstveno da se upoznamo, religijski, medjusobno, jer slabo poznajemo i svoju vjeru, a da ne govorim tudju. Mozda bi bilo dobro da se u skola pocne s tom problematikom kroz neki predmet u kojim ce se ucenici upoznati sa religijama, njihovom slicnostima, razlikama i obilježjima, gdje ce na kraju i shvatiti, iako se trudimo biti razliciti, to je sve slicno.

Nemojte me pogresno shvatiti, ali svi ili vecina vjerujemo u jednog Boga, a to treba da nas spaja, a ne razdvaja.

Drugo, kad prestanom vjeru iskoristavati u političke svrhe i za promovisanje vlastitih interesa, stvoriti ce se jedno plodno tlo za razvoj pozitivnih ideja i nadam se svjetlija buducnost

Senada

Re: Pitanja za Forum

Postod Beba » Pon Nov 23, 2009 6:46 pm

Trebalo bi i jeste nije isto. Divimo se zato sto je u verskim institucijama moralnost i zavetovanje na skromnost odavno zaboravljeni. Umesto da budu skromni, verski poglavari postali su pravi srebroljupci.

I ispravka--Milos je napisao stoji iznad Bojanove replike na moj post sa prve strane, a deo ispod toga je moj :D[/quote]

Beba:Sorry, ali vise mi nije jasno ko je sta napisao

Beba

Re: Pitanja za Forum

Postod Tijana » Uto Nov 24, 2009 8:44 pm

Ostala sam dužna da dam odgovor na treće pitanje. Bicu kratka :D

Današnje vreme globalizacije, koje je dovelo do brojnijih migracija, kontakata i saradnje među ljudima različitog etničkog i religijskog porekla dovelo je i do većeg nerazumevanja u međureligijskim i međukuturnim komunikacijama. Iako ovaj problem na relaciji mi – drugi nije nov, savremena društva stoje pred velikim izazovom u rešavanju religijske različitosti. Da bi se došlo do religijski sloboda i ravnopravnosti potrebno je zakonsko i ustavno regulisanje. To čini država i time postavlja bazu religijskog pluralizma. Međutim po mom mišljenju, iako su zakoni krucijalni za funkcionisanje, bez angažovanja ljudi na lokalnom nivou, u svojim sredinama gde se zapravo odvija realan život, taj proces bi potrajao mnogo duže. Država je dužna da omogući religijske slobode koje bi bile jednakе ili približno jednakе za sve. Treba da bude odvojena od crkve ali da opet postoji neka vrsta kontrole od strane države i sankcionisanja u slučaju zloupotreba ili kriminalnih delatnosti. Najbolji primer je zabrana Sajentološke crkve u Nemačkoj, Rusiji, Grčkoj itd. ili slučaj Davidovog Izdanka u SAD.

Tijana

Re: Pitanja za Forum

Postod Tijana » Uto Nov 24, 2009 9:00 pm

Što se tiče Antoniusssovog komentara, ja bih rekla samo da u crkvi nisu bogovi već samo ljudi sa svim svojim vrlinama i manama tako da govoriti o SPC kao mafiji i kriminalcima nije baš primereno. Naravno da ima svega ali to se može pronaći u bilo kojoj religijskoj zajednici kako na Balkanu tako i širom sveta.

Re: Pitanja za Forum

Postod antoniusss » Uto Nov 24, 2009 9:58 pm

Tijana je napisao:Što se tiče Antoniusssovog komentara, ja bih rekla samo da u crkvi nisu bogovi već samo ljudi sa svim svojim vrlinama i manama tako da govoriti o SPC kao mafiji i kriminalcima nije baš primereno. Naravno da ima svega ali to se može pronaći u bilo kojoj religijskoj zajednici kako na Balkanu tako i širom sveta. ;)

Istina je da ih ima u svim religijskim zajednicama, ali ih one i kažnjavaju i čiste svoje redove s vremena na vreme, za razliku od SPC koja nije mogla da se odrekne jednog Pahomija, bez obzira na to koliko dece je upropastio.

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

Re: Pitanja za Forum

Postod Svetlana » Sre Nov 25, 2009 1:35 pm

Evo i mene, pilično kasno se uključujem, pa se neću nadovezivati ponosob na vaše postove, mislim da je to u stvari i nemoguće 8-)

Probaću vam dati svoje viđenje religije, u stvari šta ona za mene predstavlja.

S obzirom da sam vaspitana i odgojena u pravoslavnom duhu, dakle toj religiji i pripadam I ne planiram da je mijenjam :D :D

Takodje, smatram da vjerovanje i religiju treba malo razgraničiti. Odnosno, ja vjerujem u postojanje Boga kroz religiju koju zovemo Hrišćanstvo. Složem se da religija predstavlja sponu izmedju pojedinaca i neke natprirodne sile (Bog) sa jedne strane, a sa druge strane religija predstavlja „sfjeru“ u kojoj ljudi osjećaju svoju pripadnost i horizontalnu povezanost te stvaraju osjećaj kolektivnog identiteta. Smatram da je ljudima veoma bitan taj osjećaj pripadnosti i da društva u kojima je religijska svijest naročito izražena, osjećaj pripadnosti ima ogroman uticaj na individuu (primjer BH društvo). Religija u modernom pluralnom društvu nailazi na niz “pogodnosti” odnosno, demokratija svakom pojednicu omogućava da spozna I opredjeli se za određenu religiju. Naročito su za to zaslužni masovni mediji koji sve vise omogućavaju emotivanje I propagiranje religija putem radio talasa. Zahvaljujući tome svako ima priliku da se upozna sa svim religijama koje mu se plasiraju. Idealan primjer za to nam je SAD I njihov konzumeristički stav prema religijama. Na žalost, izgleda da kod nas taj odnos ima drugačiju konotaciju. Odnosno, tri dominantne religije (pricam o BIH) ne dozvoljavaju kalkulisanje sa religijskim opredjeljenjem.

Nadam se da nisam bila konfuzna u svom misljenju :roll:

Sve vas pozdravljam puno I pisemo se ;););)

Svetlana Ćosović

Svetlana

Re: Pitanja za Forum

Postod mvukomanovic » Sre Nov 25, 2009 4:45 pm

Hvala svim učesnicima prve forumske debate! Pošto sam ja predavač u ovom ciklusu još samo dva dana, na večerašnjoj i sutrašnjoj chat sesiji, bilo bi korisno ako možete i vi da spremite po neko pitanje za mene u okviru teorijskog dela ove debate. Nastojaću da vam na to bar kratko odgovorim u chat room-u.

Do večerašnjeg online razgovora puno vas pozdravlja

Milan Vukomanović

Re: Pitanja za Forum

Postod Olivera » Sre Nov 25, 2009 6:29 pm

Priključujem se i ja, nazalost, sa znatnim zakasnjenjem ali dobro.

Koliko sam imala prilike da vidim po procitanim postovima, ova tema je izazvala veliko interesovanje i vec smo zasli u jednu debatu koja se najavljuje kao zustra.

Sto se tice odgovora na postavljena pitanja, ja cu pokusati na njih da odgovorim vise pozivajuci se na licno misljenje jer koliko vidim ovde su dati vec prilicno strucni odgovori. Religija je, slozicu se sa mnogim kolegama odavavde, pripada drustvenoj sferi. Ona je na kraju i drustvena konstrukcija, bez obzira na to da li smo mi vernici ili ne. Religija nije jedinstvena vec ih ima vise. Ona je tokom svoje duge istorije tezila da poveze (sto je i u skladu sa njenim etimoloskim znacenjem kako su mnogi odavde istakli) ali se meni cini da je , ipak na zalost vise razdvajala. Jer koga je religija povezivala? Pripadnike te odredjene veroispovesti. Te stoga u istoriji, cak i u skorijoj istoriji, imamo brojne primere ratova, svakojakih borbi i ispantanja, zrtava zarad odrzanja ili pobede odredjene vere kojoj pripadamo. Na samom kraju, tako je i samo hriscanstvo uvedeno, zvanicno odobreno, posle brojnih proganjanja.

Medjutim, ukoliko zelimo da budemo precizni, naravno da treba radvijiti religiju i veru, pa cak i kao poseban termin tretirati veroispovest. Religija je po meni, socioloski termin. To je vise nauka o odredjenoj veri. Ona se stoga bavi, kao sto je vec lepo receno, razlicitim simbolima, navikama, obicajima date vere. Ona je proucava kroz njen istorijat. Religijom se svi bavimo. Bez obzira da li smo ateisti, agnostici ili pravi vernici. Religijom se sta vise, ovde trenutno bavimo. Religija je inherentna ljudskom drustvu.

Ali vera je sasvim nesto drugo. Po mom misljenju, a koliko sam mogla da primetim ovde, i po mnogim drugim, ona je stvar pojednica. Naravno, to je civilizacijski napredak da je taj fenomen konacno stvar pojedinca a ne drzave. Te stoga se danas danas, najpoznatijim deklaracijama i konvencijama ona brani kao licno pravo. Svako dakle ima i treba da ima mogucnost i pravo da praktikuje odabranu veroispovest. Cak i ovo poslednje se bavi dakle, odredjenim obicajima, ritualima. Vera je kljucna u "veroispovesti". To je, po meni jedno od najintimnijih osecanja, jer se radi o osecanju, mislima, razmisljanjima koje mi imamo sa samim sobom. Crkva je naravno posrednik u nasem odnosu sa Bogom, iako je tokom istorije zadobila mnogo vecu ulogu, koju i dan danas zauzima a koja se, izgleda, nikome ne dopada. Mnogi i osudjuju tu Crkvu i njene razne "greske" ili "grehove" njenih zvanicnika. Ta su dela naravno svima gnušna ali vecina mesa pojmove "Crkve" i "vere", sto naravno nije isto. U danasne vreme, cini mi se da vecina "modernih vernika" praktikuje svoju veru bez posredstva Crkve pa cak i Biblije, ukoliko se radi o Hriscanstvu naravno.

Religija kao element kolektivnog a svakako individualnog identiteta nije za zanemarivanje. Negde vise (u islamskim zemljama Bliskog ili Srednjeg Istoka) a negde manje (u modernim zapadnim demokratijama), ona je jos uvek zasluzije veliku pažnju. Narocito u nasim krajevima, gde medju nekima i dalje prevladjuje shvatnje da, ukoliko smo na primer Srbin, nuzno smo i Pravoslavac. Sto je jos jedna od brojnih zabluda...

Religija je svakako "izazvana" u danasnjem modernom, globalistickom društvu. O tome je takodje bilo reci pa cu ja dati ukratko misljenje. U danasnjem vremenu gde se uglavnom juri profit, slava, zabava, ali negde i samo zelja za boljim materijalnim uslovima (kao sto je slučaj na nasim krajevima), mislim da je za pravu veru ostalo malo mesta...Neki smatraju da termin "21. vek" ne može koincidirati sa visokim stepenom religioznosti ali i to je deo jednog paradoksa ili kontradikcije kao sto se dalo videti u protekoj nedelji po izuzetnoj posecenosti opelu koje je odrzano preminulom Patrijarhu. Naravno , opet treba uzeti u obzir i da se mi dosta razlikujemo od tih "modernih zapadnih demokratija", ali ipak je pitanje koliko su ljudi sa ovdasnjih prostora zaista religiozni..

Trenutno moram da prekinem, buduci da pocinje chat sesija ali, ako bude prilike, imala bih jos sto sta da kazem :)

Naravno, zao mi je ukoliko je dosta toga sto sam ja rekla vec receno ali to je nuzno, buduci da se prikljucujem sa zakasnjenjem..

Olivera

Re: Pitanja za Forum

Postod vlado » Sre Nov 25, 2009 7:13 pm

Ovim odlomkom iz knjige Dzona Fantea "Put za Los Andjeles", pokusacu dati odgovor na sva tri pitanja:))

"...Nema onog sveta", rekao sam. "Nebeska hipoteza je puka propaganda koju su formulisali bogati da zavedu siromašne. Ja poričem besmrtnost duše. To je većita zabluda nasamarenog čovečanstva. Kategorički odbacujem hipotezu Boga. Religija je opijum za narod. Crkve treba pretvoriti u bolnice i društvene ustanove...Biblija sadrži sedamdeset osam hiljada protivrečnosti. Da li je to božja reč? Ne! Ja odbacujem boga!...Prihvatom bezbožni univerzum..."

vlado

Re: Pitanja za Forum

Postod Milanche » Sre Nov 25, 2009 8:14 pm

Religija i vera nisu isto; stoga je religija bez vere samo kult (koji,izmedju ostalog, ima za cilj odrzanje ravnoteze),a religija kroz veru je uteha, nada, isceljenje; sama svest o postojanju Uzvisenog,Svemocnog i Njegove „nagrade“ i „kazne“ cini da se ,neko manje-neko vise,trudi da bude covek u punom smislu te reci (ako ne iz ljubavi onda iz straha) ; da mu prioriteti budu stvari koje to stvarno zasluzuju ; cak iako se ne trudi da cini dobro, plasice se da čini zlo! (pa ako ne pomaze onda bar ne odmaze)

Religija je obeležje čovečanstva tokom celokupne njegove istorije. Ona je, između ostalog, neka vrsta odgovora na čovekovu potrebu da uz svest o sopstvenoj ograničenosti pronađe

konačan odgovor na pitanje smisla ljudskog postojanja. Religija, pored toga, predstavlja i određenu sliku sveta koja u velikoj meri određuje šta čovek smatra glavnim zadatkom svog života, na koji način treba da ga realizuje, kao i koju cenu mora platiti za neuspeh, odnosno koju nagradu zadobija u slučaju uspeha te realizacije.

Pluralizam nekim religijskim zajednicama jeste izazov. Sve zavisi kako se gleda na slobodu. Mi, tj hriscani, na slobodu ne gledamo u pravnim okvirima drzave, nego na slobodu gledamo kao na slobodu od greha, tj da čovek ne robuje grehu, to je sloboda koja nam je data od Hrista, a slobode od nekih drustvenih sistema nista ne znace za nas, posto Hriscanstvo postoji I u robovlasnickom sistemu.

Milanche

Postod antoniuss » Čet Nov 26, 2009 9:13 am

vlado je napisao:Ovim odlomkom iz knjige Dzona Fantea "Put za Los Andjeles", pokusacu dati odgovor na sva tri pitanja:))

"...Nema onog sveta", rekao sam. "Nebeska hipoteza je puka propaganda koju su formulisali bogati da zavedu siromašne. Ja poričem besmrtnost duše. To je večita zabluda nasamarenog čovečanstva. Kategorički odbacujem hipotezu Boga. Religija je opijum za narod. Crkve treba pretvoriti u bolnice i društvene ustanove...Biblija sadrži sedamdeset osam hiljada protivrečnosti. Da li je to božja reč? Ne! Ja odbacujem boga!...Prihvatom bezbožni univerzum..."

Ajde malo pročitaj o Karlu Marksu :)

Ovaj tvoj Dzon je to verovatno prepisao od njega. :lol:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za Forum

Postod Elvisa » Čet Nov 26, 2009 5:02 pm

Religija je vjerovanje u nešto nadljudsko,transcendentalnoi podrazumjeva određeni način razmišljanja,osjećanja i postupanja čovjeka te ne mora nužno uvijek imati veze s Bogom. Religiju imaju i oni ljudi koji smatraju da nisu religiozni. Religijsko poimanje i religijski obredi mogu se zasnivati na nečemu što je sasvim profano ali mu čovjek daje svet značaj(npr. komunistička ideologija,američki način života i sl.).

Ono što je karakteristično za religiju je racio. Čovjek je jedino živo biće na zemlji koje je religiozno,a od ostalih živih bića se razlikuje po tome što ima razum. I ma koliko nam se ponekad neracionalnim činila neka uvjerenja i poimanja,ona su uvijek bazirana na čovjekovom racionalnom shvatanju života i svijeta ,iz kojih tek onda proizilazi emotivni a zatim i praktični odnos prema stvarima. Religija nije samo puko vjerovanje. Ona podrazumjeva aktivan odnos prema pojavnoj stvarnosti,baziran na vjerovanju u nešto što je iznad čovjeka.

Upravo zbog toga ne možemo govoriti o religiji izvan institucija,jer čovjek kao i društveno i religiozno biće ima potrebu da se udružuje.

Pa ipak, država, kao donedavno najviši stepen udruživanja čovjeka, sada ima situaciju u kojoj treba da zadovilji, a time i ujedini pripadnike različitih religija, koji žive na njenoj teritoriji. Ovo se, naravno, odnosi samo na moderne demokratske države jer u totalitarnim režimima vlada samo jedno vjerovanje – samo jedna religija.

Uz sve ovo, situacija se pojavom nadržavnih organizacija (kao što je EU) dodatno usložnjava i u ovakvim situacijama gdje je pluralnost izrazito prisutna – pluralitet je doveden u kušnju. Tipičan primjer smo imali upravo u EU, gdje su zakonski propisi o klanju životinja (da se ista omami prije klanja) bili u suprotnosti sa praksom jednog dijela stanovništva EU, koji svoja uvjerenja bazira na religijskim shvatanjima judaizma i islama. Za ovu situaciju je nađeno rješenje, ali su u praksi prisutna brojna i u vijek nova neslaganja i nezadovoljstva, kako manjine, tako i većine. Rješavanje ovih situacija je izazov, kako za države, tako i za same religije. Međutim, mišljenja sam da na taj izazov treba gledati pozitivno – kao na priliku za dalje razvijanje svake od religija i poziv za sve veće zблиžavanje religija, bez straha od „utapanja u jednu“.

Re: Pitanja za Forum
od sestan » Čet Dec 10, 2009 4:22 pm

1) Šta je religija? Šta ona sve podrazumeva?

Kada je u pitanju definicija religije, teško je a ne složiti se sa navodima tekstu koji smo čitali a to je da „tu najpre treba imati u vidu divergentnost različitih shvatanja 'religije', 'vere', 'verovanja', u uporednoj perspektivi, a onda i promenu značenja koju uslovjavaju različiti tipovi definicija religije, kao i različite religioške discipline. I pored nastojanja mnogih naučnika da ponude manje-više iscrpnu, kompletну definiciju religije, nije uvek lako izbeći izvesnu proizvoljnost“. Zaista je definiranje religije povezano sa izvjesnim poteškoćama. A da nije bilo pokušaja definiranja, bilo je. Očigledno je pritom da religija uključuje teološke, filozofske, sociološke, psihološke i druge aspekte ljudskog društva te je samim tim jasno da se religija ne može ograničiti samo na jedan od ovih aspekata. Međutim, kako se čini, većina definicija je postavljena previše usko te uključuje samo određene aspekte religije, čime se iz definicije isključuje ono za šta se misli da „nije podobno“ za definiciju. Tako neke definicije poistovjećuju religiju sa najvećim svjetskim religijama poput Kršćanstva i Islama, neke definicije povezuju religiju samo sa nečim što je sveto ili duhovno, neke podrazumijevaju vjerovanje u Boga kao stvoritelja a samim tim se iz definicije isključuju religije kao što je Budizam, neke definicije uključuju čak i ono što se većinom ne smatra religioznim. U svakom slučaju religiju možemo shvatiti kao lično ili čak institucionalizirano vjerovanje u nadnaravnu moć onoga ko je stvorio i upravlja Svemirom a podrazumijeva ciljeve, principe, vrijednosti koji se dostižu učenjem i prakticiranjem.

2) Religija kao elemenat individualnog i kolektivnog identiteta

Oni koji zagovaraju globalizaciju mišljenja su da sa religijskog aspekta taj proces omogućuje iskazivanje suošćanja za nedaće ljudi u nekom drugom kraju svijeta, povezuje ljudе različitog backgrounda, jezika, vjerovanja što nije bilo moguće nikada ranije u historiji, a svaka religija to podržava. Osim toga vjeruju i da je globalizacija aktualizirala probleme ljudskih prava, vladavine prava, jednakosti muškarca i žene u svim dijelovima svijeta u koje je dosegla što stoji u harmoniji sa fundamentalnim principima Islam-a i nekih drugih religija čije se učenje zasniva na jednakosti i dostojanstvu. Međutim, možda ne eksplicitno ali sasvim logično budizam, islam, kršćanstvo te druge religije protive se degradaciji okoliša, stvaranju ogromnog profita na račun siromašnih... Kako se onda nositi sa izazovima globalizacije u odnosu na religijske stavove? I kako onda suprotstaviti i pomiriti pozitivne i negativne aspekte globalizacije naspram religije i kulture? Da li bi možda trebalo unijeti malo više morala u

velike, dominantne svjetske ekonomiske institucije i korporacije i njihove aktivnosti ili bi trebalo malo više moralizirati otvorenost tržišta, način proizvodnje i iskorištavanje dobara? I da li bi možda trebalo uspostaviti univerzalna moralna pravila koja su slična u svim postojećim svjetskim religijama? Logično bi tada bilo da se u takvom društvu građanstvo bori protiv nepravde i nejednakosti, stvara harmoniju i ravnotežu između pojedinaca i zajednice te okoline. Isto tako stvorio bi se i osjećaj razumijevanja za položaj pojedinih grupacija u društvu, ali bi se i ispunjavale obaveze prema tim istim ljudima. Osjetno je da je globalizacija dovela društvo u vid međuzavisnosti na svjetskom nivou a samim tim je učinila da vizija religije bude zaboravljenja jer sada je kako sam već negdje u tekstu citirala novac i zarada jedina religija. A osim toga religija koja pokušava da ujedini sve ljude svijeta vrlo je malo ili gotovo nimalo slična motivima i ciljevima globalizacije koji se nekako povode za istim željama zasnovanim na humanosti ali drugačijim reprezentacijama jer globalizacija i njen oblik ujedinjavanja ljudi na planeti polazi od kapitala, roba, usluga kojima želi postići transnacionalni karakter. Može li se za riječ «globalizacija» vezati pravda, ljubav, suošjećanje kao pojmovi koji su jako važni za bilo koju poznatu religiju? I da li mi na početku ovog novog stoljeća trebamo eliminirati ove predrasude? Možda određeni aspekti globalizacije čine jednostavnijim da objedinimo i učinimo univerzalnim poruke koje nam religije šalju. Prvi put u historiji imamo toliko mogućnosti da pošaljemo religijske poruke bilo kojeg tipa, širom svijeta u bilo koji dio svijeta. Zašto ne iskoristiti ovu dobrobit globalizacije koja će nam omogućiti da pošaljemo poruku mira i ljubavi kroz ovu novu medijsku i internetsku infrastrukturu? A upravo kroz ovu dobrobit globalizacije društva širom svijeta postaju manje isključena iz svjetskih tokova a postaju multireligijska područja. Samim tim razvijaju se i isprepliću razne orientacije koje stvaraju univerzalnu religiju a i jača svijest o sličnosti dok se razlike zaboravljaju. Možda je to jedna od pozitivnih putanja kojom nas globalizacija kada se o religiji radi može odvesti.

3) Religijske zajednice i institucije u pluralnom društvu. Da li je pluralizam izazov za religijske slobode i prava?

Religijske razlike su bile, a pogotovo danas predstavljaju izvor društvenih podjela u svijetu a uvriježeno je mišljenje da tvrdnje o tome čija je religijska istina prava još više pogoršavaju ovakvu situaciju. Ipak, nije bez razloga tvrdnja iz teksta koji je poslan da se pročita da su razlozi za sukob „po pravilu vanreligijski (politički, socijalni, ekonomski, kulturni), a ne teološki, metafizički, iako je religijska dimenzija tu bar posredno uključena i to nije bez izvesnog značaja za pitanje kojim se ovde bavimo“. Stoga u pluralističkim društvima i rastu tenzije po pitanju uloge religije u javnom životu dok se u isto vrijeme pokušavaju promovirati vrijednosti koje se odnose na poštovanje i toleranciju. Međutim, pitanje je kako se ovo primjenjuje praktično. Zato se i postavlja pitanje da li ideali pluralizma i tolerancije predstavljaju dovoljne garancije oko kojih se društvo može ujediniti?

Vidi više: Vidi više: Demokratija i globalni poredak, od moderne države ka kosmopolitskoj vladavini, David Held, Filip Višnjić Beograd, Beograd, 1997. godine,
www.foreignaffairs.org.yu, Does globalisation have a positive or negative impact?, Sumati Mehta (članak downloadiran sa Interneta), www.globalisationguide.org,
www.globalpolicy.org, www.csg.org.yusestan

Re: Pitanja za Forum

Novi postod kaca » Pon Dec 21, 2009 5:21 pm

Po mom misljenju religija predstavlja skup uverenja I vrednosti, duhovnu povezanost ljudi sa visim, svetim bicem. Ako se veruje da sama reč religija vodi poreklo od latinske reči "religare" što znači ponovo svezati, prepovezati mogla bih reci da je religija povezivanje sa natprirodnom silom. Religija podrazumeva sistem verovanja I obreda (poput molitve, odlaska u verski objekat, praznika..).

Jako dugo sam razmiljala sta zapravo znaci religiozan covek? Da li je religiozan onaj ko zivi po svetoj knjizi, odlazi redovno u crkve ili dzamije, slavi svako crveno slovo u kalendaru, posti ceo post, veruje u pakao I raj? Nisam dosla do zakljucka..ali onda sam krenula od sebe – pravoslavka sam, postujem obicaje, procitala sam Bibliju ali nisam vidjena u crkvi svake nedelje niti postim 2 meseca. Trudim se da postujem 10 bozjih zapovesti ali posao (novinara) me s vremena na vreme skrene sa puta po pitanju zapovesti – ne lazi. Salu na stranu, uvek sam smatrala da se religija I vera ne smeju naturati nikome. Cak mi je otac uvek govorio :“Katarina, najveci dar koji si dobila od Boga je upravo slobodna volja!”. I tako sam ja usput, na putu odrastanja, shvatila da je bog uvek uz mene I sa mnom pa cak I ako ne idem u crkvu mesec dana. Covek u sebi mora da oseti zelju I volju (namerno ne kazem potrebu) da bi se posvetio religiji.

2.Slazem se da je kroz vekove religija delovala kroz kolektivnu svest naroda. Od malih grupa u prvom veku do masovnih verskih misa potonje pocetkom modernog doba religija je imala mogucnost da mobilise mase ali I da se ucenjem priblizi svim slojevima drustva. Ono sto vladari nisu mogli da urade, verskim poglavarima je sa lakocom polazilo za rukom.

Institucionalizacija religijskog udruzivanja igra veliku ulogu,to nije sporno, ali religija je jako cesto pogodna za zloupotrebe, razlicita tumacenja..Kao sto sam vec rekla – moje licno misljenje je da individualnost coveka igra najbitniju ulogu.

3.striktno razdvajanje crkve I politike nije uvek moguce..tanke niti ih razdvajaju. Imamo cesto zloupotrebe kada se politika umesa u crkvene poslove I obrnuto – kada crkva smatra za shodno da resava drzaven poslove. Ipak, kao sto sma na cetu vise puta istakla – moje licno misljenje je da crkva treba u nekim odredjenim situacijama da ima savetodavnu funkciju, a ne da se direktno mesa u drzavne poslove. Sto se tice religijskih sloboda u pluralnom drustvu..cini mi se da je neko na forumu pomenuo situaciju u Americi - toliko ljudi,narodna, narodnosti ali I puna verska sloboda za svaku veru po njihovim zakonima garantovane pokazale su se kao realnost.

p.s. verovatno sam medju poslednjima koji su odgovorili na ovu temu i jako mi je zao zbog toga ali priznajem da iako nisam imala vremena da pisem textove pratila sam sta drugi ucesnici pisu i jako su mi se dopali pojedini stavovi :)

Kaca

kaca

Re: Pitanja za Forum

Novi postod masha » Sre Jan 20, 2010 7:56 pm

1. Fenomen religije obuhvaća širok spektar pojave i zadire u brojna područja ljudskog djelovanja stoga je njegovo definiranje iznimno nezgodan posao. Kao i kod brojih pojnova

društvenih znanosti, i ovaj trpi od inflacije mogućih definicija pa se one prema Haralambosu mogu svrstati u 2 kategorije: funkcionalne i supstantivne.

Primjer prve bi bio: "sustav vjerovanja i praktičnih djelovanja koje grupa ljudi koristi u borbi s temeljnim problemima ljudskog života"

Primjer druge bi bio: "institucija koja se sastoji od kulturoloških interakcija s kulturno postuliranim nadnaravnim bićima"

2. Kao element individualnog identiteta, religija je stvar izbora pojedinca I spada u sferu privatnog. Religija kao dio kolektivnog identiteta pomaže očuvanju tradicije neke skupine ljudi no vrlo lako može biti zloupotrebljena što smo imali priliku vidjeti na području bivše Jugoslavije. Uvijek valja imati na umu da se identiteti konstruiraju u odnosu na Drugog. O naravi tog odnosa ovisi način na koji će se kolektivni identitet ispoljavati.

3. Nije lako odgovoriti na pitanje je li pluralizam problem za religijske slobode i prava. Multikulturalne teorije razvijaju prilično funkcionalne modele unutar kojih se religijske slobode i prava mogu poštovati no problem nastaje u nepostojanju političke volje za njenim provođenje. Mišljenja sam da to nema pretjerane veze sa nekom religijom kao takvom. Ona u tim slučajevima služi više kao izlika s jedne strane, ili kao mehanizam obrane s druge strane.
Mašenka Bačić

Bog je stvorio čoveka ili je čovek stvorio Boga

Novi postod aleksandar » Ned Feb 07, 2010 1:47 am

Šta je starije - kokoš ili jaje?

Oduvek se postavljalo ovo pitanje, ali nikada nije ustanovljen nijedan odgovor kao tačan. Tako je i sa gore pomenutom temom.

Otkako je nastao čovek, bilo po Darwinovoj ili teoističkoj teoriji, on je imao potrebu da sve ono što ne razume smatra za božansko. Tako je bilo sa vatrom, grmljavinom itd. itd.

Tako su se pojavljivali razni kultovi, sekte, religije i tome slično.

Međutim, neki su preživljivali, a neki nestajali, tako da se postavlja pitanje da li sa nestankom tih religija nestaju tj. umiru i njihova božanstva ili glumci, u suštini, ostaju isti, a samo se šminka i pozornica menjaju, a ponekad i otvara novo pozorište.

Ne možemo a da ne primetimo kako sve te religije imaju nešto što je svima njima zajedničko. Upoređujući mnoge drevne religije nalazimo dosta sličnosti ili preklapanja.

Tako je i sa poređenjem većine današnjih religija.

A kad uporedimo drevne i današnje religije nećemo dobiti bitnije različitu sliku.

Kako je vreme prolazilo i čovek došao do homo sapiensa, njegova saznanja su bivala sve veća, a njegov mentalni sklop se promenio. Tako su mnoge stvari izgubile svoju božansku auru.

Ovde se postavlja pitanje da li nauka ubija božansko ili božansko ubija nauku.

Znamo da se nauka zasniva na čvrstim dokazima, a da se božansko zasniva na nečemu što lebdi u vazduhu i nije nikome vidljivo, već se njegovo postojanje bazira na veri da to postoji. Šta onda biva s nečim ako više niko ne verejuje u to?

Da li je religija nastaje u stvari usled potrebe za sredstvom pomoću kojeg manjna može da vlada većinom?

U suštini da. Kada pogledamo drevni Egipat npr. videćemo da je Boga predstavljao faraon, koji je ujedno i bio vladar, tako da je on istovremeno bio neprikosnoveni vladar i na nebu i na zemlji. Naravno, Bog nije mogao biti rob. A koliko imamo faraona, a koliko robova?

Vreme prolazi, ali se koncept ne menja. Danas, religija nije vezana striktno za određenu naciju, tako da vladavina religijskog vođe postaje transnacionalna. Pod ovim, naravno ne podrazumevam samo pojedinca, već i malu skupinu koja se grapiše oko njega, formirajući datu religijsku instituciju.

Šta ako se ne pokoravamo odlukama i propisima religijskih autoriteta?

Pa naravno, prete nam muke i patnje na onome svetu, kojim od samog nastanka religija počinje da se maše kao šargarepom da bi se podanici milom ili silom naterali na poslušnost. Tako, ako se ne budemo pridržavali njihovih uputa i činimo zgrešenje onda nam prete muke i patnje u nekom od jednog, dva ili ti zagrobna sveta, u zavisnosti od religije. Tako npr. imamo Had, Pakao i Raj, a u rimokatoličanstvu i Čistilište. A šta ako je to, u stvari sada, ovde na Zemlji i da mi upravo ovog trenutka živimo u Paklu ili Raju? Samo to postojanje svetova koji su u suštvoj suprotnosti potiče od potrebe da se neka stvar klasificuje kao dobra ili loša, a ona, u suštini, je takva kakva jeste, niti dobra niti loša, već onakva kako je mi sami vidimo. Međutim, umu običnog čoveka i odgovara ta podela, jer tako lakše funkcioniše, te samim tim je i veoma lak predmet manipulacije onima kojima je to potrebno, tj. kojima su potrebni oni koji ne žele da misle svojom, već tuđom glavom. Tako imamo puno ljudi, koji ne mogu da prihvate težinu samoodgovornosti već vise po raznim vračarama i tome slično, koje im u suštini napune podsvest kojekakvim glupostima, a onda njihova podsvest nastavi realizaciju istih.

Sve polazi iz naše glave. Ako mi na neku stvar gledamo optimistički, onda će tako i biti, a ako gledamo pesimistički, onda nam ne mogu biti krivi ni Bog ni Đavo, kada nam je svaki dan oblačan i ništa nam ne ide od ruke.

Aleksandar

Re: Pitanja za Forum

Postod Pedja » Čet Feb 11, 2010 1:04 pm

1) Šta je religija? Šta ona sve podrazumeva?

Religija je po mom misljenju i po nacinu na koji sam ja vaspitavan odnos coveka i Boga. Ljudi su hiljadama godina pokusavali da definisu i prikazu to uzviseno i u razlicitim kulturama imamo ne samo razlicite prikaze tog uzvisenog, vec i razlicita imena (Alah,Buda,Jehova...). Covek je prilicno rano shvatio da je slab i da mu je pomoc i podrska tog uzvisenog preko potrebna, i poceo je da izvodi rituale koje služe za dobijanje naklonosti tog uzvisenog.

Dakle religija podrazumeva veru u nesto uzviseno i rituale za dobijanje njegove naklonosti. Tokom istorije se covek razvijao i pojavljivala su se i razlicita Bozanstva i razliciti rituali kojima su ta bozanstva obozavana. :)

No razvojem coveka nastala je i sve izrazenija potreba coveka za socijalizacijom, pa su tako nastale zajednice koje je trebalo nekako urediti.

Tako su vremenom nastala i pravila ponasanja u zajednicama ljudi, hijerarhije i ljudi su ta pravila ponasanja mogli mnogo lakse da indoktriniraju u svoje zajednice objasnjavajuci da su propisana od tog uzvisenog Boga.U danasne vreme se kao primer za ta pravila ponasanja mogu uzeti na primer 10 Bozijih zapovestijer daju osnovne odrednice za ponasanje coveka u zajednici i u odnosu sa Bogom.

Dakle religija podrazumeva i osnovna pravila ponasanja coveka kako u zajednici, tako i prema Bogu.

Mnogo kasnije su se javile i crkve odnosno verske zajednice kao nacin organizovanosti ljudi, i samim tim su se kroz teznu coveka da prikaze Boga i da sa njim „opsti“ pojavila i umetnicka dela bilo u vidu opipljive umetnosti (od raznih ikona, statua pa do samih crkvenih objekata, hramova i drugih svetinja) i neopipljive umetnosti-muzike(liturgije, mise i slicne vidove muzike koji su nastali u okviru rituala u zelji covekove komunikacije sa Bogom i imaju izvanrednu umetnicku vrednost).

Dakle religija podrazumeva i umetnost.Umetnickim delima smatram naravno i svete spise svih religija ovog sveta, pa bili to Tora, Kur'an, Biblija ili drugi spisi istih vrsta.Religija se u sustini prozima kroz sve pore covekovog zivota.

No najbitniji elemenat religije kao takve je vera.Ljudi mogu verovati u mnoge stvari, no najbitnije je da covek veruje u nesto uzviseno.

2) Religija kao elemenat individualnog i kolektivnog identiteta.

Kao sto sam u odgovoru na prvo pitanje napomenuo, religija je jos od ranog razvoja coveka veoma bitan elemenat i individualnog i kolektivnog identiteta coveka.

Ja sam kao vernal, ali i individualista misljenja da je moj odnos sa Bogom moja licna stvar, t.j. odnos svakog coveka licna stvar tog pojedinog coveka, ali sam svestan toga da je covek uvek tezio socijalizaciji.

Ukratko receno, smatram da je religija veoma bitan elemenat kako kolektivnog identiteta svakog coveka tako i kolektivnog identiteta zajednice.Ja to posmatram kao dva nivoa koja se medjusobno ne potiru.Tu sad dolazimo do jednog po mom misljenju vrlo vaznog elementa koji se zove tradicija.Tradicija se izrodila kroz rituale koje je covek izgradio u svojoj ceznji da se dodvori Bogu i smatram da je tradicija veoma bitan elemenat kolektivnog identiteta.

Dakle ljudi se kroz tradiciju i samim tim i religiju vezuju medjusobno i vezuju sebe kroz religiju za uzviseno - zvalo se to Bog ili ma kako drugacije i time stvaraju kolektivni identitet svoje zajednice.

U vezi sa poslednjom recenicom mog odgovora na prvo pitanje, kao elemenat kolektivnog identiteta t.j. kao „vezivno tkivo ljudi koji veruju“ mogu se smatrati i ideologije.Primeri za to se mogu pronaci u nacionalsocijalizmu Hitlerove Nemacke i u komunizmu.Naime nacionalsocijalisti su verovali u „uzvisenost svoje rase“ a komunisti u ravnopravnost svih ljudi i na osnovu te vere su i jedni i drugi temeljili svoje zajednice.Tako da je u tim slucajevima ideologija posluzila kao religija.Cinjenica je medjitim da su i jedna i druga ideologija nosile sa sobom mnoge ljudske zrtve i na kraju propale.

Sa druge strane, meni licno kao vernalu, je moja licna vera u Boga ne samo moja licna stvar u tom smislu, vec i veliki deo mog licnog identiteta.Pri tom sam potpuno svestan cinjenice da da su ljudi gresni i bas iz tog razloga i potenciram to da je moj odnos sa Bogom moja licna stvar.Naime, desavaju se i desavace se u crkvama slucajevi raznih zlodela koje su pocinili crkveni velikodostojnici, a direktno se kose sa doktrinama ckrava.

3) Religijske zajednice i institucije u pluralnom društvu. Da li je pluralizam izazov za religijske slobode i prava?

Pluralizam jeste izazov za religijske slobode i prava, ali rec IZAZOV ne treba shvatiti u negativnom smislu.

Naime, pluralno drustvo daje svakome pravo na veroispovest, odnosno pripadanje odredjenoj verskoj zajednici ili instituciji.

Sa tim u vezi religijske zajednice i institucije obogacuju multikulturalno drustvo i ako uzmememo idealnu situaciju u kojoj se verske zajednice medjusobno ne gledaju kao konkurenčiju, vec saradjuju, vrlo je realno da religijske zajednice kroz svoju medjusobnu saradnju iskoriste pluralizam u pozitivne svrhe.

Re: Pitanja za Forum

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 3:31 am

Šta je religija? Šta ona podrazumeva?

Najveći broj naučnika smatra da reč religija potiče od latinske reči religare, što znači povezivati, spajati, i odnosi se na spajanje božanskog sa ljudskim. U tom smislu, jedan od osnovnih elemenata većine religijskih predanja jeste i svest o prvoj vremenu jedinstvu Boga sa čovekom koje je nekom vrstom greha, otpadanja i pada narušeno i koje je potrebno iznova uspostaviti.

To povezivanje ljudske stvarnosti sa božanskim je više dimenzionalno i obuhvata kako intimnu, ličnu stranu čoveka, tako i njegov društveni život i njegov sistem vrednosti. Nekoliko elemenata, koji su uglavnom prisutni u svakoj religijskoj tradiciji jesu sledeći: mythos, logos, ethos, praxis, eros, koinonia.

Mythos ili mit izražava neke fundamentalne aspekte ljudskog života u formi velike „svete priče“, koja se najčešće odnosi na nastanak sveta i zajednice kojoj autor mita pripada.

Logos je sistem ideja i verovanja koje se usvajaju na saznajnom nivou. To je svojevrsna religijska filozofija. Logos je u jednoj vrsti dinamičkog odnosa u odnosu na mythos. Mythos se nikada u potpunosti ne može prevesti na logos. Postojanje mythosa uz logos označava da je religijski pogled na svet nesvodiv na ravan čisto racionalnog.

Ethos je grčka reč koja označava čud, narav, navike, način ponašanja, način života ili, da se poslužimo pozajmljenicom iz engleskog jezika koja je najpribližnija značenju ethosa, stil života. Religijski ethos se odnosi na stil života pripadnika jedne religijske zajednice i taj religijski ehtos u vezi je sa mythosom, logosom i ostalim elementima religije.

Praxis je ritual, koji je najčešće praćen osobenim umetničkim izrazom poesisom. Ritual je jedan od najvažnijih aspekata religijskog. Učešćem u zajedničkom ritualu religijska zajednica ispoljava svoju jedinstvenost. Ritual predstavlja način osmišljavanja vremena, neku vrstu „osvećenja vremena“, uvođenja vremena u domen večnosti.

Eros je ljubav, nenasita čežnja čoveka ka božanskom, ka mističkom sjedinjenju sa Bogom. Koinonia je zajednica. Ona je izvor identiteta svojih članova. Pripadnost određenoj zajednici čoveka čini suštinski pripadnikom određene religijske tradicije, čak iako njegovo poznavanje dogmi (logosa) te zajednice nije besprekorno.

Svakako, pomenuto određenje religije (od glagola religare) kao i pomenuti elementi religije jesu samo okvir u kome se kreću različite religijske tradicije. Unutar svekolikog bogatstva mnoštva religijskih tradicija ima prostora za dosta varijacija, te se neke religije u velikoj meri u pojedinim elementima razlikuju u odnosu na druge religije ili su čak neke religije lišene pojedinih elemenata koji se u drugim religijama smatraju za najvažnije, kao što, na primer, u budizmu izostaje vera u postojanje transcedentnog božanstva, Tvorca.

Goran Stojkovi

**NEDELJA II, PREDAVAČ JEREJ MR ALEKSANDAR ĐAKOVAC
RELIGIJA KAO KOMPONENTA LJUDSKE CIVILIZACIJE: INSTITUCIJE I IDENTITET**

Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Pet Nov 27, 2009 10:30 am

Postovani polaznici,

Evo nekoliko pitanja za pocetak rasprave.

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?
2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?
3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

Dodatna pitanja / teme za pospesivanje rasprave

= Kako vidite prosllost i buducnost uloge SPC na ovim prostorima (navedite, po mogucstvu i neke negativne i neke pozitivne aspekte)?

Prezviter mr Aleksandar Djakovac

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod masha » Pet Nov 27, 2009 1:15 pm

Odgovori na pitanja:

1. U suvremenom globaliziranom zapadnom svijetu uopćeno gledajući postoje dva trenda po pitanju značaja religije za pojedinca. S jedne strane odvija se proces sekularizacije u onom smislu u kojem taj temin označava pad utjecaja važnih religijskih institucija uslijed pomanjkanja interesa i povjerenja u navedene od strane pripadnika vjerskih zajednica. S druge strane, dolazi do pojave različitih oblika vjerskih praksi koje se zajednički stavljuju pod kapu New agea i različitih pentakostalnih i sličnih oblika čija je temeljna značajka „povratak mističnom i obrednom“. Pad utjecaja institucionalnih religijskih oblika označava nezainteresiranost pojedinca i nemogućnost velikih religija da odgovore na izazove suvremenog svijeta dok porast različitih „malih religijskih formacija“ ukazuje na potrebu pojedinca da svoj duhovni život osmisli u skladu s nekim nadnaravnim vjerovanjem.
2. Institucionalne religije na području bivše SFRJ imaju veliku ulogu u formiranju javnog mišljenja.

Nakon pada SFRJ institucionalne religije na tom području legitimiraju svoj položaj temeljem „nepravdi iz prošlosti“ i pozivanjem na nacionalistički imaginarij uz pomoć kojeg mobiliziraju svoje pripadnike. Ekonomski „vjetar u leđa“ dobivaju denacionalizacijom svoje nekadašnje imovine i izdašnom pomoći političkih struktura. Temeljem navedenog jasno je da njihov položaj jača.

Rezultat toga je sprega političkih i vjerskih elita koja tijekom rata na područjima bivše SFRJ omogućava da sukob poprimi onoliko velike razmjere čije posljedice osjećamo danas. Trend formiranja javnog mišljenja nastavlja se i danas u mirnodopsko vrijeme.

Diskrepancija crkvenog nauka i poruka koje upućuju svojoj vjerskoj zajednici te izravno miješanje u svjetovne poslove države oduzima institucionalnim religijama legitimitet i šteti „ozdravljenju“ društava u kojima njihove vjerske zajednice čine većinu.

3. Religija se može usaglasiti sa sekularnim principima funkcioniranja države ukoliko svoje djelovanje ograniči na duhovnu sferu koja joj pripada, a sekularno polje ostavi onim institucijama države koje biraju i plaćaju pripadnici određenog društva.

Lijep pozdrav, masenkac bacic.

masha

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Milos » Pet Nov 27, 2009 8:42 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Kao sto sam naveo u okviru teme za prethodnu nedelju, mislim da treba poci od terminoloskog odredjenja pojma religija (lat. Religare-povezati). U ovom smislu, religija predstavlja vezu sa svetim, bozanskim natprirodnim (dakle ona obuhvata vertikalnu dimenziju). Ona obuhvata i horizontalnu dimenziju (prema Djuri Susnjicu, komunikacijska uloga), povezivanje vernika izmedju sebe. Naravno, ovo je samo jedno od brojnih teorijskih odredjenja. Međutim, religija robuje konkretnim istorijskim okolnostima, na Balkanu posebno, sto cu probati da razjasnim u narednim redovima.

Religija je danas, posebno u drustvima koja nose breme tradicije (koje moze biti i teret, ali i odraz posebnosti), deo identiteta, ona je neka vrsta orientira, ona nam, u odredjenoj meri, pomaze da shvatimo ko smo, ali i da uvidimo da nismo usamljeni.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorima bivse SFRJ?

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

Religija na prostoru bivse Jugoslavije, po mom misljenju, u velikoj meri predstavlja breme koje je teret za napredak nasih rascepkih drzavica na putu ka prihvatanju evropskih vrednosti. Vera je sa jedne strane, postala stihiska, verom se paradira, pravih vernika je sve manje, a sa druge, opterenost konkretnim istorijskim okolnostima otezava nam dijalog, i bilo kakav napredak.

Koliko smo mi daleko od vremena kada cemo biti najpre gradjani (ravnopravni), a potom sve ostalo, dovoljno pokazuje novi Zakon o crkvama i verskim zajednicama. Kako smo vec na prethodnim postovima apsolvirali, novi zakon priznaje samo sedam tradicionalnih crkava i verskih zajednica (Srpsku pravoslavnu, Rimokatolicku, Slovacku evangelisticku, Reformatorsku hiscansku, Evangelisticku hriscansku, Islamsku versku zajednicu i Jevrejsku versku zajednicu), dok je za ostale proces registracije znatno otezan. Uveren sam da je ovo jedan veliki korak nazad i udarac sekularnoj drzavi.

Mi se jos uvek zgrazavamo na pojам sekta, koji u Americi, u smislu otpadnistva od maticne crkve ne postoji, a sve religijske organizacije se označavaju terminom denominacije. U ovom smislu protestantizam je doneo veoma znacajnu promenu, jer je (najvise u Americi) otvorio vrata religijskom pluralizmu, koji je veoma aktuelna tema kod nas.

Svakako da ne treba potceniti i zanemariti ulogu pravoslavne crkve kod nas, ona je nasem narodu pomagala u orientaciji, u povezivanju, u stvaranju osecanja zajednickog identiteta. Ali ona nuzno mora da se prilagodi novim trendovima, pre svega strogoj odvojenosti od drzave, kako bismo uopste mogli da pocnemo da pricamo o slobodama i pravima gradjana.

Mozda i glavno pitanje, bar po mom misljenju, jeste problem veronauke. Ona je nazalost, kod nas u Srbiji, a i u okolnim zemljama postala vid indoktrinacije. Konfesionalna veronauka nije donela nista dobro. Svaki vid nametanja ne donosi nista dobro, vec samo stvara kontraefekte. Sopstvena vera se favorizuje, i stvara se, kako to neko od Bosovaca rece, "getoizacija drustva". S obzirom da je versko obrazovanje veoma vazan cinilac koji opredeljuje nase kasnije stavove, verska nastava nuzno mora da nas upoznaje i sa drugim verama. Mislim da treba slediti iskustva Engleske, Svedske i u skolama versku nastavu organizovati kao kurs informisanja o razlicitim religijama, a ne kao proces regrutovanja vernika. Posao skole nije da stvara vernike, crkvama i verskim zajednicama niko ne brani da organizuju u svojim prostorijama versku nastavu, niti da osnivaju ustanove za versko obrazovanje (prema novom zakonu). Medjutim, konfesionalna veronauka u drzavnim skolama, predstavlja mesanje crkve i drzave, i ugrozavanje principa sekularnosti.

Izvinite zbog opsirnosti.

Pozdrav!

Milos

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod antoniuss » Pet Nov 27, 2009 9:04 pm

Одговарајући на коментаре људи који су поседовали само интелектуалну веру у Божије постојање (а желели да се назову хришћанима попут осталих правих верника) и сматрали да се спасење постиже таквим веровањем, Јаков помиње да је потпуно логично да права вера резултује свакодневним уклањањем од греха и праведним делима (праведна дела су, притом, само последица спашености а не узрок спасењу). Вера у чињеницу да Бог постоји није довољна за спасење – јер такву веру поседује и сам ђаво па ипак делује као Господњи непријатељ. Доказ да се Јаков овде не обраћа браћи и сестрама у вери (као и да не заговора спасење кроз дела - јер би то било у суштој супротности са остатком Библије), јесте више него очигледан. Када говори

хришћанима, Јаков се обраћа са пуно пажње: "Драга браћо моја..." (види: 1:2, 16, 19; 2:1, 5, 14; 3:1, 12; 5:19). У другом, пак, случају он вели: "Али неко ће рећи..." (ст. 2:18), што јасно ставља до знања да се ту не ради о хришћанском брату, већ нехришћанину који "верује да Бог постоји", а ипак нема друге плодове хришћанске вере, јер очигледно није схватио ни прихватио оно што спасоносна вера подразумева. Управо из тог разлога, Јаков му се обраћа речима: "празни човече", што он истину и јесте.

Вера коју су поседовали сви претпотопни Божији људи јесте била управо она која је као свој плод имала и дела која су била у складу са Његовом вољом. Ипак, ни сама вера нити пак дела праведности не потичу од људи већ од милостивога Бога (у складу са Павловим казивањем из посл. Римљанима 8. главе). Чињеницу да грешни изгубљени смртник добија спасоносну веру на дар, без икакве своје заслуге, потврђују апостоли Петар и Павле у својим посланицама.

"Симеон Петар, служитељ и апостол Исуса Христа, онима који су праведношћу нашега Бога и Спаситеља Исуса Христа примили исту скupoцену веру као и ми: благодат вам и мир у изобиљу у познању Бога и Исуса Господа нашега. Како нам је његова божанска силадаровала све што служи животу и побожности (...) чиме су нам дарована скupoцена и највећа обећања..."[32]

"...нека вам мисли буду усмерене на разборито размишљање, премамери вере коју је Бог сваком доделио." [33]

На овај начин, појаснили смо на који начин су дошли до спасоносне вере неке од познатих библијских личности. На наредним страницама, задржавајући се још увек на истом делу Божије књиге, проучићемо живот старозаветног хероја вере - Авраама.

Позвање и оправдање Аврама

Авраам је једна од најпознатијих личности Старог завета, или боље речено, целе Библије. Његов животни пример и однос са Богом је веома важан за проучавање библијског учења о спасењу. Могу са сигурношћу рећи да је Аврамово спасење вером најбољи пример, у првом делу богонадахнуте Речи, о Божијем позвању и оправдању грешника.

- Ко је био Аврам?

Према библијској хронологији, Аврам је рођен 292. године после потопа, у оквиру десете послепотопне генерације.[34] Водио је порекло од Нојевог сина Сима (Сема), што ће рећи да је био припадник семитског племена. Његово рођење је смештено у 892. годину живота Ноја (који је живео 950 год.), што нам даје до знања да је Аврам имао могућност да се лично упозна са овом изузетном личношћу. Међутим, оно што читамо о Авраму у Мојсијевом извештају, а што се тиче његовог живота до 75. рођендана, изгледа да нам не да за право да поверијемо да се особа о којој говоримо икада озбиљније интересовала за духовне истине. Библијски извештај нам говори да је Аврам са својом родбином (родитељима, браћом и полусестром која му је постала и супруга) живео у граду у покрајини Халдеји (1. Мојс. 11:31). Насељавање његових предака на ово подручје десило се после расејања од вавилонске куле, због њихове побуне против Бога и поседовања идолопоклоничке религије. Део ових идолопоклоника се насељио близу (садашњег) персијског залива и основао насеље Ур, у коме је касније рођен

Тарин син. Енциклопедијски подаци нам говоре да је тај град заједно са Хараном (удаљеним преко хиљаду километара), био центар идолопоштовања тријаде богова: бога месеца, бога сунца и царице небеске (Нане, Утуа и Инане). Такође, постојао је и велики жртвени олтар попут пирамиде који се звао "Zigurat", а који је имао сврху да се на њему приносе жртве поменутим божанствима.[35] Можда изгледа чудно да су се људи поново окренули богоотпадништву само две стотине година након великог потопа, који је већ једанпут збрисао са лица земље цивилизацију која није марила за Господа. Још чудније је то што су у време градње вавилонске куле као и оснивања Ура и осталих насеља, на земљи живели Ноје и његови синови (Сим је живео још 500 година после потопа) као прародитељи свих послепотопних становника, а да се готово нико није интересовао да поверије у њихово проповедање о негативним последицама безбожништва.[36] Послепотопне генерације су имале живе сведоке Божије светости и праведности, као и гнева који се излио на оне који су напунили земљу безакоњем.

Ипак, већина људи је поново изабрала пут без Бога. Апостол Павле о њима говори овако:

"Гнев Божији пак открива се са неба на сваку безбожност и неправедност људи, који неправедношћу задржавају истину, јер оно што се може сазнати о Богу њима је познато; Бог им је објавио. Чак и његове невидљиве особине, његова вечна сила и божанство, могу се од створења света јасно сагледати, ако се на његовим делима проматрају, да немају изговора, јер иако су Бога познали, нису га као Бога прославили, нити захвалност показали, него у својим мислима падоше у ништавну варку, те потамне њихово неразумно срце. Постали су луди говорећи да су мудри, па заменише славу бесмртнога Бога сликом и приликом смртног човека, и птица, и четвероножних животиња, и гмизаваца. Бог их је зато са прохтевима њихових срца предао у нечистоту, да међусобно обешчашћују своја телеса, - они који су лажју заменили Божију истину, поштовали и клањали се творевини umестo творцу, који је благословен довека, амин."[37]

<http://hriscanstvo-pravoslavlje.com/ind...&Itemid=39>

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Prohora » Pet Nov 27, 2009 9:07 pm

Evo i moji odgovori. :|

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Sovremeniot covek e rastrgnat so milion obvrski koi pravat ponekogas da zaborava na toa koj e, od kade e i sto bara na ovoj svet. Momentite koga ke uspee, kolku tolku da se sobere, mu doagaat vo glavata milion prasanja za koi moze da najde odgovor samo vo ucenjeto na nekoja od religije. Od toj aspect, religijata ima ogromno znacenje za covekot. Taa mu dava odgovori za prasanjata sto go macat, go smiruva i mu dava resenija za problemite so koi sto se soocuva. Covekot ima potreba od opstenje so Sozdatelot.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Konkretno bi zboruvala na ova prasanje za situacijata vo Makedonija, kako bivsa republika na SFRJ. Kaj nas malku e obratna rabotata. MPC (Makedonska pravoslavna crkva) e sozdadena od togasnata komunisticka vlast, taa se otcepuva od postoeckata Crkva I "proglasuva" autonomija. Sto e eden golem nonsens vo pravoslavniot svet. Eden Crkovno - naroden sobor vo koj edvaj se nasol nekoj svestenik (za Episkop I Patrijarh da ne zboruvame) da odluci deka taa crkva ke bide avtokefalna) i na toj nacin od toj moment taa crkva e instrument na drzavata. So nea se kontrolira duri i makedonskato naselenie vo dijasporata... Denes situacijata e potpolno ista. MPC e del od politickiot zivot na Makedonija a i drzavata vo golema mera vlijae na odlukite i slucuvanjata vo crkovniot zivot. Eden od glavnite primeri za toa deka MPC e institucija dlaboko povrzana so drzavata se i poslednite slucuvanja so apsenjata i sudenjata na blazenejsiot Arhiepiskop Jovan. Po naracka na MPC, Jovan lezese vo zatvor i denes e bukvalno isteran od drzavata...

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

So ogleda na teskata situacija na Balkanot koja na nekoj nacin e predizvikana od razlicnите religii na ist proctor, sekularizacijata bi bila odlicno resenie. No teoretski toa bi bilo izvodljivo, vo praksa na Balkanot mnogu raboti se nevozmozni...

Prohora

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Teodosije » Ned Nov 29, 2009 5:11 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

U narodu postoji odlicna izreka: „bez nevolje nema bogomolje“. Kod modernog zapadnog coveka je vidljiv pad religioznosti, i to upravo u zemljama gde religija nije bila javno napadana već prosto gurana u „privatnu sferu“, dok u zemljama gde je bila javno napadana onda doživljava procvat (koliko dugotrajan ostaje da se vidi). Religija je u prošla vreme igrala dosta veću ulogu, i verski identitet dolaskom Prosvetiteljstva polako zamenjuje nacionalni identitet.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Mislim da igra veliku (i na nesreću, uglavnom potpuno promašenu) ulogu. Religija postaje samo još jedan od faktora koji „opravdavaju“ mržnju prema drugome, iako to sama religija ne propoveda. Religija sama po sebi je imala slab uticaj na moralne stavove - na nju se više posmatralo na skup običaja pomoću kojih ljudi zadovoljavaju svoje najosnovnije religiozne potrebe.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

Mislim da može - naravno, tu se postavlja pitanje šta tačno označavaju „sekularni principi“ (u ranijoj diskusiji sam više puta rekao da raspeče u učionici i neradni dan ne bi trebali da vređaju nikog, a opet upravo postoje i takvi slučajevi). Sekularna država je, ironično, vrlo plodno tle za delovanje religije, jer omogućava nesmetano vršenje verskih obreda i propovedi. Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod_Filip_Cicek » Ned Nov 29, 2009 6:40 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

1. Sociološki podaci bilježe razne trendove. Iskreno, mislim da ovo pitanje nije baš najspretnije postavljeno jer možemo ići u filozofsko cjepidlačenje pa priupitati što je to zapravo suvremen čovjek. Ta koncepcija se razlikuje diljem svijeta i diljem religijskog kontinuma.

No čak i ako predpostavimo da se pod tim pojmom smatra onaj čovjek koji je pripadnik zapadnog judeo krscanskog vrijednosnog sustava, opet biljezimo razne trendove. Prvo, ovdje na balkanu primjecujemo ponovnu religijsku integraciju i povratak religioznosti na velika vrata, dok u evropi vidimo da je taj trend u opadanju. Nismo mi ovdje da sudimo vrijednosti, osim sa osobnog stajalista, pa zato mislim da je najbolje reci da je znacaj religije za suvremenog covjeka ili marginalan (naime imamo religiju potrosnje i njezinog boga vidimo) ili sredisnji, centralan (osobna identifikacija, izjednacavanje nacionalne i religijske pripadnosti). Stoga mozemo reci da ne samo da postoji pluralizam religija, nego i pluralizam religioznosti

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijama bivse SFRJ?

2. Jasno da je ovdje velik znacaj religije, a narocito zato jer se nas nacionalni idenitet veze uz religije. Rat je usko vezan sa smrti, a kad je u pitanju smrt kao socijalna cinjenica, tu nastupa religija. No ne samo to, ovjde je i nada, ta psiholoska sigurnost koja se nekako vjesto sakrila izmedu redova drvenih klupica u crkvama. Rat je trajao oko 5 godina i jasno je da se stvorilo previse razloga za molitvu, samim time i toliko vjernika. Njihova djeca su vjerojatno tako odgajana, stoga imamo resocijalizirajuci proces novih vjernika. Zaključno, religija ima prejaku ulogu u formiranju stavova politickih i moralnih.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

3. Ponovno pomalo nespretno pitanje. Sekularizam je nesto na sto nema svaka religija otpornost. Islam tu mogu istaknuti jer on doista nastoji postati politicki sistem. Sto se Kršcanstva tice s obje strane, mislim da su te tendencije odavno izgubile momentum jer je tako nesto otprilike postojalo nekada davno kada je bilo normalno rascetvoriti nekoga uz blagoslov Zupnika.

Dakle mislim da je Kršcanstvo potpuno otporno na sekularizam i mislim da se veoma dobro u njemu snalazi, dok Islam mora jos raditi na tome.

Filip_Cicek

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Ned Nov 29, 2009 7:22 pm

Pozdrav Mašo.

najpre se izvinjavam svima što nisam bio naročito prisutan na forumu. Razlog tome su tehnički problemi sa internetom. No nadam se da je to sada prevaziđeno.

Daću nekoliko komentara na stavove koje je Maša iznела:

masha je napisao:Pad utjecaja institucionalnih religijskih oblika označava nezainteresiranost pojedinca i nemogućnost velikih religija da odgovore na izazove suvremenog svijeta dok porast različitih „malih religijskih formacija“ ukazuje na potrebu pojedinca da svoj duhovni život osmisli u skladu s nekim nadnaravnim vjerovanjem.

ne znam kako je u drugim krajveima bivše SFRJ. U Srbiji teško da može biti reči o nekom značajanom porastu broja vernika malih verskih zajednica.

Nakon pada SFRJ institucionalne religije na tom području legitimiraju svoj položaj temeljem „nepravdi iz prošlosti“ i pozivanjem na nacionalistički imaginarij uz pomoć kojeg mobiliziraju svoje pripadnike. Ekonomski „vjetar u leđa“ dobivaju denacionalizacijom svoje nekadašnje imovine i izdašnom pomoći političkih struktura. Temeljem navedenog jasno je da njihov položaj jača.

treba spomenuti da u RSrbiji, imovina crkava nije denacionalizovana.

Rezultat toga je sprega političkih i vjerskih elita koja tijekom rata na područjima bivše SFRJ omogućava da sukob poprini onoliko velike razmjere čije posljedice osjećamo danas. Trend formiranja javnog mišljenja nastavlja se i danas u mirnodopsko vrijeme.

Diskrepancija crkvenog nauka i poruka koje upućuju svojoj vjerskoj zajednici te izravno miješanje u svjetovne poslove države oduzima institucionalnim religijama legitimitet i šteti „ozdravljenju“ društava u kojima njihove vjerske zajednice čine većinu.

trebalo bi ovo pojasniti - na koju se vrstu legitimite misli. Naime, jedno je da kažem unutrašnji legitimitet pred sopstvenim vernicima, a drugo društveni koji se upravo stiče državnim priznanjem i pravom delovanja. ma kako prosudili delovanje VZ tokom sukoba (slika nije baš sasvim crno - bela), njihov legitimitet u društvenom kontekstu je zasnovan na demokratskim i verskim slobodama koje jamče Ustavi i drugi državni zakoni, i tj se legitimitet može izgubiti jedino sudskim putem.

3. Religija se može usaglasiti sa sekularnim principima funkcioniranja države ukoliko svoje djelovanje ograniči na duhovnu sferu koja joj pripada, a sekularno polje ostavi onim institucijama države koje biraju i plaćaju pripadnici određenog društva.

Ovde se postavlja pitanje, ko je taj ko će odrediti dokle seže "duhovna" a gde počinje "sekularna" sfera.

Po mom shvatanju, suština sekularne države je u tome da niko ko nije izabran, ne može imati direktnu ili indirektnu, zakonodavnu, izvršnu ili sudsku vlast.

Međutim, VZ niko ne može oduzeti pravo da javno iznose svoje mišljenje o svakoj temi koju one smatraju relevantnom. U suprotnom, to bi bilo narušavanje zagarantovanih prava i sloboda. Dakle, načela sekularizma brane da VZ npr. imaju pravo predlaganja zakona, ili stavljanja veta, da imaju recimo pravo apelacije na sudske odluke itd. Ali, niko ne može niti sme VZ određivati šta je njihov "delokrug".

Jer očigledno je da je nemoguće razgraničiti "duhovnu" i "ne-duhovnu" sferu života. Konkretno, crkve na primer imaju pravo da se zalažu za zabranu abortusa, ili ograničavanje (da li devojka od 16 godina može abortirati bez znanja roditelja ili ne, da li je potrebno posebno lekarsko mišljenje lli ne itd.). One ne mogu institucionalno nametnuti rešenje koje smatraju ispravnim - to bi bio klerikalizam, narušavanje sekularnog principa - , ali imaju pravo da apeluju, propagiraju, iznose svoj stva, isto kao što to pravo imaju i zagovornici abortusa. a na političaima je da procene kakav će zakonski model po tom pitanju uvesti - možda će to biti restriktivni model Grčke ili liberalni model Španije. Jedini je uslov da političari poštuju demokratske procedure i načela koja su ustaljena u EU.

Da ne bude zabune, pod "institucionalnim nametanjem" ne mislim na javni pritisak, štampanje pamfleta, organizovanje demonstracija, javne istupe - to je sve potpuno legitimno.

Nelegitimno bi bilo da, recimo crkva idobije pravo da parlamentu predloži zakon, ili da stavi veto na doneti zakon itd.

Ali, političari imaju pravo i da uvaže i da ne uvaže stavove crkve, kao što imaju pravo da isto postupe po pitanju mišljenja "zelenih" ili bilo koje druge organizacije. Znači, ne može se vaninstitucionalno delovanje Crkve smatrati narušavanjem sekularnog principa, ako političari koje bira narod, žele da usvoje neke preporuke crkve. Jasno, ukoliko narod to ne odobrava, na sledećim će izborima izgubiti. Ali, ako narod podržava stavove Crkve, a političari ih ignorisu, onda će opet na izborima biti "kažnjeni". Ali to i jeste demokratija.

Pozdrav.

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Ned Nov 29, 2009 7:33 pm

Milos je napisao:1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?Religija na prostoru bivse Jugoslavije, po mom misljenju, u velikoj meri predstavlja breme koje je teret za napredak nasih rascepkih drzavica na putu ka prihvatanju evropskih vrednosti. Vera je sa jedne strane, postala stihiska, verom se paradira, pravih vernika je sve manje, a sa druge, opterecenost konkretnim istorijskim okolnostima otezava nam dijalog, i bilo kakav napredak.

Može li biti da su istorijske okolnosti upravo te koje otežavaju "napredak nasih rascepkih drzavica na putu ka prihvatanju evropskih vrednosti", a ne pre svega religija? Jer religija, barem dominantne konfesije kod nas, zastupljenje su u državama EU, i tamo ne predstavljaju rečeno breme.

Koliko smo mi daleko od vremena kada cemo biti najpre gradjani (ravnopravni), a potom sve ostalo, dovoljno pokazuje novi Zakon o crkvama i verskim zajednicama. Kako smo vec na prethodnim postovima apsolvirali, novi zakon priznaje samo sedam tradicionalnih crkava i verskih zajednica (Srpsku pravoslavnu, Rimokatolicku, Slovacku evangelisticku, Reformatorsku hiscansku, Evangelisticku hriscansku, Islamsku versku zajednicu i Jevrejsku versku zajednicu), dok je za ostale proces registracije znatno otezan. Uveren sam da je ovo jedan veliki korak nazad i udarac sekularnoj drzavi.

Možda je to udarac jednom od mogućih shvatanja sekularne države. Jer, vidimo da ima dosta zemalja EU koje takođe imaju različite vrste različitog tretiranja VZ. Na primer, u Engleskoj, monarh po ustavu mora da bude anglikanske veroispovesti, dok Nemaćka (kao i u Srbiji) veronauku u školama omogućava samo tradicionalnim crkvama i VZ. U Grčkoj je Pravoslavna Crkva državna Crkva, a slično je i u Švedskoj. A teško da bi bilo održivo tvrditi da ove zemlje nisu sekularne. Očigledno je da postoje različiti modeli sekulane države.

Mi se jos uvek zgrazavamo na pojam sekta, koji u Americi, u smislu otpadnistva od maticne crkve ne postoji, a sve religijske organizacije se označavaju terminom denominacije. U ovom smislu protestantizam je doneo veoma znacajnu promenu, jer je (najviše u Americi) otvorio vrata religijskom pluralizmu, koji je veoma aktuelna tema kod nas.

Amerika nije baš adekvatan primer. Evropa to malo drugačije percipira. recimo, neke neke sekte poput Sajentologa su u Americi sasvim legalne dok su u nekim zemljama EU zabranjene.

Svakako da ne treba potceniti i zanemariti ulogu pravoslavne crkve kod nas, ona je nasem narodu pomagala u orientaciji, u povezivanju, u stvaranju osecanja zajednickog identiteta. Ali ona nuzno mora da se prilagodi novim trendovima, pre svega strogoj odvojenosti od drzave, kako bismo uopste mogli da pocnemo da pricamo o slobodama i pravima gradjana.

Bilo bi dobro da to pojasnite. Kako bi se to crkva prilagodila odvojenosti od države?

Mozda i glavno pitanje, bar po mom misljenju, jeste problem veronauke. Ona je nazalost, kod nas u Srbiji, a i u okolnim zemljama postala vid indoktrinacije. Konfesionalna veronauka nije donela nista dobro. Svaki vid nametanja ne donosi nista dobro, vec samo stvara kontraefekte. Sopstvena vera se favorizuje, i stvara se, kako to neko od Bosovaca rece, "getoizacija drustva". S obzirom da je versko obrazovanje veoma vazan cinilac koji opredeljuje nase kasnije stavove, verska nastava nuzno mora da nas upoznaje i sa drugim verama. Mislim da treba slediti iskustva Engleske, Svedske i u skolama versku nastavu organizovati kao kurs informisanja o razlicitim religijama, a ne kao proces retrutovanja vernika. Posao skole nije da stvara vernike, crkvama i verskim zajednicama нико не brani da organizuju u svojim prostorijama versku nastavu, niti da osnivaju ustanove za versko obrazovanje (prema novom zakonu). Međutim, konfesionalna veronauka u državnim skolama, predstavlja mesanje crkve i države, i ugrozavanje principa sekularnosti.

U zemljama EU, stav po pitanju veronauke je različit. Recimo, veronauka u državnim školama, i to konfesionalna, postoji i u Nemačkoj, i recimo Grčkoj i Bugarskoj. Pitanje je koji je model za nas ovde bolji - Engleske i Švedske ili možda Grčke? To je pitanje za raspravu, ali mi se čini da su oba modela legitimna sa stanovišta demokratije i načela sekularne države.

pozdrav.

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Ned Nov 29, 2009 7:43 pm

Filip_Cicek je napisao:1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

1. Sociološki podaci bilježe razne trendove. Iskreno, mislim da ovo pitanje nije baš najspretnije postavljeno jer možemo ići u filozofsko cjepidlačenje pa priupitati što je to zapravo suvremen čovjek. Ta koncepcija se razlikuje diljem svijeta i diljem religijskog kontinuma.

No čak i ako predpostavimo da se pod tim pojmom smatra onaj čovjek koji je pripadnik zapadnog judeo krscanskog vrijednosnog sustava, opet biljezimo razne trendove. Prvo, ovdje na balkanu primjecujemo ponovnu religijsku integraciju i povratak religioznosti na velika vrata, dok u evropi vidimo da je taj trend u opadanju. Nismo mi ovdje da sudimo vrijednosti, osim sa osobnog stajalista, pa zato mislim da je najbolje reci da je znacaj religije za suvremenog covjeka ili marginalan (naime imamo religiju potrosnje i njezinog boga vidimo) ili sredisnji, centralan (osobna identifikacija, izjednacavanje nacionalne i religijske pripadnosti). Stoga mozemo reci da ne samo da postoji pluralizam religija, nego i pluralizam religioznosti

Može biti da ste u pravu što se tiče pitanja. No ono je dati tako "široko", upravo da bi podstaklo raspravu. Suviše uzak okvir pitanja bi već implicirao odgovor. U svakom slučaju vaša su zapažanja vrlo vredna.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju političkih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

2. Jasno da je ovdje velik znacaj religije, a narocito zato jer se nas nacionalni identitet veze uz religije. Rat je usko vezan sa smrti, a kad je u pitanju smrt kao socijalna cinjenica, tu nastupa religija. No ne samo to, ovjde je i nada, ta psihološka sigurnost koja se nekako vjesto sakrila između redova drvenih klupica u crkvama. Rat je trajao oko 5 godina i jasno je da se stvorilo previse razloga za molitvu, samim time i toliko vjernika. Njihova djeca su vjerojatno tako odgajana, stoga imamo resocijalizirajući proces novih vjernika. Zaključno, religija ima prejaku ulogu u formiranju stavova političkih i moralnih.

Zbog čega smatrate da je ta uloga "prejaka"? Tačno je da se smrt veže za rat, ali suštinski gledano, smrt se veže za svakoga od nas. Može li biti da je čovek ipak homo religiosus, te da iz te činjenice izvire rasprostranjena religioznost, koja se ponekad, čak i kod onih koji se izjašnjavaju kao ateisti, zna javiti pod mimikrijom sujeverja?

3. Da li religija može da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionalisanja države?

3. Ponovno pomalo nespretno pitanje. Sekularizam je nesto na što nema svaka religija otpornost. Islam tu mogu istaknuti jer on doista nastoji postati politički sistem. Sto se Kršćanstva tice s obje strane, mislim da su te tendencije odavno izgubile momentum jer je tako nesto otprilike postojalo nekada davno kada je bilo normalno rascetvoriti nekoga uz blagoslov Zupnika.

Dakle mislim da je Kršćanstvo potpuno otporno na sekularizam i mislim da se veoma dobro u njemu snalazi, dok Islam mora još raditi na tome.

Vaša primedba je na mestu, svakako da postoje razlike između religija i njihove sposobnosti da opstanu u sekularnij državi. Ipak, nisam siguran da hrišćanstvo baš tako uspešno "pliva" u sekularnim vodama. Možda se ono pre pomirljo sa datošću... Možda to i nije čudno, budući da je istorijsko hrišćanstvo umnogome odgovorno za vrlo nehrišćansko postupanje (verski ratovi, itd). Upravo je, mislim, to odstupanje i dovelo narode (prvo na Zapadu) do toga da "dignu ruke" od religije kao merila i kriterijuma društvenih odnosa.

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Milos » Ned Nov 29, 2009 8:13 pm

Može li biti da su istorijske okolnosti upravo te koje otežavaju "napredak nasih rascepkih državica na putu ka prihvatanju evropskih vrednosti", a ne pre svega religija? Jer religija, barem dominantne konfesije kod nas, zastupljenje su u državama EU, i tamo ne predstavlja rečeno breme.

Prvo, nisam rekao "pre svega religija", vec religija u velikoj meri. Rat koji smo devedesetih imali u Bosni je pored nacionalnih, iznedrio i druge razlikujuće identitete, koji su nas razdvojili. Religija je jedan od tih identiteta, koji je na ovim prostorima izvor velikih predrasuda. O tome smo govorili na pocetnom susretu, a Elvisa, je cini mi se navela neke konkretne primere(o izboru na funkcije na osnovu religijske pripadnosti, tako da ona to bolje zna od mene).

Možda je to udarac jednom od mogućih shvatanja sekularne države. Jer, vidimo da ima dosta zemalja EU koje takođe imaju različite vrste različitog tretiranja VZ. Na primer, u Engleskoj, monarh po ustavu mora da bude anglikanske veroispovesti, dok Nemačka (kao i u Srbiji) veronauku u školama omogućava samo tradicionalnim crkvama i VZ. U Grčkoj je Pravoslavna Crkva državna Crkva, a slično je i u Švedskoj. A teško da bi bilo održivo tvrditi da ove zemlje nisu sekularne. Očigledno je da postoje različiti modeli sekulane države.

Mi sad ovde mozemo da pricamo o ovom ili onom konceptu, manje ili vise sekularnoj drzavi, ali smatram da je podela na tradicionalne i one koje to nisu, i razlicite procedure registrovanja, koje iz toga proizilaze direktni atak na slobodu. I to je trend koji mora da se menja. Zasto neko može da bude privilegovan? Zato sto je istorijski duze utemeljen? To nije opravdanje, i svakako nam neće poboljsati imidž u Evropi.

Amerika nije baš adekvatan primer. Evropa to malo drugačije percipira. recimo, neke neke sekte poput Sajentologa su u Americi sasvim legalne dok su u nekim zemljama EU zabranjene.

Ja ne vidim u cemu je problem sa konzumeristickim stavom prema religiji? A Amerika jeste adekvatan primer za ono o cemu sam govorio, jer je u Americi Prvim amandmanom na Ustav SAD uspostavljena sloboda izbora verskog opredeljenja.

Bilo bi dobro da to pojasnite. Kako bi se to crkva prilagodila odvojenosti od države?

Na primer, moramo da shvatimo da konfesionalnoj veronauci nije mesto u školama, jer ona indoktrinira, deli decu od malih nogu. Religija je veoma osetljivo pitanje na nasim prostorima,

ne treba jos i u skolama da favorizujemo sopstvenu veru. Naveli ste primer Grcke. Ne mozemo slepo da se povodimo za primerima koji nam odgovaraju(ideoloski), vec moramo da razmisljamo u odnosu na okolnosti koje vladaju na nasim prostorima.

U zemljama EU, stav po pitanju veronauke je različit. Recimo, veronauka u državnim školama, i to konfesionalna, postoji i u Nemačkoj, i recimo Grčkoj i Bugarskoj. Pitanje je koji je model za nas ovde bolji - Engleske i Švedske ili možda Grčke? To je pitanje za raspravu, ali mi se čini da su oba modela legitimna sa stanovišta demokratije i načela sekularne države.

Na osnovu iskustva koje ja imam, sa jos jedne Bosove skole od pre par godina, jeste da konfesionalna veronauka predstavlja tipican vid indoktrinacije. Postoji favorizovanje svoje vere, stvaraju se vestacke podele medju ljudima. Pitanje je koliko slusanje o svojoj veri doprinosi razvoju tolerancije? Koliko je dete od sedam godina u stanju da izabere? Nama treba veronauka koja ce da informise o svim religijama, a ne da regrutuje vernike.

Milos

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Ned Nov 29, 2009 9:53 pm

Milos je napisao:

Može li biti da su istorijske okolnosti upravo te koje otežavaju "napredak nasih rascepkih drzavica na putu ka prihvatanju evropskih vrednosti", a ne pre svega religija? Jer religija, barem dominantne konfesije kod nas, zastupljenje su u državama EU, i tamo ne predstavljaju rečeno breme.

Prvo, nisam rekao "pre svega religija", vec religija u velikoj meri. Rat koji smo devedesetih imali u Bosni je pored nacionalnih, iznedrio i druge razlikujuće identitete, koji su nas razdvojili. Religija je jedan od tih identiteta, koji je na ovim prostorima izvor velikih predrasuda. O tome smo govorili na pocetnom susretu, a Elvisa, je cini mi se navela neke konkretne primere(o izboru na funkcije na osnovu religijske pripadnosti, tako da ona to bolje zna od mene).

Ne slažem se da je rat u Bosni iznedrio razlikujuće identitete. Oni su postojali od ranije, samo su tokom rata posebno isticani. Možemo sad razglabati da li je uzrok tome to što je prethodni mir bio zasnovan na diktaturi komunizma, ili su po sredi drugi razlozi. Ali poenta onoga što želim da kažem je da sami različiti identiteti ne treba da budu posmatrani kao problem, već problem stvara nespremnost da se ta različitost prihvati.

Ponekad, kao (pogrešna) reakcija na tu nespremnost, javlja se težnja da se različitost identiteta marginalizuje ili poništi, umesto da se radi na prihvatanju različitosti - prihvatanju u smislu slobode izbora, a ne prihvatanju u smislu relativizovanja religioznih, et(n)ičkih i drugih osobenosti. Ovo sve govorim načelno, ne kao da vi zastupate to stanovište).

Možda je to udarac jednom od mogućih shvatanja sekularne države. Jer, vidimo da ima dosta zemalja EU koje takođe imaju različite vrste različitog tretiranja VZ. Na primer, u Engleskoj, monarh po ustavu mora da bude anglikanske veroispovesti, dok Nemačka (kao i u Srbiji) veronauku u školama omogućava samo tradicionalnim crkvama i VZ. U Grčkoj je Pravoslavna Crkva državna Crkva, a slično je i u Švedskoj. A teško da bi bilo održivo tvrditi da ove zemlje nisu sekularne. Očigledno je da postoje različiti modeli sekulane države.

Mi sad ovde mozemo da pricamo o ovom ili onom konceptu, manje ili vise sekularnoj drzavi, ali smatram da je podela na tradicionalne i one koje to nisu, i razlicite procedure registrovanja, koje iz toga proizilaze direktni atak na slobodu. I to je trend koji mora da se menja. Zasto neko može da bude privilegovan? Zato sto je istorijski duze utemeljen? To nije opravdanje, i svakako nam nece poboljsati imidz u Evropi.

Pa upravo sam naveo primere zemalja EU gde takva podela postoji. Priznaćete da je to dosta jak argument protiv vaše tvrdnje da je to "atak na slobodu" i nešto što kvari "evropski imidž".

Kod nas se povremeno javlja neka vrsta rekao bih ultra liberalnog poimanja sekularizma i demokratije. To poimanje potpuno previđa društvenu realnost, i meni više liči na neku utopističku predstavu koja realno nigde ne postoji. Postojanje tradicionalnih crkava u Evropi je realnost - one predstavljaju i deo narodnog identiteta, i kao takve uživaju određenu veću pažnju država. Ne vidim ništa nenormalno u tadičiji da Engleski monarh bude anglikanske veroispovesti niti mislim da su time ugrožena prava Pravoslavaca koji žive тамо, iako bih to mogao da tvrdim, ako bih zauzeo kruto stanovište, kakvo vi držite.

Amerika nije baš adekvatan primer. Evropa to malo drugačije percipira. recimo, neke neke sekte poput Sajentologa su u Americi sasvim legalne dok su u nekim zemljama EU zabranjene.

Ja ne vidim u cemu je problem sa konzumeristickim stavom prema religiji? A Amerika jeste adekvatan primer za ono o cemu sam govorio, jer je u Americi Prvim amandmanom na Ustav SAD uspostavljena sloboda izbora verskog opredeljenja.

Amerika, tj SAD nisu dobar primer zbog potpuno drugačijeg društveno-istorijskog konteksta u kome se nalazi ta zajednica u odnosu na nas, ali i druge evropske zemlje. SAD nisu dobar

model, zbog toga što su istorijske, kulturne i društvene razlike među nama prevelike. Mi treba svoje modele da tražimo u Evropi kojoj smo po nabrojanim kriterijumima mnogo bliži.

Bilo bi dobro da to pojASNITE. Kako bi se to crkva prilagodila odvojenosti od države?

Na primer, moramo da shvatimo da konfesionalnoj veronauči nije mesto u skolama, jer ona indoktrinira, deli decu od malih nogu. Religija je veoma osetljivo pitanje na nasim prostorima, ne treba još i u skolama da favorizujemo sopstvenu veru. Naveli ste primer Grcke. Ne mozemo slepo da se povodimo za primerima koji nam odgovaraju (ideoloski), vec moramo da razmislijamo u odnosu na okolnosti koje vladaju na nasim prostorima.

To je problem što ste rekli - ne možemo toleranciju da temeljimo na poništavanju razlika - to su probali komuniti pa nije uspelo. Deca su već "podeljena" od malih nogu, sa ili bez veronauke. Međutim, mi treba da ih vaspitamo tako da mogu da žive zajedno iako se razlikuju. Ne tako što ćemo negirati ili minimizirati razlike već tako što ćemo različitost promovisati kao nešto što je prihvatljivo.

Primer Grčke sam naveo kao argument tezi da nisu samo Švedski i Engleski modeli evropski. Dakle, kad se pozivamo na evropske primere moramo biti obazrivi jer su oni često raznoliki, što je ustvari dobro. Mislim da je naš prostor naročito osetljiv na svaki vid pokušaja negiranja bilo kog (verskog, nacionalnog) identiteta zbog prošlosti koja je to činila. Stoga mislim da bi svaki pokušaj u tom smeru, recimo kroz izbacivanje veronauke iz škole, ili njeno svodenje na neki opšte religijski predmet, bio shvaćen kao nasrtaj na taj identitet, i doneo bi suprotne efekte od željenih.

U zemljama EU, stav po pitanju veronauke je različit. Recimo, veronauka u državnim školama, i to konfesionalna, postoji i u Nemačkoj, i recimo Grčkoj i Bugarskoj. Pitanje je koji je model za nas ovde bolji - Engleske i Švedske ili možda Grčke? To je pitanje za raspravu, ali mi se čini da su oba modela legitimna sa stanovišta demokratije i načela sekularne države.

Na osnovu iskustva koje ja imam, sa jos jedne Bosove skole od pre par godina, jeste da konfesionalna veronauka predstavlja tipican vid indoktrinacije. Postoji favorizovanje svoje vere, stvaraju se vestacke podele medju ljudima. Pitanje je koliko slusanje o svojoj veri doprinosi razvoju tolerancije? Koliko je dete od sedam godina u stanju da izabere? Nama treba veronauka koja će da informise o svim religijama, a ne da regrutuje vernike.

Pitanje je kome nama? Ako sam ja pravoslavne vere, i želim da moje dete pohađa baš pravoslavnu veronauku. Ovako kako postavljate stvari, ispada da neko drugi, a ne ja, zna bolje od mene šta je dobro za moje dete, kada je u pitanju njegovo religiozno formiranje. Međutim, nije li takav pristup - samo informisanje o svim religijama - takođe vid indoktrinacije? Da li je to uvođenje apriori prepostavke da se ne zna niti se može znati koja je religijska koncepcija

tačna a koja ne? Znači li to da je agnosticizam (ili možda ateizam) jedina društveno prihvatljiva istina?

Dalje, da li smatrate da osoba koja nešto uči u školi nužno gubi slobodu izbora? Činjenice vas demantuju. Većina onih koji se danas deklarišu kao vernici u školama su učili da je samo i jedino ateističko stanovište ispravno. S druge strane, navedni primer Nemačke, takođe ne govori u prilog tezi da konfesionalna veronauka "regrutuje vernike" - broj vernika tamo opada iz godine u godinu.

Ovde se javlja problem, ko je taj autoritet koji će a odredi kakav pristup izučavanju religije je istinit i valjan - da su sve religije zabluda, da su sve istinite?

Naravno da dete od 7 godina ne može racinalno da odredi svoja uverenja. Ne samo po pitanju religije nego i po mnogim drugim pitanjima. Ipak, roditeljima se ostavlja da odrede smernice svom detetu, da ga vaspitaju u onom smeru u kome smatraju da treba (ako je ti u granicama zakona, naravno). Ako roditelj želi da njegovo dete pohađa pravoslavnu ili islamsku veronauku, zašto bi to nekome smetalo? Ili čemo se zalagati za to da država bude taj meritum koji će određivati i u kom smeru roditelj da vaspitava dete? To bi bilo pogrešno, i vodilo bi orvelovskoj državi.

problem bi bio da je veronauka obavezna za sve. Onda bi se s pravom bunili ateisti, ljudi drugih vera itd, što njihovo dete mora protivno njihovoj želji da bude vaspitano suprotno njihovim željama. Ovako, ko hoće, upiše dete na veronauku - ko neće, tu je Gradansko.

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Elvisa » Ned Nov 29, 2009 11:00 pm

Meni izgleda da religija ima mnogo manji značaj za savremenog čovjeka, u odnosu na onaj koji je imala u prošlosti. Nekada je ona bila glavna referenca kako za razlikovanje ljudi tako i za stvaranje osjećaja pripadnosti među njima. I danas je to donekle prisutno, ali zbog procesa globalizacije društva i individualizacije ličnosti, u mnogo manjoj mjeri.

S obzirom da je religija osnovni kriterij razlikovanja naroda na prostoru bivše SFRJ, za predpostaviti bi bilo da ona ima veliku ulogu u formiranju njihovih moralnih i političkih stavova. Ali, na osnovu ponuđenog teksta, može se govoriti samo o onom narodu koji je dio SPC. Kada uzmemos tekst jereja Đakovca i uporedimo ga sa političkom situacijom na ovim prostorima, u proteklih 15-ak godina, postaje shvatljiva potreba Srba da žive svi, kao jedan narod, na jednom teritoriju. Iz toga bi se mogao izvesti zaključak da je religija imala presudan utjecaj na političke i moralne stavove ovog naroda.

Međutim, mišljenja sam da i pored toga ova religija može da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja društva. Potvrdu za to nalazim u pravoslavnom shvatanju „jedinstva u različitosti“, podpomognutim riječima Apostola Pavla da «nema više Judejca ni Jelina, nema više roba ni slobodnoga, nema više muškog ni ženskog, jer smo svi jedan (čovek) u Hristu Isusu».

Meni se tu presudnim, i za prošlost i za budućnost SPC, čine tumačenja vjere od strane vjerskih vođa i pravilna prezentacija tih tumačenja, kako narodu tako i političkim liderima.

Elvisa

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Milos » Ned Nov 29, 2009 11:40 pm

Pa upravo sam naveo primere zemalja EU gde takva podela postoji. Priznaćete da je to dosta jak argument protiv vaše tvrdnje da je to "atak na slobodu" i nešto što kvari "evropski imidž".

Kod nas se povremeno javlja neka vrsta rekao bih ultra liberalnog poimanja sekularizma i demokratije. To poimanje potpuno previđa društvenu realnost, i meni više liči na neku utopističku predstavu koja realno nigde ne postoji. Postojanje tradicionalnih crkva u Evropi je realnost - one predstavljaju i deo narodnog identiteta, i kao takve uživaju određenu veću pažnju država. Ne vidim ništa nenormalno u tadiciji da Engleski monarh bude anglikanske veroispovesti niti mislim da su time ugrožena prava Pravoslavaca koji žive тамо, iako bih to mogao da tvrdim, ako bih zauzeo kruto stanovište, kakvo vi držite.

Engleski monarh nema vlast, vec samo neki apstraktni autoritet. Da li vi mislite da novi Zakon o verskim zajednicama doprinosi toleranciji? Mozda je moje stanoviste kruto, mozda sam ja ultra liberalni utopista ako kazem da je to atak na slobodu, ali ja bih rekao da je preterano mesanje drzave dovelo do nerazumevanja i netolerancije i da ce zakoni poput ovog samo otezati ionako tezak dijalog u Srbiji opterecenog tradicionalizmom.

To je problem što ste rekli - ne možemo toleranciju da temeljimo na poništavanju razlika - to su probali komuniti pa nije uspelo. Deca su već "odeljena" od malih nogu, sa ili bez veronauke. Međutim, mi treba da ih vaspitamo tako da mogu da žive zajedno iako se razlikuju. Ne tako što ćemo negirati ili minimizirati razlike već tako što ćemo različitost promovisati kao nešto što je prihvatljivo.

Ta razlicitost se ne promovise, vec opterecuje. A ako sam ja vec krutog misljenja objasnite mi onda kako ce kurs informisanja o vise religija u vecoj meri indoktrinirati nego ucenje o samo jednoj? Pomenuli ste Nemacku, imamo i blizi primer, Bosnu i Hercegovinu. I u njoj se prema istrazivanjima povecao broj ateista. A zasto? Zato sto se na veronauki razvija tolerancija? Naprotiv. Zato sto se favorizuje svoja vera, zato sto su djaci vec preoptereceni predmetima i ne zele nove. To su cinjenice. Umesto da se veronauka integrise u neke vec postojeće predmete, da informise decu, a ne da im se nameće jedan pogled na svet. Jer pogled na svet se bira. A svako nametanje proizvodi kontraefekte. Primer je Nemacka, koji ste naveli. I Bosna I Hercegovina.

Naravno da dete od 7 godina ne može racinalno da odreedi svoja uverenja. Ne samo po pitanju religije nego i po mnogim drugim pitanjima. Ipak, roditeljima se ostavlja da odrede smernice svom detetu, da ga vaspitaju u onom smeru u kome smatraju da treba (ako je ti u granicama zakona, naravno). Ako roditelj želi da njegovo dete pohađa pravoslavnu ili islamsku veronauku, zašto bi to nekome smetalo? Ili čemo se zalagati za to da država bude taj meritum koji će određivati i u kom smeru roditelj da vaspitava dete? To bi bilo pogrešno, i vodilo bi orvelovskoj državi.

Cini mi se da demantujete sami sebe. Prvo govorite da je normalno da država bude blaza prema odredjenim verskim zajednicama, a sada govorite o orvelovskoj državi(verovatno aludirajući na neko moje misljenje)?????

Država ne treba da se mesa. Ona treba da bude minimalna. Naravno da ona nece da određuje ko ce u sta da veruje, ali ona ne sme ni da dozvoli konfesionlanu veronauku u državnim školama, jer to predstavlja mesanje crkve i države. Pa ko brani crkvama da osnivaju svoje obrazovne ustanove? Novi zakon im to dozvoljava.

Milos

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Tijana » Pon Nov 30, 2009 2:23 am

1.Istorijski posmatrano tradicionalan čovek je svoje postojanje i bivstvovanje sagledavao kroz sferu svetog i profanog. Za razliku od tradicionalnog čoveka (homo religious) savremeni čovek se često naziva nereligiозним jer po verovanju nekih naučnika njegovo shvatanje sveta je racionalno a sveto i transcendentno odbacuje kao prepreku u svojoj slobodi. Po mom mišljenju, savremeni čovek koji živi u svetu velikog tehnološkog i naučnog napretka i dalje je ostao onaj stari homo religious s tim što je otišao korak dalje i postao sve verujući čovek. On i dalje ide u crkvu, veruje u boga ali veruje i u astrologiju, vidovnjake, tarot, iscelitelje, reinkarnaciju, vanzemaljce itd. Procesom globalizacije čoveku su postale pristupnije informacije o drugim religijama, stranim učenjima i verovanjima koje on prisvaja i oblikuje svojim potrebama i uverenjima. Takođe podaci o sve većem broju malih verskih zajednica koje svakodnevno nastaju širom sveta ide u prilog značaju religije danas. Samim tim, potreba za religijom i dalje je prisutna jer ona i dalje jedina nudi odgovore na životna pitanja i u čoveku budi osećaje zajedništva i pripadanja.

2.Što se tiče bivše SFRJ pa i samog Balkana religija postaje sve prisutnija u javnoj sferi života pa i politici. Dolaskom komunizma religije su, negde više a negde manje marginalizovane, ali za razliku od Albanije gde je religija bila zabranjena i ukinuta, u SFRJ one bivaju prebačene u sferu privatnog života. Tamo ostaju sve do 90-ih godina prošlog veka kada se rušenjem prethodnog sistema otvaraju vrata za njihov povratak u društveni i politički život. Stvaranjem novih nacionalnih država u kojoj većinu stanovništva čini katoličko, muslimansko ili pravoslavno stanovništvo, religije dobijaju ključnu ulogu u definisanju nacionalnih identiteta (Hrvati = katolici, Bošnjaci = muslimani, Srbi = pravoslavci). Izjednačavanjem nacionalnog i religijskog identiteta , vera sa svojim moralnim načelima sve više utiče na moralne stavove nacije. Međutim uticaj pomenutih religija na ovim prostorima je viševekovan, tako da one ne

predstavljaju nov element koji je od juče počeo da utiče na formiranje političkih i moralnih stavova ovdašnjeg naroda.

3.Religija može da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja države jer na taj način se prilagođava savremenom društvu. Naravno to ne mora da bude slučaj sa svakom religijom ali po mom mišljenju da bi postojao bolji odnos I razumevanje na relaciji država – religije to je neophodno.

Tijana

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Aleksandar Djakovac » Pon Nov 30, 2009 8:18 am

Milos je napisao:

Engleski monarh nema vlast, vec samo neki apstraktни autoritet. Da li vi mislite da novi Zakon o verskim zajednicama doprinosi toleranciji? Mozda je moje stanoviste kruto, mozda sam ja ultra liberalni utopista ako kazem da je to atak na slobodu, ali ja bih rekao da je preterano mesanje drzave dovelo do nerazumevanja i netolerancije i da ce zakoni poput ovog samo otezati ionako tezak dijalog u Srbiji opterecenoj tradicionalizmom.

Naravno da nema vlast. Ali to nije ni bila poenta mog argumenta. Poenta je da i u zemljama EU, koje se smatraju stubovima demokratije, postoji institucionalno razlikovanje izmedju tradicionalnih i netradicionalnih verskih zajednica. A sve sam to naveo, kako bi osporio vasu tvrdnju da takvo razlikovanje predstavlja izraz netolerancije itd.

U svakom slučaju, smatram da je nemoguce, u jedom konkretnom drustvu prenebregnuti citav drustveni i istorijski kontekst, kako bi se ispunila neka unapred zacrtana ideja o određenom modelu ravnopravnosti.

Ta razlicitost se ne promovise, vec opterecuje. A ako sam ja vec krutog misljenja objasnite mi onda kako ce kurs informisanja o vise religija u vecoj meri indoktrinirati nego ucenje o samo jednoj?

Tako sto bi predstavljanje svih religija na neutralan nacin snazno sugerisalo deci agnosticko nacelo kao ispravno i drustveno prihvatljivo. Tako bismo od ateizma presli na agnosticizam. Na koncu, ja nemam nista protiv da i takav predmet postoji ali on nikako ne moze biti sustitucija za veronauku. Pored toga, svakako da deca treba da budu informisana i o budizmu i o sintoizmu, dzainizmu itd, ali je (valjda) neosporno da je potrebno da mnogo vise poznaju sopstveno nasledje, kako bi mogli da razumeju sopstvenu kulturu, umetnost itd.

Pomenuli ste Nemacku, imamo i blizi primer, Bosnu i Hercegovinu. I u njoj se prema istrazivanjima povecao broj ateista. A zasto? Zato sto se na veronauci razvija tolerancija? Naprotiv. Zato sto se favorizuje svoja vera, zato sto su djaci vec preoptereceni predmetima i ne zelete nove. To su cinjenice. Umesto da se veronauka integrise u neke vec postojece predmete, da informise decu, a ne da im se namece jedan pogled na svet. Jer pogled na svet se bira. A svako nametanje proizvodi kontraefekte. Primer je Nemacka, koji ste naveli. I Bosna I Hercegovina.

Sad ste kontradiktorni. Ako se u BiH smanjio broj vernika, onda kako tvrdite da veronauka "regrutuje vernike"?

Ali, ako se u BiH broj ateista zaista i povecao, potrebna je ozbiljnija analiza zbog cega je do toga doslo. Sumnjam da je zbog toga sto se na veronauci ne razvija tolerancija. U protivnom, trebalo bi da je drustvo u BiH sa povecanjem broja ateista postalo i tolerantnije, sto izrazavam sumnju da je slucaj.

Naravno, kada sam naveo primer Nemacke imao sam u vidu zemlju EU, sto BiH nije, pa je zato nisam ni navodio. BiH je specificna i po tome sto je tamo veronauka obavezni predmet dok u Srbiji to nije slucaj.

Cini mi se da demantujete sami sebe. Prvo govorite da je normalno da drzava bude blaza prema odredjenim verskim zajednicama, a sada govorite o orvelovskoj drzavi(verovatno aludirajuci na neko moje misljenje)?????

Po mom shvatanju, drzava treba sto manje da se mesa u takve stvari kao sto je versko opredeljenje gradjana. Ako ima roditelja koji zelete da im deca pohadjaju pravoslavnu, rimokatolicku, islamsku itd veronauku, i onih koji to ne zelete, svima to treba omoguciti. Zasto bi nekome to smetalo? Zasto bi drzava nastupala kao tutor, koji kaze roditeljima - nije dobro da tvoje dete pohadja, recimo, islamsku veronauku, kao sto ti zelis. Ono treba da slobodno bira svoj pogled na svet, a mi \drzava\ znamo kako cemo to da mu obezbedimo.

Drzava ne treba da se mesa. Ona treba da bude minimalna. Naravno da ona nece da odredjuje ko ce u sta da veruje, ali ona ne sme ni da dozvoli konfisionlanu veronauku u drzavnim skolama, jer to predstavlja mesanje crkve i drzave. Pa ko brani crkvama da osnivaju svoje obrazovne ustanove? Novi zakon im to dozvoljava.

To ne predstavlja mesanje crkve i drzave. Narusavanje sekularnog principa nastaje onda kada crkva dobije zakonsko pravo da utice na rad zakonodavnih, izvrsnih i sudskih organa.

Ponavljam opet - ako bi vasa tvrdnja bila tacna, onda Nemacka, Grcka, Bugarska i druge zemlje EU koje imaju konfesionalnu veronauku nisu sekularne. Priznacete da bi takva tvrdnja bila neumesna.

Kad kazete "ko brani" - ne brani niko. Ali za ostvarivanje prava je potrebno vise od dozvole. Potrebno je obezbediti uslove. U Srbiji crkvama nije vracena imovina (a kako stvari stoje sumnjam da ce ikad i biti, i to ne u celosti, nego i delimicno. Verovatno ce biti vraceno desetak posto jer je to realno ono sto ova drzava moze, ako moze i to). Kako ce onda one ostvariti svoje pravo da osnivaju skole.

Dalje, cak i kada bi crkve to uspele, opet se postavljalo pitanje, zbog cega bi deci koja idu u drzavne skole, ukoliko to zele njihovi roditelji, bilo zabranjeno da u redovnoj nastavi slusaju o svojoj veri (a vidimo da je to omoguceno deci u Nemackoj)? Jer i te drzavne skole, kroz poreze izdrzavaju i oni roditelji koji zele veronauku...

Aleksandar Djakovac

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Tamara Brankovic » Pon Nov 30, 2009 10:56 am

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

U savremenom svetu susrecemo se sa tendicajama rasta i opadanja značaja religije u životu savremenog čoveka. Verujem da obe pojave svoj koren imaju u istim globalnim pojavama, a to su individualizacija, brisanje granica, kapitalizam, napredak tehnologije itd.

*S jedne strane religija se posmatra kao odbrana od liberalizacije, koja teži sve većem širenju, naročito u istočnoevropskim zemljama u poslednjih dvadeset godina. Postoji potreba čoveka da u ovom vremenu "pojedinaca" osteti pripadnost grupi, da ne kažem kolektivu, i da na taj način ostvari ponovno pronalažanje, potvrdu identiteta, vraćanje korenima. U skladu sa ovim se susrećemo sa jačanjem političkog značaja religije, i njegovim korišćenjem za "ekshumaciju malih otadžbina".

*S druge strane suočavamo se sa sve većom pojmom atesita i agnostika, što je opet u skladu sa sve većom racionalizacijom vremena u kom živimo. Kako nauka sve više napreduje, čovek postaje sve uvereniji da je sam sposoban da kontroliše svoj život, da ga sve više upoznaje i time uzima u svoje ruke, pri tom bez potrebe za bilo kakvim vidom posredovanja.

Iracionalnost, koju nosi religija, se sve više odbacuje.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Kao pojava koja se nalazila na društvenim marginama tokom perioda socijalizma, smatram da je religija iskoriscena maksimalno za jačanje nacionalizma na području bivše Jugoslavije. Padom socijalizma, došlo je do eksplozije religioznosti, dok su crkve te koje su pohitale da maksimalno iskoriste nove narodne trendove. Saradjnjom crkve i države na površinu su izašle istorijske i kulturne posebnosti naroda, koje su, potom, iskoriscene za postizanje političkih ciljeva.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

Naravno, ukoliko se zadrži u sferi kojoj pripada, odnosno ukoliko se uzdrži od mešanja u državne poslove :)

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Milos » Pon Nov 30, 2009 11:06 am

Naravno da nema vlast. Ali to nije ni bila poenta mog argumenta. Poenta je da i u zemljama EU, koje se smatraju stubovima demokratije, postoji institucionalno razlikovanje izmedju tradicionalnih i netradicionalnih verskih zajednica. A sve sam to naveo, kako bi osporio vasu tvrdnju da takvo razlikovanje predstavlja izraz netolerancije itd.

U svakom slučaju, smatram da je nemoguce, u jedom konkretnom drustvu prenebregnuti citav drustveni i istorijski kontekst, kako bi se ispunila neka unapred zacrtana ideja o određenom modelu ravnopravnosti.

Naravno, kada je reč o drustvenom kontekstu, tu možemo da se saglasimo. Ali vi još uvek niste odgovorili zasto bi se davanjem prava i drugim(netradicionalnim verskim zajednicama) tradicionalne osecale ugrozenima? I da li vi licno opravdavate po mom misljenju diskriminacioni član 10 zakona, kao i član 17 koji se odnosi na proceduru registracije. Postavlja se pitanje zasto bi isti postupak registracije bilo koga ugrozavao? Ako imamo tu podelu u nekim zemljama EU, pa to ne znači istovremeno da je to ispravno.

Uostalom, Evropska komisija je ocenila da je u Zakonu o verskim zajednicama jedan broj verskih zajednica opterećen diskriminacionim posledicama . Ocijenjeno je da Ministarstvo vera arbitarno primenjuje zakon. Evropska komisija je na preporuku Specijalnog izvestioca Ujedinjenih nacija pozvala da se procedura registracije verskih zajednica pojednostavi. Ako je Srbiji jedan od strateskih ciljeva ulazak u Evropsku uniju, da li mi treba da gledamo sta radi Nemacka ili da uvazavamo preporuke onih od kojih nas ulazak u Uniju zavisi???? Mislim da je negativna ocena Evropske komisije daleko jači argument od vaših primera, jer je neposredno u vezi sa proklamovanim strateskim ciljem Srbije

Sad ste kontradiktorni. Ako se u BiH smanjio broj vernika, onda kako tvrdite da veronauka "regrutuje vernike"?

Ali, ako se u BiH broj ateista zaista i povećao, potrebna je ozbiljnija analiza zbog cega je do toga došlo. Sumnjam da je zbog toga što se na veronauci ne razvija tolerancija. U protivnom, trebalo bi da je drustvo u BiH sa povećanjem broja ateista postalo i tolerantnije, što izrazavam sumnju da je slučaj.

Niste razumeli moju poentu. Broj ateista u BiH se povecao, jer je veronauka svojom koncepcijom postala najomrazeniji predmet. Ne samo da je obavezna, vec se i favorizuje svoja vera, na tom osetljivom podrucju. To je dovoljan razlog da se kod nas i ne pomisli na uvodjenje obavezne veronauke. Kod nas je problem, sto iako je veronauka opcioni predmet, djaci su preoptereceni, uvode se novi predmeti, a ne izbacuju stari. Takodje, mi imamo problem sa nastavnim kadrom. Koliko veroucitelja po unutrasnjosti je zavrsilo studije teologije?

Kako rece Vladeta Jerotic, na jednoj tribini, to sto sada veci broj ljudi odlazi u crkvu, ne znaci da se broj vernika povecao, nego je to kampanja koja se vodi i vecina obicnog sveta smatra da je to pozeljno. Tako je i sa veronaukom. Roditelji, misleci da je to dobro, salju svoju decu na veronauku, a veroucitelji, bar na osnovu onih podataka koje ja imam, na osnovu analiza, na pomenutoj skoli, nisu dorasli zadatku. Ne promovise se tolerancija, vec se vera favorizuje. To mora da se menja. A sto se tice gradiva, sa sadasnjom koncepcijom iluzorno je ocekivati da ce deca od 7 godina moci to da razumeju(poznato je da do 12. godine deca nemaju sociocentrisku perspektivu, kao ni da nisu u stanju da razumeju apstraktne pojmove).

Milos

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Filip_Cicek » Pon Nov 30, 2009 1:20 pm

Aleksandar Djakovac je napisao:Zbog čega smatrate da je ta uloga "prejaka"? Tačno je da se smrt veže za rat, ali suštinski gledano, smrt se veže za svakoga od nas. Može li biti da je čovek ipak homo religiosus, te da iz te činjenice izvire rasprostranjena religioznost, koja se ponekad, čak i kod onih koji se izjašnjavaju kao ateisti, zna javiti pod mimikrijom sujeverja?

Jako mi je žao što moja sposobnost izražavanja uvelike ovisi o mom trenutnom stanju, nekako nisam naučio još izolirati te dvije stvari. Upravo sam to htio reći, dakle smrt se doista veže za svakog od nas, no kad je stanje rata, onda je na njoj doista naglasak jer je na svakom uglu i moguća je u svakom trenutku i to baš nama. Je li čovjek homo religiosus? Hmmm rekao bih ne, ali s rezervom. Mislim da je čovjek duhovno biće, a religija je društveno uređena, tj. institucionalizirana duhovnost. Duhovnost mislim da mora biti individualna, stoga se procesom institucionalizacije duhovnost gubi s religijom. Zbog toga uloga duhovnosti je dobro došla, ali uloga religije je nužno prejaka, jer ne zastupa duhovnost/duhovni mir već partikularne interese institucije, jer to institucije i jesu. Agregacije partikularnih interesa njenih članova.

Vaša primedba je na mestu, svakako da postoje razlike između religija i njihove sposobnosti da opstanu u sekularnij državi. Ipak, nisam siguran da hrišćanstvo baš tako uspešno "pliva" u sekularnim vodama. Možda se ono pre pomirilo sa datošću... Možda to i nije čudno, budući da je istorijsko hrišćanstvo umnogome odgovorno za vrlo nehrišćansko postupanje (verski ratovi, itd). Upravo je, mislim, to odstupanje i dovelo narode (prvo na Zapadu) do toga da "dignu ruke" od religije kao merila i kriterijuma društvenih odnosa.

Tako je. Kršćanstvo se upravo pomirilo s činjenicom da ono tu nije u stnaju napraviti mnogo, no pitam se sada je li dosita? Mislim da će an to pitanje dobiti odgovor jedino ako uspijem saznati koliki je politički utjecaj same Crkve.

Filip_Cicek

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Beba » Pon Nov 30, 2009 1:45 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Ne znam za druge zemlje, ali mislim da se kod nas (u Srbiji) sustina religije negde zagubila. Pre nekog broja godina u Srbiji (ili u mom okruzenju) broj vernika je porastao, ali cini me se da ti ljudi ne shvataju religiju na pravi nacin. Imamo ljudе koji poste, pricevaju se i slave slavu, ali potpuno zaboravljaju da pored tih, spoljasnih, telesnih ili obicajnosnih elemenata (nije bas najsrecniji izbor reci), religija podrazumeva i duhovni element, rad na samom sebi-sopstvenom duhu i licnosti odnosu prema drugim ljudima. Ljudi poste i ne jedu mrsno, ali zato psuju, kunu, lazu... Pogledajte nase slave, tipicne gurmanske bahanalije sa kojih gosti odlaze raskopcanih dugmadi da stomak moze da dise.

Nekako mi se cini da je vaznije na pravi nacin pokloniti se pred ikonom, staviti maramu dok si u crkvi (ako si zena), nego kakav si covek bio juce, danas i kakav ces covek biti sutra. Cini mi se da vernicima vladaju formalnosti, a da je sustina negde daleko od njih. Postuju se pravila koja je lako ispostovati, a ona koja zahtevaju malo veci (ili znatno veci) rad na sebi, bas i ne. Da zavrsim, mislim da religija nominalno ima veliki znacaj uivotu savremenog coveka, a realno veoma mali.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ? i 3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave?

Veliku. Upravo tu se desila velika zloupotreba religije kada je ona postala najvazniji kriterijum za razlikovanje "nas" i "njih".

Nekako mi se cini da je crkva obrnula stvari da se trenutno vise fokusira na politicki uticaj, a manje na moralni uticaj na drustvo. Crkva treba da brine o svojim vernicima i da od njih stvara moralne ljudе. Nametanje odredjene religjske misli i slike sveta moze biti samo kontraproduktivno, tako nesto moze stvoriti samo jaz izmedju vernika jedne i (ne)vernika druge orientacije. Crkva treba da se pomiri sa tim da je proslo vreme kada je bila tacna formula crkva=drzava.

Beba

3Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod masha » Pon Nov 30, 2009 3:19 pm

Postovani mr Đakovac,
(nadam se da Vas ispravno tituliram),
zahvaljujem na primjedbama.

1. Ispričavam se sto u prvom pitanju nisam naglasila da mislim na opceniti kontekst zapadnih zemalja u posljednjih 50-tak godina.

"ne znam kako je u drugim krajveima bivše SFRJ. U Srbiji teško da može biti reči o nekom značajanom porastu broja vernika malih verskih zajednica."

Vaša se konstatacija sasvim sigurno može primjeniti i na RH.

2. "treba spomenuti da u RSrbiji, imovina crkava nije denacionalizovana."

Ova informacija mi nije poznata. Nadam se da cemo imati danas vremena da nam to malo pojasnite. Oprostite zbog nedovoljnog poznавanja teme.

3. "Međutim, VZ niko ne može oduzeti pravo da javno iznose svoje mišljenje o svakoj temi koju one smatraju relevantnom. U suprotnom, to bi bilo narušavanje zagarantovanih prava i sloboda. Dakle, načela sekularizma brane da VZ npr. imaju pravo predlaganja zakona, ili stavljanja veta, da imaju recimo pravo apelacije na sudske odluke itd. Ali, niko ne može niti sme VZ određivati šta je njihov "delokrug"."

Na teorijskoj razini se u potpunosti slazem s Vama. No, ako to isto primijenimo na zemlje u regiji, zapažamo da utjecaj velikih VZ često prelazi da se kolokvijalno izrazim "granice dobrog ukusa". Ja pritom ne mislim da su vodeći akteri većinskih VZ tomu iskljucivo krivi, ali njihov utjecaj na polju političkog djelovanja prelazi granice uvjeravanja i agitiranja. Bilo da je riječ o mikrorazinama kao što je slanje poruke za koga glasati do nekih strukturalnih intervencija prilikom donošenja zakona i sl.

Lijep pozdrav, masenjka.

masha

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Jelena » Pon Nov 30, 2009 8:28 pm

Za savremenog religioznog coveka, religija ima podjednako veliku ulogu kao sto je imala kroz citavu istoriju - ona odgovara njegovim emotivnim potrebama i pruza jednu celovitu koncepciju sveta, zivota i smrti. Cinjenica je, međutim, da je religija u savremenom društву dobila novo mesto: ona nije vise centralna sveobuhvatna doktrina usko prepletena sa vlastu, nema toliku veliku ulogu koju je pre prosvjetiteljstva imala. Slazem se, međutim, da je covek homo religiosus - da je cak i ateizam jedam vid verovanja (da ne govorimo o sujeveriju, nauci, "gradjanskim religijama" itd.), upravo zbog svoje nesavršenosti.

Treba primetiti, kao sto su i drugi ucesnici učinili, da u ekstremno burnim istorijskim razdobljima, religija ponovo zauzima centralno mesto u životima mnogih ljudi - u tim granicnim egzistencijalnim situacijama, ona pruza neophodnu nadu u neki visi smisao i veru da će pravda jednom biti ostvarena. Tako je na prostorima bivse SFRJ religija odigrala jednu od ključnih uloga. Slozila bih se sa prof. Djakovcem da rat sam po sebi "nije iznedrio

razlikujuće identitete", ali je sigurno da je religija bila (nazalost je još uvek) osnovno nacelo nacionalnog razlikovanja. Etničke i verske zajednice su postale nerazlucivo povezane - one se bitno uzajamno konstituisu (kada govorimo o bivsoj SFRJ). Zato smatram da su u etnickim sukobima verske zajednice imale centralnu ulogu, nazalost - vrlo negativnu, jer, cak i da nisu podržavale sukobe, one nista nisu učinile da ih spreče. Cinjenica je da predstavnici verskih zajednica imaju vrlo jak uticaj u narodu, a cinjenica je i to da nista ne čine kako bi se iskorenila ogromna netrpeljivost spram nedominantnih verskih zajednica. U ovom smislu, bar je za mene crkva izgubila dosta od svog LEGITIMITETA (sto je drugacije od legaliteta koji ona svakako ne može izgubiti ukoliko joj ga Ustav i zakoni jamče) - koji podrazumeva i uverenje u njenu valjanost i opravdanost.

Spomenuto je takođe da je "diktatura komunizma" bila uzrok "predhodnog mira" medju razlicitim etnickim i verskim zajednicama. Bez ulazenja u opravdanost ovog stava, ukazacu na svoje glediste po pitanju predstavljanja određenih denominacija u državnim institucijama: posto ne mogu sve biti predstavljeni, a da se nijedna ne bi diskriminisala, smatram da sloboda veroispovesti može biti ocuvana jedino ako se nijedna religija, niti njeni simboli, ne predstavljaju u državnim institucijama. Ovde se vrlo dobro vidi i moj stav po pitanju veronauke.

Naime, veronauka se po meni može predavati (kao izborni predmet, koji se placa iz državnog budžeta) u onim državama gde se placa porez crkvi, kao i u državama gde postoji državna religija. U drugim slučajevima, smatram da gradjansko vaspitanje ne bi trebalo da bude alternativa veronauci, jer kao GRADJANI svi treba da ga imamo, dok veronauka treba da se uči isključivo u okviru verske zajednice kojoj pojedinac pripada. Ovo će svakako biti moguce organizovati u okviru pojedinih VZ, buduci da crkva ne placa porez na usluge koje pruža (krštenje, vencanje itd.). Prof. Djakovac je istakao da kroz poreze roditelji koji zele da njihovo dete pohadja veronauku "izdržavaju" školu - sa ovim se potpuno slazem, ali i roditelji koji ne zele da im dete pohadja veronauku takođe placaju porez - kao gradjani oni se ne razlikuju, ali NISU SVI (pravoslavni) VERNICI. Moj je stav da veronauka koja favorizuje jednu religiju ne bi trebala da bude finansirana iz budžeta države, samo zato što nisu svi gradjani te države iste veroispovesti.

Smatram da bi bilo vrlo korisno, posebno na ovim nasim prostorima gde su razlike u religiji bile bitni cinilac u sukobima, da postoji predmet koji bi izucavao sve religije - jedan "nekonfesionalni predmet". Upravo zato što ne postoji "autoritet" koji bi neku religiju odredio kao istinitu a drugu kao lažnu, upravo zato što se ni apriori ni aposteriori "ne zna niti se može znati koja je religijska koncepcija tacna a koja ne", pitanje istinitosti ili vrednosti neke religije jeste NEODLUCIVO. Zato pri izucavanju religija treba zauzeti stav METODOLOŠKOG agnosticizma (koji nikako nije isto sto i antireligijski sekularizam), kao što se postupa i sa naučnim hipotezama i teorijama koje ne mogu biti ni opovrgnute ni dokazane. Naravno, ovakav stav treba da bude negovan u javnim, državnim školama, a da on ne smeta ni jednom pojedincu da se (na osnovu tradicije i senzibiliteta) u okviru svoje VZ u svojoj veri poucava. Ovakvo izucavanje religija ne samo da ne bi negiralo nacionalni ili verski identitet, vec bi nam konacno omogucilo da uvidimo koje su nam slicnosti, a ne samo razlike, jer mi se cini da upravo neznanje i cutanje (i o proslosti, a i odgovornosti svih bitnih cinilaca u sukobima) samo produbljuje animozitet. Upravo deci koja su vec "podeljena", vaspitanje i obrazovanje treba da pruži uvid u pluralnost bilo religijskih, bilo nekih drugih koncepcija, tako da ona ne bude problem, vec bogatstvo. Razlicitosti ce se slabo prihvati sve dok se na njima insistira, sve dok se ljudi poucavaju samo u svojim religijama.

Na kraju, religija može da se usaglaši sa sekularnim principima funkcionisanja države, ali ako prihvati da je u državi centralna jedna politička koncepcija drustva koja će ocuvati slobodu i jednakost svih gradjana time što će omoguciti pluralnost razloznih doktrina, ali prema njima

ostati potpuno nepristrasna. To se moze uciniti jasnim razgranicenjem drzave od religije: religija spada u "privatnu sferu" svakog pojedinca.
Puno pozdrava svima, izvinjavam se na opisirnosti...

Jelena

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod dragana » Uto Dec 01, 2009 12:32 pm

Dragi svi,
izvinjavam se zbog kasnog odgovora.

Prvo, u skladu sa temom za ovu nedelju, fokusirala bih se na Srbiju, i jos uze na moje okruzenj i ljude koje poznajem i susrecem. U tom kontekstu verujem da je znacej religije u svakodnevnomivotu savremenog cveka u Srbiji, u mom okruzenju, manji nego ranije, pa cak i mali. Rekla bih da mnogo ne utice na svakodnevniivot i odluke savremenog coveka. S druge strane, malo je onih koji se ne deklarisu kao pravoslavci (a medju njima cak i onih koji kazu da ne veruju u Boga, sto je najbolja potvrda da pravoslavlje za njih predstavlja jos jedan medju elementima nacionalnog identiteta). Izjasniti se kao ateista dozivljava se kao nesto drcno i ruzno (to su moja iskustva). A agnostik je izgleda za nijansu podnosljivije jer je, cini mi se, neodlucnost na ceni. Takodje, SPC je institucija koja uziva najveci ugled, na osnovu nekih anketa. Ne znam tacno koje su, kada i koliko dobro i precizno su radjene, koliko su sama pitanja precizna, ali to je informacija koja se u poslednje vreme intenzivno plasira u javnosti. Dakle, verujem da u mom okruzenju religija nema veliki znacaj za svremenog coveka i njegov svakodnevniivot ali, sa druge strane, SPC uziva najveci ugled medju nekim bitnjim institucijama i nema mnogo njih koji su spremni da kazu da nisu pravoslavci, cak i kada ne veruju u Boga ili prosti o tome ni ne razmisljaju.

Verujem da u jednoj drzavi i drustvu koja nikako da se osloboodi nacionalizma niti to zeli, bas to sto je pravoslavlje vazan element nacionalnog identiteta pravi spregu politickih elita i Crkve jos jacom. I dalje, verujem da to obe strane iskoriscavaju.

Mozda je ideja da nacionalizam u Crkvi dozivi preobrazaj i da se udalji od sovinizma ali ne vidim da se to u Srbiji desava. Mozda je to samo moja licna averzija prema bilo kom obliku nacionalizma pa tako i prema hriscanskom nacionalizmu, sta god on predstavlja. Ipak, ne verujem da je odgovor u internacionalnom liberalizmu niti da je to jedina alternativa. Ipak, ostaje potreba za pripadanjem, za koju verujem da je jedna od jacih ljudskih potreba i da je ne treba zanemariti cak i kada mislimo da sami nemamo takvu potrebu. Tu Crkva moze odigrati i imati znacajnu pozitivnu ulogu.

Sta nam govori odsustvo new age religija u Srbiji? I u periodu moralnog posrnuca SPC ne traže se alternative. Verujem da je u Srbiji predominantno shvatanje pravoslavlja kao elementa nacionalnog identiteta. Tako, veruje da vise postoji potreba da se potvrdi nacionani identitet nego sto postoji potreba da se bude homo religiosus. Takodje, znacaj religije opstaje zbog potrebe da se nadje neki moralni oslonac u korumpiranom svetu i jos korumpiranijoj drzavi.

Jasno je da je losa vest uvek zanimljivija vest, ona se prvo i najdalje cuje. Mozda mene kao autsajdera te selektivne informacije navode na pogresne zakljucke, ali verujem da se ugled i reputacija Crkve mogu bilje cuvati. Da li je hijerarhija problem da se nesto kaze?

Verujem da religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja drzave.

Podrzazu stav da je drzava jaca strana i da se desava ono sto ona dozvali, pa shodno tome cu podrzaci i zlatno pravilo da drzava ne treba da osniva niti zabranjuje religije. Ali bih ovde jos

samo dodala da kao sto ne treba Crkvi oduzeti slobodu izrazavanja u ime odvojenosti drzave i crkve, tako ne treba amnestirati i tolerisati kada Crkva predje granicu, pa sloboda izrazavanja postane sirenje mrznja.

Uместо odgovora na drugo pitanje dodacu samo da nije jedino bitno koliko religija i Crkva uticu na formiranje politickih i moralnih stavova, vec kakvi su ti stavovi koje izrazavaju, zastupaju i podrzavaju. Ono sto je za ocekivati da Crkva zastupa konzervativnije stavove ali ne i nacionalisticke. Verujem da nacionalizam treba da odbaci a ne da ga preoblikuje.

Nije mi bila namera da budem potpuno negativna ali cinjenica je da se losa vest najdalje cuje. Svesna sam da SPC nije homogena, da ima mnogo onih koji misle drugacije. Bas zato verujem da njih vise, nego mene "autsajdera", pogadja nemoral, korupcija i politicki govor sa izjavama mrznje. Ne znam da li je hijerarhija problem da se cuje drugaciji glas ili mozda protivreciti nije u duhu Crkve. Ponekad mi se cini da je Crkvi potrebna neka vrsta gradjanske neposlusnosti.

Pozdrav

dragana

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod acuska » Uto Dec 01, 2009 11:10 pm

Duboko u covekovoj biti je da postavlja pitanja o smislu ovog prolaznog i po svemu propadljivog zivota. To svojstvo Covek nije izgubio ni u savremeno doba, iako je dobio odgovore na mnoga pitanja koja je ranije objasnjavaao misterijama. U savremeno doba ta pitanja se produbljuju, a nauka nije u mogucnosti da da odgovore na njih. Zaprepasen cinjenicom smrti i prolaznosti, covek pribegava religiji koja mu ipak nudi odgovore, i zadovoljava potrebu za transcendentalnim. Covek je uvak imao potrebu za religijom, kultom, obicajem, sakralnim predmetima,tako je budizam na svojim poceccima bio samo ateistica etika, a da je dosta kasnije ta etika teologizovana. Hriscanstvo na svojim poceccima nije bila religija, nije imala elemente religije, kultove, obrede, hramove, tek od cetvrtog veka dolazi do religizacije hriscanstva.

S obzirom da je Balkan specificam po pomesanosti naroda i nacija, da ni jedna nacija nije kompaktna celina, religija je imala veliku ulogu u formiranju svesti o pripadnosti jednoj od tih nacija, to je narocito izrazeno kod slovenskih naroda, tako ako je neko srbin on je uslovno i pravoslavac, hrvat uslovno katolik a bosnjak musliman, do ostupanja ni po koju cenu ne sme da dolazi, ukoliko neki clan i zeli da bude druge religioznosti on samim tim prihvata i nacionalnost, tako srbin ako postane katolik on je automacki hrvat, i obratno.

Kada govorim o sekularizmu moram da naglasim da sekularizam nikako nije nastao kao protivteza religiji, vec protivteza klerikalnoj drzavi, crkvi, tako jedna sekularna drzava nije protiv religije, vere, vec on drustvo postavlja na drugim temeljima. Sekularizam je protiv crkve kao institucije, i protiv postavljanja drzave na temeljima crkve. Posto se sekularizam pokazao kao veoma dobar i uspesan nacin organizovanja drzave, jer su tako prekinuti za stalno verski ratovi izmedju katolika i protestanata, i u savremeno doba sekularizam moze da pomogne u prevazilazenju antagonizma, koji je nastao u sukobima koji su imali primesu verskog. Za razliku od komunizma koji nije bio sekularan, sekularizam ne zalazi u privatnost gradjana, tako da svako moze po svom izboru da bude pripadnik bilo koje religije.

acuska

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod vlado » Sre Dec 02, 2009 9:28 pm

Najpre, izvinjavam se zbog "akademskog" kasnjenja :))

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

U svakom slucaju, savremenog coveka je tesko definisati (to je vec bilo pomenuto). Tesko je generalizovati. Ali ne moze se osporiti veliki procenat takozvanih "tradicionalnih" vernika u takozvanom savremenom drustvu. Ljudi koji sebe deklarisu vernicima, mada sustinski ne zive religiski zivot.

Ako analizujemo, jeli to pozitivno ili negativno, mislim da je istina negde na pola puta. Jer, koliko neko bio kriticar religije ne moze osporiti intragrupni integrativni (kao i intergrupni dezintegrativni) utecaj religije.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Mislim da bi pitanje trebalo glasiti: Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova GRADJANA, PRIPADNIKA naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Ovako ispada da jednom narodu "sleduje" jedan stav. Smatram da (a nedavna istorija ovih prostora je to pokazala) takav tip kolektivizma imaju samoubilacki efekat.

Ali ipak, cak iz te ("narodne") perspective, smatram da je religija na ovim prostorima instrumentalizovana u odnosu na etnicitet.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcijonisanja drzave?

Usled velikog varijeteta religiskih zajednica I drzavnih uredjenja, tesko je dati jedan sveobuhvatan odgovor. U svakom slucaju, stepen usaglasavanja zavisi od toga, u kojoj meri drzava moze "iskoristiti" religiju (ovo ne mora uvek da ima negativan prizvuk) u cilju "proizvodnje" drustvenih vrednosti..

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod Olivera » Pet Dec 04, 2009 4:18 pm

Osetila sam potrebu da, posle odrzane chat sesije i svih postova koje sam procitala, odreagujem jos jednom.

Vidim da se u svim komentarima manje-vise spominju iste stvari: razlicite vere kao razliciti identiteti, izvor nesloge medju nasim narodima, ratovi, konfesionalna veronauka kao vid indoktrinacije, preveliki uticaj nase Crkve na drustvo ili cak drzavu, nedolicno ponasanje Crkve... Po nekim misljenjima sam cak shvatila da je za mnoge od nas vera nesto anahrono... koleginica je na chat-sesiji postavila pitanje zasto se savremeni covek ne moze osloboediti tih ogranicavajucih primitivnih biblijskih shvatanja coveka kad je ocigledno da zivi u vremenu nauke, ratia... Drugim recima, kako je moguce da Crkva jos uvek postoji i da cela ova polemika oko uticaja religije, debate za ili protiv veronauke u skolama, se jos uvek odrzava, ili jos neverovatnije, ta debata je postala aktuelna tek u skorije vreme (buduci smo se

tek skoro oslobođili ‘bagaza socijalizma’, jer kao i uvek, i na ovom polju kaskamo za ostalim ‘civilizovanijim’ ili ‘naprednijim’ drustvima)...

Drugim recima, ako se ne varam, religija se shvata vise kao potencijalna opasnost, nesto sto nas je razdvajalo za vreme ratova i za sta postoje velike sanse da ce nas i u buducnosti razdvajati, da je to prepreka u nasem procesu tranzicije iz nerazvijenog drustva u razvijeno drustvo, narocito na kulturnom i socijalnom, pa i socioloskom planu. Naravno, ne kazem niposto da je bio zanemarljiv uticaj razlicitih veroispovesti na tok ili sam ravoj rata, ali ne razumem zasto se takvo shvatanje i u danasne vreme prolongira...

Jer ipak, ja, kao vernik ne smatram da nas religija ili vera ili cak veronauka ugrozavaju... Ne smatram da je to ‘atak na slobodu’, sta vise, smatram obrnuto, smatram da je religija izuzetno ugrozena od strane njenog najjaceg neprijatelja danas a koji je, paradoksalno, ali bas taj liberalni kapitalizam sa svojim ‘epifenomenom’ ili ‘fenomenom’, koji je globalizacija...

To moderno doba nas je dovelo do te tacke naucnog razvoja da imam utisak, da smo se duhovno unazadili... Stalno se potencira na negativnim stranama uticaja religije kroz istoriju, (i to jos od Prosvjetiteljstva, za ona ‘modernija’ drustva) da smo jednostavno zaboravili njen pravi smisao, koji je ovde bio istaknut kroz spominjanje same etimologije reci-religare je u stvari povezivanje svih nas... Ja dodajem: vera, nada, ljubav, optimizam... Sve te ‘prevazidjene’ norme koje propisuje, preporucuje religija, barem hriscanska, su nam vodilje u ponasanju... Ne ubij, ne kradi, ne lazi... treba da nas oplemene, vaspitaju da bismo postali bolji ljudi.. pa na kraju, ljudi dostojni tog ‘modernog doba’ koji se vise ne bi okvalifikovao kao doba gde je ‘homo homini lupus’ ili ti rata sviju protiv svih...

S druge strane, cak i u tim ‘hriscanskim’ drustvima ili zajednicama vlada neka apatija, rutina, dosada... Jedan od fiozofa koji su to naglasili jos mnogo pre 21og veka je bio Kjerkegor, koji je smatrao da su ljudi postali bezlicne individue, produkt njihovog doba a da je Crkva postala cist posao a ne institucija koja posreduje izmeju Boga i vernika...

Posto vidim da sam vec i previse napisala, zaključicu: vera je, po mom misljenju, jedna od najpozitivnijih vrlina koje mogu da postoje kod nas, ona nas tera da budemo bolji, jaci, da ne klonemo i da uticemo na druge na isti nacin kao ona na nas... A sto se tolerancije tice, mislim da se iz samih odgovora jereja Djakovca moze zaključiti da svaka istinska hriscanska vera zaista tolerise sve ostale. Pa i ja, kao pravoslavac sam vise nego zainteresovana da naucim ono sto mogu o ostalim veroispovestima, koje naravno vrlo postujem, kao sto bih volela da se i moja postuje.

Izvinjavam se na opsirnosti i subjektivnosti ali pozelela sam da dam ukratko svoje vidjenje, reakciju na ono sto sam cula odavde.

Re: Pitanja za pocetak diskusije
od sestan » Čet Dec 10, 2009 4:24 pm

Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Čini se da značaj religije za suvremenog čovjeka jenjava. Oni koji zagovaraju ovo stanovište spominju da je sve manji broj ljudi posjećuje crkvu/džamiju/sinagogu/... redovno. Isto tako, religijski praznici su postali komercijalizirani jer su mediji preuzezeli ulogu tumača o tome šta zapravo na primjer Božić predstavlja i tako kreiraju stav suvremenog čovjeka.

Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijama bivse SFRJ?

Ne samo da religija igra ulogu u formiranu političkih i moralnih stavova na području bivše Jugoslavije, nego su upravo „političke elite“ odigrale „religijsku adut kartu“ da bi započele sukob na području bivše Jugoslavije. Isto se nastavilo do danas. Problem je što ne pravimo razliku između religijskog i nacionalnog pa tako Muslimane zovemo Bošnjacima, Katolike Hrvatima a Pravoslavce Srbima što je neispravno jer ima i Muslimana i Katolika koji žive u Srbiji pa su time Srbi i vice versa.

Da li religija može da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionisanja države?

Pitanje je da li vjernici i oni koji to nisu mogu biti sastavni dio političkog života u kontekstu sekularne države? Jer, vjernici mogu zagovarati da politički sistem države bude takav da podržava religijske vrijednosti i principe. A oni koji nisu vjernici mogu zagovarati vrijednosti koje se baziraju na potpunoj sekularizaciji. Na ovaj odnos teško je dati ispravan komentar. Religija se mora povući iz javne sfere ako se radi o sekularnoj državi, ali je priroda religije takva da je ona javna i time će uvijek pripadati, barem djelomice javnoj sferi.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod kaca » Uto Dec 22, 2009 4:16 pm

1.s obzirom na tempo coveka u savremeno doba, na stalni porast komunikacija, tehnologija, vecitoj jurnjavi za profitom I poslom mislim da je realno reci da religija vise ne igra centralnu ulogu. Poslednjih decenija raste I trend sve cesce zlopotrebe religije u vidu slavljenja slave, nosenja sve vecih krstova,,.koliko ce se posvetiti religiji zavisi od individue svakako njegove zelje I volje da u ovim vremenima nadje utehu, motiv da se “produhovi”

2.iskreno cu reci da ne smatram da su crkvene institucije imale previse udela u ratovima u SFRJ-u. Smatram da su pogresno vodjene elite I politicki stavovi jako cesto koristili tj. zloupotrebjavali veru ne bi li opravdali svoje ucesce. U zemlji u kojoj su 3 religije funkcionisale nekoliko decenija bez vecih incidenata I problema nezahvalno je reci da su igrale “bitnu”, ”kljucnu”, ”odlucujuću” ulogu..

3.

Kada se radi o sekularnoj države podrazumeva se da država I religija treba da budu razdvojene po ulogama. Stvarnost je ipak da se jako cesto religija koristi u politickim svrham. Mora se ipak naci neka zlatna sredina I saradnja izmedju ove dve institucije (države I crkve). Nema sumnje ko treba da vodi državu,ali smatram da crkvi po pitanju odredjenih zakona treba da pripadne savetodavna uloga. Uostalom, u demokratskom drustvu svako ima pravo da iznese svoje misljenje, pa zasto I crkva, odnosno verska zajednica ne bi imala prava na to?!

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Svetlana » Sub Dec 26, 2009 7:20 pm

1. Svakodnevница savremenog covjeka se sastoji u trcanju za novcem, dobrim poslom, rjesavanjem velikog broja problema kao sto su placanje kredita, skolovanje i vaspitanje djece, zdravstveni problemi, placanje usluga lijecenja I sl. Ovakav život kod covjeka stvara ogromnu

psihicku tenziju te se osjeca kao lonac pod pritiskom I povremeno mu treba izduvni ventil koji ce ga oslobođiti istog. Upravo taj maleni ventil bi mogla biti religija. Zanimljivo je da covjek kada se nadje u bezizlaznoj situaciji, obicno svoj mir I spas pokusava naci u molitvi. Zato smatram da svaki covjek koji vjeruje, svoju snagu moze pronaci u religiji I uz njenu pomoc boriti se sa izazovima koje mu nudi savremeni zivot.

2. Na zalist, religija je na prostorima bivse SFRJ, za vrijeme ratnih sukoba, bila zloupotrebljena I koristena u svrhu stvaranja jos dubljih antagonizama medju narodima, ali ne od strane vjerskih vodja vec od strane politicara. Danas je taj uticaj oslabio, ali jos uvijek se osjeti medju pojedincima kada je u pitanju politicka opredjeljenost.

3. Smatram da religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionalisanja drzave, tako sto ce biti nezavisna od normativa koje namece drzava, ali je najbolje da moralni principi religija budu usaglaseni sa moralnim principima koje daje zakon.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod Aki K. » Ned Feb 07, 2010 11:20 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Mislim da je to potpuno individualna stvar...

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Nazalost veliku. Kazem nazalost ne jer je po sebi lose da bude tako, vec zato sto nije rec o nekakvim licnim religijskim senzibilitetima, vec o institucionalizovanom nametanju svojih stavova koje vrse religije, a koje kao institucije, svakako nisu svete kakvim se predstavljaju, vec vrlo ovozemaljske i kao takve imaju svoje interesne, koje su najcesce u sukobu s nekim elementarnim prakticnim potrebama i ljudskim i gradjanskim pravima, a neretko i sa samim ucenjem koje propovedaju.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionalisanja drzave?

Religija kao takva da, u smislu licne religioznosti. Religijske institucije verujem da ne, osim ako su spremne da rade na svoju ovozemaljsku stetu (mislim na de facto nesekularne krajeve poput nasih; u sekularizovanim krajevima sveta treba da budu spremne samo na nepovecavanje svoje moci, sto je vec izvodljivo)

Aki K.

Srbija je sekularna ili teokratska država?

Novi postod aleksandar » Ned Feb 07, 2010 3:09 am

Kao što nam je svima poznato, Srbija je tokom svog postojanja prolazila kroz raznorazne faze, počevši od nastanka srpske nacije od starih slovena, pa do danas.

Tako je prolazila i kroz faze kada je Srpska pravoslavna crkva - SPC bila uvažavana ili kada je bila zabranjivana.

Poznata je i činjenica da je činom odvajanja jedne ličnosti koja je istovremeno predstavljala i Boga i čoveka, tj. vladara i na nebu i na zemlji došlo do odvajanja na dve vlasti - državnu,monarhijsku i sl. i božansku vlast. Od samog trena razdvajanja počeli su sukobi između dve vlasti, zato što je svaka htela da ima primat. Ti sukobi će i nastviti da postoje, bilo oni vidljivi golim okom ili sakriveni ispod površine.

Kako je vreme prolazilo, sekularni model upravljanja državom se u svetu pokazao kao najpraktičniji upravo zbog toga što on ne poznaje religijsku raznolikost građana, tj. za njega su svi građani isti, bez obzira na njihovu veroispovest ili neispovest i jednak je odnos prema svima. Ovaj model je najpogodniji na prostorima gde je stanovništvo veoma heterogeno.

Međutim, kako vreme prolazi, ponovo se vraća model teokratske države na svetsku scenu. U suštini, kada malo bolje zagledamo, to i nije teokratski model, već model čistog despotizma koji se krije iza religije i samim tim je još više podriva.

Što se tiče prostora bivše SFRJ, na njemu dominiraju tri religije, mada se ne može izostaviti i postajanje ostalih religija iako su one u znatno manjoj meri prisutne.

Dominantne religije su:

hrišćanska - pravoslavna i katolička
islamska.

U zavisnosti od broja vernika na određenom prostoru, tu je dominantna i određena religija.

Tako imamo slučaj da je na prostoru Srbije, Makedonije, Crne Gore i dela BIH dominantna pravoslavna; na teritoriji Hrvatske,Slovenije i dela BIH katolička; a u ostatku BIH islamska. Za vreme SFRJ religija je bila zvanično zabranjivana, ali to nije dovelo do njenog iskorenjenja.

Nakon raspada SFRJ crkve su pohrlile brže bolje da nadoknade ono što su izgubile. Tako su opet zauzele jaku poziciju u vršenju vlasti, bilo to veoma očigledno javnosti ili ne.

Teritorijalni raspored religija se nije promenio.

Gledajući Srbiju, izuzimajući činjenicu da je na Kosnetz većinski deo stanovništva islamski, dominantna je ostala uloga pravoslavne crkve. Po Ustavu RS, Srbija je sekularna država, međutim, čelnici SPC daju izjave da su crkva i država u stvari jedno telo, da ne kažem mehanizam ili je možda država telo, a crkva duša? Bilo kako bilo, crkva nedvosmisleno i bez imalo prikrivanja izražava svoju želju da uzme svoj deo kolača. Inače, po zakonu ili mimo njega, javno ili tajno SPC već ima velike privilegije u Srbiji.

Što se tiče države, ona je malo prikrivenja u svojim postupcima, za razliku od crkve. Ona šuruje sa crkvom, a u javnosti se kao pravi da tako nije.

U javnosti se sve više postavlja pitanje:

Ko u stvari vlada Srbijom - država ili crkva?

Tome ide u prilog i to što su neki zločini velikodostojnika SPC prosto zastareli i poršli nekažnjeno, te je vreme prošlo i javnost se stišala povodom toga.

Takođe i neke namerne ili slučajne ekstremističke izjave SPC, u kojima ona ili optužuje druge za neke zločine, a ne vidi i samu sebe u tome ili se pravi najpametnija, a ne bude ukorena od strane države za to, koja je ,po zakonu, vršilac vlasti u RS. Samim tim, država svesno krši zakone koje je sama donela. Nasuprot tome, država ili uzima SPC u zaštitu ili u stvari SPC štiti državu. Ko ovde s kim spava i ko je u stvari tata, a ko mama, to samo oni znaju.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Milena Miskovic » Pon Feb 08, 2010 8:15 pm

1. Kakav je znacaj religije za savremenog coveka?

Hrist je propovijedajuci jednom rekao : “ Odbaci drvo I kamen I naci ces mene”. Da bismo vjerovali nije nam potrebna crkva. Iskren vjernik vjeru nosi u sebi. On je u neraskidivoj relaciji s bogom . Religija je njegovo utociste. Oduvijek , pa I u danasnjem drustvu, hristoljublje ima ogromnu ulogu. Ali ono sto je danas evidentno jeste pojava tzv.

Novokomponovanih vjernika. Sto veci krst I ikona to veci vjernik. Izgleda da se sveci postuju , da bi se dokazala veca domacinska cast. Slave od po nekoliko dana , pracene promjesama novokomponovanih muzickih tonova , gube svaki smisao. Za takva praznovanja nepohodna je samo kafanska pjevacica I rijeka alkohola. Na takvim slavljima nema mjesta za slavski kolac, za bozicnu cesnicu ni za Uskrsnja jaja. Al na srecu, ipak ima onih koji znaju koji je smisao I cilj vjere. Takvi ljudi ce se postarati da se istinski duh vjere ne ugasi.

2. Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju politickih i moralnih stavova naroda na prostorijma bivse SFRJ?

Izgleda da su rat i devedesete ipak krive za mnoge stranputice u drustvu Zapadnog Balkana , pa tako ih razapinjemo na krst i po pitanju morala. Raspad Jugoslavije, sankcije , politicka nestabilnost donijeli su sasvim drugacije ustrojstvo vrijednosti drustva. Religija kao duhovna kuca uvijek ce imati svoj smisao i svoje pristalice, ljude koji iskreno vjeruju. Ali, danas sve se vise cini da se crkveni velikodostojnici bave politickim pitanjima, no duhovnoscu svoga stada. Tako da danas imamo razlicite crkve koje propagiraju razlicite politische stavove. Kada odaberete politicku opciju nakon toga vjerovatno trebate i izabrati crkvu kako biste opravdali svoje politicko uvjerenje.

3. Da li religija moze da se usaglasi sa sekularnim principima funkcionalisanja drzave?

Crkva se po svojoj sustini I pozivu ne moze izjednaciti sa drzavom. Ove dvije organizacije cine dva razlicita sistema. Egzistiraju odvojeno i tako reba da ostane. Svaka ima svoje pravce i pravila djelovanja. Ne treba svoditi drzavu na crkvu i obratno.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod Senada » Sre Feb 10, 2010 8:06 pm

Uloga religije na savremenog covjeka... mmmmmmm... mogla bih filozofirati bas na ovu temu, ali cu ukratno odgovoriti kakvu ulogu ima na meni... Za mene je religija spona izmedju ovozemaljskog i onozemaljskog zivota, odnosno uputa kako sto bolje ziviti, a Kur'an je najbolja uputa za to... naravno, niko nije savrsen, i kao svaki covjek grijesim, ali nastojim sto pravednije zivjeti... STO se tice svijeta, moram reci da sam primjetila da dosta ljudi je izgubilo vjeru i da religija za njih vise postaje stvar mode, nego istinskih vjerovanja

Uloga religije na stavaranje politickih stavova na prostorima bivse nam SFRJ se naglo promjenila njenim raspadom.... Mislim da se vise ta uloga promjenila, ne zbog vjerovanja

ljudi, nego zato sto su politicari prvenstveno, u tome nasli odlican materijal za razne malverzacije

Uloga religije u drzavnom uredjenju, pa mislim da je jako tesko uskladiti ta dva pojma.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod Pedja » Čet Feb 11, 2010 1:08 pm

Religija je po mom misljenju i po nacinu na koji sam ja vaspitavan odnos coveka i Boga. Ljudi su hiljadama godina pokusavali da definisu i prikazu to uzviseno i u razlicitim kulturama imamo ne samo razlicite prikaze tog uzvisenog, vec i razlicita imena (Alah,Buda,Jehova...).Covek je prilicno rano shvatio da je slab i da mu je pomoc i podrska tog uzvisenog preko potrebna, i poceo je da izvodi rituale koje sluze za dobijanje naklonosti tog uzvisenog.

Dakle religija podrazumeva veru u nesto uzviseno i rituale za dobijanje njegove naklonosti. Tokom istorije se covek razvijao i pojavljivala su se i razlicita Bozanstva i razliciti rituali kojima su ta bozanstva obozavana. :)

No razvojem coveka nastala je i sve izrazenija potreba coveka za socijalizacijom, pa su tako nastale zajednice koje je trebalo nekako urediti.

Tako su vremenom nastala i pravila ponasanja u zajednicama ljudi, hijerarhije i ljudi su ta pravila ponasanja mogli mnogo lakse da indoktriniraju u svoje zajednice objasnjavajuci da su propisana od tog uzvisenog Boga.U danasne vreme se kao primer za ta pravila ponasanja mogu uzeti na primer 10 Bozijih zapovestijer daju osnovne odrednice za ponasanje coveka u zajednici i u odnosu sa Bogom.

Dakle religija podrazumeva i osnovna pravila ponasanja coveka kako u zajednici, tako i prema Bogu.

Mnogo kasnije su se javile i crkve odnosno verske zajednice kao nacin organizovanosti ljudi, i samim tim su se kroz teznu coveka da prikaze Boga i da sa njim „opsti“ pojavila i umetnicka dela bilo u vidu opipljive umetnosti (od raznih ikona,statua pa do samih crkvenih objekata,hramova i drugih svetinja) i neopipljive umetnosti-muzike(liturgije,mise i slike) vidove muzike koji su nastali u okviru rituala u zelji covekove komunikacije sa Bogom i imaju izvanrednu umetnicku vrednost).

Dakle religija podrazumeva i umetnost.Umetnickim delima smatram naravno i svete spise svih religija ovog sveta, pa bili to Tora,Kur'an,Biblija ili drugi spisi istih vrsta.Religija se u sustini prozima kroz sve pore covekovog zivota.

No najbitniji elemenat religije kao takve je vera.Ljudi mogu verovati u mnoge stvari, no najbitnije je da covek veruje u nesto uzviseno.

Kao sto sam u odgovoru na prvo pitanje napomenuo, religija je jos od ranog razvoja coveka veoma bitan elemenat i individualnog i kolektivnog identiteta coveka.

Ja sam kao vernik, ali i individualista misljenja da je moj odnos sa Bogom moja licna stvar, t.j. odnos svakog coveka licna stvar tog pojedinog coveka, ali sam svestan toga da je covek uvek tezio socijalizaciji.

Ukratko receno, smatram da je religija veoma bitan elemenat kako kolektivnog identiteta svakog coveka tako i kolektivnog identiteta zajednice.Ja to posmatram kao dva nivoa koja se medjusobno ne potiru.Tu sad dolazimo do jednog po mom misljenju vrlo vaznog elementa koji se zove tradicija.Tadicija se izrodila kroz rituale koje je covek izgradio u svojoj ceznji da se dodvori Bogu i smatram da je tradicija veoma bitan elemenat kolektivnog identiteta.

Dakle ljudi se kroz tradiciju i samim tim i religiju vezuju medjusobno i vezuju sebe kroz religiju za uzviseno - zvalo se to Bog ili ma kako drugacije i time stvaraju kolektivni identitet svoje zajednice.

U vezi sa poslednjom recenicom mog odgovora na prvo pitanje, kao elemenat kolektivnog identiteta t.j. kao „vezivno tkivo ljudi koji veruju“ mogu se smatrati i ideologije. Primeri za to se mogu pronaci u nacionalsocijalizmu Hitlerove Nemacke i u komunizmu. Naime nacionalsocijalisti su verovali u „uzvisenost svoje rase“ a komunisti u ravnopravnost svih ljudi i na osnovu te vere su i jedni i drugi temeljili svoje zajednice. Tako da je u tim slucajevima ideologija poslužila kao religija. Cinjenica je medjutim da su i jedna i druga ideologija nosile sa sobom mnoge ljudske zrtve i na kraju propale.

Sa druge strane, meni licno kao verniku, je moja licna vera u Boga ne samo moja licna stvar u tom smislu, vec i veliki deo mog licnog identiteta. Pri tom sam potpuno svestan cinjenice da da su ljudi gresni i bas iz tog razloga i potenciram to da je moj odnos sa Bogom moja licna stvar. Naime, desavaju se i desavace se u crkvama slucajevi raznih zlodela koje su pocinili crkveni velikodostojnici, a direktno se kose sa doktrinama ckrava.

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod vedrana » Sub Feb 20, 2010 5:45 pm

znamaj religije za savremenog covjeka... hm...mislim da u svoj ovoj zbrici, frci i trci u kojoj zvimo jos uvijek u religiji trazimo utociste (koje nuzno ne mora da bude i prakticiranje vjere, nego vjerovanje "da od gore neko vidi sve"). religija nije izgubila na znacaju i dan danas vecina svetkuje i obiljezjava praznike, a tim se povezuje sa bogom.
religije se mogu uslaglasti sa drzavom i njenim principima (vecina zakona i pociva na religijskim osovama), no s tim, da se religija i drzava mogu "pomagati" i suradjivati ali ne i uvjetovati jedana drugu...

vedrana

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 3:39 am

Kakvu i koliku ulogu igra religija u formiranju političkih i moralnih stavova naroda na prostorijama bivše SFRJ?

Kao osnova za razumevanje odnosa vere i nacije može poslužiti biblijska povest o gradjenju Kule vavilonske. Ljudi su svojim silama, mimo Boga, pokušali da dostignu carstvo nebesko na zemlji. Kao posledica tog greha došlo je do razdeljenja jezika, do stvaranja nacija i podjelenosti među ljudima. Mi smo pozvani da sve, pa i nacionalne, podele prevaziđemo, a jedini blagosloven put za to jeste ulazak u evrahistijsko telo Crkve, u zajednicu u kojoj nema „Jelina i Judejina“.

Paganski nacionalizam koji je šovinizam, mržnja prema ljudima druge nacije, predstavlja patološko stanje koje je Crkva osudila nazvavši ga etnofiletizam.

Medjutim, hrišćanski identitet ne podrazumeva odbacivanje nacije kao takve, već uvođenje nacionalnog elementa u evrahistijski okvir, slično kao što se i supružanska ljubav, jedna druga vrsta ljudske zajednice, u Svetoj Tajni braka unosi u crkvu i na neki način se ockravljuje i

osvećuje. Hrišćanski ideal ne podrazumeva negiranje nacije već doživljavanje nacionalnog na takav način da ono prestaje da bude povod za razdvajanje i sukob sa drugim već upravo suprotno, različitost, svaka pa i nacionalna, postaje osoben način učestvovanja u jednoj široj zajednici.

Goran Stojković

Re: Pitanja za pocetak diskusije

Novi postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:31 pm

Znacaj...?? Veoma veliki znacaj, covek bez religije ne bi bio potpun covek, falio bi mu deo do savrsenstva.

Izuzetno vaznu ulogu igra, jer ljudi se sve više krecu religiji/crkvi, prema tome njene stavove postuju i izrazavaju.

Religija moze da se usaglasi, i trebalo bi, sa bi se olaksao zivot ljudi.

NEDELJA III, PREDAVAČ MONSINJOR DR ANDRIJA KOPOLOVIĆ RELIGIJA KAO KOMPONENTA LJUDSKE CIVILIZACIJE: INSTITUCIJE I IDENTITET – RIMOKATOLIČKI POGLED

Pitanja za diskusiju

Postod Andrija Kopilovic » Čet Dec 03, 2009 11:49 am

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?
2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?
3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?
4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

Andrija Kopilovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Čet Dec 03, 2009 12:25 pm

Ukratko

134 "Omnis Scriptura divina unus liber est, et ille unus liber Christus est, quia omnis Scriptura divina de Christo loquitur, et omnis Scriptura divina in Christo impletur - Citavo Sveti pismo samo je jedna knjiga, i ta jedna knjiga jest Krist; uistinu cijelo bozansko Pismo govori o Kristu i u njemu se citavo ispunjava".[112]

135 "Sveta pisma sadrže rijec Bozju i - jer su nadahnuta - zaista su rijec Bozja".[113]

136 Bog je autor Svetog pisma ukoliko je nadahnuo njegove ljudske pisce; u njima i po njima On djeluje i tako jamci da nas njihovi spisi bez zablude uce istini spasenja.[114]

137 Tumacenje nadahnutih Pisama mora prije svega paziti na ono sto je Bog preko svetih autora htio objaviti za nase spasenje. "Ono sto je djelo Duha, moze se potpuno razumjeti samo pod utjecajem Duha".[115]

138 Crkva prihvaca i casti kao nadahnute 46 ??? knjiga Starog zavjeta i 27 knjiga Novog zavjeta.

139 Cetiri evandjelja zauzimaju sredisnje mjesto, jer im je srediste Krist.

140 Iz jedinstva Bozjeg nauma i njegove Objave proizlazi jedinstvo dvaju Zavjeta: Stari zavjet pripravlja Novi, a Novi ispunjava Stari. Oba se medjusobno osvjetljuju; i jedan i drugi su prava rijec Bozja.

141 "Crkva je uvijek castila bozanska Pisma slicno kao i samo Gospodnje Tijelo".[116] Oboje su hrana i pravilo svemu krscanskom zivotu. "Tvoja rijec nozi je mojoj svjetiljka i svjetlo mojoj stazi" (Ps 119,105).[117]

U skoro svemu (od navedenog) bih se mogao složiti sa Vama osim u 46 knjiga starog zavjeta. Da Vam kažem pravu nepatvorenu ISTINU; njih ima 39 i samo 39 i ništa više nego 39 8-) - Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniusss » Pet Dec 04, 2009 3:49 pm

Mada kad realno promislim, mi teolozi smo u sukobu oko broja knjiga Biblije, ženidbe, mantija, kipova, itd...

Ali u krajnjem to nije toliko važno kao jedan sukob koji traje već oko 200 godina i koji ima daleko veći uticaj na današnju stvarnost nego ove teološke prepirke, a to je bitka nauke protiv religije.

Rat nad ratovima (nauka vs. religija)

Postoji li stvarno rat između nauke i Biblije? Najzad, besmisleno je pokušavati smiriti nepostojeći sukob. Mišljenja se oštro razlikuju po ovom pitanju.

Ako smatraste jedno od njih lažnim, onda nemate problem. Često za tu ratnu sliku optužuju dve važne knjige koje su se pojavile pre oko jednog veka: istorija sukoba religije i nauke (History of the conflict Between religion and science) Džona Vilijema Drejpera (John William Draper, 1811-1882) i Istorija rata nauke s teologijom hrišćanstva (a history of the Warfare of science With theology in christendom) Endru Diksona Vajta (Andrew Dickson White, 1832-1918). Drejper, koji je napustio religiju svoje porodice, napisao je knjigu koja je bila vrlo popularna. Ona naglašava kako je crkva, naročito rimokatolička, neprijatelj nauke. Iisticao je antagonizam između religije i nauke, smatrajući ga vrlo važnim, naime "najvažnijim od svih stvari na svetu". Vajt se takođe bunio protiv svog verskog vaspitanja. Kao prvi predsednik Kornel univerziteta, prvog izričito svetovnog

univerziteta u SAD, on se suočio sa jakom religioznom opozicijom. Vajt je podržavao Drejperovu tezu da religija, naročito teologija, guši nauku. Na primer, Vajt je mislio da se nauka može pomiriti sa religijom, ali ne i sa teologijom. Slično tome, neki pojedinci prihvataju jednu formu religije, ali negiraju istinitost Biblije, iako je Biblija temelj religije velikog dela sveta. izraz religija može imati razna

značenja, od onog koje ukazuje na poštovanje Boga, do posvećenosti nauka ili Biblija? Ali to pitanje se brzo pomera ka specifičnijim stvarima kao što su: da li je biblijski izveštaj mit? Da li je evolucija samo hipoteza? Ima li alternativnih tumačenja biblijskog izveštaja o stvaranju? Da li je moguć kompromis između stvaranja i evolucije?

Poznati evropski filozof Ludvig Vitgenštajn (Ludwig Wittgenstein) govori o ovoj tendenciji kao opšteistorijskoj: "Jedno doba ne razume drugo".

Vraćamo se pitanju da li zaista postoji rat između nauke i religije.

Vilijem Provajn (William B. Provine), istoričar biologije na kornel univerzitetu, koji podržava evoluciju, ima sledeća zapažanja vezana za razvijanje ovog konflikta u SAD:

"Naučnici blisko sarađuju sa religijskim liderima protiv uvođenja biblij - skog koncepta stvaranja u škole.

Liberalni religijski lideri i teolozi, koji takođe proklamuju sklad religije i evolucije, podstiču tu neverovatnu poziciju dvostrukim putem. Prvo, oni izbegavaju tradicionalno tumačenje o Božjem prisustvu u svetu, neki do te mere da postaju zapravo ateisti. Drugo, oni prosto odbijaju da razumeju savremenu evolucionu biologiju i nastavljaju da veruju da je evolucija jedan svrhovit proces.

Sada nam je predstavljen spektar ateističkih evolucionista i liberalnih teologa, čije je razumevanje evolutivnih procesa očigledna besmislica, i oni se povezuju sa ACLU (američko udruženje za ljudske slobode) i najvišim sudovima u zemlji, napadajući zastupnike stvaranja koji su uhvaćeni u sve veći škripac. Evolucionistička biologija, kakva se uči u državnim školama, ne pruža dokaze za jednu svrhovitu silu bilo koje vrste. Ovo duboko uznemirava zastupnike stvaranja. Pa ipak, na sudu naučnici proklamuju to da ništa u evolucionističkoj biologiji nije nekompatibilno sa bilo kojom razumnom religijom, što je gledište koje podupiru i liberalni teolozi i mnogi religijski lideri.

Ne samo da zastupnici stvaranja nisu u stanju da učine da se njihova 'nauka o stvaranju' uči u školama, već čak ne mogu ni da ubede sudski sistem da je evolucija na bilo koji značajan način suprotna religiji; tako sudovi, zapravo, označavaju njihova religijska gledišta kao veliko zastranje. Nije čudo što su zastupnici stvaranja (skoro pola populacije) frustrirani školskim sistemom i što žele prostor za vlastita gledišta, ili bar da budu pošteđeni 'batinanja' evolucijom."

Bez sumnje - konflikt postoji, sa evolucionistima i liberalnim teologozima na jednoj strani, koji negiraju istinitost biblijskog izveštaja o stvaranju, i naučnika koji zastupaju stvaranje i konzervativnih teologa koji taj izveštaj afirmišu, na drugoj. Mnogo toga se vrti oko pitanja šta je autoritativnije - nauka ili Biblija?

Dosta forumaša ovde tvrdi da nema Boga i religiju shvata kao folklor, hoće da je shvate umom, što je nemoguće po Reči Božijoj u (Rim 1:22) "Kad se građahu mudri, poludeše" i (1 Kor. 1:19) "Jer je pisano.Pogubiću premudrost premudrih i razum razumnih odbaciću". Ja opet kažem da se Bog ne shvata razumom nego SRCEM. Meni je lično žao kad vidim mladiće i devojke bez Boga u srcu. To mora da je jako tužan i beznadežan život. Lično smatram da su pitanja kodeksa bitna ali ne bi smela nikada biti bitnija od propovedanja evanđelja. Treba u srca ljudi koji nisu upoznali Hrista posejati njegovu REČ. Nikakvo "naučno shvatanje religije"

ne može popuniti prazninu u srcu onoga koji ne poznaje Hrista. Neki ovde (na forumu) se podsemevaju veri smatrujući je ludošću. Možda je to i tako, ali (1 Kor. 1:25) "Jer je ludost Božija mudrija od ljudi, i slabost je Božija jača od ljudi"

Međutim šta o tome kažu neki vrhunski naučnici?

Švedski biolog karl Line (carl von Linné, 1707-1778.) bio je najistaknutiji predavač na univerzitetu upsala. Čuven je naročito po uspo stavljaju podeli na rodove i vrste u klasifikaciji organizama, i klasifikaciji gotovo svega što znamo. Njegova mudrost privlačila je naučnike celog sveta. Karl Line je verovao da je "prirodu stvorio Bog, sebi na čast i na blagoslov čovečanstvu, i sve što se dešava, dešava se na Njegovu zapovest i pod Njegovim vođstvom". Kasnije je modifikovao svoja gledišta o nepro men - ljestvici vrsta, uvezši u obzir neke male varijacije, što je pozicija koju danas prihvataju zastupnici stvaranja.

Isak Njutn (isak Newton, 1642-1727), koga mnogi smatraju najvećim naučnikom svih vremena, bio je predani proučavalac Biblije. Najviše je poznat po uvođenju principa računanja i otkriću zakonitosti kretanja planeta, međutim on je nalazio vremena da opširno piše o biblijskim proročanstvima.

Njutn je verovao da je Bog stvoritelj i da nam se otkriva kroz prirodu.

Artur Pikok (Arthur Peacocke) je biohemičar i teolog koji je radio i na Oksfordu i Kembridžu. prema njemu, Bog stvara i kroz svoje zakone i kroz slučajnosti. pikok takođe smatra da je krajnja realnost Bog.

Džon Polkinghorn (John polkinghorne) je proveo više od 25 godina radeći kao teorijski fizičar na Kembridž univerzitetu, nakon što je postao sveštenik. posvetio se proučavanju odnosa nauke i teologije, a kasnije je postao administrator koledža na kembridžu. Među njegovim tezama je i ta da Bog održava univerzum i da je aktivan u njemu, kao i da nam On daje slobodu izbora.

Ovo je samo deo velike grupe naučnika koji prilično jasno izjavljuju da nauka treba da bude integrisana sa religijom. Oni zastupaju dosta širok spektar gledišta, koja se, međutim, ne uklapaju potpuno ni u naturalistički, ni u biblijski koncept. Takvo stanje stvari pokazuje da naučne i biblijske ideje nisu suprotne i nepomirljive.

(U ovom postu sam koristio delove iz knjige Arijela Rota, POSTANJE) :geek:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Sub Dec 05, 2009 1:50 am

Imam utisak da me ljudi necitaju zato sto pricam makedonski :cry: Zato ovaj put sam se potrudila na neka cudna srpsko-makedonska varijanta da odgovorime na pitanja :mrgreen:

1.Osnovna razlika izmedju Pravoslavne Crkve i Katolickice je ucenje o nestvorene sustine i energije Bozje. Mi (pravoslavni) verujemo da Bog ima nestvarna sustina i nestvarena energija. Zajednica Boga sa Coveka je preko ta nestvarena energija. (Vise za ovo imam u tekstu na blog)

2. „episcopus episcoporum“. Ne moze covek da bude bezgresan i da oprasta grehe.

3. Isto kao i kad je bio na zemji. On je licnost, vreme ne bi trebalo da ga promeni. Njegov lik I ponasanje je idealno za ovo vreme. On bi pokrstio puno ljudi 8-)

4. „Zar ja sad nastojim da ljude pridobijem il Boga? Ili trazim ljudima da ugadjam? Jer kad bih jos ljudima ugadjao, ne bih bio sluga Hristov“ (Poslanica Svetog apostola Pavla do Galatima – 1,10)

Njegova sloboda pred Boga. Iskrenost, pozrtvovanost i hrabrost da se prica otvoreno za stvari. On nema lazna skromnost, on zaista prica sta misli. Zato ga je Bog posla kod neznabosce. Zbog negovoj otvorenosti. Harizmatocnisti. On se nije stideo i otvoreno mu je reko na apostol Petar da nije dobro da licemer... Te vrline trebalo bi svaki hrishanin da poseduje.

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Teodosije » Sub Dec 05, 2009 3:05 pm

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Dojam koji sam ja stekao da između Rimokatoličke i Pravoslavne Crkve postoje dve suštinske razlike. Prva je papocentričnost Rimokatoličke Crkve i episkopocentričnost Pravoslavne, i oba ova ustrojstva imaju svoje prednosti i mane (kod RKC: mnogo veća jednoobraznost obreda, zajednički liturgijski jezik, praktično poistovećenje RKC sa papom itd., a kod PC: očuvanje raznolikosti obreda bez potrebe naknadnog kalemljenja drugih praksi, veća međusobna razdeljenost itsl). Duhovnost se takođe dosta razlikuje. Pravoslavlje je negovalo kult neprestane molitve, čije se upražnjavanje donekle razlikuje kada su u pitanju monasi ili laici, dok je rimokatoličanstvo prešlo putem raznolikih i šarenolikih pobožnosti koje su za cilj imale vernikov svakodnevni život održe usresređen na Hristu. Na nesreću, izvesne srednjovekovne zloupotrebe i eskcesi (posebno po pitanju moštiju svetitelja i prodaje indulgenicija) su dovele do nastanka protestantizma koji je dosta dugo sačuvao svoje liturgijsko obeležje. Ono je vremenom krenulo da se gubi upravo zbog škrrosti informacija o životu rane Crkve.

2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Papska nepogrešivost (iako sam vrlo svestan pod kojim se uslovima ona može koristiti, tj., shvatam da to nije učenje da papa ne može da pogreši), filiokve i neporočno začeće (smatram da ono umanjuje značaj Ovaploćenja).

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Mislim da bi mu se srce slomilo kada bi video koliko su hrišćani međusobno razjedinjeni, i koliko malo ljubavi imaju što među sobom što među nehrisćanima. I verujem da bi isto postupio kao i ranije: putovao bi po raznoraznim Crkvama, dozivajući nas Bogu.

4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

Njegovo požrtvovanje za čistotu vere i crkveno jedinstvo, kao i njegova širokogrudost da svi budu jedno u Hristu.

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Senada » Pon Dec 07, 2009 6:54 pm

Andrija Kopilovic je napisao:1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Kršćanska vjera se dijeli na sljedeće konfesije tj. vjeroispovijesti. To su Rimokatolici, Ortodoksni ili Pravoslavni , te Reformirani kršćani : Evangelici, Reformirani, Prezbiterijanci i Anglikanci odnosno Episkopalci.

Rimokatolici, Reformirani i Anglikanci čine zapadno kršćanstvo. U ovom radu prikazujem najznačajnije razlike između tih konfesija, kako bi uočili vrijednosti koje svaka od tih konfesija ima u svojoj želji da potiču sljedbeništvo Gospodina Isusa Krista. Razlike su vezane uz odnos prema Bibliji, (Euharistiji tj. Večeri Gospodnjoj), sakramentima, svečenstvu, strukturi i upravljanju.

Reformacija je započela 1517. godine kada je Martin Luther iznio 95. teza u kojima je ukazao na probleme tadašnje Crkve, prije svega na zloupotrebu indulgencije, tj. prodavanje oprosta za novac. Spalivši papinu bulu proglašio je papu Leona X. krivotvornikom, negirajući njegov primat, a Biblija postaje vrhovni i jedini autoritet.

lika šizma između zapadne i istočne Crkve se dogodila 1054.g. Pojednostavljeno rečeno , razlozi raskola su bili ponajviše političke prirode, jer su rimski i konstantinopolski biskup željeli dominirati na određenim područjima.

Biskup iz Konstantinopolja nije htio biti podređen rimskom koji je smatrao da treba imati primat. Patrijarh Certulijus je smatrao da je Konstantinopol jednak s Rimom, za to je tražio podršku. Slao je dokumente s optužbama protiv Vatikana. Prva optužba je bila protiv prakticiranja judaističkog običaja korištenja beskvasnog kruha u euharistiji, smatrao je kako kršćani ne bi trebali slijediti taj običaj. Druga optužba je bila vezana uz post koji je zapadna

crkva prakticirala subotom. Treća se odnosi na jedenje mesa nečistih životinja, a četvrta se odnosi na zabranu pjevanja korala “Aleluja” u periodu korizme.

Ortodoksne ili pravoslavne Crkve imaju pjevnu liturgiju, tijekom Euharistije puk prima vino pomoću žlice, a svećenicima je dopuštena jednom ženidba. Naglašena je podložnost autoritetu države jer svaki autoritet države dolazi od Boga ; to se naziva cezaropapizam. Crkve su ustrojene po principu i autokefalnosti , što znači da je svaka Crkva samostalna i, neovisna. Ta samouprava nije uvjetovana političkim granicama. Takva praksa je imalo posljedice kada je carigradski patrijarh odlučio podložiti se turskom Sultanu, a slično je bilo u doba komunizma. Prihvataju samo prvih sedam koncila koji su bili održani prije Velike šizme.

Andrija Kopilovic je napisao:2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Pa ne bih rekla da je neprihvatljiva, meni recimo samo nelogicna, a to je vjerovanje u sveto trojstvo

Andrija Kopilovic je napisao:3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Tesko je odgovoriti na ovo pitanje, ali prepostavljam i mislim da bi nastupio slicno ili gotovo isto.

Andrija Kopilovic je napisao:4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

To što je uspio dokazati da se čovjek, ukolito to zaista želi može promjeniti

Senada

Re: Pitanja za diskusiju

Postod vedrana » Pon Dec 07, 2009 7:27 pm

hm.... nisam bas neki ucenjak koji moze da pronadje razliku izmedju crkava (laicki one sve polaze iz iste baze, samo se fokusiraju na odedjeni segmet... SORRY AKO GRIJESIM ... rekoh da nisam teolog :)) i nekako mi sve to dodje na glavnu podjelu 1054. :) koja je vise nastala (bar po meni) zbog nekih unutranje-politickih razloga nego vjerskih :)

pitanje 2. necu reci neprihvatljiva, prije cu je staviti u okvir nejasnoce a to je pojma prastanja (ali to mi nije jasno ni kod drugih religija :)).

apostol pavao....vjerujem da bi postupio isto, a negova najveca vrednota je vjera i snaga koju je crio iz nje :)

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Uto Dec 08, 2009 11:14 am

1. Temeljna teoloska razlika izmedju pravoslavlja i katolicanstva se nalazi u pojmu filiokve. U simvolu vere kod pravoslavaca stoji da Sveti duh "od oca ishodi", dok je u katolicanstvu dodato "od oca i sina ishodi".

Postoje i organizacioni, obicajnosni i politicki elementi koji uslovljavaju razliku izmedju ove dve crkve, ali to su spoljasnji faktori koji ne uticu na razliku u raligioznim ucenjima.

2. Ne mogu reci da sam veliki poznavac katolickog ucenja (niti i jednog drugog), stoga ne znam sa kojim stavom se posebno ne bih slozila. S druge strane, uopsteno receno, mogla bih reci da se ne slazem sa osnovnim stavovima (Bog je stvorio svet i coveka), mada eticko ucenje, kosmopolitizam i propagiranje odredjenih vrednosti u hriscanstvu mi se svidja.

3. Verovatno bi sa jedne strane bio zadovoljan sto je hriscanstvo toliko rasireno, dok bi sa druge strane bio u soku sto je toliko razjedinjeno.

4. Najveca vrednost apostola Pavla bi mogla biti prevazilazenje nacionalnih razlika, nije vazno da li si Jevrejin, rob ili slobodan covek, svi smo mi deca Bozja- propagiranje kosmopolitskog elementa u hriscanstvu. Ukazao je na to da hriscanstvo nije ekskluzivno pravo Jevreja.

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milena Miskovic » Uto Dec 08, 2009 2:03 pm

1.Jedna od najvaznijih razlika izmedju katolika i pravoslavnih je doktrina da papa u Rimu ima absolutnu vlast nad svim ostalim biskupima sirom hriscanstva i da je nepogresiv.

Katolicanstvo uci da se ljudski razum moze dokazati da Bog postoji, i, cak i zakljuciti da je vjecan, beskonacan, dobar, bestjelesan, svemocni, sve-znajuci, itd. Ljudi su poput njega ali su nesavrsena bica. Pravoslavlje uci da je znanje o Bogu usadjeno u ljudskoj prirodi, i na taj nacin mi i znamo da postoji. Inace, osim ako nam Bog ne govori, ljudski razum ne moze znati nesto vise. Katolicanstvo uci da Sveti Duh "izlazi od Oca i Sina", dok pravoslavlje uci da je Bog Otac jedan izvor ("monarhija") i Sina i Duha. I pravoslavlje i katolicizam vjeruju da je Djevica Marija "Majka Bozja" .Medjutim, pravoslavna odbacuje rimokatolicke dogme Bezgresnog Zaceca Blazene Djevice Marije i tvrdi da je ona rodjena kao i svaki drugi covjek. smatra da je Djevica Marija je bila sposobna grijese, ali je uspiesno odupirao grijeh citavim svojim zivotom. Pravoslavlje uvijek stavlja veliki naglasak na "obuzdavanje strasti" kroz molitvu, post (samoodricanje) i dobrovoljnu poslusnost....

2.Uopste sene slazem sa odlaskom u ispovedaonicu da bi rekli Ocu svoje grijeha. To mozete uciniti odmah uz vas krevet. Ne treba neko drugi govoriti Bogu za nas.

3.Danas bi se najbolje mogla primijeniti njegova:"Covek se nece opravdati delima zakona,"drugim rijecima, covjek se ne moze opravdati pred Bogom svojim djelima.

4.U svojoj "Himni ljubavi" apostol Pavle nepobitno svjedoci o prvenstvu ljubavi u odnosu na sve ostale slicne vrline, koje su nam darovane Duhom Svetim, jer one bez ljubavi nemaju nikakvu vrijednost i ne privode covjeka Spasenju. "Ako jezike covjecije i andjelske govorim, a ljubavi nemam, onda sam kao zvono koje zvoni, ili praporac koji zveci. I ako imam prorostvo i znam sve tajne i znanja, i ako imam svu vjeru da i gore premjestam, a ljubavi

nemam nista sam. I ako razdam sve imanje svoje, i ako predam tijelo svoje da se sazeze, a ljubavi nemam nista mi ne pomaze"

Milena Miskovic

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Andrija Kopilovic » Uto Dec 08, 2009 8:21 pm

Vidim da ima dobrih pokusaja odgovora. Nadam se da će se i ostali ukljuciti u Forumsku raspravu do chat sesije. Naravno sva pitanja kao i druga ostaju otvorena za chat.
POzdrav svima,

otac Andrija

Andrija Kopilovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Sre Dec 09, 2009 3:08 am

1.Glavna razlika u učenju i centralni predmet spora između pravoslavnog i katoličkog učenja je doktrina o papstvu i tumačenje Simvola vere, odnosno dodavanje "... i Sina" (filioque) u deo teksta koji se odnosi na Svetog duha. Po pravoslavnom učenju papa ne može biti pontifex maximus, vrhovni poglavatar crkve koji je obdaren posebnom božanskom milošću ili harizmom, jer je nemaju ni vaseljenski patrijarsi koji su samo "prvi među jednakima".
Takođe dogma o nepogrešivosti pape je sporna između ovih učenja. Razlike postoje i u bogosluženju, pričešćivanju, krštenju, braku (kod pravoslavaca postoji razvod) i po celibatu kod katoličkog sveštenstva. Pravoslavlje ne priznaje postojanje čistilišta dok katolici smatraju da postoji i tamo nepokajani grešnici posle imaju šansu da se pokaju.

2.Po meni neprihvatljivo je učenje o nepogrešivosti pape kao vrhovnog poglavara crkve koji je i vladar Vatikana (to je još jedna razlika koju sam zaboravila gore da pomenem). Iako svešteno lice on je čovek i sklon je greškama.

3.Verovatno bi nastupao kao i u I veku. Nastavio bi svoj rad u širenju vere i ponovnom ujedinjenju svih hrišćana i pozivanju na pokajanje pred ponovni Isusov dolazak.

4.Njegova vera da se čovek može promeniti i činiti ispravne stvari, kao i koliko je vera neophodna svakom čoveku. :D

Novi postod dragana » Sre Dec 09, 2009 3:03 pm

Dragi svi,

U pokusaju da dam odgovor na prvo pitanje, napisacu samo nesto osnovno o razlikovanju, na prvom mestu, rimokatolickog i grckopravoslavnog hriscanstva.

Nakon perioda ozbiljnih sporova u tumacenju verskih pitanja i potpunog raskola (rascepa) 1054. godine na zapadno, rimokatolicko, i istочно, grckopravoslavno hriscanstvo, rimokatolicko hriscanstvo zapocelo je reformu hriscanstva prema potrebama zapadnoevropskog feudalizma. Naziv „katolicanstvo“ potice od grčke reci „katolikon“, što znači opstevazeca, jedinstvena vera razlicitih naroda, država i drustvenih uredjenja.

Istочно, grckopravoslavno hriscanstvo nastojalo je da očuva tradiciju nacionalne samostalnosti i specifičnosti hriscanskog verovanja, te otuda i naziv „pravoslavlje“, od grčke

reci „ortodoksos“, sto znaci pravoslavni, pravoverni, onaj koji „strogo veruje“. Od tada su mnoge pravoslavne crkve doobile samostalnost (autokefalnost).

Ova razlika, koja se odslikava i na etimoloskom polju, verujem da je prisutna i evidentna i danas.

Dalje, i jednoj i drugoj veri unutar hriscanstva, vise su svojstvene zajednicke nego razlicite karakteristike. Zajednicko im je sledece verovanje:

- da je Bog stvorio svet
- u pojavu Isusa Hrista (slave se dani Hristovog rodjenja i vaskrsa)
- u posvecenje
- u bozji sud (raj i pakao)
- opsti sud tj. sudnji dan (poslednji dan postojanja sveta kada se navodno sudi svim ljudima, vaskrsavaju zasluzni i svet pun zala preobrazava u novi, pravedan i sl.)

Razlika izmedju ove dve hriscanske vere je vise u kulnim radnjama i simbolima, sto je u krajnjoj liniji manje sustinska a vise formalna razlika. Na primer, pravoslavni svestenici (osim monaha i episkopa) mogu biti ozenjeni ukoliko su se ozenili pre rukopolaganja, dok katolicki svestenici ne mogu uopste biti ozenjeni. Osim toga razlika jei u njihovim odorama i drugim simbolima i radnjama u bogosluzenju. Medjutim, sve formalne razlike zajedno tvore i krupne u tom smislu sto je pravoslavno bogosluzenje prozeto uglavnom topom mistikom i elasticnim obicajima, dok je katolicko bogosluzenje prozeto uglavnom strogim normama i zakonima, sto je dovalo i do prerastanja katolicke crkve u drzavu - Vatikan.

Sustina protestantizma je u odbacivanju svetaca i u licnom tumacenju i shvatanju Svetog pisma. To znaci da u protestantizmu postoji mnostvo crkvenih organizacija i teoloskih pravaca.

Stavovi razlicitih hriscanskih Crkava po pitanju Svetog Trojstva se bitno razlikuju, a koncept sa sobom donosi brojne teoloske problema, o kojima vecina obicnih vernika nejcesce ne razmislica. Poznato je, na primer, pitanje iz koje Bozje osobe dolazi Sveti Duh. Rimokatolicka crkva uci da Sveti Duh proizlazi iz Oca i Sina, dok pravoslavna crkva uci da Sveti Duh proizlazi samo iz Oca. Deo hriscanskih zajednica odbacuje koncept Trojstva.

Toliko za ovaj put.

Srdacan pozdrav

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod acuska » Sre Dec 09, 2009 5:04 pm

Tesko je govoriti o razlikama izmedju hriscanskih crkava, ako sve konfesije mogu nazvati crkvom, sa pravoslavnog gledista. Razlike su vise sustinske nego obredne. Cesto cemo cuti da su katolici i paravoslavni jako slicni, ako ne identicni, s pravom to moze reci neko ko ne poznaje teologiju jedne i druge crkve. U pogledu obreda Istocna i zapadna crkva se malo razlikuju, ali postoje duboke dogmatske razlike koje ovu jednu crkvu dele, i dalje ce je deliti. Tu cu spomenuti samo filiokve, zatim ucenje o Bogorodici... Kada u raspravu uvedemo i protestante onda se pojavljuju ozbiljne razlike i razmimoilazenja. Tako kada se uporedi pravoslavlje sa protestantizmom, rimokatolicizam je u velikoj meri blizi pravoslavnima, i obratno. Razlike izmedju protestanata i pravoslavnih su cak toliko velike, zadiru u ekliosiologiju, hristologiju. Takvih razlika izmedju rimokatolicke i pravoslavne crkve skoro i da nema. Postoje protestantske crkve koje nemaju episkope(biskupe), a po ucenju i pravoslavnih i rimokatolika, crkva bez episkopa ne moze da postoji. Razlike su velike, one ne

mogu da se prevazidju cak ni dobrom voljom i jednih i drugih, ali ono sto mora da postoji jeste tolerancija, i nenegiranje jedi drugih.

Mi ne mozemo da pretpostavimo kako bi danas Apostol Pavle delovao. Bio bi verovatno isti kao i pre 2000 godina, samo u drugom kontekstu. Bario bi se problemima koje ima zajednica danas, i sigurno bi uspeo da poseti sve crkve, zahvaljujuci brzim prevoznim sredstvima.

acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod acuska » Sre Dec 09, 2009 5:06 pm

I ako smem da primetim, vecini ovo izgleda nezanimljivo, ili nemaju vremena da se bave ovim? Stvarno ne znam sta je problem.

acuska

Re: Pitanja za diskusiju

od Milos » Sre Dec 09, 2009 11:20 pm

Ja se nisam oglasavao prethodnih dana, jer mi se cini da su ovonedeljna pitanja vise namenjena teologima, i da su oni najkompetentniji da na njih odgovore. Ali pod pritiskom nasih organizatora, napisacu i ja neki red.

Kada je rec o prvom pitanju, poredjenje recimo katolicizma i protestantizma (ne ulazeci u svaku pojedinacnu denominaciju) pokazao bih navodjenjem reci Petera Bergera: da je "katolicizam dugo drzao svoj crkveni plast razapet nad citavom Zapadnom Evropom i tako branio svoje ekskluzivno pravo na onostrano i hriscansku duhovnost". Nastankom protestantizma, konacno je doslo do stvaranja religijskog pluralizma, ali i isticanja individualizma u odnosu sa bogom.

Meni je kod katolicke crkve zanimljiv posebno njen nacin prilagodjavanja tehnoloskoj modernizaciji. U skladu sa svojom cvrstom centralizacijom, ona ima i razvijen i centralizovan medijski sistem, a Marsal Makluan navodi reci pape Pija XII, koji istice izmedju ostalog da "stabilnost modernog drustva i stabilnost njegovog unutrasnjeg zivota zavise velikim delom od odrzavanja ravnoteze izmedju snage tehnike opstena i sposobnosti vlastite reakcije pojedinca" (navescu samo najstariji medij Katolicke crkve, list L'Osservatore Romano). Ja imam utisak da kada je rec o modernizaciji, ima dosta i preterivanja. Prosle godine u Veneciji sam video kalendare na kojima poziraju katolicki svestenici koji bi trebalo da popularizuju veru. Svakako da je pozitivno da crkva ide u korak sa vremenom, ali meni se cini da je ovo ipak neprimereno.

Kada je rec o neprihvatljivosti odredjenih verskih istina, tu cu se saglasiti sa vecinom kolega, pa cu navesti papsku nepogresivost, a kao vrednosti kod apostola Pavla, kao sto je jedna koleginica navela, kosmopolitsku dimenziju, odnosno ucenje da nije vazno da li si rob, Jevrejin..jer svi smo deca bozija.

Toliko od mene, ipak nemam teolosko obrazovanje, pa ni odgovori ove nedelje nisu narocito kvalitetni, ali potrudio sam se, bar sa komunikoloskog aspekta. Milos

Re: Pitanja za diskusiju
od Jelena » Sre Dec 09, 2009 11:27 pm

Pitanja za diskusiju su mi zadala dosta problema, buduci da su teoloski dosta zahtevne (bar mi se tako cini). Iako sam se potrudila da iz raznih izvora saznam dovoljno da bih odgovorila na njih, nisam uverena da u necemu necu pogresiti...

Mene je prevashodno zanimala razlika izmedju katolickog i pravoslavnog ucenja - koja bi trebala medju sobom, a u odnosu na ostala hriscanska ucenja, da budu najslicnija.

Ono sto se obicno prvo istice jeste papski primat (prvenstvo) i papina nepogresivost. Iako sam uspela da saznam nesto o ovome, zelela bih (ako je moguce) da mi se ovo malo bolje objasni - odakle papi ovaj "visi stepen crkvene blagodeti"? Ko prenosi ovaj autoritet na njega?

Filokve - o tome je bilo dosta reci, a gde ponovo imam nedoumicu - da li je razlika nastala zbog: razlicitog znacenja reci grckog i latinskog jezika koje su koriscene u prevodu, pa je citava recenica dobila drugi smisao (po istocnoj crkvi je "Duh Sveti koji izlazi od Oca po Sinu", dok je u zapadnoj "Duh Sveti koji izlazi od Oca i Sina") ili je ova razlika rezultat razlicitog tumacenja filozofske terminologije? Znam da je ova tema bila popriste raznih filozofskih polemika (bar Tome Akvinskog se secam), pa su tu iskrsla razna zanimljiva pitanja ko sto su: koje je ontolosko nacelo Boga ili da li je ontoloska sustina Boga zapravo nacin postojanja Svete Trojice....

Dalje, pravoslavni vernici nemaju formulisano ucenje o cistilistu, mada mi je dosta nejasno kako je onda moguce, molitvom za upokojene, izmoliti Bozije milosrdje i oprostaj grehova za preminule? Ili, drugacije receno, da li ovo ipak implicitno svedoci o ne-bas-odredjenom karakteru naseg "puta" nakon smrti?

Sa prethodnim se vezuju i indulgencije kojima su najblizi mogli "otkupiti" grehe pokojnika i postedeti ga muka u cistilistu - da li je ovo tacno? No, ono sto zasigurno znam, je da je papa Lav X uveo praksu deljenja - prodaje oprostaja za novac (na sta se Luter zestoko pobunio i ispisao na istu temu svojih 95 teza protiv istog i zakucao ih na vrata crkve). Ovakve transakcije predstavljaju praksu sa kojom se uopste ne slazem - cak i kad su implicitne, tj pod velom "priloga ili donacija" kojima se previdjaju razna ne-bogougodna dela..

Kao sto je vec navedeno, za razliku od katolicanstva, pravoslavlje ne priznaje bezgresno zacece. Ovo je vrlo plodna tema za diskusiju....

Katolicki svestenici moraju biti neozenjeni muskarci, oni se zavetuju na celibat, sto nije slucaj sa pravoslavnim. Ova razlika bi se mogla smatrati spoljasnjom jer je "disciplinska odredba crkve", a ne stvar tumacenja Biblije. U pravoslavlju, kao sto je poznato, samo su monasi i episkopi u celibatu.

Cini mi se da su ovo neke od najistaknutijih razlika, a da razlike: ikone / kipovi, kvasni / beskvasni hleb, razliciti kalendari itd. nisu razlike u ucenjima, vec u praksi i tradiciji.

Da ne bih vise duzila, recicu da su mi mnoge verske istine katolickog ucenja neprihvatljive, ali to mi se cini da ovde ne trebam da naglasavam jer nisu striktno vezane za ovu konfesiju. Zaista ne znam kako bi apostol Pavle nastupio danas - predpostavljam slicno kao i nekada, a vrednost koja je po meni najznačajnija, a koju je propagirao uvek je ljubav.Jelena

Re: Pitanja za diskusiju
od Teodosije » Čet Dec 10, 2009 10:10 am

Pravoslavlje ne priznaje postojanje čistilišta dok katolici smatraju da postoji i tamo nepokajani grešnici posle imaju šansu da se pokaju.

Ovde bih samo ispravio - u čistilište ne idu „nepokajani grešnici" nego prosto hrišćani koji nisu stekli dovoljni nivo savršenstva da potpuno čisti uđu u Carstvo nebesko.

Dalje, pravoslavni vernici nemaju formulisano ucenje o cistilistu, mada mi je dosta nejasno kako je onda moguce, molitvom za upokojene, izmoliti Bozije milosrdje i oprostaj grehova za preminule? Ili, drugacije receno, da li ovo ipak implicitno svedoci o ne-bas-odredjenom karakteru naseg "puta" nakon smrti?

Gospod nije preterano detaljisao šta se dešava sa čovekom posle smrti. Mi imamo viđenja raznih svetitelja koja se ne mogu uklopliti u isti kalup, i mislim da se slobodno može reći da „puta posle smrti“ ima koliko i samih ljudi, te da je i to razlog zašto Pravoslavna Crkva nikada nije dogmatisala tačan sled događaja po upokojenju (mada ima pravoslavaca, i to poprilično, koji se ne bi složili samnom po ovom pitanju).

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević) Teodosije

Re: Pitanja za diskusiju
od Jelena » Čet Dec 10, 2009 10:24 am

Hvala na odgovorima Teodosije!!!

Pozdrav! Jelena

Re: Pitanja za diskusiju
od Elvisa » Čet Dec 10, 2009 4:20 pm

1. Meni lično sve kršćanske crkve izgledaju veoma slično. Ono suštinsko im je zajedničko-vjerovanje u Isusa Krista, sveto trostvo, raspeće i uskršnjuće. Razišli su se u stvarima koje su, po meni, stvar interpretacije. Ono što je bitno je činjenica da ih te različite interpretacije ne udaljavaju od suštine i kad bi i sami to shvatili, bolje bi se slagali međusobno. U ovo ubrajam i protestantsku crkvu, iako se najviše razlikuje od svih, a meni je lično najbliža i najdraža, po svojim shvatanjima, od svih kršćanskih crkvi.

2. Mnoga su mi vjerska shvatanja neprihvatljiva, ali njviše od svih-vjerovanje da je Isus Božiji sin. To je ono zbog čega sam iz kršćanstva nastavila tražiti dalje i prihvati islam.

Ispovjed, kao metoda oprosta grijeha je nešto što, po mom shvatanju, u najmanju ruku nije uredu jer samo Bog može da oprosti grijeh. A čovjek, pa makar on bio i sveštenik može da ti oprosti samo ono što si njega lično povrijedio i, eventualno, da ti poželi Božiji oprost. Ima tu još toga, ali da ne duljim.

3. Uvjereni sam da bi Pavao danas postupio potpuno isto kao i onda.

4. Ono što mi se kod apostola Pavla čini najjačim osobinama je - sposobnost da prihvati da nije upravu i da se iz korijena promijeni, te riječi koje su njegovo vjerovanje i životni stav: »Vi ste, braćo, k slobodi pozvani. Sa-mo, neka ta sloboda ne bude pobuda ti-jelu«. Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju
od sestan » Pet Dec 11, 2009 9:50 am

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Osim političkih razloga, raskol crkve dogodio se zbog razlika u jeziku, obredu, definiranju crkvene discipline, razlikovanja dogme... Nema tu nekih prevelikih razlika, osim u, kako meni kao nekome ko je neupućen, načinu kako se prekrste, kalendaru, svecima, u shvaćanju Pape...

2. Koja vam je vjerska istina iz katoličkog učenja neprihvatljiva?

Ako pogledamo tvrdnju da je “samo učiteljstvu Crkve, papi i biskupima u zajedništvu s njime, povjerena služba da autentično tumači Božju riječ”, mislim da treba da razmislimo o tome da li to zaista MORA da bude BAŠ tako. Ovo stoga što je u redu da učiteljstvo tumači ali u smislu da usmjerava vjernike kako da tumače svetu knjigu. Svaki vjernik stvara svoju posebnu vezu sa Svevišnjim i on treba da bude upućen kako da tumači Božju riječ da bi bio sposoban da sam sebi tumači ono što mu je da onda sam sebi tumači ono što je Svevišnji uputio svima nama.

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Propovijedanje apostola Pavla je primjenjivo i danas, one vrijednosti o kojima govori i danas se mogu propovijedati. Jer, iako su se okolnosti promijenile, nije se promijenila suština tih vrijednosti. Ljubav, sloboda, pravednost je i dalje ono što najviše nedostaje u današnjem svijetu. I kako i piše u tekstu koji je dan na čitanje, apostol Pavle ide in medias res te bi se njegovo propovijedanje moglo itekako primijeniti danas.

4. Koje vrednote vam se čine kod apostola Pavla najjacima?

Ljubav – kako i piše u tekstu, veličinu Božje ljubavi prema nama Pavao je mjerio činjenicom što čovjek ničim nije zasluzivao tu ljubav, jer je Krist umro za grešnike i bezbožnike. Kada bi mi postupali tako da ne mjerimo i ne odmjeravamo svoju ljubav prema bilo kome, kada bi svakom poklanjali ljubav bez obzira na zasluge svijet bi bio puno bolji i ljepši.

Sloboda – u tekstu stoji da u grčko – rimskom svijetu, u kojem je građanska sloboda bila sam temelj dostojanstva, ta je činjenica izgledala paradoksalno; ali se tako očitovala ona mno-go odlučnija vrijednost oslobođenja koje do-nosi Krist. To se oslobođenje ne smije za-mijeniti ni idealom mudraca, stoika i dru-gih, koji su razmišljanjem i moralnim naporom nastojali steći savršeno gospodarenje so-bom i učvrstiti se u nepovredivoj nutarnjoj mirnoći... Sloboda kako je spominje apostol Pavle je kada je posmatramo sa aspekta današnjice nešto što je preteča kataloga ljudskih prava i sloboda u kojem se garantiraju kako tjelesni tako i duševni integritet čovjeka (ako ćemo čovjeka shvatiti tako da se sastoji od tijela i duše). Tako čovjek ima zagaratovana prava i slobode koje se odnose na njegov fizički integritet ali isto tako postoje zagarantirana prava i slobode koje se odnose na slobodu misli, savjesti...

Re: Pitanja za diskusiju

od **Milanche** » Pet Dec 11, 2009 11:10 am

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Rimokatolicko ucenje se razlikuje od pravoslavlja, u dosta stvari, po meni. Prvo, i ono sto najvise deli pravoslavlje i RKC je ucenje o nepogresivosti pape i o papском primatu. To ce biti i veliki problem ekumenistima, jer, papa se toga nikad nece odreci. Jos neka ucenja, da je Bogorodica bezgresno zaceta, filiokve, ucenje o cistilistu...

2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Definitivno papaska nepogresivost i primat.

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Sve sto je apostol Pavle propovedao nekada, isto bi i sada. Vreme jeste drugo, ali ljudi su isti.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod kaca » Uto Dec 22, 2009 4:47 pm

1.Smatram da glavna razlika lezi u "vodjstvu" crkve – dok pravoslavci smatraju da je Gospod Hristos glava crkve rimokatolicka uci da je histos glava crkve na nebu a rimski papa predstavnik na zemlji. Pravoslavne crkve imaju vecu autonomiju u odnosu na centralni autoritet a katolicke obrnuto. Takodje je razlika I u crkvenim kalendarima (grrgorijanski, julijanski), obredima (razlika u proslavama praznika recimo, postovanje ikona..)

2.koja verska istina mi je neprihvatljiva..?

nije mi najjasnije ovo pitanje..neprihvatljiva u smislu da ne mogu da poverujem u nju ili u odnosu na pravoslavnu veru?!

Ja kao pravoslavka duboko postujem katolicku I sve druge vere. Ali recimo da mi ne prija kada cujem konstatacije da je Papa bezgresan a u stvarnosti mnogi stavovi I delovanja nisu prikladna.

3.kako bi apostol Pavle postupio danas?

Nastavio bi da siri Bozju rec a verovatno bi bio razocaran kada bi video sta se sve za ovih par stotina godina izdesavalо – od recimo ratova vodjenih u ime crkve,do zlopotrebe crkve, razlicitog tumacenja dogmi..

4.snaga da izdrzi, mudre reci da upucuje, da ne pravi razliku ljudi pred Bogom, vera da covek moze da se promeni ako zaista zeli.

kaca

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Svetlana » Pet Dec 25, 2009 11:01 am

1.U poredjenju sa pravoslavnim ucenjem kaotolicko ucenje se razlikuje u nekoliko tacaka.
-Filiokve tj. ucenje da Sv. Duh ishodi iz Oca i iz Sina,a ne samo iz Oca kao u pravoslavlju sto se navodi i u Simbolu vjere (i to je jedina razlika u Simbolu vjere izmedju ove dvije hriscanske denominacije)

-Ucenje o nepogresivosti pape kao naslednika sv.Petra-pravoslavci se strogo ne slazu sa ovim posto ni jedan zivi covjek ne moze biti nepogresiv, s tim u vezi katolici uvode u srednjem vijeku i indulgencije.

To su su sustini glavne razlike izmedju ova dva ucenja, uz jos neke liturgijske i istorijske razlike koje su upravo proizasle iz odvajanja ove dvije crkve 1054. godine.

2.Kao vjernici pravoslavne vjeroispovjesti upravo gore navedena ucenja katolicke crkve su neprihvatljiva.

-Sto se tice prvog nigdje u sv. knjizi se ne pominje ishodjenje iz Oca i Sina. Iz ovog razloga se pravoslavno ucenje strogo ne slaze sa katolickim ucenjem.

- Drugo, ni jedan covjek ne moze biti nepogresiv,posto se svi ljudi radjaju sa praroditeljskim grijehom, cak i Isus Hrist da bi svoju bozansku prirodu izjednacio sa ljudskom rodjen je sa ovim grijehom, a katolicko ucenje zastupa stav da se papi samim ulaskom u tron oprastaju svi grijesi pa cak i praroditeljski.

3. Kroz apostola Pavla se projavila milost Bozija, kao pokajnika, tako da je moje misljenje da bi se i danas isto desilo tj. ponasao bi se kao i u tadasnja vremena.

4. Za mene, najvece vrijednosti Pavla su upravo ljubav, milosredje I pozrtvovanost.

Svetlana

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Olivera » Ned Jan 03, 2010 11:47 pm

1. Hriscanstvo je monoteistica religija koja prati zivot i ucenje Isusa iz Nazareta. Njeni sledbenici su hriscani (od Hrista). Ona je jedna od najvecih, ako ne i najveca svetska religija koja obuhvata nekih 2,5 milijarde vernika sirom sveta, i to razlicitih konfesija. Sa judeizmom deli poreklo kao i mnoge tekstove od kojih i Stari Zavet (Testament). [...]

Postoje tri glavne grupacije: Katolicna, Ortodoksna i Protestantska Crkva.

1054. godina se uzima kao godina formalnog raskola (sizme) izmedju Zapada i Istoka, usled reciprocne ekskomunikacije rimskog Pape i konstantinopoljskog Patrijarha. Tokom 16. veka, pod najvećim uticajem Martina Lutera, revoltiranog svestenika nastupa Reforma. Tokom ove nastaju razlicite reinterpretacije hriscanske vere.

Ja cu skromno izdvojiti nekoliko ralika; pravoslavne crkve se odlikuju autokefalnoscu (Srpska Pravoslavna je svoju stekla pod Svetim Savom 1219. ako se ne varam), na cijem su celu patrijarsi, znaci ne priznaje se rimokatolicki papa kao vrh hijerarhije, liturgijama umesto misama, poznati filioque, dozvoljenim brakom za svestenike, julijanski umesto gregorijanskog kalendara, i jos nekim obredim... Uostalom, koliko ja znam, katolici nemaju srpske slave! :)

Sto se tice protestantizma, ja ga shvatam kao daleko liberalniju veru od katolice, zatim Sola scriptura , vera da je Biblija izvor autoriteta i znanja hriscanske vere a ne Crkva ili Papa, vera je osnova hriscanskog spasenja... Uglavnom, protestantizam takodje ima svoje denominacije medju kojima su reformisticka, anabaptisticka, luterijanska...

2. Neprihvatljiva verska istina za mene je definitivno papska nepogresivost. Mislim da je to daleko opovrgnuta "istina" tokom istorije.
3. Zaista tesko odgovoriti na ovo pitanje. Verujem da bi definitivno i u 21. veku pokusavao da ujedini ljude u veri u Isusa Hrista, koji se zrtvovao zarad nas. Da nas pomiri u nasim nacionalnim, verskim, etnickim ili vec kakvim razlikama. Ali verujem da bi bio izuzatno razocaran nevidjenom razjedinjenoscu ljudi...
4. Vera i upornost.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod masha » Ned Jan 10, 2010 4:47 pm

1. Glavne kršćanske vjerske istine definirane su u antici na prvim ekumenskim koncilima i uglavnom ih prihvaćaju sve kršćanske vjeroispovijesti. U kršćanstvu je pet glavnih istina:
  1. monoteizam (postojanje jednoga transcendentnoga Boga, različita od svijeta, čija je objava sadržana u Svetom pismu) i Trojstvo (u Bogu su tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti)
  2. stvaranje i providnost (Bog je sve stvorio, sve uzdržava i svime upravlja)
  3. utjelovljenje i otkupljenje (Sin je Božji postao čovjekom radi njegova spasenja)
  4. besmrtnost ljudske duše i uskrsnuće tijela
  5. posljednje stvari (raj ili pakao) uvjetovane su milošću Božjom i čovjekovim etičkim ponašanjem.

Pri dalnjem tumačenju tih temeljnih dogmi došlo je do razlika između kršćanskih konfesija. Tako su se za kristoloških sporenja o odnosu ljudske i božanske naravi u Kristu na Efeškom konciliu 431. odvojili nestorijanci.

Na Kalcedonskom konciliu 451. monofiziti. Premda prihvaćaju zajednički nauk sedam prvih ekumenskih koncila, pravoslavci i katolici razlikuju se s obzirom na učenje o proizlaženju treće božanske osobe.

Osim toga katolicizam je nakon raskola (1054.) definirao još neke dogme (učenje o čistilištu, bezgrješno začeće, papinska nezabludivost, Marijino uznesenje na nebo), kojima se razlikuje od pravoslavlja.

Protestantizam se razlikuje od katolicizma i pravoslavlja prenaglašavanjem milosti na štetu naravi, svodenjem sedam sakramenata na dva (krštenje i večera Gospodnja) te dokidanjem svećeničke hijerarhije.

U kršćanstvu se Bog štuje životom po vjeri i evanđelju (klanjanje u duhu i istini) te posebnim bogoštovnim činima, koji se obavljaju u bogoštovnom prostoru, tijekom crkvene godine, nedjeljama i blagdanima. Kršćanski se bogoštovni čini nazivaju liturgija ili bogoslužje. U središtu im je euharistija ili misa, primanje sakramenata te, u katolicizmu, moljenje časoslova, blagoslovine i posvete. Kršćanske bogoštovne čine predvode bogoštovni službenici, u katolicizmu biskup, svećenik i đakon, u pravoslavlju episkop, jerej i đakon, u protestantizmu pastor. U katolicizmu i pravoslavlju u kultu se razlikuje klanjanje (latrija), koje se iskazuje samo Bogu, te štovanje (dulija), koje se može iskazivati i stvorenjima (andđeli, sveci, slike i relikvije). U protestantizmu se dulija radikalno odbacuje. Stoga je u katolicizmu i pravoslavlju umjetnost snažnije uključena u oblikovanje bogoštovnog prostora (crkvena arhitektura, slikarstvo, kiparstvo), a svečanosti same liturgije pridonosi crkveno pjevanje, liturgijsko ruho i liturgijski predmeti. U protestantizmu, osobito u kalvinizmu, bogoštovni je prostor

jednostavniji, slike su dopuštene samo u pedagoške i dekorativne svrhe, a liturgija je pojednostavljena i svedena na liturgiju riječi (čitanje biblijskog teksta, propovijed, crkvene pjesme) i primanje sakramenata (krštenje, večera Gospodnja). U katolicizmu je obveznost službenih bogoštovnih čina (nedjeljna misa, godišnja isповјед i pričest) strože propisana nego u pravoslavlju (gdje su godisnje obavezna 4 posta) i protestantizmu.

2. Ne poznajem dovoljno katoličko učenje da bi mogla odgovoriti na ovo pitanje, no iz svojih skromnih saznanja mogu reći da se slažem s gotovo svim moralno-etičkim postulatima koja iz njega proizlaze (stavovi katoličke crkve o abortusu i istospolnim zajednicama su mi apsolutno neprihvatljivi) no ne i načinu na koji se oni iz i u nutar Katoličke crkve provode.

4. Nisam baš sigurna što se misli pod „najjačim“ no najbliskije mi je poimanje ljubavi prema drugima koja je čisto altruistična i na taj način odvojena od koncepata koji i altruizam objašnjavaju uz pomoć sociobioloških kategorija.

Mašenjka Bačić

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Filip_Cicek » Čet Feb 04, 2010 4:13 pm

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Pravoslavci i Katolici u načelu su veoma slični i samim time manje zanimljivi od recimo protestanata i katolika. Protestanti su počeli željom da se omasovi obrazovanje, što je rezultiralo masovnom podrškom Lutheru više zbog poljoprivrednik zemljišta nego zbog vjere, no u redu. Etika samostalnog tumačenja Biblije jedna velika anti-manipulatorska značajka koju smatram najbitnijom razlikovnom osobinom između te dvije religije. Dakle, gradi svoj intelekt gradi sebe i bit će netko. Nitko ti ne treba da to radi za tebe.

2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Velika većina njih. One se temelje na nizu apsurdnih pretpostavki (kao i svaka religija) koje služe ograničavanju pojedinca, a čak nisu niti dovoljno dobro oblikovane kako bi služile sebi samima, pa imamo glavu suprotnost bogobojsnosti i dobrog boga koji sve oprešta. Imamo jednako tako i problem molitve (kao svjesnog pokušaja promjene okolnosti u objektivnom svijetu) i zapisanog velikog plana za sve nas.

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

To doista ne mogu odgovoriti. Mislim da bi ga znanstvena otkrića zadivila :D

4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

Odanost, no biti slijepo odan ne smatram vrijednosti.

Ispričavam se ali nastojim biti kratak i jasan kada se radi o religijama, naročito o onoj koja je meni najbliže a to je katolicizam. Moju netrpeljivost niti ne pokušavam sakriti. Ako sam nekog uvrijedio ispričavam se još jednom.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Ned Feb 07, 2010 11:36 pm

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Veliki je broj razlicitih hriscanskih crkava, pa je usled toga i previse razlika za jedan forumski post, a i za moje znanje da ih sve, ili bar vecinu, obuhvati. Ono sto svakako vidim kao najvecu prepreku aktivnostima na priblizavanju razlicitih ucenja (za sta ja ni ne smatram da nuzno ima potrebe), jeste centralizovanost Katolice crkve.

2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Postojanje Boga, za pocetak ;)

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Mislim da je svaki ovakav pokusaj transfera ma cega iz jednog u drugi kontekst vrlo nesrecan i osudjen na propast kao misaona radnja. Dakle, apostol Pavle danas ne bi bio apostol Pavle.

4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

Ljubav. Ostale vrednosti koje on propagira u svojim poslanicama iz nje proisticu - milost je plod ljubavi, a ljubav zapravo predmet vere; patnja se da istrpeti zbog vere u nagradu ljubavi na kraju nje; vera u ljubav uprkos patnji je sloboda, a pravednost je izraz ljubavi.

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Pedja » Sub Feb 13, 2010 7:47 pm

1. Pokusajte usporediti ucenja ostalih krscanskih Crkava. Sto je to u cemu se Katolicko ucenje razlikuje?

Ucenja svih hriscanskih crkava je u osnovi isto. Postoji trojedinstvo oca, sina i svetoga duha i samim tim sto se zovu HRISCANSKE, sve te crkve u osnovi propovedaju postojanje Isusa Hrista.

Buduci da nisam teolog, mogu vam dati samo laicki odgovor na sva ova pitanja, t.j. moje vidjenje onoga sto Katolicku crkvu razlikuje od ostalih.

Katolicka crkva je centralizovana i njen vrhovni poglavac je Rimski Papa. To je cini nad-nacionalnom i jedinstvenom (za razliku od npr. pravoslavnih crkava koje su nacionalne

(Srpska,Ruska,Rumunska....) od kojih svaka ima svog poglavara-Patrijarha, dok je vrhovni poglavari svih katolika Papa.

Cak i grko-katolici uz sve razlike i uticaje i cinjenice da su zadrzali svoje (u osnovi pravoslavne) obicaje priznaju Rimskog Papu kao svog vrhovnog poglavara.

2. Koja vam je vjerska istina iz katolickog ucenja neprihvatljiva?

Buduci da ne znam mnogo o katolickom ucenju, osim texta koji je prilozen u ovom forumu, izuzetno mi je tesko da odgovorim na ovo pitanje.

Jedni sto bih primetio kao negativnu doktrinu jeste celibat na koji su obavezani katolicki svestenici.Smatram to nepotrebnom i negativnom praksom iz prostog razloga sto dovodi do raznih devijacija.Resenje koje praktikuju pravoslavne i grko-katolicke crkve da se svestenik moze ozeniti prvo sa zenom i onda i sa Bogom je po mom misljenju mnogo bolje.

3. Kako bi apostol Pavao nastupio danas?

Apostol Pavao je ziveo u potpuno drugo vreme, koje je izrazito tesko porebiti sa danasnjim.Po mom misljenju bi on propovedao vrlo slicne vrednosti koje je propagirao i u vremenu u kome je ziveo, no kakvi bi njegovi postupci bili gotovo je nemoguce predvideti, cak i uz mnogo maste.

4. Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjacima?

Definitivno LJUBAV! Ljubav prema bliznjem svom i prema Bogu.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 3:43 am

Koje vrednote vam se cine kod apostola Pavla najjačima?

Svakako da je najveća vrednost za apostola Pavla ljubav. O ljubavi on govori u Prvoj poslanici Korinćanima u glavi 13. Tu je o ljubavi apostol Pavle govorio na tako lep način da su ovi stihovi ponekad nazivani Himnom ljubavi. Ljubav za njega nije samo sentiment, već je ljudska ljubav izrasta iz Hristove ljubavi koja nama potpuno ovladava. Najveći dokaz ljubavi jeste smrt za bližnjega. „Ko će nas rastaviti od ljubavi Hristove?“ Bog svojom neizmernom ljubavlju prihvata i grešnike i bezbožnike. U toj ljubavi je obuhvatio i Pavla, pređašnjeg mrzitelja i progonitelja Crkve. Iz te činjenice Pavle crpe snagu za svoju ljubav, ne samo prema Hristu, nego i prema svojoj braći u Hristu kojima kao jedini zadatak postavlja ljubav:

„Nikomu ništa ne budite dužni, osim da ljubite jedan drugoga...“ (Rim 13, 8).

Goran Stojković

**NEDELJA IV, PREDAVAČICA DR ZILKA SPAHIĆ-ŠILJAK
RELIGIJA KAO KOMPONENTA LJUDSKE CIVILIZACIJE: INSTITUCIJE I IDENTITET
– ISLAMSKI POGLED**

Pitana za diskusiju

Postod zilka spahic-siljak » Čet Dec 10, 2009 5:05 pm

Postovani polaznici/e,

Evo nekoliko okvirnih pitanja koji su u velikoj mjeri vezani za postavljeni tekst na forumu. Mozemo otvoriti diskusiju sa ovim pitanjima, ali ostavljam vama slobodu da razgovaramo i o drugim pitanjima koja se odnose na ovu temu:

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?
2. Znacenje Kur'ana za muslimane?
3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?
4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?
5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?
6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?
7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Srdacno vas pozdravljam i radujem se druženju ove sedmice,

Zilka Spahic-Siljak

Re: Pitana za diskusiju

Postod antoniuss » Čet Dec 10, 2009 10:56 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

KAKO SE ODREĐUJE IDENTITET MUSLIMANA??? VJERUJTE DA NE ZNAM A TRUDIO SAM SE :roll:

U skladu s vjerovanjem NEKIH muslimana, Muhamed nije nikada otvoreno proglašio svog nasljednika, On je svog tasta i prijatelja, Abu Bakra, odabrao da u posljednjim danima njegove bolesti predvodi dnevnu molitvu. Abu Bakr je od strane starijih stanovnika Medine odmah prihvaćen kao Muhamedov nasljednik, ili kalif princ vjernih. Nakon Abu Bakrovog izbora za kalifa, suparnička frakcija je izišla s tvrdnjom da izbor nasljednika nesumnjivo pada na Alija, Muhamedovog bratića i zeta.

Pobornici Alijevog prava nasljedstva bili su poznati kao šiiatu Ali Alijeva stranka, kasnije naprosto šiiti. Prema šiitskom učenju, Muhamed je Alija

proglasio svojim nasljednikom 632. u Ghadir Khummu, kada je pred okupljenim vjernicima Alija uzeo za ruku i rekao: "Kome sam ja zaštitnik, tome je i Ali zaštitnik." Suniti su kalifa smatrali prvenstveno državnim upraviteljem, dok su šiiti naglašavali njegovu ulogu duhovnog vođe. Poslije smrti Abu Bakra naslijedio ga je Omar koji je opet prije svoje

smrti, imenovao tijelo od šest vođa, koji su trebali izabrati njegovog nasljednika. I ovaj puta je Ali zanemaren, a Othman je izabran za trećeg kalifa. Godine 656. Othmana ubija grupica zavjerenika iz redova arapske vojske. Godine 656. Ali je najzad izabran za četvrtog kalifa. Muavija Othmanov bratić, upravitelj Sirije, odbio je priznati Alija za kalifa, te

mu je godine 657. objavio rat. Muaviju su njegove pristalice proglašili kalifom. Nakon toga, islam je podijeljen na Muavijine i Alijeve kalifate. Godine 661. Ali je ubijen u Iraku, gdje je utemeljio svoju prijestolnicu. Alija je naslijedio njegov razuzdani sin Hasan koji je, u zamjenu za veću svotu novca, abdicirao. Hasana je 669. ubila jedna od njegovih žena. Muavija je svojom prijestolnicom učinio Damask, uspjevši osnovati Omajyadsku Omejidsku dinastiju koja će skoro stotinu godina vladati islamom. Muavija je uveo običaj da se za vrijeme molitve petkom, s propovjedaonicama odašilje kletva na Alija, prva službena, antišiitska politička mјera sunita. Muavija je umro godine 680, a naslijedio ga je njegov sin Jazid. Husein, mlađi sin Alija i Fatime, traži kalifat za sebe. Jazid kod Karbale napada Huseina i ubija ga. Huseinova smrt smatra se presudnim dogadjajem koji je doveo do rađanja šiitizma, kao formalno odvojene nove vjere i dogme. Ubojstvo Prorokovog unuka od strane vladajućih političkih vođa islama izazvao je diljem cijelog

muslimanskog svijeta pravi val gnjeva, srama i unutarnjih sumnji. Šiitizmu su tako pridodate snažno obojene vjerske teme okajanja, stradanja i mučeništva. Obilježavanje smrti Huseinove preživjelo je

sve do današnjih dana, a uključuju masovno samobičevanje, dobro znano skeptičnim televizijskim gledateljima Zapada. Karbalu se još uvijek smatra svetim gradom šiitizma. Tad se pojavio novi šiitski vođa po imenu Muktar koji je zauvijek promijenio islam.

On je šiitima usadio nepokolebljivu vjeru u moć imama i Mahdijev budući dolazak Advent. Ovo dvoje predstavljaju jedinstveno obilježje šiitizma. Imame se smatra duhovnim vođama čovječanstva, kao i privremenim vladarima islama, direktnim predstavnicima Alaha. Mahdi je ispravno vođeni, mesijanski imam, od Alaha odabran da u pravom trenutku iziđe iz skrovitosti, trijumfira nad svojim neprijateljima, unutarnju doktrinu proglaši javnom i najavi doba istine, pravde i jednakosti. Kao opozicijski vjerski pokret, šiiti su češće izlazili s različitim varijantama svog učenja nego što je to bio slučaj sa suni establišmentom. S vremenom na vrijeme, javljali su se brojni pretendenti na egzaltirano mjesto Mahdija, ili skrivenog imama, obogaćujući opis moći ovog skrivenog spasitelja. I kult sveca je dobivao na sve većem značaju sve je više prevladavalо uvjerenje da imami i dal imamovi direktni predstavnici posjeduju čarobne moći. Učenja o prosvjetljenju iluminaciji iz brojnih ranijih hereza, u toj su mjeri izmijenila središnje islamsko vjerovanje, da su rezultirajući kultovi bili skoro neovisni. Česti su bili prelasci članova jednih sekti u redove drugih. Eklektička učenja, nastala unutar različitih šiitskih grupa, uključivala su i vjerovanje u reinkarnaciju i seobu duša deifikaciju imama, a ponekada i daia, duboka razmatranja o prirodi Božjoj bavljenje vračanjem i proročanstvima učenja koja su se bavila prirodom duše, smrti, života nakon smrti i besmrtnošću učenja o cikličkoj prirodi vremena i povijesti kabalistička proučavanja ezoteriskog značenja slova i brojki povremeno i rušenje tradicionalnih islamskih ograničenja seksualnog ponašanja te primjenu opojnih sredstava i razne režime ishrane.

Godine 765. šiitizam je iznjedrio novu frakciju, s aspekta povijesnog razvoja o kojem ovdje govorimo, odlučnu. Ismailiti su nastali iz polemike oko slijeda i pravog identiteta sedmog imama. Iz razloga nedovoljno jasnih, vjeruje se da je Jafar alSadiq razvlastio svog najstarijeg sina Ismaila. Neki povjesničari vjeruju da je Ismail izazvao očeve nezadovoljstvo svojom bliskom povezanošću s ekstremističkim grupama. Ismail se povezao s AbulKhattabom, Jafarovim učenikom koji je krajnjom revnošću prihvao autoritet imama, no čija su radikalna religijska i politička gledišta učinila da Jafar protiv njega uputi kletvu.

AbulKhattaba su uhitile i razapele abasidske vlasti. AbulKhattab je propovijedao kabalističko učenje koje je težilo otkrivanju ezoterijske istine, skrivene pojavnosću. Drugi povjesničari kažu da Ismail nije naslijedio Jafara kao sedmi imam, i to zato jer je umro prije svog oca. Vjeruje se da je Jafar izvršio prijenos na Ismailovog mlađeg brata Musu alKazima, kojeg većina šiita priznaje za sedmog imama. Musina linija se nastavila kroz Muhammada alMahdija, dvanaestog imama, koji je iščezao

Da bi se stvari još više zakomplidrale, kod brojanja imama koriste se različiti sustavi, Povratak dvanaestog imama na kraju svijeta, u svoj svojoj slavi Mahdija, najveći dio šiita poznatijih kao šiiti Dvanaestaši ili Ithna ashariyya još uvijek očekuje. Ovaj umjereniji ograničak šiitizma predstavlja od šesnaestog stoljeća oficijelnu vjeru Irana i Iraka.

Suprotni šiitski tabor podržavao je Ismailov slijed. Neki su tvrdili da je Jafarovo proglašenje Ismailove smrti bilo tek varka kojom ga je trebalo zaštiti. Drugi su, opet, tvrdili da je nakon Ismailove smrti Jafar priznao Ismailovog sina Muhammada kao sedmog imama, jer je smatrao da se nass prenosi s oca na sina, a ne s brata na brata. Treći su, pak, tvrdili da je prije svoje smrti Ismail formalno predao nass svom sinu, učinivši ga pravim imamom. Mnogi su smatrali da Jafar alSadiq nije imao pravo Ismailu uskratiti prijenos nassa, čak i ako nije bio zadovoljan njegovom politikom. Oni koji su podržavali imamat Ismaila i njegovog sina Muhammada, kasnije su postali poznati kao ismailiti ismailije, ili sabiyya, šiiti Sedmaši. Neposredno nakon što je Musa alKazim uglavnom prihvaćen kao Jafarov punovažeći nasljednik, Muhammad ibn Ismail je pokrenuo cijeli niz putovanja. Vjeruje se da je oputovao u Perziju, a zatim iščezao u skrovitosti, izolaciji ili tajnovitosti. Ovdje se ujedno gubi i svaki jasniji trag o njemu. (Vidi Daftary, The Ismailis, str. 104.)

JA SAM DOVDE NEKAKO PRATIO OVU VAŠU MUSLIMANSKU ZAVRZLAMU, ALI SE DALJE NISAM MOGAO SNAĆI A TO JE TEK PRVIH 150 GODINA ISLAMA. MENE INTERESIRA DA LI SE VI OVDJE SNALAZITE I KAKO??? 8-)

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitana za diskusiju

Postod zilka spahic-siljak » Pet Dec 11, 2009 6:30 pm

Postovani,

vi ste se bas potrudili da temeljito obrazlozite dogadjanja iz prva dva stoljeca, islamsku i zanimljivo je da ste se bavili uglavnom Siizmom koji danas obuhvata oko 8% muslimanske populacije dok je 90 % Sunita.

Ja to ne vidim kao "nasu muslimansku zavrzlamu, jer vecina muslimana ne slijedi takva vjerovanja i ne prakticira islam na taj nacin.

U pravu ste Muhammed, neka je mir na njega, nije ostavio nasljednika kako Suniti vjeruju, jer je zelio da zajednica sama izabere, sto razumijeva kao poruka za demokratsko biranje vladara. Siiti, pak, ne prihvataju Sunitski stav o tome i vjeruju da je Ali naslijedio duhovnu vlast od Poslanika Muhammeda, ali ne poslanstvo.

Zelim samo ukazati na neke stvari koje ste iznijeli vjerovatno na temelju literature koju ste korstili, a koja je u ovom slučaju ocito anti sijska. Naime, poptuno je neprihvatljivo kazati da je Hasan bio razuzdani sin Alija, jer to nije tacno. Vecina izvora i Sunitskih i Siitskih potvrđuje da su i Hasan i Husein, Alijevi sinovi bili veliki imami i moralni autoriteti i da su nepravedno ubijeni u brobi za vlast.

Razuzdani je bio Muavijin sin Jezid (obojica sunitske halife) koji je dobro poznat po svom nemoralnom životu i sunitskoj i sijskoj tradiciji.

Vrlo je vazno koju literaturu citate, a cinjenica je da su u Sunitski i Siitski izvori opterećeni predrasudama, ali valja imati na umu cinjenicu da Suniti kao pobjednici i vecina pisali historiju.

Ja pripadam sunitskom islamu, dakle vecini i vidim da mnoga pitanja nisu diskutirana otvoreno i bez straha da se sazna nesto sto nam ne bi islo u prilog.

U svakom slučaju, slazem se sa vama da je ono sto ste iznijeli u svojoj diskusiji, vrlo kompleksno, pa i komplikirano za razumijeti. Vecina Sunita muslimana ne zna i nije u stanju objasniti Siitsko vjerovanje, ali se i ne trude nauciti vise o tome.

Ono sto zelim istaknuti je to da su i Suniti i Siiti muslimani i da prihvacaju osnovne temelje vjere, a to su 6 unutarnjih i 6 vanjskih:

Unutarnji

1)vjera u jednog Boga, 2), vjera u duhovna bića (meleke), 3) vjera u objavljene knjige, 4) u prethodne Poslanike, 5) u Sudnji dan i 6) i sudbinu (kader) da se sve događa s Božjom voljom i određenjem.

Vanjski

1)vjera u Boga i Poslanika Muhammeda, 2) obavljanje molitve (namaz), 3) post, 4) obavezno plaćanje poreza (zekat), i 5) hodočašće Kabe u Mekki (hadždž).

Sve navedene obaveze podjednako se odnose i na žene i muškarce. Islam je religija knjige, ali pored Kur'ana postoje i drugi izvori vjere:

To je ono sto cini fundamente islamske vjere, a sve ostalo je podlozno tumacenjima.

Toliko za sada,

Zilka Spahic-Siljak

Re: Pitana za diskusiju

Postod Milos » Sub Dec 12, 2009 10:57 pm

Meni se cini da nerazumevanje koje danas postoji umnogome proizilazi iz slabog razlikovanja dve glavne denominacije u okviru islama: sunita i siita. To nerazlikovanje dovelo je i do

brojnih generalizacija, od kojih je posebno pogresna izjednacavanje islama i fundamentalizma, o cemu je pisao Edvard Said.

Osnovni sukob, prema onome sto sam ja citao, nastao je oko izbora Muhamedovog naslednika 632. godine. Jedni (Haridziti) su smatrali da naslednik mora biti iz Muhamedove loze, a to je trebalo da bude Muhamedov necak i zet Ali ibn Abi Talib, a drugi su, sto je Ali i prihvatio smatrali da Kalifu treba zajednica da izabere konsenzusom. Vecina je podrzala Abu Bakra i on je postao Kalif. Da ne duzim, nakon njega kalifi su bili Omar, Utman, a konacno cetvrti Ali. Da ne nastavljam o daljem frakcionastvu i sukobima, kolega pre mene je to isrpno uradio. Ono sto je koliko ja shvatam differentia specifica bar u pogledu organizacije drustva izmedju sunita i siita, jeste da drustva prema sunitima biraju prorokovog naslednika, ali kao vodju zajednice (sto znaci da drustva imaju i crkvu i drzavu), dok siiti veruju samo u verska drustva. S tim u vezi, kod sunita vera podrazumeva saglasnost zajednice sa tradicionalnim uzorima, dok su kod siita nosioci verskog autoriteta imami.

Naravno, svaka prica ima vise strana. Kada je rec o odnosu izmedju sunita i siita, voleo bih da mi profesorka Spahic-Siljak malo razjasni njihov odnos. Suniti su siitske obicaje, kao sto je samokaznjavanje tokom Asure, smatrali paganskim, pa su ih cesto i zabranjivali. A kada je rec o hramovima, citao sam da siiti u svojim hramovima imaju Alijeve i Huseinove slike, sto suniti smatraju idolopoklonstvom.

Pomenuo sam odnos islama i fundamentalizma. Mislim da je vazno ukazati da fundamentalizam nije iskljucivo vezan za islam, iako postoje takve generalizacije. Fundamentalizam je, prema Hejvudu stil misljenja u kojem se izvesni principi priznaju kao sustinske istine, koje bez obzira na njihov sadrzaj imaju neosporan i najvazniji autoritet. Fundamentalizam ne samo da postoji u svim religijima, vec se on moze vezati i za politicka verovanja. U smislu verovanja u doslovnu istinu Kurana, za sve muslimane bi se moglo reci da su fundamentalisti. Medjutim u znacenju islamskog fundamentalizma, fundamentalizam se odredjuje kao, kako kaze Hejvud militantna vera u islamska verovanja kao glavne principe drustvenog zivota i politike. Ono sto je cilj, je kao sto sam gore naveo versko drustvo, odnosno prevlast religije u odnosu na politiku. Primer je Iran, kao islamska drzava, teokratija, kojom vlada duhovni autoritet (trenutno Al Hamnei), a uticaj se mogao videti na izborima u Iraku pre nekoliko meseci, o cijoj je legalnosti konacnu ocenu dao upravo najvisi verski vodja. Inace, kao sto je poznato u Iranu je islamska republika uspostavljena svrgavanjem saha 1979 godine, i dolaskom za vrhovnog verskog vodju Ajatolaha Homeinija, u zemlji u kojoj oko 98% populacije cine siiti.

Uspostavljanje islamistickog modela vlasti bilo u Iranu, Saudijskoj Arabiji, ili Pakistanu- omogucilo je drzavi zakonodavnu vlast, koja je iznad bozanskog zakona

Da li se u Kurantu mogu naci neki legitimacijski osnovi za brojne restriktivne zakone u islamskim zemljama?

Da li bozanski zakon definira pravednost, ili pravednost definira bozanski zakon? Ako je ovo prvo, onda sta god neko zakljuci da je bozanski zakon- u tome je pravednost. Ako je ovo drugo, onda sta god pravednost zahtjeva- to je, zapravo, zahtjev bozanskog.

Vi ste u svom tekstu naveli da koncepcija bozanskog suvereniteta ne negira ljudsko posredovanje tako da zahtjeva mehanicku primenu pravila. Ostavlja li Kuran nekakvu mogucnost gradjanske neposlusnosti u slucaju rigidnih zakona? :) Koliko je taj koncept pravde fluidan i podlozan razlicitim interpretacijama?

Danas posebno aktuelno pitanje je borba sa islamskim terorizmom (ne bih ulazio u medijske manipulacije, i neopravdane generalizacije to je ocigledno). Juzni Vaziristan u Pakistanu, nezvanican je stab talibana. Meni je bilo zanimljivo ono sto sam procitao o nastanku talibana. Naime, oni su vid fundamentalizma zasnovan na ekstremnom obliku neobandizma, grane sunitskog hanefitskog islama koji se razvio u britanskoj Indiji, a najdublje korene imao u Pakistanu. Ako mozete da mi ovo malo razjasnite, otkud sunitski?

I ako moze jedno pitanje u vezi pojma dzihad. Kolokvijalno on označava sveti rat, a doslovno napor na bozjem putu. U kojim slučajevima se rat opravdava? Da li su verske vodje medjumuslimanske ratove opravdavale ocuvanjem unutrašnje stabilnosti zajednice? I da li je dzihad u Kurantu definisan kao odbrambeni rat ili borba za ocuvanje temeljnih individualnih i drustvenih vrednosti?

Milos

Re: Pitana za diskusiju

Postod Prohora » Ned Dec 13, 2009 2:31 am

1. Razumijevanje koncepcata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Sto se odnesuva do moeto mnogu malo poznavanje na muslimanskot svet, mozam da zboruvam samo za fizicki osobenosti koi na nekoj nacin bi bile del od toa sto bi mozelo da pretstavuva identitet kaj muslimanite.

Najprvin, barem vo krajot od kade sto jas doagam, muslimankata moze da se prepoznae po oblekata. Taa sekoga e zaviena vo marama i nosi dolg mantil. Mazite cesto nosat kapa - kece i spored oblekata ne se razlikuваат premnogu od drugite mazi koi ne se muslimani.

Spored toa sto usepav da go doznaam spremajki se za ovaa tema, muslimanite treba sekoj den da se poklonuvaat na Alah po pet pati. Ne se poklonuvaat na nikoj drug, duri ni na bliski luge od semejstvoto.

Da bidat verni i humani. Nivnata griza kon semejstvoto na nekoj nacin prerasnuva bezuslovna obvrska.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kuranot e sveta kniga za muslimanite. Tuka im e napisano celoto ucenje na Muhamed i tuka im se zakonite spored koi go ziveat ovoj zivot. Nesto slicno kako Biblijata kaj Hristijanite.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Pa ne znam mnogu ni za bosanskte muslimani... mozebi jazikot, tradicijata. Bidejki kolku sto znam, bosanksite muslimani se – kaj nas vikaat POTURCENI – odnosno bile pravoslavni no

nivnite pretci za vreme na Osmanliskoto vladeenje na ovie prostori, si ja promenile verata. Tradicijata mozebi malku se pomesala i zatoa tie na nekoj nacin se razlikuvaat od drugite muslimani...

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Od materijalot sto go citav, mozam da odgovoram deka vo golema mera se zloupotrebuva Sherijatot. Znaci spored napisanoto vo tekstot mnogu cesto lugeto ja iskoristuvaat "bozjata volja" za da nametnat zakoni koi voopsto ne se soglasuvaat so toa sto go propoveda religijata. Sto se odnesuva do coveckite i bozjite zakoni , vo golema mera del od niv se poklopuvaat: Ne lazi, ne kradi, ne ubivaj...

no ima I zakoni koi go obvrzuvaat muslimanot da se odnesuva spored religijata. Da posti post, da ne preljubodejstvuva, da se poklonuva 5 pati dnevno, zenata ne smee da se pozdravi so raka so drug maz – dopirot ne e dozvolen...

Nekoi od ovie zakoni navistina za denesno vreme deluvaat besmisleno...diskriminiracki...

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Zborot HALIF = Kalif znaci grad vo koj vladee zakonot na Kuranot.

Posledniot Halifat na nasite prostori bese Osmanliskoto Carstvo. Spored toa, Halifatot e muslimanska drzava koja se stremi da gi sprovedi site zakoni (vo soglasnost so religijata) vo drzavata. zanci se ocekuva naselenieto , barem ona sto e vladejacko, admisnitrativno.. i slicno, da bide muslimansko. Edno zaednicko vladeenje na drzavata i religijata. Eden Bog na neboto eden Halif na zemjata. Ist concept kako Carstvata vo Hristijanstvoto niz istorijata.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Spored tekstot sto go dobivme, pravdata zazema centralno mesto vo Kuranot. Muslimanot e obvrzan da pravi dobro, da bide praveden. Zabraneto e da se pravi zlo, mora da se bide dobar. Kuranot ne definira kako izgleda osnovnata pravednost, no toj naglasuva kako bi mozelo da se bide praveden istovremeno povikuvajki se na coveckata odgovornost i obvrska.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Zboruvav so edna moja prijatelka koja sto e muslimanka. Taa mi rece:

"Veruvam ot Bog prostuva mnogu. Nie sme obvrzani da bideme tolerantni i humani, treba da prostuvame i da ljubime. Koga Bog prostuva togas i covekot treba da pravi isto. Najmnogu od se` bog od muslimanot bara da ima Mir.

No so ogled na toa sto vo muslimanskiot svet krvnata osveta e najmnogu zastapena... ne mozam da kazam deka lubovta i prostuvanjeto se nesto sto se praktikuva cesto.

Prohora

Re: Odgovori za Milosa i Prohoru

Postod zilka spahic-siljak » Ned Dec 13, 2009 12:24 pm
Milos,

U pravu ste Suniti mnoge obredne prakse i obicaje Šiita smatraju neislamskim kao sto je bicevanje u znak sjecanja na Kerbelu ili postavljanje slika imama u dzamijama. Sto se fundamentalizma tice, muslimani mogu biti fundamentalisti kao i drugi ovisno od toga kako citaju i razumijevaju Kur'an. Oni koji ga doslovno citaju, dakako da mogu producirati eksluzivizam, autoritaruzam i sl.

Medjutim, vecina muslimana ne smatra da je doslovno citanje Kur'ana prihvatljivo uvažavajući kontekst u kojem je Objava data Muhammedu a.s., literarnu kompoziciju teksta i razlikovanje univerzalnih principa od relativnih koji su vezani za konkretnе dogadjaje sedmog stoljeća. Problem jeste, kako to Abou El-Fadl u svom tekstu koji je postavljen a webu pojasnjava, da je nemoguce imati državne vjerske zakone, jer zakoni mogu biti ili Božiji ili ljudski. Tako da imate danas u Iranu, S. Arabiji i nekim drugim zemljama autokratsku vlast koja tvrdi da provodi Božije zakone, a zapravo provodi ljudsku interpretaciju Božijih zakona. Tako onda imate dominaciju državnih vjerskih zakona koji služe kao izgovor ugnjetavanja ljudi, obespravljenosti, isključenja i sl.

Mjerilo za provedbu božanskog zakona je pravednost. Ma koliko Božijih zakona se provodilo formalno ako oni produciraju nepravdu oni suštinski nisu božanski, već pogrešna i jednostrana interpretacija istog. S druge strane, nešto ne mora da nosi ime Božijeg zakona, ali ako stvara pravedno okruženje za ljude, osjećaj solidarnosti i jednakih mogućnosti to u suštini jeste provedba Božijeg zakona. Dakle, Božiji zakon je potrebno tumačiti i svako tumačenje je samo pokušaj da se dosegne ono što jeste Božiji zakon, a takvih pokušaja može biti mnogo, jer su ljudi obavezni permanentno raditi na tumačenju Božijih zakona kako bi bili u stanju odgovoriti potrebama društva u kojem žive. Petrificirana tumačenja iz prethodnih stoljeća ne mogu biti djelatna danas, tako reforma mora biti konstantan proces da se vjera ne bi svela na dogme i učahurenost u vlastitu samodovljnost, zanemarujući univerzalne principe, pravde, milosrđa, ljubavi, pomaganja i jednakosti.

Koncept pravde je podložan različitim tumačenjima kao i svi drugi koncepti ovisno od toga koju ideologiju zastupate i sta želite postici. Tako ce, primjerice, u S. Arabiji isključenje žena i drugih marginalnih grupa (niže društvene klase) iz javnog života, zabrana političkog djelovanja biti obrazloženo kao pravedan čin u skladu sa postojećim tumačenjima pravednosti u jednom autoritarnom režimu.

To je u principu zloupotreba, jer je Poslanik Muhammed bio protiv bilo kakvih podjela i isključenja, ostavljajući zajednici da se dogovara oko svih društvenih pitanja i da je njihov konsenzus presudan.

Gradjanski neposluh je zahtjev za svakog vjernika/cu, jer je vladar isto tako podložan zakonu kao i gradjani. To je u idealnoj situaciji tako, međutim, treba imati na umu da je teško ispoljavati građanski neposluh nedemokratskim društvima, jer možes biti zatvoren bez mogućnosti za pravedno suđenje. Takvih primjera danas ima mnogo u muslimanskim zemljama u kojima se šeriat koristi da potkopa šeriat, kako to El-Fadl pojašnjava u svojoj knjizi Islam and the Challenge of Democracy.

U prvoj zajednici muslimana to je demonstrirano vrlo često, i postoje brojni primjeri. U vrijeme vladavine drugog halife Omera, jedna žena je ustala u džamiji i protestirala protiv tumačenja kojim je Omer želio uvesti restrikcije u nasljednom pravu za žene. Omer je prihvatio kritiku i javno priznao da je halifa u krivu a žena u pravu. Ovakve primjere

muslimani ponavljaju kao dokaz valjanog odnosa između vladara i građana, ali nažalost to je vrlo brzo nestalo sa političke scene nakon smrti prve cetvorice halifa kada se uvodi primogenitura i kraljevstvo.

Terorizam nije imamentan samo Šiitima ili Sunitima, i to treba posmatrati i širem društveno političkom kontekstu, jer ono što se događalo u Indiji i Pakistanu tokom kolonijalne vlasti i poslije tokom borbe za političku prevlast između Rusije i Amerike u Afganistanu i Pakistanu, uveliko je odredilo i ono što se dogadja danas na tim prostorima. Ti ljudi povlače očajničke poteze jer ne vide izlaz. Iznevjereni i izrabljivani sa svih strana okreću se vjeri, ali su izmanipulirani vjerskim vođama koji takodjer žele ostvariti političke ciljeve a ne pravedno društvo i jednakost za sve. Oni koriste posebno mlade ljudi za terorističke akte, tako da necete vidjeti nijednog starog šejha sa bradom i turbanom da se zavezao bombama u eksplodirao. To su mladi ljudi, često vrlo obrazovani koji prihvataju ideološke naputke vjerskih vođa o oslobađanju muslimana od "nevjerničke vlasti" i upostavi "prave islamske vlasti", kao da takva može postojati sa nesavršenim ljudima kakvi smo svi.

To je iznimno kompleksno pitanje i prevazilazi obim diksusije ovog foruma.

Dakako većina muslimana ne opravdava to što se čini u ime islama, ali se tom problemu treba prći ozbiljnije i pokušati vidjeti šta ga generira u korjenu, a ne površno donositi ocjene kako su to nekakvi fundamentalisti koji eto hoće "svetim ratom" pokoriti sve one koji nisu muslimani. To su generacije nesretnih ljudi kojima su vladali i manipulirali mnogi i nisu imali priliku da se razviju u demokratska građanska društva. Pitanje je da li istinski ikome danas odgovara.

Sveti rat je orjentalisticka kovanica, a klasicnoj islamskoj misli džihad je uvijek tumačen kao 1) borba sa samim sobom i 2) borba na Božnjem putu u svrhu odbrane države, porodice, časti i imetka, a ne kao borba za očuvanje određenog poretku.

Prohora,

Hvala sto ste se potrudili i dali vase refleksije na postavljena pitanja.

Sacekala bih da cujemo još neka razmisljanja pa da razvijemo diskusiju, jer ako vam sada ponudim odgovore, onda ce drugi biti obeshrabreni da se jave na forum.

Ali cu vam odgovoriti ono sto ste rekli za žene da se ne rukuju i da to smatrate diskriminatorskim. Može se i tako razmumijevati, a ja bih to okarakterizirala prije svega kao lični izbor i kao kulturno-fenomen. Neki, pak, kažu da je to dobro i higijenski posebno danas u vrijeme epidemija i raznih bolesti.

Medutim, nerukovanje žena s muškarcima je jedno od tumačenja i ne slijede ga svi muslimani i muslimanke. Kod nas u BiH većina muslimanki se rukuje i ne smatra to važnim pitanjem oko kojeg treba nešto posebno raspravljati, jer to spada u domen kulture i običaja. Nedavno sam bila u Danskoj gdje sam srela muslimane iz Sudana i Pakistana koji pripadaju sufiskom redu Burhanija, i vidjela sam da se rukuju sa ženama i da većina žena ne nose marame odnosno hižab. Tako da vam je to uslovljeno različitim interpretativnim praksama i kulturnom pojedinosti naroda, ali i životom u pluralnim društvima, u kojim više niste i homogenim monolitnim zajednicama gdje svi slijede iste običaje i prakse.

Srdacno

Zilka Spahic-Siljak

Re: Pitana za diskusiju

Postod antoniusss » Ned Dec 13, 2009 1:46 pm

zilka spahic-siljak je napisao:Postovani,

vi ste se bas potrudili da temeljito obrazlozite dogadjanja iz prva dva stoljeca, islama i zanimljivo je da ste se bavili uglavnom Siizmom koji danas obuhvata oko 8% muslimanske populacije dok je 90 % Sunita.

Pa evo da rečemo i neku riječ o sunitima. :)
Četiri pravca sunitskog Islama

Sunitski muslimani dijele se na:

- * "obične" Sunite,
- * sunitske Sufije, poznate još kao Derviše, a koji su organizirani u derviške redove,
- * Mahdite,
- * Vehabije (Vahabite/Salafite).

Četiri škole šerijatskog prava u sunitskom Islamu

- * Hanafijska škola, koja se smatra "najumjerenijom", i po kojoj su ustrojene "islamske vjerske zajednice" na prostoru bivše Jugoslavije. Ova škola rasprostranjena je od Balkana, preko Turske, Iraka, Srednje Azije, Afganistana, do Indijskog potkontinenta,
- * Malikijska škola, rasprostranjena u Africi, s izuzetkom zemalja Roga Afrike i Egipta,
- * Šafijska škola (Shafi'i), rasprostranjena u Egiptu, zemljama Roga Afrike, Sirije, Jordana, palestinskih područja, Libanona, Jemena, Kurdistana do Šri Lanke i Malezije,
- * Hanbalijaška škola, koja se smatra najradikalnijom, a koju prihvaćaju prvenstveno Vehabije, i koja dominira područjem Arapskog poluotoka.

Najzad, "obični Suniti", te djelomično i Suniti-Sufije (Derviši) dijele se po teološkim tradicijama, odnosno po školama učenja i objašnjavanja islamske vjerske doktrine.

Najznačajnije od tih škola su Ašarijska (Ash'ari), Maturidijska (Maturidiyyah) i Atarijska (Athariyyah).

Kad se govori o Sunitima treba poći od toga da su izvornom sunitskom pravcu Islama kroz povijest konkurirali sufijski i salafitski (kasnije vahabitsko-salafitski) pravci Islama, koji su sebe također definirali kao Sunite, te se naposljetu pojavio i treći, mahditski vjerski pokret, koji je osporavao izvorni sunitski Islam.

Stoga se Sunite koji su ostali izvan sufiskog, salafitsko-vahabitskog i mahditskog vjerskog pokreta naziva "običnim" Sunitima. Sve "islamske vjerske zajednice" ustrojene na području bivše Jugoslavije bile su ustrojene kao zajednice "običnih" Sunita.

Gotovo svi pakistanski suniti pripadaju Hanafi sekti, koja se deli na Barevi i Deobandi sektu. Postoji i manjina sunita iz Hanbali sekete, koju predstavlja Wahabi sekta i Ahl Hadit sekta.

Slika

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitana za diskusiju

Postod Filip_Cicek » Pon Dec 14, 2009 6:07 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Odgovor na ovo pitanje doista ne znam, no ipak se može pretpostaviti da određenje identiteta ovisi o vrjednostima koje netko proklamira. Islamski vidik može nam ovdje poslužiti kao determinanta tog istog vrijednosnog sustava.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kur'an je Allahova objava. Točnije Sure su diktirane Muhammedu koji je to zapisivao i nastao je Kur'an (iako postoje neke tvrdnje da je Muhammed bio nepismen, pa da je to za njega radio netko drugi, što samu vjerodostojnojst teksta stavlja pod upitnik). Kur'an je prilično jasan i detaljan tekst kojim se nastoji regulirati mirko nivo (religioznost) i makro nivo (duhovni + svjetovni poredak)

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Što odgovoriti na ovo pitanje? Hmm... Mislim da je identitet muslimana prilično klizav teren. Naime u zapadnom svijetu nije baš prihvaćen, a naročito ne kada (kao npr. u Nizozemskoj) jača Islamski separatizam, a muslimani kao izolirana zajednica ne prihvacaјu norme društva u kojem žive. Identitet Bosanskih muslimana doista ne pozajem da bih o njemu imao stav.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Sam tekst govori: Ljudska prava su u većini slučajeva iznad Bozijih, a zanimljivo je, sto nije primjeceno, da Bozja prava automatski potkopavaju cijelu pricu oko toga da je Bog svemoguc, obzirom da niti sam nije iznad zakona kojeg je postavio.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Ovdje se doista treba referirati na Kur'an. Ne govorim da sam poznavatelj Kur'ana međutim tamo jasno piše:

Kuran 9:29-30

Borite se protiv onih kojima je data Knjiga, a koji ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Posalnik zabranjuju i ne isповijedaju istinsku vjeru – sve dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno.

Jevreji govore: "Uzejr je – Allahov sin", a kršćani kažu: "Mesih je – Allahov sin."* To su riječi njihove, iz usta njihovih, oponašaju riječi nevjernika prijašnjih – ubio ih Allah! Kuda se odmeću?

dakle borite se protiv nevjernika dok se ne preobrate ili daju danak. S time u skladu Robert Spencer u filmu govori „islam je jedina religija na svijetu koja ima razvijenu teologiju i tradiciju i zakon o netrpeljivosti prema navjernicima. Postoje miroljubivi muslimani ali ne i miroljubivi islam.“ Argument za to nije jedan jer piše „Kazna za one koji protiv Allaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine jeste: da budu ubijeni, ili razapeti, ili da im se unakrst ruke i noge odsijeku ili da se iz zemlje prognaju.* To im je poniženje na ovome svijetu, a na onome svijetu čeka ih patnja velika“ (Kur'an 5:33)
„ali ne i za one koji se pokaju prije nego što ih se domognete! I znajte da Allah prašta i da je milostiv.“(Kur'an 5:34).

Kako ovo tumaciti u kontekstu teksta koji ste zadali? Molim pomoc.

Filip_Cicek

Re: Pitana za diskusiju

Postod vedrana » Pon Dec 14, 2009 9:09 pm

Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

mumin- onaj koji istinski vjeruje, musliman- koji svoje vjerovanje očituje i djelima. Ako ova dva pojma posmatramo u okvirima identiteta možemo reci da oni nadopunjaju jedan drugog, ali oni mogu biti neovisni jedan o drugom može ciniti grijeh dok se to muminu ne može desiti, Najbolje je kada osoba posjeduje oba identiteta (kada je i mumin i musliman)

Znacenje Kur'ana za muslimane?

za muslimane Kur'an je sveta knjiga, posljednja Bozija objava, koja je vjecno postojala na arapskom jeziku na nebu, a andjeo Dzibrail (Gabrijel) postupno ju je objavljivao Muhamedu.Kuran je izvorno napisan na palminu liscu, na kostima lopatice kamila i na kamenju.Muslimani smatraju da je Kur'an posljednja Bozija objava "knjiga u koju nema nikakve sumnje" (Kur'an), putokaz ljudima sve do Sudnjeg dana. To je prvi izvor vjerskog učenja od kojeg se polazi pri tumacenju vjerskih propisa i uputa za zivljenje uopste. Sadrzaj Kur'ana do sada nije mijenjan i on je polaziste za tumacenje vjere, ali i nastanka covjeka (od praiskona, do ajeta koji govore o zametku-zavacku), svemira, svega sto je stvoreno... U Kur'anu su jasno definisani imovinsko-pravni odnosi, brak, porodica, duznosti muslimana prema sebi i drugima, Kur'an je osnova Seri'ata - vjerskog zakona i propisa sta je dozvoljeno, a sta nije, sa obrazlozenjima. Za muslimane Kur'an je sveta Bozija rijec, koju je melek Dzibril spustio ljudima preko posljednjeg Bozijeg poslanika Muhammeda a.s. Objavlјivan je 23 godine, sto znaci postepeno, a napisan je nadnaravnim stilom koji premasuje pjesnicka umijeca svih uglednih pjesnika - Arapa, koji su u to vrijeme njegovali lijepu rijec i muslimani ga smatraju Bozijim cudom i zbog numerickih vrijednosti, koje i danas otkrivaju poznati naučnici.Opisan je kao Uputa za bogobojažne.Postoje dvije vrste upute:

* Uputa nadahnuća tj. da čovjek bude nadahnut od Allaha dž.š. u slijedjenju pravog puta.

Ograničena je samo na vjernike.

* Uputa objašnjenja i namjeravanja tj. da čovjeku bude objašnjen pravi put, dobro i zlo, šteta i korist. Ova uputa je opća za sve ljude.

vedrana

Re: Pitana za diskusiju

Postod Olivera » Pon Dec 14, 2009 9:41 pm

Pokusacu i ja da dam odgovore na ova pitanja, ali i ukratko neke najpoznatije crte vezane za islamsku religiju, koje, cini mi se, nisu do sada spomenute a koje znam sto iz licnog znanja sto iz konsultovanja literature koje sam nasla na internetu.

Dakle, prvo osnovno, Islam je monoteistica religija osnovana od strane cuvenog proroka Muhameda u VII veku nase ere. Muslimani (etimoloski; onaj koji se pokorava) su sledbenici ove vere i, ako je verovati podacima interneta, ima ih preko 1.57 milijardi na svetu. Ovo bi dakle znacilo, da je islamska vera druga po broju vernika, odmah posle hriscanske. Muslimani dakle slede predanja njihove najvaznije, svete knjige ili knjige o životu koja je Kur'an (put Ibrahimov), revelacija Alahova, preneta usmenim putem od strane Muhameda. Ona predstavlja skup uputstava na koji nacin čovek da se vodi u životu i tako bude sto bolji vernik ali i čovek i prijatelj. Po ovome, uocavamo analogiju sa Biblijom u hriscanskom svetu. Muslimani (sa velikim M) takodje predstavljaju nacionalnu manjinu u Srbiji i narocito su zastupljeni u Sandzaku.

Slozila bih se sa Prohorom, prema kome muslimana/muslimanku najbolje uocavamo prema "fizickim osobenostima" ili bolje, nacinu odevanja u javnosti. Kako mi je to koleginica Senada naglasila, najuocljivija razlika izmedju arapskog muslimanskog sveta i bosanskog muslimanskog sveta je ta sto su zene u ovom prvom vecinom vrlo striktno pokrivenе maramama, tj. platnom preko celog tela, za koje znam da se zove "burka", ali ovde je i spomenut drugim termin "hidzab", pa mi nije bas najjasnije da li su u pitanju sinonimi ili razlicite stvari. Koliko ja znam, ovaj obicaj se opravdava time sto zenino telo ne bi trebalo biti otkrivano nikome sem njenom muzu i najuzoj porodici. (nadam se da ne gresim)

5 stubova islamske vere predstavljaju : veru u jedinstvenog Boga; Alaha, priznavanje Muhameda kao njegovog proroka, svakodnevna molitva, milosrdje prema onima kojima je potrebno, postovanje posta, za vreme Ramadana ili Ramazana i hodocasce u Meku, barem jedanput u životu.

O podeli na sunite i siite (koji su, ako ne gresim najzastupljeniji u Iraku i Iranu) je vec bilo reci pa necu o tome.

Islamizam se inace ranije koristio da oznaci islam u francuskom jeziku (isto kao i budizam, katolicizam...) ali je kasnije ovaj prvi poprimio značenje radikalnih političkih struja, zbog cega danas mnogi gledaju popreko na muslimansku veru cesto mesajuci ova dva pojma, ali i o tome je bilo reci..

E sad, necu puno o ostalim karakteristikama ove vere vec da pokusam da odgovorim na ostala pitanja, bazirajuci se na ponudjenom tekstu.

Sto se tice odnosa bozijih i ljudskih prava, kako se i na samom pocetku navodi ‘vlast pripada Bogu’, ‘zahtevi za bozanskim suverenitetom prepostavlaju da bozanski zakoni regulisu sve ljudske odnose’, ‘Bog je jedini zakonodavac’, ali odgovor na ovo pitanje se, ako se ne varam, uglavnom nalazi u jednom od poslednjih paragrafa: ‘Prava Boga (huquq Allah) su prava koja pripadaju samo Bogu, u smislu da samo On može reći kako se kršenje ovih prava može kazniti i da samo On ima pravo oprostiti takvo kršenje. Ova prava su predmet isključive nadležnosti Boga, a ljudi nemaju izbora nego slijediti detaljna pravila koja Bog postavlja pred njih i postupati po njima, što je u domenu Božije jurisdikcije. Međutim sva prava, koja eksplicitno Bog nije pridržao za Sebe, u nadležnosti su ljudi. Dok kršenje Božijih prava može oprostiti samo Bog – kroz pokajanje, kršenje prava ljudi, međutim, mogu oprostiti samo oni prema kojima je učinjena nepravda. Stoga, shodno pravničkoj tradiciji, pravo na odštetu zadržava svaki pojedinac i može je oprostiti samo pojedinac. Ni vlada, ni Bog nemaju pravo oprostiti nečije pravo na odštetu, ako je to označeno kao jedno od prava ljudi’.

U muslimanskom fundamentalizmu sekularno i religijsko je potpuno stopljeno buduci da je ‘halifa muslimanski vladar koji treba da bude tretiran kao Boziji namesnik, naslednik’, ali, koliko sam razumela, to je bio predmet velike rasprave. U ‘sunitskoj teoriji’, hilafet mora da bude utemeljen na ugovoru izmedju halife i ljudi’, sto me vrlo podseca na ‘ugovor’ iz nasledja Loka, Rusoa i drugih zapadno-liberalnih filozofa koji su osnivaci vrlo poznatog ideoleskog pravca. Takodje, primetila sam da se isto spominju izrazi ‘opsti interes’, govori se o vladavini zakona, sto vrlo mnogo opet podseca na zapadne filozofije. Glavna razlika je naravno to sto drzava, barem u idealu, treba da primenjuje bozanski zakon (ne da ga propisuje!), jer je ‘religija temelj a politicka vlast njen zastitnik’. Ipak, zanima me, kako je se od ovako razumnih principa doslo do autokratskih politika i vlasti u velikom delu vrlo znacajnih ‘muslimanskih’ zemalja?

Jos cu reci nesto po pitanju pravednosti, kao temeljnog principa islama. Moram priznati da me je ovo malo iznenadilo sto dokazuje da se islam danas vrlo pogresno shvata, uglavnom poistovecujuci se sa vec pomenutim islamizmom i autoritarnim politikama na Bliskom tj. Srednjem Istoku. Pravda je dakle glavni pojam u Svetoj knjizi, vezuje se, u uzem shvatanju, za milosrdje i oprastanje, u srem, za sposobnost coveka da ‘bude pravedan prema sebi i drugima’, tj. da ‘da svakoj osobi njeno pravo’. Pravda predstavlja obavezu koja se duguje Bogu i koja nas ujedinjuje u neophodnoj, nuznoj razlicitosti-pluralizmu medju ljudima.

Olivera

Re: Pitana za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Pon Dec 14, 2009 9:55 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Razlika je u tome što mumin/ka u prevodu znači verujući. Mumini su oni koji su dostigli najviši stadijum vere i sjedinili se sa njom (recimo, kao komunizam :)). Muslimani su oni koji ispovedaju islam s ciljem dostizanja te krajnje faze. Dakle, oni još uvek krče put veri ka sebi. Dakle, mumin/ka po Vikipediji znači verujući. A ovo je moja interpretacija onoga što sam pronašla na njoj. Koliko je tačno ovo što sam napisala?

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kur'an je jedini izvor zakona, i to ne samo zakona koji regulišu unutrašnji pravni poredak i upravljanje državom, već se polje delovanja verskih načela proteže i na privatni život. Time u islamskim teokratijama dolazi do stapanja sfere političkog i ličnog života u jednu.

Rukovođenje duhovnim pravilima u svakodnevnom, svetovnom životu dovodi do par excellence kršenja ljudskih prava. Naravno, ovde kritikujem fundamentalistički oblik islama, jer politički islam pored ovog oblika poprima još neke - recimo, pluralistički islam, koji pokušava da ortodoksna načela Kur'ana prilagodi savremenim okolnostima.

Mnoge teorije (recimo Bodenova teorija o suverenitetu) koje su pokušale da pokažu kako je najlakše, i sa moralne strane, odbraniti vladavinu koja svoju legalnost i legitimnost crpi iz božje volje i "prirodnog" zakona, da se upotreblim izrazom iz političke teorije, i da iznad vladara stoji samo Bog, su lako oborive. Izvor problema je čovekova priroda, koja se veoma lako može prokrenuti i, prikriveno višim duhovnim načelima, zavesti neograničenu vladavinu u svoju korist. Još jedna moja kritika upućena je obespravljanju naroda, koji se u islamu posmatra kao masa koju treba prosvetliti i oduzeti joj svako pravo odlučivanja, a isključiva prava upravljanja državom dati sveštenoj vlasti kao jedinim poznavaočima, tumačima i samim tim interpretatorima Kur'ana. Ne znam kako bih to mogla nazvati osim oligarhijom u Aristotelovom negativnom smislu. Samo tumačenje i interpretacija dobijaju oblik koji pogoduje vladarima, dok ne postoji ni jedan instrument koji bi mogao da kontroliše vršenje njihove vlasti. Što nas vodi u Iran pod vladavinom, recimo, ajatolaha Homeinija.

Ja ne vidim izlaz iz problema političkog islama, jer islam nije samo religija, već način života. (a ja sam neoliberal :))

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Islam nije samo religija, već način života :) Ako se ponovo vratim na Iran, usuđujem se da kaže da razlika muslimana koji tamo žive postoji u odnosu na Bosanske. Razliku vidim u samom poštovanju verskih načela, gde Bosanski muslimani, u većini, ali opet to je moje nestručno mišljenje jer nikada nisam bila u Bosni, nisu ortodoksnii, a ne vidim ni da ih nešto posebno interesuje politički lik islama.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Hm. Odgovor na ovo pitanje se može naslutiti na osnovu mog odgovora na drugo pitanje. Božja prava se nalaze iznad ljudskih, jer je Bog, kako u tekstu navodite stvorio individuu i sebe podelio sa njom: božja prava su izvorna, dok su ljudska izvedena. Ali ja ću se osvrnuti na način uređenja ljudskih prava. Način na koji će ljudska prava biti uređena zavisi od osobe koja će preneti duhovnu poruku, odnosno njenog viđenja te poruke. Slažem se u potpunosti sa anegdotom navedenom u Vašem tekstu o debati koja se vodila između 'Alija i Haridžita. :) Primer jeste upravo predstavljanje prava u islamu kao kolektivističkih i njihovo umanjenje na račun obaveza.

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Religijsko prevladava nad sekularnim, o čemu sam opet pisala u okviru drugog pitanja. Ovo naravno važi za teokratije, ali kako politički islam teži njenom uspotavljanju, ne libim se da generalizujem priču i njom obuhvatim sve islamske zemlje. Turska je karakterističan primer poprišta najžešćih borbi između religijskog i sekularnog.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Principi pravde i pravednosti su jako izraženi u islamskoj religiji. U prilog tome govori težnja ka opštem blagostanju, a verujem da je strategija postizanja blagostanja mnogo sistematičnije

i jasnije određena u islamu nego u zemljama koje se danas određuju kao države blagostanja. Pravednost se vidi i u doslednom poštovanju zakona šerijatskog prava, s jedne strane, kao i u saobražavanju zakona višoj moralnoj vrednosti, odnosno pravdi. To znači da ne postoje osobe koje imaju privilegije na osnovu nekih svojih ličnih karakteristika i da zakon važi jednak za sve.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Moj odgovor, odnosno pitanje, na ovo pitanje je isto kao i mog kolege Filipa, tako da neću da ponavljam. On je to samo bolje izrazio i naveo citate. Nadam se da ćete moći da odgovorite.

Takođe, obaveštavam Vas da neću biti u mogućnosti da sutra prisustvujem čet sesiji zbog obaveza na fakultetu, zbog čega mi je jako krivo. Kao budućeg politikologa jako me zanima politički oblik islama, a čitajući vaš tekst shvatila sam da je islamska politička filozofija, na način na koji tretira određene koncepte, za mene potpuno strana. Da li ste u mogućnosti da mi preporučite neku dodatnu literaturu vezanu za ovu temu? Veliki pozdrav i izvinite što sam udavila :)

Tamara Brankovic

Re: Pitana za diskusiju

Postod Tijana » Uto Dec 15, 2009 2:12 am

Musliman je svaka osoba koja se predaje i koja je pristalica islama. Prihvata Muhameda kao Božijeg proroka a Kur'an kao Božiju reč. Za razliku od mu'mina, musliman poštuje osnove vere ali na onoj bazičnoj osnovi tako da pripada islamskoj zajednici i religiji. Za razliku od muslimana, mu'min se odnosi na one osobe za koje se može reći da su "pravi" vernici koji se telom i dušom posvećuju islamu. U Kur'antu termin mu'min ima primarnu važnost i najčešće se pominje. Takođe po nekim razlika između muslimana i mu'mina ne postoji i smatraju da su to samo 2 termina koji opisuje isto.

Kur'an se nalazi u samom središtu islamske vere. To je sveta knjiga koja omogućava aktivnu komunikaciju božanske volje i ljudskog roda. Kur'an je "Kniga majka" ili samo "Knjiga" u kojoj muslimani pronalaze osnovu za društveni poredak, ličnu etiku, obred, spasenje, eshatologiju i verski život. On je izvor islamske teologije i metafizike, ali i islamskog prava šerijata. Pored toga što je sveta knjiga, Kur'an je osnova društvenog i državnog uređenja u mnogim muslimanskim državama u svetu.

Što se tiče identiteta muslimana i bosanskih muslimana veza je oučljiva. Smatram da je muslimanima u Bosni bila neophodna religija u kreiranju svog novog identiteta (i to ne samo ljudima u Bosni već širom bivše SFRJ). Pored toga, ističući svoju versku pripadnost poslednjih decenija XX veka, muslimani u Bosni postali su deo jedne šire priče, jedne šire zajednice u kojoj je islam jedini i najvažniji činilac i gde nacionalna ili etnička pripadnost ne igra važnu ulogu. Takođe, njihovo istorijsko nasleđe i život na evropskom kontinentu omogućio im je i identitet evropskih muslimana.

Šerijat u očima muslimana označava ispravan, od Boga poslat i objavljen način življenja. To je idealan put koji je dat od Boga koji ljudi treba da slede i on zapravo reguliše celokupan način života (od toga šta je za jelo, kako se odeva, do braka, imovine i sl.).

U Kur'antu Bog je pravednik i kao takav on je poverio ljudima na koji se način to postiže. Učeći ih kako da budu pravedni, ljudi se približavaju svom tvorcu. Oni poštuju božanske naloge o pravednost kako prema sebi tako i prema drugima. Inače pitanje pravednosti javlja se

i kod drugih monotesitičkih religija jer utiče na predstave onoga što sledi posle ovozemaljskog života.

Tijana

Re: Pitana za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 15, 2009 10:33 am

Postovana dr Zilka Spahic,

s obzirom na Vasu biografiju koju smo u prilici da vidimo na sajtu BOS-a, moje prvo pitanje bi se odnosilo na položaj zena u Islamu. Ali kako imamo malo vremena, a tema je sroda, ja cu pokusati da konkretizujem svoje pitanje.

Kako se meni cini, ovo pitanje se može posmatrati na više nivoa: sta pise u Kurantu, kako se to tumači, kako se u stvarnosti realizuje zavisno od razlicitih zemalja, kultura i obicaja. Da bih postavila svoje pitanje prvo zelim da Vam prepricam razgovor iz jedne emisije, sto je povezano sa mojim pitanjem. Nazalost, ne mogu da se setim nista preciznije o kojoj je emisiji rec.

U pitanju je razgovor voditeljke i jednog bogatog poslovnog čoveka koji je musliman. On objasjava kako uspeva da uskladi svoju veru, s jedne strane, i kontakte sa zapadnim poslovnim svetom, sa druge. Izmedju ostalog, dosta je pricao o odnosima u njegovoj porodici, a posebno o tome kako se slaze sa ukucanima i dve zene, i kako izgleda organizacija njegove porodice. Tu stizemo do pitanja poligamije. I on je naveo da je razlog postojanja poligamije, zastita zene! To naravno, nije predstavio kao licno misljenje, vec je rekao da je to sustina ideje poligamije u Islamu, da se zastiti zena. Tako muškarac, koji posle nekoliko godina braka pozeli drugu zenu za suprugu, on ne sme prvu da ostavi, vec ih sve lepo zadrži u kući, pa ustvari ova ideja stiti prvu zenu da ne bude ostavljena, tj. da uvek bude finansijski zbrinuta! To je ukratko njegova prica, a mene zanima Vaše misljenje. Da li, i koliko u tome ima istine? Sta je izvorno ideja poligamije? A sigurno se kaze da postoji, bar deklarativno, da bi omogućila ili zastitila nekog ili nesto....

Toliko o ovoj temi, da ne sirim dalje, mada imam dosta pitanja, (možda na chat-u bude prilike)

Hvala

Srdacan pozdrav

Dragana

Re: Pitana za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 15, 2009 2:41 pm

Postovani,

ono sto Filip (tj. citati iz Kurana koje Filip tu navodi) i Tamara povezuju sa pitanjem prastanja i ljubavi u islamskoj tradiciji (pitanje 7), ja bih povezala i sa pitanjem apostazije. Na blogu sam postavila jedan tekst o tome, pa koga zanima može da pogleda.

Ja bih skrenula pažnju na jedan deo odlicnog teksta koji je dr Zilka Spahic izabrala za nas. Na strani 9, govori se o nuznim životnim potrebama, a na prvom mestu je vera! A u nastavku se pominju zakoni ekvivalentni tim potrebama, tj. oni cijom bi se primenom kaznjavalio narusavanje tih potreba. Tako veri odgovara zakon o apostaziji! Mislim da nema potrebe objasnjavati koliko je to u suprotnosti sa demokratskim vrednostima i individualnim ljudskim

pravima. Ovde bih dodala i razlikovanje male i velike apostazije iz teksta koji sam stavila na blog. Velika apostazija bi se odnosila na neprijatelje islama, koji nanose stetu muslimanskoj zajednici, na one koji propagiraju i pozivaju na odbacivanje islama. Sa tim se na jednoj strani dosta manipulise i dovodi se u vezu sa pojmom dzhihada! Na drugoj strani ako pokusamo da mnostvo razlicitih interpretacija o velikoj apostaziji pretocimo u sekularni, moderni, zapadni govor, mozemo naci neke ideje o tome da govor mrznje , u ovo slucaju prema pripadnicima muslimanske zajednice i islamu, treba biti kaznjiv. Ono sto meni bode oci je mala apostazija, odnosi se na nevernike, i ideja da to nije iz perspektive islama samo greh vec da je krivicno delo, a time intrigantnije kada se pominju kazne kao sto je smrtna. Mnostvo je ovde razlicitih interpretacija pa ne zelim dalje ici u ovom pravcu. Medjutim, ja bih ovde zelela staviti akcenat na odnos islama i sekularizma! Koliko su kompatibilni, odnosno koliko su u suprotnosti? Posebno u kontekstu cele ove price o apostaziji, bila ona odredjena kao greh ili zlocin. U vec pomenutom tekstu koji sam stavila na blog, „sekularna invazija“ se pomije kao najlukavija i najopasnija vrsta apostazije. A uticaj moze biti vrsen spolja, iz same zajednice i od strane samog vladara. Jos jedan deo teksta mi je zanimljiv, kada autor govori o skrivenoj apostaziji. To je deo gde je najmanje direktan i cini mi se da se ne vidi jasno na koga i na sta se to odnosi. Ali mi se cini da se odnosi na samokritiku, na one pripadnike muslimanske zajednice koji su se po autoru usudili da iznose bilo kakve kritika na racun Islam-a. Autor iste i uticaj skrivene apostazije cak poredi sa uticajem malignog tumor-a na telo, sto veoma podseca na komentare nacionalista u Srbiji i kvazi patriota na racun recimo NVO.

Tekst koji smo imali da procitamo -Islam i izazovi demokracije- kako sam naslov kaze, dosta govori o odnosu islama i demokratije. Mislim da u par navrata uspesno pokazuje da sam islam nije nuzno u soprotnosti sa demokratijom. Verujem da je jos bitnije, a svakako povezano sa prethodnim, pitanje i odnos prema sekularizmu. Krajnosti nikada nisu dobra resenja, pa tako ni potiskivanje svega religijskog iz javnog diskursa, zabrana istog, proterivanje u strogo privatnu sferu, nije resenje. U drustvima gde je pripadnost islamu za veliki broj pojedinaca jedan od najacih elemenata identiteta, numeren, nagli, neuredjen i krut sekularizam, obocno proizvodi mnoge kontraefekte i radikalizaciju.....

dragana

Re: Pitana za diskusiju

Postod Senada » Uto Dec 15, 2009 6:03 pm

Evo ja opet iz pocetka, posto je post koji sam napisala u nedjelju nestao :S :lol:

Za mene, kao muslimanku Kur'an predstavlja knjigu mudrosti, vodic kroz zivot, u njemu se nalaze svi savjeti potrebni covjeku da vodi zivot, tako da kazem, dostojan covjeku. U njemu nalazim utjehu i mir.

Sto se tice identiteta muslimana, on je i kao kod pripadnika drugih religija, prevenstveno preduslovjen pripadnosti religiji. Identitet bosanskih muslimana, je tu, po meni specifikan, predstavljamo odredjeni most izmedju istoga i zapada i za nas kazu da smo "moderni" ili "zapadni" muslimani. Ono sto nas razlikuje od, tako da kazem, arapskih muslimana, je to, sto kod nas zene nisu pokrivenе, tj nije obavezno i sto na vise sudjelujemo i javnom zivotu, tj ravnopravnije smo muskarcima.

Sto se tice odnosa Bozijih i ljudskih prava... tesko je pitanje i moglo bi se o njemu diskutovati.... U svetom Kur'anu su dati svi zakoni koje covjek treba da postuje, medjutim u danasnjim drustvima, tesko je napraviti sponu izmedju Bozijih i ljudskih zakona

Sto se tice halifa, da li je stvarno potreban predstavnik ili veza izmedju muslimana i Boga.. Poslanici su bili Boziji predstavnici na Zemlji, izabrani od Boga... Halife biraju ljudi.. I da li je jedan covjek dovoljno mudar da predvodi sviju... Postavlja se i pitanje, zasto su uvijek muskarci....

Islam, kao i sve monoteisticke religije, promovise ljubav, mir i pravednost, ne samo medju vjernicima, nego svim ljudima.... Navela sam jedan citat iz Kur'ana, meni drag, u kojem se govori o odnosu djeteta i roditelja, kao jedan odlican primjer ljubavi i pravednosti

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: Uh! – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!" (Kur'an 17,23-24.)

Senada

Re: Pitana za diskusiju

Postod Milena Miskovic » Sre Dec 16, 2009 2:19 pm

Smatram da ne poznajem islam tako dobro da bih mogla da odgovorim na sva postavljena pitanja... ali bar sam pokusala...

Razumijevanje koncepcata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Musliman je osoba koja vjeruje i nastoji da zivi po putu koji vjera propisuje za njega / nju. Momin je onaj koji vec je postigao i zivi na nacin koji mu vjera propisuje.

Musliman znaci osoba koja vjeruje u Alaha a Mumin je osoba koja vjeruje u Allaha i slijedi put islama ispravno. Na primjer Whisky je zabranjen u islamu, ali ga mnogi muslimani piju. Muslimana koji ga ne piye mozemo nazvati Mumin ili istinski musliman. Mumin je neko ko istinski vjeruje i neko ko je posvecen Alahu i islamu.

Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kuran se smatra vjecnim cudom islama. To je najbolji vodic za muslimane zive svoj zivot.Ucenja Kurana su univerzalna, upucena svim ljudima sirom svijeta bez obzira na njihovu vjeroispovijest i boju. Kuran daje propise koji stvaraju pravi odnos izmedju covjeka i Alaha i covjeka i covjeka. On vodi covjeka da razumije svoju ulogu u ovom svijetu, podstice ga da misli i razmislja, te ga vodi u koristenje prirodnih resursa.

Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Koncept ljudskih prava u islamu temelji se na dva vazna nacela: dostojanstvo ljudskoga bica i pravde. Islam naglasava da Alah zeli da sva ljudska bica da zive u miru i slozi i zbog togaOn zeli uspostaviti pravda u ovom svijetu. Bez pravde nema dostojanstva i bez dostojanstva i pravde tamo ne moze biti bilo mira.Postoje cetiri vazna nacela o ljudskim pravima u islamu:

1.Prava daje Alah.

2. Prava regulisu duznosti.

3. Postoji hijerarhija u pravima.

4. Postoje prioriteti u ljudskim odnosima

Svi ljudi imaju prava, ali niko nije iznad Alahovih. Medju ljudima postoje prava roditelja, prava supruznika, prava djece, prava i druge rodbine. Ima prava susjeda. Ima prava poslodavaca i zaposlenika. Tu su prava muslimana a tu su i prava drugih ljudskih bica. Ima prava životinja, resursa i objekata. Najvaznije je da imaju strah od Alaha u svim odnosima.

Milena Miskovic

Re: Pitana za diskusiju

Postod Elvisa » Sre Dec 16, 2009 5:33 pm

1. Koliko je meni poznato, riječ „musliman“ znači „onaj koji je predan Bogu“. Dakle, to je osoba koja sve što radi- radi zbog postizanja Božijeg zadovoljstva i ljubavi.

2. Za muslimane je Kur'an je temelj njihovog života, osnova, polazna tačka za sve što čine, kao i za sve što ne čine, ali i podloga sa koje posmatraju i razumjevaju svijet.

3. Identitet svih muslimana u svijetu ima jednu zajedničku osnovu, ali se svi oni međusobno, osim po pravcima razumjevanja islama, takođe kulturološki i tradicijski razlikuju. Shodno tome, bosanski muslimani imaju, karakterističan, evropski identitet, po čemu se veoma razlikuju od istočnih naroda islamske vjere. Razumljivo je da podneblje, način života i kultura jednog naroda utiče i na njegovo razumjevanje vjere, pa su otuda Bošnjaci uglavnom muslimani zapadne provenijencije, ako mogu tako da se izrazim. Upravo zbog toga, ovaj narod nije u potpunosti sličan ni tzv. „Istočnjacima“ ni „Zapadnjacima“. U tome ima podlogu za konflikte i sa jednima i sa drugima ali zbog sličnosti koje ima sa obje strane ima veliku šansu za udruživanje i sa jednima i sa drugima, kao i mogućnost da posreduje u povezivanju ova dva, naizgled, tako različita svijeta. Ja se nadam da će izabrati ovaj drugi put i kranuti njime.

4. Prema nekim islamsko-filosofskim stavovima, postoji samo Allah i ne postoji ništa mimo Njega. I mi smo, skupa sa svim stvorenim svijetom, jedno u Njemu. Prema tome, sva prava su samo Njegova, pa tako i pravo npr. žednog čovjeka je Božije pravo da napojiš Njegovo stvorenje, Njegovog roba.

5. Po mom viđenju, religijsko i sekularno se u velikom procentu poklapaju i razlike su, ondje gdje ih ja uočavam samo u nečemu što se u islamu zove nijet (namjera, krajnji kojem težimo i zbog kojeg nešto činimo). Kod shvatanja halife i hilafeta, meni je veoma bitan koncept „prvi među jednakima“. Muslimanima, očito, poslanik u kojeg vjeruju treba biti primjer, uzor u životu i svakodnevnom ponašanju. On je bio prvi vladar jedne islamske države, dakle, prvi halifa. Njegov primjer vladanja- živeći potpuno skromno i jednostavno, dogovaraajući se o svemu sa šurom i prihvatajući njihove odluke čak i kad je njegovo mišljenje drugačije, meni ukazuje na vrhunac demokratičnosti i to u 7.vj. Uzmimo u obzir da je to vrijeme Velike seobe naroda, vrijeme kada su naši preci kao divlja plemena dolazili na Balkan. Vrijeme u kojem su, u ostatku svijeta preovladavali tiranija i samovolja vladara. Tako je vodio državu i svoj narod čovjek kojem Buhari i Muslim pripisuju riječi: „Sretan je čovjek koji razumije vrijeme u kojem živi.“. Preneseno u današnje vrijeme, za mene bi hilafet bio predsjednička i parlamentarna demokratija, sa direktnim biranjem i jednog i drugog organa i obavezom predsjednika da sluša šuru (parlament). Hilafet, naravno podrazumjeva Kur'an kao ustav, iz kojeg se dalje ljudskim promišljanjem, izvode zakoni i podzakonski akti.

6. „Pravda zauzima centralno mjesto u diskursu Kur'ana. To je obaveza koju dugujemo Bogu i jedni prema drugima.“. Pri tom se pravda odnosno pravednost definiše kao – svakome dati njegovo pravo. Međutim,kako se „ne može za čitav svijet napeći kolača“ ,to ostavlja dosta veliku širinu,ogroman prostor za manevrisanje čovjeka kao pojedinca ali i društvenih grupa. Pri tom je država u samom vrhu društvenih grupa i to pokazuje kolika je njena odgovornost,s obzirom na tako širok prostor manevrisanja koji ima. Takođe,to pokazuje i koliko veliku moć ima. Sa druge strane,toliku istu moć imaju i ostale društvene grupe,u svom djelovanju,traženju prava za sebe i druge te uticanju na državu po pitanju istih.

7. Što se tiče praštanja i ljubavi,o tome mogu reći samo da se u islamu kaže da kada čovjek oprosti nešto drugom čovjeku,onda se Bog stidi da mu i On ne oprosti. Takođe se kaže da kada volimo nekoga ,treba da odemo do te osobe i kažemo joj :“Volm te,u ime Boga.“,jer onako kako mi volimo-tako Bog voli nas.

Elvisa

Re: Pitana za diskusiju

Postod Beba » Sre Dec 16, 2009 5:40 pm

Moram priznati da su ova pitanja preteska za mene. Mislila sam da o islamu znam nesto, ali posle iscitavanja teksta i odgovora sa foruma, shvatila sam da ne znam nista. Osecam kao neko ko nista ne zna, a odjednom je bacen u srediste problematike. Mislim da je potrebno ozbiljno proučavanje islama da bi se moglo solidno odgovoriti na ova pitanja. Ono sto mogu da uradim jeste da iznesem par zapazanja koja sam stekla citajuci tekst i odgovore sa foruma.

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku? i 2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Drugi učesnici su nesto napisali o ovome, pa necu da se ponavljam, jer sve sto znam o ovim pitanjima znam iz njihovih odgovora (za sada) ili sve sto sam znala je vec izreceno u njihovim odgovorima.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Nije mi jasno kako moze biti nekih drasticnih razlika u identitetu, a da i dalje ostanu pripadnici iste religije.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

6. Razumijevanje temeljnog principa Islam - pravednosti?

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

U odgovaranje na ova pitanja ne bih se ni upustala sa svojim trenutnim (ne)znanjem :D .

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Citajuci tekst stekla sam utisak da je veliki stepen upliva religije u sferu sekularnog- mozda cak te dve sfere nisu ni razdvojene. Cini se kao da religija, ne samo da propisuje nacin ponasanja na relaciji covek-covek, vec propisuje i nacin ponasanja na relaciji covek- drzava i drzava- covek. Dok je u zapadnom svetu religija izgubila status jednakosti sa drzavom

(doduse, negde samo formalno), u islamu taj znak "=" i dalje стоји и постоји. На primer, у тексту се појављује sintagma "muslimanskom društvenom uređenju", која јасно говори да је реч о citavom drustvu, а не само о delu drustva koji je religiozan i prihvata islam kao svoju religiju.

Kako sam napredovala у citanju teksta nametnulo mi se pitanje: "A sta je sa nemuslimanima i atestima, koji li je njihov status u drustvu koje je toliko prozeto religijom?" Poslednji pasus teksta mi je dao odgovor i prilicno popravio utisak o celoj prici. I za kraj, navodim poslednji pasus:

Pored toga, Kur'an ne pravi nikakvu razliku između muslimana i nemuslimana, kada je u pitanju svetost ljudskog bića, budući da je svako ljudsko biće uzvišena Božija kreacija. Kao što se u Kur'anu u više navrata kazuje, niko ne može ograničiti božansku milost ni na koji način, ili čak određivati ko će biti u Božjoj milosti (Kur'an, 2:105, 3:74, 35:2, 38:9, 39:38, 40:7, 43:32). Ovo razumijevam na način da nemusliman kao i musliman može primati i dijeliti božansku milost. Ovozemaljska mjera moralnih vrlina je čovjekova blizina božanskom kroz pravednost, a ne kroz religijsku pripadnost. Mjera na Drugom svijetu je drugačija i ona je isključivo u nadležnosti Božjoj. Bog će, zasigurno, ostvariti Svoja prava na Drugom svijetu na način kako to Njemu najviše odgovara. No, naša primarna moralna odgovornost na Zemlji je zalaganje za prava ljudi. Posvećenost ljudskim pravima je posvećenost božanskom stvaranju i konačno posvećenost Bogu.

Beba

Re: Pitana za diskusiju

Postod sestan » Pon Dec 21, 2009 2:25 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Mu'min ili vjernik je zapravo vjernik odnosno onaj koji vjeruje dušom i srcem dok je Musliman onaj koji božji podanik. Cini se da je Mumin onaj koji je istinski, pravi vjernik dok je Musliman onaj koji se izjasnjava da je islamske vjeroispovjeti ali nije predan vjeri kao Mumin. Tako koncept Mumina proizlazi iz Imana (tri su dimenzije islamske religije: islam, iman i ihsan) a koncept Muslimana iz Islama. Iz ovoga se može zaključiti da je Mumin je u isto vrijeme Musliman, ali da Musliman nije Mumin, odnosno Mumin apsorbira i Musliman.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kuran je sveta knjiga u koja određuje sve Muslimane kao brace i sestre te ih povezuje putem jedinstva u Bogu. To je jedno od znacenja Kurana za Muslimane. Međutim, cini se da se događa sasvim obrnuta situacija u posljednje vrijeme te se iz razlicitih razloga oni koji bi trebali da budu ujedinjeni okrecu jedni protiv drugih.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Činjenica je da su bosanski Muslimani drugaciji od Muslimana iz (cisto) islamskih zemalja ali nisu „samonikli“ Muslimani. Oni jesu preuzeli islamsku religiju, ali su nacin prakticiranja prilagodili podneblju i narodu koji zivi u Bosni i Hercegovini. Osim toga, b/h Muslimani zive u srcu Evrope, te su samim tim izlozeni drugacijim, ali i izravnim utjecajima Zapada te su možda i „modernizirani“ a u isto vrijeme predstavljaju most od Zapada prema Istoku i vice versa. Ovim su oni i most za uzajamno postivanje prema drugim religijama.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Ovdje bi se mogao citirati jedan pasus teksta za citanje koji se cini zanimljivim: ...zahtjevi za božanskim suverenitetom pretpostavljaju da božanski zakoni reguliraju sve ljudske odnose i da je Šerijat potpun moralni zakonik koji regulira svaku situaciju. No, možda Bog i ne traži da regulira sve čovjekove odnose i umjesto toga ostavlja ljudima znatan prostor u reguliranju njihovih vlastitih odnosa i poslova, sve dok se oni pridržavaju minimuma standarda moralnog zakonika, uključujući čuvanje i promociju ljudskog dostojanstva i blagostanja...

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Hilafet je takav oblik vlasti koji podrazumijeva takvo drzavno uredjenje i politicko uredjenje vlasti u islamskim drzavama gdje je sef drzave politicki izvor vlasti ali je nasljednik poslanika Muhameda. Tako se u tom konceptu vlasti i udredjenja drzave ispreplisu religijsko i sekularno sto je prilicno interesantno u smislu da postoje gradjanski propisi osim vjerskih po kojima se postupa te da je halifa nasljednik poslanika Muhameda svjetovni sef drzave. Tako religija igra ulogu prilikom izbora u bozjeg nasljednika i politickog vodje u smislu jednoglasnosti.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Pravednost se u Islamu posmatra kao umjerenost, i to umjerenost u svemu, a ne u smislu onoga sto mi smatramo pravednim, primjera radi u pravu. Pravda i pravedni su oni koji su umjereni, karakterni, covjecni i koji cuvaju pravdu od svega sto je moze narusiti.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Nije samo pitanje prastanja karakteristично za islamsku tradiciju nego i za gotovo sve religijske tradicije koje postoje u svijetu. Gdje god je mrznja Bog je tu da donese ljubav a gdje je uvreda donosi prastanje. Prastanje i ljubav i islamskoj tradiciji su bitni u smislu da ce Allah zbog prastanja onome ko prasta povecati ugled, udignuti ga. Bog je u isto vrijeme i ljubav i prastanje, i razumijevanje i tolerancija.

Sestan

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod kaca » Sre Dec 23, 2009 5:21 pm

1.Islam je monotesiticka religija koja potice od ucenja islamskog poroka Muhameda. Zasniva se u verovanje u jednog Boga I druga je najzastupljenija religija na svetu. Sledbenici islama nazivaju se muslimani a njihov identitet određuje postovanje svete knjige Kurana, postovanje zapisanih normi u Kurantu kao I sama vera da je Muhamed bio Boziji izaslanik.

Predoredjenost ljudske sudbine, strah od Sudnjeg dana, nagrada za dobra I losa dela takodje su neke od karakteristika.

2.Kuran je sveta knjiga islama. U njoj su zapisana Bozja rec koju je andjeo Gavrilo preneo preko Muhameda. Prvobitna namera Kurana bio je da uvede Arape u zajednicu naroda Knjige, posle Jevreja (koji imaju Talmud) I hriscana (Zaveti). Dve najvece teme Kurana su jedinstvenost I moc Bozja I priroda I sudbina coveka u odnosu na Boga. Podeljena je na 114 poglavlja – sura. Takodje Kuran predstavlja smernice na duhovnom putu vernika u cilju Bozje milosti I predanosti Bogu.

4.Ako se usredsredimo na recenicu da "vlast pripada Bogu" pretpostavljamo da Boziji zakoni regulisu ljudske odnose I da su iznad ljudskih zakona koje je doneo covek

"Bog je jedini zakonodavac" – Bozje zakone koje krsi covek samo Bog moze oprostiti. Po mom licnom misljenju u Kurantu su napisane smernice kako religiozan covek treba da se ponasa na putu prosvetljenja. Postovanje drugog pojedinca, pravo na dostojan zivot..su neka od prava koje cesto ulaze u Deklaracije ljudskih prava (UN I EU) a slicne smernice su zapisane I u Kurantu. Doduse pravo zena je diskutabilno.

5.Cini mi se da je u islamu sekularno I religijsko "stopljeno" I jednistveno. Helfat je oblik politickog sistema narucito u pojedinim muslimanskim drzavama. Helif je titula koja predstavlja politickog vodju ali I naslednika poslanika Muhameda. Uzimajuci u obzir da pojedine islamske drzave kao drzavni(gradjanski) zakon koriste serijatski zakonik (moralni zakonik) moze se reci da je religija duboko prozeta u politiku.

6.pravednost je jedan od temeljnih principa na kojima islam pociva. Izuzetno se pridaje paznja ovoj vrlini I njoj svaki covek treba da tezi. U Kurantu su zapisane I mudrosti koje coveka vode na putu do pravednosti.

7.Ne znam koliko se izreka: "Ljudski je gresiti, bozanski je oprastati" moze primeniti ali mislim da Bog oprasta svakom coveku koji se iskreno pokaje.

Re: Pitana za diskusiju

Postod Teodosije » Sub Dec 26, 2009 11:49 am

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se odreduje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Musliman i mu'min je jedno razlikovanje koje je duboko ukorenjeno u svakoj veri, to jest, podela na „iskrene vernike" koji se trude da žive po svim Božijim zapovestima, i onih koji su to samo deklarativno, ili pre, koje prosto mrzi da se bakću Bogom. :) U Pravoslavlju se ovo razlikovanje nikada nije iskristalisalo, u rimokatoličanstvu se pojavljuje pojam „mlakih vernika" za koje se osobito treba moliti (mada u obe verske zajednice postoji izvesna „kazna" u smislu udaljavanja od pričešća) dok sama islamska sveta knjiga pravi ovo razlikovanje.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kao sveta knjiga koju je Alah direktno uputio Muhamedu, i time se ona dosta razlikuje od Biblije, koja je nastala Božijim nadahnucem. Iz tog razloga, u Bibliji se može govoriti o ljudskom faktoru, o uticaju određenog vremena i prostora, o pojedinim kasnijim interpolacijama i izmenama, o različitim prevodima i slično. Tako nešto bi za pobožnog muslimana bilo prosto neprihvatljivo kada je Kur'an u pitanju.
Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod Svetlana » Pon Dec 28, 2009 3:51 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se odreduje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Ako sam ja dobro razumjela koncept mu'min/ka, on se odnosi na vjernike koji ne samo vjeruju u Allaha, njegovog Poslanika, meleke, itd... vec onaj ko ne sumnja u to kao vjecnu i neupitnu istinu. Dakle covjek moze biti musliman, ali ne mora nuzno biti mu'min, jer ono zahtjeve znatno visi stepen vjerovanja, pa i pokoravanja.

Pravi vjernici su samo oni koji u Allah i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovom putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni! (Kur'an, 49:15)

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Svaka rijec iz Kur'ana je rijec Alaha (Boga) i zato je svaka rijec za muslimane vazna i sa preciznoscu se prevodi. Za muslimane je Kur'an "Sveta Knjiga", sredina i centar islama. Poslije Objave Kur'ana, u buducnosti nece ljudima biti vise Bozijih Objava. Kur'an je zadnja Bozija rijec objave ljudima, a Muhamed, pecat i zadnji poslanik. Kur'an prati muslimana danju i nocu, za vrijeme molitve, vjerovanja, rada kod kuce i na poslu, skole, slobodnog vermena, u dzamiji. Za muslimana je Kur'an sa svojim izrekama o Bogu (Alahu) i svijetu, odredjenoscu ponasanja ljudi kako u sferi svjetovnog, tako i religijskog - Kur'an je sigurni pravac koji upucuje od rodjenja do smrti. Kur'an uci muslimana, pomaze kod donosenja odluka, tjesi kod zalosti, jaca u vjeri, daje nadu kod nesigurnosti. Kur'an je za muslimana vjernika - sve, ali prije svega vodic i putokaz, koji za Alaha (Boga) znaci, pravim putem ici, dobro ciniti, a zabranjivati cinjenje zla.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Identitet muslimana veze se za Proroka Muhameda kao njegovog osnivaca koje je detaljno izlozen i kroz Kur'an, vjersku knjigu islama kao i kroz zivote vjerskih vodja (pejgambera) koji su u odredjenom istorijskom periodu bili ujedno i narodne vodje muslimana. Prema vjerovanju, oko 2000 godina prije nove ere Bog je na zemlju poslao jednog svog izaslanika na području Sumera, u gradu Uru, u kojem su se ljudi klanjali idolima i kipovima. Poslao ga je s Istinom u jednoga Boga. Taj čovjek bio je Ibrahim ili Avram. Njegov put nije bio lagan, pa tako sve do svoje najviše starosti, kada je već gubio nadu, nije mogao dobiti sina sa svojom ženom Sarom. Tada su se odlučili na, u to vrijeme regularan običaj, kako mu Sara nije davala dijete, da nađe ženu koja će mu dati dijete. Bila je to Hagara ili Agara i od nje rodio se je Ismail ili Išmael. On će biti praočac arapskog naroda.

O ovom dogadjaju svjedoci nam i Biblija gdje je opisano kako je praočac jevrejskog naroda Avram dobio naslednika od svoje zene Sare i kako otpusta sluskinju svoju Agaru sa njihovim djetetom Ismailom. Ovo svjedocanstvo zavrsava se sa obecanjem Bozijim Agari da će od njenog sina postati veliki i silan narod. "A Bog cu glas detinji i andjeo Boziji viknu s neba Agaru, i rece: Sta ti je Agaro? Ne boj se jer Bog cu glas detinji odande gdje je. Ustani, digni djete i uzmi ga u narucje jer cu od njega uciniti veliki narod." (Post. 21, 17-18)

Islam je u Bosnu stigao nakon osmansko osvajanja 1463. godine i nastavio da se širi preobraćanjem lokalnog slovenskog stanovništva. Ipak, i pored 400 godina osmanske vladavine, islam nikada nije stekao dominantnu poziciju u vjerskom životu u Bosni, koja je ostala podjeljena između muslimana, pravoslavnih i katoličkih hrišćana i male jevrejske zajednice. Tako da je tesko govoriti o identitetu bosanskih muslimana.

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod Jelena » Ned Jan 10, 2010 4:38 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Musliman/ka su pripadnici islamske religije, a mu'min/ka jesu muslimani koji se drže verskog ubedjenja i svojom praksom odslikavaju svoje istinsko ubedjenje.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kuran je sveta knjiga Islama, objava Bozijih reci preko Bozjeg poslanika Muhameda. Pored toga sto definise osnove vere, Kuran uredjuje i islamski zakon i pravo putem Serijata. Dakle, Serijat je Bozanski zakon Islama, skup svih propisa iz oblasti verskog i svetovnog prava na osnovu kojih su uredjeni odnosi u Islamskoj zajednici. Kuran, kao Allahova rec, jeste ono sto u potpunosti određuje veru i život muslimana, pa se i citava religija naziva religijom Knjige.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Iako je religija ono sto najbitnije određuje identitet muslimana, upliv tradicije i kulture nekog podneblja ipak dosta menja shvatanje i praktikovanje religije. Sustinskih razlika u samoj religiji svakako nema, međutim tumacenje i razumevanje propisa bitno zavisi od stepena sekularizacije pojedinog drustva. Bosanski muslimani, iako žive u skladu sa svojom religijom, ipak preuzimaju i prava i obaveze propisane od strane države, kao i tradiciju svog naroda. Ili mi se bar tako cini....

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Ovo pitanje dosta zbunjuje...Naime, meni je sam koncept Bozijih prava potpuno nejasan - sta bi ona bila? Kako to ljudi mogu znati? Cini mi se da je ovaj koncept cesto zloupotrebljavani. Ipak, u shvatanju ljudskih prava kao prirodnih prava koja su bozanskog, transcendentnog porekla, sadržana je ideja da Bog ljudima daruje određena prava. I ovom konceptu je potrebno tumacenje - sto je dosta opasno, buduci da smo svedoci da pojedina shvatanja prava ljudi potpuno negiraju njihovo dostojanstvo i autonomiju. Ljudska prava su moralnog porekla, ona su, u obliku u kome danas postoje, tekovina civilizacije. Ako se pravilno shvate, cini mi se da ova dva pojma ne smeju biti u koliziji.

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

"Halife su bili i svjetovne i duhovne vođe i bili su nasljednici Božjeg poslanika u svemu osim primanja Božje objave. Institucija hilafeta postojala je od poslanikove smrti 632. godine pa sve dok ga Kemal Ataturk nije dokinuo 1924. godine svrgnuvši posljednjeg Turskog sultana Abdul Medžida koji je ujedno obnašao i funkciju halife."(http://www.islamska-zajednica.hr/ucimo_..._slam_9.php) Dakle, ovde se radi razilazenu unutar muslimanske zajednice u pogledu politicko - državnog vodjstva muslimana: kome ce ta vlast pripasti i ko je najzaslužniji za nju. Kako ja vidim, prve se tenzije javljaju kada se umesala politika i ostvarivanje svetovnih ciljeva; sustinskih razlika u religiji tu nema. Zato mislim da se religijsko i sekularno moraju ostro odvojiti.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islam-a - pravednosti?

Kao i svi etički pojmovi, ovaj vrhunski princip podleže raznim interpretacijama - a to je i problem. Jer, pod velom pravednosti cine se razne nepravedne stvari. Takodje, stav da verske vodje ili autoriteti poseduju neki monopol nad procenom sta je pravedno dovodi do slepe vere

u coveka i do opasne moci koju taj covek ima u svojim rukama. Naprsto niko ne moze propisati sta je i sta ce uvek biti pravedno - za svakog coveka, u svakoj situaciji, za sva vremena....tu se ne sme biti formalista.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Cini me se da ovo nije neka osobenost iskljucivo Islamske vere. Ova dva koncepta su univerzalni za sve religije i predstavljaju plemenite i uzvisene pozive coveku da se dobrim uzdigne iznad sitnicavosti, prolaznosti, rdjavog..

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod Milanche » Pon Jan 18, 2010 8:17 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Identitet muslimana I mumina je razlicit. Biti musliman znaci jedno, biti mumin znaci drugo. Musliman u znacenju se podvodi pod sledbenika islama. I to je neki formalisticki pristup. Mumin je po znacenju dosta vredniji I zahteva postignuce u veri. /najvisi stepen/ Biti musliman moze svako. A biti mumin je tezak zadatak koji moze trajati citav zivot. A da covek nikad ne zna da li je uspeo biti mumin. Pokusati odrediti identitet I jednog I drugog u islamskom vidiku nije tesko ali sigurnost I verodostojnost takvog odredjenja zavisi o individualnih postupaka ljudi.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Je inoperativno naglaseno pri samom definisanju Bozije objave prve kod muslimana. Kur'an na specificno donezen muslimanima preko meleka Dzibraila-poslaniku Muhamedu koju je objavu postepeno prenosio narodu. Zacenje Kur'ana za muslimane se ogleda u vise segmentata>prvenstveno je to segment nepromenljivosti, jer Ku'ran je ostao autentican, onako kako je objavljen nikad se nije menjao. Kur'an nosi znacenje moralno odgojne dimenzije kod muslimana uredjen sistem postupaka muslimana, sta se sme, a sta ne sme, sta je pokudjeno sta je pozeljno, pri tom imajuci u vidu neizostavnu nagradu a I kaznu. Kategoricno znacenje kurana ce uvek ostati u domenu regulatora I upute svim muslimanima zauvek.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Svet jos mora da uci da zivi sa razlicitostima, Stanovnik Bosne I Hercegovine, musliman, mora uvek biti spremjan postati onaj drugi razmisljati sa stanovista onog drugog. <<kako bi se ja osecao/la da bi se on odnosio prema mom identitetu.>> Neko moze kazati da je to utopija. Da je to muslimanski moralni ideal, medjutim zato tako mozemo spreciti neinformisanost zapadnog sveta ali jednu opasnu tendenciju zapada, da sav islam I muslimane stavi pod jednu kapu. To Bosnjake-Muslimane iz Bosne, nazalost moze skupo kostati identiteta. Svet I ljudi trebaju znati da to nisu nikakvi teroristri, muslimani su evropljani, oni imaju svoj evropski identitet. Jer u identitetu mislimana mora biti sadrzan tudj identitet.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Najproblematiciji deo u pravnoj islamskoj tradiciji odnosi se na prava BOga I prava ljudi. Prava Boga su prava koja pripadaju samo Bogu u smislu da samo on moze reci kao se krsenje ovih prava moze kazniti I da samo on ima pravo oprostiti takvo krsenje.

Ova prava su iskljucivi predmet nadleznosti Boga, a ljudi nemaju izbora nego slediti detaljna pravila koja Bog predstavlja pred njih I postupati po njima sto je u domenu Bozije nadleznosti. Sva prava eksplicitno Bog nije pridrzao za Sebe, u nadleznosti su ljudi. Dok krsenje Bozijih prava moze oprostiti samo Bog-kroz pokajanje, krsenje prava ljudi mogu oprostiti samo oni prema kojima je ucinjena nepravda.

S toga shodno pravnickoj tradiciji pravo na odstetu zadrzava svaki pojedinac I moze oprostiti samo pojedinac. Ni vlada, ni Bog, nema pravo oprostiti necije pravo na odstetu ako je to oznaceno kao njedno od prava ljudi.

Posvecenost ljudskim pravima je posvecenost Bozanskom stvaranju, I konacno posvecenost Bogu.

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Rec halifa /halif/-titula data muslimanskom vladaru doslovno znaci naslednik odnosno namesnik.

Ako tvrdimo da Bozija vlast I suverenitet da je Bog jedini zakonodavac onda se moze ocekivati da halifat ili muslimanski vladar bude tertian kao Boziji namesnik. Ako je u politickom sistemu Bog jedini suveren , onda Bog treba da imenuje vladara , da taj vladar sluzi na njegovo zadovoljstvo I provodi njegovu volju. Bas kao sto su znacenje I implikacije bozanskog suvereniteta bile tema intezivnih rasprava u predmoderno doba islama takva je bila I vlast vladara I uloga zakona u ogranicavanju te vlasti.

Poznato je da u sunitskoj islamskoj tradiciji poslanik umro a da nije imenovao naslednika koji ce predvoditi muslimansku zajednicu. Poslanik je namerno ostavio izbor vodjstva muslimanskom narodu u celini. Postoji izjava koja se pripisuje pravovernom halifi Ebu bekru “Bog je ostavio ljudima da upravljaju svojim poslovima, kako bi izabrali vladara koji ce sluziti njihovim interesima.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Pravda zauzima centrално mesto u diskursu Kur'ana, to je obaveza koju dugujemo Bogu, jedni prema drugima. Imperativ pravednosti je povezan sa obavezom naredjivanja dobra, zabranjivanje zla I potrebe svedocenja u ime Boga. Iako Kur'an ne definise gradivne elemente pravde, on naglasava mogucnost pravednosti kao jedinstvene ljudske odgovornosti I potrebe , obaveza koja se tice svih nas u svojstvu bozijih nameseniha/halifa/

U sustini Kur'an zahteva prednost moralnom imperativu , koji nije dat u eksplicitno lako razumljivoj formi , ali je prepoznatljiv intuicijom, razumom I ljudskim iskustvom. U islamu ima 10ak frakcija po def pravednosti.

Istinska percepcija koja omogucava ljudima da razumeju cene I postanu obogaceni razlicitostima jedan je od sastavnih delova trazenja pravednog drustva I ostvarivanja pravde. Bozanski amanet celom covecanstvu –a muslimanima posebno, kako to Ku'ran postavlja je ”da upoznaju jedni druge”

I da iskoriste ovo istinsko znanje u naporu da traže pravednost.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Ljubav u islamskoj tradiciji ima nekoliko nivoa. Da bi se postigla istinska I najvisi stepen ljubavi u islamu mora se pristupiti istinskom I predanom ibadetu. /sluzba bogu/
Najvrednija ljubav u islamu je ljubav uima Boga. Aprema tome se klasificira I ljudska ljubav, koja mora biti ujednacena sa Bozijom. Bog daruje ljubav-Bog je I izvor ljubavi.

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod masha » Sre Jan 20, 2010 7:10 pm

Moji odgovori:

1.Ako sam ja to dobro shvatila, razlika između ova dva koncepta je u intenzitetu i predanosti vjeri pa bi onda svaki mu'min bio muslim, ali ne i svaki musliman mu'min.

2.Kuran je sveta knjiga muslimana. Muslimani vjeruju da je objavu Kurana anđeo Gabrijel spustio na Muhameda od kojeg je primio svaku riječ.

Neki muslimani tvrde da je Kuran vječan, a neki tvrde da je stvoren.

Većina smatra da je Kuran pre- egzistentan, da ima svoj original u vječnosti, tj. u vječnoj prošlosti čak i prije nego što je dan Muhamedu.Božanski original se zove "Majka knjige", zapisan je na zlatnim pločama čuvanim na nebu.

3.Identitet muslimana, kao i svaki drugi identitet, stalno je u nastajanju i uvijek je određen u odnosu na drugog. Identitet muslimana općenito u posljednje vrijeme je usko povezan s obrambenim mehanizmom koji njegovi pripadnici stvaraju spram zapada. Tako su, primjerice, imigranti – radnici na zapadu skloniji identitet graditi kroz vizualne manifestacije svojih vjerskih obilježja.

Identitet Bosanskih muslimana se intenzivirao, a dijelom i radikalizirao kao posljedica ratnih zbivanja na području BIH. To nužno ne mora biti loše ukoliko ne nastaje kao isključivo identitet otpora prema susjedu.

4. Kur'an , kao središnji autoritet i izvor svega učenja islama naglašava zbiljnost čovjekove slobode u smislu da naglašava čovjekovu odgovornost pred Bogom pa, čak, i pred ostalim Njegovim stvorenjima. U islamu nije moguće pobjeći od ove slobode. Muslimani su s Bogom sklopili vječni ugovor i moraju izvršiti obaveze preuzete tim ugovorom. U islamu nema slobode bez odgovornosti i, ustvari, nema ljudskih prava bez obaveza.

Iz ovog preuzetog citata bi, čini mi se, pojednostavljen rečeno slijedilo da su ljudska prava neodvojiva od samog nauka islama?

5.Hilafet je islamski oblik vladavine koja ima svoje utemeljenje iz Medine - od Poslanika Muhammeda 'alejhi-sselam- i trajala je do 1924 g.(Sultan Abdul-Hamid). Mislim da je odnos vjerskog i sekularnog dosta prijeporan i nemam dovoljno znanja da bi se upuštala u takav odgovor.

6.Kao jedna od temeljnih vrijednosti islama, pravednost se smatra jednom od vrlina kojoj vjernici trebaju težiti.

Masha.

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod acuska » Pet Feb 05, 2010 12:10 pm

Dolazim iz apsolutno hriscanske tradicije, i veoma mi je tesko da razumem islam, ali ako imamo u vidu da je islam i nastao kao kompilacija vise istocnjackih religija, medju kojima je i hriscanstvo, pokusacu da analogijom dam odgovor u nekoliko recenica. Prastanje i milosrdje se nalazi u osnovi svih istocnjackih religija, u Starom Zavetu postoji puno zakona koji su se upravo odnosili na milosrdje prema siromasnima, udovicama i sirocadi. Isto tako i pravednost, je veoma potencirana u religijama starog istoka. Islamu predhode judaizam i hriscanstvo koji imaju svoje svete knjige, i predanja kako su te knjige nastale. Najcesce su to legende po kojima su pisci bili direktno nadahnuti od boga, ili da im je andeo boziji preneo reci bozije, kao sto je to uradio Andeo Jovanu Bogoslovu izdiktirajuci mu Otkrovenje. Te knjige su za vernike od prvorazredne vaznosti, knjige koje nose najvise verske istine, kojima se vernici spasavaju. Tako i Kur'an, koji je cista rec bozija predata ljudima, ima prvorazredni znacaj z jednog muslimana. Kako mi se cini muslimani su zadrzali starozavetni koncept vlasti. Naime, sama zjednica je birala svog vodju koji je postovao bozije zakone, i koji je bio garant sprovodenja tih zakona.

Islam - nekad i sad

Novi postod aleksandar » Ned Feb 07, 2010 4:45 am

Islam, kao jedna od dominantnih religija u svetu, je po vremenu nastajanja najmlađi. Proučavajući sadržaj Kur'an-a i ostalih svetih knjiga islama, dolazimo do zaključka da on ima dosta sličnosti po nekim pitanjima sa onim religijama iz kojih je proizišao, a koje su se zadržale i dan danas kao neke od dominantnih u svetu. Međutim, postoje neke stvari, koje, pogotovo u današnje vreme čine islam vrlo specifičnim. Pre svega su to šerijatski zakoni, koji su u većini zemalja sa većinskim islamskim stanovništvom na snazi. Šerijat nalaže neke stvari, koje po današnjem kulturološkom shvatanju deluju vrlo zastarelo, a po nekim stvarima diskriminišući i vrlo nehumano. Kao i svete knjige ostalih religija i učenja istih, tako i u islamu ona propisuju celokupan poredak življenja. Dok se kod populacije veroispovesti drugih dominantnih religija uticaj tih učenja smanjio, islam je zadržao svoju pesnicu čvrsto stisnutu. Međutim, moramo spomenuti i to da u istočnim zemljama, gde je većinska veroispovest ili državna religija islam, tj. države su stvarno ili nazovi teokratske, egzistencija ljudi je dovedena na rub, a osnovna ljudska prava, kao i pravo na život su u visokom stepenu ugrožena.

U suštini, islam predstavlja miroljubivu religiju. Poziva ljude na razumevanje, milosrđe i dobročinstvo. Problem nastaje kada određene ličnosti preuzmu vlast u nekoj državi i pod maskom islama vrše zverske zločine i samim tim prikazuju islam kao najgore zlo koje je moglo zadesiti ovaj svet. Kada pogledamo, taj radikalni ekstremizam postoji i kod drugih religija, ali ne u tolikoj meri, dok ulazeći u suštinu istog, on i nema nikakve veze sa religijom, već sa najtamnjim i najbolesnjim porivima onih koji ga koriste kao sredstvo.

Kako islam egzistira prevashodno na teritorijama istoka, zemljama koje su siromašne i nedovoljno obrazovane, fanatici i imaju pogodno tle za sejanje svojih monstruoznih ideja. Tako vrlo lako može doći do kamikaza, koji, u suštini i nemaju šta da izgube sem golog života. i to čine navodno zbog vere, ne razumevajući da islam poziva na međureligijsko razumevanje.

Prisutna je činjenica da se islam danas sve više širi u svetu. Šta je glavni razlog za to, stvarno ne znam, ali po nekim statističkim podacima postoji veliki potencijal da stanovništvo islamske veroispovesti postane dominantno u državama koje sada imaju većinsko hrišćansko stanovništvo.

Šta u stvari nudi ljudima religija koja je na neki način puna kontradiktornosti i na koji način ih privlači, pitanje je.

A da li je to samo progresivna reprodukcija već postojećeg islamskog stanovništva, uzimajući u obzir da je u islamu dozvojeno da muškarac ima do 4 žene, a da ne pominjemo koliko dece mogu da dobiju sa njima. Na primer, na Kosmetu, gde je većinski deo stanovništva islamske veroispovosti, u narodu je sramota kada u porodici ima manje od 10 deteta. Onda nije ni čudo što su postali brojčano nadmoćniji i što se islam u svetu širi poput šumskog požara u doba suše.

Aleksandar

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod Aki K. » Pon Feb 08, 2010 10:43 pm

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se određuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Musliman/ka je svaki pripadnik/ca islamske veroispovesti, dok je mu'min/ka samo ona/j koji/a "zaista veruje". U drugom slučaju se može govoriti o dominaciji verskog identiteta i upravljanju iz te perspektive kroz život. U prvom slučaju, religija pre svega ima identitetsku ulogu kao segment kulture, mada se u određenim situacijama aktivira i kao sama religija.

2. Značenje Kur'ana za muslimane?

Kur'an predstavlja istinu, ali tekst po sebi, po mom misljenju, nije nista bez onoga ko ga cita. Tako bih ja odredio Kur'an kao polovinu onog značajnog, dok bi druga bio onaj ko ga cita i tumači. Da je Kur'an jednoznačan (a ne mislim da je moguć tekst bez konteksta), ne bi bilo razlike u njegovom tumačenju, niti bi uopšte bila potrebna tumačenja.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Identitet muslimana se najopstije može odrediti samo kao osecanje pripadnosti jednoj religiji ili bar prisustvo potrebe da se deklariše njenim pripadnikom. Sve dalje od toga umnogome zavisi od konteksta i mislim da je neprikladno uopštavati bilo sta drugo. Identitet bosanskih muslimana je tako povezan s etnickim identitetom Bosnjaka ili, nekada (a i danas u relativno retkim slučajevima), etnickih Muslimana. S te strane, bosanski muslimani svoj identitet muslimana ne vezuju samo za religijsko osecanje, već i za siri kulturni kontekst.

4. Odnos Bozijih i ljudskih prava?

Objasnjeno je vec kako su ljudska prava izvedena od Bozijih u Islamu.

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Institucija hilafeta ukida sekularno. Prorocko nasledje kalifa unosi religijsko u drzavno i stvara teokratiju, davsi joj skoro vrhovno opravdanje.

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Nema sumnje da je pravednost temeljni princip Islam, ali mislim da njegovo razumevanje zavisi od onoga ko ga razumeva. Ovo upravo ima veze s nepostojanjem jednoznacnosti o kome sam pisao iznad.

7. Pitanje prastanje i ljubavi u islamskoj tradiciji?

Muslim da je ovo tesno povezano s prethodnim. No mozda je to samo moja predrasuda kao nekoga ko je najvise kontakta imao s hriscanstvom, pa moguce da donekle posmatram ovo pitanje iz te perspektive, iako sam ateista.

Aki K.

Re: Pitana za diskusiju

Novi postod Pedja » Sub Feb 13, 2010 4:10 pm

Zaista mi je tesko da odgovorim na ova pitanja jer o islamu kao religiji ja licno relativno malo znam. No, pokusacu.

Ono sto bih kao prvo zeleo da istaknem jeste da medju ne-muslimanima postoji jako duboko uvrezena zabluda i predrasuda da je svaki musliman isti, previdjajuci pri tome namerno (u propagandne svrhe i svrhe stvaranja sukoba) cinjenicu da u okviru islama postoje shi'iti, suniti....

Moram da priznam da mi je prilozen text bio jako zanimljiv i da cu na osnovu njega pokusati da odgovorim na pitanja.

1. Razumijevanje koncepata: musliman/ka i mu'min/ka, odnosno kako se odredjuje identitet jednog i drugog u islamskom vidiku?

Musliman/ka je svaki pripadnik/ca islamske veroispovesti, dok je mu'min/ka samo ona/j koji/a "zaista veruje". U drugom slucaju se moze govoriti o dominaciji verskog identiteta i upravljanju iz te perspektive kroz zivot. U prvom slucaju, religija pre svega ima identitetsku ulogu kao segment kulture, mada se u odredjenim situacijama aktivira i kao sama religija.

2. Znacenje Kur'ana za muslimane?

Kuran ima isto znacenje i funkciju za muslimane koju Biblija ima za Hriscane. To je sveta knjiga, predstavlja predanja i smatra se za istinu.

3. Identitet muslimana i identitet Bosanskih muslimana?

Priznajem jos jednom da o islamu vrlo malo znam, tako da molim moje koleginice i kolega islamske veroispovesti da mi ne zamere.

Koliko ja znam, Bosanski (i Sandzacki) muslimani, odnosno Bosnjaci su u sustini Slovenski narod koji je prodorom Osmanske imperije na ove prostore primili islam.

4. Odnos Božijih i ljudskih prava?

U islamskoj tradiciji, pravu i religiji postoje Božija i ludska prava. Postoje osnovna pravila ponasanja ljudi, t.j. zakoni koji se ne smeju krsiti.

Ono sto je meni naročito zanimljivo u celoj ovoj prici jeste cinjenica da prekršaj koji je učinjen prema Bogu, samo Bog može oprostiti, i prekršaj učinjen prema čoveku može samo taj doticni čovek da oprosti.

Ponavljam jos jednom, o ovoj tematiki jako malo znam, te zbog toga ne bih previse da se upustam u filozofiranja.

5. Institucija hilafeta i odnos religijskog i sekularnog?

Hilafet je islamski oblik vladavine koja ima svoje utemeljenje iz Medine - od Poslanika Muhammeda 'alejhi-sselam- i trajala je do 1924 g. (Sultan Abdul-Hamid).

6. Razumijevanje temeljnog principa Islama - pravednosti?

Pravednost je jedan od temeljnih principa na kojima islam pociva. Izuzetno se pridaje paznja ovoj vrlini I njoj svaki čovek treba da tezi. U Kur'anu su zapisane I mudrosti koje čoveka vode na putu do pravednosti.

Re: Pitana za diskusiju

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 3:47 am

Odnos Božijih i ljudskih prava?

Za muslimanske vernike, Bog je moćan i jedini je vlasnik nebesa i zemlje. Međutim, argumenti da je Bog jedini zakonodavac postaju problematični kada se prevedu na ravan političkog sistema. U tom kontekstu, ovi argumenti praktično znače da određena grupa ljudi ima savršen pristup Božjoj volji i da je za ljude moguće da budu besprekorni, čisti izvršioci božanske volje, bez uplitanja svog ljudskog prosuđivanja i osećanja u tom procesu.

Takođe, zahtevi za božanskim suverenitetom prepostavljaju da božanski zakoni regulišu sve ljudske odnose i da je Šerijat potpun moralni zakonik koji reguliše svaku pojedinačnu situaciju.

Liberalnije struje u Islamu smatraju da Bog ne traži da reguliše sve čovekove odnose i umesto toga ostavlja ljudima znatan prostor da samostalno regulišu svoje vlastite odnose i poslove, pridržavajući se pritom minimuma standarda moralnog zakonika, koji uključuje čuvanje i promociju ljudskog dostojanstva i blagostanja.

Takođe, može se braniti teza da upravo autokratstka stanovišta negiraju Božji suverenitet. Suštinska karakteristika legitimne islamske vlade jeste da je ona podredena Šerijatkom zakonu. U ovom pogledu islamska politička misao sadrži široki spekat interpretativnih mogućnosti od kojih neke snažno korespondiraju sa demokratskim principima.

Goran Stojković

NEDELJA V, PREDAVAČ PROTOSINĐEL MR JOVAN (ĆULIBRK) RELIGIJA KAO KOMPONENTA LJUDSKE CIVILIZACIJE: INSTITUCIJE I IDENTITET – POGLED IZ IZRAELE

Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Čet Dec 17, 2009 3:38 pm

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegnuta ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojam.

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pet Dec 18, 2009 12:53 pm

Jom Hašoa

Više od 5 godina Jevreji svijeta su želeći da obilježe stradanje koje je jevrejski narod zahvatilo u periodu od 1938. do 1945. godine vodili rasprave kako i koji dan obilježiti najveću planetarnu tragediju u istoriji. Nije bilo nimalo lako izabrati dan koji bi mogao simbolično predstaviti sve patnje i stradanja preživljena za vrijeme nacizma, za vrijeme Holokausta.

Tek aprila mjeseca 1951. godine usvojeno je da se 27. Nisan, dan kada je podignut ustanak u varšavskom getu, proglaši za Jom Hašoa, Dan sjećanja na stradanja Jevreja u Holokaustu.

Istorija jevrejskog naroda je puna progona i pogroma, od egzodus-a, rušenja prvog i drugog hrama, holokausta, pa do najnovijeg vala antisemitizma koji se javlja na svim tačkama ovog uzavrelog globusa.

I ako Jom Hašoa ima relativno kratku istoriju, za Jevreje ovaj dan ima posebno značenje jer se tada u cijelom svijetu vrši komemoracija za žrtve nezapamćene tragedije, za 6.000.000 nevinih ljudi koji su stradali samo zato što su bili Jevreji.

<http://www.benevolencija.eu.org/content/view/64/27/>

Međutim ne može se reći da Jevreji stradaju samo zato što su Jevreji. Oni stradaju prvenstveno zato što su odbacili našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista.

Kako je prošao Jerusalim posle Hrista

Prode pola godine od punih trinaest godina Neronove vladavine, kada je sva država zavisila od Galbe i Otona, kada se pojavi Vespazijan koji se proslavio u Judejskom ratu i koji u Judeji beše objavljen za cara pošto je tako želela vojska 1 . On je hitro otišao u Rim, a rat je prepustio svom sinu Titu.

Posle vaznesenja Spasitelja našeg, Jevreji se osmeliše da ustanu na Njega i zapoceše da smislju zla protiv apostola Hristovih: prvo su kamenovali Stefana, zatim obezglaviše Jakova, sina Zevedeja, brata Jovanovog i, na kraju, kako smo vec rekli, ubiše i Jakova koji je prvi po vaznesenju Gospodnjem izabran za episkopa u Jerusalimu. Jevreji su zaista na hiljade nacija atakovali i na živote ostalih apostola, te su zbog toga apostoli, izgnani sa Judejske zemlje, krenuli uz pomoc Hristovu, na propoved medu sve narode, jer im je On rekao: „Idite, naucite sve narode u ime moje" (pogl. Mt. 28, 19-20). Oni koji su pripadali crkvi u Jerusalimu, povinujući se otkrivenju koje im je dato pred progon, otišli su iz Jerusalima i naseliše se u Pereji, u gradu Pela 2 . Uopšte, svi sveti napustiše prestonicu Judeje i svu Judejsku zemlju. Sud Božji stigao je Jevreje jer veliko beše njihovo bezakonje pred Hristom i Njegovim apostolima, i zbrisani beše sa zemlje citav rod necastivaca. Kakvo veliko zlo snade tada taj narod! Koliko mladica u najboljim godinama, zajedno sa ženama i decom, poginu od maca, gladi ili umre nekakvom drugom smrcu! Koliko gradova u Judeji beše pod opsadom! A citav rat, i ono što je tome prethodilo, beše nagovešteno prorockim recima (pogl. Dan. 9, 27). Koga to interesuje, može procitati u Josifovoj „Istoriji". :|

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod ivana » Pet Dec 18, 2009 1:46 pm

Postovani Nenade,

zamolila bih te da preciznije objasnis na sta si mislio ovom recenicom:

"Međutim ne može se reći da Jevreji stradaju samo zato što su Jevreji. Oni stradaju prvenstveno zato što su odbacili našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista."

Na koju vrstu stradanja Jevreja mislis, na duhovnu patnju sto bi podrazumevalo da pate sto pripadaju svojoj a ne drugoj veri, ili mislis na ovozemaljska stradanja, pre svega masovno unistavanje njihovih života?

Hvala i pozdrav,

Ivana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniusss » Pet Dec 18, 2009 6:40 pm

ivana je napisao:Postovani Nenade,

zamolila bih te da preciznije objasnis na sta si mislio ovom recenicom:

"Međutim ne može se reći da Jevreji stradaju samo zato što su Jevreji. Oni stradaju prvenstveno zato što su odbacili našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista."

Na koju vrstu stradanja Jevreja mislis, na duhovnu patnju sto bi podrazumevalo da pate sto pripadaju svojoj a ne drugoj veri, ili mislis na ovozemaljska stradanja, pre svega masovno unistavanje njihovih zivota?

Hvala i pozdrav,

Ivana

Pa kao što rekoh treba pročitati proroka Danila:

26 A poslije te šezdeset i dvije nedjelje pogubljen će biti pomazanik i ništa mu neće ostati; narod će vojvodin doći i razoriti grad i svetinju; i kraj će mu biti s potopom, i određeno će pustošenje biti do svršetka rata.

Isa. 53:8, Dan. 11:17, Amos 8:8, Mar. 14:49, Luka 21:22

27 I utvrдиće zavjet s mnogima za nedjelju dana, a u polovinu nedjelje ukinuće žrtvu i prinos; i krilima mrskim, koja pustoše, do svršetka određenoga izliće se na pustoš.

2 Moj. 29:38, Dan. 11:31, Mar. 13:14, Luka 21:24

32 I koji su bezbožni prema zavjetu, on će ih laskanjem otpaditi; ali narod koji poznaje Boga svojega ohrabriće se i izvršiće.

1 Dn. 28:9, Dan. 11:21

33 I razumni u narodu naučiće mnoge, i padaće od mača i ognja, ropstva i grabeža mnogo vremena.

:ugeek:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pet Dec 18, 2009 6:49 pm

И у Књизи о Судијама постоји једна интересантна схема која говори да је грех и напуштање Савеза узрок страдању. Међутим, та схема доноси и једну нову теорију о смислу страдања, а то је страдање као Божија интервенција и мера ради враћања Израила своме Богу. Приче о шест „великих“ судија јасно показују наведену схему: док је народ веран Богу, живи у миру и благостању. Но, онда када одступају и чине „што је зло пред Господом“, Бог их пушта у руке туђих народа, онда наступа страдање. Тада наступа неинтересантнији детаљ: народ се каје за своје грехе и моли свога Бога за избављење. На kraју Бог шаље избавитеља у лицу харизматичног вође, судије. Дефиниција страдања тако добија један нов моменат. Страдање није просто Божија одмазда према незахвалном и неверном народу, оно је и благослов који народ враћа Источнику живота, Истинитом Богу. Ова логика ће и бити логика старозаветних писаца, којом ће приказати Израилову историју као учитељицу живота. Смена догађаја биће тако ологошћена и у њој ће се јасно видети оно што називамо Божијим промислом.

<http://www.vidovdan.org/arhiva/print1692.html>

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Sub Dec 19, 2009 2:02 am

Moram da priznam deka mnogu raboti gi doznav za prv pat i se raduvam poradi toa. Se potrudiv da soberam nekoi informacii koi se nadevam ke gi ispolnat Vasite ocekuvanja za toa sto go prasuvate vo trite prasanja...

Koga stanuva zbor za Evrejskiot narod, i za istorijata za него, можеме сlobodно да pocneme со истражувања од Библијата. Поточно Старот Завет. Тој во голема мера пред се` religiozno, но и istoriski ги sledи слуѓувачката на овој народ.

Zborot Judeec ili Hebreec потекнува од глаголот AVOR (првтар hebрејско – арамјески збор) кој значи преминува (преминува). Етимологијата на овој збор како на некој начин да влијаела цело време на нивната субдина да се преселуваат, преминуваат од едно на друго место. Judeizmot (првата монотеистичка религија на светот) е единствена вера на Еvreite од почетокот на нивното постоење па се` до денес. Таа не е само нивна религија, таа е и начин на живот, затоа опстанала и опстанува уste.

На еврејска територија владееле: Вавилонци (587 – 539 г.п.н.е.); Персиици (539 – 333 п.р.н.е.); Грци (333 – 63 г.п.н.е.); Арапи; Турци...

Vo vrska so verskiot живот во Izrael, можеме да видиме дека постојано имало проблеми. Можеме да pocneme со периодот кога владееле Grcite. Postoele tri struenja vo judeizmot:

- farisei
- sadukei
- eseni

Imeto na FARISEITE znaci “onie sto se oddeluvaat”. Tie bile ekonomski i politicki najmoken sloj vo opshtestvoto. Barale da se zivee strogo po zakonot – za niv mozeme da procitame vo Noviot Zavet. Mnogu plasticno ni se prikazani nivnite karakteristiki.

SADUKEITE se tradicionalisticki orientirana verska aristokratija.

JESENI se asketska sekta koi ziveele vo Judejskata pustina.

Za losata sostojba na Evreite vo Evropa mozeme da zboruvame uste od Sredniot vek. So pocetokot na Krstonosnite vojni, Evreite se` pomalku gi uzivale svoite prava. Tie bile progonuvani, nasilno pokrstuvani, im gi odzemale imotite. Najlosi uslovi Evreite imale vo Polska I Rusija.

Togash povtorno e aktualiziran Pilatoviot akt, spored koj Evrejskiot narod e kriv za raspluvanjeto Isusovo. Evreite za da se zastitat pocnale da se getoiziraat, da ziveta oddelno od drugite, vo svoi zaednici.

Najstrasnata sudbina ja dozivuvaat za vreme na Vtorata svetska vojna, period za koj veruvam deka mnogu znaeme i nema potreba da go pisuvam.

Sto se odnesuva do tekstot “Mouths filled whit hatred” mozam da kazam deka imam i jas nekoi soznanija za situaciite koi se opisuvaat. Jas ne sum bila vo Izrael, no edne moj poznanik- pravoslaven monah, mi raskazuvas za slicni iskustva. Toj vika deka vo Telaviv e mnogu poslobodno i tolerantno za ziveenje. Eden hristijanin ne bi imal nikakvi problemi da se proseta po ulica, za razlika od Erusalim, kade sto rabotite se postojano vzesteni. Samiot podatok deka gradot e podelen na muslimanski, evrejski i hristijanski del, pokazuva za netrpelivosta koja lebdi postojano. Vecnata netrpelivost na muslimanite so Evreti postoi uste. Jas toa go gledam kako edno dokazuvanje deka tie se vladeteli, sopstvenici. Toa e nivna zemja i ne sakaat razlicni od niv. Samata religija, uste od vremeto na Avraam, celiot svet go deli na vernici i nevernici. Tie se verni, se` drugo e neverno. Ottuka e i omrazata, a istoriskite okolnosti vo koi se nasle Evreite samo ja podgrejuvaat situacijata i potrebata da se bide nad drugite.

Denot na sekavanjeto e den koga Evreite se potsetuvaat na site zaginati vo vojnите vo Izrael, koi za zal traat i denes. Na toj den vo Izrael na radijata i televiziite odi cel den klasicna muzika i tocno vo 12 casot se slusaat sireni i celoto naselenie zastanuva mirno oddavajki so toa pocit za zaginatite. Posle toa se odi na grobistata.

Denot SHoa ili Jom Hashoa e den na holokaustot. Den koga se oddava pocit na zrtvite od holokaustot.

Den na nezavisnosta e denot koga Izrael ja formiral svojata drzava. Toj den cel Izrael e ukrasen so znamenj i lugeto od lat na izleti, pravat skari, peat izraelski pesni...se praznuva slicno kako 2 Maj kaj nas.

Jad Vashem e memorialen centar vo Erusalim. Izgraden 1953g.

Vo nego ima ogromna dokumentiranost za progonite na Evreite. Ima nad 100 televiziski ekranri od koi zrtvi raskazuvaat za preziveanite uzasi za vreme na holokaustot.

Ima muzej na crtezi i sliki od koncetracionite logori

Mnogu spomenici i skulpturi

Biblioteka so najgolema zbirka knigi (87 000 knigi na razlicni jazici) za nesrekite na evropskite Evrei.

Arhiva od 85 milioni stranici so dokumenti i nad 100 000 fotografii.

Vo negov sklop vo 2005 godina e napraven Istoriski muzej za Holokasutot, za toa najdov nesto na net:

“...Novi istorijski muzej holokausta gradjen je deset godina i zamenjuje postojeci koji je osnovan 1953. Cetiri puta veci od staroga, ovaj muzej ima sve interdisciplinarne, multidisciplinarne i multimedijalne tehnische mogucnosti dvadeset i prvog veka, sve izjave preziveli, sve prikupljene licne stvari zivih i mrtvih zrtava holokausta. Medju eksponatima su izresetana ulicna rasjeta iz doba ustanka u Varsavskom getu, kanisteri u kojima je drzan gas ciklon B radi trovanja Jevreja, njihove naocari, cipele, cekice za zube, dnevni i pisma. Centar cine Istoriski muzej holokausta, Dvorana imena, Muzej umetnosti holokausta i izlozbeni paviljon. Prostire se na 4.200 kvadratnih metara, pretezno podzemnog prostora, a zavrsava se izlaskom na balkon, odakle se pruza pogled na panoramu Jerusalima. Jevrejima koji nisu imali mogucnost da se dosele u Izrael, zrtvama nacizma, poklonjen je vecni pogled na Nebeski Jerusalim.”

Jas sakam malku da pozboruvam za Evretie vo Makedonija.

Evrejskata zaednica vo Makedonija broji okolu 250 dusi. Za vreme na holokaustot ubieni se 7200 Evrei, sto bi znacelo statisticki 99% od evrejskoto naselenie vo Makedonija.

Evrejskata zaednica zaedno so Vladata an R.Makedonija formira Fond na holokaustot na Evreite od Makeodnija i gradi Memorijalen centar koji za dve godini bi trebalo da bide gotov. Ke bide cetvrt po golemina vo svetot a prv na Balkanot.

Evreite se del od Ustavot na R.M i na nivniot praznik Jom Kipur se oslobođeni od rabota.

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 11:20 am

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegnuta ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojам.

Uf!!!

"At least three main opinions regarding the character of the Jewish state were voiced in the Zionist movement, and the institutions of the Yishuv and the early state.

1.A Jewish state is a neutral framework whose task is to provide a general background in which all Jews can decide for themselves how to lead a Jewish life. The state must provide the means for different groups to live their life. The state must be democratic. Groups that wish to do so are free to conduct their lives according to Jewish law without affecting the lives of others who want something else.

2.A Jewish state is a religious framework. The law of the land must be guided by Halacha. Individuals can do what they want within their own private spheres but all aspects of public life must be run in accordance with halachic norms. It is unthinkable, in a Jewish state, that people will be able to break Halacha publicly.

3.A Jewish state is a secular framework. It will be run according to democratic lines. However, certain spheres of public life which are of particular importance to religious groups will, by agreements, be given over to their supervision. In these spheres of life, life and law will be determined by Halacha rather than by democratic choices that may vary according to

the make-up of the population. These spheres will be above the normal democratic process, according to prior agreement of all the groups in the polity.

The question now was: which aspects of life should be given over to religious control or be brought under the principles of Halacha? Here many years of struggle within the different groups resulted in a de facto agreement that was acceptable to all the main players. It selected a number of spheres of activity and public life where Orthodox religious norms would govern the way of life of the state-in-the-making and the state-to-be.

These were formally put to paper in June 1947 in a letter sent by David Ben Gurion, at that time the Chairman of the Jewish Agency Executive and the accepted political leader of the Yishuv. The recipient was Rabbi Yehuda Leib Maimon, the leader of the non-Zionist Agudat Israel party. The letter had no actual legal status, but was to become the basis of the division of power and the definition of spheres of influence in the future Jewish state. It has become known in history and in Israeli mythology as the 'Status Quo agreement,' since it basically formalized existing agreements and practice as they had evolved within the Zionist movement and inside Mandatory Palestine.

The letter made promises regarding four aspects of public life that were vital to the Orthodox:

1. Shabbat would be the national day of rest. However, the state would recognize the Christians' and Moslems' respective days of rest.
  2. Kashrut would be observed in all kitchens under state auspices.
  3. Religious courts would maintain exclusive jurisdiction over all aspects of personal status. The principal aspects of this would relate to birth, marriage and divorce.
  4. Existing autonomous religious educational systems would be recognized by the future state. This applied to the two religious systems operative at the time: the national religious system of the religious Zionists and the independent Haredi system."
- "A State For Jews Or A Jewish State".
www.jewishagency.org

Jedini nacin da dam svoj odgovor jeste da stavim citat. Ono sto ja nikako ne mogu da pojmem jesu konstrukcije i insistiranje na stavovima tipa "all Jews can decide for themselves how to lead a Jewish life". Mislim da tamo gde se zivi jevrejski zivot, pravoslavni ili neki treći nema bas neke mogucnosti za resavanje konflikta, osim resenja tipa status quo- a to je nista.

Citajuci o ovome zapitala sam se, a gde je tu drzava svih njenih gradjana. Iako, u "Deklaraciji o nezavisnosti" stoji: ""The State of Israel .... will be based on freedom, justice and peace as envisaged by the Prophets of Israel; it will ensure complete equality of social and political rights to all its inhabitants irrespective of religion, race or sex; it will guarantee freedom of religion, conscience, language, education and culture.", u tekstu "Mouths filled with hatred" vidimo da to bas ne funkcione u realnosti.
Potpuna konfuzija...

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

Shvatanje prvih: "we have to remember those who with their blood besrowed upon us arisal and independence".

Shvatanje drugog: "Chocked with an emotion it will be hard to shake off, the visitor may hardly notice leaving the Hall of Remembrance."

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 11:46 am

U ovom slučaju, radi se o dva različita Status Quo-a: jedan je ovaj o kome pišete a drugi je vezan za odnos između hrišćanskih denominacija u Svetoj Zemlji. Ova dva Status Quo-a su u dinamičnom međusobnom saodnosu, i bitno je da se razumeju oba, tako da je odlično što ste ovo postavili.

No, moje pitanje se odnosilo ne na ovaj "prečutni" Status Quo unutar jevrejske zajednice, nego prevashodno na zvanični Status Quo, koji postoji pod takvim oficijelnim imenom već vek i po, i prethodi stvaranju savremene Države Izraela.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Filip_Cicek » Pon Dec 21, 2009 1:40 pm

Jovan Culibrk je napisao:1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegnuta ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojam.

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

1. Mislite na pitanje Palestina vs. Izrael, točnije Islam vs. Judaizam.?

2. Tekst nije najjasnije napisan, iako se ne služi nekakvim komplikiranim jezikom. Naime na Dan sjećanja prisjeća se onih koji su dali živote za državu Izrael, dok se na Dan nezavisnosti slavi sama država kao politički, teritorijalni i kulturni entitet. Doduše, nisam do sada pronašao način da uvidim relevanciju ovoga teksta.

3. Mislim da ovdje ipak ostajem pri odnosu Izrael - Palestina, a o njemu ćemo na chatu.

Srdačan pozdrav

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jelena » Pon Dec 21, 2009 4:36 pm

1) U potrazi za odgovorom na prvo pitanje, kao i ostali predpostavljam, dosta sam lutala i nailazila na neadekvatne odgovore i tumacenja. Navescu u celosti tekst koji mislim da najbolje odgovara na zadato pitanje. Pre toga, zelim da skrenem paznju i na, po mom misljenju, instruktivan i informativan sajt koji mozete da pogledate:
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jso...edom.html>.

Dakle, odgovor na prvo pitanje:

"The religious status quo, agreed upon by David Ben-Gurion with the religious parties at the time of the declaration of independence in 1948 is an agreement on the religious Jewish role in government and the judicial system of Israel. Under this agreement, which is still mostly held today:

- * The Chief Rabbinate has authority over Kashrut, Shabbat, Jewish burial and marital issues (especially divorce), and the conversion Jewish status of immigrants
- * Streets in Haredi neighborhoods are closed to traffic on the Sabbath
- * There is no public transport on that day, and most businesses are closed. However, there is public transport in Haifa, since Haifa had a large Arab population at the time of the British Mandate.
- * Restaurants who wish to advertise themselves as kosher must be certified by the Chief Rabbinate
- * Importation of non-kosher foods is prohibited. Despite prohibition, there are a few local pork farms in kibbutzim, catering for establishments selling white meat, due to its relatively popular demand among specific population sectors, particularly the Russian immigrants of the 1990s. Despite the status quo, the Supreme Court ruled in 2004 that local governments are not allowed to ban the sale of pork, although this had previously been a common by-law. Nevertheless, some breaches of the status quo have become prevalent, such as several suburban malls remaining open during the Sabbath. Though this is contrary to the law, the Government largely turns a blind eye.

There have been many problems brought forth by secular Israelis regarding the Chief Rabbinate's strict control over Jewish weddings, Jewish divorce proceedings, conversions, and who counts as Jewish for the purposes of immigration.

The state of Israel enables freedom of religion for all its citizens but does not enable civil marriage - The state of Israel forbids and does not approve of any civil marriages or non-religious divorces performed amongst the secular Israeli Jews within the country. Because of this some Israelis choose to marry outside of Israel.

The Ministry of Education manages the secular (largest) and religious streams of various faiths in parallel, with a limited degree independence and a common core Curriculum.

In recent years, perceived frustration with the status quo among some members of the secular sector has strengthened parties such as Shinui, which advocate separation of religion from the state, without much success so far.

Today the secular Israeli-Jews claim that they aren't religious and don't follow the Jewish rules and that Israel as a democratic modern country should not force the old outdated religious rules upon its citizens against their will. The religious Israeli-Jews claim that the separation between state and religion will contribute to the end of Israel's Jewish identity. Signs of the first challenge to the status quo came in 1977, with the fall of the Labor government that had ruled Israel since independence and the formation of a rightwing coalition under Menachem Begin. Right-wing Revisionist Zionism had always been more acceptable to the religious parties, since it did not share the same history of antireligious rhetoric that marked socialist Zionism. Furthermore, Begin needed the Haredi members of the

Knesset (Israel's unicameral parliament) to form his coalition and offered more power and benefits to their community than what they were accustomed to receiving, including a lifting of the numerical limit on military exemptions.

On the other hand, secular Israelis began questioning whether a "status quo" based on the conditions of the 1940s and 1950s was still relevant in the 1980s and 1990s, and perceived that they had cultural and institutional support to enable them to change it regardless of its relevance. They challenged Orthodox control of personal affairs such as marriage and divorce, resented the lack of entertainment and transportation options on the Sabbath (then the country's only day of rest), and questioned whether the burden of military service was being shared equally, since the 400 scholars, who originally benefited from the exemption, had grown to 50,000[citation needed]. Finally, the Progressive and Masorti communities, though still small, began to exert themselves as an alternative to the Haredi control of religious issues. No one was happy with the "status quo"; the Orthodox used their new-found political force to attempt to extend religious control, and the non-Orthodox sought to reduce or even eliminate it."(Wikipedia)

2) Sam naslov knjige "Nationalism and the Israeli State: Bureaucratic Logic in Public Events" ukazuje na centralni aspekt ovog dela - veza izmedju nacionalizma i nacionalnih praznika u Izraelu. Kroz ove tri ceremonije i raspored obeležavanja tih datuma, stvara se izvesna "kosmoloska" koncepcija naroda, simbolicno se oslikava stradanje jevrejskog naroda i njihovo uzdizanje u modernoj drzavi. Slicnosti vise postoje medju ceremonijama za Dan secanja i Dan Soa - buduci da ovi datumi obeležavaju stradanje i borbu naroda, podvlace jedan moralni aspekt drustva, predstavljaju dane zlosti kada su sva javna mesta za zabavu i razonodu zatvorena, kada se vrse komemorativne sluzbe na grobljima i spomenicima... Simbolika datuma je prisutna u cinjenici da je Dan Soa 7 dana pre Dana secanja. Kao sto je naglaseno u tekstu, ipak ova dva dana svoj pun smisao i znacenje dobijaju samo uz Dan nezavisnosti, tek zajedno tvore "semioticku celinu". Upravo se ovde pokazuje uloga drzave u sirenju nacionalizma - gubitak ljudskih zivota opravdava se zadobijanjem drzave. Ono sto mi nije jasno u pitanju jeste deo "razlika u dozivljaju zemlje i drzave"? Jedino na sta mogu da skrenem paznju u ovom kontekstu jeste razlika izmedju dozivljaja jevrejske nacije i drzave Izrael - nisu svi gradjani drzave Jevreji, pa ne moraju nuzno da dele taj kolektivni identitet na kome se kroz ove ceremonije insistira.

3) "Anti-Christian discrimination

Judaism traditionally has taken a very harsh view on proselytizing religions. Ever since the formation of the Jewish state, orthodox Jewish communities have come under scrutiny for the negative stereotyping and scapegoating of Christian minorities in the region, up to and including violent acts against Christian missionaries and communities.[16] Israeli liberal journalist Isak Letz has chronicled numerous instances of Orthodox Jewish groups becoming increasingly active in their opposition to Jews converting to Christianity, including violent acts against converts. These attacks often go unpunished by Israeli authorities.[16]. In general, Christian missionaries limit proselytism in Israel due to Christian Zionist beliefs, and many believe reports of proselytism made by Orthodox Jewish groups are exaggerated as a pretext to attack Christians in the region.[16]

A frequent complaint of Christian clergy in Israel is being spat at by Jews, often haredi yeshiva students. Frequently, Jews accused of spitting respond, in court or in the media, that they were merely spitting at the ground, as a way of "fending off the evil eye" that they impute to priests, nuns and monks. This suggestion has a certain credibility since a) many Jewish stories from Europe refer to this practice and b) Christian notables would probably take almost as much offense at a Jew spitting at the ground as if he were spit upon. Even

Christian ceremonial processions have been alleged to have been spat at, with one incident near the Holy Sepulchre causing a fracas which led to the destruction of the Armenian Archbishop's 17th-century cross. [17] The Anti-Defamation League has called on the chief Rabbis to speak out against the interfaith assaults. [18]

In May 2008, hundreds of New Testaments were burned in Or Yehuda, Israel after having been collected by the Deputy Mayor who described the material as "Messianic propaganda" and claimed the books were burned by 3 Yeshiva students.[19] In May 2009 a Russian orthodox church in Northern Israel was showered with stones thrown by yeshiva students, injuring many of the congregation.[20]

The standard plus symbol (+) is sometimes avoided in Israel and a half plus symbol ($\perp$) is used instead. This is because the plus symbol resembles a Christian cross.[21]" (Wikipedia) Ovaj citat kao i tekst "Mouths filled with hatred", prikazuje nesto drugaciju sliku suzivota verskih zajednica u Izraelu nego sto je Ustavom zagarantovana sloboda veroispovesti. Vrlo je slozen odnos Jevreja prema hriscanskim veroispovestima - sto zbog razlika u religiji, sto zbog brojnih nepravdi koje su tokom istorije Jevreji pretrpeli. Odnos izmedju Jevreja i muslimana - koji cine oko 15 % populacije, je verovatno jos komplikovaniji, imajuci u vidu brojne ratove vodjene sa Arapskim zemljama.

Medjutim, ono sto mene posebno zanima i moslim da predstavlja problem u drzavi (ciji vecinski deo cine Jevreji, ali gde ne zivi sam ta zajednica) jeste upravo cinjenica da su religija i drzava tako usko povezane, te da religija bitno odredjuje svaki aspekt funkcionisanja drzave (sto je problem ne samo za pripadnike drugih religija, vec i za jevreje koji su vise sekularno nastrojeni). Jevrejski zakoni koji vase u danasnoj modernoj drzavi, cini mi se da ne doprinose duhu tolerancije i ljudskim pravima.

Jelena

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 5:33 pm

@Filip_Cicek

"Mislite na pitanje Palestina vs. Izrael, točnije Islam vs. Judaizam.?"

Ne, Status quo o kome govorim je uspostavljen još 1852. u vreme Otomanskog carstva u vezi međusobnih odnosa hrišćanskih denominacija u Hramu Vaskrsenja i Svetoj Zemlji, kao i odnosima verskih zajednica uopšte. Taj Status quo ima i svoje političke implikacije, ali su one nerazumljive ako se sam Status quo prvo ne razloži.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod acuska » Pon Dec 21, 2009 6:49 pm

Za predavaca:

Posto ne znam engleski, a svi su clanci na engleskom, gde ja mogu da pročitam nesto slicno a da je na srpskom ili hrvatskom. Hvala.

acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 6:53 pm

Upravo sam u jednom od prošlih postova pisao o tom problemu: vrlo malo je dostupno o Izraelu uopšte na srpskohrvatskom. Ne postoji mislim nijedna dostupna valjana istorija te zemlje, ispravite me ako gresim. Ne znam da li je moždса bolja situacija u Sloveniji ili Makedoniji, ali mislim da nema mnogo razlike.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Pon Dec 21, 2009 6:54 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Pon Dec 21, 2009 6:53 pm

Posto chat izgleda nece biti organizovan, evo nekih pitanja. :D

"Mouth filled with hatred'-kada je rec o ovom tekstu, mene zanima priroda odnosa ortodoksnih Jevreja prema hriscanima. Na osnovu jednog od citata iz teksta, sve sto se o hriscanima uci je holokaust, pogromi i antisemitizam(parafraziram). Zanima me sta je pored predrasuda uzrok netrpeljivosti koja postoji.?

Da li je izgradnja naselja na Zapadnoj obali u suprotnosti sa Medjunardonim pravom i kakve to probleme stvara izmedju Jevreja i Muslimana?

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod acuska » Pon Dec 21, 2009 6:54 pm

Jovan Culibrk je napisao:Upravo sam u jednom od prošlih postova pisao o tom problemu: vrlo malo je dostupno o Izraelu uopšte na srpskohrvatskom.

znaci dali ste post na kome mozemo da procitamo

acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 6:57 pm

Znanje o hrišćanstvu je poseban nedostatak u izraelskom društvu. Ako se nešto i zna, zna se uglavnom o rimokatoličkoj crkvi. To stvara mnoštvo problema, svakako; drugi problem je samoizolovanost hrišćanskih zajednica koje često ne pokušavaju da se otvore ka sredini u

kojoj žive. Takođe, znanje muslimana o hrišćanstvu takođe nije mnogo bolje. Može se reći da zajednice žive prilično samozatvoreno.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 6:59 pm

"Da li je izgradnja naselja na Zapadnoj obali u suprotnosti sa Medjunardonim pravom i kakve to probleme stvara izmedju Jevreja i Muslimana?"

Zanimljivo - zašto ovde ne uključujete Arape hrišćane - npr. nekog iz Vitlejema? Zašto bi musliman jedini bio pogoden tom barijerom? Ili imate predstavu da su palestinski Arapi samo muslimani? Konačno, šta je npr. sa Samarjanima koji žive u Šhemu/Nablusu/Neapolisu?

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Filip_Cicek » Pon Dec 21, 2009 7:02 pm

Poštovani

Evo nekako uvijek se poklopi da ja svoje pitanje ispučam odmah na početku. Nadam se da time ne ograničavam druge.

Uglavnom interesira me je li netrpeljivost na relaciji Židov - Musliman nužno reflektiran odnos onoga iz Palestine i Izraela ili pak to ima neke druge korijene?

Hvala

Filip_Cicek

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:02 pm

"znaci dali ste post na kome mozemo da pročitamo"

Ne, nisam. Pisao sam o problemu nedostatka stručne literature na južnoslovenskim jezicima.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Pon Dec 21, 2009 7:02 pm

Zanimljivo - zašto ovde ne uključujete Arape hrišćane - npr. nekog iz Vitlejema? Zašto bi musliman jedini bio pogoden tom barijerom? Ili imate predstavu da su palestinski Arapi samo muslimani? Konačno, šta je npr. sa Samarjanima koji žive u Šhemu/Nablusu/Neapolisu?

Nisam imao nameru da vrednosno postavim pitanje. Ali je cinjenica da se izgradnja i sirenje naselja smatra destabilizujucim faktorom. Pa me zanima vase misljenje.

Poslednji put menjao Milos dana Pon Dec 21, 2009 7:23 pm, izmenjena samo jedanput

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 7:05 pm

dobro vece, mene interesuje kakav je odnos izmedju askenaza i sefarda u Izraelu?

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:07 pm

"Uglavnom interesira me je li netrpeljivost na relaciji Židov - Musliman nužno reflektiran odnos onoga iz Palestine i Izraela ili pak to ima neke druge korijene?"

Ako bi to bio samo reflektovan odnos Palestina-Izrael, onda isključujemo skoro hiljadu i po godina istorije pre toga. Ta istorija je imala svoje različite aspekte, uključujući i antagonizam i sukobe. Takođe, sukob sa arapskim i muslimanskim svetom se menjao od 1948. do danas i nije uvek bio isti. Može se reći da je do recimo polovine osamdesetih dominirao nacionalni aspekt a od tada verski dobija sve više na značaju.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:09 pm

"kakav je odnos izmedju askenaza i sefarda u Izraelu"

Odnosi su mnogo složeniji: Aškenazi, Sefardi, ruski Jevreji, etiopski Jevreji, Jevreji iz afričkih zemaja, jemeniti - svaka od tih grupa je vrlo različita, a ovaj susret je tipičan samo za Izrael.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:11 pm

Kako god bilo, vidim da vam je pitanje Status Quo-a ostalo donekle daleko a ima veliko značenje. Da li ko želi o tome da razgovara?

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 7:12 pm

Jovan Culibrk je napisao:Kako god bilo, vidim da vam je pitanje Status Quo-a ostalo donekle daleko a ima veliko značenje. Da li ko želi o tome da razgovara?

Ja bih, ali nista ne znam o tome :)

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Senada » Pon Dec 21, 2009 7:14 pm

Mene je uvijek interesovalo, zasto Jevreji, koji su na svojoj kozi osjetili ta mucenja, izgnanstva idr. sada to upravo rade drugima???

Senada

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 7:16 pm

ja sam to razumela kao neslaganje izmedju sekularnih i teokratskih tezni u Izraelu.

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:17 pm

"Ja bih, ali nista ne znam o tome"

After the renovation of 1555, control of the church oscillated between the Franciscans and the Orthodox, depending on which community could obtain a favorable firman from the Sublime

Porte at a particular time, often through outright bribery, and violent clashes were not uncommon. In 1767, weary of the squabbling, the Porte issued a firman that divided the church among the claimants. This was confirmed in 1852 with another firman that made the arrangement permanent, establishing a status quo of territorial division among the communities.

The primary custodians are the Eastern Orthodox, Armenian Apostolic, and Roman Catholic Churches, with the Greek Orthodox Church having the lion's share. In the 19th century, the Coptic Orthodox, the Ethiopian Orthodox and the Syriac Orthodox acquired lesser responsibilities, which include shrines and other structures within and around the building. Times and places of worship for each community are strictly regulated in common areas.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Pon Dec 21, 2009 7:19 pm

Složila bih se sa Senadom. Po meni je najveća i najužasnija posledica izraelsko-arapskih ratova, kao fronta vođenja Hladnog rata, izazivanje građanskog rata u Libanu..

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:21 pm

Status Quo se - kao što sam već danas pisao na forumu - odnosi na dve stvari: 1. nezvanični prečutni dogovor o odnosima sekularnih i religioznih aspekata jevrejskog društva u Državi Izraelu 2. zvanični zakon izdat od Otomanske carevine 1852. kojim se ustanovljavaju odnosi između hrišćanskih denominacija - prvenstveno u Hramu vaskrsenja u Jerusalimu a zatim u celoj Svetoj Zemlji.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Senada » Pon Dec 21, 2009 7:23 pm

Meni je recimo zanimljiva cinjenica da se judaizam gleda po majci.. da li je to iz prakticnih razloga (stradanje muskaraca u ratovima) ili iz vjerskih???

Senada

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:25 pm

Senada & Tamara Branković:

Već sam na Forumu unapred pisao o tome da na žalost naše znanje o Svetoj Zemlji vrlo često potiče od svakodnevnog medijskog, naravno pojednostavljenog, uticaja. Svrha ovog izlaganja bi trebalo da bude stvaranje kompleksnije slike.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Pon Dec 21, 2009 7:26 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:28 pm

"Meni je recimo zanimljiva cinjenica da se judaizam gleda po majci.. da li je to iz prakticnih razloga (stradanje muskaraca u ratovima) ili iz vjerskih???"

Mislim da ovo pitanje nema suviše praktičnih implikacija na saodnos verskih zajednica u Svetoj Zemlji.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:29 pm

Senada je napisao:Mene je uvijek interesovalo, zasto Jevreji, koji su na svojoj kozi osjetili ta mucenja, izgnanstva idr. sada to upravo rade drugima???

Nije da branim sad ovde nekoga, ali rata je uvek bilo i biće ga. Tu ne postoji ni dobra ni loša strana, jer svako ima svoj argument i kontra-argument.

To vam je kao "Vrzino kolo" ili "začarani krug". Nikad нико ne priznaje krivicu i uvek je onaj drugi pogrešio. I svako zlo rađa novo zlo. "A što bih ja njemu vratio dobrim, kad je on meni naneo zlo..." itd. itd. itd.

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:29 pm

Ili se kaže četujemo? (ali onda sno svi četnici) :oops:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:31 pm

antoniusss je napisao:Čatujemo preko foruma cool 8-)

Kasniš, kasniš :lol:

Aj, oružje u ruke, pa u napad ili odbranu :P

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniusss » Pon Dec 21, 2009 7:32 pm

aleksandar je napisao:

Senada je napisao:Mene je uvijek interesovalo, zasto Jevreji, koji su na svojoj kozi osjetili ta mucenja, izgnanstva idr. sada to upravo rade drugima???

Nije da branim sad ovde nekoga, ali rata je uvek bilo i biće ga. Tu ne postoji ni dobra ni loša strana, jer svako ima svoj argument i kontra-argument.

To vam je kao "Vrzino kolo" ili "začarani krug". Nikad niko ne priznaje krivicu i uvek je onaj drugi pogrešio. I svako zlo rađa novo zlo. "A što bih ja njemu vratio dobrim, kad je on meni naneo zlo..." itd. itd. itd.

RAT JE PRIRODNA POJAVA (odnosno NEPOGODA) :(

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Pon Dec 21, 2009 7:33 pm

Bliže me interesuje odnos države i religije u Izraelu? Da li biste mogli reći nešto više o tome odrastanje u kibucu kao kolektivistički socijalizacijski obrazac ili u kojoj meri je svakodnevni sekularni život u državi u kojoj je judaizam dominantna vera prožet religijom i kako ona utiče na državu

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:33 pm

antoniuss je napisao:

aleksandar je napisao:

Senada je napisao:Mene je uvijek interesovalo, zasto Jevreji, koji su na svojoj kozi osjetili ta mucenja, izgnanstva idr. sada to upravo rade drugima???

Nije da branim sad ovde nekoga, ali rata je uvek bilo i biće ga. Tu ne postoji ni dobra ni loša strana, jer svako ima svoj argument i kontra-argument.

To vam je kao "Vrzino kolo" ili "začarani krug". Nikad niko ne priznaje krivicu i uvek je onaj drugi pogrešio. I svako zlo rađa novo zlo. "A što bih ja njemu vratio dobrim, kad je on meni naneo zlo..." itd. itd. itd.

RAT JE PRIRODNA POJAVA (odnosno NEPOGODA) :(

Rat je kao smrt - kad dođe po tebe ne možeš ga izbeći. :|

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:34 pm

aleksandar je napisao:

antoniuss je napisao:Čatujemo preko foruma cool 8-)

Kasniš, kasniš :lol:

Aj, oružje u ruke, pa u napad ili odbranu :P

Ja bi negde pri kuhinji, ako može. :mrgreen:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:35 pm

"Meni je recimo zanimljiva cinjenica da se judaizam gleda po majci.. da li je to iz prakticnih razloga (stradanje muskaraca u ratovima) ili iz vjerskih???"

Pala mi je na pamet jedna možda zanimljiva paralela kada je u pitanju odnos prema ženi - ali vodite računa da ovde u mom iskazu nema opredeljivanja: od prvog ratnog sukoba 1948. pa do danas, skoro da ne postoje slučajevi da su izraelski vojnici silovali. O tome govorim kada kažem da hoću da damo kompleksniju sliku.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod ivana.karastojkovic » Pon Dec 21, 2009 7:35 pm

Narode,

molim vas da se drzimo teme, posto je prepiska na forumu ipak sporija nego na chatu, a nije u redu da predavaca zadrzimo posle 20h. Vi posle toga mozete siti da se ispriccate na chatu:)

Hvala na razumevanju!

ivana.karastojkovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 7:36 pm

Jovan Culibrk je napisao:

Mislim da ovo pitanje nema suviše praktičnih implikacija na saodnos verskih zajednica u Svetoj Zemlji.

Da li tu uopste moze biti reci o saodnosu verskih zajednica ili postoji samo suprotstavljenost?

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:36 pm

antoniuss je napisao:

aleksandar je napisao:

antoniuss je napisao: Čatujemo preko foruma cool 8-)

Kasniš, kasniš :lol:

Aj, oružje u ruke, pa u napad ili odbranu :P

Ja bi negde pri kuhinji, ako može. :mrgreen:

Dobro, nemam ništa protiv, samo da se na vreme dogovorimo ko će da kuva, a ko će da ljušti krompir :lol: :lol: :lol:

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Pon Dec 21, 2009 7:37 pm

Hm. Vidim da koliko god se trudila nisam uspela da postavim pitanja na koje sam ciljala sve vreme :D ne zamerite mi. Dakle, dodatno me interesuje odnos između pripadnosti izraelskoj naciji i ispovedanja judaizma. Konkretno poredim sa Srbima i pravoslavljem..

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:39 pm

Beba je napisao:

Jovan Culibrk je napisao:

Muslim da ovo pitanje nema suviše praktičnih implikacija na saodnos verskih zajednica u Svetoj Zemlji.

Da li tu uopste moze biti reci o saodnosu verskih zajednica ili postoji samo suprotstavljenost?

Ja mislim da je kod jevreja gadno ono:"Oko za oko", jer vodeći se sa tom parolom ne znaju za milost :roll:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:40 pm

"Bliže me interesuje odnos države i religije u Izraelu? Da li biste mogli reći nešto više o tome odrastanje u kibucu kao kolektivistički socijalizacijski obrazac ili u kojoj meri je svakodnevni sekularni život u državi u kojoj je judaizam dominantna vera prožet religijom i kako ona utiče na državu"

Kibuc je kao pojava skoro izumro, i verovano da će moći da imamo njegovu istorijsku analizu sa početkom i krajem tog pokreta. Nesumnjivo da je ostavio svog traga, i izraelsko društvo još uvek ima snau kolektivističku i dimenziju socijalne zaštićenosti.

Tekst o svetkovinama za dane Šoa, sećanja i nezavisnosti su odličan pokazatelj na koji način je judaizam uticao na duh današnjeg Izraela. Sekularno i versko su u neprekidnom prožimanju, i to se iz dana u dan menja. Npr. pre neku godinu su - dok je ministar pravde bio Tommy Lapid - izvršeni značajni zahvati državnog pravosuđa u oblasti kojima su do tada vladali rabinski sudovi.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:42 pm

Mogu da vam preporučim jedan veoma dobar film, donekle se tiče dotične teme.

"Heart of Jenin"

<http://www.pbs.org/wnet/wideangle/episodes/5120/>

:)

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:43 pm

aleksandar je napisao:Mogu da vam preporučim jedan veoma dobar film, donekle se tiče dottične teme.

"Heart of Jenin"

<http://www.pbs.org/wnet/wideangle/episo...sode/5120/>
:)

PREPRIČAJ. ;)

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:45 pm

"Dakle, dodatno me interesuje odnos između pripadnosti izraelskoj naciji i ispovedanja judaizma. Konkretno poredim sa Srbima i pravoslavljem."

Izrael je mnogo definisaniji kao verska država u odnosu na Srbiju. Npr. u Izraelu na postoji građanski brak, vojnička zakletva je religiozni čin, itd.

No, Izraelci sve više - delom i pod uplivom velikog talasa ruskih doseljenika - moraju da se suoče sa ljudima koji se osećaju etnički Jevreji/Izraelci ali nisu to verski. Tako je npr. samo u prvoj polovini 2006. na zakletvi bilo dodeljeno 300 komada Novog Zaveta umesto Tanaha.

Svakako da je u mainstreamu izraelskog društva judaizam čvsto ukorenjen - samo je u pitanju koji: u Državi Izrael jedino je ortodoksnji judaizam državno priznat, ali čak i unutar njega postoje tolike struje da identifikacija nije laka.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Pon Dec 21, 2009 7:46 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:46 pm

antoniuss je napisao:

aleksandar je napisao:Mogu da vam preporučim jedan veoma dobar film, donekle se tiče dottične teme.

"Heart of Jenin"

<http://www.pbs.org/wnet/wideangle/episodes/5120/>
:)

PREPRIČAJ. ;)

Nije interesantno da prepričam ;)
Odvojite 50tak minuta koliko traje film ili malo duže ako imate problema sa konekcijom i posle ćete mi zahvaljivati ;)
Film je neviđeno dobar i daje pitanja na neke teme odavde.
Inače, snimljen je skoro, tako da prikazuje trenutnu sliku tj. nije bajat. :)

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:49 pm

Ko želi može da pročita i knjigu "Psalm in Jenin", takođe je preporučljivo. Biće zanimljivo na koji će način Emir Kusturica videti kolaž Svetе Zemlje u svom novom filmu, kojeg treba da počne da snima vrlo brzo. Jedan od najboljih filmova u tom pogledu - jer razbija predrasude - je "Poseta orkestra", odiseja egipatskog policijskog orkestra koji je došao na turneju u Izrael. Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Pon Dec 21, 2009 7:51 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:50 pm

aleksandar je napisao:

antoniusss je napisao:

aleksandar je napisao:Mogu da vam preporučim jedan veoma dobar film, donekle se tiče dotične teme.

"Heart of Jenin"

<http://www.pbs.org/wnet/wideangle/episodes/5120/>
:)

PREPRIČAJ. ;)

Nije interesantno da prepričam ;)

Odvojite 50tak minuta koliko traje film ili malo duže ako imate problema sa konekcijom i posle ćete mi zahvaljivati ;)

Film je neviđeno dobar i daje pitanja na neke teme odavde.

Inače, snimljen je skoro, tako da prikazuje trenutnu sliku tj. nije bajat. :)

Koji si ti Aleksantar iz Leskovac ili BG? :)

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:51 pm

Jovan Culibrk je napisao: Ko želi može da pročita i knjigu "Psalm in Jenin", takođe je preporučljivo. Biće zanimljivo na koji će način Emir Kusturica videti kolaž Svetе Zemlje u svom novom filmu, kojeg treba da počne da snima vrlo brzo.

Možete li mi reći gde mogu da nabavim tu knjigu? :)

Da li će on taj film raditi po toj knjizi, ili?

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:53 pm

Knjiga mislim da postoji samo na ivritu i na engleskom, a Amazon je verovatno najbrži način da se nabavi. Kusturica neće raditi po toj knjizi a radnja se, koliko znam, odvija na putu iz Gaze u Ramalu.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:54 pm

antoniuss je napisao:

Koji si ti Aleksantar iz Leskovac ili BG? :)

Iz Leskovac bre :))))

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 7:55 pm

Da li i dalje postoji veliki prliv jevrejskog stanovnistva iz celog sveta u Izrael? Kakva je ekonombska situacija u Izraelu? Da li su neki vernici u boljoj ekonomskoj poziciji od drugih?

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 7:55 pm

aleksandar je napisao:

antoniuss je napisao:

Koji si ti Aleksantar iz Leskovac ili BG? :)

Iz Leskovac bre :))))

Kasno sam video lokaciju. :ugeek:

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:57 pm

Jovan Culibrk je napisao:Knjiga mislim da postoji samo na ivritu i na engleskom, a Amazon je verovatno najbrži način da se nabavi.Kusturica neće raditi po toj knjizi a radnja se, koliko znam, odvija na putu iz Gaze u Ramalu.

Hvala Vam, pokušaću da je nađem :)

Ja sam mislio da je možda znate gde tačno mogu da je nađem ili je Vi imate, pa da je iskopiram ako ništa drugo.

Ako je engleski u pitanju, to nije nikakav problem, znam ga kao srpski :D

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 7:57 pm

Da probam pomalo da saberem stvari: ako pogledate Deklaraciju nezavisnosti Izraela, koja služi umesto ustava, pošto ga Izrael nema, očigledne su dve stvari: 1. Izrael je država sa izrazitom verskom dimenzijom, iako se Bog u Deklaraciji ne pominje, osim u metaforičkom izrazu "Kamen Izrailjev" i 2. Izrael se osetio obavezan da se u svom temeljnog aktu obaveže da će čuvati prava ostalih vera u novoproglashednoj državi.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 7:59 pm

antoniuss je napisao:

aleksandar je napisao:

antoniuss je napisao:

Koji si ti Aleksantar iz Leskovac ili BG? :)

Iz Leskovac bre :))))

Kasno sam video lokaciju. :ugeek:

Ccc, zelena kornjačice, treba ti kod čika doktora da ideš, :P
godine čine svoje :D

A ako misliš na Aleksandra koji je sedeo između nas u "Dačo"-i, ni on nije iz Beograda, već iz Kragujevca :D

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 8:00 pm

Jovan Culibrk je napisao: Izrael se osetio obavezan da se u svom temeljnom aktu obaveže da će čuvati prava ostalih vera u novoproglashedenoj državi.

Kojim zakonima?

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 8:01 pm

Beba je napisao:

Jovan Culibrk je napisao: Izrael se osetio obavezan da se u svom temeljnom aktu obaveže da će čuvati prava ostalih vera u novoproglashedenoj državi.

Kojim zakonima?

Ako: Religious courts would maintain exclusive jurisdiction over all aspects of personal status. The principal aspects of this would relate to birth, marriage and divorce.

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:02 pm

Imam je i znam gde se može naći, ali...ova tema s razlogom nosi naslov "Pogled iz Izraela".

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pon Dec 21, 2009 8:03 pm

aleksandar je napisao:[

Ccc, zelena kornjačice, treba ti kod čika doktora da ideš, :P
godine čine svoje :D

A ako misliš na Aleksandra koji je sedeo između nas u "Dačo"-i, ni on nije iz Beograda, već iz Kragujevca :D

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 8:04 pm

Jovan Culibrk je napisao: Imam je i znam gde se može naći, ali... ova tema s razlogom nosi naslov "Pogled iz Izraela".

Ok, izvinjavam se ako sam Vas uvredio...

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:05 pm
"Kojim zakonima?"

Venčanima u crkvi ili džamiji (ili po Bahai pravilima itd.) priznaje se brak, a iste institucije su nadležne i za eventualni razvod. Jedino što jeste neizvodljivo, to je sklopiti ili razvesti brak pred državnim organima.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:06 pm
"Ok, izvinjavam se ako sam Vas uvredio..."

Nije se niko uvredio nego ne znam kako da Vam knjigu dostavim iz Izraela gde živim!

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 8:07 pm

Jovan Culibrk je napisao: "Kojim zakonima?"

Venčanima u crkvi ili džamiji (ili po Bahai pravilima itd.) priznaje se brak, a iste institucije su nadležne i za eventualni razvod. Jedino što jeste neizvodljivo, to je sklopiti ili razvesti brak pred državnim organima.

Ok, a ako toga uopšte ima, kakva je onda situacija ako je u pitanju brak između dve osobe različitih religija?

aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 8:07 pm

Kakav je slučaj sa mesovitim brakovima? Da li oni moraju da odlaze u druge zemlje? Da li se onda priznaje takav gradjanski brak?

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:11 pm

Mešoviti brak se može sklopiti samo van granica Izraela, ali se kao takav priznaje po dolasku/povratku u Izrael. Od samog nastanka države, a danas pogotovo, postoji pokret za uvođenje građanskog braka. Zanimljivo da ga zastupaju određene struje i na desnici kao i na levici - npr. Israel Beiteinu čiji je šef sadašnji ministar spoljnih poslova Avigdor Liberman. Što se tiče teritorija Palestinske samouprave, u njoj takođe ne postoji građanski brak.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 8:11 pm

Jovan Culibrk je napisao:

Nije se niko uvredio nego ne znam kako da Vam knjigu dostavim iz Izraela gde živim!

Aha, zato je "Pogled iz Izraela"! :idea:

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 8:15 pm

Ako moze jedno pitanje vezano za Vas :)) Kakvo je Vase islustvo i da li ste imali neka negativna iskustva kao sto je navedeno u jednom od tekstova?

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:19 pm

Sigurno da sam imao i ružnih i lepih iskustava; ovakvih kao iz teksta svakako.

Međutim, ono što je meni bilo zanimljivo, to je da je upravo novina koja je konzervativna, kao što je "Jerusalem Post" objavila ovaj tekst i to na velikom prostoru: to je dobar primer kako se jedno društvo hvata u koštač sa samim sobom i svojim problemima.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Pon Dec 21, 2009 8:22 pm

Meni niste odgovorili na pitanje o izgradnji naselja u Zapadnoj obali. Kao sto rekoh nisam imao nameru da vrednosno postavim pitanje. Zanima me samo kako se na to gleda tamo, s obzirom da je to cesto pitanje u medijima.

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Pon Dec 21, 2009 8:24 pm

Posto je vec kasno ja bih samo da Vam se zahvalim i pozelim sve najbolje!!! :)

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Dec 21, 2009 8:26 pm

Tijana je napisao:Posto je vec kasno ja bih samo da Vam se zahvalim i pozelim sve najbolje!!! :)

Da, hvala puno. Dosta sam saznala...
Prijatno!

Re: Pitanja za diskusiju

Postod aleksandar » Pon Dec 21, 2009 8:27 pm

Beba je napisao:

Tijana je napisao:Posto je vec kasno ja bih samo da Vam se zahvalim i pozelim sve najbolje!!! :)

Da, hvala puno. Dosta sam saznala...

Prijatno!

Hvala puno i ostajmo u kontaktu ;)
aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:29 pm

"Meni niste odgovorili na pitanje o izgradnji naselja u Zapadnoj obali."

Pa odgovorio sam načelno - da ona nema mnogo veze sa odnosima verskih zajednica u Izraelu, zato što ta naselja nemaju nikakvu versku težinu. Mnogo više je osjetljivo pitanje Starog Grada, odnosa moći na Gori hrama npr. - ne zaboravite da su naselja građena i grade se i nije bilo velike buke oko toga, a jedan Šaronov dolazak na Goru hrama 2000. godine bio je povod za Drugu intifadu.

Sa druge strane, mesto gde zaista postoji velika tenzija kad je u pitanju građenje je Silwan - mesto izvornog Davidovog Jerusalima, koje još od rimskog vremena nije živo i nalazi se van današnjih zidova grada, na južnim obroncima. To je danas arapsko selo, u kome se nalaze arheološke iskopine, i to selo Jevreji pokušavaju da nasele. Tu su sukobi svakodnevni ali to je izuzetak koji potvrđuje pravilo, jer samim tim što je to mesto izvornog Davidovog Jerusalima, ono ima prevashodno verski značaj.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Pon Dec 21, 2009 8:31 pm

Sada vas i ja pozdravljam. Svako dobro želim!

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Pon Dec 21, 2009 8:31 pm
Hvala na odgovorima!

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 4:24 pm

Iako,za neke,veoma konfuzno stanje i prilika za konflikte, meni se status quo čini kao najbolje moguće rješenje i idealna podloga za razvoj i jačanje ekumenske inicijative. Takođe,to je prilika da se na djelu pokaže vjernička samlost i ljubav prema bližnjem. Mislim da bi za sve aktere ove situacije polazna misao trebala biti: "Kako bi sam Isus volio da nas vidi u ovom trenutku?". Činjenica je da sve kršćanske opcije polažu jednako pravo na Isusa i tako treba da ostane. Ali to treba da bude podloga za jačanje njihovog zajedništva i bratskih odnosa jer temelji vjerovanja kod svih su jednaki,ma koliko se neki trudili da razlike prikažu jako velikima.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 4:28 pm
Što se tiče druga dva pitanja,na žalost kasno sam dobila članke(tek danas) pa mi treba još vremena. Izvinjavam se ako je nešto bio moj propust!

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 4:50 pm

Status quo nije svakom dao jednak prava, nego je zaledio situaciju onaku kakva je bila 1852. godine. Zahtevalo bi to podrobnu analizu, ali ukratko se može reći da npr. Hramom vaskrsenja upravlja Pravoslavna jerusalimska patrijaršija uz učešće - u različitim stepenima - rimokatoličke, jermenske, sirijske, koptske i etiopske crkve.

Situacija je vrlo dinamična - od grubih sukoba jedan dan (o kojima čestu pišu novine, tako da nemapotrebe da ih opisujem), dolazi do neočekivane saradnje i razumevanja drugi dan. Npr (bez vrednosnog opredeljivanja) pre neku godinu su verske vode hrišćana, muslimana i Jevreja zajedno i jednoglasno tražili da se ne vrši gay parada u Jerusalimu.

U takvim uslovima, sigurno da se neko oseća zakinut, drugi pokušava da protumači Status quo na način koji mu odgovara da zadobije više prostora i moći a neko se trudi da sačuva on što ima.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:01 pm
Pozdrav.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:05 pm
Ovo je ono sto sam ja nasla o statusu quo, uspostavljenom 1852.:

"In Israel, the term refers to an informal agreement conducted in 1947 between the secular leadership of the Zionist movement in Palestine and leaders of the Orthodox Jews, which created a framework for the establishment of the country. This agreement lays out ground rules for the relationship between state and religion in four major issues: Shabbat, education, Kashrut, and matrimonial law. It has been more or less maintained throughout the country's existence. It might also refer to the arrangement formalized in 1852 for the division of custodianship among a number of Christian communities for various important Christian holy sites of the Holy Land."

"The concept of the "status quo" was introduced in 1852, when the Ottoman Sultan Abdul Mejid, in a futile attempt to avoid a war, issued a decree freezing the rights of worship and possession of the religious communities in the Holy Places of Christendom. The decree terminated the bloody rivalry between the Greek Orthodox patriarchate and the Roman Catholic church for predominance in the Christian sanctuaries and recognized the paramount rights of the Greek Orthodox church in the Holy Places affirmed since 1757.² In 1853, the sultan issued another decree, which transferred the power of jurisdiction over the sanctuaries from the local officials in Palestine to the Sublime Porte. Subsequently, Article 62 of the Treaty of Berlin (1878) proclaimed the inviolability of the decree of 1852 and declared it the "Status Quo of the Holy Places." The successive governments of Palestine, the British Mandate, and the State of Israel further maintained the regulations as set forth by the status quo of 1852." -<http://journals.cambridge.org>

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 6:05 pm
dragi svi, posto imamo tehnickih problema sa logovanjem na chat, moracemo da veceras umesto chata komunikciju obavimo preko foruma. predavac je tu, i spreman je da odgovara na pitanja. dakle, postavljajte pitanja, i cekajte odgovore...

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:11 pm

Da, to su oba značenja temina Status quo koja postoje u Svetoj Zemlji, tj. u Državi Izrael. Ako ste pogledali Deklaraciju nezavisnosti Izraela, primetili ste da postoji deo koji se odnosi na verska prava gde se Izrael obavezuje da će ih poštovati: čak i gradonačelnik Jerusalima - uključujući i aktuelnog - prilikom inauguracije ističe da će poštovati Starus quo i čuvati ga.

Kako tumačite ovakav značaj koji je pridat ovoj klauzuli u legislaturi i politici?

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 22, 2009 6:16 pm

Postovani profesore,

zanima me nesto vise o Centru za jevrejsko-hriscanske odnose. Kakva je to institucija, tj. organizacija? Da li su u njoj pretezno verska lica? Ko im je primarna ciljna grupa kojoj se obracaju, da li je sira javnost ili opet verska lica? Koliko je uticajna i koliko doprinosi poboljsanju odnosa?

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:19 pm

Verujte da je Jerusalim pun tolikog broja centara i instituta da bih morao da imam nešto više podataka o ovom o kojem govorite da bih znao tačno o čemu se radi. Iz toga već možete zaključiti da ako uticaj tog Centra i postoji, on postoji na određenom i to prilično uskom nivou.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Uto Dec 22, 2009 6:20 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Uto Dec 22, 2009 6:19 pm

Zanima me, zato sto nisam znala puno za ova tema, dal i danas, ovih dana, Evrei se isto ponasaju kao sto je opisano u tekstu, ako je odgovor da, zanimam me vase razmislanje zasto je to tako? Koj je razlog da pljes na neko samo zato sto nije Evrein. Dal mozda to je neka simbolika sa dubli znacaj?

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod kaca » Uto Dec 22, 2009 6:23 pm

imam konkretno pitanje i zao mi je ako mozda skrenem na tren sa textova koje smo trebali spremiti ali zaista me zanima - cemu strah i mrznja od jevrejske zajednice vec stotinama godina??? cemu njihov progon i besomucno ubijanje, izmislajne prica i legendi, pa cak i izmisljene interpretacije talmuda???
kuda sve to vodi?

kaca

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:24 pm

Jovan Culibrk je napisao:Da, to su oba značenja temina Status quo koja postoje u Svetoj Zemlji, tj. u Državi Izrael. Ako ste pogledali Deklaraciju nezavisnosti Izraela, primetili ste da postoji deo koji se odnosi na verska prava gde se Izrael obavezuje da će ih poštovati: čak i gradonačelnik Jerusalima - uključujući i aktuelnog - prilikom inauguracije ističe da će poštovati Starus quo i čuvati ga.

Kako tumačite ovakav značaj koji je pridat ovoj klauzuli u legislaturi i politici?

da, ali nisam sigurna da li sam sve dobro shvatila; ovim aktom se garantuje mogucnost svake verske zajednice da postuje i izvrsava prava clanova svoje verske zajednice, sto je pod njenom verskom jurisdikcijom? znaci da se drzava povlaci pred tim zadacima?

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:27 pm

Misljam da tekst iz "Jerusalem Posta" dosta dobro analizira ovu pojavu. Bilo bi dosta vremena potrebno da je raščlanimo, ali prvo da podemo od toga da jevrejska zajednica istorijski nema - ili barem nema jaku - tradiciju misionarstva. Čuvena Hazarska polemika je jedan od retkih tragova jevrejske misije. Ona se uvek trudila prvenstveno da sačuva sebe onaku kakva je data. Na to se nadovezuje socološki fakt, a to je skoro dvehiljadugodišnje življenje u dijaspori, rasejanju, u vrlo često neprijateljskom okruženju i u getu. Formalno - ovo koji pljuju, pljuju jer su učeni da su drugi nečisti, suštinski - radi se o osveti a po mom mišljenju i osećaju ugroženosti. Ako mene pitate, onaj koji pljuje pokazuje da umom još uvek živi u getu i da mu Država Izrael nije donela slobodu.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 22, 2009 6:29 pm

Centar je iz Jerusalima i pominje se u prvom tekstu, ali se slazem sa Vama da mi Vas odgovor dovoljno o govori. Hvala

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:31 pm

"ovim aktom se garantuje mogucnost svake verske zajednice da postuje i izvrsava prava clanova svoje verske zajednice,"

Delimično ste u pravu - ako pogledate ono što smo juče raspravljali, videćete da u Izraelu npr. ne postoji građanski brak; sklopljen pred rabinom, sveštenikom ili muftijom, on će biti priznat, ali nema mogućnosti da se npr. hrišćanin i muslimanka uzmu u opštini. Na ovaj način svakao da su verske zajednice zatvorene u sebe i stavljene u situaciju da žive jedni kraj drugih ali ne jedni sa drugima. Razlika je jasno povučena između njih.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:34 pm

Ako je to ovaj centar koji se pominje u tekstu u "Jerusalem Post"-u, on ima određenu akademsku i političku aktivnost na vrhu - organizuje recimo povremene susrete teologa, kako rimokatoličko-jevrejske, tako i pravoslavo-jevrejske. SA obzirom na neznanje koje se pokazuje u odnosu jednih prema drugima, mislim da bi nam trebalo mnogo više akademske aktivnost da bismo došli do rezultata.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 22, 2009 6:36 pm

Na nekoliko mesta i u raznim tekstovima sam nailazila na podelu Jevreja u Izraelu na sekularne i religiozne. Sta znaci ta podela, da li ima nekakav sustinski znacaj, s' obzirom da se u Izraelu postojanje bilo cega sekularnog dovodi u pitanje?

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Uto Dec 22, 2009 6:37 pm

Hvala na pitanje, evo jos jedno :)

Ako neki Hrishcanin zeli da se ozeni za Evrejku, sta bi on morao da ucini za taj brak da bude validan? Kad pitam sta bi trebalo da ucini, zanimaju me obredi, nacini na koj on moze da postane "Evrein" - dal mozda znate za neki slican primer.

Kako drustvo gleda na to? Dal je to dozvoljeno? opravdano?

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 6:39 pm

Mene zanima da li i u čemu ima razlike izmedju Izraela i Irana.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:40 pm

Kaca, na vaše pitanje može se odgovoriti višestruko. Da govorimo na najprizemnijem nivou, Jevreji jesu bili u "underdog" poziciji tokom dugog niza vekova; ni hrišćanstvo ni islam ih sigurno nisu tretirali kao jednakve članove društva - naravno sa raznim varijacijama. Da pomenemo samo u poslednjih nekoliko vekova - da ne ulazimo u to da su krstaški ratovi počeli okoljem Jevreja u Nemačkoj, ali krstaši nisu imali milosti ni prema kome - pogrome na području današnje Ukrajine i holokaust. Njihov zazor od sredina u kojima su živeli je razumljiv. Da li on opravdava ponašanje opisano u tekstu iz "Jerusalem Posta"? Svakako ne.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:44 pm

Jovan Culibrk je napisao: Mislim da tekst iz "Jerusalem Posta" dosta dobro analizira ovu pojavu. Bilo bi dosta vremena potrebno da je raščlanimo, ali prvo da podemo od toga da jevrejska zajednica istorijski nema - ili barem nema jaku - tradiciju misionarstva. Čuvena Hazarska polemika je jedan od retkih tragova jevrejske misije. Ona se uvek trudila prvenstveno da sačuva sebe onakvu kakva je data. Na to se nadovezuje socološki fakt, a to je skoro dvehiljadugodišnje življenje u dijaspori, rasejanju, u vrlo često neprijateljskom okruženju i u getu. Formalno - ovo koji pljuju, pljuju jer su učeni da su drugi nečisti, suštinski

- radi se o osveti a po mom mišljenju i osećaju ugroženosti. Ako mene pitate, onaj koji pljuje pokazuje da umom još uvek živi u getu i da mu Država Izrael nije donela slobodu.

(mislim da moje poslednje pitanje nije poslato, pa evo opet da probam)
kako biste prokomentarisali trenutno stanje jevrejske zajednice u svetu, tj. dijaspori? mnogi je shvataju kao vrlo ujedinjenu i uticajnu. takodje, kako su mi neki drugovi iz inostranstva objasnili, oni svoje "jevrejstvo" (izvinjavam se ako zvuci pogrdno) ne shvataju samo kao versko opredeljenje ili neko davno poreklo, vec kao kljuc njihovog identiteta. stoga, ako sam razumela, cini mi se da su daleko slozniji, ujedinjeniji sirom sveta od na primer, srpskih pravoslavaca u inostranstvu.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:46 pm

Prohora: Konverzija u Izraelu je dug, striktan i složen proces koji je isključivo u rukama ortodoksnog rabinata i na nju se gleda pozitivno ako kandidat smogne snage a kroz taj proces prođe. Manje striktni procesi konverzije, koji postoje u reformskom judaizmu, nisu priznati ni validni u izraelskom društvu.

Elvisa: Pitanje Vam je prilično široko, a ja zaista nisam stručnjak za Iran. Ako govorimo o ljudskim pravima i toleranciji, znam da u Iranu smrtna kazna itekako postoji za razliku od Izraela (jedini čovek koji je njoime kažnjen od 1948. godine bio je Adolf Eichmann).

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod kaca » Uto Dec 22, 2009 6:47 pm

hvala na odgovoru :)

imam jos jedno pitanje! po cemu su ortodox jews razlikuju u judeizmu?

kaca

Re: Pitanja za diskusiju

Postod dragana » Uto Dec 22, 2009 6:48 pm

Pominje se da su se odnosi sa hriscanskim zajednicom pogorsali u poslednjih 20 godina. Koji su po Vama glavni razlozi za to? Jasno mi je da postoji veliko neznanje o hriscanskoj zajednici sto vodi predrasudama, a nekada i ka mrznji. Ali verujem da ni ranije to nije bilo drugacije. Sta se to promenilo, pa mnogi izjavljuju da su se odnosi pogorsali? Da li je samo

zanemarivanje problema i guranje pod tepih, od strane na prvom mestu vlast, dovoljno da incidenti i maltretiranja hrscanskih sveštenika i dr. postanu svakodnevna pojava?

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:49 pm

Jovan Culibrk je napisao:"ovim aktom se garantuje mogucnost svake verske zajednice da postuje i izvrsava prava clanova svoje verske zajednice,"

Delimično ste u pravu - ako pogledate ono što smo juče raspravljali, videćete da u Izraelu npr. ne postoji građanski brak; sklopljen pred rabinom, sveštenikom ili muftijom, on će biti priznat, ali nema mogućnosti da se npr. hrišćanin i muslimanka uzmu u opštini. Na ovaj način svakao da su verske zajednice zatvorene u sebe i stavljene u situaciju da žive jedni kraj drugih ali ne jedni sa drugima. Razlika je jasno povučena između njih.

da li to znaci da se i politicka i gradjanska prava garantuju samo predominirajucoj verskoj zajednici? kako se resavaju gradjanski sporovi? da li su drzavni sudovi zaduzeniza njih?

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:50 pm

Olivera: ne znam koliko je pitanje "snage dijaspore" relevantno za našu temu, ali sigurno da je dugogodišnje iskustvo rasejanja uticalo na homogenost kako Jevreja, tako npr. i Jermenima i Grka, čije su dijaspore isto tako solidno organizovane i ako hoćete baš, i uticajne u SAD.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:52 pm

Elvisa je napisao:Mene zanima da li i u čemu ima razlike izmedju Izraela i Irana.

Mislis, zato sto je Iran teokratska zemlja?

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 6:55 pm

Dokle seže ta podjeljenost društva? Ko presuđuje za prekršaj prolaska aroz crveno na semaforu? Ko presuđuje strancu koji nešto ukrade? I po kojem zakonu?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 6:56 pm

Olivera: "da li to znaci da se i politicka i gradjanska prava garantuju samo predominirajucoj verskoj zajednici? kako se resavaju gradjanski sporovi? da li su drzavni sudovi zaduzeni za njih?"

Da jevrejska zajednica, kao najbrojnija, svakako dominira u političkom životu, očigledno je. No, građanska prava, barem na nivou zakonodavstva, nisu verski ograničena, niti rabinski sud presuđuje između hrišćanina i Jevrejina nego sudija. U tom pogledu je važno istaći da je izraelski Vrhovni sud vremenom postao vrlo uticajan u zemlji i važan čuvar prava građana. E sada, treba znati da u Izraelu postoje i "državljeni" i "građani", ali to je već druga tema.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 6:58 pm

Za Oliveru: Da na to mislim. I na jedan krovni zakon za sve,bar u nekim stvarima. Naglašavam,ni sama nisam neki vele stručnjak za Iran. imam samo opšte obrazovanje.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 6:58 pm

Jovan Culibrk je napisao:Olivera: ne znam koliko je pitanje "snage dijaspore" relevantno za našu temu, ali sigurno da je dugogodišnje iskustvo rasejanja uticalo na homogenost kako Jevreja, tako npr. i Jermenja i Grka, čije su dijaspore isto tako solidno organizovane i ako hoćete baš, i uticajne u SAD.

Ne, nisam bas mislila na "uticaj", verovatno sam lose postavila pitanje. Mislila sam samo na pitanje identiteta, koliko je ono danas jednom Jevrejinu bitno, narocito ukoliko ne zivi u Izraelu. Ovo sam postavila jer je bilo reci o zatvorenosti te verske zajednice u prošlosti.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:00 pm

Kaca: "imam jos jedno pitanje! po cemu su ortodox jews razlikuju u judeizmu?"

Ako gledamo iz naše teme, oni se odlikuju po zatvaranju u svoje četvrti iz kojih retko izlaze ali ne odlikuju se - kao zajednica - velikom trpeljivošću ukoliko u njihovom kraju rušite njihove propise - npr. ako pokušate da se probvezete kolima na šabat kroz ortodoksnu četvrt, nije nemoguće da vam oštete automobil. Tek u poslednje vreme, oni počinju da se pojavljuju kao politička snaga koja nastoji na "sakralizaciji" Jerusalima pa recimo, demonstriraju ispred preduzeća koja rade šabatom, što nije baš dobro primljeno u ostraku Jerusalima i izraelskog društva uopšte.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Uto Dec 22, 2009 7:02 pm

hoce li ovde biti i cetvrta cet sesija?

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Uto Dec 22, 2009 7:04 pm

Dal danas postoji neka tendencija, svesna masa koja ima snage da se bori za ..pr. gradjanski brak, neko da ima pravod a bude atesit...da ne mora da pripada na bilo koja religija...i slicno

i zanima me Profesore, dal ste razumeli moje odgovre na forumu, zato sto su bili na makedonski...a sad kao sto vidite pricam srpski :) (nadam se da je pribлизно srpski :)

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 7:05 pm

Aki K. je napisao: hoce li ovde biti i cetvrta cet sesija?

da, sve chat sesije ce biti ovde.. zapravo to nisu vise chat sesije, ali hajde da se uzivimo u to da jesu... :))

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 7:06 pm

Čini mi se da nije došlo moje malo prije postavljenog pitanja: kako se postaje ,odnosno ko je državljanin a ko građanin Izraela?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:08 pm

Dragana: "Sta se to promenilo, pa mnogi izjavljuju da su se odnosi pogorsali? Da li je samo zanemarivanje problema i guranje pod tepih, od strane na prvom mestu vlast, dovoljno da incidenti i maltretiranja hrscanskih svestenika i dr. postanu svakodnevna pojava?"

Pokušaču da ponudim nekoliko odgovora. Prvi, i najtragičniji, je užasan pad obrazovanja u Izraelu, naročito kada govorimo o osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju. (Recimo, ruski Jevreji koji su se devedesetih useljavali u Izrael su zbog toga osnivali svoje posebne škole). Drugi je dominacija verskog ili nacionalnog u obrazovanju i ozbiljan nedostatak opštег znanja i kulture. To je bilo mnogo drugačije u vreme kada su evropski Jevreji dominirali javnim i univerzitetskim životom Izraela. Mnogo je bolje kada je u pitanju tehničko obrazovanje, te nauke tipa ekonomije, medicine i farmacije, ali su humanističke nauke u ozbiljnoj krizi. Konačno, radi se o američkom talasu nacionalno-religioznih Jevreja koji su počeli da se doseljavaju u Izrael posle Šestodnevног rata 1967. doneli jednu tipično američki crno-belu sliku života i nasilan način "udešavanja" realnosti po toj slici.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 7:09 pm

Jovan Culibrk je napisao: E sada, treba znati da u Izraelu postoje i "državljeni" i "građani", ali to je već druga tema.

Zao mi je sto, zalazim u drugu temu, ali da li biste mogli samo par recenica o tome? Pod građanima se podrazumevaju manjine, kao muslimanska?

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod vlado » Uto Dec 22, 2009 7:12 pm

Marko Vujacic je napisao:

Aki K. je napisao:hoce li ovde biti i cetvrta cet sesija?

da, sve chat sesije ce biti ovde.. zapravo to nisu vise chat sesije, ali hajde da se uzivimo u to da jesu... :))

Marko, dali i za ovde trebamo biti na Exploreru? :D

vlado

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 7:14 pm

vlado je napisao:

Marko Vujacic je napisao:

Aki K. je napisao:hoce li ovde biti i cetvrta cet sesija?

da, sve chat sesije ce biti ovde.. zapravo to nisu vise chat sesije, ali hajde da se uzivimo u to da jesu... :))

Marko, dali i za ovde trebamo biti na Exploreru? :D

:)... sve edno...

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:16 pm

Prohora: slobodno pišite na makedonskom, ja sam po obrazovanju (a i po kulturi) jugoslavista.

Elvisa: Pitanje državljanstva je jedno od najkontroverznijih u Izraelu: državljeni Izraela su ili Jevreji ili porodično vezani za Jevreje (npr: ruski Jevrejin je oženjen hrišćankom - po zakonu oboje postaju državljeni Izraela), ili su neko ko je tradicionalno naseljen u Izraelu (Druzi, Arapi, itd.), dok su građani Izraela oni koji su na druge načine naseljeni u Svetoj Zemlji, npr. Amerikanac koji je u Izraelu dugi niz godina. Njihova prava i obaveze nisu iste.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 7:17 pm

Marko Vujacic je napisao:
da, sve chat sesije ce biti ovde.. zapravo to nisu vise chat sesije, ali hajde da se uzivimo u to da jesu... :))

znaci moguce je da ucestvujemo i u ovom drugom delu?

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 7:19 pm

Olivera je napisao:

Marko Vujacic je napisao:
da, sve chat sesije ce biti ovde.. zapravo to nisu vise chat sesije, ali hajde da se uzivimo u to da jesu... :))

znaci moguce je da ucestvujemo i u ovom drugom delu?

naravno, sporije je malo, svakako ako imate jos pitanja, feel free..

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:21 pm

Prohora: Što se tiče Vašeg pitanja o "snagama koje se bore za sekularnu državu" (parafraziram), svakako da ih ima i o tome sam sinoć pisao relativno mnogo. Ako ste ateista a želite da se oženite, ili ćete to ipak učiniti sa rabinom, ili ćete ići u inostranstvo i venčati se građanski, ili ćete jednostavno živeti zajedno trudeći se da se nekako izborite sa državom.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 7:24 pm

Da li u toj državi ima iko da je sretan?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Dec 22, 2009 7:26 pm

Za predavaca :

Postovani,

po vama sta je najveći kamen spoticanja izmedju Palestinaca i Jevreja, njihova konstanta borba, previranja, toliko sličnosti a toliko razlika ? :cry:

sestan

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Dec 22, 2009 7:27 pm

Jel mogu sad jedno vrlo konkretno pitanje, da li je moguć, dozvoljen, nesmetan ulazak i izlazak iz ili u Izrael, a za ili iz okolnih arapskih zemalja? Jer, koliko mi se cini Saudijska A. zabranjuje ulazak onima koji u svojim pasosima imaju izraelsku vizu.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:30 pm

Elvisa: Ako me pitate da li u Svetoj Zemlji ljudi žive pod napetošću - žive; da li žive i normalno - isto tako žive. Pišu knjige, snimaju filmove, bune se protiv države, dobijaju Nobelove nagrade za medicinu... A ako me pitate da li od države treba da očekujemo da obezbedi ličnu sreću - ne verujem u to. Što ne znači da u Izraelu nema ljudi koji očekuju da se država mnogo više brine za njih lično nego što to ona čini.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Uto Dec 22, 2009 7:31 pm

Olivera je napisao:Jel mogu sad jedno vrlo konkretno pitanje, da li je moguc, dozvoljen, nesmetan ulazak i izlazak iz ili u Izrael, a za ili iz okolnih arapskih zemalja? Jer, koliko mi se cini Saudijska A. zabranjuje ulazak onima koji u svojim pasosima imaju izraelsku vizu.

ne znam kako je danas (prepostavljam isto), ali znam da se pre desetak godina potvrda o ulasku u izrael nije dobijala lupanjem pecata u pasos vec na posebnom kartonu, bas iz razloga mogucih buducih problema oko ulazaka u druge zemlje

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 7:35 pm

Prosto me zanima da li tamo postoji i jedna kategorija društva koju takvo uređenje zadovoljava. Kod nas,npr. mogu biti jako sretne i zadovoljne dvije kategorije stanovništva: nacionalisti i kriminalci. A tamo?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:35 pm

Sestan: To što Vi pitate je jedan od dva velika "Sveta Grala" amerikanizovane politologije, pogotovo devedesetih. Drugi je "Koje je rešenje balkanske krize?". Nepristajanje na takvu postavku stvari je osnova da se iz amaterizma počne baviti naukom.

Olivera: Pitanje putovanja zavisi od odnosa Izraela i dotične arapske (ili muslimanske) zemlje. Znači, npr. Jordan i Egipat imaju mirovne ugovore sa Izraelom i iz tih država se bez problema ulazi i izlazi. No, ako ste npr. bili u Libanu ili Siriji, koji nemaju mirovni ugovor sa Izraelom, nećete ući u Izrael i obrnuto.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:38 pm

Elvisa: "Kod nas,npr. mogu biti jako sretne i zadovoljne dvije kategorije stanovništva: nacionalisti i kriminalci."

Muslim da bi Vam npr. svaki nacionalista (pogotovo na tlu bivše SFRJ) rekao da su kod nas najzadovoljniji Soroševi plaćenici. Trava je uvek zelenija sa druge strane ograde.

Što se Izraela tiče, mislim da mainstream jevrejskog stanovništva može sebe da pronađe u postojećim državno-pravnim okvirima.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Uto Dec 22, 2009 7:43 pm

evo i pitanja s moje strane, nadam se da cu uspeti da ga postavim jer imam trenutno velikih problema s internet vezom: na jednoj konferenciji sam imao prilike da cujem i izlaganje osobe koja se bavi kulturom secanja (konkretno izraelom i srbijom), a cijeg imena nazalost ne mogu sad da se setim, a ne smem da ga trazim po kompjuteru u strahu da ne ostanem opet bez konekcije za to vreme. tu je izneta teza da kasnije uvodjenje dana kojim se obelezava secanje na holokaust, zatim izdvajanja jad vasema van planine hercl, kao i dug period u kome nije bio izgradjen direktni put izmedju pl. hercl i jad vasema - da je to sve zato sto se zrtve holokausta posmatraju s izvesnim osudjivanjem sto se nisu borili poput zrtava palih u ratovima s arapskim zemljama, vec su prakticno bez otpora isli u klanicu (s tim u vezi, i holokaust se obelezava pre svega u svetu pobune u varsavskom getu, a ne dominantno u svetu nevinih zrtava). sta mi vi mozete reci o tome i da li vam se cini da je takva atmosfera u izraelu, pre svega medju cionistima i ortodoksnim grupama, ali i medju umerenijim strujama i samom drzavom?

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 7:44 pm

Ako može odgovor na ranije postavljeno pitanje: ko je nadležan za prekršaje prolaska kroz crveno na semaforu? Ko za krađu koju je počinio stranac? I po kojem zakonu? Da li postoji jedan državni zakon za sve vjere i ko ga donosi?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Dec 22, 2009 7:45 pm

Jel mislite da bi bilo moguce politicki ososobiti zajednicu drzavu palestinsku- izraelsku? nesto sllicno kao federacija i RS u BiH a unitarna zemlja? Jel bi to funkcioniralo?

sestan

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:47 pm

Aki, kratko će Vam odgovoriti: ovo što ste Vi opisali, važilo je pedesetih godina. Već sa Ajhmanovim procesom početkom šezdesetih, preživeli holokausta izašli su u javnost na velika vrata, a sa uvođenjem orazovanja o holokaustu osamdesetih i Beginovom erom, sve se potpuno promenilo. Danas je holokaust veoma važan deo identiteta prosečnog Izraelca, iako postoje velike rasprave o tome koliko on znači za mlade generacije.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Uto Dec 22, 2009 7:53 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:52 pm

Sestan: Ovde mene (a nadam se i nas) zanimaju odnosi verskih zajednica - pravoslavni Arapi (npr.) se nalaze jednom polovinom na izraelskim a drugom na palestinskim teritorijama. Oni su povezani i rodbinski i kulturno i verski. Pri tome, iseljavaju se sa palestinskih teritorija u sve većem broju. Kako i zašto? Voleo bih o tome da više pričamo.

Što se tiče države, Srđa Trifković je napisao jednu izvanrednu burlesku pod naslovom "Dejton na Jordanu" u kojoj opisuje kako međunarodna zajednica stvara državu sastavljenu od Republike Izraelske i Federacije Zapadne obale i Gaze. Bez obzira šta ko mislio o autoru, ovo toplo preporučujem za čitanje. A rezultati bi bili i gori nego u bivšoj SFRJ (BiH se teško mogu posmatrati van jugoslovenskog okvira), gde je politički amaterizam Evrope i SAD, da ne pominjemo naš, napravio katastrofu.

Poslednji put menjao Jovan Culibrk dana Uto Dec 22, 2009 7:54 pm, izmenjena samo jedanput

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Uto Dec 22, 2009 7:54 pm

Jovan Culibrk je napisao: Aki, kratko će Vam odgovoriti: ovo što ste Vi opisali, važilo je pedesetih godina. Već sa Ajhmanovim procesom početkom šezdesetih, preživeli holokausta izašli su u javnost na velika vrata, a sa uvođenjem orazovanja o holokaustu osamdesetih i Beginovom erom, sve se potpuno promenilo. Danas je holokaust veoma važan deo identiteta prosečnog Izraelca, iako postoje velike rasprave o tome koliko on znači za mlade generacije.

hvala vam na odgovoru. a zbog cega postoje sumnje u stav mlađih generacija? da li se veruje da se vracaju stavovima iz pedesetih ili da im sve manje znace religijski i/ili nacionalni i/ili etnički identitet ili je nesto treće u pitanju?

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Dec 22, 2009 7:54 pm

Jovan Culibrk je napisao:Sestan: Ovde mene (a nadam se i nas) zanimaju odnosi verskih zajednica - pravoslavni Arapi (npr.) se nalaze jednom polovinom na izraelskim a drugom na palestinskim teritorijama. Oni su povezani i rodbinski i kulturno i verski. Pri tome, iseljavaju se sa palestinskih teritorija u sve većem broju. Kako i zašto? Voleo bih o tome da više pričamo.

Što se tiče države, Srđa Trifković je napisao jednu izvanrednu burlesku pod naslovom "Dejton na Jodanu" u kojoj opisuje kako međunarodna zajednica stvara državu sastavljenu od Republike Izraelske i Federacije Zapadne obale i Gaze. Bez obzira šta ko mislio o autoru, ovo toplo preporučujem za čitanje. A rezultati bi bili i gori nego u bivšoj SFRJ (BiH se teško mogu posmatrati van jugoslovenskog okvira), gde je politički amaterizam Evrope i SAD, da ne pominjemo naš, napravio katastrofu.

Molim vas jel me mozete uputiti na taj tekst Trifkovića :). ili samo onaline search, volim bih pročitati malo vise o tome i usporedbu sa balkonom

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 7:55 pm

Dragi prijatelji, blizi nam se 20.00h, Marko voli svoju kucu, :D te bih vas zamolio za mozda jos neko kratko pitanje... Pa da polako privodimo kraju.

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Uto Dec 22, 2009 7:57 pm

Profesore vi blagodaram na odgovorite, jas imam uste nerazjasneti raboti, no denovive ke se rasprasam na veliko :D

Pozdrav na site

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 7:58 pm

[quote="Jovan Culibrk"]Sestan: Ovde mene (a nadam se i nas) zanimaju odnosi verskih zajednica - pravoslavni Arapi (npr.) se nalaze jednom polovinom na izraelskim a drugom na

palestinskim teritorijama. Oni su povezan i rodbinski i kulturno i verski. Pri tome, iseljavaju se sa palestinskih teritorija u sve većem broju. Kako i zašto? Voleo bih o tome da više pričamo.

Može li razlog biti što na izraelskoj strani imaju koliko-toliko uređene društveno-političke odnose,zaposlenje i sl.?

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 7:59 pm

Aki K: Pitanje je uopšte vrednosnog sistema mlađe generacije - koje vrednosti uopšte imaju.

Sestan: Ukucajte u Google "Dayton on Jordan" i smejte se slatko...i gorko.

Prohora: Hvala Vama.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Dec 22, 2009 8:00 pm

Hvala vam puno :)

sestan

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Marko Vujacic » Uto Dec 22, 2009 8:03 pm

Dobro, onda bih se zahvalio nasem vecerasnjem predavacu, mislim da je i pored poteskoca bilo veoma kvalitetno. Nisam ni sumnjavao. I hvala polaznicima sto su ipak ucestvovali. Sve najbolje! Marko

Marko Vujacic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 8:04 pm

Elvisa: Da, sigurno da je to veliki deo odgovora, ali je odgovor i - pogotovo u Gazi - sve veće poistovjećenje nacionalnog sa verskim, znači Arapin ste ako ste musliman. Posledično, pritisak na palestinskim teritorijama na Arape hrišćane je sve veći, i to je bolna činjenica. To se još nije probilo u palestinski javni diskurs, jer još uvek Izraelci njime dominiraju kao glavni neprijatelj i glavna tema, ali je suviše vidno.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jovan Culibrk » Uto Dec 22, 2009 8:04 pm
Pozdrav svima i hvala vam.

Jovan Culibrk

Re: Pitanja za diskusiju

Postod vlado » Uto Dec 22, 2009 8:05 pm
mada se nisam ukljucio u diskusiji, "vatreno" sam citao svaki post. :lol:
pozdrav svima!

vlado

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Dec 22, 2009 8:07 pm
Hvala puno svima,posebno profesoru! Bilo je veoma dobro i korisno.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod kaca » Pon Dec 28, 2009 5:41 pm
1. Status quo je uspostavljen davne 1852. u vreme Otomanskog carstva u vezi međusobnih odnosa hrišćanskih denominacija u Hramu Vaskrsenja i Svetoj Zemlji, kao i odnosima verskih zajednica uopšte. Taj Status quo ima i svoje političke implikacije.
Uveo ga je turski sultan Abdula Mejid u uzaludnom pokusu da izbegne rat – dekret predstavlja zamrzavanje prava bogosluženja I I posedovanje verske zajednice u Svetom mestu hrišćanstva. Dekretem je udjeno I ukinuto rivalstvo Grske pravoslavne patrijarsije I Rimokatoličke crkve za prevlast u hrišćanskim svetilistima.
1878. nakon Berlinskog kongresa proglašena je nepovredivost uredbe iz 1852. godine. Sporazume iz Berlina ga je proglašio “statusom kvo svetih mesta”. Britanski mandat u početku a u danasne vremena država Izrael I dalje su postovali pravila I propise izložene u status quo-u.
2. Kroz ove ceremonije simbolicno se oslikava stradanje jevrejskog naroda i njihovo uzdizanje u modernu državu Izrael. Ceremonije za Dan secanja i Dan Soa obeležavaju stradanje i borbu jevrejskog naroda. Tokom obeležavanja ova dva datuma sva javna mesta za zabavu i razonodu zatvorena I vrse komemoracije na grobljima

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Teodosije » Pon Jan 04, 2010 10:32 am

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegnuta ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojam.

Status quo je pojam koji označava sekularno-religiozni identitet države Izrael. Iako su svi građani države Izrael jednaki pred zakonom, verski karakter jevrejske države se izražava u tome da Jevreji imaju pravo migracije u Izrael, da sve državne kuhinje služe isključivo košer hranu, ne postoji ustanova građanskog braka i slično.

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

Dan sećanja (kada se vrši pomen svih vojnika koji su stradali u izraelsko-arapskim borbama) se slavi odmah ispred Dana nezavisnosti (koji se po svom karakteru ne razlikuje od sličnih dana državnosti u ostalim zemaljama, sem sa izraženijim elementima slavlja). Zanimljiv je potpuni kontrast ove dve proslave: jedna kojom dominira atmosfera tuge i svečanosti, a posle koje skoro odmah sledi neopisiva radost.

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Na hebrejskom, Jerusalim znači „viđenje mira“. Ironija je da je to možda jedan od najpodeljenijih i za neupućene možda čak i najopasnijih gradova na svetu. Grad je bezmalo podeljen na tri dela, između tri vere, i ulaženje iz jednog predela u drugi je vrlo nepreporučeno bez teške pratnje.

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!
(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Tijana » Ned Jan 10, 2010 2:48 am

Tokom XIX veka Jerusalem je, kao i ceo Bliski istok, bio deo Otomanske imperije. U to vreme u Jerusalimu je bio veliki broj hrišćanskih denominacija koje su se zbog prava na sveta mesta stalno sukobile. Zbog konfliktova koji je sve više uzimao maha, 1852. godine uvod se status quo. Tim zakonom se uspostavljaju odnosi između hrišćanskih denominacija koji važe i danas. Interesantno je da je rešenje statusa quo ponovo potvrđeno u ugovoru između pape i države Izrael 1993. godine.

Dan sećanja ili Yom Hazikaron je praznik koji nije religijskog tipa i spada u državni praznik. Posvećen je vojnicim palim u borbama i ratovima. Ovoj proslavi prisustvuju svi vodeći političari i vojni zvaničnici. Proslava dana započinje u 20h u sumrak. Obeležava se glasnim sirenama i pri tom sve staje na minut. Zvanična ceremonija održava se na Zapadnom zidu i pri tom je državna zastava spuštena na pola koplja. Dan sećanja je uvod u Dan nezavisnosti ili Yom Ha'atzma'ut koji je sutradan. Obeležava dan kada su Jevreji dobili svoju državu 14. maja 1948. godine. Praznik se pored Izraela proslavlja i među Jevrejima koji ne žive u Izraelu. Za razliku od Dana sećanja ovaj dan se obeležava slavljem, pesmom i plesom. Njegov karakter je još deo debata jer po nekim to je državni a po drugima i religijski praznik. Ali u poslednje vreme primetno je formiranje religijskog karaktera čitanjem psalama i molitva. Dan Šoa ili Yom Hashoah Ve-Hagevurah uspostavljen je 1951. godine. To je dan posvećen sećanju na žrtve Holokausta iz II svetskog rata. I na ovaj dan zastave su spuštene na pola koplja, nema javnih veselja i zabava. Rituali vezani za ovaj dan jos u fazi kreiranja u sinagogama. Takođe pokušaji da se obeležava u krugu porodice, u svom domu takođe je načinjen. Svakom Jevrejinu se sugerira da na ovaj dan zapali sveću sećanja na sve žrtve Holokausta.

I pored pojedinih težnji da se ovi praznici okarakterišu kao državni. Religijski aspect svakako je prisutan i neizbežan jer religija ima vrlo značajno mesto u formiranju same države Izrael i njine istorije. Iako pristalice sekularizma nastoje da odvoje religiju od države to je još uvek nemoguće učiniti.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Milos » Uto Jan 19, 2010 4:38 pm

Status quo je uspostavljen jos za vreme Otomanske imperije. Turski sultan je priznao status quo, koji se sastojao u nizu uglavnog nepisanih pravila, koja su između ostalog, određivala prava pojedinih crkava. Status quo se odnosio i na pravila koja vladaju unutar bazilike Svetog groba, kao i o pravima i nacinima ponasanja u drugim delovima Svetе zemlje. U buducnosti su i druge zemlje bile garanti statusa quo, i to Rusija, Francuska, kao i Britanija za vreme svog mandata u Palestini.

kada je reč o praznicima, Dan sećanja je državni praznik, koji se obeležava u znak pomena žrtvama holokausta. Zapocinje oglasavanjem sirena u trajanju od dva minuta.

Dan sećanja je neposredno pre Dana nezavisnosti, kojim se obeležava osnivanje države Izrael, odnosno prestanak britanskog mandata, 14. maja 1948. godine.(odlukom Ujedinjenih nacija). Na Dan nezavisnosti Izraelci praktikuju izlete u nacionalne parkove i izletista, koji su tog dana besplatni.

Vazno je istaci da je Izrael drustvo u kojem je jako naglasena verska dimenzija. O tome govori podatak da u Izraelu ne postoji institucija gradjanskog braka.

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod dragana » Sub Feb 06, 2010 8:34 pm

The Ottoman Status Quo Arrangement,
which was introduced in a Firman in 1852, froze the rights

of worship and possession of the religious communities in the Holy Places of Christendom. The introduction of the arrangement represented a futile attempt by Ottoman Sultan Abdul Majid to avoid a war between the Greek Orthodox and Catholic churches over rights relating to some of the holy places in Jerusalem and Bethlehem. Article 62 of the Treaty of Berlin (1878) subsequently proclaimed the inviolability of the decree of 1852 and declared it the ‘Statut Quo of the Holy Places.’ The successive governments of Palestine, the British Mandate, Jordan, and the State of Israel further maintained the regulations as set forth by the status quo arrangement of 1852.

<http://www.passia.org/publications/bull.../page2.pdf>
<http://journals.cambridge.org/action/di...aid=152869>

dragana

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Milena Miskovic » Ned Feb 07, 2010 11:35 pm

Stavovi prema Jevrejima tokom II svjetskog rata i holokausta uglavnom su se kretali od ravnodusnosti do neprijateljstva. I u tom svijetu moralnog kolapsa nasla se mala manjina koja je smogla hrabrosti da se pridržava izuzetnih ljudskih vrijednosti. Jedan od glavnih zadataka Yad Vashema je izraziti zahvalnost drzave Izrael i jevrejskog naroda tim ne-jevrejima koji su svoje zivote izlozili opasnosti da bi spasili Jevreje za vrijeme holokausta. Projekat Yad Vashem je pokusaj bez presedana da zrtve odaju pocast ljudima koji su stajali na njihovu stranu u vrijeme progona i velike tragedije. Temelji se na principu da je svaki pojedinac odgovoran za svoja djela. U vecini slucajeva, ti spasitelji su bili ukljeceni u pruzanje skrovista u vlastitom domu ili prostoru. Drugi nacin pomoci Jevrejima bilo je davanje krivotvorenih dokumenata koje im je omogucilo da zive pod laznim identitetima kao ne-jevreji.

Obiljezavanje Dana Soa, Dana sjecanja imaju ya cilj da podsjete da se svi moraju suprostaviti diskriminaciji, progonima i rasizmu gdje god i kada god se oni pojavili. I da nove generacije mogu da zive postujuci ljudsko dostojanstvo i suprotstavljanjem se mrznji. Politicka podijeljenost Izraela prije svega se bazira na vjerskom faktoru. Zemlja ima demokratsko-teokratski sistem, jer vjera odlucujuce utice na svakodnevni drustveni i privatni život gradjana, bez obzira da li su vjernici ili ateisti. Drzava finansira sve vjerske institucije – Zakoni su prilagodjeni veri. Medjureligiozne netrpeljivosti prerastaju u politicke konflikte kada se manifestuju u javnom životu kao suprotnosti koje ljude dijele ne vise samo na religioznoj vec i politickoj osnovi. Tesko je vjerska osjecanja u Izraelu, kao domu tri religije, uciniti vjerski neutralnim. Ucenja sve tri zajednice predstavljaju manje vise cjelevit pogled na svijet, nacin zivljenja sto mora imati posrednih i neposrednih politickih i drustvenih implikacija. One jedino drze do cuvanja tradicije, posebnosti svoga naroda, ispunjavanja bozje volje i propisa pimljenih preko Mojsija i drugih proroka, sjecanje na neprestano stradanje, ne samo u holokaustu, vec tokom milenijuma, uz skepsu prema liberalnom pogledu na svet.

Milena Miskovic

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod masha » Pon Feb 08, 2010 3:27 pm

ja saljem odgovor samo na prvo pitanje jer mi se cini da posljednje to i nije, a drugo mi je bilo malo komplikirano pa cu ga nastojati poslati do kraja tjedna.

1. "Status quo" odnosi se na pravila koja je turski sultan je u priznao "Status quo" (1757. i 1852.). Riječ je o nizu mahom nepisanih pravila koja vladaju unutar bazilike Svetoga groba, a određuju vlasništvo i prava pojedinih Crkava. Prema tome pravilniku, vlasnici crkve su skupa grčki pravoslavni Jeruzalemski patrijarhat, Franjevačka Kustodija Svetе zemlјe u ime Katoličke Crkve, te Jeruzalemski patrijarhat Armenke istočne pravoslavne Crkve. Usto, određena prava pripadaju i manjim Crkvama. Osim Osmanskog carstva, jamci "Statusa quo" postale su i velike europske sile, posebice Rusija, Francuska, Španjolska, te tadašnje talijanske države, što je kasnije preuzeila Italija.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Pon Feb 08, 2010 11:00 pm

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegnuta ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojam.

Odnos razlicitih hriscanskih verskih zajednica u Svetoj zemlji je obelezen mnogim sukobima oko teritorije, tj. prava na ekskluzivno vodjenje brige o razlicitim svetim mestima, uz Crkvu Svetog groba kao mesto posebno cestih sukoba. Status quo je uveden sultanovim virmanom 1852. godine i propisao je "podelu teritorije" izmedju grčke, jermenske i rimokatoličke crkve. To je i danas na snazi, uz izmene koje su odredjen ideo dale i koptskoj, etiopskoj i sirijskoj crkvi. Ipak, cesta su krsenja ili umisljena krsenja ove podele, zbog cega jos uvek izbijaju sukobi. Sve u svemu, saodnos je veoma netrpeljiv...

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

Izraelska nacionalna mitologija je usmerena postovanju prema zrtvama palim za obnovu domovine i slavljenju te obnove. Mesta glavnih proslava, njihovi datumi i nacini proslave predstavljaju potpuno ociglednu i do detalja razradjenu simboliku koja za cilj ima upravo navedeno u prethodnoj recenici. Ujedno, poslednjih decenija se postovanje sve više odaje i zrtvama medju Jevrejima uopste, a ne samo onima koji su aktivno pali za otadžbinu.

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Za mene nema sumnje da je najvazniji aspekt netrpeljivost i sukobi oko ovozemaljske moci. Sveta mesta tolikih verskih zajednica na jednom mestu prosto zovu da budu mesto saradnje, ali je zov borbe za ekskluzivnu moc jaci.

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Feb 09, 2010 10:16 am

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegнута ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojma.

The religious status quo, agreed upon by David Ben-Gurion with the religious parties at the time of the declaration of independence in 1948 is an agreement on the religious Jewish role in government and the judicial system of Israel. Under this agreement, which is still mostly held today:

The Chief Rabbinate has authority over Kashrut, Shabbat, Jewish burial and marital issues (especially divorce), and the conversion Jewish status of immigrants

Streets in Haredi neighborhoods are closed to traffic on the Sabbath

There is no public transport on that day, and most businesses are closed. However, there is public transport in Haifa, since Haifa had a large Arab population at the time of the British Mandate.

Restaurants who wish to advertise themselves as kosher must be certified by the Chief Rabbinate

Importation of non-kosher foods is prohibited. Despite prohibition, there are a few local pork farms in kibbutzim, catering for establishments selling white meat, due to its relatively popular demand among specific population sectors, particularly the Russian immigrants of the 1990s. Despite the status quo, the Supreme Court ruled in 2004 that local governments are not allowed to ban the sale of pork, although this had previously been a common by-law.

Nevertheless, some breaches of the status quo have become prevalent, such as several suburban malls remaining open during the Sabbath. Though this is contrary to the law, the Government largely turns a blind eye.

There have been many problems brought forth by secular Israelis regarding the Chief Rabbinate's strict control over Jewish weddings, Jewish divorce proceedings, conversions, and who counts as Jewish for the purposes of immigration.

The state of Israel enables freedom of religion for all its citizens but does not enable civil marriage - The state of Israel forbids and does not approve of any civil marriages or non-religious divorces performed amongst the secular Israeli Jews within the country. Because of this some Israelis choose to marry outside of Israel.

The Ministry of Education manages the secular (largest) and religious streams of various faiths in parallel, with a limited degree independence and a common core Curriculum.

In recent years, perceived frustration with the status quo among some members of the secular sector has strengthened parties such as Shinui, which advocate separation of religion from the state, without much success so far.

Today the secular Israeli-Jews claim that they aren't religious and don't follow the Jewish rules and that Israel as a democratic modern country should not force the old outdated

religious rules upon its citizens against their will. The religious Israeli-Jews claim that the separation between state and religion will contribute to the end of Israel's Jewish identity. Signs of the first challenge to the status quo came in 1977, with the fall of the Labor government that had ruled Israel since independence and the formation of a rightwing coalition under Menachem Begin. Right-wing Revisionist Zionism had always been more acceptable to the religious parties, since it did not share the same history of antireligious rhetoric that marked socialist Zionism. Furthermore, Begin needed the Haredi members of the Knesset (Israel's unicameral parliament) to form his coalition and offered more power and benefits to their community than what they were accustomed to receiving, including a lifting of the numerical limit on military exemptions.

On the other hand, secular Israelis began questioning whether a "status quo" based on the conditions of the 1940s and 1950s was still relevant in the 1980s and 1990s, and perceived that they had cultural and institutional support to enable them to change it regardless of its relevance. They challenged Orthodox control of personal affairs such as marriage and divorce, resented the lack of entertainment and transportation options on the Sabbath (then the country's only day of rest), and questioned whether the burden of military service was being shared equally, since the 400 scholars, who originally benefited from the exemption, had grown to 50,000[citation needed]. Finally, the Progressive and Masorti communities, though still small, began to exert themselves as an alternative to the Haredi control of religious issues. No one was happy with the "status quo"; the Orthodox used their new-found political force to attempt to extend religious control, and the non-Orthodox sought to reduce or even eliminate it.

http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Israel

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

Muslim da je najlakse opisati razliku onako kako je oni sami definiraju, i kako je meni bilo najlogičnije da shvatim a pretrazivao sam dosta o ovome jer me interesira:

Eretz-Israel (the Land of Israel) was the birthplace of the Jewish people. Here their spiritual, religious and political identity was shaped. Here they first attained statehood, created cultural values of national and universal significance and gave to the world the eternal Book of Books. On the 29th November, 1947, the United Nations General Assembly passed a resolution calling for the establishment of a Jewish State in Eretz-Israel; the General Assembly required the inhabitants of Eretz-Israel to take such steps as were necessary on their part for the implementation of that resolution. This recognition by the United Nations of the right of the Jewish people to establish their State is irrevocable.

This right is the natural right of the Jewish people to be masters of their own fate, like all other nations, in their own sovereign State...

The Land of Promise - The State of Israel

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Meni se cini da je u Izraelu vecina stvari koje su obicnom covjeku bitne "regulirane" zahvaljuci odnosu izmedju vjerskih zajednica. Na pr. sklapanje braka u Izraelu se provodi u okviru one vjerske zajednice kojoj par koji zeli da sklopi brak pripada dok je zakon kojim se reguliraju bracni odnosi nastao na osnovu miletskog sistema odnosno sistema vjerskih zajednica jos iz Osmanskog carstva. Zna se tacno koji je predstavnik zajednica "nadlezan" za koji par, iako nema pravila kada su u pitanju medjuvjerski brakovi odnosno sklapanje braka izmedju parova koji su razlicite vjere. Vlasti samo registriraju postojanje braka. Muslim da je

ovo zaista bitan aspekt jer cini se da vjerske zajednice mogu da funkcioniraju nezavisno jedna od druge ali i u medjuodnosu a da problem nastaje kada se umijesaju vlasti.

sestan

Re: Pitanja za diskusiju

Postod acuska » Uto Feb 09, 2010 2:24 pm

Posto sam po karakteru jako nestpljiva osoba, sedenje za predrazivacem koji mi nista konkretno ne izbacuje mi je veoma zamorno, a posto literaturu koja bi bila adekvatna za ovo pitanje nisam nasao, pokusacu da sam napravim mali eksperiment sa dosadasnjim znanjem i poznavanjem Starog Zaveta ili Tanaha.

Dan secanja, i Dan Soa me podsecaju na praznik Purim. Purim se slavi kao secanje na cudesno, po prici nadljudsko, Bozansko izbavljenje Jevreja iz Persijskog ropsstva. Prica je svima manje-vise poznata, i nema potrebe govoriti o ulozi krvolocne Jestire u spasavanju izabranog naroda bozijeg. Upravo, izabrani narod boziji su Jevreji, i oko tog stuba gradi se celokupna jevrejska teologija i ideologija. Purim je zpravo praznik u kome se narod boziji seca i slavi da ga Bog nije odbacio i da je On uvek sa svojim omiljenim narodom. Tako su veravatno i praznici Dan secanja i Dan Soa u velikoj meri praznici secanja na Bozije cudesno delo Izbavljenja. Iako dve hiljade godina Jevreji nisu imali drzavu, iako su postradali, njih Bog nije napustio, On ih se setio, cuo njihov vapaj iz praha zemljinog, i smilovao im se, pogledao ih je, opomenuo se da su oni narod njegov, izabranici boziji, i ponovo ih podigao, dao im drzavu, novo postojanje.

Ukoliko gresim, oprostite, :oops:

Acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Pedja » Sub Feb 13, 2010 8:35 pm

1. Prilikom davanja članaka namerno je izbegнутa ključna tema kada je u pitanju saodnos verskih zajednica u Izraelu: Status quo. Molio bih da se do našeg susreta uputite u njegovu istoriju i definišete pojma.

2. Povucite paralele i razlike u doživljaju zemlje i države u ceremonijama za Dan sećanja, Dan Šoa i Dan nezavisnosti i doživljaju Jad Vašema prema datim tekstovima.

3. Materijali za čitanje nisu dati sa namerom da se predoči sistematizovana slika odnosa verskih zajednica u Izraelu. Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Na ova tri pitanja pokusacu da dam jedan jedinstveni odgovor. Kao prvo, nemoguce je ustanoviti u sukobu izmedju Izraela i Palestine ko je u pravu i ko je prvi zapoceo konflikt.

Cinjenica je da je nad Jevrejima u drugom svetskom ratu ucinjena jako velika nepravda, da su progonjeni i da su sa tim u vezi „zasluzili“ da imaju svoju drzavu. Cinjenica je da je Jerusalim isvoriste i vrlo vazno mesto za sve tri dominantne religije.

Cinjenica je isto tako da je do kraja II svetskog rata Palestina bila pod britanskom vlascu i da je uz blagoslov Velike Britanije na toj teritoriji stvorena drzava Izrael.

Isto tako je cinjenica da je drzava Izrael ustanovljena na teritoriji dotadasnje Palestine i da Palestinci nisu i ne mogu biti zadovoljni tom cinjenicom.

Imam jako veliki moralni problem da se postavim na bilo koju stranu u tom konfliktu. Misljenja sam na zalost da je to konflikt koji ce trajati jos jako dugo vreme kao sto i sam konflikt izmedju Jevreja i Muslimana traje vec hiljadama godina. Obe strane su na neki nacin u pravu, prema obema stranama je cinjena nepravda i zlodela, i prema obema stranama su cinjena zlodela i kao sto sam vec rekao nemoguce je odrediti ko je zrtva a ko zlocinac jer u konfliktu koji tako dugo traje je svako na neki nacin cinio i na neki nacin trpeo neka zlodela. Dacu najocitiji primer, Palestinci su vrsili bombaske napade prema drzavi Izrael, Izraelska vojska je vrsila odmazde, Izraelci su uspostavili naseobine koje se nalaze na teritoriji koja po sporazumu pripada Palestinskim oblastima i tako u krug.

Polemika o tome ko je tu zlocinac a ko zrtva, jednaka je polemici o tome me da li je starije jaje ili kokoska.

Zelim, zaista zelim da se taj konflikt (kao i uostalom svaki konflikt na ovom svetu) zavrsi, no ta moja zelja me podseca na zelju svake kandidatkinje izbora za miss za „World peace“.

Ne znam, zaista sto se vise bavim u problematiku bliskog istoka, to sam ocajniji i to manje vidim izlaz i nekakav kraj sukoba na toj teritoriji.

Svestan sam toga da nisam odgovorio na pitanja postavljena od strane cenjenog predavaca, ali je nemoguce pricati o saodnosu verskih zajednica u Izraelu i istovremeno prenebregnuti cinjenicu da se Izrael u sustini od svog nastanka nalazi u permanentnom sukobu.

Ne bih nikoga da uvredim, zato zavrsavam ovaj text.

Hvala na razumevanju.

Pedja

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Svetlana » Ned Feb 14, 2010 12:33 am

1. Status quo predstavlja ulogu jevreja u pravosudnim organima i vlasti Izraela. Donesen je u vrijeme proglašenja nezavisnosti 1948.godine. U okviru ovog sporazuma Glavni rabinat im kontrolu nad jevrejskim pravilima ishrane(restorani koji zele da se reklamiraju kao koser moraju da imaju sertifikat od Glavnog rabinata, uvoz ne-koser hrane je zabranjen), Sabat (npr, na taj dan nema saobracaja na ulicama), jevrejske sahrane i vjencanja sa posebnim akcentom na razvodima(ne postoji gradjanski brak, ako je sklopljen pred svestenikom, muftijom ili rabinom bice priznat, ali mladi bracni parovi razlicitih religija nemaju priliku da se vjencaju u opstini, te se zbog toga odlucuju na sklapanje braka van zemlje, a po povratku njihov brak biva priznat) , nacin na koji imigranti mogu dobiti jevrejski status.

Postoji zvanični akt Otomanske carevine izdat 1852. kojim se uredjuju odnosi izmedju hriscanskih denominacija, prvenstveno u Hramu vaskrsenja u Jerusalimu, a zatim u cijeloj zemlji.

2. Dan sjecanja je drzavni praznik posvecen zrtvama u arapsko-izraelskim borbama. Tokom obilježavanja sva javna mjesta za zabavu su zatvorena i vrse se pomeni na grobljima, drzavna zastava je na pola kopla. Ovaj praznik je uvod u Dan nezavisnosti koji je sutradan i prestavlja

potpunu suprotnost u nacinu praznovanja. Na taj dan Jevreji proslavljaju dan nastanka drzave 14.maj 1948. godine i proslavlja se medju jevrejima u cijelom svijetu. Za razliku od predhodnog dana Dan Nezavisnosti se proslavlja euforicno uz pjesmu i velika slavlja.

Dan Šoa je Dan sjećanja na žrtve holokausta citat iz casopisa o proslavi tog dana:

CIJELI je Izrael jutros na dvije minute odzvanao zvukom sirena čime je počelo obilježavanje Dana sjećanja na žrtve holokausta

Kad su sirene počele svirati saobraćaj se zaustavio, vozači su stali kraj svojih automobila spuštenih glava, a zastali su i svi pješaci. Zastave u Izraelu spuštene su na pola kopljja, a sve televizijske i radio stanice emituju posebne emisije o holokaustu.

Aušvic je oslobođen 27. maja 1945. godine i upravo su taj dan Ujedinjeni nacije proglašili Danom sjećanja na žrtve holokausta, ali jevreji ga tradicionalno obilježavaju prvog dana jevrejskog mjeseca nisan.

Memorijalni centar „Jad Vašem“ u Jerusalimu najpoznatiji je muzej koji čuva uspomenu na žrtve genocida, odnosno holokausta. Ova institucija ima snažnu podršku Izraela, u njoj rade stotine zaposlenih i isto toliko volontera širom sveta koji su prikupili podatke o oko četiri miliona Jevreja stradalih tokom Drugog svetskog rata od ukupno šest miliona žrtava. Čitav projekat Jad Vašema je pokušaj da se iskaže zahvalnost ne-jevrejima koji su u toku holokausta svoje živote izložili opsrnosti zbog pomoći jevrejima.

Hm...i ja nesto da napametujem, zahvaljujuci internetu. Posto mi je ova tema bila, do ovog seminara prilicno strana :))) Evo sad sam je kao malo upoznala :DDDD

Svetlana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod vedrana » Sub Feb 20, 2010 6:16 pm

praznici u izraelu su utemljeni na postovanju prema zrtvama koje su svoj zivot dale u stvaranju domovine izrael.dan sjećanja u izraelu je praznik u kojem se jevreji sjecaju palih žrtava u izraelsko-arapskom ratu. dan sho je dan sjećanja na žrtve holokausta. muzej Jad Vašem u Jerusalemu je posvecen svim zrtvama holokausta, kako se zlocin koji je pocinje u drugom sv.ratu ne bi ponovio.tadjer druga uloga Jad Vasem muzeja je i traganje za ne-jevrejima koji su dovodeći svoj zivot u pitanje spasavali jevreje.Značajno je napomenuti da je za sva-koga od ovih pravednika, a ima ih na hiljade, posađeno jedno drvo u Jad Vašemu.Ovaj međunarodni centar za proučavanje holokausta osnovan je 1953. godine aktom izraelskog parlamenta i jedinstven je u svetu i po veličini i po načinu rada. Osim dokumentovanja istorije jevrejskog naroda tokom holokausta, ovaj centar bavi se i očuvanjem sećanja na svaku od šest miliona žrtava kroz pronalaženje njihovih imena i svedočanstava ličnih istorija.

Internacionalna škola za studije holokausta, jedina takve vrste u svetu osnovana je 1993. godine.Poseban deo „Jad Vašema“ čine Dolina zajednica i Park pravednika među narodima. Dolina zajednica je kameni spomenik u obliku Evrope i u njemu se nalaze uklesana imena svih jevrejskih zajednica koje su stradale za vreme holokausta.

iskreno razlika po meni i nema (vise sličnosti postoji), svi praznicima je temelj "sjecanje", "odavanje pocasti" i "ne zaboravljanje".

vedrana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 4:09 am

Molim vas da svako predoči jedan važan aspekt na koji po njegovom mišljenju treba da se obrati pažnja.

Za hrišćane, Jerusalim je sveti grad zato što su se u njemu dogodili neki od najznačajnijih događaja u istoriji spasenja.

Za Jevreje, Izrael je mesto nastanka jevrejskog naroda sa koga su nasilno proterani i na koje polazu pravo.

Arapski muslimani više od hiljadu godina žive na teritoriji Izraela i na osnovu toga smatraju da imaju istorijsko pravo na ovu teritoriju.

Takvo stanje svesti sadrži u sebi izvesan potencijal za stvaranje sukoba. Da bi se sukobi izbegli važno je razumeti da se pozivanjem na istoriju retko ili gotovo nikada politički problemi ne razrešavaju. Iz primera Izraela i narodi Balkana mogu izvući svojevrsnu pouku. Pozivajući se na istoriju, mnogo puta ćemo doći u bezizlaznu situaciju da dve zavađene strane smatraju da imaju pravo na vlast na određenoj teritoriji. Sukobi se mogu prevazići jedino otvorenosću i dijalogom, spremnošću da se razume i uvaži pozicija drugog.

Goran Stojković

Gosa

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:58 pm

Jom ha-Šoa.

Hebrejska reč šoa znači slom, haos, katastrofa, stradanje, istrebljenje... To je spomen-dan Jevreja koji su nestali u vremenu haosa nacizma i fašizma, evropskih Jevreja, koji su skoro u celini istrebljeni, koji su stradali na nečovečan način, u katastrofi evropske civilizacije tokom Drugog svetskog rata. Tog 27. Nisana, u ratnoj 1943. godini slomljen je bio ustank u najvećem getu Evrope, u Varšavi.

sinagoga13a-t sinagoga7a-t

Mada je većina žrtava u smrt odlazila bez otpora i u neverici, zavarana zvaničnim pričama o „evakuaciji” i „preseljavanju”, bilo je slučajeva otpora i pobuna, od kojih se najveća dogodila u varšavskom getu, u aprilu 1943. godine. Nekoliko hiljada preživelih od pola miliona Jevreja zatvorenih u geto odbilo je da se povinuje naredbi za deportaciju. Više nedelja, od predvečeri Pesaha, 19. aprila, sve do 16. maja 1943. godine su iz podruma i kanalizacije pružali otpor esesovskoj artiljeriji i tenkovima, dok najzad napadači nisu zapalili geto i tako ga zauzeli.

Mađarsku su nemačke snage okupirale 19. marta 1944. godine, a na vlast postavili Salašijeve njilaše. Posle ovog prevrata sledi niz zakona, koji su vodili k uništenju Jevreja na ovim prostorima:

Ministarstvo unutrašnjih poslova nove kvislinske vlade Mađarske 7. aprila 1944. godine donelo je naredbu br. 6163/1944 u kojoj se između ostalog kaže: „Mađarska kraljevska vlada očistiće uskoro državu od Jevreja. Jevreje treba preseliti u određene sabirne logore bez obzira na pol i starost... Jevreji koji će biti otpremljeni mogu poneti samo odeću koja je na njima, najviše dve preobuke veša, hranu za najmanje 14 dana po glavi, sve skupa najviše 50 kg računajući i težinu posteljine, pokrivača i madracu...“.

Drugim dokumentom istog ministarstva od 19. aprila 1944. godine, određeno je da operacija „čišćenja države“ od Jevreja započne 26. aprila. Prema interniranim Jevrejima trebalo je postupati dvojako: oni za koje se smatralo da predstavljaju opasnost po društveni poredak, upućivani su odmah u koncentracione logore, a sve ostalo je trebalo najpre izdvojiti u posebna stambena naselja, u geta, odakle će docnije biti izručeni Nemcima.

Iz Murske Sobote je nemački okupator 24. aprila 1944. godine deportovao sve Jevreje, njih 360 do 380, u logore smrti Dahau i Aušvic, a 26. aprila 1944. godine započeo deportaciju i ostalih Jevreja iz onih krajeva Jugoslavije koji su marta 1944. godine bili u okviru Mađarske.

U Jasenovcu su ustaše 22. aprila 1945. godine izvršile pokolj zatočenika da bi likvidirale koncentracioni logor. Grupa od oko 1.300 golorukih logoraša pružila je otpor i izvršila proboj, kad se spasilo oko 80 ljudi.

NEDELJA VI, PREDAVAČ MILAN SITARSKI GEOGRAFSKA DISTRIBUCIJA RELIGIJA U EVROPI

Pitanja za diskusiju

Postod Milan Sitarski » Sre Dec 30, 2009 12:20 pm

Dragi moji i drage moje,

Evo sada vaseg vodica kroz Beograd i u ulozi predavaca virtuelne skolice!

Nadam se da su vam zanimljivi tekstovi prof. Secibovica koje sam prilozio, a narocito podaci o rasprostranjenosti razlicitih religija.

Evo mojih pitanja na koja vas molim da odgovorite kako bismo time otvorili neka od pitanja o kojima cemo debatovati i na cetu:

1. Koje trendove ocekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jacanju verskih i ostalih ljudskih prava?

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Toliko za pocetak, jedva cekam vase odgovore.

Pozdrav svima i srecni praznici!

Sita

Milan Sitarski

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Pon Jan 04, 2010 2:18 pm

Iako nisam vrlo kompetentna da odgovorim na ova pitanja, daci svoje skromno misljenje pa da vidimo da li sam nesto pogodila :) Uglavnom cu se bazirati na Evropi.

Odgovore na ova pitanja ne mozemo dati a da se ne osvrnemo na istoriju koja je iza nas a koja je u velikoj meri obelezena gradjanskim ratovima razlicitih etnickih i verskih grupa koje vrlo cesto autori nazivaju "konfliktima izmedju civilizacija". Ovi isti su prouzrokovali brojne tragedije koje su izrodile neke nove pravno-politicke termine poput "zlocina protiv covencanstva" kao sto su genocid ili etnicko ciscenje. Za povod ali i posledicu se cesto navode nacionalizmi i ugrozenost manjinskih zajednica. Neki autori cak ove verske konflikte povezuju i sa mračnim dobom srednjeg veka. A ipak posle njega je nastupilo ono najsvetlijie doba evropske kulture ali slobodno mozemo reci i svetske bastine a to je Prosvjetiteljstvo. Ovo poslednje je pod najvecim uticajem imena kao sto su Russo, Volter i mnogi drugi imalo za posledicu zamenu teologije racionalizmom tj Bozijeg zakona prirodnim. A ovaj poslednji oznacava u stvari ceo set takozvanih "ljudskih ili prirodnih zakona". Prva referencia koja nam odmah pada na pamet je naravno Deklaracija prava coveka i gradjanina ali i sve ostale koje su bile formulisane u vidu paktova i proklamacija, uglavnom u 20.veku, nakon dva najveca rata koje je svet do tada video. Sve ovo pricam da bih dosla do jedan od najpoznatijeg principa vezanog za nase teme a to je sekularizacija tj. laicizam. Nije potrebno objasnjavati da on oznacava odvajanje religije od javnog domena. Sto je u velikoj meri i sprovedeno u "Zapadnoj Evropi", a dozivelo svoju najvisu tacku tokom ovog ultramodernizovanog 21. veka :)

Ipak, problemi kao sto znamo nisu reseni (narocito ne na nasim prostorima, kojima se sada necu baviti) jer je sam simbol tog 21. veka-globalizacija pokazao i svoju drugu ostricu a to je masovna imigracija koja danas predstavlja jedan od najvecih problema unutrasnje politike Zapadne Europe. Da ne bi izgledalo da sam (potpuno) promasila temu :) odmah konstatujem da su upravo ove demografske promene izazvane i najvece promene rasprostranjenosti uglavnom najvise jedne religije-islama. I tako, dok je Evropa malo po malo sahranjivala svoje tradicionalne religije cvrsto se pridrzavajući svog "prosvetljenog" i "prosvecenog" sekularizovanog ponasanja, mada i pod uticajem postmodernizma (u kome je zainteresovanost za religiju drastично opala-a mozda i nije? sto se da videti iz teksta objavljenog na blogu o tome da li je Bog zaista mrtav u svetu), njeno tlo je polako ali sigurno naseljavala (ponovo) islamska religija donesena uglavnom ilegalnim putem preko Mediterana. Da ne bih sada duzila o razlozima straha Evropljana od ove iste, buduci da smo svi u to upoznati, konstatovacu samo da je jedan od prioriteta Zapada upravo hitno uspostavljanje dijaloga

izmedju te dve strane da bi se izbegla bezbednosna kriza i uspostavila pacificna koegzistencija (da se posluzim hladnoratovskim terminima).

Medjutim i bez spominjanja svega ovoga, primecujemo, narocito danas da su mnogi tekstovi posveceni upravo temi: Pitanje religije muci Evropu. Ranije spomenuti princip je na razlicite nacine sproveden u delo u evropskim zemljama; tako se Francuska uzima za primer najsekularizovane zemlje (gde je razdvojenost Crkve i drzave nastupila 1905.), u Nemackoj Ustav garantuje pravo na versko vaspitanje a Holandija se zna kao zemlja "politike multikulturalnosti". Ipak, u poslednje vreme "Evropljani i religija ne idu zajedno"; Svajcarci zabranjuju izgradnju minareta, Evropski sud za ljudska prava zabranjuje italijanskim skolama raspeca, jedna svedska skola odbija nosenje marama za islamske devojcice (sto se vec desilo i u FR) a jedna holandska skola cak i bozicnu jelku.

Zaključujem i ujedno odgovaram na poslednja dva pitanja: sudeci opet po naslovima tekstova koji kruze po evropskim sajtovim poput: Muslimanska Evropa: demografska bomba transformise nas kontinent, i slicnim ali i po slikama postavljenim od kolege pre mene, koje vrlo dobro ilustruju ovu ideju tj. cinjenicu da se evropska muslimanska populacija duplirala u poslednjih dvadeset godina a i da ce se opet duplirati do 2015. definitivno najznacajnija promena ce biti ogromna rasprostranjenost muslimana tj. pripadnika ove religije Evropom. Sto se tice izazova, opet konsultujući strane tekstove, uglavnom je zaključak da je "islamska pretnja" najveci izazov za univerzalne ljudske vrednosti poput demokratije i prava coveka. No ona generise i povecanu ksenofobiju kod Evropljana usled ubrzane migracije.

Eto, izvinjavam se sto sam se samo bazirala na onom negativnom uticaju muslimana sa Istoka ali bila sam frapirana koliko se strani mediji fokusiraju samo na taj aspekt.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Pon Jan 04, 2010 2:20 pm

Zaboravila sam da navedem "literaturu" :)

<http://www.eurotopics.net/fr/archiv/cal...e-1-Europe>

http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritag...aito_F.PDF

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldne...inent.html>

Sto se tice teksta prof.Secibovica, mislim da su najlaksi do sada, vrlo jednostavnii i eksplikativni, iako se nisam mnogo bazirala na njima...:(

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Senada » Uto Jan 05, 2010 5:19 pm

Sto se tice trendova, moram reci da se slazem s vecinom i da prepostavljam da ce islam biti jedan od najzastupljenijih religija u Europi, pa vjerovatno i sire. Prema nekim prepostavkama, u Europi ce se vise od 50% gradjana izjasnjavati kao muslimani, a vec sad po nekim istrazivanjima svako 7 novorodjence je musliman, odnosno njegovi roditelji su muslimani.

Ovom trendu svakako su doprinjele svakako migracije i procesi globalizacije, a najveći dio evropskih muslimana potiču iz Afrike.

Što se tice medjureligijskih odnosa, na njima bi se već trebalo raditi. Posebno bi se trebalo uvesti u skole predmet opće religijsko obrazovanje, u kojem bi se ucilo o osnovama religija, cime bi se smanjila medjureligijska napetost i predrasude koje ih prouzrokuju.

Nedavno sam gledala i jedan dokumentarac o porast islama u Evropi i poziv da se ljudi "probude" i spriječe taj trend.. Moram pronaći link, trebali bi ga pogledati, zanimljiv je, pa cu ga naknadno postaviti... Svakako takve emisije imaju negativnu konotaciju... Naravno da nisam da se zabrane, jer svako ima slobodu misljenja, ali da li su zbilja potrebne???

Poseban će se problem javiti i kod mjesovitih brakova... Jer gdje se oni uklapaju, da li su oni problem ili rjesenje???? Posebno zato što nisu "prihvaci" u mnogim religijama, taj problem se posebno odražava na djecu, koja najčešće pod pritiskom sredine, moraju da biraju kojoj će religiji pripadati.

Senada

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Uto Jan 05, 2010 5:38 pm

Slazem se sa tobom Senada, previse je negativne "kampanje" protiv islama, da se tako izrazim. Mislim da bi trebalo praviti mnogo više dokumentaraca o drugoj strani te vere, sta ona zaista predstavlja, ili barem što je originalno (ili originerno) propovedala. (saznali bi kao i ja :) da mnogi od tih principa-barem u idealu, su veoma slični liberalnoj filozofiji Dzona Loka-poput demokratije, tolerancije, milosrdja). Ispitivala bih takođe muslimanske zene koje dobrovoljno nose veo (na primer, one koje žive na Zapadu). Uspela sam da pronadjem neki članak koji govori upravo o tome. Kako se moderne zene sa Zapada skandalizuju ultrakonzervativnim ponasanjem zena pripadnica islamske vere. Ali opet, sa druge strane, mnoge od ovih poslednjih se skandalizuju na ultraliberalno (na francuskom ima dobar izraz za to: libertine) ponasanje zena sa Zapada. Takođe, ove iste osuđuju komercijalizaciju seksa koja se desava na Zapadu, kako se sve potencira na tome, pa čak i reklame za prehrambene proizvode, npr.

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Sre Jan 06, 2010 12:40 am

1. Koje trendove očekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

Citajki gi postovite na Olivera i Senada, dojdov do zaklucok deka spored niv islamot e religija koja sto ke vlađee so svetot vo idnina. Jas mislam deka religijata so koja sto momentalno vlađee svetoto e eden zbir od razlicni ucenja i veruvanja... toa go dokazuvam so eden prost primer na eden t.n. pravoslaven vernik. Eve danes na Kolede - praznik koj nema nikakva vrska so pravoslavnoto ucenje na Crkvata, pred mojata zgrada a i niz cela Makedoija se palat ognovi, se pee turbo – folk pesni i se pie greana rakija...I toa e "pravoslaven obicaj" – znaci tie luge samo na hartija se pravoslavni, nivnata religija e se` samo ne Pravoslavie. Vo toj

kontekst i so site drugi religii...retko koj uspeva da go istera izvornoto ucenje na religijata koja ja zastapuva...

Taka sto, navistina e tesko da se odgovori na ova prasanje. :? □

Spored nekoi podatoci, Pravoslavieto vo Amerika poleka no sigurno se prosiruva. Toa bi mozelo da znaci deka Hristijanstvoto ke ja “vladee” Amerika. Evropskiot continent isto taka e vo golema mera hristijanski nastroen. Tendencijata na soedinuvanje na Katolickata so Pravoslavnata Crkva bi mozela da dovede do promeni vo rasprostranetosta. Ekumenistite bi bile mozebi novite Hristijani... (ovoj termin go koristam bidejki ne veruvam deka moze da se dodje do nekoe resenie koe nema da i` nasteti na Pravoslavnata Crkva. Sekoj kompromis sigurno doveduva do krsenje na kanonite a so toa i do raskol...povtornoto soedinuvanje so Rim ne e dobra ideja za mene...)

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jacanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Sekoj revnosno religiozen covek ja pocituva svojata religija kako absolutna vistina i so toa avtomatski se` drugo e nevazecko i lazno. Tuka nema proctor za tolerancija - tolerancija vo smisla na nekoj zaednickiivot – sozivot (mesan brak, bliski sredbi...druzenja, prifakanje na negoviot religiozen kod kako svoj..i slicno).

Znaci ako drzavite uspeat da gi odrzat zakonite za religiozni grupi, togas pravata ke bidat zagarantirani. Verskite zaednici bi mozele da komuniciraat, no sepak tie ostanuvaat na distanca. Sekoja poprisna sredba znaci proctor za nova religiozna grupa □ (Trgnuvam od podatokot – spored ucenjeto na Pravoslavnata Crkva deka eden Pravolsaven Hristijanin e vo licnosen odnos i vistinsko prijatelstvo koe se prodlabocuva samo vo Hrista a toa znaci so pricestuvanjeto...ako ne si Pravoslaven ne mozes da se pricestis, toa znaci deka avtomatski so tvojot prijatel musliman so koj odlicno stois, sepak ne mozes dokraj da imas polnota vo druzenjeto...barierata ke se pojavi koga – togas vo vasata komunikacija... sto ne znaci deka toa ne moze da se nadmine... no sepak go davam kako primer za da ja dolovam ociglednata razlika koja sekogas ke se provlekuva vo komunikacijata na individuvalno nivo, i normalno na nivo na religiozni grupi.

Takvite problemi mi se slucuваат i licno, i toa ne so prijatel koj e musliman, tuku so prijatel koj e pripadnik na MPC (Makedonskata Pravoslavna Crkva), nasata komunikacija e besprekorna, no koga ke pocnat temi za aktuelnite prasanja vo vrska so POA (Pravoslavna Ohridska Arhiepiskopija) i MPC – se pojaviuva jazolot, zidot koj se izdignal megu nas... a toa go resavame so toa sto prekinuvame razgovor,nekogas pokasno nekogas porano □ no sepak goltame po nesto I devte strain (toa bi mozelo da se narece tolerantnost...)

...iskustvoto mi pokazalo deka odlicno mi odi komunikacijata so nereligiozni luge :D
Tolerancijata bi se zgolemila ako naselenieto se` pocesto se zapoznava so luge koi ne se od negovata religija. Toa ke napravi kaj nego da sfati deka ima i razlicni od nego i tie ne se voopsto losi luge, naprotiv samo poinaku se molat od nego...

Zapoznavanjeto na drugiot moze da dovede do podobruvanje na odnosite.

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Momentalno situacijata kaj site religii e dramaticna. Imam pobliski poznavanja na slucuvanjata vo Pravoslavnata Crkva, pa za da ja dolovam poentata, bi ja zela nea kako primer. Idninata moze da pokaze kako idniot Vselenski Sobor - koj veke imase podgotvitelna

sredba, ke resi za mnogu prasanja. Kakva politika ke se vodi so nepriznatite Crkvi, kakov stav ke se zeme za mnogute prasanja koi se od ovoj vek a na koi Apostolite vo Poslanijata ne mozele da odgovorat...

Jas iskreno ne sum nekoj optimist, se plasam deka za pravolsavniot vernik sleduva uste ednen tezok iskusuvacki period. Period kako vo vremeto na Hristos, koga se pojavit i mnogumina se prasuvale dali e toa toj ili ne...Ke ima mnogu raboti za koi nema da znaeme koj e odgovorot, I ke ne` smutuvaat mnogu avtoriteti...tesko na vernite vo tie momenti, blaze na ateistite :D

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod masha » Sre Jan 06, 2010 1:01 pm

1.

Cjeloviti odgovor na ovo pitanje zahtjevalo bi poduzi referat i iscrpnije proučavanje navedene teme. Iz tog razloga nastojat će se ograniciti na evropski i balkanski kulturni krug te izostaviti ostatak svijeta.

Evropa

Kao što je poznato, svjetski trendovi pokazuju da je islam najbrojnija (1,3 miljarde stanovnika) i najbrže rastuća svjetska religija. Razlog tom širenju, dakako, nije njena moralna ili duhovna superiornost s obzirom na druge vjere već činjenica da je ona najvećim dijelom prisutna u siromašnim zemljama koje imaju znatno veći natalitet negoli razvijene zemlje. Što se evropskog tla tiče, zamjetan je porast muslimanskog stanovništva od 50-tih i 60-tih godina kad oni emigriraju kao radnici, stručnjaci i studenti u evropske zemlje i Ameriku gdje danas predstavljaju značajno manjinsko stanovništvo i pokreću pitanje vlastitog identiteta. Za prepostaviti je da će se taj trend širenja, ali i jačanja muslimanskih zajednica u Evropi nastaviti.

Također treba napomenuti da u zapadnim zemljama matične religije poput katoličanstva, pravoslavlja, protestantizma i drugih, uslijed modernizacijskih procesa gube na svojoj važnosti u smislu prakticiranja vjere i predstavljanja moralnog vrhovnog autoriteta kako je to bivalo u prošlosti.

Balkan

Što se balkanskog prostora tiče, vjerski faktor je kroz povijest na tom području imao dezintegrativni učinak. Možda malo pretenciozno, ali moj je stav da su vjere na tom području stvorile različite narode koji, ustvari, pripadaju istim kulturnim korjenima (sjetimo se da je jezik najbitnija odrednica kolektivnog identiteta).

Raspadom Jugoslavije i rata, vjerski faktor ponovo postaje bitnim dijelom gradnje identiteta i uspostave nacionalnog "bića". Religije se ponovo, naprasno i često agresivno vraćaju u sferu javnog. Taj trend će se vjerojatno nastavljati dokle god regija ne uzmogne stvoriti gospodarski rast i na taj način vjerska/nacionalna pitanja vratiti u sferu privatnog.

2.

Bilo da govorimo o Evropi ili Balkanu, važno je imati na umu da jačanje neke religije (bilo u kvantitativnom, bilo u kvalitativnom smislu) uvijek ovisi o pitanjima moći koja su usko povezana s pitanjem ekonomije. Stoga, bilo kakava predviđanja moraju uzeti u obzir svjetsku rasподјelu moći i borbu za resurse.

Dobri međureligijski odnosi mogu postojati eventualno na kulturnom polju no kad je riječ o sferi moći/politike jasno je da će se tenzije nastavljati.

Kao primjer navest ću ideju Unije za Mediteran koja je svoje djelovanje uspjeva provoditi jedino na planu međukulturnih i obrazovnih suradnji pri čemu obuhvaća mali postotak stanovništva obiju obala Mediterana. Ideja panmediteranske zajednice (koja bi obuhvaćala zemlje obiju obala, ali i cijelu EU) predviđa slobodnu razmjenu trgovine, ali ne i ljudi. Tako da je realno za očekivati, ako ta ideja ikad i zaživi da neće riješiti problem ilegalnih imigranata kojih se zapadnjaci sve više boje (sjetimo se nedavnog referenduma u Švicarskoj).

3.

Nema sumnje da već danas ne možemo govoriti o kršćanskoj Evropi no pitanje je na koji će način Evropa kao političko jedinstvo tu činjenicu iskoristiti. Hoće li muslimanski faktor na svom tlu shvatiti kao prijetnju ili će od multiukulturalnog društva vidjeti prednost (kao što je to primjerice učinio Alfonso X Mudri u Španjolskoj u 12. stoljeću) ovisi o elitama moći.

masha

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniusss » Pet Jan 08, 2010 12:49 pm

Pravoslavac: "Hristus se rodi." Krščanin : "A nas vec hoda!" :D
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Teodosije » Pet Jan 08, 2010 1:05 pm

Već hoda? Svašta, ja ćuo da se vazneo... :roll:

1. Koje trendove očekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

Verujem da će Pravoslavna Crkva u Srbiji i Rusiji i Katolička Crkva u Hrvatskoj samo nastaviti da jačaju, mada tako nešto ne vidim za širu Evropu gde će se zbog postepenog izumiranja hrišćanstva i hrišćanskih vrednosti doći do postepenog jačanja Islama zbog imigracije. Što se svetskih trendova tiče, nemam nekog posebnog mišljenja, smao verujem da se će u Africi nastaviti stihijsko širenje harizmatskih hrišćanskih zajednica, na uštrb Islama (broj muslimana se u Africi prepolovio od početka 20. veka, zbog čega neki hrišćani čak predviđaju da će iz Afrike misionari ići u Evropu, a ne obrnuto).

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jacanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Ne. Religijska konverzija nikada ne doprinosi preterano međusobnom razumevanju, sem ako se vera ne praktikuje pa se samim tim smatra sporednim/nebitnim elementom svakodnevnog života.

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatrate najboljim?

Potpuno menjanje svetskih tekovina, jer tamo gde Islam nikada nije bio prisutan (Evropa) sada postaje dosta uticajan, a tamo gde je do sada bio skoro jedina prisutna religija (Afrika) isčezava brzinama.

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Pet Jan 08, 2010 5:47 pm

Teodosije je napisao:Potpuno menjanje svetskih tekovina, jer tamo gde Islam nikada nije bio prisutan (Evropa) sada postaje dosta uticajan, a tamo gde je do sada bio skoro jedina prisutna religija (Afrika) isčezava brzinama.

Jel ti napisa da islam isčezava ili se meni pričinilo??? :shock: :shock: :shock:
Pogledaj samo nekoliko božićnih naslova raznih novina, pa vidi kako isčezava.
petak, 08. jan 2010, 09:34 -> 10:45
Цркве у Малезији мета напада

Због одлуке суда у Малезији да суспендује одлуку којом се немусlimанима дозвољава да користе реч "Алах" за Бога, непознати нападачи запалили рано јутрос три цркве у Куала Лумпуру.

петак, 08. jan 2010, 16:22 -> 17:28
Бошњак ухапшен због покушаја репризе 11. септембра

Федерални истражни биро ухапсио укупно три особе, укључујући и имигранта из Босне, због наводног планирања велике терористичке акције у Њујорку на десету годишњицу напада Ал каиде. Зази, Медуњаних и Ахмедџај желели да изазову серију експлозија у подземној железници.

četvrtak, 07. jan 2010, 09:37 -> 13:30
Napad na pravoslavce u Egiptu

Šestoro Kopta ubijeno na Badnje veče u pucnjavi u Gornjem Egiptu. Napadači otvorili nasumičnu vatru na pravoslavne vernike.

U napadu na pravoslavno Badnje veče na grupu ljudi u trgovinskoj ulici u mestu Naga Hamadi u Gornjem Egiptu ubijeno je šest egipatskih Kopta i jedan policajac, saopšto je danas izvor iz policije.

EVROPO STAVI PRST NA ČELO I ZAMISLI SE MALO!!! :?

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Ned Jan 10, 2010 7:55 pm

Smatram da Evropa neće BITI islamska već da ona zapravo to i JESTE. Međutim, ne smatram da je religijski problem Evrope potiskivanja tradicionalnih vera jedino islam, jer se suočavamo i sa priličnim brojem vernika koji utehu traže i u nekoj od egzotičnih daleko-istočnačkih religija. Razlog zbog čega se otpor iskazuje jedino prema islamu možemo pronaći na različitim stranama. Pre svega, obratimo se evropskoj istoriji i godinama koje su potrošene kako bi se suzbili osvajački poduhvati muslimana. Dalje, iskazivanje islamske vere je dosta različito od ostalih istočnačkih religija u smislu vidljivosti, koje kulminira izgradnjom džamije (gde je poslednji primer za koji ja znam u Evropi dazvola da se izgradi džamija u Ljubljani). Islam postaje sve vidljiviji u Evropi to je činjenica, a i Turska će ući u EU i protiv kontraargumenata koje su podnele konzervativne snage Evrope.

Pozitivna strana svega je što se vidi težnja ka poštovanju ljudskih prava i toleranciji u evropskim okvirima. Ali ja sumnjam da će se to održati na neke duže staze. Iskreno, moja najgora verzija budućnosti Evrope će biti Evropa u kojoj će opet biti formirani zidovi i geta, kako bi se nativno stanovništvo zaštitilo od najeze "uljeza". Naravno da ne podržavam potpuno rušenje tradicionalnih vrednosti, ali smatram da politika koja odgovara obema stranama i realnoj situaciji da je sve više stranaca pristutno u Evropi nije odgovarajuća i da stvara više slike diskriminacije nego zaštite.

Kako ne postoje zadovoljavajuće politike koje se tiču imigranata, ne verujem ni da bi se mogla oformiti neka odbrana od šarolikog religijskog napada na Evropu.

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jelena » Pon Jan 11, 2010 7:01 am

1. Koje trendove očekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

Sto se Evrope tice, slazem se sa ostalima - cini mi se da će Islam dosta prosiriti i postati najmasovnija religija. Kao sto Masa kaze - natalitet muslimanskih porodica koje su emigrirale u Evropu je veci, a njihova vera se rigidnije sledi i obavezno prenosi na decu. U Evropi od posvetiteljstva u porastu je ono sto je Ruso nazvao "gradjanska religija" i mislim da će se taj trend nastaviti - na ustrb tradicionalnih evropskih religija (sto takođe pogoduje dominaciji

Islama: pogotovu sto on nudi i jedno specificno pravno - politicko ustrojstvo, dakle celovito uredjenje sveta, zvota i odnosa). Da li ce ekumenisticke ideje ojacati položaj hriscanstva - vrlo moguce; medutim, buduci da sam skepticna u pogledu ostvarivanja te ideje, to ne bih detaljnije komentarisala.

Cini mi se da na prostoru Balkana nekih bitnih promena religijske mape nece biti. Pod uticajem sukoba, religija je postala jedna od najbitnijih razlika na kojima se insistira i na kojoj se gradi nacionalni identitet. Medutim, opet natalitet igra vaznu ulogu - područija gde je stanovništvo muslimansko sa njim nema problema, dok se kod nas o beloj kugi govori kao o ozbilnjom problemu...

Dok ce pripadnika Islama biti jos vise u Aziji, u Africi, kao sto je Bojan rekao, njihov se broj smanjuje, a hriscana povecava. U Americi se ocituje porast ateista, agnostika i ljudi koji ne zele vise da pripadaju bilo kojoj verskoj zajednici. Cini mi se da ce se ovaj trend nastaviti, dok Islam, prvenstveno zbog jake anti-muslimanske kampanje, ne vreujem da ce imati vise pristalica no sto ih sada ima - moze ih samo biti manje.

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jacanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Zavisi u kojim sredinama. U drzavama u kojima se insistira na odvajjanju drzave od religije, racionalizmu, sekularizmu i jacanju ideje ljudskih prava, cini mi se da ce oni pogodovati. Ali, u zaostalom, siromasnim sredinama, trdicioalnim drustvima, sa autoritarnim rezimima, ne verujem da ce situacija bitno promeniti - a mozda se jacanjem nekih grupa ona i pogorsa..Ipak, vrlo je opasna pretnja ljudskim pravima u naprednim savremenim drzavama ovaj novi oblik "borbe protiv terorizma". U tom smislu, moja "predvidjanja" mogu samo da rezultiraju jos gorim stanjem po medjureligijske odnose, toleranciju i ludska prava.

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Izazov je svakako ovo gore pomenuto - ova paranoja koja se siri i koja moze izazvati ozbiljne reakcije (sa obe strane). Ovo je po meni zaista najozbiljnija pretnja, buduci da ugrovava prava mnogih ljudi - bilo da su muslimani ili ne, kao i da diskriminise citavu Islamsku zajednicu, da se u ime borbe protiv terorizma mnoga ludska prava zanemaruju. Odgovor na pretnje vrednostima zaista nemam tj. mislim da je to izuzetno kompleksno i osjetljivo pitanje kojim se mora dugo i pazljivo baviti.

Jelena

Postod Milan Sitarski » Pon Jan 11, 2010 1:44 pm

Dragi moji i drage moje,

Hvala vam na zanimljivim odgovorima za koje sam siguran da ce nase cet sesije uciniti veoma dinamicnim.

Najpre bih prokomentarisao stavove koje su neki od vas izneli po pitanju islama, tj. povecanja njegove rasprostranjenosti, pre svega u Evropi, posto izgleda da je ta tema najaktuelnija.

Antoniuss (Nenad Marjanovic) je postavio nekoliko montiranih fotografija kakvih na internetu ima u izobilju, sto takodje svedoci o aktuelnosti teme. Muka sa takvim fotografijama je sto prenose odredjenu poruku, uglavnom izrazito bogatu vrednosnom konotacijom, ali

uglavnom bez odgovarajućeg utemeljenja te poruke u cinjenicama. Uostalom, moze se montirati i fotografija na kojoj Jevrejin, Srbin, Marsovac...prozdire decu, siluje starice ili cini svakojake druge uzase, pa opet upecatljivost takve slike ne govori nista o istinitosti njenog sadrzaja.

Sto se tice islama, cinjenica je da je njegova zastupljenost medju Evropljanima, domicilnim i doseljenim, na nivou od oko 5%, sto znaci da je nemuslimana oko 95%. Zanimljiva mi je zato procena iz Oliverinih izvora da ce se broj (ili procenat?) muslimana u Evropi duplirati do 2015, s obzirom da je sada vec 2010. godina, a za prethodno dupliranje je bilo potrebno 20 godina. Molim i Senadu da nam upotpuni podatak da ce se 50% posto gradjana evrope izjasnjavati kao muslimani informacijom – kada ce to biti, posto svako sedmo novorodjence iz muslimanskih brakova predstavlja u stvari oko 14% ukupnog broja novorodjencadi, a podsecam da je sadasnji procenat muslimana oko 5%. Nekako mi se cifre iz ovih prognoza ne uklapaju u postojeće stanje, a podsetio bih da je izrazito visok natalitet karakteristican pre svega za ljude ispod prosečnog obrazovanja i materijalnog stanja. To vecina evropskih muslimana trenutno i jesu, ali bih to pripisao vise njihovoj pripadnosti prvim generacijama imigranata nego njihovoj veri, pa se postavlja pitanje koliko je taj trend u natalitetu trajan. Kod Srbaca, recimo, postoji svojevrstan hronični strah od albanskog populacionog buma, ali informacije koje dobijam iz Pristine i drugih gradova na KiM poslednjih godina me navode na zaključak da se taj trend lagano seli u istoriju.

Argumente slicne mojima je iznela i Masa, ali ipak tvrdi da ce se trend sirenja i jakanja muslimanskih zajednica u Evropi nastaviti. Ja im predvidjam vise jakanje nego sirenje, sto i odgovara periodu nastupanja kasnijih generacija imigranata (sve se to vec dogadjalo kod Iraca, Italijana, Grka, Poljaka, Rusa, Srbaca.....u SAD, Kanadi, Australiji i Evropi). Postavio bih Masi i pitanje – hoce li islam biti imun na procese slabljenja drustvene relevantnosti vere usled modernizacijskih procesa, sto je primetila kod raznih varijanti hriscanstva u nasoj epohi.

Olivera konstatuje da je Evropa u epohi sekularizma sahranjivala svoje tradicionalne religije, sto je otvorilo put prodomu islama. Moje pitanje povodom toga je – koje su to tradicionalne religije Evrope, s obzirom da je islam u nju dosao jos u 8. veku i od tada je uvek na evropskom tlu postojao znacajan broj autohtonih muslimana. U tom smislu je islam tradicionalna religija Evrope, gotovo koliko i judaizam i hriscanstvo. Inace, moj je stav da u epohi sekularizma tradicionalne religije nisu sahranjene, vec lisene politicki podrzanog monopolu, sto smatram pozitivnim i po njih same i po drustvo u celini.

Sto se tice konstatacije da je islam u Evropu donesen uglavnom ilegalnim putem preko Mediterana, podsetio bih na masovni legalan priliv muslimana kao radnika i studenata i clanova njihovih porodica, pre svega u bivse kolonijalne sile, ali i druge zemlje. O dolasku preko Mediterana se moze govoriti u slučaju stanovnika Magreba u Francuskoj, Spaniji i Italiji, ali ne i u slučaju muslimana iz Juzne Azije u Velikoj Britaniji, Indonezana u Holandiji i Turaka u Nemackoj i drugde, tako da bih preporucio obazrivost u uvodjenju geopoliticke konotacije migracionih kretanja, mada sam svestan da ona i te kako postoji. Kao sto je Tamara napisala, njegovo prenaglasavanje je uslovljeno pre svega istorijom u kojoj su zaista mnoge oruzane sile (samo)identifikovane kao islamske napadale juzne delove Evrope sa Mediterana.

Olivera kao jedan od uzroka aktuelnih religijskih i ostalih identitetskih problema u Evropi navodi masovnu imigraciju. Samo bih dodao da se sa tom pojmom danas ne suocava samo Evropa, vec skoro svi ekonomski razvijeni regioni, osim mozda Japana i Juzne Koreje. Tako u

SAD rapidno i kontinuirano raste broj Latinoamerikanaca, a u naftom bogatim islamskim zemljama Persijskog zaliva imigranata iz Juzne Azije.

Teodosiju hvala na podacima o napredovanju harizmatskih verzija hriscanstva na racun islama u Africi, a Antoniuss-u skrecem paznju da se ti podaci, koliko sam shvatio, odnose na Afriku u celini, a da je od tri primera kojima je pokusao da ih pobije samo onaj egipatski sa africkog tla. Osim toga, nijedan od ta tri primera se ne odnosi na porast broja ili procenta muslimana, vec na nasilje motivisano od strane pocinilaca islamskom verom, sto govori iskljucivo o tim pociniocima, a ne o toj ili bilo kojoj drugoj veri. Malezija i Egipat su vecinski islamske zemlje, a od toga smatram bitnijim za ove slucajeve to sto su nepotpuno demokratske, uprkos podrsci SAD vladii Egipta i formalno demokratskom uredjenju Malezije koja u politickom smislu podseca na Srbiju iz prosle decenije. Podsetio bih ovde na primere terorizma i ostalog nasilja opravdavanog drugim verama, po potrebi cu i nabrojati najbrutalnije i najpoznatije. Povodom ova tri slucaja smatram da nije Evropa ta koja prva treba da se zamisli, posto je njena jedina veza sa njima to sto je avion za Detroit poleteo iz Amsterdama, dok bi najvecu brigu trebalo da ispolje drzave na cijoj teritoriji se sve to desilo i one koje ih podrzavaju.

Milan Sitarski

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Pon Jan 11, 2010 2:50 pm

2008. godine Vatikan je objavio da u svetu ima vise muslimana od katolika, i prema tadasnjim procenama, bilo je 19,2 % muslimana, a 17,4 % katolika. Taj podatak nije mnogo iznenadio, jer je ocit trend sve veceg porasta broja muslimana u svetu. Ipak, ukupno gledano, hriscanstvo je i dalje dominantna religija sa oko 33% vernika u svetu. Na osnovu prognoza, broj muslimana bice u porastu u Evropi u narednom periodu, najvise zbog velike stope nataliteta, ali i zbog doseljavanja.

U tekstu Zarka Rakica, objavljenom u Politici, stoji da je Becki institut za demografiju proveravao nekoliko mogucih scenarija i na kraju je kao najrealnija prihvacena prognoza da ce 2051. godine ideo muslimanskog stanovnistva biti izmedju 14 i 18 odsto u EU.

Mogla bi da zabrinjava cinjenica da se u visokoj politici, zloupotrebljavaju podaci o porastu broja muslimanskog stanovnistva za sirenje ksenofobije (nedavno je u Svajcarskoj zabranjena izgradnja minareta, novoizabrani prvi predsednik EU, izjavljivao je da Turskoj nije mesto u EU, jer se ona gradi na hriscanskim vrednostima). Nedavno je i Spigl objavio rezultate ankete u kojoj su Nemci odgovarali na pitanje postavljeno u Svajcarskoj. 44% je bilo za zabranu izgradnje minareta, a 45% posto protiv.

Naravno, svaka prica uvek ima vise strana. Islamski radikalizam znacajno kvari sliku o muslimanima, posebno nakon 11. septembra, i iz tog ugla posmatrano i razumljiva je odredjena skepsa. Medjutim, ankete pokazuju da bar u Evropi muslimani vecinski prihvataju zapadne vrednosti, kao i da sto duze zive o odredjenoj zemlji, muslimani je sve vise prihvataju kao svoju domovinu.

Pocetkom prosle godine Britanski zavod za statistiku je objavio da se islamska zajednica u Velikoj Britaniji siri deset puta brze od hriscanske. Kao razloge naveli su vec pomenute: visa stopa nataliteta, doseljavanje, ali i cesce preobracanje hriscana u islam. Izazovi za Britaniju, ali i druge evropske zemlje u kojima broj muslimana raste, bice njihova sve veca politicka uloga s obzirom na brojnost. Muslimani su, posebno u Britaniji mrlada populacija, i ona ce u

buducnosti imati veliki uticaj na britansko trziste rada, a razumljivo je da ce muslimani zeleti da iskoriste svoju brojnost kako bi popravili svoj ekonomski položaj.

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod kaca » Pon Jan 11, 2010 5:28 pm

Mozda mi se učinilo da je pomenuto da je islam religija koja će prevagnuti u Evropi I da će za koju decenija ovo biti najzastupljenija religija. S obzirom da je na neki nacin Evropa "kolekva" hriscanstva mislim da će to I ostati dominantna religija u vremenima koja dolaze. Prodor islama je ocekivan I evidentno je u porastu ali svaki "strah" od prodiranja islama mi se cini neosnovanim.

Islam je religija danas najbrže rastuća religija u Americi I u Evropi. Kada su evropski moćnici pisali ustav EU I kada se postavilo pitanje religijskog nasledja Evrope, da li treba Evropa da bude obavijena jednom religijom ili religijski odredjena odbaceno je (upravo zbog Turske kao potencijalne clanice I islamsko orijentisane) bilo kakvo odredjenje. Uostalom "ujedinjena Evropa" zapravo I predstavlja spoj razlicitih istorija, kultura, tradicija pa I vera.

Citiracu jedan text na koji sam neletala na netu:

"Milioni muslimana Istoka dolaze na Zapad i u Evropu, ili kao ekonomski imigranti, ili kao studenti željni dobrog znanja i modernog obrazovanja. Uklapaju se u evropski sistem vrijednosti i žive normalan život sredine koja osigurava sve njihove životne potrebe. Nošen tim životnim iskustvom raste trend kozmopolitske vizije sve manje nasilnog, a sve više ravнопravnog svijeta. Muslimani upoznaju pozitivne elemente i prednosti zapadne civilizacije kao napr: dobro razvijen ustavni sistem u službi zaštite digniteta običnog čovjeka, građanina. Upoznaju socijalnu dimenziju kršćanstva: karitativne institucije i filantropske programe pomoći drugima što izviru iz vjerskog osjećanja Evropljana.

Istovremeno, mnogobrojni zapadnjaci rade u islamskim zemljama kao eminentni fah stručnjaci, diplomati, ili neophodni obrazovni kadar različitih vrsta i nivoa. Vremenom, oni se vraćaju u svoje zemlje personalno obogaćeni novim iskustvima i spoznajama dobrih strana islamske kulture i tradicije. Pragmatički dosljedno, analiziraju se dodirne tačke različitih tradicija i traže sličnosti i podudarnosti dotičnih kultura. Sve se odvija u jednom relaksiranom svijetu koji se padom berlinskog zida 1989. oslobođio ranije krizno generirajuće podjele (iz vremena tzv «hladnog rata»), na liberalno-kapitalistički zapad i autoritarno-kapitalistički istok."

Otvorene debate, objasnjenja, upoznavanje I saznavanje o drugim religijama doprinelo bi stvaranju veće tolerancije medju ljudima, kako u nasim državama, Balkanu tako I u Evropi.

kaca

Ateizam, sekularizam, vera i vlast

Postod Milan Sitarski » Pon Jan 11, 2010 5:44 pm

Posle „Islamskog pitanja“ da prokomentarise pitanja ateizacije i sekularizacije, uključujući i pitanja odnosa religije i politike u savremenim društvima koja su neki od vas pokrenuli.

Kod Antoniusss-ove prve slicice nije mi najjasnije je li „tipicni Evropljanin“ onaj razocarani ateista predstavljen karikaturom ili je tipican onaj koji izdaje preporuku deci da sa ateistima ne komuniciraju?

Olivera je pominjala mracni srednji vek kao doba u kome su bili cesti verski sukobi, a ja bih po tom pitanju podsetio da se taj epitet „mracni“ za period od propasti Rima do Renesanse koristi od vremena Prosvjetiteljstva i uglavnom izrazava vrednosno obojen stav samih prosvjetitelja prema tih hiljadu godina evropske istorije, tokom kojih se nisu desavale bas samo mracne stvari. Potonji period, za koji se upotrebot ovakvih kvalifikacija implicira da nije mracan, obelezen je, međutim, sukobima cija su masovnost i razornost po ljudsko drustvo bile nezamislive u srednjevkovnoj epohi. Sa druge strane, doslo je do znacajnog porasta kvaliteta života usled materijalnog progresa...da ne idem u detalje, samo apelujem da se svim epohama i drustvima pristupa najobjektivnije moguce. Osim toga, nama 21. vek zaista izgleda „ultramodernizovano“, ali cini mi se da savremenicima svaki tako izgleda na pocetku, kad se poredi sa prethodnim(a) □

Zahvalan sam Oliveri sto nas je podsetila na razlicite modele i manifestacije odnosa javnih vlasti i religije u savremenoj Evropi, sto u velikoj meri relativizuje kod nas skoro opstepruhvacena shvatanja da je Evropa danas zasnovana na cistom sekularizmu ili cak agresivnom ateizmu. Kao sto vidimo, sporovi se desavaju i na relaciji sekularizam – hriscanstvo, sekularizam – islam, hriscanstvo – islam, a ima i situacija u kojima se dva medju ovim pogledima na svet i sistemima verovanja udruzuju (radi napada ili odbrane) protiv treceg – nekada su muslimani i hriscani protiv sekularista, nekada pak sekularisti i hriscani protiv muslimana, jedino mi nije poznat primer udruzivanja sekularista i muslimana protiv hriscana, osim mozda uslovno u BiH. U svakom slučaju, medju svim ovim saveznistvima i suprotstavljanjima ja podrzavam udruzivanje ostalih opcija protiv one koja pretenduje na silom drzave obezbedjeni monopol u duhovnoj sferi, a ne protiv one koja je najbrojnija ili se najbrze siri.

Sto se tice Masine teze o dezintegracionom ucinku vere na Balkanu usled njene uloge u konstituisanju ovdasnjih nacija, podseticu da se to odnosi samo na neke a ne sve balkanske nacije. Jeste religija bila odlucujući faktor pri razgranicenju Srba, Hrvata i Bosnjaka, ali su npr. Albanci i Madjari izrazito multireligijske nacije, a srpsko – bugarski, slovenacko – hrvatski, italijansko – hrvatski, grcko – makedonski i neki drugi odnosi su daleko od odlicnih, uprkos pripadnosti istoj religiji. Jezik se, takodje, kao najbitnija odrednica kolektivnog identiteta ne može pripisati svim konkretnim slucajevima – i tu ima dosta primera: preko 95% Iraca koristi iskljucivo engleski jezik, ali ne bih vas podsecao na tamosnje medjueticke odnose, takodje u velikoj meri religijski uslovljene, surevnjivost Austrijanaca prema ostalima sa nemackog govornog područja, itd.

Ne verujem da bi resenje problema na polju medjureligijskih i medjueticnickih odnosa bilo smestanje verske i nacionalne (prepostavljam u smislu – etnicke) pripadnosti iz javne iskljucivo u privatnu sferu. Umesto toga se zalazem da se bilo kom etnickom ili verskom identitetu oduzme monopol, tj. podrska vlasti za dominaciju nad ostalima (npr. u slucajevima postojanja drzavnih crkava ili apsolutne suprematije vecinskog jezika), ali da zato i ispoljavanje svakog od identiteta koji u iole znacajnom procentu postoje u nekom drustvu ima podrsku vlasti u smislu uzivanja kolektivnih prava (nastava na svom jeziku, specificki programi identitetски relevantnih predmeta – knjizevnosti, istorije, muzicke i likovne

umetnosti i sl. – kao i verska nastava iz sopstvene vere).

Nisam siguran da su dobri medjurelijski odnosi moguci jedino na kulturnom planu, pa ni u slucaju Unije za Mediteran, mada sam svestan da je u sferi ekonomije i politike mnogo teze ostvariti harmoniju, usled upliva partikularnih interesa. Ohrabruju me dobri odnosi dvojice politicara (i njihovih vlada) koji suinicirali tzv. Dijalog civilizacija – turskog premijera Erdogana i spanskog Sapatera. Mozda bi bilo bolje da je sa spanske, ili uopste evropske strane neki politicar koji je u javnoj sferi privrzen katolicizmu ili nekoj drugoj grani hriscanstva makar koliko i g. Erdogan islamu, jer je g. Sapatero u prilicno losim odnosima sa Katolickom Crkvom (npr. legalizovao je gay brakove), ali mislim da je i ovako dobro sto saradjuju na prevazilazenju „civilizacijskih“ jazova. Nadam se da ce takvih slucajeva u buducnosti biti vise. Sa druge strane, Masa predvidja da Unija za Mediteran, s obzirom da ne predvidja slobodno kretanje ljudi, nece spreciti sporove poput svajcarskog referenduma o minaretima. Po tom pitanju cu podsetiti da je taj spor bas u kulturnoj, a ne ekonomskoj i politickoj sferi, a iznecu i svoju ocenu da se sporovi zasnovani na teskim predrasudama vrlo retko resavaju tokom jedne generacije i da na tome treba raditi dugo i uporno, pri cemu je odgovornost za razresenje sporova na svim stranama jednako.

Cini mi se da Teodosije predvidja nekakav ekskluzivizam Srba, Hrvata i Rusa u Evropi po pitanju uticaja religije u drustvu. Mislim da takva procena nije tacna, pogotovo dugorocno (ne mislim na preterano duge rokove) bez obzira na bilo ciju percepciju sadasnog stanja i vrednosni odnos prema tako percipiranom stanju. Vecinskim crkvama kod ovih naroda bih preporucio da proucavaju iskustva drugih u suocavanju sa masovnom ateizacijom i sekularizacijom i iskusenjima koja one nose. Jos jedan osvrt na primere sirenja hriscanstva u Africi – dopunio bih i primerima sirenja protestantizma u Brazilu i Juznoj Koreji i preporucio da se ima u vidu drustvena, politicka i kulturoloska uslovljjenost svakog od tih procesa.

Ako sam dobro shvatio Teodosijev odgovor na drugo pitanje, cini mi se da se kao jedan od odgovora na prvo implicira – konverzija, prepostavljam masovna. Mislim da je tu sustinsko pitanje gubitka monopola vecinskih crkava i verskih zajednica na podrsku vlasti, sto otvara put i konverziji njihovih vernika, ali smatram da ti uslovi treba da ih navedu na intenzivnije posvecivanje svojim vernicima kako bi ih zadrzale, sto moze samo pogodovati njihovom obavljanju osnovne misije.

Milan Sitarski

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milena Miskovic » Pon Jan 11, 2010 6:10 pm

Religija se mijenja sa vremenom, sa mijenjem ljudi, mijenjanjem vjerovanja i nacina zivota. Prije nekoliko stotina godina, religija je svuda zauzimala glavne djelove ljudskih zivota i ljudi su posvecivali mnogo vremena svojim religioznim vjerovanjima.

Danas, postoji mnogo religijskih afilijacija, a nekoliko glavnih se baziraju na istom. Ako slusate, i igrate po pravilima, ceka vas spasenje. Ova vjerovanja bila su snaznija prije Renesanse i prosveljenja, prije nego sto je nauka pocela da objasnjava svijet na drugaciji nacin.

Mnogi ljudi danas ne pripadaju odredjenoj religiji. Naravno, Hriscanstvo, Judeizam, Islam i Budizam su i dalje najjače religije sa najvećim brojem pratioca, ali i to se svakodnevno mijenja. Hriscanska crkva, na primjer, podijeljena je na desetine razlicitih donaminacija, i prijeti da se i dalje dijeli.

Kada se odredjenoj grupi ljudi ne svidi neki dio njihove religije, oni pocnu novu, u okviru te. Tako su nastali Baptisti, Metodisti i tako dalje.

Razlicite religije se i dalje dijele, i njima postaje jako tesko da privuku mlade ljude, tako da nije rijetko da u Hriscanskim crkvama na Zapadu cujete rok bend u toku pripovijeda.

Mladi ljudi traze nesto drugacije, i zbog toga ce religija nastaviti da se mijenja. Ljudi se okrecu nauči, traze neka svoja vjerovanja.

Ako se religija promijeni tokom da glavne religije pocinju da blijede, a ljudi se okrenu nekim subjektivnim vjerovanjima, tolerancija i mir su skoro zagarnantovani. Naravno, ovo se ne može dogoditi preko noci, posebno jer postoje ekstremne religiozne grupe, koje sprecavaju toleranciju medju ljudima.

Postoje vjerski fanatici, na primjer, Hriscanski naučnici, koji neće dopustiti lijecenje od strane ljekara, cak ni kad je život osobe u pitanje. U Islamu i u Judeizmu i u ostalim religijama postoje možda ne slični, ali problemi iste tezine, na koje se odgovori ne mogu dati tako lako.

Ne mogu se dati jednostavni odgovori na izazove religija. Religija je nesto jako subjektivno i ljudi napad na njihovu religiju smatraju kao napad na njihovu lincost, i ako se osjete napadnutim, odgovorice kontranapadom.

Moc crkve u danasne vrijeme popusta, i slabice i u buducnosti. Smatram da ljudi nisu potpuno slobodni u svojoj religiji, ako im je nametnuta od strane crkve, tako da, sa slabljenjem ove, svakog dana sve više političke organizacije, religija i vjera će postati sve više slobodne, što je presudno za postizanje mira i tolerancije u ovom polju života.

Milena Miskovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Beba » Pon Jan 11, 2010 7:00 pm

1. Koje trendove očekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

i

3. Koje izazove po pomenute vrednosti očekujete usled promena koje ste predviđeli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Misljam da neće biti nekih bombasticnih promena. Potpuno se slazem da tezom da religija pripada privatnoj, a ne više javnoj sferi života. Ko će se kome, kada, kako i koliko moliti stvar je pojedinca, a ne države i društva u celini.

Moram priznati da me su me jako iznenadile prognoze koje predstavljaju islam kao "pretnju" koja ce osvojiti svet ili Evropu, tj. hriscanski zapad. Nikada mi tako nesto nije palo na pamet. Verujem da ima puno emigranata islamske veroispovesti koji su dosli na zapad zbog boljeg zivotnog standarda, ali ne verujem da je "misionarski rad" sirenja islama jos jedan od razloga njihovog dolaska. Sasvim je normalno da jedna grupa ljudi koja nije vecinska u nekoj drzavi dobije mogucnost da uziva svoju kulturu, jezik i veru. Ono sto je pitanje jeste koliko ce trebati vremena zemljama koje se nisu sretale sa pripadnicima odredjene religije da shvate da odredjeni deo gradjana te zemlje ima tu i tu veroispovest i da kao punopravni gradjani imaju pravo na svoju veru i veroispovest. To ce ici malo teze, ali desice se i procice godine i postace normalno- kao da je uvek bilo.

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jacanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Muslim da je primer Svajcarske odlican da se vidi trenutno stanje medjureligijskih odnosa, tj. odnosa ljudi prema nekim religijama i njenim pripadnicima. Ljudi ono sto ne poznaju odbijaju. Uz silnu propragandu o teroristima, verskim fanaticima, nije ni cudno ponasalje ljudi koji odbijaju zidanje minareta. Religija, tj. crkva treba da nauci da je njen vreme, kao prve u drzavi proslo, i da ce najbolje biti da se povuce i brine o svojim vernicima i postuje tudje.

Beba

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Uto Jan 12, 2010 1:11 am

Sudeći prema svim raspoloživim podacima,koji su do mene došli,sto iz ponuđenog teksta,što sa drugih strana,rekla bih da nas u budućnosti očekuje trend širenja islama u Evropi,a u nekoj manjoj mjeri i još nekih istočnačkih religija,kao što je budizam,npr.Ipak,svi pokazatelji upućuju na to da je najsnažniji trend širenja islama,što zbog novih imigranata,što zbog visokog nataliteta kod te populacije. Još jedan od razloga je porast broja Evropljana koji konvertiraju. Prema izjavama nekih od njih, upravo jaka antiteroristička kampanja je utjecala na njih da se zainteresuju za islam,a nakon izvjesnog vremena i da ga prihvate kao svoju religiju i način života.

Međutim,kao što u Evropi pretjeran materijalizam i pritisak potrošačkog društva „tjeraju“ ljude da traže utjehu u istočnačkoj duhovnosti,tako na Istoku,ljudi pritisnuti teškim teretom tradicije i konzervativizma spas i utjehu traže u prihvatanju kršćanstva,koje ih oslobođa okova tradicionalnih vrijednosti i sa sobom nosi vrijednosti sa Zapada.

Što se tiče Balkana,očekujem da se postojeće stanje održi još dugo,ali takođe smatram da će kulturna i ekonomski kretanja ponovo izmješati stanovništvo. Ipak,ne vjerujem da će u skorije vrijeme ta izmješanost dostići nekadašnji nivo.

Muslim da će prve reakcije na ovakve promjene biti negativne,ali i na Istoku i na Zapadu nakon izvjesnog vremena ljudi neće imati izbora nego da to prihvate. Tolerancija,vjerska i ljudska prava jesu i biti će na velikom testu,možda još decenijama. Na kraju će sve strane shvatiti da je u njihovom ličnim interesu(ekonomskom i političkom) prihvatiti one druge. Put do ovog pozitivnog ishoda,naravno može biti prekinut ratom. To ne mora uvijek biti rat konvencionalnim sredstvima,može biti i specijalni rat. Ali svaki rat se nekad završi,a preživjeli moraju da grade ekonomiju ispočetka...

Po mom mišljenju,najbolja prevencija i najbolji odgovor na sve negativne posljedice ovih izazova je demoktatička i razvijena do lokalnog nivoa,jako i razvijeno civilno društvo i brojni nezavisni mediji. To mislim stoga jer u tome vidim osnovu za odgoj građanina koji misli svojom glavom i spreman je da se informiše,na uštrb svojih predrasuda.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod vedrana » Uto Jan 12, 2010 10:02 am

Koje trendove ocekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

hm...prepostavljam da će islam biti jedna od vodećih religija u Evropi (nedavno je cak, bio i dokumentarac o tome kako i kojom brzinom se islam siri, sto sa jedne strane natalitetom,sa druge prelaskom na islam) .

na balkanu ne ocekujem nikakve promjene u rasprostranjenosti ali ocekujem jačanje religija, koje će uveliko pomoci izgradnji mira.

Ocekujete li da će ti trendovi pogodovati dobrom medjureligijskim odnosima, toleranciji i jačanju verskih i ostalih ljudskih prava? i Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predviđeli i koje odgovore na te izazove smatrate najboljim?

nadati se da će te promjene biti pozitivne, no, njihov smjer ovisi iskucivo od nas i naših vjerskih vodja (koliko oni budu zeljeli suzivot, i koliko se oni budu zalagali za razumijevanje, toleranciju i prihvatanje drugog i drugacijeg toliko ce i obični ljudi biti tolerantan).

jedan od najvećih izazova po meni ce biti suocavanje sa sopstvenim stavovima i predasudama (koji ima na pretek... na zalost), koliko i da li cemo u općem biti sposobni da se na adekvatan nacin suocimo sa njima ovisi o demokratskom društvu, koji bi za cilj trebao imati prouku razumijevanja, njegovanja razlicitosti i koji svojim istupima treba upozoriti na drustvene anomalije :)

i još pitanje ZA TEODOSIJA od kud ti to da ISLAM nije nikad bio prisutan u Evropi (za tvoju informaciju Bosna i Hercegovina je u Evropi, islam je u Bosni prisutan :) Islam se prvi put pojavljuje u Bosni sa dolaskom Osmanlija u 15. vijeku.

vedrana

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Tijana » Pon Jan 18, 2010 3:46 am

Trenutno jačanje islama u svetu nastaviće se i dalje ali smatram da će pored islama u prvi plan izbiti i istočnačke religije poput budizma, konfučianizma, taoizma i hinduizma. Hrišćanstvo će i dalje imati značajan procenat ali neće napredovati već će stagnirati. Istočnačke religije su na prostoru Europe novija pojava i samim tim nisu uspele u toj meri da se ukorene i naprave bolju osnovu za svoje delovanje kao što je to slučaj sa islamom. Prvi migranti iz Kine i Japana pojavljuju se u SAD u prvoj polovini 19. veka. U Južnu Ameriku i pojedine zemlje Srednje Amerike migracija je počela krajem 19. i početkom 20. veka da bi intenzivnije bila nakon dva svjetska rata. U Evropi budisti se pojavljuju nakon I svetskog rata i najviše ih je naseljeno u

Nemačkoj i Velikoj Britaniji. Nakon revolucije u Rusiji oko 300 Kalmika doseljeno je i u Beograd i ondašnju Jugoslaviju. 1929. god. sagradili su svoj budistički hram koji se smatra jednim od prvih sagrađenih u Evropi. Koliku su pažnju imali tokom tog perioda govori i "Beogradski vodič" iz 1930. godine koji pominje Budističku ulicu i hram podignut u njoj. Kalmička budistička zajednica postojala je sve do 1944. godine, kada Kalmici napuštaju Beograd i odlaze u Nemačku a nakon toga u SAD. Najveći bum budizam u Evropi dostiže 50-ih i 60-ih godina 20. veka kada njihovo učenje dolazi do izražaja, a naseljavanje se odvija i po drugim evropskim zemljama. Organizuju se religijski centri za učenje, objavljuju se knjige, dolaze učitelji i samim tim budizam dobija svoja uporišta na Starom kontinentu. Što se tiče hinduizma, najzaslužniji za širenje ove religije je prisustvo stranih elemenata poput: britanske administracije, hrišćanskih misionara i evropskog sistema obrazovanja na tlu Indije. Ovi elementi su početkom 20. veka izazvali nova strujanja čiji je cilj bio očuvanje tradicija hinduizma i njihovo predstavljanje na način koji bi odgovarao modernom vremenu. Na taj način hinduizam je postao pristupačniji i razumljiv Evropljanima i Amerikancima. Najbolji primeri su religije novog doba koje su pojedina učenje, verovanja i praksi prilagodila savremenom čoveku sa Zapada. U Evropi, hinduizam je najzastupljeniji u Velikoj Britaniji i predstavlja treću religiju po popularnosti i broju vernika.. Smatra se da broji od pola miliona do 1,5 milion vernika. Hinduizam u ovoj zemlji se javlja još početkom 19. veka a naseljavanje stanovništva iz Indije odvijalo se u nekoliko talasa. Po meni najinteresantnija migracija hinduista je ona koja je započela 1990. godine i koja traje do danas. Poslednja migracija odnosi se na doktore, naučnike, fakultetski obrazovane i poslovne ljude. Prisutnost i brojnost hinduističke zajednice očigledno je i u domenu školstva. 2005. godine u Engleskoj je dozvoljeno osnivanje državnih hindu škola koje država finansira iz svog budžeta. Da li će ovi trendovi pogodovati dobrim međureligijskim odnosima zavisi isključivo od političkih, socijalnih i ekonomskih razloga. Smatram da su odnosi prema pripadnicima istočnačkih religija trndutno bolji jer ne postoji strah niti hysterija usmerena protiv njih kao što je to u slučaju islama nakon 11. septembra. Takođe u slučaju ekonomске krize koje je nastala i koja traje, jeftinija radna snaga sa Istoka i njena sve zastupljenija trgovinska, tehnička i industrijska prisutnost može dovesti do neslaganja i neprihvatanja promena koja su u toku i samim tim narušavanja tolerancije i ljudskih prava.

Tijana

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Filip_Cicek » Pon Jan 18, 2010 6:51 pm

1. Demografski podaci jasno govore o širenju Islama. Naime Islam je trenutno najbrže rastuća religija svijeta s najgorim marketingom (mislim na teroriste). Politički procesi idu u prilog islamizaciji (ako ju tako možemo nazvati) europskih prostora.
2. iskreno nemam pojma što očekivati. Ako tako razvijeni islam doista bude zahtjevao radikalizaciju, onda nam se lijepo ne piše. Ljudska prava su zapadni konstrukt tako da o njima ne bih, no kada se govori o vjerskim pravima, Islam tu ima jasne odredbe koje pišu u Kur'anu, a pišu o tome mnogi poznavaoči Islama, istaknuo bih ovdje nama bliskog Tarika Kulenovića. Islam jasno govori da mnogoboći ne smiju živjeti, a židovi i kršćani uživaju posebnu toleranciju koja im omogućuje da plaćaju danak ako žele živjeti u islamskoj državi. u zamjenu za to su oslobođeni vojne službe ali imaju podređen društveni status. Rekao bi Muhammed "dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno".
3. Biti radikalni ne smaram izazovom za vrijednosti. Izazov za umove svih nas je odreći se vlastitih strahova. I to uvelike ima veze s ovim, jer se neki moraju odreći straha od božje

kazne, samim time od radikalizma (osim ako nisu sadisti neke šeste vrste) , dok se drugi mraju odreći ksenofobije. Ne živim u iluziji da će se tako nešto dogoditi, pa barem da se onda nađete na pola puta :D

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Teodosije » Pon Jan 25, 2010 12:24 pm

i jos pitanje ZA TEODOSIJA od kud ti to da ISLAM nije nikad bio prisutan u evropi (za tvoju informaciju bosna i hercegovina je u Evropi, islam je u bosni prisutan :) Islam se prvi put pojavljuje u Bosni sa dolaskom Osmanlija u 15. vijeku.

Pardon, trebao sam da preciziram, u zapadnoj Evropi. :) (Dobro, bio ja maaalčice prisutan do Rekonkviste u Španiji)

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod acuska » Pet Feb 05, 2010 3:16 pm

1. Sigurno je, i to svi ocekaju i znaju, da ce se broj muslimana znatno povecati, sto imigracijama sto radjanjem potomaka. Taj porast se narocito moze ocekivati u veoma razvijenim zemljama zapadne evrope, Francuska, Nemacka, Britanija... Sto se Balkana tice, on je zasticen od imigranata, jer nije bas ekonomski prijemci za imigrante, ali na balkanu zivi veliki broj muslimana (Bosnjaci, Albanci), koji imaju visi prirodni prirastaj od ostalih naroda, pa je za ocekivati da se broj muslimana poveca.
2. Mozemo da ocekujemo da ce sve veca sarenljnost drustva uticati na versku i medju nacionalnu toleranciju, ali mozemo ocekivati i suprotno, netrpeljivost i glozenje koje bi dolazilo sa obe strane, u ovom slucaju muslimana i hriscana. Nedavni referendum u Svakarkoj nam govori da nema mesta preteranom optimizmu, ali da on postoji je nesumnjivo.
3. Najveci izazov mutietnickog i multireligijskog drustva je tolerancija. A za to se moramo svi mi pobrinuti, menjanjem sebe, a zatim i uticanjem na svoju okolinu.

Acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod dragana » Ned Feb 07, 2010 12:24 pm

Akcentat bih stavila na kretanja u Evropi i na promene u rasprostranjenosti pojedinih religija putem migracija. Cini mi se da na ovaj nacin nastaju najvece promene. A svakako najucljivije. Verujem da je to mnogo bitnije i slozenije pitanje nego promena rasprostranjenosti religija prelaskom pojedinaca i grupa iz jedne u drugu religiju. Bitnije za formiranje i razumevanje medjureligijskih odnosa. Mozemo se sloziti da je najveci porast muslimana u Evropi putem migracija, ali je mnogo bitnije ukazati na to koliko stete dobrim medjureligijskim odnosima nanosi preuvelicavanje ove tendencije kao i zloupotreba raznih procena i procenata u kampanjama koje bude strah i mrznu. A kampanje su proizvod i drugih okolnosti, kao sto su desavanja na Bliskom Istoku, terorizam, odnosi SAD-a i drugih sa islamskim zemljama itd. Nije namoguce zamisliti da drugaciji globalni odnosi i desavanja mogu islam skinuti s' tapeta a "dovestii" nekog drugog, drugu religiju. Istovremeno biti

doseljenik, imigrant, a ne biti hriscanin dalje usloznjava polozaj,pitanje prava, sloboda i obaveza prvih, a cesto smanjuje stepen tolerancije i prihvatanja kod drugih, kod domacina. Konflikti se intenziviraju kada se vise linija podela poklope, to moze u ovom slucaju biti problem.

Nije lose napomenuti da EU, a posebno celu Evropu, mozemo samo uslovno i ograniceno posmatrati kao prostor jedinstvenih trendova, problema i resenja za te problem. Verujem da se, kada su u pitanju medjureligijski odnosi, glavni problemi javljaju i resenja traže na nivou drzava. Tako mi se cini da ce, iako mozemo govoriti o mogucnosti da neka nova prava budu kodifikovana na nadnacionalnom nivou, kao i da neki pristupi i teorije budu siroko prihvacene kao adekvatan pristup, konkretna resenja, institucije, mehanizmi za postizanje konsenzusa, razumevanja i dobrih medjureligijskih odnosa biti pronalazena prvenstveno na nivou drzava. Ipak, nisu za potcenjivanje ni rasprave koje se vode, ni dileme koje postoje, povodom evropskog identiteta, a posebno kada je rec o hriscanstvu kao manje ili vise sustinskom elementu tog identiteta.

Dalje usloznjavanje i povecanje diverzitete je svakako opsti trend. Na duze, moze voditi i najcesce dovodi, do "sirenja" liste univerzalnih prava. Ali u nekom kracem period moze doci do pogorsanja medjureligijskih odnosa. Nije iskljuceno da ce religijska pripadnost dobiti veci znacaj, mozda i na stetu nacionalne, etnicke propadnosti. Tada i sekularizam dobija na znacaju.

Srdacan pozdrav!

Imigracije - emigracije / Kom' opanci, kom' obojci

Novi postod aleksandar » Pon Feb 08, 2010 12:04 am

Stanovništvo je živa kategorija i kao takvo sasvim je normalno da se kreće. Nekada se to čini svojom voljom, a nekad je to pod uticajem raznoraznih faktora i uzroka. Kada se tim kretanjem prelaze velike razdaljine, onda imamo imigracije-emigracije. Tokom istorije ljudi su dosta migrirali. Tako je i danas. Obzirom da svako nosi sa sobom odličja svoje kulture, vere i tome sl. analogno tome je i mešavina istih. U zavisnosti od toga da li migrant migrira u oblast gde je stanovništvo istih ili u velikom delu sličnih odlika kao i on sam iii su te odlike u potpunosti ili velikim delom različite, veća je ili manja verovatnoća da će migrant zadržati odnosno promeniti one odlike koje je poneo sa sobom kada je započeo migraciju. To takođe zavisi od toga: koliko je sam migrant voljan da date odlike zadrži ili promeni; kakvo je raspoloženje stanovništva oblasti gde migrant migrira da ga prihvati takvog kakav jeste; kakva je politika zemlje u koju migrant migrira, tj. da li državno uređenje prihvata njegovu razliku ili ne. Spektar okolnosti koje utiču na sve to je veoma širok i nikada se ne može praviti generalizacija po pitanju toga tj. slučajevi se razlikuju od migranta do migranta.

Evropa, kao "stari kontinent" je vršila razna osvajanja teritorija ostatka sveta.

Kako je vreme prolazilo kolonije koje su udaljenije od matičnog kontinenta su polako, jedna po jedna proglašavale nezavisnost i postajale samostalne.

Međutim, za vreme vladanja kolonijama pripadnici kolonizovanih naroda su bivali prevodenici u maticu kolonizatora i ako bi preživeli i ili svojom željom ili silom ostajali tamo gde su završili oni bi, ako u međuvremenu nisu poprimili karakteristike naroda kolonizatora, nastavili da neguju karakteristike koje su poneli sa sobom. Kako se stanovništvo razmnožava, tako bi i pripadnici kolonizovanih naroda prevedenih u maticu kolonizatora postajali sve brojniji. Ako bi postojao veći broj robova, koji su zadžali svoje karakteristike, u matici kolonizatora, onda

bi oni formirali svoje getoe. Kako su se vremena menjala i robovi postajali slobodni građani u matici kolonizatora oni bi slobodnije nastavili da neguju svoje karakteristike koje su im preneli njihovi preci koji su poneli iste iz kolonije. Ako bi narodi iz kolonije, koji su zadržali svoje karakteristike, uvećali svoju brojnost na određenoj teritoriji nekadašnje matice kolonizatora, a današnje i njihove zemlje, onda bi postojala mogućnost da oni pokušaju da takve i nametnu kao osnovne ostalom stanovništву. Veća mogućnost za ovo je ako je reprodukcija nekadašnjih robova progresivna.

Drugi slučaj je kada narodi sa ostalih kontinenata vrše invaziju na zemlje Evrope. U prošlosti ni to nije redak slučaj. Oni takođe nose karakteristike sa podneblja matice, ali oni ovde čine ono što su kolonizatori iz Evrope činili narodima koje su osvajali u procesu kolonizacije, tj. nameću iste narodima čiju su teritoriju okupirali. Evropa se više koncentrisala na osvajanje "trećeg sveta", tako da je, donekle, imala veće mogućnosti da se karakteristike, koje je donela u koloniju, utemelje na područje koje je kolonizovala. Međutim, na područjima gde je pre toga civilizacijska tekovina bila dobro razvijena, Evropa nije mogla u tom pogledu mnogo da utiče, već je mogla više da se koncentriše na eksploataciju materijalnih dobara kolonije. Što se tiče okupatora Evrope, oni nisu mogli da izvrše veliki uticaj na karakteristike iste odjednom, zbog toga što bi ta okupacija trajala neko vreme i prestajala, ali su zato ostavljali svoje seme, koje bi klijalo i iz njega, nakon nekog vremena, izrastale nove biljke, koje bi davale plodove, koji su ponovo davali seme i sve tako u krug, dok korov ne postane dominantan.

Treći slučaj je okupacija među narodima unutar same Evrope. Ovo, na neki način može, ali i ne mora da znači promene karakteristika jednih, odnosno drugih.

Te okupacije mogu biti načinjene silom ili tzv. tihim hodom, kada se na njima radilo postepeno, da bi u jednom trenutku kulminirale i dovele do katastrofalnih posledica. Ovde možemo uzeti kao primer aktuelnu situaciju sa Kosmetom. Okupacija Kosmeta od strane Albanskog stanovništva je počela još početkom 20tog veka, kada su granice Srbije bile otvorene za migrante iz Albanije. Kako je vreme prolazilo, njih je bilo sve više i više, bilo to uzrokovano novim migrantima ili veoma progresivnom reprodukcijom stanovništva albanskog porekla, a srpskog državljanstva. Njima je bila omogućena potpuna sloboda zadržavanja svojih karakteristika, tako da su neometano mogli da rade na realizaciji projekta "Velike Albanije". Kako će se cela priča oko toga završiti, to ćemo još puno da sačekamo da vidimo, ako uopšte i doživimo to. Međutim, uzimajući u obzir indicije i drugih sila, iz njima ličnih interesa, za celokupno pitanje, dalji tok je veoma predvidljivo/nepredvidljiv.

Što se tiče dalje distribucije religija unutar same Evrope, kao što nam je svima nama poznato, postoji puno prognoza da postoji mogućnost da islamska religija, povećanjem stanovništva koji je upražnjavaju, postane i dominantna. Da li će do toga doći ili će daljim procesom izvoza svog ljudstva od strane Kine doći do toga da samim tim što su najmnogoljudnija nacija postanu i dominantni u svetu i vladaju istim, tek ćemo videti. Što se tiče očuvanja njihovih kulturoloških i religijskih karakteristika koje nose sa podneblja odakle dolaze, zavisi da li će ih zadržati tamo gde bivaju izvezeni ili će se asimilovati sa narodima podneblja gde budu izvezeni. Od toga i zavisi da li će možda budizam postati najdominantnija religija :lol:

Aleksandar

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod sestan » Uto Feb 09, 2010 8:55 am

1. Koje trendove ocekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

Kada su u pitanju promjene rasprostranjenosti pojedinih religija u svijetu, Evropi, na Balkanu, mislim da u promjeni rasprostranjenosti neće biti velikih izmjena, ali će biti promjena u nacinu tumacenja, prakticiranja i slicno. Suprotstavljeni misljenja stvaraju tvrdje i sve manje fleksibilne odnose vjerskih zajednica koji se neće moci relaksirati na jednostavan nacin. Na Istoku, postoji trend odbacivanja zapadnjackog zivota, na Zapadu pak, potiranje svega sto je istosnjacko. Ne treba iskljuciti niti cinjenicu da su neke religije postale "trendy" na Zapadu u doba kada nam globalizacija omogucava da se priblizimo religijama poput budizma i slicno.

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jakanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Na pr. ono sto mislim da bi se uskoro moglo dogoditi je da ce se Muslimani u Evropi (a zaista ih je mnogo danas) poceti buniti i agresivnije traziti svoja prava (posebno nakon Francuske - veo, Svicarske - munare...), Turska bi mogla takodjer da postavi svoje ciljeve u odnosu na Evropsku uniju drugacije obzirom da Evropska unija odbija mogucnost integracije Turske zbog neispunjavanja uvjeta dok sa druge strane krscanske ali slabo, slabo razvijene Bugarska i Rumunija ispunjavaju sve uvjete i vec su se integrirale. Kao sto je vec spomenuto, cini se da se stvaraju suprotstavljeni odnosi izmedju religijskih grupa zbog ekonomskih, politickih i drugih razloga a sto ne pogoduje dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji, jakanju religijskih, pa i ostalih ljudskih prava.

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Muslim da se prethodni odgovor djelomice odnosi na odgovor na ovo pitanje. Odgovor na ove izazove morace da bude u smislu jakanja tolerancije, ucenja i saznavanja o razlicitostima... Kada znamo u cemu se razlikujemo i zasto i zbog cega onda je lako praviti kompromise.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Senada » Sre Feb 10, 2010 8:58 pm

Nazalost, mislim da ne postoji... prvenstveno zato sto bi multikulturalnost znacilo gubljenje "glasaca i moci" koji su pojedinci vrijedno gradili od 90tih

Uloga religije u politici je tesko pitanje i svako na njega gleda drugacije... tesko je uskladiti religiju s politikom, a jos teze u multikulturalnim i multireligijskim drustvima... dobar primjer za to je mozda Amerika, koja u Ustavu svim svojim gradjanima dozvoljava religijske slobode Europska Unija se nalazi u velikim poteskocama kad su u patanju nacionalne manjine, ma kad razmislim, jos uvijek nije definisano pitanje religije i njene uloge u samom ustavu.... Ne vjerujem da ce se u skorije vrijem i naci neko rjesenje problema

Senada

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Pedja » Čet Feb 11, 2010 12:57 pm

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

U drzavama JIE uglavnom ne postoji iskrena politika multikulturalnosti ili je ona pak pogresno definisana.Na prostorima zapadnog Balkana, t.j. bivse Jugoslavije su ti problemi do sada uglavnom resavani pokusajima asimilacije, t.j. podredjivanjem nacionalnih manjina i regulisanja nijihovih prava stvaranju nacionalnih drzava kao naslednica S.F.R.J.Navescu konkretno primer Srbije.Republika Srbija po AVNOJ-evskim (danas medjunarnodno priznatim) granicama sadrzi teritorije sa izrazito izrazenim brojem nesrpskog stanovnistva.Konkretno su to primeri Albanaca iz oblasti Presevo-Bujanovac-Medvedja (o Kosovu i Metohiji u ovom slucaju ne bih zeleo da pisem),zatim Muslimana-Bosnjaka koji zive na prostoru Sandzaka, etnickih Bugara koji zive u istocnoj Srbiji (konkretno Bosilegrad i Dimitrovgrad), Vlaha koji zive u Istočnoj Srbiji i kao paradni primer navodim Vojvodinu u kojoj zivi stanovnistvo sa 19 razlicitih etniciteta.

E sad,raspadom S.F.R.J. doslo je do krvavog konflikta i bujanja nacionalizama (i srpskog i hrvatskog i bosnjackog i albanskog.....).Ti nacionalizmi su bujali istovremeno sto je i dovelo do krvavog sukoba u bivsoj Jugoslaviji.Medjutim, doslo je do fenomena da su se novonastale drzave gotovo iskljucivo brinule o položaju pripadnika svoje nacije na teritoriji drugih novonastalih drzava zanemarujući pri tome položaj nacionalnih manjina na svojim teritorijama.Tako je na primer drzava Srbija brinula o Srbima iz Hrvatske i BiH, zanemarujući pri tome cinjenicu da u AVNOJevskim granicama Srbije ne zive samo Srbi.Tako da se godinama ratovalo za Srbe u BiH i Hrvatskoj a na primer vojvodjanski Madjari, kosovski Albanci ili sandzacki Muslimani nisu ni spominjani.

Rezultat ratova na tlu bivse Jugoslavije ima za rezultat egzodus Srba iz Hrvatske, kompromisno resenje sa dva entiteta u BiH (koje po je po mom misljenju traljavo jer uvek postoji mogucnost izbijanja novih sukoba) i slicno lose resenje kad je u pitanju Kosovo i Metohija.Dakle i BiH i Kosovo su „dobili resenje“ koje u sebi sadrzi mogucnost novih sukoba i na veliku zalost mogu biti iskorisceni kao mesta za rasplamsavanje novih sukoba.

Ruku na srce, posle pada rezima Slobodana Milosevica u oktobru 2000. godine, krenulo se u demokratizaciju drustva, postoje inicijative za regionalizaciju, osnovani su saveti nacionalnih manjina u Republici Srbiji, politicarima su puna usta prica o evropskim vrednistima (koje podrazumevaju i multikulturalizam) i drzava polako ali sigurno radi na svojoj modernizaciji i „ukljucivanju u Evropu“.Medjutim, na zalost se jos uvek moze sve to vrlo lako i brzo pokvariti pokretanjem nacionalizma i pricama o „svetim srpskim zemljama“ Kosovu i Republici Srpskoj radi prikupljanja politickih poena i sve to zajedno mene licno jako plasi. Kazu da vreme leci sve i da se kad-tad leci sve na svoje mesto.Ja bih jako voleo da se tako i desi.

Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE? Postoji, ali je zbog ratnih sukoba jako slabo izrazena.

Da li ce biti novih sukoba na teritori JIE ili cemo svi biti jednog dana biti dobre komisije unutar Evrope? Ne znam.

Da li sam ovim sto sam napisao odgovorio na gore postavljeno pitanje? Opet, ne znam.

2. Da li je primena principa ``etnokulturalne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

Ako se iskreno i na pravi nacin primeni, mislim da jeste.

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Religija zauzima znacajno mesto u multikulturalnim politikama i to na dva nacina. Prvi je taj sto je religija deo identiteta kako svakog coveka tako i vezivno tkivo grupe ljudi koji se kroz religiju (istu veroispovest) identificuju.

Medjutim drzava i crkva bi ako nista drugo zbog ravnopravnosti svih verskih zajednica trebala da bude odvojena od crkve sto u Republici Srbiji na zalost nije slucaj.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Savet Evrope i Evropska Komisija mogu samo da daju savete, predloge, dakle da imaju savetodavnu funkciju, kao i da finansiraju odredjene projekte. Medjutim ni SE i EK nemaju zakonodavnu funkciju, te sto i nisu u stanju da vrse 100% delotvornu zastitu kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE.

Pri tome je naravno jasno da ova dva evropska organa imaju mnogo veci uticaj na zemlje clanice nego na zemlje ne-clanice EU, a u JIE imamo samo 3 zemlje koje su clanice EU.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Sub Feb 13, 2010 12:55 am

1. Koje trendove ocekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

Uf, ne znam... Svakako da mnogo zavisi i od imigracione politike EU kada je Evropa u pitanju... A na svetskom nivou ne ocekujem bitnije promene.

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jucanju verskih i ostalih ljudskih prava?

Ne mislim da kvalitet medjureligijskih odnosa ima veze s navedenim. Pobrojano je stvar politike religijskih i drzavnih institucija

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste prevideli i koje odgovore na te izazove smatrate najboljim?

Verujem da se odgovor na ovo sadrzi u mom prethodnom odgovoru...

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Svetlana » Ned Feb 14, 2010 12:23 am

1. Koje trendove ocekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

- Sto se tice situacije u svijetu, Balkanu I Evropi , smatram da ce Islam, iako najmlađa religija, preuzeti primat. Narocito u pojedinim evropskim zemljama, kao što je Francuska, u kojoj, prema nekim podacima, godišnje oko 70000 ljudi pređe u Islam. Takođe, smatram da će se I broj Katolika I Pravoslavaca povećati na uštrb raznih manjih denominacija, čiji se sljedbenici sve više vraćaju spomenutim religijama. Slazem se sa Masom sto se tice trenda sirenja Islama u svijetu, da on nije posledica moralne ili duhovne superiornosti ove religije vec cinjenice da je ova religija najvecim dijelom prisutna u siromasnim I nerazvijenim zemljama svijeta I da njen širenje finansijski pomažu naftne sile sa Bliskog Istoka.

2. Ocekujete li da ce ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jačanju verskih i ostalih ljudskih prava?

- Nisam bas optimista po pitanju pretjerane tolerancije I dobrih medjureligijskih odnosa bar sto se Balkana tice. Sama činjenica o postojanju vjerovanja u Džihad I sve većeg uticaja arapskih zemalja na situaciju na Balkanu, postojanju I stvaranju velikog broja kampova za obuku islamskih terorista, naročito u BiH I Raškoj oblasti ne daje neku preveliku nadu za vjerovanje u svijetu I mirnu budućnost na području Balkana. Ucestali teteristički akti koji se dešavaju u svijetu I Evropi, kao I česte prijetnje od strane kojekakvih islamskih organizacija, dovoljno doprinose toj negativnoj slici koja vlada u svijetu. Takodje, vjerujem a I znam da Islam kao religija propovjeda I mnogo ljepse strane I da svako ima priliku da je upozna I vidi na drugi način.

3. Koje izazove po pomenute vrednosti ocekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Da bi se religije širile, neophodno je da postoje određen broj njihovih sljedbenika. Zato, možemo reći da se religije uvijek šire jedna na štetu druge, jer obično pripadnik određene religije, na svojevoljan Ili prisilan način prelazi u neku drugu religiju, te samim tim ošteće prethodnu za određen broj pripadnika. Smatram da medju religijama može postojati tolerancija I da se mogu nastaviti širiti I razvijati sve dok ne djeluju agresivno I na prisilan način ne pridobijaju sledbenike.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 4:35 am

1. Koje trendove očekujete u narednim godinama i decenijama u promeni rasprostranjenosti pojedinih religija u svetu i Evropi, kao i na Balkanu?

2. Očekujete li da će ti trendovi pogodovati dobrim medjureligijskim odnosima, toleranciji i jačanju verskih i ostalih ljudskih prava?

3. Koje izazove po pomenute vrednosti očekujete usled promena koje ste predvideli i koje odgovore na te izazove smatraste najboljim?

Najverovatniji trend u većini svetskih religija u narednim godinama biće slabljenje tradicionalističkih elemenata u njima. Taj će se trend na rasprostranjenost pojedinih religija u svetu odraziti na sledeći način:

1. Biće manje tradicionalnih, tj. nominalnih vernika u tradicionalističkim društvima na Balkanu i na Bliskom istoku.

2. U zemljama koje su u religijskom smislu tradicionalno homogene biće sve više predstavnika drugih religijskih grupacija, naročito takozvanih „netradicionalnih“ protestantskih zajednica.

3. Jačanje liberalnih i modernističkih tendencija unutar sada tradicionalističkih društava učiniće islam, religije istoka, pravoslavno hrišćanstvo prihvatljivijima za zapadnog čoveka pa će to dovesti do povećanja broja pripadnika ovih grupacija na Zapadu.

4. Svi ovi trendovi zajedno doprineće smanjivanju homogenizacije pojedinih društava, većem međusobnom poznavanju pripadnika pojedinih religijskih grupacija, multikulturalnosti i jačanju tolerancije itd.

5. Smanjenje broja takozvanih tradicionalnih vernika slabiće generalno socijalni uticaj religije pa će se još više ljudi naći u nekakvom vakumu bez bilo kakvog „metafizičkog“ okvira za sopstveni život. Biće to iskušenje „gubljenja smisla“ u kome će osnovne humane i moralne vrednosti biti u ozbiljnoj krizi.

Goran Stojković

Gosa

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:35 pm

Ocekuje se da će isalm, ako nastavi ovakvim tempom, postati najrasprostranjenija religija u Evropi. Ali ne smatram to uspehom potpuno misionarskog rada, vec emigracijama ljudi iz male Azije I sa bliskog istokaTakodje ocekujem, I porast broja Hriscana, prvenstveno pravoslavaca (u Rusiji, I na balkanu), ali I rimokatolika, jer se u poslednje vreme razne protestantske crkve sjedinjuju sa RKC.

Zavisi od ponasanja verskih lidera, da li će im biti u interesu dobri medjureligijski odnosi. Vrlo lako može doći do zategnutih odnosa između hriscana I muslimana, prvenstveno sto se prvi mogu osetiti "ugroženim" na svom vekovnom tlu. Dosta tome može pogodovati islamski radikalizam, zbog kojeg se svi muslimani svrstavaju u istu grupu.

NEDELJA VII, PREDAVAČ DR VLADIMIR PETROVIĆ RELIGIJA I POLITIKA, NASILJE, RAT – SLUČAJ BALKAN

Pitanja za diskusiju

Postod Vladimir Petrovic » Sre Jan 13, 2010 2:21 pm

Pozdrav svima,

Nestpljivo cekam na vasa razmisljavanja o poslednjoj u nizu tema o ulozi religije u drustvu. Dok budete citali cetiri teksta koja su vam na raspolaganju, podsticem vas da razmisljate u sledecem pravcu:

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?
2. Kakva je bila uloga religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (pokusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?

3. Kakvu ulogu moze religija igrati u procesu izgradnje suzivota na Balkanu?

Srdacno,
Vlada

Vladimir Petrovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod antoniuss » Sre Jan 13, 2010 4:30 pm

(MODERNA BASNA made by Antoniuss)

Zašto se raspala SFRJ?

Pokušaću ukratko da objasnim.

Raspala se zato što je ostala bez gazde. Ovo je čista istina sviđala se ona nekom ili ne. Ima pesma Rambo amadeusa "Čobane vrati se ovce twoje, ne mogu bez tebe". To je istina. Mada mi nismo bili stado koje je on ekonomski koristio, za šišanje, klanje i pravljenje kobasicu. Ne, mi smo bili nešto kao kućni ljubimci kuce i mace, koje čovek užgaja radi svog zadovoljstva i razmazi ih kao da su mu deca.

Da, gospodo. Čitava SFRJ je bila odgajena kao razmaženo dete. Tito je bio tata koji je svojoj deci sve nabavljao, a za uzvrat je htio samo da deca budu mirna i da vole tatu. Imali su besplatno školovanje, lečenje, letovanje, zimovanje, stanove....

Za uzvrat nije traženo ništa, nisu morali da rade ništa, u firmama u kojima su bili zaposleni SFRJ nazovi-radnici nisu efektivno radili ni 2 sata, ostatak su ispijali kafe, tračarili, održavali beskonačne sednice itd... a plata (i to DOBRA) je bila svakog prvog u mesecu. Radio ne radio svira ti radio. Niko od Titove dece (pionira, omladinaca i komunista) nije ništa morao da radi a imao je sve. Tito je bio ekonomski genije i uspeo je što legalno, što ilegalno da obezbedi svom stadu odličnu ispašu (kreditima, trgovinom, legalnim i ilegalnim izvozom oružja...). Međutim, kako to već biva sa razmaženom decom a i kućnim ljubimcima, nedostatak prirodnog stresa dovodi do toga da stado izgubi prirodnu snalažljivost. Poznato je da je inteligencija divlje svinje neuporedivo veća od inteligencije pitome svinje. Zašto, ako su genetski potpuno iste???

Zato što divlja mora da se pomuči da nađe hranu i da se sačuva od vukova, a pitoma samo leži i čeka ručak. Čitava SFRJ je bila puna ugojenih, masnih svinja, koje su godinama užgajane samo da klimaju glavom, a ne da razmišljaju sa njom. Taj sistem negativne selekcije u čitavom društvu, a naročito u CK SKJ, SIV-u i JNA je doveo do neminovnog kraja.

Posle tatine smrti deca ili kućni ljubimci nisu znali da se snađu. Tito svoje ljubimce nije pripremio za surovi svet koji se nalazi izvan SFRJ utopije. U velikom svetu iza SFRJ granice su uvek preživljavalii najspasobniji, najgrabljiviji biznismeni ili poslovne ajkule. Kad je gazda umro a nije ostavio naslednika, belosvetki grabljivci u jagnjećim kožama su se pojavili.

U Svetom Pismu je opisan sličan događaj (Matej 7:15) Čuvajte se od lažnijeh proroka, koji dolaze k vama u odijelu ovčijemu, a unutra su vuci grabljivi.

(Dela apostolska 20:29) Jer ja ovo znam da će po odlasku mome ući među vas teški vuci koji neće štedjeti stada;30 I između vas samijeh postaće ljudi koji će govoriti izvrnutu nauku da odvraćaju učenike za sobom.

Budući da je Biblija za mene najveći poznati autoritet, ja i ovaj put vidim da se njene reči obistinjuju.

Belosvetki vuci su se privukli stadu bez čobana i prvo počeli da obrađuju kerove iz DB (državne bezbednosti). Doneli su im gomilu kostiju i bacili, a za uzvrat su ih ovi pustili da

rovare, da prave jedni pro-ustaške, drugi pro-četničke, treći pro-balijske organizacije i političke partije. Onda su vuci počeli da bude gotovo zaboravljene religije. Svi su odjednom postali vernici par exelans, iako su se neki krstili sa 30-40 godina a neki i danas kriju da nisu osunećeni, a ne mogu ni da klanjaju pravilno (jer je kičmu trebalo u mладости naviknuti). Cilj čitave igre je bio opljačkati jednu vrlo bogatu i razvijenu zemlju. Glupo i nezaštićeno stado je mislilo da ga vukovi vole. a ovnovi predvodnici su mislili kako oni imaju sposobnost da budu čobani, a mesto kerova će naravno iskoristiti vukove. Naravno da je to smešna pretpostavka jer ovan nikad ne može biti pastir, ali ovan to ne zna. Tako razni ovnovi naprave dogovor sa raznim vukovima i ožeži. Udri jedni po drugim. Dalja priča je opšte poznata. Pastirska koliba je zapaljena, ograda srušena, imanje isparcelisano, pola stada se razbežalo po svetu, četvrtna poklana, na pastirsку dužnost umesto nedostajućeg pastira postavljen je magarac (poznato je da ovce u nedostatku pastira idu za njegovim magarcem, jer misle ako je magarac tu da je tu i pastir). Međutim uz sve ove loše događaje dogodilo se i nešto dobro. Mnoge debele svinje su se razbežele i u međuvremenu omršavile i podivljale. Narasla im je čekinja i kljove. Silom prilika su naučile da prežive u surovom vučjem svetu. Kako će sad vuci izaći na kraj sa njima??? Pokušavaju da ih umire i opiju (alkoholom i heroinom i opijumom za narod=religijom). Međutim primećujem da su divlje svinje postale toliko divlje da nikakav opijum tu više ne pomaže. Čini mi se da će uskoro mnogi vukovi osetiti kljove i robove na svojoj koži (neki su već i osetili). Nemojte da mislite da ja delim stado na jarce, ovnove i svinje (svi su oni Titovi i svi su podivljali), neki diluju drogu po Austriji, neki obijaju banke po Norveškoj, neki vode bordele po Nemačkoj, neki će verovatno eksplozivom porušiti Ajfelov toranj itd...

EVROPO ŠTO SI TRAŽILA TO ĆEŠ I DOBITI. 8-)

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za diskusiju

Postod masha » Sub Jan 16, 2010 10:42 pm

1. Nisam sigurna da razumijem ovo pitanje pa će radije ne odgovoriti nego da "lupetam" jer sam se već "nalupetala" u drugom odgovoru.

2. Nažalost, nemam dovoljno znanja (ni teorijskog ni iskustvenog) da odgovorim o ulozi religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivšoj Jugoslaviji. Meni se nekako čini da još uvijek ne postoji dovoljna vremenska distanca koja bi omogućila donekle objektivno poimanje (jer potpuna objektivnost, po mom mišljenju nikad nije moguća) svega što se dogodilo na području bivše Jugoslavije pa tako i uloge religije.

Moguće jest da je uloga religije odigrala važnu ulogu, ali ono što meni ostaje trajno nejasnim jest vjerska snošljivost unutar bivše Jugoslavije.

S jedne strane, danas se mnogo govori o opresiji državnog aparata bivše Jugoslavije kad je riječ o prakticiranju vjere. Deklarirati se javno vjernikom nije bilo društveno poželjno i slično. S druge strane, mit o multikulturalnosti BIH (pa i Jugoslavije u cjelini), koji se smatra jednim od najpoželjnijih vrijednosnih tekovina koje je bivša državna tvorevina omogućila, se svodi na gradove poput Sarajeva, Mostara ili Vukovara. A upravo su posljednja dva bila ujedno i gradovi s najbrojnijim mješanim brakovima i gradovi sa jednim od najstrašnijih stradanja.

Slijedom toga meni se čini (iako ovo može biti poprilično nepopularno, a sasvim sigurno i netočno) jest da je “tjeranje vjere u sferu privatnosti” od strane državnog aparata to što je omogućilo multikulturalne zajednice. I upravo su te “premrežene” zajednice morale biti mjestima najvećih stradanja. Ostali dijelovi države koji su manje ili više homogeni nastavljali da žive u okvirima svojih potisnutih vjersko-nacionalnih opredjeljenja izgleda da su samo čekali povoljni “vanjski okidač” koji bi ih odvojio od “neželenog” susjeda.

Ovakva simplificirana interpretacija je rezultat mojih vrijednosnih orijentacija, odgojno-društvenog habitusa iz kojeg potječem te vjerojatno ponajviše nedovoljnog poznavanja činjenica koje mi omogućuje da selektiram one koje odgovaraju nekom mom ideloškom okviru.

3. Religija bi mogla igrati važnu i bitnu ulogu u izgradnji ne samo suživota već i mira na području Balkana. No, sudeći po dosadašnjim ponašanjima i potezima vjerskih vođa i čelni ljudi vjerskih institucija, situacija u kojoj bi narodi regije živjeli u stanju tolerantne podnošljivosti (jer nakon rata je teško barem za sada očekivati više), njima zasigurno ne odgovara.

To je, po mom mišljenju, velika šteta jer vjerska komponenta u sadašnjem trenutku i na ovim područjima ima jak utjecaj i moć društvene mobilizacije (iako se čini da i ona počinje opadati – ovo stajalište temeljim na nedavnim izborima za predsjednika RH u kojima je crkva, doduše ne eksplicitno, ali prilično snažno agitirala za kandidata koji je izgubio).

Mašenjka Baćić

masha

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Ned Jan 17, 2010 5:01 pm

Na osnovu priloženih tekstova, mozemo da vidimo da razliciti autori, naglasavaju razlicite faktore, kada je rec o ratovima na prostoru bivse Jugoslavije. Ja cu se osvrnuti na nekoliko faktora koji mi se cine najvaznijim kao uzroci sukoba i dezintegracije Jugoslavije.

Nakon Titove smrti, bilo je pokusaja da se nastavi socijalistički projekat. Pozitivno je bilo sto je Amerika Jugoslaviju dugo smatrala “simbolom razlika u komunistickom svetu” (zbog samostalnog projekta socijalizma, suprotstavljanja hegemoniji SSSR-a i politike nesvrstanosti).

Medutim, vec od 1974. godine postojali su uslovi za kasniju dezintegraciju Jugoslavije. Ustavom iz te godine stvorena je mogucnost i pravo republika na samoopredjeljenje, koje su iskoristile najpre Slovenija i Hrvatska 1991. godine. Nakon Titove smrti, dolaska Milosevica, Tudjmana, Izetbegovica, ekonomski faktori su bili dominantan problem. Inflacija je rasla, vladala je nestasica, i tada se videlo da komunizam nije izdrzao test istorije, odnosno nije uspeo da odgovori opstoj modernizaciji. Nakon pada berlinskog zida, pada komunizma u zemljama Istočne Evrope i Jugoslavija je izgubila titulu simbola razlika i postalo je jasno da ce i ona morati da se transformise.

Dakle, pocetkom devedesetih medjunarodni faktori postaju odlucujuci. Evropa je imala potrebu da pokaze da je sposobna da se uhvati u kostac sa svojim problemima, bez oslanjanja i uticaja SAD-a. Jugoslavija je bila test za Evropu, koja je ubrzala svoje ujedinjavanje.

Amerika je u pocetku bila za ocuvanje jedinstva Jugoslavije, i odvajanje drzava samo u slucaju dogovora.

Nemacka je prva prznala Sloveniju i Hrvatsku (a Amerika se kasnije i kajala sto je inicijativu tako lako prepustila Evropi). Nakon bombardovanja Dubrovnika i Vukovara, situacija se menja, kao i odnos prema Srbiji, koja sve vise dobija epitet "poslednjeg bastiona komunizma".

Muslim da je na pocetku nacionalizam bio glavni faktor (naravno uslovljen ekonomskom situacijom i nezadovoljstvom) secesije, a tek kasnije religija poinje da bude jos jedan vazan razlikujuci element identiteta sukobljenih strana. Incident na pijaci Markale u Sarajevu (za koji su optuzeni Srbi), bio je povod za ukljecenje NATO-a u sukob u Jugoslaviji. Odbijanje Vens-Ovenog plana, koji je Karadzic najpre prihvatio, a na skupstini ocenio katastrofalnim, jos je vise navukao gnev na bosanske Srbe.

Pre toga, dok je Portugal predsedavao Evropskom unijom Kutiljer je ponudio predlog po kojem je trebalo da BiH postane konfederacija tri etnicka kantona, sto je Izetbegovic odbio, nakon cega je rat postao neizbezan. Politika revansizma je tada zapocela, uz nadzor medjunarodnih snaga koje su kontrolom rata bukvalno skrojile podelu teritorija pred Dejtonski sporazum.

Rat u Bosni je politikom revansizma u prvi plan izneo religijsku pripadnost, koja i danas predstavlja znacajan izvor predrasuda i nerazumevanja u bivsim jugoslovenskim republikama.

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Prohora » Ned Jan 17, 2010 6:45 pm

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?

Najrasprostanetite religii na Balkanot se Islamot i Hristijanstvoto.

Spored ucenjeto na Muhamed, Alah ne e za nasilstvo niti pak Hristos propoveda nasilstvo. Vo vrska so Islamot, mnogi e poznat i zastrasuvacki terminot DZIHAD. Tolkuvanjata na ovaj zbor dovele mnogi vojni i konflikti i vo svetot i na Balkanot. Vo eden razgovor so moj prijatel koj zivee vo albanska sredina mi kazuvase deka odjata (muslimanskot svestenik) od toa selo gi ucel vo djamijata deka koj ke ubie nevernik (a pod toa se podrazbira nemusliman) ke dobie mesto vo rajot. Jas ne go poznavam islamot dobro, no takvoto ucenje me uzasna! Isto taka deka ne e grev da mu napravis nesto loso na nevernik e daleku od prijatno da se slusne. Sepak ovie tolkuvanja se od covek, pretpostavuvam deka izvornoto ucenje na Islamot nema vakvi zakoni i stavovi.

Sto se odnesuva do Hristijanstvoto, samoto zrtvoprinesuvanje na Hristos za celiot svet e podatok kolku nenasilna e taa religija. Da go dades zivotot svoj za drugiot. Toa go gledame i vo poznatite izreki: "Ako te udrat po obrazot, svrti go drugiot"

Spored kazanoto znaci, vo izvornite ucenja na dvete religii vojnata ne e opravdana. Duri i na nekoi mesta e osudena. Dvete religii vo svoeto izvorno ucenje propovedaat mir i tolerantnost kon drugite. No sepak praksata pokazuva deka lugeto sami gi tolkuvaat svetite spisi i gi iskoristuvaat vdahnenovite zborovi za svoi celi.

2. Kakva je bila uloga religije u politickoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (pokusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?

Sto se odnesuva do vojnata vo Bosna, Srbija, Hrvatska i na Kosovo ke ostavam da zboruваат останатите полазници, бидејќи сигурно се многу позапознати од мене. Јас овде ќе зборувам за нашата војна, односно како што сакаат да ја нарекат “Конфликтот во 2001” тоа беше далеку од конфликт, т.е тоа беше војна во вистинска смисла на зборот, но ајде... нека им биде терминот конфликт

Поттикната и поддржана од повисоки структури - воени и религиозни, Албаните во Македонија пробаа своите права да си ги бараат по пат на војна. Сто се однесува до религиозната замесаност во овaa војна, мозам да казам дека целосната мобилизација на албанско наше селение, собирането на срдствата за оружје, организирането и поттикнуването на наше селение за војна, се случуваше во нивните религиозни објекти – джамиите. Одјите се тие што го поттикнуваат наше селение, тие, нормално со помош или под притисок на некој политички албански структури, делуваа. И ден денес се собираат сртства и постојат и некој сојузник дека се практикуваат млади луѓе да везбаат во логорите на УCK. Кој ги има и во Македонија. Всушност одличната организираност на албанската политичка структура со религиозните претставници (бидејќи само преку нив може да се делува на народот) успева да дојде до остварување на многу работи кои се од интерес на Албанското селение во Македонија.

Православните водачи, т.е водачите на MPC (Македонската православна црква) во периодот на овaa војна во Македонија, не предоа никаква иницијатива. Тоа во голема мера не е поради тоа што сакаат да го изградат христијанското: Сврти го другиот образ, тук се практикуваат не дозволувани обреди и обичаи да се месат. А како што напишав во текстот на блогот, тие се нејзин (од државата) инструмент. Всушност целата војна беше одлична реција на “умните глави” што го владеат светот. Па затоа религиозните христијански структури не помрдани се со прст.

3. Какви улоги може религија да има во процесу на изградња на Балкан?

Огромна, иако државите се тие кои со законите и нивната политика можат многу пoveк да сторат. Сто се однесува до Македонија, државата е таа што ќе создаде клима на омраза или сојузот. Невладините организацији (кои во голема мера се владини или опозициски) можат со нивни проекти да го образуваат наше селение.

Значи MPC како еден официјален претставник на поголемиот број на македонското селение може да дејствува само преку државата, бидејќи е државна институција, самоподдржувачка и нима ниту авторитет ниту потенцијал да влијае. Значи не дека воопшто нема потенцијал, има луѓе во нејзините структури што имаат харизма и потенцијал и со своето знаење можат многу да сторат, но не се потиснати и запренати од останатата исполнета багра што се наоѓа во нивните редови. Мусулманските религиозни организацији многу пoveк можат да влијаат на албанското селение. Ако во джамиите се зборува и се образува наше селение, може да се очекуваат подобри услови за сојузот.

Најголемиот проблем се предрасудите. А религиозните организацији имаат мок да влијаат на наше селение, бидејќи наше селение всушност го потврдува нивното постоење. Без тој народ тие не постојат. Ако религиозните водачи пробаат да ги излечат предрасудите, тој бидејќи многу посно се живее заедно.

ПроХора

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Vladimir Petrovic » Ned Jan 17, 2010 7:55 pm

U ocekivanju vasih daljih komentara, dozvolite da se pre cet sesije osvrnem na ponesto od onoga sto je vec receno...

Vidim da je veliku paznju izazvalo (1) pitanje raspada SFRJ (Antoniussova basna i Milanova i Prohorova analiza), te (2) odnos izmedju komunizma i konfesionalnosti (Masha i na neki nacin ponovo Antoniusss sa svojom kritikom titoistickog paternalizma).

1. Sto se tice raspada SFRJ, za razgovor je bitno ustanoviti kada je taj proces otpoceo (1974? 1981? 1987? 1990?), odnosno pokusati razdvojiti pojmove krize, raspada i rata, pa pratiti ulogu crkava u svakoj od tih faza. Hronologija je tu dosta bitna, kao i sled dogadjaja koji postaju potpuno nerazumljivi ako se vremenski istumbaju (Milane! - zasto mislis da je rat u Bosni bio neizbezan bas nakon kraha Kutiljerevog plana?)

2. Kakvu su ulogu igrale crkve u SFRJ? Veze izmedju komunzma i crkava su daleko slozenije no sto bi to izgledalo na prvi pogled (na sta masha sa pravom skrece paznju). Cinjenica je da je socijalistica Jugoslavija nastojala da prakticiranje religije premesti u privatni domen, pa i da ga u njemu ponisti ako je moguce. Ali to ne znaci da nije imala interesa da nadzire verske zajednice, pa i da ih koristi za svoje potrebe. I obrnuto se desavalo. Uzmimo za primer ulogu Srpske pravoslavne crkve u Kosovskoj krizi od 1981 nadalje (izvinjavam se na selektivnom primeru, ali mi je taj najbolje poznat). Da li bi neko uzeo na sebe da razmotri kako se SPC u tom problemu snalazila tokom osamdesetih godina? Drugi interesantan primer uloge verskih zajednica u politickim dogadjajima osamdesetih godina vezan je za obelezavanja grobnih mesta zrtvama Drugog svetskog rata koje nisu ukopane na adekvatan nacin. Da ne bi neko rekao nesto vise o tome?

3. Svi se slazete da verske zajednice mogu da igraju veliku ulogu u procesu pomirenja, ali ste takodje svi pesimisticni - drzite da je mala sansa da se tako nesto desi. Hajde da postavimo pitanje drugacije - sta mislite, sta bi sve trebao/mogao da uradi neki verski poglavari ili svestreno lice da bi doprineo tom procesu? Sta biste uradili vi da ste u njegovoj kozi?

4. Neke sitnice koje su mi pale u oci: Masho, da li bi mogla malo da razradis argument o mulitkonfesionalnim sredinama, komunizmu, verskim zajednicama i nasilju? Nije mi sasvim jasno. Antonijusss, zar su bas svi u Titovoj Jugoslaviji bili tetoseni? Takodje, kazes da je cilj bio pljackanje jedne bogate zemle? Koje? Jugoslavije? Pa zar nisi rekao da je ona gradjena na kreditima bez pokrica?

Naravno, podsticem i ostale da se ukljuce u razgovor...

Vlada

Vladimir Petrovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milos » Ned Jan 17, 2010 8:16 pm

(Milane! - zasto mislis da je rat u Bosni bio neizbezan bas nakon kraha Kutiljerevog plana?)

Profesore, mala ispravka. Nije Milan, vec Milos :D

Naravno, bilo je vise faktora koji su uticali na pocetak rata(o nekima sam govorio). Mislim da je to odbijanje bilo jedna inicijalna kapisla, jer je Kutiljerov predlog bio pokusaj vrednosno neutralnog Portugala da ponudi najpostenije resenje. Tzv. "Pismo o namerama" su najpre i potpisali Izetbegovic, Karadzic i Mate Boban, kojim je bilo predvidjena konfederacija (o cemu sam vec pisao). Postoje izvori po kojima se Izetbegovic predomislio pod uticajem Vorena Zimermana (naime, kao sto sam vec objasnio Amerika se pokajala zbog toga sto je prepustila vodecu ulogu Evropi, i bila iznenadjena pocetnim uspehom Kutiljera.) Tada mu je, kako je objavljeno u Njujork Tajmsu, Zimerman obecao da ce SAD priznati BiH u slucaju proglašenja nezavisnosti. Americki novinar Bajndner je smatrao da je Zimerman bio glavni arhitekta bosanskog rata, kao i da je njegovim postupcima Stejt department bio vrlo neprijatno iznenadjen.(lepo objasnenje toka rata moze se naci u knjizi dr Predraga Simica Tito i NATO.

Milos

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Aki K. » Ned Jan 17, 2010 9:42 pm

evo i mene posle dugo vremena, jos me nisu izbacili zbog izostajanja :)

1. hriscanstvo i islam imaju veoma ambivalentna stanovista prema ratu. hriscanstvo propoveda nenasilje, "okretanje drugog obraza", ali ujedno i rat protiv nevernika uz boziju pomoc (u starom zavetu), a ako se odmaknemo od biblije, prepuno je primera ad hoc opravdanja za sve i svasta iz relevantnih verskih krugova, najcesce u vidu odbrane opstanka vere ili izvodjenja na pravi put zablidelih nevernika. islam postuje pripadnike svih religija knjige, ali ujedno ima i veoma rastegljiv pojам dzhada. naravno, u istoriji su i kada je islam u pitanju brojni primeri praktikovanja i jednog i drugog...

2. sve tri najvece religijske zajednice su puno ucinile u nacionalistickoj mobilizaciji, bez obzira na kasnije deklerativno protivljenje ratu s najviseg nivoa. pomenuti su vec primeri kosovske mobilizacije, u hrvatskoj se desilo i formalno vezivanje crkve za drzavu jos u vreme rata gde je u samoj hrvatskoj postola manjinska zaracena grupacija koja toj crkvi ne pripada. religijsko definisanje etnickih muslimana (kasnijih bosnjaka - uzgred, vlado, koliko je ispravno metodoloski sto u jednom tekstu upotrebljavas naziv bosnjaci kada govoris o vremenu znatno ranijem od pocetka upotrebe tog termina, nije da mi nije zasmetalo s metodoloske strane, posebno sto je prica oko upotrebe tih termina i definisanja toga sta pod njih potpada mnogo slozenija od npr. menjanja afro-american u african american) opet je dovelo do nuzne tesne povezanosti islamske verske zajednice i muslimanskog nacionalizma. pojedinacni primeri angazovanja visokih crkvenih zvanicnika u nationalistickoj mobilizaciji su bezbrojni (poput osvestavanja srpskih tenkova). kasniji otklon od rata nazivam samo deklerativnim a nikako iskrenim jer su ovdasne verske zajednice strogo hijerarhijski ustrojene (uz delimican izuzetak islamske koja predstavlja nekoliko hijerarhija) i vrh je, da je zeleo, apsolutno mogao izuzetno efikasno da se bori protiv ratnih huskaca u svojim redovima (a ne da ljudi poput vasilija kacavende vase u javnosti za ozbiljne kandidate za mesto vodje).

3. u kozi verskog poglavara ili svestenog lica bih promenio zanimanje ;)

na izgradnju suzivota mogu da uticu jer imaju uticaj na veliki deo aktera tog potencijalnog suzivota. dobar prvi korak bi bilo suprotstavljanje u praksi onima iz svojih redova koji su nekada protiv tog suzivota radili ili i sad rade. no, pesimista sam da ce se to desiti, previse je moci i imovine u igri da bi neko bio spremam da rizikuje da u ciscenju svog dvorista bude sam pociscen...

sto se ostalog tice, verujem da je raspad SFRJ otpoceo kada je od SKJ ostala stranka samo u jednoj republici. u nepostojanju dovoljno mocnog izbora na federalnom nivou, morali su prevladati republicki, a kada je vec sve preneto na taj nivo, najsigurniji put ka izboru je bio nacionalizam. postojeca federalna alternativa, ako nista drugo, nije imala stranacku infrastrukturu dovoljnu za takmicenje s republickim nationalistickim opcijama. a za ulogu crkve u SFRJ ne znam sta bih dodao na ovo sto je Vlada rekao...

Aki K.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Senada » Ned Jan 17, 2010 11:42 pm

Zaista je tesko odgovoriti na pitanje koja je bila uloga religije u ratovima na Balkanu.. da li je bila pokretac ili samo izgovor politicarima da ga zapocnu... Mozemo li samo reci da je rat krenuo zato sto smo ostali bez "vodje", vaditi se na gene ili na pak nesto drugo.... Moje iskreno misljenje je da su odredjeni ljudi iskoristili ono na sta ljudi najlakse padaju i cime se najlakse mogu "zaluditi", a to je religija.... Uzmimo za primjer Bosnu i Hercegovinu... od davnina ljudi su ovdje zivjeli u skladu, bez obzira na vjersku pripadnost... ovome u prilog ide i cinjenica da su i Sefardi nasli u njoj skloniste nakon izgnanstva iz Spanije.... pa i evo, nakon rata, situacija ide na bolje i pocela se vracati na "staro"... naravno, nije u svim dijelovima isto, ali svakako ide na bolje

Da bi zazivila medjuvierska tolerancija, potrebno je, po mom misljenju, potrebno je obrazovati stanovnistvo i raditi na medjureligiskom dijalogu... mnogi sukopi nastaju i iz neznanja i nekih krivih prepostavki... naravno, veliku ulogu svakako tu igraju i mediji, koji mogu, koliko i doprinjeti i razvijati medjureligisku toleranciju, tako je i sputavati. Takodjer... tolerancija se ne mora samo uciti u skoli, vec se treba poceti siriti u porodici... tako recimo, ljetos sam imala priliku da upoznam ljude iz Banja Luke, koji su dosli na Bjelasnicu, planinu nadomak Sarajeva i kad smo im se ponudili da im pokazemo Sarajevo, oni su to odbili pod izgovorom da se boje i da ne zele da ga vide... po meni taj je strah totalno nezasnovan i moze da potice samo iz nekih negativnih stavova njihove okoline

Sto se tice gledanje ratova s vjerske strane, odnosno ono sto pise u svetim knjigama... mnogi ljudi ih pogresno tumace, onako kako njima ide u korist.. primjere imamo u svim religijama... pocevsi od Krizarskih ratova, pa do pojma dzhorda

Senada

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Prohora » Pon Jan 18, 2010 3:16 am

Bi sakala da se nadovrzam na slednovo vashe razmisluvanje profesore:

“Cinjenica je da je socijalisticka Jugoslavija nastojala da prakticiranje religije premesti u privatni domen, pa i da ga u njemu ponisti ako je moguce. Ali to ne znaci da nije imala interesa da nadzire verske zajednice, pa i da ih koristi za svoje potrebe.”

Odlicen primer za toa e situacijata dolu vo Makedonija. Komunizmoti vo site bivsojugoslovenski drzavi se borese protiv Crkvata, a vo Makedonija sozdade Crkva. Taa zameshanost na drzavata so religioznata grupa i den denes se provlekuva kaj nas i pretstavuva eden seriozen problem koj tesko se nadminuva. Imeno zboruvam za samovolnoto i nezakonsko proglašuvanje na avtokefalija na MPC, poddrzano od togasnata komunisticka vlast vo Makedonija. Toj problem doveduva do otcepuvanje na MPC od semejstvoto na Pravoslavnite Crkvi. Denes toa se dozivuva kaj nas kako nepravda napravena na Makedoncite. Pa se vklcuva vo makedonskata paranojata “site nas ne mrazat”. Znaci sozdavanjeto na MPC so iniciativa na komunistickata partija i so direkno zalaganje na Lazar Kolisevski i Krste Crvenkovski e pred se` potreba na komunistite da ja kontroliraat dijasporata. Makedonskoto naselenie sto se iselilo od Makedonija, na primer vo Amerika, bilo antikomunisticki nastroeno. Toa naselenie mozelo da se kontrolira samo preku Crkvata.

Prohora

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Elvisa » Pon Jan 18, 2010 5:31 pm

1.Prema onome koliko ja poznajem religije naših prostora,rekla bih sljedeće: Kršćanstvo strogo zabranjuje ratovanje. Bog Isusu nije dozvolio rat. Pravila iz Starog Zavjeta kao što je „oko za oko,zub za zub“, odnose se na međuljudske odnose u mirnodobskim uslovima i zakonska su uputa za procesuiranje krivičnih djela,za koja je u teokratijama nadležan vjerski sud. Sa druge strane,Isusove riječi o okretanju drugog obraza,prema prevodu koji je došao do mene,glase: „Kad te neko udari po desnom obrazu,ti mu okreni lijevi!“. Tumačenje ovih riječi od strane uglednog franjevca Bosne Srebreni,fra. Ive Markovića je: u vrijeme kada je Isus izgovorio te riječi,današnji Izrael je bio pod rimskom vlašću a Rimljani su u to vrijeme svoje sluge Jevreje tjerali da hodaju ispred njih i za kaznu i poniženje šamarali bi ih s leđa- što je i jedini način da nekoga ošamarite po desnom obrazu(s obzirom da su ljudi uglavnom dešnjaci). U ovom slučaju,Isusova naredba je značila okretanje i pogled ,gazdi zlostavljaču, u oči, pokazujući mu time otpor svojom čovječnošću,svojim ljudskim dostojanstvom. Ovo se tumači kao Isusov poziv na ono što se danas u modernom svijetu zove mirovni aktivizam.

Dakle,suprotstavljamo se nasilju i zlu,ali nenasilnim metodama.

Što se tiče islamskog stava prema ratu,rekla bih da je to mnogo kompleksnije od onog što većina misli da zna. Kao prvo,Muhammed a.s. je dobio dozvolu od Boga da ratuje tek nakon dugih 13 godina sljedenja Isusove upute – nenasilnog aktivizma. Kad ništa nije urodilo plodom,pobjegao je iz svoga grada,zajedno sa svojim sljedbenicima. Pobjegao je da na drugom mjestu,u miru živi u svojoj vjeri. Tu je tzv. Medinskim ustavom uspostavljena prva država u kojoj sve religije imaju zagarantvana svoja prava. Tu je sklopio i čuveni sporazum sa monasima samostana Sveta Katarina. Dozvolu za rat je dobio tek kad ga njegovi progonitelji ni u tom drugom gradu nisu ostavili na miru,kada su došli i tamo da ga napadaju. Uz tu

dozvolu,dobio je i precizne upute o načinu ratovanja,a većina njih su danas dio međunarodnih konvencija o pravilima ratovanja: ne ubijati žene,djecu,civile, ne mučiti,ne vrijeđati čast neprijateljskog vojnika ni udarcem po licu... Mislim da je svakom muslimanu koji hoće da razmišlja ovo više nego dovoljno.

2.Uloga religije u političkoj mobilizaciji je, po mom mišljenju,bila veoma velika,ako ne i ključna,u godinama prije rata.Ali ne religijskih doktrina nego samo vjerske pripadnosti. To mislim stoga jer je na ovim prostorima, gdje svi govorimo istim jezikom(čemu je jedan od dokaza i ova škola na kojoj se fantastično sporazumjevamo), jedina odrednica nacije upravo vjera. Kad bi smo kojim slučajem svi bili iste vjere,cjeli ovaj prostor bi bio jedna država a ovo što danas nazivamo različitim jezicima,nazivalo bi se dijalektima i narječjima – kao i svugdje u svijetu. A kad bi ta naša vjera kojim slučajem bila katoličanstvo i mi bi smo imali „baršunastu revoluciju“ i to 1990.godine i već odavno članstvo u EU. Upravo zato što smo različitih vjera,sve ovo se ovako desilo pa sad tražimo prevode knjiga sa srpskog na hrvatski jezik,sa hrvatskog na bosanski,sa bosanskog na crnogorski i sve tako u krug. Pravimo se da se ne razumijemo i još uz to izmišljamo nove riječi i izraze u našim jezicima ne bi li se što više razlikovali i tim dobili jedan od osnovnih uslova za nacionalni suverenitet a time i državni. Jesmo li to jadni ili šta?

3.A kad je uputanju proces obnove suživota,ne volim termin „izgradnja suživota“ jer smo taj suživot imali i veoma lukavo nam je razoren. Sada ga trebamo obnoviti. Mislim da je ovo dio cijele priče gdje vjera može pomoći i biti mnogo od koristi. Ovaj put je riječ zaista o vjeri a ne samo pukoj religijskoj pripadnosti. Sada nas političari (još uvijek) mobilisu na vjersku a time i nacionalnu pripadnost ali mi više nismo u ratu,imamo mnogo bolje uslove i mnogo više vremena za upoznavanje i sa svojom i sa tuđim religijama,da tražimo postupke naših nacija koji nisu bili u skladu sa vjerom i da glasno upozoravamo. Ne znam koliko nam tu mogu pomoći vjerske institucije,upravo zato jer su institucije. Da ne govorim o njihovoj ispolitziranosti. Na početku procesa,naveći je teret tog posla na vjernicima aktivistima. Oni mogu raditi i u lokalnoj i u široj zajednici a postepeno možda uticati i na svoje sveštenike. U cijelom ovom procesu je veoma bitno iznova i temeljito izučavanje vjere u svrhu sprječavanja iskrivljenih tumačenja.

Elvisa

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tamara Brankovic » Pon Jan 18, 2010 6:53 pm

Vec sam na jednoj od prethodnih tema za razgovor pisala slične odgovore, i već sam tu izrazila svoj stav da je crkva imala zaista velike uloge u raspodu SFRJ. Pre svega, moje kolege su navele da je crkva bila marginalizovana tokom perioda socijalizma. Zaista je tako, ali smatram da je bitno i naglasiti to MARGINALIZOVANA, dakle ne ukinuta i ne zabranjena, sveštena lica su smela da dolaze u kuće kada su se praznovali najveći praznici, ali bi problemi nastali kada bi obaveštajna služba saznala da ta lica posećuju domove i van takvih dogadaja. Naravno, to je predstavljalo velike probleme crkvama i logično je da su potajno sanjale o kraju socijalizma, što se i dogodilo nedugo zatim.

Formalno gledano smatram da je raspod započeo 1974. donošenjem nama i svetski poznatog ustava. Ali stvarno gledano koreni raspada se uočavaju na prelasku iz šezdesetih u sedamdesete godine, gde demonstracije 1968., zatim MASPOK, zapravo i navode rukovodstvo

SFRJ da doneše novi ustav kojim su autonomne pokrajine izjednačene sa federalnim jedinicama, i svima su data šira ovlašćenja.

Nego, da se vratim na crkve i njihov uticaj u raspadu i ratovima: smatram da su one imale veliku pozadinsku ulogu u formiranju nacionalnih politika, konkretno SPC je videla mogućnost okupljanja svih Srba pod istom "nebeskom kapom". Tako da je zajedno sa intelektualnom elitom sprovodila manipulaciju i mobilizaciju naroda. U svim bivšim republikama javile su potrebe da se "nacionalni identitet izvuče iz krize", eskalirajući u formiranju predrasuda i mitova tih naroda, gde su Srbi sanjali o "Velikoj Srbiji", Hrvati težili da se oslobođe velikosrpskog hegemonizma i fomiraju sluku o narodu-žrtvi, tu je takođe i mehanizam izmišljanja tradicije koji je trebao da podgreje već odavno aktuelnu temu, koja je nestankom jakog rukovodstva SFRJ ponovo izvučena ispod tepiha. Crkva i elita su bile zvezde vodilje prilikom kreiranja takvih stavova koje su državne vlasti zdušno iskoritile za vođenje politike nacionalizma.

Kako je nestala tradicija SFRJ, izgrađena na tekovinama borbe protiv fašizma, novonastale države su morale da se okrenu traženju novim pronašavši u crkvi svog saveznika, koristeći religijski rečnik i težeći izvlačenju srednjevekovnog i predmodernog identiteta ponovo na svetlo (Sveti trojstvo, Kosovo, cirilica, Sveti Sava u Srbiji).

Tamara Brankovic

Re: Pitanja za diskusiju

Postod acuska » Pon Jan 18, 2010 7:58 pm

Ako uzmemo u obzir da su na Balkanu takozvane avramovske religije ili crkve, onda im je sigurno najvažnija zajednicka tacka Stari Zavet, dajem sebi slobodu da tu knjigu nazovem najtolerantnijom, i najcovekoljubivijom verskom knjigom na svetu. Jedna od deset zapovesti je i "ne ubij", iako u starom zavetu susrecemo mnoga mesta gde Bog cak zapoveda da jevreji pobiju neke narode, ili osobe. Ako izuzmem te delove, koji su cisto ljudski dodatak, i baziramo se na mesta koja daju iskljucivo samo informacije o istinama vere, uvidecemo da Bog, o kome se govori zagovara, i poziva na covekoljublje ne samo prema pripadnicima jevreja, vec covekoljublje, naglasavam COVEKOLJUBLJE, prema svim narodima. To se najbolje vidi u prvoj knjizi Postanja, gde je Avram predstavljen kao bezmoralni covek za razliku od mnogobozaca, egipcanina, koji su bili visokog morala, kao i u knjizi proroka Jone. S tim u vezi, avramovske religije nikako ne smeju da budu zagovornici rata, jer se suprotstavljaju onome sto je Bog objavio o sebi i njegovom narodu.

Medutim, taj isti narod kome se Bog objavio je ubio Boga, pa i mi koji nismo direktno dobili otkrovenje, mozemo to isto ciniti sa ljudima, pa cak i dopustati rat, blagosiljati ga, ili proglašavati svetim, a najveće zlocince proglašavati svetiteljima.

acuska

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Milanche » Pon Jan 18, 2010 8:32 pm

Sve religije, u svojim doktrinama propagiraju ljubav I mir. Religije /pravoslavlje, rimokatolicizam, islam/ nikad nisu propagirale osvajacke ratove, vec samo oslobođilacke. Religija je u poslednjem ratu odigrala veoma vaznu ulogu, ali na zalost, onako kako ne bi

trebalo. Umesto da siri ljubav, neki predstavnici religijskih zajednica su otvoreno pozivali na rat.

Mogla bi igrati odlucujuću ulogu u svim sferama života. U drustveno-politickom, ekonomskom a i verskom. Tu ulogu ce igrati tek kada se religija vrati u prave okvire religije. Jer, danas je religija sve, samo ne sustinska religija.

Milanche

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Milena Miskovic » Uto Jan 19, 2010 5:59 pm

Religija se trijumfalno vratila u javnu arenu devedesetih godina, posle pada komunizma. Novi nacionalistički lideri iskoristili su potisнутa vjerska i nacionalna osjecanja, podsticuci strahove da bi druge etničke grupe mogle stići dominantan položaj. Posle decenija cutanja, vjerske zajednice bez okljevanja prihvatile su priliku da se ponovo nametnu kao bitna snaga u društvu. Odlazak u crkvu ili džamiju je preko noci postao čin političkog oportunitizma, bar koliko i dokaz posvećenosti vjeri. Umjesto da propovijedaju univerzalne vrijednosti, one su te vrijednosti relativizirale i svodile na retoriku običnih dnevnih politika i političara. One su bile u tome, ali se nisu identifikovale sa ideologijom, nego su pruzale religiju kao polaziste za razmisljanje, za savjet. Predstavnici religioznih zajednica tokom rata na području bivše Jugoslavije su vrlo rijetko ili nikada osudjivali zločine koje su poinicili njihovu vjernici, a bili su vrlo glasni u osudi zločina koje su drugi poinicili nad njihovim vjernicima. Patrijarh Pavle je govorio - "Svaki zločin je zločin bez obzira od koga dolazio. "Religijske institucije se nisu ogradijivale od ratnih zločina niti su ih osudjivale, nego su u ratu stajale crvsto svaka uz svoju stranu, blagosiljavajući svoju vojsku i političare, čak i onda kada su ih slali u pokolje neduznih civila. Svaka religijska institucija je iskoristila rat sa ciljem pridobijanja više pristalica tako što su ujedinjavali „svoj“ narod protiv drugih naroda. Balkanski nacionalisti tvrdili su kako ljudi razlicitih vjera nikada ne mogu da zive zajedno na Balkanu. Etničke grupe u bivšoj Jugoslaviji zaista su koristile vjerske razlike za opravdavanje teritorijalnih pretenzija. Profesor politikologije Tim Barns kaže da vjera igra sporednu ulogu u međunarodnim sukobima, dovodi u pitanje ulogu koju bi vjera mogla da ima u nastojanjima da se ti sukobi spriječe: Istorija nas je naucila da je vjera sastavni dio međunarodnih odnosa i međunarodnih konflikata, Tesko da vjera ili vjerski lideri mogu da pruže konstruktivan doprinos međunarodnim odnosima i unapredjivanju mira. Odnosi na Balkanu generalno su utemeljeni na kulturama, religijama i tradicijama naroda koji žive na toj teritoriji, a poznato je da je riječ o prostoru koji je multikulturalan, multietničan i multikonfesionalan.. Važno je da se svako od nas odredi prema religiji na način koji nije obavezujući, da bez obzira na to kojoj religijskoj tradiciji pripadamo imamo za cilj da razumijemo religiju drugog.

Milena Miskovic

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod vedrana » Uto Jan 19, 2010 6:28 pm

Premda su religije u svojoj osnovi nenasilne i propovijedaju mir, suzivot, toleranciju itd. na prostoru balkana one su se itekako koristile u ime zlocina i nasilja. Danas lako mozemo doci do snimkama iz proteklog rata (a u kojima pored blagosiljanja zlochinaca, njihovog oruzja do strane vjerskih dostojevnika, takodje mozemo vidjeti i odobravanje istih). Da li mi dugacije tumacimo svete knjige ili ih u opce ne tumacimo, nego slijepo vjerujemo vjerskim autoritetima? (smatrajuci da je sve sto kazu tacno, i da nema potrebe provjeravati njihovu istinitost). Istina je negdje na pola puta.... Smatram da se sa religijom na prostoru balkana trgovalo kao sa jeftinjom robom, koju smo skupo platili, kao i da se i danas sa njom trguje stvarajuci jaz izmedju naroda (poceli smo se djeliti na „njih“ i „nas“, i nekako po default-u „nasi“ su nam nekako blizi, bolji, pametniji dok su „njihovi“ zli, podli i pokvareni...., a onda dodjemo od one tacke kada vise ne znamo ko je „nas“ a ko „njihov“). manipuliranje religijom(manipuliranje jednim od nasih mnogobrojnih identiteta) plus polupismeni ljudi (opasniji su do ne pismenih, jer vjeruju da znaju ...) plus poslost (protkana epovima, junacima, velicanje bitaka (a time i sebe) doveli su do crnih devedestih, a sada dovode do kako sam vec navela podjela.

Suzivot....religija moze pomoci jedino onda kada se nasi velikodostojnici, vodje ili vec koju titulu imaju pogledaju jedan drugome u oci, prizaju (ako imaju sta... a ja mislim da imaju...) i osude zlocine, kada zajedno ruku pod ruku odaju pocast zrtvama i pomole se za njih. Kada se vrate religiji na najneviniji i najiskreniji nacin. Kada to oni urade onda i vjernici nece zazirati od svojih komisija.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Beba » Čet Jan 21, 2010 3:31 pm

Rasad SFRJ je zapoceo negde sredinom 60-tih i pocetkom 70-tih ustvanim promenama i davanjem vecih ingerencija republikama. Nedavno sam citala jednu knjigu (Jergovic "Historijska citanka I") u kojoj autor navodi da se 80-tih pojavio jak talas nacionalizma, ljudi su pomisili desavalo se vec, ali Tito ce sve to da resi, a onda su se setili da je Tito mrtav i tu nastaje problem. Neki dan na jednom predavanju sam cula da je jos 70-tih bilo pojave jasnih nacionalistickih poruka i prica o ugrozenosti jedne grupe od strane druge. Tako imamo pojavu grafita u Osjeku 70-tih: "Srbi u Srbiju, komunisti u Rusiju, a ko nosi U neka ostane tu!" ili 80-tih "Mitinzi istine" gde Srbi sa Kosova putuju po Srbiji i pricaju o svojoj potlacnosti.

Slabljnjem represivnog komunizma oslobadja se nacionalizam, ali svaku takvu pretnju bratstvu i jedinstvu drzava kaznjava hapsenjima i sudjenjima.

Muslim da religija nije imala presudnu ulogu u razlikovanju i razdvajaju medju narodima i narodnostima u SFRJ. Ona je bila samo jedan od faktora razlikovanja "nas" i "njih" kada je proces raspada vec bio u poodmakloj fazi. Religiju bih smestila u grupu sa medijima i "inteligencijom" cija uloga je bila propaganda i manipulacija. Imamo tako primer (ja muslim) oca Filareta, koji se slikao sa lobanjom ispred jame u Jasnenovcu, Cosica koji kopa po jami da se svi sete zlocina i kamere koje to sve snimaju- svakako fantastican momenat da se ljudi podsete krvave proslosti koja je decenijama gurana pod tepih. Neki popovi su bili i ljudi od akcije, tu imamo primer popa iz sela Botos (Banat), koji je u vreme rata svercovao oruzje- ovaj primer me jos uvek jako fascinira, Bozji covek odlucio da profitira.

Nacionalalisticke snage su svakako zloupotrebile i upotrebile religiju u svoju korist. Da bi se stvorile zasebne drzave bilo je potrebno napraviti jasne razlike medju ljudima, razlikovanje prema veri i jeziku (istoriju i tradiciju je bilo svakako teze razdvojiti, ali kako to nije bilo

moguce, one su zestoko zloupotrebljene- koji obicaj je ciji i ko je koga i kada tlacio). Tako imamo isticanje pripadnosti katolickoj, muslimanskoj ili pravoslavnoj verskoj zajednici, negiranje te pripadnosti ("svi su oni pokrsteni pravoslavci") i stvaranje 586 jezika od jednog, sve u cilju da se ojaca nacionalni identitet.

Ono sto je u ovom momentu neophodno regionu bivse SFRJ jeste suocavanje sa prosloscu, otkrivanje istine o zlocinima, zrtvama i kaznjavanje pocinilaca. Ako se ponovo desi da o tim stvarima drzava cuti, a ljudi price horora prenose sa kolena na koleno nije iskljuceno da ce Balkan u buducnosti postati ponovo trusno podrucje. Religija i crkva svakako treba da imaju bitnu ulogu u ovom procesu, mada, za sada mislim da se nisu nesto bas angazovali- bili su zivahniji u periodu raspada.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod kaca » Pet Jan 22, 2010 4:42 pm

Sto se tice uticaja religije u ratovima u SFRJu mislim da sam vec na jednom od foruma rekla svoje licno misljenje a to je da je na sam rat uticala politika (politika sile, elite,nacionalisti, kakogod). Sta su realno crkve ciji uticaj 50 godina (od drugog svetskog rata) bio izuzetno slab da urade sem da ne pozivaju na nasilje (a ako su neke pozivale ili svestenici svojevoljno pozivali na oruzje,nek' im to sve ide na dusu!). S obzirom da se jugoslavija verski bazirala na 3 velike vere – oravoslavnu, islamsku I katolicku - smatram da su religijske razlike mogle da kulminiraju u jednom trenutku ali rat koji je nastao je proizvod politickih razlicitih stavova I nacionalizma koji je odlikovao sve strane u sukobu. Slazem se sa ljudima koji su pisali na ovu temu da su nationalistичke snage jako cesto zloupotrebljavale religiju I crkvu ne bi li se opravdali I zamaglili oci u neku ruku. Slazem se I sa tim da su mozda mogле bolje da reaguju kada je krenuo rat, da budu odlucnije u makar moralnom osudjivanju.

Na drugo pitanje dajem sama sebi slobodu da ne odgovorim. Primera je mnogo sa svih strana, to je cinjenicno stanje. Istorija I Bog ce im suditi, a ja im ime ne zelim ni pomenuti.

Snazni sam pobornik da bi crkve trebala imati ulogu u medijaciji I procesu pomirenja izmedju suseda na Balkanu. Mozda ne presudnu ulogu ali svakako joj je mesto za pregovarackim stolom. Sve strane treba da pokazu dobru volju I sve strane treba da osude sve zlocine. Crkva kao institucija takodje treba da osudi zlocine I da radi na procesu izgradjivanja svesti kod ljudi – da to je da je rat gotov,da vise nismo jedno ali da treba da budemo ljudi I izgradimo bolju buducnost.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Olivera » Pet Jan 22, 2010 8:28 pm

Sto se tice uloge religije u svim ratovima na prostoru Jugoslavije, mislim da je tema vrlo kontroverzna, jer ima dosta podataka ali i neistinitih "istina". Ja licno nisam nikakav ekspert za odgovore na data pitanja, pa cu samo dati svoje misljenje.

Da, religija, bilo koja, treba da propoveda i u teoriji propoveda mir i ljubav a tezi da spreci rat. Ipak, u realnosti, stvari su mnogo drugacije jer ta se ta religija uglavnom, narocito tada, svodila na svestena lica koja su bila na polozaju. A situacija sama po sebi je bila vrlo kompleksna na prostoru stare Jugoslavije. 6 republika, 3 glavne vere, koliko zaista naroda?, koliko mešanih brakova... Projekat koji je sam po sebi zaista bio jedinstven u Evropi, a koji

nažalost nije uspeo. Nacionalizam je pod pritiskom komunizma, i naravnom "drugom Titom", tj. njegovim kultom licnosti, bio potpuno potisnut ali je potajno ziveo i s vremena na vreme dolazio do izražaja. Kao što je Tamara spomenula MASPOK, kasnije albasnki studenti na Kosovu, mnogo drugih i ranijih na koje se sada neću osvrčati...Ali sve je to jasno ukazivalo da Jugoslavija ne može preživeti, naročito ne pod novim ustavom od '74..Sad, da se ne bih udubljuvala u političke teme, jer sam već napravila dobnu digresiju, vraćam se na religiju.. Vatikan, centar katoličkog sveta je, po mom znanju prvi, čak i pre Evrope u SAD priznao nezavisnu Hrvatsku..da li je to doprinelo nezadovoljstvu i neprijateljstvu, sigurno. A da ne govorimo tek o drugim kasnjim kontroverznim radnjama od strane Svetе stolice. U svakom slučaju, prozivanje jednog naroda kao jedinog agresora i nacistu, od bilo kog zvaničnog lica definitivno je suprotno od pokusaja uspostavljanja mira. U takvim situacijama, taj tip izjave je direktni poziv na linč i produbljivanje neprijateljstva.
Danas su stvari drugačije. I nadajmo se da će se sveštena lica, sa svih strana mnogo više angažovati da bi radili ono što narod i očekuje od njih, a to je da šire mir. No, ja mislim da je važnije pitanje, da li je danas to moguće? u 21. veku, kada je religija sve više gurnuta u stranu, da li je moguće, da Crkva utiče na dela i planove ljudi? Da li ćemo je poslušati...

Olivera

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Jelena » Pet Jan 22, 2010 9:35 pm

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?
Iako su odgovori na ova pitanja, kada je reč o Islamu, dosta razliciti (po nekad i kontradiktorni) - sto je stvar tumacenja verskih spisa, cini mi se da je rat podjednako neopravdan u svim religijama. Ovo naravno zavisi od tumacenja rata...
2. Kakva je bila uloga religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (pokusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?
Raspad SFRJ je izuzetno komplikovan, izazovno i inspirativno pitanje, ciji odgovor zahteva siroko znanje i razumevanje najrazlicitijih faktora. Fokus na religiju u ovom pitanju, cini mi se da ne suzava njegov sirok domen. Religija sama po sebi nema tako destruktivnu ulogu u dogadjajima koji su predvodili raspadu SFRJ, no kada se ona tumaci kao bitna odrednica nacionalnog identiteta, postaje mocač instrument za manipulaciju ljudima. Trazenje uzroka kojim se može dobro objasniti kriza koja je uslovila raspad SFRJ je omiljena razonoda tzv. kafanskih teoretičara, gde se (zavisno od zainteresovane strane) cesto ide u daleku prošlost ne bi li se stvorile sto mastovitije interpretacije dogadjaja koji su usledili. Iako se naravno ne bih upustala u konstrukciju sličnih scenarija, htela bih naglasiti da je Drugi svetski rat ostavio dosta prostora za raspirivanje nacionalne netrpeljivosti i izvlačenje koristi iz "uloge zrtve"- na prvom mestu vezano za Jasenovac i Blajburg. Cini mi se da je u ovom periodu verski antagonizam znacajno porastao, neraskidivo vezan za nacionalni. U ovom kontekstu, to i danas aktuelno apelovanje na suocavanje sa prošloscu (koje je tadašnja komunistička ideologija onemogućila), utvrđivanje cinjenica o pocinjenim zločinima (broju zrtava, odgovornosti koju snosi ova ili ona stana...) sigurno bi onemogućilo instrumentalizovanje prošlosti u svrhe dnevne politike. O ulozi religije u Drugom svetskom ratu dobre informacije mogu se naci i u tekstu naseg profesora Jovana Culibrka:
<http://www.rastko.rs/rastko/delo/12991>.

Profesor Petrović izdvaja par godina vaznih za pricu o raspadu SFRJ - 1947: Ustav Jugoslavije, koji je definise kao federaciju sa konfederativnim elementima - pored republika

(SR Bosna i Hercegovina, SR Crna Gora, SR Hrvatska, SR Makedonija, SR Slovenija i SR Srbija), Kosovo i Vojvodina dobijaju velika autonomna prava i glas u jugoslovenskom Predsednistvu od 8 clanova. Ovim su znacajno uvecana ovlastenja republika (i SAP Kosova i Vojvodine), a smanjena ovlastenja Federacije. Ipak treba uzeti u obzir da su kosovski Albanci ovime bili prilicno nezadovoljni buduci da su jos 1968. god. albanski studenti demonstrirali zahtevajuci da Kosovo postane zasebna republika i da je ove nemire ugusila JNA. Tada je Tito ipak dosta uspesno resavao sporove medju saveznim jedinicama, a religija, iako i tada znacajan diferencijalni faktor - vezan za etnicki, kulturni i istorijski identitet, nije imala prostora za znacajniju ulogu; nju je nastojala zameniti sluzbena politika bratstva i jedinstva - poznati slogan Komunistickie partie Jugoslavije. 1981. god. - kriza. Posle Titove smrti, ponovo se ozbiljno pokrece pitanje ustavnih promena, te kosovski Albanci (apsolutna vecina u ovoj pokrajini) organizuju masovne demonstracije i nemire ponovo zahtevajuci zasebnu republiku Kosovo. Imajuci u vidu ozbiljnu ekonomsku krizu nastalu nakon Titove smrti i "naglo" budjenje nacionalizma (gde religija svakako igra bitnu ulogu) koje su samo produbljivale politicku krizu, ovo bi se zaista moglo oznaciti kao "pocetak kraja SFRJ". Ove nemire na Kosovu je JNA ugusila, a tumaceci ih kao "pretnju teritorijalnom integritetu i suverenitetu Jugoslavije", koristili su britalnu silu sa ciljem da uspostave red u pokrajni. Akcije JNA u ovim demonstracijama izazvale su opste negodovanje u Federaciji, najvise u Sloveniji koja se pribjavala da bi se i tu vojna sila mogla iskoristiti na slican nacin. 1985./96. god. SANU izdaje kontroverzni Memorandum u kome se, pored ostalih fantastičnih analiza položaja Srba, govori i o tome da Albanci na Kosovu vrse genocid nad Srbima, te da su oni diskriminisani sirom Jugoslavije i da je neophodno ostvariti nacionalno jedinstvo srpskog naroda. Tada se SPC otvoreno svrstala u zagovornike velikodrzavnog, imperijalnog projekta, a Milosevic postao njegov glavni zagovarac. 1987. god. -kriza i pocetak raspada. Milosevic na Kosovu raspiruje nacionalnu netrpeljivost, a na Osmoj sjednici CK SKS, pod vrlo smutljivim (blago receno) okolnostima, postaje celnik SKS. On zapocinje kampanju o promeni ustavnog uredjenja SFRJ kojim bi se Vojvodini i Kosovu ukinula autonomija. Sledi poznata "antibirokratska revolucija" koja 1989. dovodi do pomene Ustava SR Srbije i znacajnog smanjenja autonomije njene dve pokrajne. Partijska i drzavna rukovodstva Vojvodine, Kosova i Crne Gore zamenjena su Milosevicevim pristalicama. Kao sto se ranije pozivalo na Marksia i radnicku klasu, sada se sve cesce poziva na Boga, veru i naciju. Nacionalizam naglo raste i u Sloveniji i Hrvatskoj, a poteze se i pitanje finansiranja JNA i njene uloge - upotrebe vojske za resavanje unutrasnjih sukoba. 1989. masovne demonstracije u Sloveniji, na kojima se zahteva samostalna demokratska drzava. Pored pokusaja da i u Ljubljani organizuje proteste, Milosevicu ne polazi za rukom da spreci promenu Ustava Slovenije kojom ona stice pravo da se osamostali. SR Srbija uvodi ekonomsku blokadu Slovenije i bojkot njihovih proizvoda. Hrvatska takodje onemogucuje srpske demonstracije, Tudjman iznosi program za stvaranje HDZ-a, a nacionalizam i zelja za stvaranje samostalne drzave sve vise jaca. 1990. - raspad i rat. Nezadovoljni albanci na Kosovu formiraju paralelne institucije i usvajaju Deklaraciju o nezavisnosti Kosova i Ustav Republike Kosova, na sta Srbija donosi zakon kojim mnogi Albanci ostaju bez posla, ukida se albanski jezik i kultura i novine na albanskom jeziku, uskracuju sredstva kosovskim institucijama, menjaju se nazivi ulica, sela i gradova u srpska imena, uvodi vanredne mere Pristinskom univerzitetu i otpusta albanske profesore...Milosevic sprovodi kampanju kojom bi se vlast centralizovala, ali vrlo brzo postaje ocigledno da to nece biti moguce.

U svim ovim dogadjajima, verske zajednice je vlast zdusno koristila kada joj je sluzilo za njene vlastite ciljeve. Sa druge strane, verskim institucijama je to svakako odgovaralo, buduci da se njihov uticaj uvecavao i da vise nisu bile marginalizovane. U ratnim godinama, nema sumnje da su se mnogi ljudi okrenuli veri kao jedinom utocistu od svog pakla koje ih je okruzivalo. Nijedna verska zajednica nije ostala po strani u sukobima koji su usledili, cak i

kada je deklarativno bila za mir, ona je ohrabryala i jacala ultranacionalisticku politiku i pretenzije na stvaranje nacionalnih drzava. Politicka ideologija koja se u to vreme propagirala, bila je samo visestruko ojacana aktivnim ucescem verskih zajednica. Mozda se moze reci da je jicanje crkve bilo upravo srazmerno produbljivanju politice krize tokom 80-ih - uporedo sa neverovatnim jicanjem nacionalizma. Videci ovo kao probitacnu pojatu, politicka i intelektualna elita ju je zdusno podrzavala, ohrabryala i nadasve koristila. Dobar primer za to koliko su crkva i politika bile povezane jeste i sukob izmedju SPC i CPC u Crnoj Gori u godinama sukoba (a da ne govorimo o tretmanu ostalih verskih zajednica), gde je pripadnost (ili podrska) jednoj tj. drugoj odredjivala iskljucivo pripadnost ovoj ili onoj politickoj stranci (ili nacionalnosti). Pored neosporne uloge religije u sukobima, mislim da su ipak najbitnija bila ekonomska i politicka pitanja, koja su dovela do eksplozije nacionalizma.

3. Kakvu ulogu moze religija igrati u procesu izgradnje suzivota na Balkanu?

Jedno je jasno: koncept nacionalnih drzava je potpuno neodrziv. Da bi se stvorilo tolerantno, multietnicko i multikonfesionalno drustvo, neophodan je koncept gradjanske drzave, sa jasnim odvajanjem crkve od drzave i obrnuto. Religija moze imati vrlo znacajnu ulogu u izgradnji boljeg i pravednijeg drustva time sto ce jasno osuditi zlocine koji su se dogodili, sto ce priznati svoj ideo u sveukupnoj odgovornosti (sto je malo verovatno, ali nije lose biti ludo optimistican) i pozvati ostale da ucine isto, sto ce promovisati sve one vrednosti koje se slave u svetim spisima i manje biti institucija sa raznoraznim interesima, a vise utociste i dobar primer moralnog i pravednog za sve svoje vernike.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Tijana » Ned Jan 24, 2010 2:39 am

Tokom svog dugog postojanja, hrišćanstvo je tokom 2000 godina prolazilo nekoliko faza u doktrininranom stanovištu u pogledu na rat i sukob. U prvoj fazi, koja se odvija na samom početku uspostavljanja, hrišćanstvo je bila pacifistički orijentisana religija. Zalagala se samo za mirno reševanje svih problema, netrpeljivosti i sukoba. Ta faza je bila dominantna do cara Konstantina koji hrišćanstvo proglašava zvaničnom religijom. Od proglašenja i priznavanja, pacifizam hrišćanstva polako se povlači i drugi plan i na scenu stupa nova faza koja na rat gleda kao ne nešto što je neizbežno i koje treba voditi po određenim pravilima. Nakon ovog gledišta nastupa faza po kojoj se pojedini ratovi opravdavaju kao nešto neizbežno jer su u ime pravde (krstaški ratovi, progon jeretika i sl.). Što se tiče islama, na Zapadu se pominjanjem rata i islama momentalno pomislila na džihad. Po njihovom poimanju džihad predstavlja samo sveti rat koji se vodi protiv nevernika, odnosno ne muslimana. Međutim on podrazumeva i unutrašnju (moralnu i duhovnu) borbu čoveka sa samim sobom, mirno propovedanje vere ili ponašanje vernika po načelima islama.

Hrišćanstvo (pravoslavlje i katoličanstvo) i islam na prostoru Balkana imaju viševekovnu istoriju zajedničkog života ali i sukoba i krvoprolića. Rat na prostoru bivše Jugoslavije tokom 90-ih godina prošlog veka može se nazvati kulminacijom onoga što se u ranijim periodima dešavalo, a što se nije razrešavalo ili barem ne do kraja. Rat koji je počeo 1990. god. kao međuetnički, kako su ga jedno vreme na Zapadu nazivali, prerastao je ubrzo u međureligijski sukob. Smatram da u samom početku religija nije imala značajnu ulogu u političkoj mobilizaciji i pripremi za rat. Većinu običnih ljudi rat je iznenadio i zatekao nespremnim, što se ne može reći za političare i ljude na ključnim pozicijama u federaciji. Raspad Jugoslavije na početku su svakako doprineli ekonomski razlozi i nova raspodela sveta koja je usledila nakon pada berlinskog zida. Ratu, koji se sve više bližio, kumovala je i emigracija za koju II svetski rat nikad nije bio završen a koja je u svemu tome videla dugo očekivanu šansu rušenja komunističkog sistema, Jugoslavije ili ponovno stvaranje NDH. S obzirom da je ovde glavna

tematika religija i njen značaj u ratovima koji su se dešavali, neću širiti priču o drugim faktorima. Iako nije bila ključni niti dominantni faktor koji je prethodio ratovima, religija je ubrzo postala jedan od glavnih faktora sukoba i razdvajanja jer ostali faktori poput jezika, istorije ili kulture to nisu mogli da učine. O sprezi između države i religije bilo je dosta reči u prethodnim izlaganjima i temama tako da bih ja sad obratila pažnju na religiju, nasilje i rat. Najbolji primeri su stranci koji su se dobrovoljno javljali da ratuju za neku od zaraćenih strana. Bilo ih je sa svih strana sveta i uglavnom ih nazivaju "psima rata" ili plaćenicima iako to nije slučaj sa svima. Stranaci koji su se borili na strani Hrvata (Nemci, Britanci, Holandjani, Austrijanci itd.) ili Srba (Rusi, Grci, Bugari) imali su ideološke, materijalne, verske ili avanturističke razloge svog angažmana u ovim ratovima. Za razliku od njih stranci koji su se borili na strani Bošnjaka imali su prvenstveno verske a tek onda i druge razloge. To su bili dobrovoljci iz brojnih islamskih zemalja (Saudske Arabije, Pakistana, Turske, Alžira, Avganistana, Irana, Egipta itd.) koji su kao mudžahedini dolazili da vode svići rat. Imali su svoje jedinice ("El džihad", "Al mudžahedin", "Crni labudovi", "Zelena legija" i druge) i pored ratnih dejstava angažovali su se i u širenju radikalnog islama. Njih su dovodili i organizovali ljudi iz vrha BiH a najbolji je dokaz snimak koji postoji o smotri tih jedinica kojoj je prisustvovao i sam precednik Izetbegović.

Religije moraju učestvovati u procesu izgradnje ponovnog suživota na Balkanu. Naravno to je moguće samo ako nisu uključeni njihovi fanatični i ekstremni oblici. Suživot je moguć i do njega će morati doći, samo se postavlja pitanje kojom brzinom jer bilo koja od novonastalih država ne može napredovati bez dobrosusedskih odnosa i saradnje.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Teodosije » Čet Jan 28, 2010 2:28 pm

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?

Mislim da se doktrinarna stanovišta ne razlikuju puno između tri religije, i sva su dakle time podjednako podložna istim zloupotrebljama. U pravoslavlju, rat je apsolutno neprihvatljiv kao takav, ali isto potpuno prihvata „stradanje u odbrani drugoga“. Rimokatolicizam ovo stanovište malo elaborira tako što poznaje instituciju „pravednog rata.“ Na isti način, islam poznaje džihad (u isto vreme pojam koji označava odbranu vere i unutrašnju borbu kroz koju svaki vernik prolazi).

2. Kakva je bila uloga religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji?

Mislim da je bila predmet teške zloupotrebe, ali mislim da je to uvek sa slučajem rata. Ne bih rekao da je religija kao takva vinovnica tih sukoba, jer u svakom od tri naroda postoje ljudi koji ispovedaju vere koje su većinske u ostala dva. U vreme rata je sasvim normalno da ljudi postaju religiozniji (iz želje da, u nedostatku nekih objektivnih mogućnosti, zaštite sebe i svoje bližnje natprirodnijim putevima).

3. Kakvu ulogu moze religija igrati u procesu izgradnje suzivota na Balkanu?

Može igrati izvesnu ulogu, direktno u proporciji sa samom praktičnom religioznošću građana jedne države. Ako građani nisu religiozni, onda im ni vera ne može pomoći da se bolje ophode prema drugima.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Filip_Cicek » Čet Feb 04, 2010 4:03 pm

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?

Teško odgovoriti na ovo pitanje. Što se Islama tiče jasno je da govori da nema suživota s mnogoboćima i jasno je što to znači. Biblija nisam siguran da govori isto, ali zato de facto kršćanska povijest govori 1000 riječi.

Svaka religija načelno govori o miru i suživotu i toleranciji, ali je svaka religija širena mačem i obojana krvlju. Ako znamo ove činjenice pitam ja Vas, što nam religije govore o ratu?

2. Kakva je bila uloga religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (pokusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?

Jasno je da je mass medijima potaknuta separacija prema religijskom opredjeljenju a u prilog tome išao je rat u bosni kao fizička slika onoga što se događalo na ovim prostorima. Prvi puta Muslimani su postali konstitutivan narod, zajedno sa katolicima (hrvatima) i pravoslavcima (srbinima). Iz ovog je jasno kako je ta podjela u suštini religijska prije nego nacionalna.

3. Kakvu ulogu moze religija igrati u procesu izgradnje suživota na Balkanu?

Muslim da religija, a naročito ovdje na balkanu, još ne može imati odgovora na problem suživota jer još teži za fundamentalizmom zbog ožiljaka rata. Za kakvih 20ak godina možemo govoriti o suživotu religija. Nadam se.

Filip_Cicek

I tako se braća međ' sobom poklaše...

Novi postod aleksandar » Pon Feb 08, 2010 6:07 pm

U čije ime je na svetu povedeno najviše ratova i načinjeno najviše nasilja i zla?

U ime Boga, a on, u suštini i nema nikakve veze sa tim.

Balkan, kao raskrsnica civilizacija, kultura i religija mu dođe kao nuklearna elektrana - ako sve funkcioniše kako valja, svi mogu imati dosta energije i koristi, a ako ta elektrana eksplodira, posledice su kataklizmičke i potreban je veoma dugi niz godina da bi se stvari makar malo približile "normali" i dovele do ponovnog međurazumevanja.

Uzimajući u obzir to da na Balkanu obitavaju narodi koji pripadaju različitim religijama, prevashodno 4 religijska pravca - pravoslavni, katolički, islamski i jevrejski možemo doći do zaklučka da je Balkan vrlo heterogena religijska skupina.

Većina naroda Balkana vodi poreklo od starih civilizacija. Na prostoru bivše SFRJ najveći procenat čine narodi slovenskog porekla. Tokom vremena su se oni diverzifikovali, tako da je iz jednog slovenskog plemena nastalo više različitih naroda. U početku su svi upražnjavalii jednu zajedničku religiju ili kult, kako već.

Međutim, kao posledica osvajanja njihovih teritorija od strane drugih naroda slovenski narod počinje da se deli u više naroda, koji se međusobno religijski razlikuju. Tako imamo slučaj sa narodima koji su bili pod okupacijom Austro - Ugarske, koja je predstavljala rimokatoličku

religiju. Te današnje države su Hrvatska i Slovenija. Ostatak naroda je bio pod okupacijom Otomanskog carstva. U većini slučajeva, ti narodi su zadržali svoju pravoslavnu veru koju su počeli da upražnjavaju pre otomanske okupacije. Vojvodina i Beograd predstavljaju područje, za koje su se borile i Austro-Ugarska i Otomanska strana. Tu su neprekidna smenjivanja pomenutih strana dovodila i do neprekidnog smenjivanja religija koje su bile dominantne u tom periodu, tako da na području današnje Vojvodine imamo veoma heterogenu religijsku strukturu. E sad, kada pogledamo Bosnu i Hercegovinu, one predstavljaju konfederaciju triju religija, kao posledica uticaja svih osvajača i naroda koji na njenom prostoru obitavaju. BiH, na neki način od svih nekadašnjih članica SFRJ predstavlja najheterogeniju skupinu.

Kao takva, ona je i bila idealna za početak građanskog rata koji je izbio početkom 90ih godina prošloga veka. Bilo da je rat namešten spolja ili je počeo iznutra, nekima je sama ta heterogenost sasvim dovoljan razlog za izbijanje pomenutog rata.

Grčka je tokom istoige bila okupirana od strane Turaka, ali se uprkos svemu njena većinska religija nije promenila.

Što se tiče Albanije, ona je do početka prošlog veka bila skupina plemena, tako da sama po sebi i nije predstavljala neku veću pretnju ostatku Balkana. Međutim, ona je tiho delovala, time što je njen stanovništvo prelazilo u susedne zemlje, tamo se naseljavalo i progresivno razmnožavalо, tako da danas imamo situaciju koja nam je svima poznata. Iako u samoj Albaniji imamo Albance, koji su i islamske i pravoslavne i katoličke veroispovesti, oni koji su prešli u susedne zemlje predstavljaju pripadnike islamske veroispovesti. Oni svi udruženo deluju na projektu "Velika Albanija".

Da se vratim na SFRJ. Njen tvorac Josif Broz Tito je bio vođa zamisli o ujedinjenim bratskim narodima, pod parolom "bratstvo i jedinstvo". Nekima je to odgovaralo, nekima nije, bilo ti iz same SFRJ ili van nje. Postoje puno teorija zašto se raspala SFRJ, li jedno je nepobitno - SFRJ je, takva kakva je bilo, postojala i funkcionala dok je i njen tvorac bio živ. Nakon njegove smrti se pokušalo sa modelom koji se danas primenjuje u Evropskoj uniji, tako da možemo da kažemo, da SFRJ, na neki način predstavlja preteču EU. Neki čak i tvrde da je SFRJ bila eksperimentalni model današnje EU, ali kada je postala toliko snažna, morala je jednostavno biti razbijena, jer bi mogla da predstavlja pretnju za ostatak zemalja. Kao mnogi vladari, koji su se prvenstveno bavili svojim ciljevima i nisu ni pomislili da su smrtna bića, već da će večno živeti, tako i Tito nije pripremao svoje naslednike za vođenje imperije, tako da su oni nespremno dočekali njegovu smrt. Tako se nekadašnje ogledalo koje je bilo potpuno isto razbilo na više međusobno nespojivih parčića. Iako je na površini stvar delovala mirno, ona se u stvari potajno kuvala, dok nije proključala. Ovo je dovelo do toga da brat brata ubija.

Nekadašnji bratski narodi su sada jedan drugom najveći neprijatelj. Naravno, sve ovo je sa stanovišta politike, koje ima svuda, dok obični smrtnici daleko lakše mogu naći međujezik i prevazići ono u čemu, u suštini i nisu lično učestvovali. Nasilja je bilo sa svih strana, ali svako iole pametan ne može da krivi za to celu naciju, već one ekstremističke pripadnike koji sebe zovu nacionalistima, a u suštini su odavno daleko prošli pored istog i skrenuli u duboki šovinizam.

Kažu da su to bili verski ratovi. Kažu da su to bili međureligijski ratovi. Ako pogledamo malo bolje sve te religije, one u suštini pozivaju na međuljudsko razumevanje i nenasilje. Ko je onda kriv - religija ili oni koji su se krili iza nje, koristeći je kao sredstvo, upravo onako kako i ona sama koristi druge, tj. njeni propovednici.

Re: Pitanja za diskusiju

Postod sestan » Uto Feb 09, 2010 9:06 am

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?

i

2. Kakva je bila uloga religije u političkoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (pokusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?

Muslim da bi se ovdje za oba pitanja moglo odgovoriti na jednom mjestu. U ratu u Bosni i Hercegovini pravoslavci su se poistovjetili sa Srbima a onda Srbici sa Cetnicima. Katolici su se poistovjetili sa Hrvatima a oni opet sa Ustasama. I na kraju Muslimani su dobili svoje Bosnjaci ali su poistovijeceni sa Mudzahedinima. Ostali su se slabo spominjali. Tako je religijska pripadnost preuzeta kao osnova za deklariranje po nacionalnom osnovu a nacionalni osnov je proizveo negativne konotacije iz nekog drugog vremena ili sa nekog drugog prostora. Ono sto ni danas u Bosni i Hercegovini ne razumijemo jeste da Musliman može biti i Francuz, i Srbin, i Hrvat, i Tanzanijac i Argentinac, Turcin dabome i Bosanas i Hercegovac, da Katolik može da bude to isto, kao i Pravoslavac (neke situacije su manje vjerojatne ali karikiram zbog teoretske mogućnosti).

3. Kakvu ulogu može religija igrati u procesu izgradnje suzivota na Balkanu?

Ne znam da li može ikakvu, jer je taj aspekt prevazidjen/iskoristen u ratu. Sada se koriste drugi metodi da se onemoguci izgradnja suzivota na Balkanu (u Bosni i Hercegovini sada kao pripadamo konstitutivnim narodima, Ostalima i gradjanima). Padaju oni i oni preko cijih ledja su padali. U općem grabežu za titule ne bira se sredstvo. Parola vise nema osim "sredstvo opravdava cilj i cilj opravdava sredstvo".

sestan

Re: Pitanja za diskusiju

Postod dragana » Uto Feb 09, 2010 10:08 pm

Na postkomunistickom Balkanu odnos religije i politike postao je glavno pitanje, jer su tri velike svetske konfesije dobro izmesane i tu se suceljavaju i ozbiljno sukobljavaju njihovi interesi. Religija je jedan od bitnih faktora u proučavanju uzroka rata.

Generalni stav Rimokatoličke crkve se svodi na to da država mora biti odvojena od crkve, i obrnuto. Crkva ima pravo da izriče moralni sud o političkim delima i podupire sporazume između države i crkve, po cemu vidimo da ima znacajan uticaj na politički život. Uticaj rimokatolicizma na balkanskim prostorima oseca se dvojako. Prvo, kao direktno delovanje na političke interese. Drugo, veliki broj političkih partija se pojavljuju kao protagonisti rimokatoličke doctrine. U prvom slučaju Crkva je direktno uključena u političku akciju. To pokazuje izjava pape Jovana Pavla II: „Vreme je da se silom potvrди da je bilo dosta rata. Rat ratu je pravedan i nuzan.“ To se tumaci kao potvrda da je Crkva za taj rat i da ga smatra pravednim. Vatikan se jasno pokazao kao jedan od najvažnijih političkih cinilaca i ucesnika u dogadjajima na prostoru bivše SFRJ. Italijanska revija „Limes“ je otvoreno optužila Vatikan za rusenje SFRJ. Posle akcije „Oluja“, hrvatski kardinal Franjo Kuharic je izjavio da je akcija moralno opravdana zbog prava na samoodbranu. Uloga Crkve u legitimizovanju rata je prisutna, ali se ona nije u svemu slagala sa Hrvatskom. Pre svega, Rimokatolička crkva, po svojoj doktrini, isključuje nacionalizam, ona je nadnacionalna. Ali podržava nacionalizam kada je u interesu rimokatoličkih opštih interesa. Za razliku od

sukoba sa Srbima gde je Rimokatolicka crkva bez rezerve podrzala Hrvate, u Bosni je situacija drugacija. Nasuprot interesima Hrvatske da podeli Bosnu, Crkva je podrzala ideju jedinstvene Bosne. Engleske katolicke novine optazuju Rimokatolicku crkvu u Hercegovini za nacionalizam.

Islam se u doktrinarnom smislu sasvim razlikuje od pravoslavlja i katolicanstva po odnosu prema politici. Islam jasno istice da nema odvajanja vere od drzava, jer su to dva lica jedne medalje. Islamska zajednica svojom dogmom proglašava da se svi muslimani moraju ujediniti u jedinstvenu svetsku islamsku zajednicu. U doktrinarnom smislu islam predstavlja jedinstvo vere i drzave. Na balkanskom prostoru to je dobilo oblike borbe za pretvaranje postojećih islamskih zajednica u političke aktivnosti radi stvaranja jedinstvene balkanske islamske drzave. Za delovanje na tim prostorima stvorena je organizacija „Saveza islamskih zajednica Istocne Evrope”. Za generalnog sekretara imenovan je tadašnji vrhovni poglavar iz SFRJ, Jakob Selimoski. Cilj im je bio da se prizna samostalnost BiH, da Albanci na Kosovu dobiju samostalnu politicku zajednicu, da se prizna autonomija Rasko-polimsko oblasti i da se u Makedoniji suverenitet podeli izmedju Makedonaca i Albanaca.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Pedja » Čet Feb 11, 2010 2:13 pm

1. Koja su doktrinarna stanovista prema ratu najrasprostranjenijih religija na Balkanu?

Sve religije imaju verovanje da je JEDNA i JEDINA crkva a da su svi ostali jeretici.

Odstupanja i izdvajanja je uvek bilo i uvek ce ih biti.Pomalo imam problem sa tim potenciranjem „jedne i jedine crkve".No, o tome cu kasnije.

Naime i katolicka crkva sebe smatra „Jednom i Jedinom" i pravoslavne crvke (crkvE, a „jedna je i jedina"-vidite paradoks?) sebe smatraju „Jednom i jedinom", tako da kao rezultat svega toga mi imamo vise crkava od kojih svaka sebe smatra „jednom i jedinom" i od kojih svaka za ove „druge" tvrdi da su jeretici, a svi u sustini veruju u jednog te istog Boga.

A kada bi stvari doveli do ekstrema, mogao bih da ustvrdim kako u sustini i Hriscani i Muslimani i Jevreji u sustini veruju u istog Boga, jer Bog je jedan i jedini zvao se on Jehova, Alah, Buda...

Svi mi verujemo u istog Boga, samo ga zovemo drugacijim imenima,zar ne?

A opet se vode ratovi na religijskoj bazi...

2. Kakva je bila uloga religije u politickoj mobilizaciji koja je prethodila ratovima u bivsoj Jugoslaviji (okusajte da se sluzite sto konkretnijim primerima)?

Pripadnici 3 velike religije su iz verskih ubedjenja (!?!) ubijali jedni druge i to '90-im godinama 20. veka, a sve tri religije u ovoj ili onoj formi i formulaciji imaju „NE UBIJ" kao zapovest.

Ni jedna religija ne propagira mrznju, ali verske zajednice u bivsoj Jugoslaviji su tolerisale ako ne i podgrevale netrpeljivost prema „drugima" i okoristavale se njome.

Nenadu (alias:antoniusss - molim Nenada da mi ne zameri na citatu) u potpisu pise da „Crkvu vode pastiri, a državu čobani!" i mogu donekle da se slozim sa tim stavom, no nije svaki crkveni velikodostojnik ili delatnik druge vrste bas pastir.

I pop je covek, sa svim svojim vrlinama, a Boga mi i manama.

3. Kakvu ulogu moze religija igrati u procesu izgradnje suzivota na Balkanu?

Po ovom pitanju ne zelim da se pravim mnogo pametan.Slazem se sa kolegom Sestanom da je je taj aspekt prevazidjen/iskoristen u ratu i da se sada koriste drugi metodi da se onemoguci izgradnja suzivota na Balkanu.U Bosni i Hercegovini sada , kao sto rece kolega Sestan, kao pripadamo konstitutivnim narodima, u po ustavu republike Srbije su gradjani podeljeni na „Srbe i ostale“ i uprogramirane su podele.

Re: Pitanja za diskusiju

Novi postod Svetlana » Pon Feb 15, 2010 12:10 am

Sto se tice hriscanstva I islama, mozemo uvidjeti da imaju razlicite pristupe kada je u pitanju pogled na rat. Islam ima sveti rat ili džihad, dakle islam je taj koji propovjeda rat protiv nevjernika I svih neislamaca. Dok u hriscanstvu ne mozemo naici na ovakve pozive.

Muslim da, iako su religije u bivsoj Jugi bile marginalizovane, da su imale svoj uticaj, ne toliko jak kakav danas imaju, ali ipak su djelovale latentno. Ljudi nisu smjeli odlaziti na bogosluzenja, ali to ne znaci da nisu obilježavali slave I vrsili vjerske obrede. Kao I danas, korištena je od strane političkih lidera, da bi podgrijala situaciju I nacionalistički osjecaj. Prostor Balkana će uvijek biti žarište, na kojem će se sukobljavati kako religijski tako I nacionalni interesi, naroda koji u njemu žive, tako I nekih svjetskih sila. Religijske vode mogu puno toga da urade u izgradnji dobrih odnosa među ljudima, ali na žalost, najčešće čine suprotno od onoga što bi trebali.

Malo i ja da se nalupetam, da se kaze nesto :? :? ali dobro, nema se vremena :D

Svetlana

Re: Pitanja za diskusiju

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 4:42 am

Kakvu ulogu može religija igrati u procesu izgradnje suživota na Balkanu?

Da bi religija na Balkanu odigrala pozitivnu ulogu u procesu izgradnje suživota potrebno je da se religijske zajednice balkanskih naroda u većoj meri okrenu ekumenističkim tendencijama koje su u Evropi naročito ojačale krajem prošlog veka. Mnoge Crkve sa naših prostora učestvovale su sa svojim visokim delegacijama u radu svetskih ekumenističkih organizacija, ali je taj ekumenizam definitivno izostao ili je nedovoljno razvijen na planu svakodnevnog života.

Do jačanja takozvanog praktičnog ekumenizma doći će sa porastom svesti kod vernika o opasnosti od jednog zajedničkog „neprijatelja“ svih religija – takozvanog ateističkog humanizma koji sve više preti da ozbiljno ugrozi tradicionalno religijsko vidjenje sveta. Pod naletom ateizma, koji se kao ideologija „scijentizma“ najčešće zaklanja iza svemoći nauke i takozvanog „naučnog pogleda na svet“, ugrožen je intelektualni kredibilitet religije. Religiji se osporava mogućnost da osmišljava čovekov život.

Religije će zajedno morati da se bore za metafizičnost čoveka, za njegovu nesvodivost na čisto misleći subjekt ili na čistog „potrošača“ materijalnih dobara. Kada jedan pravoslavni vernik shvati da mu je bliži dobar katolik od jednog srpskog militantnog ateista onda će vere zadobiti pozitivnu ulogu u izgradnji suživota naroda Balkana.

**NEDELJA VIII, PREDAVAČ DR GORAN BAŠIĆ
MULTIKULTURALNOST I PRIZNAVANJE ETNO-KULTURNOG IDENTITETA**

Pitanja za forumsku debatu

Postod Goran Basic » Sre Jan 20, 2010 12:02 pm

Postovani polaznici,

evo pitanja za forumsku debatu:

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?
2. Da li je primena principa ``etnokulture pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?
3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?
4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Srdacni pozdravi,
dr Goran Basic

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod masha » Sre Jan 20, 2010 6:08 pm

Poštovani profesore Bašić,

evo odgovori:

1. U državama JIE, politika multikulturalnosti je u velikoj mjeri ugrađena u same političke sustave što znači da se prakticira na najvišoj razini, ali to ne govori ništa, dakako, o stvarnoj naravi društva. Primjerice, u zemljama Sloveniji i Hrvatskoj manjine imaju svoje zastupnike u saboru kroz princip tzv. rezerviranih mandata ili mjesta. BIH je po svojoj definiciji i ustroju multikulturalna zemlja – 3 konstitutivna naroda.
2. Ovo je pitanje zapravo vrlo teško i nije moguće jednoznačno odgovoriti na njega. Primjena principa "etnokulture pravde" koji se u teoriji može doimati moralno smislenim i društveno poželjnim u većini slučajeva "pada u vodu" jer se prilikom prevođenja u realne političko-društvene obrasce manje vodi računa o samoj svrsi i ciljevima istih. To se dešava pod utjecajem različitih odnosa moći, a nerijetko i aspiracija pojedinih političkih elita (manjinskih i većinskih) pri čemu se situacija za same pripadnike manjinskih naroda bitno ne mijenja.
3. Multikulturalne politike vode računa o onim segmentima manjinskih zajednica koje predstavljaju identifikacijske osi samih manjinskih grupa. Jedan od tih segmenata može biti i religija pa tako primjerice Jordan daje posebna prava svojoj kršćanskoj manjini (barem nominalno).
4. Navedeni instrumenti nisu u potpunosti djelotvorna zaštita posebice u zemljama Zapadne Europe jer onog trena kad se manjine podijele na autohtone i alohtone (imigracijske), potonjima se onemogućava prakticiranje svojih kolektivnih prava koje bi ovim dokumentima

trebale biti zaštićene. Tako primjerice, Njemci, priznaju prava nacionalnih manjina – Danaca i lužičkih Srba, ali ne i Turaka.

Mašenjka Bačić

masha

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod antoniuss » Sre Jan 20, 2010 8:12 pm

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

Nastojanja na zaštiti manjina posle Prvog svetskog rata našla su mesto u sistemu mirovnih ugovora, u zaštiti prava

određenih grupa, u obavezama koje su naložene državama jugoistočne Evrope. Ali, taj sistem je loše funkcionisao i propao je u praksi. Novi pristupi, koncipirani tokom i posle Drugog svetskog rata, zasnovani su na ljudskim pravima pojedinca. Na kraju Drugog svetskog rata je prevladalo mišljenje da je najbolji sistem zaštite manjina onaj koji svakog čoveka, bez obzira na njegovo etničko poreklo, smatra i tretira jednakom – kao građanina I kao takvoga ga prepostavlja državi (kao vrednost stavlja ispred ili iznad države). Naglasak je stavljen na individualna prava, jer su se nastojale izbeći izvesne negativne strane te zaštite, koje su došle do izražaja između dva svetska rata – kada je zaštita bila neefikasna, a manjine bile povod za mešanje jednih država u unutrašnje stvari drugih. Stručnjaci danas ističu da se, što se tiče međunarodnog prava u pogledu zaštite manjina, sve može svesti na dve zabrane: zabrana diskriminacije i zabrana torture prema licima koja pripadaju tzv. Nacionalnim manjinama.

2. Da li je primena principa ``etnokulturne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

Ostvarivanje etnokulturne pravde obezbeđeno je manjinskim zajednicama, koje mogu da osnivaju udruženja, specijalizovane institucije i fondacije čiji su ciljevi rada posvećeni zaštiti etnokulturalnog identiteta manjina. Države je ta koja, u skladu sa mogućnostima, učestvuje u finansiranju rada ovih institucija, ali i preko ustanova čiji je osnivač (arhivi, institucije za zaštitu spomenika kulture, muzeji) omogućuje predstavljanje kulturno-istorijskog nasleđa nacionalnih manjina. Član 52 Povelje o ljudskim i manjinskim pravima građanskim slobodama precizira da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na školovanje na svom jeziku u državnim ustanovama, kao i na osnivanje privatnih obrazovnih ustanova na svim nivoima.

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Ko ne razume religiju neće razumeti ni politiku.

Svakodnevni događaji u svetu potvrđuju da je religija postala glavna determinanta politike. Koliko je religija postala deo politike vidi se iz delovanja političkih partija. Međureligijski odnosi i problemi utiču na političke procese i na karakter i tok odlučivanja, skoro isto ili slično kao što i politički procesi utiču na političke ustanove i ustavne odredbe, pa i na neke tradicionalne principe i ustanove demokratije.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Instrumenti kao :sloboda izražavanja nacionalnog identiteta; zabrana diskriminacije; preduzimanje mera za obezbeđenje ravnopravnosti; zabrana nasilne asimilacije; razvijanje duha tolerancije; zabrana izazivanja rasne, nacionalne i verske mržnje; pravo na očuvanje posebnosti su prilično dobri, ali prepostavke za korišćenje tih instrumenata su: (1) vladavina prava (pravna država); (2) razuman, umeren, liberalan ustavni sistem I odgovarajući institucionalni aranžmani; (3) politička kultura tolerancije I uvažavanja različitosti, prilagođavanja, kompromisa i dijaloga; (4) razvijeno građansko društvo u kojem živi i većinska grupa i sve manjinske grupe.
:ugeek:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod kaca » Pet Jan 22, 2010 5:23 pm

Evropa je kontinent kulturne raznolikosti. Proširenje Evropske unije, veća mobilnost građana i globalizacija su povećali multikulturalni karakter u zemljama, što je doprinelo većem broju jezika, religija i kulturnih osnova u društvima. Ovo će Evropi doneti veliki broj mogućnosti, ali, istovremeno, i veliki broj izazova u njenoj politici. Zemlje u jugoistочноj Evropi ne izostaju. Ipak treba uzeti u obzir da je na ovom prostoru vise religija – pre svega hriscanska I islamska.

Multikulturalna zajednica pruza uslove za razvoj posebnih kolektivnih i individualnih identiteta ukoliko obezbedjuje mogućnosti za slobodan razvoj svih svojih konstitutivnih delova. Takva zajednica ne postavlja prepreke za postojeće razlike, nego podstiče produktivne razlicitosti. Ali, sâmo postojanje multikulturalne zajednice, kao koegzistencije razlicitih kultura, ne podrazumeva nuzno i produktivnu interkulturnu komunikaciju. Ovakva komunikacija postoji samo onda kada razlicite kulture prenose svoj medjuuticaj jedne na druge, kada dolazi do difuzije kulturnih elemenata i stilova. U tom smislu, multikulturalnost predstavlja zivotni prostor za kulturnu interakciju, posebno u mnogonacionalnim državama.

Integracija Evrope predstavlja, u tom smislu, znacajan eksperiment koji ce otkriti do kojeg stepena se moze ici u identifikaciji sa Evropskom unijom a da se ne izgubi individualnost naroda i pojedinaca kao politickih subjekata (to ceka I nas Balkance za koju godinu)

Nije uvek lako odvojiti religiju I crkvu (narucito jer politki jako cesto veru zloupotrebljava) ali ipak smatram da je moguće je razvijati odnose multireligijske,multikulturalne I medjupolitische saradnje, dijalog i interkulturalizam, gdje će prava na razliku (biti "mi" a ne "oni" koje cemo gledati popreko) predstavljati bogastvo a ne povod za konflikt. S obzirom da EU zastupa stav slobode svakog pojedinca I da se u Ugovorima o EU potencira ta sloboda, verujem da su pre svega u zakonima implementirani mehanizmi za zaštitu kako svakog pojedinca tako I manjina (poput zakona o nediskriminaciji, verskoj slobodi,...). Naravno da ovi mehanizmi nisu uvek najefikasni I da ima primera njihovog krsenja.

kaca

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Prohora » Ned Jan 24, 2010 9:45 pm

Pocituvan profesore, moram da vi kazam deka ovaa tema mi bese najinteresna dosega i od nea nauciv mnogu raboti :) Eve gi moite odgovori:

1 Da, ocigledno e deka postoi politika za multikulturalnost. Mozebi ne po volja na site, no barem za nasite prostori jasno e deka mora da postoi takva politika.

Vo sovremeniot svet mal e brojot na ednonacionalni drzavi.

Vo srednoevropskite drzavi pravnata zastita na malcinstvata e ustroena so megunarodno-pravni standardi, no sepak modelite se razlicni od drzava do drzava. I bivsojugoslovenskite zemji se obiduvaat da fatat cekor so Evropa na sekoj plan, a osobeno na ovoj, bidejki toa e eden od uslovite za vlezot vo Vetenata zemja Evropska Unija

Kolku tie zakoni se pocituvani, izdrzani i primeneti moze da se zboruва mnogu...

2 Kimlika sozdava model za kontrola na etno-kulturnata razlicnost koj go sozdava pak mitot za etno-kulturna pravda. Kimlika prezema eden dobar del od Tejlorovata teorija za politicka priznatost. Taka sto mitot za etno-kulturna neutralnost e demistificiran. OSNOVNIOT OKVIR VO KOJ LIBERALNATA DRZAVA TREBA DA GO BARA MODELLOT ZA UPRAVUVANJE NA RAZLICNOSTITE E SOZDAVANJE NA ISTI USLOVI ZA MALCINSTVOTO I MNOZINSTVOTO.

Toa e edna interesna ideja koja sto bi trebalo drzavite da ja primenuvaat. Kako sto stojat rabotite, nekade pomalku a nekade poveke, pravata na malcinstvata se ispolnuvaat.

Bi mozela najkompetentno da zboruvam za nasite malcinstva. Najbrojno malcinstvo kaj nas se Albancite, tie imaat so tekot na vremeto duri i poveke prava od Makedoncite. Mozebi ke zvucam pristrasno, no poslendite slucuvanja – prvacnjata Albanci ne saakaat da ucat makedonski jazik – po malku me gnevav. Mislam deka e red koga nekoj ti dava moznost vo zemjata kade sto si malcinstvo, da gi imas site prava pa duri I poveke od mnozinstvoto, da go ucis jazikot na taa drzava. Kako toa Albance koe nema da ima nikakov kontakt so makedonskiot jazik, ke se cuvstvuva utre gradjanin ma Makedonija? Toa pobrzo ke se cuvstvuva gradjanin na Kosovo ili na Albanija...

3 Religijata e vo tesna vrska so politkata..za zal... nivnata komuniakcija e neizbezna poradi toa sto imaat ist “klient”. Nitu politicarite, nitu religioznite pretstavnici ne bi postoele ako go nema narodot. Nivnoto postoenje i smislata na nivnoto deluvanje se ostvaruva samo preku narodot. Zatoa religijata mnogu moze da vlijae vo multikulturalnite politiki. Religioznite pretstvanici (vladici, muftii,rabini...) mozat mnogu da vlijaat na verniot narod, onoj “neverniot” (ovde mislam na nereligiozne luge) ke bide pod vlijanie na politicarite. I taka se zatvora krugot. Imajki gi predvid bivsojugoslovenskite zemji, religijata vo golema mera moze da vlijae na narodot na ovie prostori. Ako religioznite pretstavnici vrshat pritisok na politicarite, mozat da iznudat mnogu raboti vo korist na malcinstvoto sto go pretstavuvaat. Bidejki kaj nas, za zal, etnicitetot i religiozna opredelenost odi vo paket. Ako si Srbin ti si Pravoslaven, ako si Hrvat ti si Katolik, ako si Bosanec ti si Musliman... Tesko na toj sto ne e nitu edno od ovie, a ima od seto toa po malku...

Religijata treba da se distancira od nacionalnata pripadnost...iako pravoslavieto spored negovoto izvorno ucenje propoveda za nepotrebata na nacionalen identitet...”nema poveke Elin, Evrein...site ste Hristovi...identitetot treba da ni bide vo Hristos, sepak za zal najmnogu nacionalizam ima vo Pravoslavnite Crkvi... zborot mi e, deka religioznite organizacii najprvin treba da se izlecat od etnofiletizmot, a potoa da se drzat za nivnoto izvorno ucenje – koe vo

golema mera propoveda mir i tolerancija, vo takov slucaj ke nemaat mnogu rabota so politicarite :D

4 Pa misalm deka ne, barem ne vo potpolnost. Mnogu raboti, pa duri i vo najrazvienite zemji vo Evropa stojat sovrseno na hartija, no vo praksa sekogas ima problem vo nivna celosna realicija.

Prohora

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod acuska » Pon Jan 25, 2010 5:20 pm

Danas sam u novinama procitao da ce politika novog patrijarha biti u saglasnosti sa politikom vlade srbije. Zapitao sam se da li uopste jedan poglavar crkve, ili bilo koje religijske zajednice treba uopste da se bavi politikom? U srbiji je, valjda to normalno. U Srbiji ima vise konfesionalnih hriscanskih crkava, dosta muslimana i katolika, na nacionalnoj televiziji su najvise zastupljene emisije koje sprema SPC, pa i u emisijama, u kojima trebaju sve religije da budu zastupljene podjednako, najvise mesta je ipak odvojeno za pravoslavnu crkvu, zatim katolicku i muslimansku zajednicu. Za najbitnije drzavne zakone ili odluke bitan je i stav crkve, a ukoliko se crkva ne slozi sa tim, najverovatnije je da odluka nece biti ni doneta. Iako su po ustavu Republike Srbije drzava i crkava odvojene, SPC ima veliki uticaj, kome se drzava ne protivi, vec i podstice. Takav odnos ne gradi multikulturalnu drzavu, zbog cega i dolazi do stalnog negodovanja i protesta religijskih i nacionalnih manjina.

acuska

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Olivera » Pon Jan 25, 2010 7:10 pm

Ali u Republici Srbiji vecinska religija i jeste pravoslavna i stoga mogu apsolutno da razumem zasto je ona najzastupljenija u medijima. Tu i ne vidim neki problem. Problem ipak postoji ukoliko se zabranjuje ostalim verskim zajednicama da ucestvuju u medijima i imaju svoje mesto. (da li zakon propisuje jednakost pred zakonom ili jednak vreme zastupljenosti u medijima). E sad, cini mi se da smo mi ipak zemlja koja je jos uvek daleko od tog nivoa demokraticnosti, tolerancije i jednakosti da uvedemo politiku pozitivne diskriminacije, kao resenje kojima su se sluzile ostale razvijene zemlje (i kojima se i dalje sluze) da bi promovisale i "ubacile" one kategorije stanovnistva koje su zanemarene.

Mada, ne moze se apsolutno tvrditi ni da su u ostatku Evrope, sve religije jednak zastupljene, narocito ne one "egzoticne", nove za Zapadnu Evropu, kao sto je budizam...

Sto se tice mesanja Crkve u politiku..pa opet i tu, stvari nisu savrsene ni u "belom svetu". Indirektno ili direktno, implicitno ili eksplisitno...Zasto se pri izboru predsednika SAD obicno favorizuju kandidati koji su privrzeni religiji, narocito protestantskoj religiji..

Iako, naravno, slazem se da je vrlo kontroverzno reci, kao poglavar SPC, da ce njihova politika biti u saglasnosti sa politikom sa vladom Srbije...Sta to znaci? Da li to znaci da je podrzavaju kao demokratsku vladu koja je u kontrastu sa onim vladama devedesetih i da li joj se tome pruza podrška u daljem sprovodjenju reformi...da li se potpuno ta politika usaglasava sa celokupnom politikom zemlje ili samo se pohvaljuju neki njeni angazmani, npr. borba oko Kosova?

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Beba » Uto Jan 26, 2010 1:50 pm

1. Multikulturalnost u zemljama JIE postoji samo nominalno, ali ne i realno. Drzave donose zakone protiv diskriminacije, postovanju prava manjina, ali pitanje je koliko se oni zaista postuju. Zvanicna prica je da se svi volimo i postujemo, a u realnosti i dalje postoji visok stepen zaziranja jednih od drugih.

Na primer u Srbiji nacionalne manjine imaju (osnovno i srednje) obrazovanje na sopstvenom jeziku, sto je ok, ali ko se brine o tome da oni nauče i jezik zemlje u kojoj zive- kako bez toga da budu punopravni gradjani i jednog dana nadaju zaposlenje u sredinama sa vecinskim stanovnistvom? Odgovor je naravno- niko. Nedavno sam upoznala devojcicu Madjarske nacionalnosti koja ide u sedmi razred i koja ne zna ni rec srpskog, a uči ga u skoli sedam godina!!! Ko je tu kriv, ona ili oni koji su napravili i sprovode obrazovni program učenja srpskog jezika za nacionalne manjine? Nas dve smo usred Srbije, cije smo obe gradjanke, pricale na engleskom!!! Sutra kada se negde zaposli ili ako ode da studira (fakulteti su na srpskom) ljudi će je popreko gledati, jer će obavljati posao na jeziku koji ne zna. Tako nastaju medjunacionalni problemi, a za to je kriva samo država i niko drugi.

2. Mislim da države su duzne da pruže nacionalnim manjinama mogućnost uzivanja sopstvene kulture, tradicije i jezika, ali isto tako ne sme se manjiski stanovništvo posmatrati kao vrsta na izumiranju, jer tu onda nema nikakve price o jednakosti, već o favorizovanju jedne grupe. Cela prica o netrpeljivosti vaccine u odnosu prema manjinama ne piše vodu u koliko se sprovodi politika jednakosti gradjana sa postovanjem razlicitosti. Naravno, ovo ne vazi u sferi ekonomije, zbog koje se i najvise stvara netrpeljivost vaccine prema manjini. Ne verujem da Francuzi ne vole Arape zato što su crni i mole se drugacije, već zato što ekonomija te zemlje ne može da podnese toliki priliv novog stanovništva- kada bi bilo dovoljno posla za sve, ne bi niko ni konstatovao koliko koga ima.

3. Religija, odnosno crkve, svakako treba svoje vernike da uči verskoj toleranciji i postovanju tujde tradicije i običaja.

4. Nisam sigurna koliko su ti instrumenti i mehanizmi delotvorni, nekako mi se cini da u izvestajima koje podnosi odredjena zemlja o stepenu zasticanosti i postovanja prava manjina ima više sminke i praznih obecanja, nego iskrene spremnosti da se nesto promeni i poboljša.

Beba

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Beba » Uto Jan 26, 2010 1:58 pm

Olivera je napisao: Ali u Republici Srbiji vecinska religija i jeste pravoslavna i stoga mogu apsolutno da razumem zasto je ona najzastupljenija u medijima. Tu i ne vidim neki problem.

Ja ne mogu to da razumem. Koliko znam popovima je mesto u crkvi, a ne na televiziji. Ako se bavis sustinskim, duhovnim stvarima, reklamom samo degradiras ono cime se bavis. Religija

ne treba da bude proizvod koji se prodaje. Npr. papa na fejsbuku, to nije moderno- to je bolesno.

Beba

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Milena Miskovic » Uto Jan 26, 2010 3:21 pm

Multikulturalno drustvo stvara jednake prepostavke za sve kulture, za sve kulturne raznolikosti. Sociolozi su posebno istrazivali balkanski tip multikulturalizma. Rijec je o nedosegnutoj i nepotpunoj multikulturalnosti. Kulture na Balkanu vjekovima su egzistirale na istom prostoru i posjedovale mnoge zajedничke civilizacijske vrijednosti. To, opet, nije znacilo da se ovdje nije radilo o zaracenim i netrpeljivim odnosima. Vjeruje se da se etnonacionalizam oblikovao kao »primordijalno jedinstvo krvi i tla«. Radi se o remetilackim faktorima u gradnji mostova sa modernim svijetom i savremenom kulturom. Ishodiste segregativnog multikulturalizma je agresivni monokulturalizam, anahroni nacionalizam i bezumna ksenofobija. Kad se tome doda rat i diktatura, onda nije tesko prepoznati ovdasnu socijalno - politicku stvarnost i nedavnu tragicnu istoriju u kojoj su drastично postradale etnicke grupacije.. Kad se ne uzimaju u obzir razlike, koje su naslijedjene zbog istorijske i kulturne posebnosti, ozbiljno se dovodi u pitanje ostvarivanje i individualnog i etnickog identiteta. Pristati na to da se zaborave uvjerenja, patnje, snovi i nadanja predaka ohola je i lakomislena strategija. Kad je rijec o tradiciji, tesko je izbjegi razilaznenje izmedju dominantne vecinske i manjinskih kultura iz prostog razloga sto se naslijedjena prednost i u savremenim demokratskim uslovima ne prihvata bez otpora i resantimana. To se pokazuje kao prepreka u uspostavljanju zajednickog identiteta i u njegovoj homogenizaciji. Nazalost, tesko je i u uslovima modernog drustva ostvariti ravnopravnost etnickih grupa,a izbjegi njihovu asimilaciju.Pravo manjina u odnosu na vecinu uvijek se tice sudbine razlicitosti i jednakosti i posebnosti, odnosno mogucnosti ostvarivanja identiteta i ispoljavanja slobode. A nijedan vid modernosti zivljena nije ostvarljiv bez slobodne interakcije kultura i kreativng interkulturalizma.

Bez priznavanja znacaja etnokulturne pravde i bez osnovnih aranzmana koji bi obezbijedili neku ravnotezu izmedju etnickih aspiracija, proces demokratizacije jednostavno ne moze ni da otpocne. Ideje liberalnih sociologa u zemljama istocne i centralne Evrope, i ne samo u njima, rijetko kada su bile pretocene u politicku akciju i pravne norme. Ali, isto tako, moze se primjetiti da su vladari, pa cak i diktatori, bili svjesni cinjenice da etnokulturna neutralnost jednostavno ne funkcioniše u zemljama u kojima nacionalne manjine cine znacajan segment stanovnistva. Vladari mozda i nisu bili vodjeni liberalnim idejama drustvene pravde, ali su bili svjesni da odsustvo grupno-specificnih stavova i regulative moze da narusi stabilnost politickie zajednice. Obezobjedjivanje lojalnosti vlasti samo je po sebi tezak zadatak, ali je prakticno nemoguce ocekivati lojalnost prema zajednickoj drzavi i zajednickom cilju od onih ciji je odnjegovan identitet iskljucen iz zajednickih koncepata. Za vrijeme vjekovne Otomanske vladavine na Balkanu, turski osvajaci su obazrivo izbjegavali iskusenje da nametnu jedan jezik i jednu religiju. Lenjin je cesto govorio u prilog ocuvanja razlicitosti. Argumentisao je da ruski ne treba nametati kao zvanicni jezik u Rusiji, niti kasnije u Sovjetskom savezu.

Stabilnost u multikulturalnoj zemlji moze biti dosegnuta jedino stalnim posvecivanjem paznje razlicitostima i ravnotezi. U Titovojo Jugoslaviji, uprkos mnogim nesavrsenostima, te uprkos odsustvu prave demokratije, zaista je bilo ostvareno zaivot sposobno uskladjivanje etnickih identiteta. Iako vecina kriticara zamjeraju toj Jugoslaviji da etnicki problem nije bio riesen, vec samo stavljen po strani. Etnokulturna pravda jasno prepostavlja sferu u kojoj se manjine mogu organizovati, ili gdje im se barem omogucava njihova kulturna interakcija. U ovom

pogledu neke zemlje JIE mnogo su bolje prosle pod komunizmom. Primjer, bivsa SFRJ, gdje je unutar obimne sfere drzavnih aktivnosti i nadleznosti, vise jezika bilo priznato kao zvanicni, znaci na putevima i imena ulica bili su na vise jezika, dokumenti su izdavani i prihvatanici na vise od jednog jezika, drzava je subvencionisala kulturne institucije i medije, kao i izdavacku djelatnost i na vecinskim i na manjinskim jezicima. Najtezi (i najkontraverzni) aspekt etnokulture pravde je potraga za odredjenom protivtezom koja bi neutralisala skrivene etnicke tendencije i pristrasnosti, i koja bi onemogucila pretvaranje principa "jedan covjek - jedan glas" u etnicki monopol vecine nad manjinom.

U vezi etnokulture (ne)pravde, poznati teoretičar Carls Tejlor istice: "Ako jedno moderno drustvo ima službeni jezik u najpotpunijem znacaju te rijeci, kao i od strane drzave sponzorisi, promovisani i definisani jezik i kulturu, na cijoj osnovi funkcionišu i ekonomija i drzava, tada su ljudi koji pripadaju ovom jeziku i kulturi ocigledno u neizmernoj prednosti. Ljudi koji govore druge jezike znacajno su hendikepirani". Prakticno sve druge etnokulture manjine zele da participiraju u modernom svijetu. Stoga se one moraju ili integrisati u vecinsko drustvo, ili zahtjevati samoupravu radi izgradnje i odrzanja njihovih sopstvenih modernih institucija. Suocene s ovim izborom, etnokulture grupe odgovaraju na razlicite nacine. Ocigledno je da u takozvanim pluralitskim drustvima – drustvima koja su ostro podijeljena po religijskim, ideosklim, jezickim, kulturnim, etnickim osnovama, u maltene odvojena poddrustva sa sopstvenim politickim strankama, interesnim grupama i sredstvima komunikacije vladavina vecine nije samo nedemokratska, vec može biti i opasna, jer manjine, bilo one političke ili nacionalne mogu se osjetiti isključenim i diskriminisanim i izgubiti odanost drzavi. generator permanentnih političkih napetosti i konflikata, sto nikome nije u interesu. Za heterogena, multietnicka i multikulturalna i podijeljena drustva najprikladniji je liberalno-komunitarni tip politickog sistema sa tzv. konsocijativnom, odnosno konsensualnom demokratijom. A to podrazumjeva uvazavanje dva principa: suverenitet gradjanina i potpunu ravnopravnost svih naroda.

Multikulturalna drustva su ona u kojima etnicke grupe zive jedna pored druge bez vecih dodira. Ona mogu prezivjeti kao političke zajednice samo ako im uspijeva da razdvoje kulturne i političke identitete. Ljudi zive u mnogoslojnim vezama i obavezama, oni su drzavljeni i istovremeno pripadnici crkava i mnostva privatnih udruženja. Religije sa svojim zahtjevom za univerzalnoscu predstavljaju multikulturalne modele integracije, koji naglasavaju ono najsveobuhvatnije ten a taj nacin mogu sprijeciti obogotvorenje nacije. Prijetecoj opasnosti jednog nacionalistickog instrumentaliziranja crkve i religiozne zajednice mogu se oduprijeti jedino ako se distanciraju od nacije kao etnickog jedinstva.

Zastita prava nacionalnih manjina jedna je od najvaznijih zadataka moderne Evrope, posebno nakon etnickih napetosti koje su cesto puta pratili i oruzani sukobi, za sto smo upravo mi najbolji svjedoci na prostorima jugoistocne Evrope. I mislim da instrumenti kojima raspolaze SE i EK su efikasni ali da je bitno iznaci nacina i instrumenata na domaćem nivou u svrhu jace implementacije Evropske konvencije o ljudskim pravima, odnosno u cilju efikasnije zastite ljudskih prava u okviru drzava clanica Savjeta Evrope uz sto manju potrebu za traženjem zastite prava pred vec ionako preopterecenim Sudom za ljudska prava. STOGA, treba osigurati postojanje djelotvornih mehanizama za sistemsku provjeru nacrta zakona, postojećih zakona sa Konvencijom I obezbijediti uskladjivanje postojećeg zakonodavstva i prakse organa vlasti sa Konvencijom sto je brze moguce kako bi se sprijecilo krsenje Konvencije.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Aki K. » Uto Jan 26, 2010 5:13 pm

1. Kako je multikulturalnost stanje, a ideologija koja promovise njegov opstanak i razvoj multikulturalizam, onda bi politika multikulturalnosti bilo svako odnosenje prema takvom stanju, pa bi i najekstremniji sovinizam bio vid politike multikulturalnosti, kao i najekstramniji liberalizam ili kao i bilo koji vid multikulturalizma. Dakle, u svakom multikulturalnom drustvu nuzno postoji neka politika prema toj situaciji. Ovde je ta politika ograniceni multikulturalizam, koji daje prava samo pojedinim zajednicama koje su podobne. Zajednicama koje iz ma kog razloga ne mogu oformiti nacionalni savet se prava koje imaju druge ne priznaju, a ista je situacija i sa zajednicama koje se definisu po pripadnosti nekoj "netradicionalnoj" verskoj zajednici ili koje se ne definisu kao nacionalne, vec samo etnicke grupacije.
2. Korekcija tog mita svakako jeste, no ne dovoljno delotvorna. Ne samo da u praksi i dalje ne daje idealno resenje (a ja bih rekao da tako nesto i ne postoji), vec je i vrlo sumnjiva kolektivnost prava koja ona nudi i dovodi u pitanje postojanje nekih individualnih prava u okviru zajednica.
3. Religija je jedan segment kulture i ona u svakoj politici vezanoj za multikulturalnost mora imati svoje mesto.
4. Ti instrumenti su, smatram, samo osnova za ono sto treba raditi u JIE, a i u bilo kojoj drugoj pojedinacnoj situaciji. Mislim da prosto prepisivanje necega iz jednog u drugi kontekst nikada nije dobro i da dokumenti treba da budu po principu sto na visem nivou doneti, to opstiji. Dakle, instrumenti evropskih institucija treba da budu samo smernice za formiranje tacnih politika na nekom području. Ovde je zbog tenzija izmedju razlicitih grupa potrebno u mnogo vecoj meri raditi na nediskriminaciji i obavestavanju o Drugom radi stvaranja razumevanja za razlicitosti. Smatram sveobuhvatno obavestavanje o tome sta Drugi jeste, a ne sta mitovi govore o njemu, osnov za razumevanje i postovanje, sto je i vise (a mislim da je nuzno potrebno vise) od tolerancije, kao pukog prihvatanja postojanja neceg razlicitog, tj. kao odsustvo zelje da se razlicito iskorenji iz svog okruzenja. Pored ovoga, ostaju zamerke iz ranijeg dela posta da se pri formulisanju multikulturalistickih politika nedovoljno pazi na to da se ne ugroze prava pojedinaca, niti se ta prava dovoljno problematizuju.

Aki K.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Milos » Sre Jan 27, 2010 1:58 pm

- 1.Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

Politika u Evropskoj uniji u najsirem smislu je okvirno definisana Ugovorom iz Maastrichta, a svakoj zemlji je ostavljeno da sama kreirala odgovarajucu politiku multikulturalnosti. Kada je Srbija, tada SCG aprila 2003.(za vreme vanrednog stanja) postala clanica Saveta Evrope ona je preuzeila izvesne obaveze. Pre svega, ratifikaciju Evropske konvencije o ljudskim pravima(2003), Evropske povelje o jezicima regionalnih ili manjinskih grupa. Dakle, postoje izvesni dokumenti kojima se garantuju prava manjinskih grupa. Međutim u zemljama jugoistocne Evrope, na razlicitost se ne gleda pozitivno, ocit je rast homofobije i u zapadnoj

Evropi, sto je u vezi sa popularnoscu desnicarskih politickih partija. Polozaj manjina se moze poboljsati odgovarajucim izbornim sistemom, uvodjenjem prirodnog praga za manjine prilikom izbora za parlament, vecom proporcionalnoscu i jasnim definisanjem izbornih jedinica. Medjutim, bez politicke volje drzava polozaj manjina se ne moze osetno popraviti. U Evropi se inisistira na kolektivnim pravima, iako bi se mogla jasnije garantovati individualna prava, kroz zabranu diskriminacije i slobodu veropispovesti (koja je u Srbiji ugrozena Zakonom o verskim zajednicama).

2. Da li je primena principa ``etnokulturne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

U Evropi su razliciti identiteti duboko ukorenjeni, tako da bi se ``melting pot`` osetio kao atak na bazicne identitete. Zato je koncept minimalne, neutralne drzave, bar za sada nezamisliv u Evropi, u onom vidu u kojem postoji u Americi (gde su razliciti identiteti smesteni u privatnu sferu). Drzave, pomenute evropske povelje, garantuju prava manjinama da osnivaju svoja udruzenja, razvijaju svoju kulturu, pohadjaju skolu na svom jeziku. Problemi koji u Evropi postoje su getoizacija manjinskih grupa, koja potom dovodi i do homofobije, predrasuda i nerazumevanja...

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Navescu nekoliko primera. U Srbiji je Zakon o crkvama i verskim zajednicama, koji prepostavlja razlicite nacine registracije za ``tradicionalne`` i ``netradicionalne`` zajednice, pokazao da kod nas postoji neka vrsta fobije. Taj zakon diskriminise brojne verske zajednice i ukazuje na nepovoljan polozaj manjinskih religijskih grupa. U Svajcarskoj je nedavno na referendumu izglasana zabrana izgradnje minareta, koja svedoci o rastuoj homofobiji u Evropi. I u Nemackoj je sprovedena anketa, da bi se utvrdilo kako bi Nemci odgovorili na pitanje zabrane izgradnje minareta kada bi kod njih bio organizovan referendum. Cak 44% Nemaca izjasnilo se za zabranu izgradnje.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Ti standardi postoje, oni su manje vise prihvaci u zemljama jugoistocne Evrope, medjutim nedostaje volja samih drzava koje bi trebalo da kreiraju odredjene prihvatljive modele muluktikulturalizma.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Elvisa » Pon Feb 01, 2010 5:56 pm

1.Politika multikulturalnosti u državama JIE nesumnjivo postoji. Samo je pitanje kakva,u kolikoj mjeri i kako se sprovodi.

Na ovim prostorima,vjekovima je prisutno vjersko i etničko šarenilo,više nego bilo gdje u Evropi i istorija pamti duge periode mirnog suživota ovih naroda. Pa ipak,koliko je taj suživot bio (i jeste) samo „gola“ tolerancija,a koliko prihvatanje,veoma je ozbiljno i važno pitanje. I pored toga što su periodi mirnog suživota ovih naroda izrazito duži, njihovi međusobni odnosi se temelje na uvjerenjima jednih o drugima proisteklim iz vremena ratova i perioda potlačenosti jednih od strane drugih. Iako su vjekovima zajedno,ili bolje reći,jedni pored drugih naši narodi nikada nisu uspjeli u potpunosti izgraditi istinsko multikulturalno

društvo, utemeljeno na idejama multikulturalnosti. Sada je vrijeme da sa politike tolerancije pređemo na promociju prihvatanja drugih bez potajne želje i čežnje da ih podčinimo sebi.

2. Na ovo pitanje odgovot nije jednostavan, ali u svakom slučaju moram reći da mi je dragو što je došlo vrijeme da se neutralnost moderne liberalne države konačno nazove mitom. Princip etnokulturne pravde je nešto što teško može imati jednu jedinstvenu definiciju. U vremenima globalizacije, cijeli svijet je pred izazovom multikulturalnosti. U ono istorijsko doba, vrijednosti proistekle iz francuske revolucije, bile su vrhunac društvene pravde, ali danas, novo istorijsko doba traži nove odgovore. A s obzirom na kompleksnost modernih društava (i globalnog društva) ti odgovori moraju(i moraće) da budu veoma kreativni.

3. U multikulturalnim politikama religija ima veoma važno a ponekad čak i ključno mjesto, iako bi mnogi voljeli da kažu da nije tako. Istina je takva stoga što je religija jedan od temelja izgradnje identiteta, kako individue, tako i kolektiva, a sa druge strane religijska ubjedjenja vrlo često utiču na praktične (dakle političke) odluke i grupe i pojedinca. Da li je to pozitivna ili negativna činjenica, nije toliko bitno stoga jer je to, kao dio ljudske prirode, nepromjenjiva činjenica. (Jedan od izraženijih primjera u praksi je današnja situacija između Srbije i Kosova.) Mislim da je ovo jedan od težih izazova za Zapadno društvo, utemeljeno na filozofiji pragmatizma jer, emocije (bilo koje, pa i religijske), ma kako nepraktične bile, činjenica su i realnost. S tim svaki dobar politički strateg treba da računa.

4. Standardi, instrumenti i mehanizmi SE i EK su vrhunac modernog dostignuća u oblasti zaštite ljudskih prava, ali kako ljudsko društvo nije statično ni jednoobrazno, ta pravila će se morati dalje razvijati i dopunjavati. Nemoguće je da jedan isti princip multikulturalnog uređenja odgovara svim društвима, s obzirom na to da svako društvo ima svoju i od drugih različitu kolektivnu individualnost. Moje lično mišljenje je da će narodi sa ovih prostora (JIE) morati naći, u skladu sa svojim individualnim putem razvoja, a u skladu sa važećim aktima EU, neki svoj poseban vid multikulturalnosti.

Elvisa

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Jelena » Pon Feb 01, 2010 8:45 pm

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u državama u JIE?

Srbija je ratifikovala najvažnije medjunarodne i regionalne ugovore kojima se neposredno ili posredno garantuju prava i slobode pripadnika manjina. Postavljeni pravni standardi zastite manjinskih prava u domaćem zakonodavstvu su cesto bili i iznad medjunarodnih, ali je primena propisa bila otezana zbog raznih cinilaca, od kojih su najvažniji političke prilike i volja, ali i faktička neprimenljivost normi tih ugovora (ekonomskih u prvom redu). Jos jedan od najbitnijih problema svakako predstavljaju i nedovoljno efikasni mehanizmi za zaštitu manjinskih prava. Prilikno je zanimljiva činjenica da je država Srbija prema Ustavu (cl. 1) definisana kao "država srpskog naroda i svih građana koji u njoj žive...". Ovakvo normativno svojstvo naseg Ustava, koje Srbiju određuje ne kao građansku, već prevashodno kao etničku državu, samo po sebi ne mora proizvoditi nikakve posledice po stanje manjinskih prava; ipak, cesto je povezano sa losijim odnosom prema manjinskim pravima u praksi. Prema Ustavu, izricito je dozvoljeno preduzimanje mera pozitivne diskriminacije kako bi se postigla puna ravnopravnost izmedju pripadnika nacionalnih manjina i vecinskog stanovništva. Ovakve

mere, iako se ponekad propisuju, imaju dosta kratak domet - fokusiraju se na odredjenu situaciju u odredjenom trenutku i time samo privremeno izmene lose stanje; dugorocan plan je jednimo sto bi mnoglo zaista da napravi razliku.

2. Da li je primena principa ``etnokultурне правде`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

Nije. Iako je vrlo dobra i plemenita, ideja etnokultурне правде ne moze da odgovori na izazove koje "postojanje razloznih sveobuhvatnih doktrina" (Rols) stavlja pred nju. Rols je u knjizi 'Politicki liberalizam' izmenio svoju teoriju pravde tako da ona ima u vidu izazove pluralizma raznih (nekad i nekompatibilnih) doktrina, upravo pokusavajuci da odgovori na izazove multikulturalnosti savremenih drustava. Njegova teorija je izasla na to da "u idealnom preklapajućem konsenzusu, svaki gradjanin afirmise i sveobuhvatnu doktrinu i sredisnu politicku koncepciju"; ipak je na koncu njegova teorija odvajala dva segmenta - "javni um" i "mnogobrojne slučajeve nejavnog uma", predpostavljajuci da će etnokulturalna pravda moci biti ostvarena na osnovu centralne razlozne politicke koncepcije pravde oko koje ce se svi slagati. Ovo je utopija, koja u teoriji mozda lepo zvuci, ali u praksi su nam potrebna drugacija resenja.

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Buduci da religija moze imati veliki znacaj u formiranju nacionalnog identiteta, pa i kulture i tradicije, sloboda veroispovesti (verskog organizovanja, ravnopravnosti verskih zajednica i sl.) je vrlo bitno ljudsko pravo, usko povezana sa manjinskim pravima. Zato religija igra vrlo bitnu ulogu u multikulturalnim politikama. Kao sto je vec naglaseno, u Srbiji Zakon o crkvama i verskim zajednicama, u velikoj meri odstupa od ustavnih odredbi i medjunarodnih standarda kada su u pitanju ove slobode i prava - praveci razliku izmedju tradicionalnih crkava i verskih zajednica i one koje to nisu.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Da li su delotvorna zastita prava nacionalnih manjina ne moze se teorijski oceniti. Kao sto se vidi iz prvog odgovora, cak i kada su svi ti instrumenti nominalno prihvaci, nista ne garantuje njihovu punu primenu i dobru praksu. Svakako su potrebni efikasniji mehanizmi za primenu ovih instrumenata, ali i neko telo koje bi nadgledalo situaciju na terenu. Medjutim, cinjenica je da izmedju raznih dobrih propisa i faktickih mogucnosti drzave cesto postoji veliki jaz - da bi manjinske zajednice u punoj meri ostvarile svoja prava, neophodna je dugorocna politika i finansijska potpora. Ono sto je svakako najbitnije je politicka volja, ali i kultura tolerancije i pozitivnog stava prema pluralitetu i razlicitosti.

Jelena

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Teodosije » Čet Feb 04, 2010 10:32 am

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

Mogu govoriti samo za Srbiju, pošto ne poznajem dovoljno prilike u ostalim zemljama. Mislim da politika multikulturalnosti postoji u Srbiji, mada postoji problem pojedinačnih i sporadičnih incidenata u Vojvodini i Beogradu (u slučaju Beograda to je donekle i za očekivati da se u velikom gradu dese incidenti).

2. Da li je primena principa ``etnokulturne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

Ne bih rekao - mislim da se o takvoj „savršenoj“ neutralnosti može govoriti samo u SAD, Kanadi i ostalim državama koje nemaju svoju, da se tako izrazi, etno-istoriju.

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Može igrati veliku ulogu - naime svaka religija uči o bratstvu svih ljudi, tako da religija može da pospeši multikulturalnost.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Da bi se ona koristila, moraju da se iscrpu sva pravna sredstva u matičnoj državi, a sudske sisteme u Srbiji je čuveno neefikasan. Tako da smatram da nije problem u Savetu Evrope i EK već u srpskom sistemu.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Filip_Cicek » Čet Feb 04, 2010 3:53 pm

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u državama u JIE?

U nekom krutom smislu mislim da ne, no ona je sastavni dio svih političkih sustava spomenutog područja, pa tako manjine imaju svoj set prava kojima se mogu služiti i koja ih čine jednakima ili približno jednako pravnim građanima spomenutih zemalja.

2. Da li je primena principa ``etnokulturne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

Što se HR tiče, a s ostalim situacijama nisam upoznat, smatram da se djelotvornost još treba očitovati, no mislim da barem u HR niti možemo vidjeti neku značajniju diskriminaciju niti pak možemo primjetiti princip kakav ima SAD. Dakle mislim da smo na pola puta.

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Često ljudi govore kako religiji nije mjesto u politici i obrnuto, a nerijetko ljudi žele razumjeti da je religija uvijek bila politika, a politika je često religija. Međutim, može se postaviti teza da je religija korisan faktor ako nam je politika orjetnjirana multikulturalnosti, jer može služiti kao dobar integrativni faktor.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Obzirom da sve veći broj slučajeva završava na višim pravnim instancama može se reći da djeluje.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Tijana » Sub Feb 06, 2010 10:43 pm

Multikulturalizam je prisutan na ovim prostorima duzi vremenski period. Kakva je politika bila i na koji nacin je drzava regulisala prava i odnose u drustvu variralo je tokom istorije. Na prostoru Balkana 1974. godine donesen je demokratski ustav koji je najliberalniji kad su u pitanju resavanja etnickih problema i regulisanja njihovih prava. U tadasnjoj SFRJ reblikama su garantovana prava na autonomiju i secesiju. Danas na prostoru JIE mnoge drzave nastoje da donesu zakone o regulisanju prava manjinskog stanovnika jer je to jedan od uslova za ulazak u EU. Koliko se radi na stvarnoj primeni ovih zakona to se mora posmatrati od slucaja do slucaja.

Neutralnost drzave moguce je samo u drzavama gde je process melting pota bio kljucan za njeni formiranje. To su drzave poput SAD, Kanade i Australije. U takvim drzavama ne moze se govoriti o etnokulturalnoj pravdi (osim u slucaju Indijanaca ili Aboridzina) jer svi su doseljeni u skorije vreme i samim tim niko se ne moze nazivati strancem.

Religija ima veliki znacaj u zivotu vernika i samog drustva. Ona velikim delom utice na kulturu, tradiciju i formiranje identiteta svojih vernika i zbog toga treba da ima vazno mesto u multikulturalnoj politici svake drzave.

Standardi i mehanizmi Saveta Evrope i EK u regulisanju prava nacionalnih manjina u JIE su u velikoj meri delotvorna jer svakako brze i efikasnije resavaju ono sto se u drzavama JIE ili ne reseva ili traje duzi niz godina.

Tijana

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod sestan » Uto Feb 09, 2010 10:36 am

1. Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

Cini mi se da je postojao pokusaj politike multikulturalnosti u Bosni i Hercegovini ali nije dosljedno proveden niti je ulosen napor da se provede dosljedno. Cinjenica je da se govorи o multikulturalnosti u teorijskim modelima ali kada je u pitanju prakticna primjena svi se pomalo bojimo da ce nam onaj drugi narusiti nase pravo/slobodu. Bojimo se i razlicitosti, jer je cini se relikt jednog drugog sistema ostao i dalje da postoji, vjerojatno nesvjesno, gdje smo navikli da budemo uniformirani/isti/jednaki a zapravo smo uvijek bili razliciti u jednome/istome/jednakome. Zato nam i treba politika multikulturalnosti upravo u zemljama JIE, ali na nacin da se teorijski model uklopi u prakticne probleme koje treba prevazici.

2. Da li je primena principa ``etnokulturalne pravde`` delotvorna korekcija mita o neutralnosti drzave`` u savremenoj liberalnoj drzavi?

U nekom clanku sam procitao da je samorastakanje politickih zajednica obiljezilo posljednih nekoliko decenija jer je post - komunisticko drustvo imalo zadatku da se uspostavi kao demokratsko a vecina teoreticara na Zapadu je smatrala da su nacionalizam i etnicka pripadnost ono sto onemogucava tranziciju. Tako sada imamo toliko aspekata koje treba staviti u novi kontekst. Samo ko ce to i kako ce to da ucini?

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

Da li religija ima mjesto u multikulturalnim politikama? To je prvo sto mi je palo na pamet. Zavisi od politickog sistema, stepena sekularnosti... Cini mi se da isticanje religije u multikulturalnim drustvima, posebice onima na Balkanu, a time mislim prvenstveno na Bosnu i Hercegovinu danas stvara zapravo dodatne probleme. Ovo prvenstveno stoga se religija poistovjecuje sa etno - kulturnim identitetom.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?

Standardi, instrumenti i mehanizmi zastite nikada ne mogu biti djelotvorni niti dovoljni ukoliko nema instrumenata i mehanizama primjene. Da li postoje instrumenti i mehanizmi primjene kolektivnih prava nacionalnih manjina u zemljama JIE? Jedno je ratificirani medjunarodni dokument ali ako nema mehanizma i intrumenta da se on primjeni tada je neupotrebljiv i kao da i ne postoji.

Multikulturalnost - kultura i nekultura među kulturama

Novi postod aleksandar » Čet Feb 11, 2010 2:46 pm

Gledajući s ekonomski strane pokušaću da pojasnim neke termine.

Postoje različite vrste preduzeća:

Nacionalna – (ona koja su registrovana samo u jednoj zemlji)

Internacionalna (ona koja su registrovana u nekoliko zemalja)

Multinacionalna (ona koja su registrovana u puno puno zemalja na različitim kontinentima, ali glavnu reč vodi matično preduzeće)

Transnacionalna (ona koja su registrovana na svim kontinentima u puno zemalja, ali svako preduzeće donosi odluke samo za sebe, dok jedino ime imaju zajedničko).

Kultura predstavlja skup osobina koje karakterišu, u ovom slučaju neku naciju i na osnovu kojih kažemo „ova nacija je takva i takva“, tj. predstavnik nacije je takav i takav. Svaka kultura ima neke svoje odlike, po kojima se razlikuje od drugih kultura.

Multikulturalnost predstavlja postojanje više kultura tj. nacija.

Postoje neke teritorijalne oblasti na kojima iz mnogih uzročno posledičnih razloga egzistira samo jedna kultura. Tako postoje i teritorijalne oblasti na kojima egzistira i više međusobno različitih kultura. Pripadnici tih kultura mogu da žive međusobno pomešani ili pak organizovani u getoe. To dovodi do situacije da dok su u getou, oni su jaki, međutim čim izadu iz getoa, oni postaju uplašeni, zato se većinom kreću u grupama. To takođe dovodi do toga da i druge jedinke, koje ne pripadaju njihovom getou, a nekom prilikom uđu u isti budu napadnute. Da li će do svega ovoga doći, zavisi od kulture, tj. nekulture pripadnika određene kulture, tj. od njegovog mentalnog sklopa, na koji utiče mnogo međusobno povezanih faktora.

Danas postoje mnoge organizacije koje se bave datom temom. Takođe se sve više promoviše termin „tolerancija“. Međutim, oko tih organizacija, najčešće, obitavaju ljudi koji već imaju izgrađenu toleranciju, a oni koji je nemaju, u tom duhu, čak se i ponose svojom nekulturom.

Što se tiče EU, obzirom da se naš projekat zasniva na pitanjima povodom iste – EU je mešavina velikog broja kultura koje su nastale na teritoriji EU i tu egzistiraju. Takođe, tokom istorije, došlo je do prodora i drugih kultura koje su nastale van prostora EU. Na osnovu svega ovoga slobodno možemo da kažemo da je EU neka vrsta kulturološkog koktela.

Samo zakonodavstvo EU se zasniva na principima multikulturalnosti i priznavanja etno-kulturnog identiteta. Međutim, imamo slučaj da zakoni država članica nisu međusobno isti po

nekom pitanju, a u nekim slučajevima su i međusobno suprotni. O praktičnoj primeni istih i da ne govorimo.

Kako prolazi vreme, kriterijumi za učlanjivanje novih članica u EU su sve oštriji, pogotovu što se tiče teme ovog teksta. Obzirom da su zemlje koje žele da uđu u EU inferiornije u odnosu na EU, one moraju da poštaju neka pravila, koja ni sama EU ne poštaje.

Što se tiče raznolikosti kultura u EU, to joj daje, na neki način, leputu, ali, u nekim slučajevima, predstavlja i potencijalna žarišta za izbijanje međukulturoloških (međuetničkih) sukoba.

Suma sumarum, sve zavisi od toga koliko je svaki pojedinac spreman da da svoj pozitivan doprinos u priznavanju i poštovanju etno-kulturnog identiteta drugog pojedinca. Samo pozitivno gledište na ostale može doneti dobro celokupnom društvu. Svako nerazumevanje i nepostojanje želje da se isto razjasni vodi ka izazivanju, a potom i raspiranju međuetničke mržnje i nasilja. Kao i kod drugih stvari, neinformisanost ili pak pogrešna informisanost predstavlja potencijal za najveće zlo koje može zadesiti čovečanstvo, jer lepo se kaže: Ako nešto ne znaš, pitaj. "Ako pogrešna informacija dospe u ruke onog ko je kao tempirana bomba uvek spreman da eksplodira preti opasnost da dođe do velike katastrofe, koja može imati neopisive posledice. Stoga, što više informisanja o drugima, tj. što različitijim stvarima, pojavama i ljudima otvara nove vidike i sprečava međusobne sukobe između jedinki različitih grupacija.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod dragana » Pet Feb 12, 2010 12:36 pm

Ako podjem od Semprinijeve podele pristupa multikulturalizmu na klasicni liberalizam, multikulturalni liberalni model, maksimalistički multikulturalizam i korporativni multikulturalizam, verujem da je najbolje resenje za vecinu savremenih heterogenih drustava upravo drugi model. To podrazumeva da su individualna prava netaknuta a da se kroz odredjeni set "grupno-diferenciranih prava" (nekad samo "polietnickih prava" *, nista vise od toga, a sve u zavisnosti od potreba i odnosa u drustvu) i pozitivnu diskriminaciju obezbede korektivni mehanizmi klasicnog liberalizma, u nekim drustvima neophodni.

Ne bih bas "neutralni javni prostor" nazvala mitom, ali cesto to neutralno nastoji da bude forma ispraznjena od bilo kakvog sadrzaja, ili da se tako prikaze, sto u stvarnom zivotu nije moguce, a jos cesce pod imenom normalno i neutralno nosi obelezja vecinskog i dominantnog u drustvu, cak i kada postoje dobre namere.

Multikulturalni liberalni model, koji ne samo da postoji na papiru vec potpuno funkcione i u praksi, moze postojati samo u drustvima konsolidovane demokratije, sto zemlje JIE jos uvek nisu, pa tako u njima postoje neki multikulturalni elementi i mehanizmi ali ne i drugi model u potpunosti primenjen. S' druge strane, bez konsolidovane demokratije moze se lako "skliznuti" u maksimalistički multikulturalizam ili korporativni multikulturalizam, cime se ponistava dosta toga postignutog u tranziciji, narusavaju se individualna prava, a sve je to opasnije na prostorima gde je etnocentrizam i dalje prisutan. Bez liberalne tradicije i dobre osnove, ovakve tendencije mogu voditi getoizaciji, mogu nas vratiti ostrim podelama.

Cini mi se da je mesto religije u multikulturalnim politikama potpuno u drugom planu, a dobija na znacaju samo kao, i ako je, bitno obelezje odredjene etnicke grupe.

*Will Kymlicka, Multikulturalno gradjanstvo, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 47.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod dragana » Pet Feb 12, 2010 12:56 pm

I samo da dodam jos jedno pitanje.....

Da li su korektivni mehanizmi u vidu kolektivnih prava i afirmativne akcije tu da usavrse klasicni liberalizam i prilagode ga savremenim desvanjima, ili su korektivni mehanizmi potrebiti kao privremeno resenje zato sto klasicni liberalizam jos nije u potpunosti dostignut u tranzisionim drustvima, i samo dok se do njega ne dodje?

Srdacan pozdrav!

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Svetlana » Pon Feb 15, 2010 12:40 am

- Instrumenti i mehanizmi Savjeta Evrope i EK bili bi djelotvorni ovakvi kako su zamisljeni, čak I u BIH, da postoje preduslovi za njihovu realizaciju. Na žalost BIH nije plodno tle za ovakve zakone, tj. primjenu prava, jer je ne možemo nazvati pravnom državom. Tamo gdje se nepostaju najosnovnija ljudska prava, suvišno je očekivati da budu zaštićena prava nacionalnih manjina. Svjedoci smo da su u ekonomski razvijenijim zemljama mnogo više zaštićena prava nacionalnih manjina, dok su ove društvene grupe potpuno marginalizovane u siromašnijim državama. Interesantno je da pitanje zaštite prava politički lideri u mojoj državi pokreću samo u predizbornim kampanjama i kada je prisutno političko zatišje, tj. kada nema interesantnih dogadjaja o kojima bi se raspravljalo.

- Pitanje o ulozi religije u političkom životu, prožima se kroz većinu ovih tema, tako da sam u par navrata dala odgovor na to pitanje. Mislim da su religije suviše ispolitizovane i zloupotrebljene od strane političkih predstavnika. Sve više predstavnici vjerskih zajednica "druguju" sa državnim vrhom. Religijske vodje su ti koji mogu puno doprinijeti izgradnji multikulturalnih društava i dobrih medjuljudskih odnosa. Ali uskom saradnjom sa politickim strukturama sve vise se odmiču od svoje prave uloge.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod vedrana » Ned Feb 21, 2010 7:00 pm

Da li postoji politika multikulturalnosti u drzavama u JIE?

hm... mislim da se i sve vrti oko politike i iskoriscavanju multikulturalnosti. multikulturalnost nije nista novo na ovim prostorima, mi vijekovima zivimo jedni sa drugima (no sad nas pojedni politicari uce " da zivimo jedni pored drugih "i da stvaramo nevidljive granice).bosnia i hercegovina pociva na multikulturalnosti, isprepletanosti i suzivotu.no.. kako to obicno biva u zemlji gdje je najveci broj polupismenih (multikulturalnosti, suzivot i tolearncija su iskoristene u najruznijem smislu)

3. Mesto religije u multikulturalnim politikama?

religije ako zele mogu da uticu na politiku, i da izgrade povjerenje jednih u druge (pitanje je koliko je to vjerskim vodjama cilj, i da li je cestitanje praznika tek puki protokol ili vjerske

vodje to zasta rade od srca) religije bi trebale da igraju na kartu suzivota i povjerenja, a ne isticanja razlicitosti..i na taj nacin mogu da pomognu politici i da je usmjere.

4. Da li su standardi instrumenti i mehanizmi Saveta Evrope i EK delotvorna zastita kolektivnih prava nacionalnih manjina u JIE?
iskreno nisam sigurna koliko su ti isturmenti delotvorni, i koliko se isti nece iskoristiti u nekom drugom pravcu protiv nacionalnih manjina.

vedrana

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 4:47 am

Da li je primena principa " etnokultурне правде" delotvorna korekcija mita o neutralnosti države" u savremenoj liberalnoj državi?

Koncepcija klasičnog liberalizma o neutralnosti države po kojoj je država strogo distancirana u odnosu na etnokultурne razlike snažno je kritikovana u novijoj političkoj filozofiji. Prema klasičnoj liberalnoj teoriji država mora da bude neutralna prema etnokulturalnim identitetima svojih građana i nezainteresovana za sposobnosti etnokulturalnih grupa da se same održe.

Liberalna država kulturne identitete svojih građana smešta u privatni prostor i smatra da su oni stvar njihovih ličnih afilijacija.

Mnogobrojne istorijske činjenice iz druge polovine dvadesetog veka pokazale su koliko je klasična liberalna koncepcija nedelotvorna i nerealistična.

Tako je mit o etnokulturalnoj neutralnosti uklonjen i započelo se sa razvojem koherentne liberalno-demokratske teorije etničkih odnosa.

Najveći problem u vezi sa principom etnokultурне neutralnosti je u tome što ignoriše svaki manjinski zahtev za posebnim pravima koji prevazilazi standardni korpus individualnih građanskih prava. Međutim, novije škole teoretičara uočavaju da se savremena liberalna država mora otvoriti prema etnokulturalnim zahtevima građana, jer su interesi na kojima oni insistiraju egzistencijalno važni za veliki broj identiteta širom sveta. Princip „etnokultурне правде“ koji omogućava istinsku multikulturalnost je zasigurno jedan vrlo ozbiljan korektiv klasičnoj koncepciji „neutralnosti države“.

Goran Stojković

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:38 pm

U ZAKONSKO PRAVNOM PROVODLJIVOM SMISLU NE POSTOJI POLITIKA MULTIKULTURALNOSTI.... VEĆ POSTOJI SAMO SAZNANJE O MULTIKULTURALNOSTI.... U POJEDINIM SPECIFIČNIM ZEMLJAMA JIE U Koojima se ta multikulturalnost i očituje politika multikulturalnosti se danas posebno zloupotrbjava... u smislu svi to aktualiziraju svi govore o tome a ništa se konkretno ne poduzima.... Jedino što se posljednjih godina... Različite NVO bave projektima koje tematiziraju po pitanj multikulturalnosti.

Princip etnokulturene pravde- teoretski jeste delotvorno.... u smislu dragoceno je saznanje da je takav princip korekcija mita o neutralnosti zemlje a sad koliko se to shvata.... kao razlog za širenje netrepeljivosti i antagonizama, pominjući gore multikulturalnost u zemljama, znači ako podvodimo pod princip pravdanje mita neutralnosti kako zadovoljiti, sve strane a ne samo jednu koja se ovakvim principom jasno nalaže.. znači delotvorno u pogledu jedne strane, a princip treba da bude univerzalan i pogodan za sve... e sad pitanje delotvornosti već tu pada na vrednosti.

PRIMARNO MJESTO.... NAŽALOST DANAS JE RELIGIJA... 100% sadržana u politikama u globalu...

Uzimajući u obzir da je jedino u Evropskim poveljama.... pitanja manjina daleko najviše problematizirano ... i da se u tim poveljama obrazlažu i garantiraju prava manjina po najsitnjim pitanjima, što nije slučaj u niti jednim drugim poveljama memorandumima i slično.... onda možemo ako ništa reći da jeste to delotvorno opet se vraćajući na onu dobru staru bolje išta nego ništa... naravno i u ovom se postavlja pitanje provodljivosti i stvarne zaštite manjinskih prava.. i zaista koji su to instrumenti kojima se Eu koristi prilikom pokušaja poboljšanja pitanja manjina

Milanche

NEDELJA IX, PREDAVAČ PROTOJEREJ STAVROFOR DR VLADIMIR VUKAŠINOVIĆ RELIGIJA I UMETNOST

Pitanja za forumsku debatu

Postod Vladimir Vukasinovic » Sre Jan 27, 2010 12:22 pm
Postovani polaznici,

evo pitanja za diskusiju:

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)
2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?
3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Srdacni pozdravi,
Protovjerej stavrofor prof.dr Vladimir Vukasinovic

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod antoniuss » Sre Jan 27, 2010 5:53 pm

Šta kaže engleski rečnik (Webster):

Idol: (Forma, oblik, ono u šta se gleda.) Slika ili obliče, obično predstavlja čoveka ili neku životinju, posvećenu u verske svrhe (obrede). Idoli su obično kipovi ili slike, izrezbarene od drveta, kamena ili metala, najčešće od zlata ili srebra.

Idolopoklonstvo: (Idol, štovanje i služenje.) 1. Štovanje idola ili slika, ili stvari načinjenih ljudskim rukama, a što nije Bog. Postoje dve vrste idolopoklonstva: Štovanje slika i kipova načinjenih ljudskom rukom i štovanje nebeskih objekata, sunca, meseca i zvezda, ili demona, anđela, ljudi i životinja. 2. Ekskluzivni dodatak za (po)štovanje bilo čega, što se graniči sa obožavanjem.

U Starom zavetu na mnogim mestima Bog je Izraelcima strogo zabranjivao pravljenje idola. Najpoznatiji navod je svakako onaj dat u drugoj od Deset Božjih zapovesti:

"3 Nemoj imati drugih bogova uza me. 4 Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga što je gore na nebu, ili dolje na zemlji, ili u vodi ispod zemlje. 5 Nemoj im se klanjati niti im služiti, jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj, koji pohodim grijehu otačke na sinovima do trećega i do četvrтoga koljena, onijeh koji mrze na mene; 6 A činim milost na tisućama onijeh koji me ljube i čuvaju zapovijesti moje." (2. Mojsijeva 20:3-6)

Ovaj odeljak jasno kaže da se ne prave nikakvi kipovi, slike ili obliče od onoga što se nalazi na ovome svetu. No, reč "nebo" ovde označava kako ceo svemir, tako i duhovnu oblast. Dakle, ničega što se nalazi u ovom našem vidljivom ili nevidljivom univerzumu, što bi se napravilo i onda to nazivalo bogom ili nekim (sporednim) božanstvom.

Međutim, ako iz ovog odeljka uzmemamo samo četvrti stih, tj. grubo ignorisešmo stihove ispred i iza, onda dobijemo neke skroz pogrešne ideje, i možemo reći da svakovrsna (religiozna) umetnička dela jesu pogrešna - da su idoli i greh.

Tako nešto se može sasvim osnovano zaključiti ako gledamo samo na četvrti stih. Ovakvo paušalno razmišljanje vodi u još veću nejasnoću, u navodnu kontradikciju sa Svetim pismom, jer kako onda razumeti neke druge odeljke?

Mojsije je načinio bronzanu zmiju (4. Moj. 21:8-9).

Umivaonik u Šatoru sastanka je nosilo više bronzanih volova (1. Car. 7:25).

Zavesa u hramu je imala izvezene slike heruvima (2. Moj. 26:31).

Kovčeg zavesa je na sebi imao dva heruvima (2. Moj. 25:18-22).

Drago kamenje na odeći Velikog sveštenika je bilo izgravirano (2. Moj. 28:9-11).

Daske u hramu su bile gravirane slikama: lavova, heruvima, palminog drveća (1. Car. 7:36).

Da li ovde zaista ima kontradikcije? Postoji li konflikt između druge Božje zapovesti i ovih delova Svetog pisma?

Naravno da ima, ako se sve tumačimo samo kroz četvrti stih iz Druga Mojsijeva 20:3-6, ako zanemarimo ceo kontekst četvrtog stiha, pa i ostatak Svetog pisma. Kontradikcija je bezrazložno napravljena, jer se slepo ignoriše jasno data "kvalifikacija idolopoklonstva" u petom stihu: "Nemoj im se klanjati niti im služiti". (Kao i sam smisao ove druge Božje zapovesti, dat u trećem stihu: "Nemoj imati drugih bogova uza me.")

Dakle, napraviti "nešto" ili naslikati "nešto" a zatim tome "nečemu" činiti štovanje, tj. toj stvari vršiti nekakav religiozni obred, kao nekakvom božanstvu, po drugoj Božjoj zapovesti je strogo zabranjeno. Bog jasno kaže u nastavku da mu je to mrsko i da zbog toga kažnjava čitave generacije. Ovo je u Božjim očima veoma ozbiljan greh (Otkrivenje 21:8; Otkrivenje 22:15).

Neki ljudi ovakvim površnim tumačenjem druge Božje zapovesti tvrde kako svaka "religiozna umetnost" jeste idolopoklonstvo, a ovo svakako vodi u nekakav neosnovani verski fanatizam. S druge strane neki "razvodnjuju" ovu zapovest da bi opravdali svoj "sinkretizam" (spajanje, sjedinjenje) u svojoj verskoj praksi.

U Svetom pismu Bog jasno daje do znanja da ne trpi nikakav "sinkretizam" po ovom pitanju. U Bibliji Bog uvek govori protiv idolatrije, ali Bog nigde ne zabranjuje umetnost, izradu slika, ornamenata u svrsi ulepšavanja stvari. Čak šta više, kao da Bog uživa u ovome, jer da to nije tako ne bi zapovedio da se ceo Šator sastanka i svi predmeti za vršenje bogoštovlja tako bogato ukrase i oslikaju (vidi 2. Mojsijeva 25 i dalje).

Bog jasno zabranjuje idolopoklonstvo, a dao nam je i mudrost da se ono prepozna, razluči jedno od drugog, umetnost od idolatrije, kada kaže: "Nemoj im se klanjati niti im služiti". Ova zapovest važi i dan danas, i data nam je kao "vodič i čuvar" ka Jedinom i Živom Bogu. Jedino Bogu pripada "klanjanje i služenje" ili drugim rečima: puna čovekova odanost, štovanje, strahopoštovanje i vera. Razlog za to je jasan: "...prije mene nije bilo Boga niti će poslije mene biti. Ja sam, ja sam Gospod, i osim mene nema spasitelja..." (Isajja 43:10-13). :ugeek:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Prohora » Čet Jan 28, 2010 1:13 am

1.U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Ikonite i freskite gledani nadvoresno, od edna umetnicko vizuelna perspektiva - navistina se nepodvizni. A toa bi bilo ednakvo na povremeno-interesni. Odnosno covek moze da se voshituga na niv, no nivnata nepromenlivost ne moze da go nadmine pragot na voshit koj e steknat vo prviot moment na gledanjeto. Toa bi bilo edno povrsno gledanje na ikonite i freskite, koe sto jas ne go poddrzuvam.

Za mene freskite i ikonite se edna dlabok bunar so ladna voda, vo koj kolku podlaboko crpes, tolku poladna i poubava voda dobivash. Vodata se` poveke ke ja ladi tvojata dusa, a ke go stopluva twoeto srce.

Postojat mnogu tekstovi vo koi se zboruva za teologijata na ikonata. Ikonite i freskite ne se obicni sliki tie se zivi knigi od koi covek moze da cita i da se prosvetluva. Osobeno freskozivopisnite ciklusi, vo koi vo mnogu freski e pretstaven zivotot na Hristos, likovite na svetitelite. nivnite stradanja. Sekoj detalj na drvenata daska od ikonata e bezmerno vazen i zboruva za Hristovoto postoenje, za naseto preobrazuvanje i Voskresenie.

Od toj aspect, ikonite i freskite se od ogrmono znacenje za lugeto koi veruvaat vo blagodatta koja zraci od niv. Za onie koi ne se poklonuvaat na niv idolopoklonicko, tuku se poklonuvaat so odnos, se poklonuvaat na likot koj e izobrazen na niv.

Za mene ikonata kako nerazdeliv del od sluzbata vo Crkvata i zivotot na sekoj pravoslaven hristijanin, e od ogromno znacenje. Prisustvoto na ikonata cesto znae da go smiri mojot razbranuvan duh...

2.Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Koga go procitav ova prasanje vednash se prijetiv na knigata "Bog i rokenrol" koja iskreno ja preporacuvam da ja procitate. Navidum mozebe da se rece deka e nevozmozno da se spojat, no sepak osnovnata povrzano na site gorespomenati poimi e vo toa sto site na nekoj nacin BARAAT PROMENA, SE BUNTUVAAAT. Sekoj na svoj nacin, no sepak isreno so cel za promena na momentalnata sostojba, pred se` duhovna a potoa i na nivo na drustvo.

Interesen e podatokot deka golem broj od monasite vo Makedonija a i Srbija, bile rokeri, pankeri, djezeri... dodeka bile vo svet.

Vistinske hristijani se otvoreni kon sekogo i kon se`. Druzenjeto i spodeluvanejto so razlicni od sebe si, ne treba nikogas da se sprecuva. Od sekoja komunikacija se steknuva ili se gubi nesto. A na kraj neizbezna e poukata od toj odnos. Koja sto vsusnost e samo pomosh i potvrda na rasnenjeto.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Da, vo potpolnost. Bidejki se` sto sluzi na Boga, go ima negoviot pecat, go ima vo sebe Duhot Sveti. Eden prekrasen primer e istocnoto vizantiski peenje. Ili simvolikata na ikonata.

Arhitekturata na crkvata – KORAB - onoj istiot od Noe, koj plovi kon Vecnosta.

Psalmite Davidovi...

Prohora

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod antoniuss » Čet Jan 28, 2010 10:40 am

Балканец

Не стидим се што сам,
како ви велите,
варварин са Балкана,
тла прљавштине и буре.
Чујте сад,
и код нас има неке
вама непознате културе.

Ви прво испитујете и сумњате,
далеки сте и од рођених синова,
за трпезу своју
не посадите сваког туђина;
ви можете да пијете

а да сваком не пружите
чашу вина.

А код нас су још стари обичаји груби:
ми пуштамо сваког под своје слеме,
код нас се још и с намерником љуби,
код нас се подвизи због гостољубља чине;
код нас сваки човек има
читаво племе
пријатеља и родбине.

Ви, доиста, имате
неколико милиона Христових кипова,
на сваког човека по једнога,
имају га друмови и поља, апсане и школе;
а код нас, кад људи верују у Бога,
у себи га носе,
и тихо му се,
скоро у сну, моле.

Ви, истина, за сваки кут живота
имате справа и машина,
све сте срачунали и све знate;
изуми су ваши за дивљење;
а ми још имамо старинске алате,
али све је код нас још здраво
и природно као глина:
и умирање, и рађање, и живљење.

Ви имате читаве збирке
правила и наука о слободи,
о свему се код вас пише и приповеда;
али ми и по неписаним законима
слободно живимо
и неког природног држимо се реда,
слично огњу, ветру, и води.

Код вас је, збиља, све тачно прописано,
како се једе, говори, облачи;
а ми, кад говоримо, вичемо
и машемо рукама,
и чорбу гласно срчемо,
и у рукавицама смо као на мукама.

Све је код нас заиста просто:
обућу носимо од свињске коже,
пуно је код нас сељачких
навика и ствари;
и краљевски преци наши
доиста су били говедари.

Народ наш, збиља, у гневу може да колје,
руши и пали;
али ми нисмо они што смишљено тлаче,
ми не сматрамо да је свет цели
наше поље;
ми не бисмо поднели
ни урођеник прашумски да због нас плаче;
душа нам је пространа,
иако смо бројем мали. :D
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Teodosije » Pet Jan 29, 2010 10:03 am

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Ne verujem da se smisao fresaka i ikona imalo promenio. To je iz razloga zato što ova dva vidova umetnosti imaju sasvim drugačiju svrhu. Pokretne slike nam predstavljaju ili rekreiraju materijalnu stvarnost, dok navedeni oblici sakralne umetnosti nam simbolima pokazuju na duhovne istine.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Zajedno mogu samo neformalno, to jest, izvan zvaničnog crkvenog obreda. Kada se to dvoje i zvanično spoje, Crkva postaje pozornica za zadovoljenje masa umesto što je mesto molitve, postaje „razbojnička (ili pevačka?) jazbina.“ Sa druge strane, sasvim je normalno da, kao što se to i vekovima dešavalо, religija nadahne umetnike koji potom Bogu i svetima posvećuju svoja dela (bilo likovna, vokalna, pa u današnje vreme i multimedijalna).

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Umetničkim izrazima se može predstaviti samo ono što oko može da vidi, i time, veliki broj poprilično apstraktnih teoloških istina (jednosušnost, nerođenje, ishođenje i sl.) se može možda samo predstaviti putem simbola. Navešću kao primer ikonu Svete Trojice od Sv. Andreja Ruboljova:

Slika

Sa čisto vizuelne strane, na ovoj ikoni se nalaze tri anđela sa nimbusima iza glave, koji označavaju svetost pojedine osobe. Ali, ova ikona nije samo ikona tri anđela koja su posetila Avrama/Abrahama, ona je ujedno i ikona Trojičnog Boga, jer svaki od ta tri anđela predstavlja jednu ličnost Svete Trojice. Tri anđela sede podjednako, blagosiljajući hranu (u

ovom slučaju, glavu teleta, životinje koja se koristila u žrtvenim obredima drevnih Jevreja i koja time simbolički predstavlja Hristovu žrtvu za ceo svet).

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod kaca » Pet Jan 29, 2010 4:53 pm

Religija je oduvek bila velika inspiracija umetnicima.

Ako pogledamo unazad, umetnost i religija su tokom veka negovali jake veze i bili veoma isprepleteni. Umetnost je davala vizuelnu formu narativima i temeljnim konceptima pojedinačnih religija, oblikovala pobožne objekte i okruženje (crkve, sinagoge, džamije, hramove) za iskazivanje religioznih osećanja i praktikovanje religioznih rituala.

Tokom XX veka religija i umetnost se nisu često dovodili u vezu, sa nekim izuzecima koji su podrazumevali ili umetnost u službi određene religije ili sa prepoznatljivom religioznom ikonografijom. Umesto sa pojmom religije umetnost se sve više dovodi u vezu sa pojmom duhovnog a najmoćnije pribrežište spiritualne umetnosti bio je apstraktni izraz za koji su umetnici mislili da će imati potencijal da podstakne duhovno otkrojenje, probudi transcendentalno stanje ili barem duboko meditativno osećanje.

Savremena umetnost se sa druge strane otvoreno okreće religiji i duhovnosti, a umetnici počinju da tematizuju pitanja poput onih o značenju života i smrti, moralnih kodova, o grehu, destrukciji, ali i u okviru opšte teme razmatranja i problematizovanja identiteta, pitanja koja stoje u vezi sa religioznim identitetima. Razlozi za obnovljeno zanimanje za religiozne/spiritualne teme su svakako mnogi.

2. Izuzetno interesantna mi je danasnja vest koju sam procitala. Naime, ljubitelji hevi metal-a u Velikoj Britaniji nadaju se da će na narednom popisu stanovništva 2011. godine uspeti da se izbore da njihova najomiljenija muzika dobije status zvanične vere. Ideju je pokrenuo casopis "Hevi hamer".

Obozavaoci ove muzike su pozvani da na zvaničnim dokumentima upisu hevi metal kao veru. Organizatori kampanje se nadaju da će u njoj učestvovati dovoljan broj fanova kako bi hevi metal bio "proguran" u isti rang sa islamom, hrišćanstvom i judaizmom. Oni smatraju da je uticaj muzike na život jednako vazan kao uticaj bilo koje vere.

3. Mislim da može da se iskazi. Prvica je puno,

Recimo, hrišćanska umetnost zasnovana je na pričama iz Starog i Novog zaveta; umetnost hinduizma i budizma portretisala je bogove, svete ljudi i religiozne narative; religiozna umetnost judaizma i islama fokusira se na apstraktni simbolizam i ukrašavanje religioznih tekstova.

kaca

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Milos » Sub Jan 30, 2010 1:37 am

Bez obzira na razvoj pokretnih slika, mislim da ikonografija i danas ima veliki znacaj, pre svega zbog viseslojnosti fresaka i ikona. One su posebno znacajne uivotu pravoslavnih vernika, jer pomazu u definisanju identiteta, one su odraz tradicije, sto je posebno vazno za vernike. Ikone predstavljaju ne samo deo religije vec i istorije umetnosti. Navescu reci sv. Jovana Damaskina: "Pokazi mi tvoje ikone pred kojima se molis Bogu i ja cu ti reci kakav si hriscanin".(bez ideoloskih implikacija :D)da me Nenad ne napadne za idolopoklonstvo :D)

Kada je rec o odnosu medija i religije u najsirem smislu, konzumerizam u veri doneo je i promene u nacinu ispoljavanja religioznosti. Vecina religija, a pre svega protestantizam uvideli su znacaj medija za popularizaciju vere. U Americi vec odavno cveta tzv. tele-evangelizam. Bili Graham, evangelisticki propovednik medju prvima je uveo tv kamere na svoje propovedi, a od devedesetih Dzeri Fovel je koristio tele-evangelizam kako bi popularisao retradicionalizaciju americkog drustva. Posle njega mnogi svestenici drze propovedi u crkvama koje podsecaju na televizijske studije(ima jos dobrih primera u knjizi Informaciono-komunikacioni sistemi, Radojkovic, Stojkovic). Katolicka crkva je objavila jedan cd sa duhovnom muzikom i papnim govorima, a vec dve godine izdaje kalendare na kojima poziraju svestenici.

Razvoj medija i njihov uticaj nije zaobisao ni religijske organizacije, koje se putem medija ukljucuju u sveopstu trku za vernicima.

Jedan od najpoznatijih pop-art umetnika Endi Vorhol je u svojim radovima obradjivao je i religijske teme(on je bio katolik), a u crkvu odlazio gotovo svakodnevno. Salvador Dali, za koga je Vorhol isticao da je izvrsio znacajan uticaj na pop-art bio je u jednom periodu svog stvaralastva inspirisan hriscanskim ikonografijom.

Milos

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Beba » Ned Jan 31, 2010 1:32 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Mislim da su to potpuno razliciti nacini izrazavanja i jedan ne iskljucuje. Mozda jeste smanjen uticaj nepokretnih slika, ali svakako to nije nesto sto ce nestati i izgubiti svoj znacaj- makar samo i za malu grupu ljudi. Ovo jeste svakako era pokretnih slika i parole "upalite TV, ugasite mozak", ali ubedjena sam da ipak covek ima momente kada mu treba nesto vise od pasivnog posmatranja scena sa TV prijemnika.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Ovaj spoj je moguc, dosta umetnika to i pokusava, ali pitanje je da li i koliko su uspesni u tome. To moze da se radi i iskreno, radi iskazivanja licnog stava umetnika o religiji (iskazivanje moje religioznosti kroz ono cime se bavim), a moze da bude i u svrhu promovisanja odredjene religije.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Da, nema jaceg instrumenta za iskazivanje duhovnog od muzike i reci.

Beba

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Vladimir Vukasinovic » Ned Jan 31, 2010 2:42 pm

Драги

Захвальјем се на одговорима и кометарима. Више ћемо о томе разговарати сутра и прекосутра а за сада само неке основне смернице:

Теодосије - Мислим да је конципирање икона као тзв. духовних феномена једнотрана и да не одговара основном теолошком тону ове врсте уметности. Такође бих додао да сама чињеница постојања непокретних слика односно икона није проблем по себи него данашња људска неспремност, неспособност, немање жеље.... да непокретно опажамо као битно, важно, да нам скрене пажњу и јасно пренесе поруку.

Милош - Традиција и иднетитет.... има тога или зар су то једине димензије и једини значењски ниво иконописа - фрескописа? Уколико је то тако, уколико иконе немају актуелнији јаки живи говор данашњем човеку онда су цркве музеји и ништа друго. Ризнице, колекције уметничких дела .... а мислим да ствари ипак не стоје тако.

Беба - искреност је у сваком случају важна али питам се да ли религијско надахнуће може да спутава уметнички израз или, обрнимо ствари, да није компатибилно неком изразу? И да ли постоје врсте и различити квалитети надахнућа? И да ли се могу вештачки преносити одређени садржаји у њима не сродне медије и форме? Будимо јаснији - да ли једна рок група ради исту ствар када пева своју песму са религијским садржајем и када то чини са једном богољубачком песмом Владике Николаја Вњелимировића?

Антониус - Нисам очекивао да ће наш разговор отићи у том правцу, својеврсне богословске полемике око ствари које су углавном свима јасне. Само да поменем следеће - старозаветне теолошке поставке су једна ствар, а Црква Оваплоћеног - отелотвореног Бога и њен Нови Завет друга. Од када се међу нама родио и добио тело и разумну душу Онај Који је Икона Бога невидљивога Он може да буде ликовно изображен. Да не помињемо сада још и фрескописање зидова синагога хеленистичке епохе - то је на тему Стари завет и ликовни изрази - развијено иконобранитељско богословље које разликује поклоњење и служење и сл и тд. О овом можемо други пут и на другом месту опширније - а можемо и овде ако је баш нужно - мада мислим да је смисао муга питања био ипак другачији.

Све вас поздрављам и очекујем занимљиву дебату.
B. Вукашиновић

Vladimir Vukasinovic

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Jelena » Ned Jan 31, 2010 7:03 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Smisao fresaka i ikona je, cini mi se, ostao nepromenjen. U zavisnosti iz kog ugla posmatramo - kao vernici, ikonopisci ili istoricari umetnosti, one za nas poprimaju drugaciji smisao i znacenje. Za vernike one simbolisu bozansko, prikazuju hriscansku istoriju, nastoje da naznace onu nevidljivu bozansku stvarnost u materijalnoj formi. Svakako njihov smisao nije fakticki, materijalan, nije u onome sto je predstavljeno, vec je samo naznacen i zahteva izvesni duhovni napor, probrazaj, da bi zaista preneo odredjenu poruku i poprimio osoben, neponovljiv i individualni smisao. Za ikonopisce, pored ovog, predstavljanje ima jos jedno znacenje, ono koje se konstituise u samom procesu stvaranja ikone. Mozda se (u izvesnom smislu) moze reci da je to i jedan vid bogosluzenja, gde se kroz sam proces izrade ikone dolazi do nekog mira, razumevanja, uzivljavanja...Iako ne govorim iz iskustva, mogu naslutiti da sama tehnika (u smislu starogrckog termina tehne), sam poces stvaranja jeste jedan vid priblizavanja Bogu i dubljeg razumevanja vecnih istina. Za istoricare umetnosti freske i ikone predstavljaju umetnicka dela koja svedoce o razvoju slikarstva, ikonopisa i predstave bozanskog. Pored cisto fenomenoloskog pristupa, bolje razumevanje ove umetnosti zahteva i sveobuhvatniji, hermeneuticki pristup, sire obrazovanje koje ikone i freske razume kao kompleksan umetnicki i egzistencijalni izraz (kao sto nam je u tekstovima naglaseno).

Njihovo znacenje se menja u odnosu na ove razlicite prespektive, a njihovo mesto u svetu savremenih medija je svakako promenjeno u odnosu na proslost. Medjutim, mislim da se ono bitno u ovim vidovima izrazavanja ne gubi - da je njihova vrednost vecno sacuvana za one koji zele da poniru u poruke koje ikone i freske nose.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Moguce, na razne nacine. Hriscanstvo moze biti inspiracija za stvaranje dela, oderedjujuce za identitet umetnika - ono sto promice kroz odredjene faze necijeg stvaranja, temeljno egzistencijalno iskustvo koje umetnik u ovoj estetskoj formi nastoji da prenese. Naravno, imamo i dobro poznati primer rokenrol albuma "Pesme iznad Istoka i Zapada" - muzika na tekstove vladike Nikolaja Velimirovica, kao primer dobrog spoja hriscanstva i R'N'R. Takodje je cinjenica da razlicite melodije izazivaju razlicita duhovna stanja, tako da smo nekada skloni da tvrdimo da je nemoguce uz neku "agresivnu" muziku osetiti "dusevni mir i spokoj" - meni se cini da je ovakvo zaostravanje teze o potpunoj nekompatibilnosti ove muzike i duhovnog stanja cista predrasuda. Uostalom, dokazano je da na razlicite ljude razlicita muzika deluje razlicito - tako da strogi univerzalizam naprosto ne стоји.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Mogu, sasvim autenticno. Kjerkegor je rekao "gde prestaju reci, tu pocinje muzika", a ja se potpuno slazem sa tim...U ovom smislu zaista je muzika najsavrseniji i kompleksiji medijum za prenosenje dusevnih sadrzaja. Koliko god reci bile uzvisen nacin za prenosenje raznih poruka, one u sebi nose, sa jedne strane izvesno ogranicenje - nikada potpuno ne mozemo verbalno izraziti svo obilje nasih osecaja i duse, a sa druge strane, njihova viseznacnost (iako je ovo svojstvo magicno za knjizevnost) moze biti izvor raznih pogresnih tumacenja i promasenog znacenja. Muzika (posebno klasika i instrumentalna muzika) nekako direktno aficira dusu, ona je sposobna da nas vine do neslucenih granica kojima je ovaj nas verbalni

svet okovan (teza da je misljenje determinisamo recima), kao molitva ili meditacija, ona nas moze odvesti u neke vise regije bica. Naravno, i ostale umetnosti imaju posebnu konekciju sa nasom dusom, nose simbole i poruke koje svako od nas tumaci na razlicite, specificne nacine. Na beskrajnom putu traganja za Bogom (ili sobom), umetnost nam moze dati dragoscene naznake. Ipak, istinu moramo sami da nadjemo, spoznaja i susret su duboko licna i individualna iskustva koja se nikako ne mogu drugom potpuno preneti. Tako, teoloske istine i duhovni sadrzaji ne mogu biti sasvim iskazivi.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod dragana » Ned Jan 31, 2010 7:03 pm

Verujem da se moze diskutovati o tome koliko su se mesto, znacaj i smisao " nepokretnih slika " promenili u savremenom drustvu cija je karakteristika mnostvo informacija i velika brzina prenosa istih. Donekle, to me asocira na pricu o znacaju i mestu pisanih knjiga u doba dominacije Interneta. Kao sto verujem da se moze raspravljati o tome koliko se mesto knjiga promenilo, tako isto verujem da se tesko moze doci do zakljucka da je njihov znacaj smanjen. Za mene je to vise pitanje forme – elektronsko ili pisano izdanje- nego pitanje sustine, smisla i znacaja. Slicno tome, verujem da znacaj " nepokretnih slika " nikako nije manji. Ovde pod " nepokretnim slikama " podrazumevam slike kao umetnicka dela, manje ili vece umetnicke vrednosti. A tu bih uvrstila i freske i ikone. Nastanak masovne kulture doneo je dosta novog, pozitivnog i negativnog. Na jednoj strani, veliki broj ljudi je napokon bio u mogucnosti da se upozna sa mnogim delima i dostignucima na polju kulture i umetnosti. Prosto receno, kultura i umetnost gube ekskluzivnost kao dominantnu karakteristiku. Njihova nova odlika je demokraticnost, a " pokretne slike " tu igraju veliku i znacajnu ulogu. Cini mi se da se u proslosti umetnost, i ovde konkretno slikarstvo, ticalo uzeg sloja ljudi, tj. viseg sloja, klase, elite. Mozda su umetnicka dela u oblasti slikarstva tada bila znacajnija i dominantnija u nedostatku mnostva drugih multimedijalnih formi koje danas imamo. Mozda mi se to samo cini zbog vremenske distance, i nemogucnosti da savremene umetnike i njihova dela stavim potpuno u istu ravan sa slikarskim genijima proslosti. Ipak, cinjenica da i danas mnogi znaju da cene i uzivaju u umetnosti, a neki su spremni, iz razlicitih pobuda, da daju citavo bogatstvo za pojedina umetnicka dela, govori mi da " nepokretne slike " svoj znacaj nisu izgubile. Pomocu " pokretnih slika " gotovo svima je omoguceno da vide reprodukciju Mona Lize, ali to ne znači da ce svi imati zelju da vide original. Ovde bih se vratila na pitanje masovne kulture i njene negativne karakteristike koja se ogleda u preteranoj komercijalizaciji koja moze voditi do kica.

Cini mi se da su ranije religija i umetnost (slikarstvo) bili mnogo vise povezani i isprepletani. U nase doba, iako su mnoga dela inspirisana religijom, ta veza je nekako manje eksplicitna i slabija. Imama utisak da su freske i ikone, kao nikad do sad, odvojene u posebnu grupu od ostalih, profanih, slikarskih umetnickih dela. To ne znači da su manje znacajne.

Samo bih dodala jos, a to je moje licno iskustvo i verujem da nije opsta praksa, da se manje posmatra i procenjuje umetnicka vrednost freski i ikona, a da se umesto toga one apsolutno prihvataju kao vredne ili apsolutno odbacuju u zavisnost od toga da li je subjekat koji procenjuje verujuci ili ne.

Odgovor na drugo pitanje zavisi od toga kako se shvati pitanje, da li mogu ZAJEDNO. Zajedno da postoje u savremenom dobu a da ne potiskuju i guse jedno drugo, zajedno u jednoj osobi, zajedno u jednom delu. Moram priznati da pitanje nije ni malo jednostavno. Verujem da u istom dobu svakako mogu postojati. Pitanje je koliko ce se tolerisati i postovati. Svedoci

smo mnogih svadja, nesuglasica i kritika. Uvrede i mrznja nisu opravdane, dolazile one iz oblasti pop-rok kulture ili od strane vernika i njihovih poglavara. Sloboda misljenja i stvaralastva ipak mora postojati. Odnos pop-rok kulture na jednoj strani, i hriscanstva na drugoj, u jednom momentu sam htela da uporedim sa ateistima na jednoj, i religioznim osobama na drugo strani. Ipak ne verujem da je ta podela adekvatna. Glavni razlog je to da ja u stvari verujem da pop-rok kultura i hriscanstvo mogu biti objedinjeni u jednoj osobi. Meni nije ni najmanje cudno da poverujem da vernik, hriscanin, voli i ceni delo E. Vorhola i da slusa R'n'R.

U mnoštvu dela koja su vrlo kriticki nastrojena prema hriscanstvu, pokusavala sam da se setim nekog dela (muzickog, likovnog..) iz oblasti pop kulture, R'n'R, koje se bar posredno bavi hriscanstvom, a da je njime pozitivno inspirisano. Nisam se setila! Ali to mi jos uvek nije dovoljno da tvrdim da hriscanstvo i pop kultura ne mogu postojati sjedinjeni cak i u istom delu. Ako se neko seti, neka pise. Pa mozemo da vidimo da li time dobijamo ili gubimo, i u jednoj i u drugoj oblasti.

dragana

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Filip_Cicek » Ned Jan 31, 2010 10:39 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Muslim da se navedeni koncepti u potpunosti razlikuju jer ne živimo, barem ne još, u dobu gdje statika može nadomjestiti ono što pruža dinamika i obrnuto. Dakle koncept nepokretnih slika ostat će smatrati do daljnje, u onim situacijama u kojima se ukaže potreba za tim, a najbolji su primjer religijske institucije.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Religija, ma koliko promiče toleranciju često je isključive, više no integrativne prirode. Stoga koegzistencija ovih grana kulture ovisi o faktorima kao što su diskurzivni dikatat pojedine grane, sukladno s time njezine moći, ta publicitetu. Trenutno mogu zajedno jer je takva situacija da kršćanstvu ne cvjetaju ruže, stoga je za njega najbolje odabrati ovu koegzistivnu formu postojanja.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadržaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Jasno da mogu. Kada pitate umjetnički izraziti muslim na one standardne grane umjetnosti kao što su primjerice sliakrstvo, kiparstvo, glazba itd. Svejedno osim u tim grana treba imati na umu da se duhovni sadržaji mogu iskazivati na drukčije načine koji primjerice ne bi bili priznati kao umjetnost. Stoga moj odgovor glasi: mogu i to ne samo u konvencionalnoj umjetnosti, nego i mnogo šire.

Filip_Cicek

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Aki K. » Pon Feb 01, 2010 5:03 am

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

moje je misljenje da je isti kao i ranije. niti nova vrsta umetnosti, niti novi mediji ne moraju istisnuti stare (to ne znači da ne mogu - primer radija i TV, ali ni da ne može doći do novih spojeva - donekle oporavak radija zahvaljujući internetu). mnogo više nego za medije, ovo je slučaj za umetnost. filmovi su kompatibilni i sa slikama i sa knjigama; nikako njima suprotstavljeni. samim tim, ne smatram da je pozicija nepokretnih slika kao umetnickog medija ugrozena. moguće je jedino, mada ne nuzno, niti je to posebno povezano s nasom temom ovde, da je ugrozena uloga nepokretnih slika kao medija za informisanje.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguće ili ne?

moguće. svaka religijska tradicija je nesto što se stalno menja i može se povezati u nekom vremenu i prostoru s čim god, bilo na inicijativu s jedne, bilo s druge strane. gospel muzika, zmije otrovnice, ikone, krstovi, molitva na razumljivom jeziku - sve su to stvari koje nisu uvek i svuda bile povezane s hriscanstvom, a nekad i negde jesu.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadržaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

ovo je vec jako zanimljivo pitanje. mislim da ni ne treba. veza umetnosti i religije nema i ne treba da ima za cilj da jedno reprodukuje sadržaje drugog, vec da ih dopuni. religijsko i umetnicko saznanje su dve vrste saznanja koja cak na razlicite nacine pretenduju na svoju istinitost. ipak, to ih ne cini jednostavno razdvojenima (u smislu nepovezivima). može se na umetnicki nacin sagledavati religijsko, a pokazuje se da to može pruziti dodatnu dimenziju religijskom i postati sastavni deo njega. s druge strane, može se na religijski nacin sagledavati umetnicko, a upravo primere toga imamo u prvom od ovonavedljnih tekstova. time se omogućuje da se problemi koje umetnost postavlja pred saznanje sagledaju sa drugacije strane, a istovremeno da se opravlja uvrscivanje umetnickih sadržaja u religijske.

Aki K.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod acuska » Pon Feb 01, 2010 3:15 pm

1. Smisao fresaka i ikona u hramu je oprisutnjene Carstva Bozijeg, one imaju jednu dublju dimenziju. Pokretne slike su danas zanimljivije, svi više vole da odgledaju film nego da citaju strip, i to je razumljivo, ali freske i ikone se ne mogu zameniti pokretnim slikama, jer bi tako izgubile svoj smisao, i postale samo dekoracija koja se može promeniti u skladu sa savremenim trendovima.

2. Poznato nam je da hriscansvo ima sposobnost da hristijanizuje kulturu u kojoj se nalazi. Sva umetnost, od pesnicke, muzicke, slikarske, arhitektonske, koja se nalazi u crkvi je bila popularna umetnost jednog istorijskog perioda. To je uglavnom bila vizantijska umetnost. Ali kako se hriscanstvo sirilo u sebe je absorbovalo kulture naroda koji su primali hriscanstvo. Tako da danas postoje razlike u pomesnim crkvama u slikarstvu, pojanju, arhitekturi... Tako da i danas popularne kulture imaju uticaj na crkvenu umetnost, sigurno ne tako jak kao nekada, i nama jedva primetan. Uticaj savremene kulture se najbolje ogleda u arhitekturi, koja je mozda i najfleksibilnija crkvena umetnost, mnogi novi hramovi su izgradjeni u veoma modernom stilu.

3. Uzmimo primer Stamatisa Sklirisa. Postujuci kane prvošlavne crkve ona stvara ikone koje su velika umetnicka dela.

http://images.google.com/images?q=stamatis+skliris&oe=utf-8&rls=org.mozilla:en-US:official&client=firefox-a&um=1&ie=UTF-8&ei=vuBmS6fhM5OanwOs0LAV&sa=X&oi=image_result_group&ct=title&resnum=1&ved=0CBYQsAQwAA

acuska

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Senada » Pon Feb 01, 2010 5:01 pm

Sto se tice znacaja ikona i freski u modernom svijetu.... pa mislim da one, po mom misljenju gube smisao.. vise se sad cijeni njihova umjetnicka vrijednost, nego duhovna..... Potovo za mladju generaciju, koja tu "nepokretnu" umjetnost sve manje dozivljava i koja za njih nema veliki znacaj.... Naravno, sve zavisi i od obrazovnog nivoa, vjerskih ubjedjenja, naravno i drustva samog u cjelini.

Sto se tice islama, one su zabranjene u njemu oduvijek, stoga, s tog aspekta i ne mogu davati nikakve komentare.

Sto se tice pop kulture i odnosa s krscanstvom.. mislim da je on tu iskomercijalizovan... Nema tu duhovnu vrijednost... Moje je misljenje da vise služi za "sprdnju" nego da se koristi iz vjerskih razloga.... Evo samo ono sta ja gledam na televiziji... Pjevacica, ne bih rekla da je obucena, jer najmanje ima odjevnih predmeta na sebi, pjeva o nemoralnim stvarima i sve ono sto se kosi s religijskim nacelima, a na njoj krst do pupka... Apsurd da ne moze biti veci... Stvarno, nemam nista protiv kad ga neko nosi, da ne budem krivo svacena, ali da ga koristi kao modni detalj, po meni se gubi sav njegov smisao

Kad su u pitanju teoloske istine i duhovni sadrzaji... Mislim da se mogu prikazati vjerodostojno, ako na njihovom definisanju radi vise strucnjaka, a ne samo jedna osoba... Jer onda je to prenosenje nekih svojih vjerskih ubjedenja... Ne tumacimo svi Bozije zakone isto, niti ih isto dozivljavamo.. Stoga, smatram da se mora posebno biti oprezan kad je ovo u pitanju... tako dolazi i do iskrivljavanje vjere i njenog pogresnog tumacenja, a posebno kada taj sadrzej gleda vise osoba, moze se stvoriti pogresna slika

Senada

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod masha » Pon Feb 01, 2010 5:28 pm

1. Pokretne slike tek su malen dio sveukupnih vizualnih umjetnosti. Freske ili ikone imaju svoje povijesne, ali i svedomske vrijednosti ukoliko su estetički kriteriji zadovoljeni.

2. Postoje različiti načini popularizacije religijskih sadržaja. Popularna kultura je jedan mogući način približavanja pojedincima vjerskih zajednica iako mi se čini da su institucionalizirane crkve daleko od toga da takvu prednost iskoriste.

3. Hm. Ovo je ipak za mene malo preteško pitanje jer nemam ni znanja iz povijesti umjetnosti, a nisam ni praktični vjernik.

Lijep pozdrav, masha

masha

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod vlado » Uto Feb 02, 2010 5:08 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Ovo me pitanje potseca na onu dilemu kada se sa pojavom televizije postavilo pitanje o buducnosti radija. Ali pokazalo se da i dan danas, u vreme interneta, multimedije, itd. još uvek radio postoji kao medijum. Slicno pitanje je buducnost stampanih novina u danasne vreme interneta. Dakle, sustina pitanja je efektivnost postojećeg medijuma u odnosu na pojavu sličnog, ali tehnološki superiornijeg medijuma.

Smatram da svaki medijum ili umetnost (bez obzira je li to sakralna ili svetovna) ima svojih posebnih karakteristika i da postojanje jednog ne isključuje postojanje drugog.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

"Christianity will go. It will vanish and shrink. I needn't argue about that; I'm right, and I will be proved right. We are more popular than Jesus now; I don't know which will go first -- rock'n'roll or Christianity."

John Lennon

Hriscanstvo kao ideologija ljubavi ili hriscanstvo kao institucija? To je veoma značajna razlika. Izjava Lenona (koja je svojevremeno izazvala zrestku reakciju puritanaca) jasno pokazuje koliko su suprostavljeni.

Mozda je hriscanstvo i bila revolucionarna ideologija oslobođenja u prvih vekova svojeg postojanja, sve dok nije postala institucija. Isto bi se desilo sa rokenrolom kad bi se institucionalizovao.

Sto se tice pop culture, hriscanstvo jednim svojem delom JESTE pop kultura i koristi iste metode svoje promocije, sa naravno istim cijem – masovno prihvatanje svojeg učenja.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadržaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Apsolutno. Svaka ideologija koristi umetnosti da bi prodrela dalje u osvajanju novih privrzenika/vernika. Setimo se samo fenomena "angazovane umetnosti" u nedavnoj istoriji SFRJ. Je li su to ateisticki sadrzaji socijalizma/komunizma ili duhovni sadrzaji hriscanstva, sredstva i ciljevi su – isti.

Pozdrav svima i nemojte mi zameriti zbog moj los srpski – nisam ja kriv sto u makedonskom jeziku nema padeze :D

vlado

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Beba » Čet Feb 04, 2010 11:38 am

Vladimir Vukasinovic je napisao:

Беба - искреност је у сваком случају важна али питам се да ли религијско надахнуће може да спутава уметнички израз или, обрнимо ствари, да није компатибилно неком изразу? И да ли постоје врсте и различити квалитети надахнућа? И да ли се могу вештачки преносити одређени садржаји у њима не сродне медије и форме? Будимо јаснији - да ли једна рок група ради исту ствар када пева своју песму са религијским садржајем и када то чини са једном богољацком песмом Владике Николаја Вњелимировића?

Tu se opet vracam na iskrenost... Ako jedan umetnik stvara delo iz svojih licnih religioznih ubedjenja, ne moze biti reci o sputavanju- on po slobodnom izboru razmisla i dela u granicama svoje religioznosti, granice njegove svesti se podudaraju sa tim granicama. Sasvim druga prica je ako je delo naruceno, tada on mora da se uklopi u odredjena pravila i da svara u okviru njih- opet po slobodnom izboru, ali bez vere da su te granice legitimne. O kvalitetu i vrstama nadahnaca moze se govoriti samo ako se promatra kvalitet umetnickog dela. Umetnost ako je prava uvek je nadahnuta apsolutom, kog takve umetnosti nema stepenovanja kvaliteta nadahnaca. Ne verujem da je prenosenje religioznih sadrzaaja u npr. rok aranzman vestacko, to je pokusaj novog nacina prenosenja stare poruke- to moze, a i ne mora biti kvalitetno i uspesno. Svejedno je da li ce se napraviti novi ili uzeti gotov tekst, ako je poruka ista.

P. S. izvinjavam se sto kasnim sa odgovorom, ali nemam pristup internetu svaki dan :)

Beba

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Elvisa » Čet Feb 04, 2010 12:07 pm

1. I pored primata koji ima pokretna slika,u moderno vrijeme,značaj fresaka i ikona ostaje nepromjenjiv. To stoga jer one kroz religijsko –umjetnički doživljaj autora,nastoje da pobude isti ili sličan osjećaj u onome ko ih posmatra. Poznato je da „slika govori više nego hiljadu riječi“. Značaj umjetnosti u religiji je utoliko veći kad znamo da ljudsko oko u jednoj sekundi „pamti“ 250 slika,koje ubilježene u memoriji,utiču na djelovanje čovjeka.

2. Moje je lično mišljenje da su moderni oblici kulture spojivi sa hrišćanstvom. Mislim da ne postoji umjetnički izraz koji bi sam posebi bio u suprotnosti sa hrišćanstvom,već da u okviru

jednog umjetničkog pravca postoje različite izvedbe, među kojima i neke koje se svojom porukom suprotstavljaju hrišćanskom učenju.

3. I teološki i duhovni sadržaji se ,naravno mogu veoma autentično iskazati umjetničkim izrazima i to do one granice do koje seže ograničenost ljudskog materijalnog bića. To je već granica o kojoj bi se dalo filozofirati. Kroz umjetničko djelo, čovjek nastoji izraziti svoju emociju i svoju unutrašnju spoznaju. Spoznaja je nematerijalna i svaki put kad se pretoči u neki materijalni oblik gubi jedan dio svoje neizrecivosti. Možemo izreći ono što znamo i nadati se da će primalac poruke naslutiti našu spoznaju i naše emocije. Kao što kaže Herman Hese u „Sidarti“ : „ Mudrost se ne može saopštiti.(...)Saznanje se može saopštiti ali ne i mudrost. Ona se može naći; u njoj se može živeti i biti ponesen njome, sa njom se mogu stvarati čuda, ali se ne može iskazati i naučiti.“

Elvisa

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Tijana » Sub Feb 06, 2010 10:45 pm

U vremenu pokretnih slika, znacaj nepokretnih je i dalje prisutan i zauzima vazno mesto u savremenom svetu. Globalno posmatrajući nepokretne slike i dalje imaju svoj smisao i pruzaju vredne informacije. Najbolji primeri su upravo fotografije. Umetničke ili amaterske, one su neizbezan segment bilo kojih novina, casopisa, kniga ili internet stranica. Kad su u pitanju ikone ili freske, smatram da imaju svoje mesto u vremenu pokretnih slika. Njihovo značanje se menjalo od nastanka do danas ali smisao se nije izgubio. Ikone i freske su i dalje neizbezan aspekt hriscanstva na ovim prostorima. Bilo bi interesantno postaviti pitanje vernicima kako bi doziveli crkvu bez fresaka ili ikona. Takodje u njihovu korist ide i podatak o cuvanju ikona u kucama. Porodice koje slave slavu poseduju barem jednu ikonu svog sveca (ili vise svetaca) koju drže na vidnom i posebno namenjenom mestu u kući.

Moje misljenje je da hriscanstvo i pop kultura, pop art, r'n'r mogu ici zajedno. Nekada se ta veza može zasnivati na kritikovanju ili bantu kao što je slučaj sa Madonom. Na pocetku svoje karijere ona se sluzila raspecima koji gore i velikim krstom oko vrata kao simbolima vere kojoj je pripadala i u taj nacin skretala paznju na sebe. Naravno ona nije bila jedina ali je svakako jedna od najupecatljivijih primera. Takodje umetnici poput Endija Vorholja imali su dela bazirana na hriscanstvu. On je bio vernik, redovno je isao u crkvu a jedno od njegovih poslednjih dela bila je "Tajna vecera". Kod nas najbolji primer spoja hriscanstva i muzike je Pavle Aksentijevic koji se proslavio pevanjem crkvene muzike i cuvajući je od zaborava. Teoloske istine i duhovni sadržaji se mogu iskazati umetnickim izrazima ali smatram da to nikad ne može biti autenticno jer svako umetnicko delo je samo po sebi unikatno. Ali ono sto je bitno su emocije i informacije koje se prenose i koje cesto govore vise od reci.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Milena Miskovic » Pon Feb 08, 2010 8:17 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

Sve zavisi od oka gledaoca. Smatram da pokretna slika nikada ne moze imati isti znacaj kao freska. Poredjenje filma I ikone gotovo da zvuci suludo. Mozda Skorzeze pravi odlicne filmove. ali, da li se Plavi andjeo moze uporediti sa par pokretnih kadrova ? Nemoguce. Freska je simbol duhovnosti i vjere. Ona odslikava postojanje i nadu. Smisao I svrha ovih slika su drugaciji. Multimedijalni svijet svakako da odnosi pobjedu nad freskom. Ali , pokretne slike gotovo da nikada nece moci nadomjestiti smisao I svrhu freski. I dok se pokretne slike smjenjuju , dok ih zamjenjuju nove, ikone vjekovima postoje I tesko da mogu biti nadomjestene nekom boljom ikonom. Njihova prednost je njihva neunistivost I postojanost.

3. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Svojevremeno u Njemackoj je pokrenut predlog da se crkva pretvorи u diskoteku. Naime, kako je broj omladine koji posjecuju mise znatno opao, par biznismena je doslo na ovaku ideju. Ovaj projekat je bio cak odobravan i od strane nekih velikodostojnika. Konkretno , klupe za molitvu bi se izbacile iz crkve, na mjestu gdje je oltar postavio bi se sank. Trebao je biti angazovan DJ koji ce u mantiji sa centralnog podijuma pustati muziku. U crkvu ce biti unesena disco svjetla i disco ball. Radi boljeg efekta predlagano je da se freske farbaju u fluorescentne boje. Ko zna mozda ovo jednom postane trend u svijetu. Sudeci da se brzo evropeiziramo I amerikanizujemo , mislim da cemo uskoro sa crkvenog podija nazdravljati svećima...

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Teoloske istine / dogme I duhovni sadrzaji nikada se u potpunosti ne mogu docarati kroz umjetnost . Donekle moguce je umjetnicke izraze iskoristiti za njihovo prikazivanje. Ali oni nikada ne mogu nadomjestiti istinsko znacenje ideje koju ona nosi u svojoj biti. Na koji nacin najbolje prikazati ljubav Boga prema covjeku? Motiv iz Sikstinske kapele, Stvaranje Adama, na vrlo uvjerljiv nacin prikazuje tu vezu, putem ispruzenih ruku. No , ova slika je ipak samo to , slika. Njen dublji smisao moze da se tumaci samo ukoliko je covjek upoznat sa osnovama religije. Za sve obicne posmatrace, to su samo dvie opruzene ruke u vazduhu. Smisao I cilj vjere moze da se dokuci kroz licno vjerovanje.

Milena Miskovic

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod sestan » Uto Feb 09, 2010 10:49 am

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

U vremenu kada je sve u pokretu i nepokretne slike mogu postati pokretne na razlicite nacine, kroz kompjutersku obradu i sl. Danas je sve moguce pribliziti. Ali, onaj momenat kada se freska ili ikona koja je "nepokretna" osjeti "uzivo" to je vec nesto drugo. Uvijek ce postojati oni koji ce znati cijeniti smisao i znacaj nepokretne slike odnosno osjecajem koji nastaje dozivljavanjem.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Muslim da je moguce. Medjutim, drugacija je situacija kada se krscanske postavke (uopce bilo koje religijske postavke) koriste da bi se privukla paznja odnosno izvrsila vlastita promocija pop ili r'n'r izvodjaca tj. kada je koristenje vjerske istine i sadrzaja usmjereno ne ka interpretaciji sadrzaja i promoviranju sadrzaja i znacenja nego stjecanju popularnosti kada se ne vodi racuna o krajnjem sadrzaju i znacenju nego da li ce se svidjeti publici ili ne.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Muslim da je ovdje prvo pitanje: koji umjetnicki izraz (muzika, slikarstvo...)? Isto tako dio odgovora na ovo pitanje nazali se u prethodnom odgovoru. Zavisi od izvodjaca. Naravno da se moze prikazivati skoro pa autenticno, ali uvijek ce postojati subjektivni element/dozivljaj onoga ko iskazuje teolosku istinu i duhovni sadrzaj. Reziser, pjevac, slikar, svako od nih dozivjava i interpretira istu situaciju drugacije, drugacijim sredstvom, na drugaciji nacin... Muslim da skoro pa moze, ali u kojoj mjeri, to je veoma tesko za procijeniti.

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Pedja » Sre Feb 10, 2010 5:15 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

- Po mom misljenju su nepokretne slike (freske ili ikone) u eri pokretnih slika, interneta i sve brzeg protoka informacija prilicno izgubile na znacaju, no da nikada nece postati potpuno beznacajne.

Konkretno, freske ili ikone kao „opipljivi izrazi religije i umetnosti“ ce uvek imati svoju vrednost, kako religijsku tako i umetnicku.

Pada mi na pamet pitalica „Koja je razlika izmedju elektronskih i papirnih novina?“

Odgovor na ovu pitalicu je „Internet novinama ne mozes da ubijes muvu!“

Slicno moze da se i prenese i na freske ili ikone.

Nikada nece izgubiti na vaznosti kao umetnicka dela i religiozne svetinje.

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

Na ovo pitanje odgovaram sa „APSOLUTNO DA“.

Neke vrste muzike su nastale kao vid bunta (na primer Pank) protiv drustva i stereotipa i te vrste muzike simbolisu i zadovoljavaju covekovu teznu prema slobodi.

Posto je hriscanstvo i njegove osnovne vrednosti nesto na cemu je drustvo izgradjeno, moze se protumaciti da je ta muzika usmerena protiv hriscanstva, no ni jedna vrsta muzike nije usmerena PROTIV hriscanstva.

Umetnost, bila ona muzika, likovna umetnost ili drugo, je izraz osecanja i unutrasnjeg stanja umetnika. Ona naravno simbolizuje i odredjeni nacin zivljenja (koji se iskazuje kroz nacin oblacanja i tome slicno) no buduci da su i ti umetnici ljudi koji zive u drustvu baziranom na osnovnim hriscanskim vrednostima, nemoguce je da je proizvod tih umetnika „uperen protiv hriscanstva“.

Ako posmatramo tekstove nekih pesama, oni jesu vrlo cesto usmereni protiv loseg stanja u drustvu, protiv raznih progona, siromastava i nepravdi, moguce je cak da one ukazuju na odredjene nepravde koje se desavaju u okviru crkava ili verskih zajednica, no nisam cuo ni jednu rock, punk ili pak hip-hop pesmu da je uperena protiv Isusa ili Boga.

Tako da, hriscanstvo i pop kultura, pop-art, R'N'R i tome slicno definitivno mogu zajedno.

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

Zavisi sta, zavisi gde i zavisi na koji nacin.

Kao sto rece nasa draga koleginica Milena: „Sve zavisi od oka gledaoca“

Stvar je u tome sto istu sliku (na primer) svako dozivljava na drugaciji nacin.

Tokom ove nase online skole sam naucio da na primer u islamu nema slika Boga i to zbog toga sto je BOG ono sto se treba postovati a ne njegova slika.

Secam se recenice „Sta nam ova slika moze pomoci? Ona je predmet.“

Rekoh u odgovoru na proslo pitanje da je umetnost izraz unutrasnjeg/duhovnog stanja umetnika, te je moguce da na primer tajnu veceru dva razlicita slikara mogu da naslikaju na dva totalno razlicita nacina i obe te slike ce biti na jednaki nacin autenticni umetnicki izrazi i iskazivace teoloske istine i duhovne sadrzaje.

Dakle, sve zavisi od aspekta i oka posmatraca.

Pedja

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Olivera » Sre Feb 10, 2010 9:16 pm

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

2. Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

3. Da li se teoloske istine i duhovni sadrzaji mogu iskazivati autenticno umetnickim izrazima i u kojoj meri?

1.20. vek je doneo pokretne slike u vidu televizije i bioskopa a 21. samo usavrsio te pokretne slike, te danas imamo i trodimenzionalne „slike“. Ipak, ne verujem da ce znacaj „nepokretnih slika“ ikada minuti. One predstavljaju tradiciju, istoriju, te smatram da se ne mogu zameniti jer su i one same postale deo tradicije i istorije tj. ljudske ili nacionalne bastine. Inace se danas u osnovnim i srednjim skolama iz predmeta likovne umetnosti ne bi toliko insistiralo na prepoznavanju i identifikovanju odredjenih ikona i manastira i djaci se ne bi mucili da sve to nauce napamet. S druge strane, da li mozemo zamisliti manastir buducnosti u kome bi se slike svetaca prikazivale samo pomocu projektor-a? Ne verujem. Znacaj fresaka i ikona je ogroman, narocito u nasem, nesto ortodoksnijem i tradicionalnijem kraju. Ko bi se na

kraju, mogao moliti i ko bi mogao celivati projekciju umesto dobro poznate i vec izlizane od celivanja, ikone?

2.Pitanje koje je sasvim u korespondenciji sa modernim dobom. Ipak, sa cvrstrom konvikcijom, odgovaram negativno. Mozda sam ja nesto konzervativnije hriscanski vaspitavana ali niposto ne smatram da ovo sto danas nazivamo "modernom muzikom", ciji sam i ja cest "fan", mozemo ipak povezati sa bilo kojom religijom. Da, neki ce tvrditi, mnoge muzicke grupe, poput "Ere" ili "Enigme" odrazavaju upravo duhovnost i povezanost sa Bogom. Ja se niposto ne slazem (izuzev mozda u slucaju prvog i to je pitanje), jer smatram da ove grupe, poput mnogih drugih, slicnih njima imaju samo komercijalni karakter i cak i mnogim slucajevima ismevaju Boga i veru a ne da ih velicaju (setimo se samo video spota za pesmu "sadness"). Da li u suprotnom slucaju, mozemo reci da i Madonine pesme velicaju Gospoda? I da je Katolicka crkva preterala kada je ostro reagovala na Madonin spot "like a prayer"?

3.Teoloske istine ili teoloske dogme? Da li se bilo sta moze iskazati autenticno? Ipak, da, u velikoj meri, ali se i pri tom, odnosim na nesto stariju umetnost, sigurno ne na modernu.

Da Vinči - Božji ili Đavolji sluga?

Novi postod aleksandar » Čet Feb 11, 2010 3:03 am

Oduvek je postojala potreba čoveka da stvari kategorise kao dobre ili loše. Tako je u hrišćanstvu nastala podela, te su sve dobre stvari pripisane Bogu, a sve loše Đavolu. U vreme mnogobožačkih religija je to bilo drugačije. Naime, ili su božanstva bila dobra ili loša ili pak istovremeno i dobra i loša, kao i obični ljudi.

Leonardo Da Vinči, kao jedna od velikih ličnosti čovečanstva, sam po sebi je bio pun kontradiktornosti. Bio je ogroman kapacitet za mnoge stvari, koje su i do dana današnjeg ostale nedokučive, bilo da su to izumi ili slikarska dela.

Izdvojiću tri od njegovih nekoliko najpopularnijih slikarskih dela.

Mona Liza - i dan današnji se vode spekulacije ko je u stvari bila Mona Liza i šta je to toliko tajanstveno u njenom osmehu, tj. šta je to Da Vinči uspeo da uhvati i ugraditi u svoju sliku.

Tajna (poslednja) večera - religiozno delo koje predstavlja tajnu večeru noć uoči razapinjanja Hrista. Iako je nastala 15tak vekova nakon što je Hrist razapet, na sam pomen dotične večere, prva slika koja nam pada na pamet je upravo ova. Za istu se takođe vode mnoge polemike, a o tome se može videti i u filmu "Da Vinčijev Kod".

Stvaranje Adama - delo slikano u Sistinskoj kapeli u Rimu, koje predstavlja nastanak čovečanstva, a čiji detalj (ruke Adama i Boga oca) biva visoko komercijalizovan i korišćen u raznorazne svrhe (Nokia npr.). Nakon nekih savremenijih istaživanja došlo se do novih otkrića povodom istog.

Glavna osobina Da Vinčija, što se tiče njegovih slika, je ta što nikada niste načisto šta je on u stvari htio da naslika i šta se sve skriveno i smisleno nalazi na toj slici.

Koliko god se trudili da isto dokučite, nikad nećete moći da stavite tačku na to, jer će se uvek pojavljivati nešto novo i zanimljivije.

Kao što se vidi iz pomenutog, Da Vinči je sarađivao sa crkvom, slikao religiozne slike, koje su poznate celom čovečanstvu. Međutim, postoje neke stvari, koje bi mogle da se pripisu i "đavoljoj raboti" kad je Da Vinči u pitanju.

Mnoga naučna dostignuća koja je ostvarivao, u to doba, nisu bila shvatana. Tome ćemo i dodati da se crkva aktivno rotivila i suprotstavlja nauci.

Njegov rukopis je nešto što takođe predstavlja njegovu specifičnost, a čija osobina bi mogla da se pripše Đavolu. Da Vinči je pisao natraške, tako da se njegovi spisi mogu "normalno" pročitati jedino u ogledalu.

Njegova seksualna orijentacija, oko koje se i dan danas vode polemike. Naime, o njegovom seksualnom životu se malo znalo, a još za njegovog života, na osnovu nekih indicija, kružile su priče da je homoseksualac ili da upotrebim izraz koji se koristio u to doba - sodomist, što mu ponovo, u to doba, nikako nije moglo ići u prilog, mada i u današnje vreme, iako su shvatanja u nekim "civilizacijama" doživela napredak.

Međutim, pored svega navedenog i još puno toga, Da Vinči je opet uspevao da koegzistira sa crkvom i, na neki način, predstavlja jednog od najvećih simbola iste.

Bilo kako bilo, neke stvari se ni do dana današnjeg nisu promenile, a ne verujem ni da će se ikada promeniti. Čovečanstvo jednostavno nije spremno da prihvati nečiji kapacitet za vreme njegovog života, već će ga nasuprot svemu tome još više kočiti u njegovom progresu, da bi nakon njegove smrti posle dugog perioda počelo posthumno da ga hvali i promoviše na sva zvona, a on, sa onoga sveta sav zadovoljan nastavlja da raste kao pivski kvasac, jer mu je odalo počast, koju nije mogao da uživa dok je po (Z)zemlji hodao.

Aleksandar

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Svetlana » Ned Feb 14, 2010 12:38 am

1. Sa pojavom fotografije predviđala se smrt klasične umjetnosti. Međutim desilo se suprotno tehnička dostignuća su postala značajno sredstvo pri nastanku kapitalnih umjetničkih djela. Crkvene umjetnosti se u potpunosti razlikuje od svetovne umjetnosti i kroz vijekove i svoj zasebni razvoj granica između njih je bila jasno iscrtana. Ikona i freska predstavljaju duhovne uzvišene istine, dok svetovna umjetnost, bilo da je riječ o modernom slikarstvu i filmu, uvejk se bave materijalnom stvranošću ili mišlju.

2. Naravno da može, dokaz su mnoga umjetnička djela nastala inspirisana upravo religijom ili crkvenom umjetnošću. Kada je riječ o muzici tu je prožimanje očigledno. Naime, javnosti su poznate R'N'R obrade duhovnih pjesama, djela Vladike Nikolaja Velimirovića koje izvode Partibrejkersi, Bjesovi, Darkwood dub...

3. U knjizi Umetnost ikone Pavla Evdokimova, postoji lijepa rečenica koja glasi "Što reč kazuje, slika nam tiho pokazuje". Sve što možemo da pojmimo, postaje riječ, a potom i slika uz pomoć Duha Svetog. Ikone i freske, crkvena arhitektura, crkveno pojanje neprestano svjedoče o prelasku duhovnih sadržaja u nesto okom vidljivo, uhu čujno i dodiru opipljivo.

Svetlana

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod vedrana » Pon Feb 15, 2010 9:27 pm

U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i znacaj nepokretnih slika? (npr. fresaka ili ikona)

hm... sad u ovom vremenu mislim da je mjesto nepokretnih slika ostalo isto, da se nije izgubilo u mnostvu sit-ova, cak sta vise u mozda nas je i vratila bogu i vjeri (ne kazem da je mene...:)) ali, samo kad pomislimo na jutarnje ludilo koje pocinje u 6 i zavrsava se u 22 onda nam taj mali dio boga daje smiraj. jedino vjerskim objektima (da ih sad ne nabrajam) imam vrijeme u svojim rukama i, ja u tom trenutku ne trcim za vremenom nego vrijeme trci za mnom :).

Pop kultura, pop-art, R'N'R i hriscanstvo zajedno - moguce ili ne?

moguce plus sve ostale religije... :) nekada to moze biti kritikovanje, nekad pohvala a nekad samo zelje za promjenom.kao sto sve religije imaju svoje religijske pjesme i muziku (ako ih se malo doradi u neki dobri pop (da ne bude RNR)) mislim da bi zvucalo odlicno :)

Re: Pitanja za forumsku debatu

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 4:53 am

1. U vremenu pokretnih slika, kakvo je mesto, smisao i značaj nepokretnih slika?
(npr. fresaka ili ikona)

2. Da li se teološke istine i duhovni sadržaji mogu iskazivati autentično umetničkim izrazima i u kojoj meri?

Iako živimo u vremenu pokretnih slika, vremenu multimedijalnih sadržaja koje srećemo na svakom koraku, takozvane nepokretne slike i dalje imaju svoj značaj. Davno je primećeno da je moć, ubedljivost, multidimenzionalnost, multimedijalnost jednog sadržaja u odnosu obrnute proporcije sa kreativnošću onoga koji taj sadržaj prima. Tako ćemo često, uprkos prividnoj nadmoći koju film kao medij ima u odnosu na pisani tekst, imati utisak da više dobijamo čitanjem knjige nego gledanjem filma. Dok je u filmu sve servirano, sve dato, sve rečeno i sve prikazano, malo prostora ostaje za našu maštu, za naše aktivno učešće u procesu recepcije umetničkog dela. Knjiga ili slika, naprotiv, ostavlja mnogo više prostora za lično učešće onoga ko je krajnji primalac jednog umetničkog dela. U tom smislu, možemo reći da moderna sredstva umetničkog izražavanje nikada ne mogu zameniti tradicionalne oblike umetnosti te da će ovi drugi opstati i zadržati svoju specifičnu funkciju.

Drugi način na koji će, na primer, ikona zadržati svoje mesto u vremenu pokretnih slika i drugih savremenih umetničkih izraza jeste njena integracija u ove nove, moderne oblike umetničkog izražavanja. Tako imamo interesantan primer da ikonografska umetnost služi kao osnova za izradu prikaza žitija hrišćanskih svetitelja u formi sličnoj stripu. Tu se u Photoshopu obraduju različiti delovi ikona, uskladjuju se medjusobno njihovi tonovi i stvara se jedna nova, potpuno originalna forma koja ima karakteristike stripa ali i zadržava mnoge elemente tradicionalne ikonografije. Režiser djakon Nenad Ilić, i grafički dizajner djakon Milorad Milosavljević autori su nekoliko takvih „stripova“ u kojima su prikazani životi nekoliko pravoslavnih svetitelja. Isti umetnički tandem, uz saradnju još nekolicine kreativnih ljudi, stoji i za umetnički veoma efektne kombinacije dokumentarnog filma i ikonografije. Najbolji primer je dokumentarni serijal o pravoslavnoj liturgiji koji je emitovan u januaru 2010. godine.

Goran Stojković

Re: Pitanja za forumsku debatu

Novi postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:43 pm

Ikona (gr. εἰκόν - slika, obraz, predstava) je slika na drvetu, platnu ili kamenu sa likom Isusa Hrista, Bogorodice, drugih svetitelja, anđela ili drugih događaja vezanih za istoriju crkve i Sвето pismo. Prisutne su u svim pravoslavnim hramovima, gde se postavljaju na ikonostase i zidove. "Ikone se ugrađuju u razvijeni ikonostas po određenim crkvenim kanonima"

Ikona ce i dalje biti nezamenjiva, imace svoje znacajno mesto, cak i medju pokretnim, modernim slikama.

Naravno da je moguce, ali da se pazi, da se ne predje granica dobrog ukusa. Gomila pozitivnih primera u rok bendoima.

Mogu se iskazati, i ponekad je tako i potrebno iskazati oredjene stvari.

NEDELJA X , PREDAVAČ MR VLADIMIR PAVIĆEVIĆ RELIGIJE I EVROPSKI IDENTITET

Predlog tema za raspravu

Postod Vladimir Pavicevic » Sre Feb 03, 2010 12:47 pm

Dragi prijatelji,

Primetio sam da se u okviru različitih naslova na forumu već raspravljaljalo o pitanjima identiteta i uloge religija u njihovom oblikovanju. Otud mislim da bi bilo korisno da deseti naslov posvetimo evropskom identitetu ili identitetima koji ga (ne)čine. Sledi predlog pitanja.

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?
2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?
3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Očekujem vas na forumu.

Vlado

Vladimir Pavicevic

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Milos » Sre Feb 03, 2010 2:25 pm

Pozdrav Vlado

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nesto i o evropskom identitetu? Ako se time nesto otkriva, sta se otkriva?

Otkriva se, pre svega, nepostojanje bazicnog konsenzusa o tome na kojim vrednostima bi trebalo da pociva Evropa. Poslednjih godina svedoci smo uspona desnicarskih politickih partija, koje zagovaraju religijski ekskluzivizam i znacajno su uticale na rast homofobije u Evropi. Prvi predsednik EU, Belgijanac Herman van Rompuy, član konzervativne Hriscansko-demokratske partije, je inace poznat po izjavama da Evropa treba da bude organizovana kao hriscanski klub, i da bi pristupanje Turske EU ugrozilo fundamentalne vrednosti hriscanstva na kojima pociva Evropa. Ovakvi stavovi su vec neko vreme trend u Evropi. Pod uticajem velike kampanje nedavno je u Svajcarskoj izglasana zabrana izgradnje minareta. Spigl je u Nemačkoj organizovao anketu, sa istim pitanjem kao u Svajcarskoj (44% Nemaca bilo je za zabranu, a 45% protiv.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvazava religijsko nasledje i da li hriscanstvo treba da igra narocitu vaznu ulogu u tom procesu?

Da bi se postigla dugorocna stabilnost, Ustavom treba ostaviti prostor za pronalazenje pripadnika bilo koje religije koja postoji u Evropi. Princip gradjanstva trebalo bi da bude polazna osnova, i nikako ne bi trebalo definisati Evropu kao iskljucivo hriscanski klub, već definisati evropski identitet na jedan fleksibilan način.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Proslih nedelja dosta smo pričali o Zakonu o crkvama i verskim zajednicama u Srbiji. Tim zakonom kojim je napravljena podela na tradicionalne i netradicionalne verske zajednice, ozakonjena je neravnopravnost određenih religijskih zajednica. Naime, "netradicionalne" verske zajednice imaju teži postupak registracije, i ovaj zakon naisao je na vrlo negativne reakcije Evropske komisije, koja ga je ocenila kao diskriminatorski. Opsta ocena komisije je da Ministarstvo vera arbitrarno primenjuje zakon. Mislim da je na Balkanu, u Srbiji veliki problem narusavanje principa sekularizma. Sprega drzave i crkve I dalje je jaka, a sto se tice verskih zajednica cini mi se da pravog dijaloga nema upravo zbog preplitanja drzave I verskih zajednica.

Milos

Re: Predlog tema za raspravu

Postod antoniuss » Sre Feb 03, 2010 7:34 pm

Evropa jeste hrišćanska, ma šta o tome govorili samoproklamovani "ateisti", agnostici, neo-pagani i muhamedanci. Da ne bih ja sam objasnjavao ono što su pojedini ljudi objasnili bolje od mene evo jedne izjave sa kojom se potpuno slažem.

Dekan Bogoslovskog fakulteta SPC u Beogradu profesor dr Vladan Perišić, ponudivši odgovor na pitanje da li je Evropi potrebno hrišćanstvo, upozorio je da su "hrišćanski kriterijumi isuviše visoki za svaku državu, pa tako i za Evropu. Ali, ako ona u svoje temelje ugradi makar težnju za njima ili, barem, ne bude onemogućavala one koji slobodno žele da se njima rukovode onda će za Evropu još uvek biti nade. Jer, ako u njoj ostane hrišćanstva makar koliko soli u jelu, ona neće potpuno obljetaviti i neće sasvim izgubiti ljudski lik", rekao je dr Perišić. "Pokušajmo da zamislimo Evropu bez hrišćanstva. Odstranimo iz nje sve što je hrišćansko i zagledajmo se u ostatke poezije i književnosti, arhitekture i slikarstva, muzike i filozofije, u sveukupnost evropske kulture i civilizacije. Videćemo samo dve stvari : surovo varvarstvo ili nadmeno samoljublje, ili mešavinu jednog i drugog" - kaže otac Vladan Perišić, podsećajući da su "današnji narodi Evrope u stvari hristijanizovane horde koje su, provalivši na prostore koje danas nazivamo Evropom, razorili Zapadno rimske carstvo porušivši i spalivši sve pred sobom". To su, kaže, "moderni evropski istoričari eufemistično nazvali velikom seobom naroda kao da se radilo o naučnoj ekskurziji, a ne o besprimernim zverstvima kojima je tadašnje svetsko carstvo udavljen u potocima krvi".

Tvrdeći da je - tek kad je postalo hrišćansko - evropsko društvo postalo humanije i savršenije, dr Perišić kaže da to ne znači da je hrišćanska Evropa zemaljski ideal kome težimo, a još manje društvo kojim smo zadovoljni. Jer, kaže, dokle god traje ljudska istorija dotle će "knez od ovoga sveta" ispisivati istoriju ljudskih nedela i sramote.

- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Teodosije » Čet Feb 04, 2010 10:21 am

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Mislim da je glavni problem tu što Evropa želi da bude „all-inclusive" kada je to u principu nemoguće, jer „nemoguće je svetu udovoljiti." EU nije isto što i SAD, a i SAD imaju mnogo jednostavniji Ustav nego što se to pokušalo sa Evropom.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Zavisi šta se misli pod „uvažavanjem hrišćanskog nasleđa.“ Smatram da Evropa to dobro radi ali usmeno i deklarativno sasvim poriče svoje hrišćansko nasleđe da se neko „ne bi uvredio“ i da se „ne bi ugrožavala verska prava.“

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Ne bih rekao da mnogo, pošto su ti predstavnici, koliko god na praktičnom nivou bili uticajni - samo verski predstavnici.

Crux Sacra Sit Mihi Lux! Nunquam Draco Sit Mihi Dux!

(Pravo ime: Bojan Teodosijević)

Teodosije

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Beba » Čet Feb 04, 2010 1:34 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

"U tekstu ustava Evrope čitamo da smo mi građani Evrope, koja počiva na zaostavštini svih religijskih zajednica koje čine Evropu." Ova recenica iz teksta jasno opisuje sve, da u formiranju identiteta Evrope ucestvuju sve religijske zajednice, a ako se može govoriti o identitetu Evrope koji formiraju razlike religiozne zajednice, to onda pokazuje da religija nema primaran znacaj za formiranje istog. Da je religija primaran faktor u definisanju pojma identiteta do tog pojma se nikada ne bi doslo, vec bismo imali podelu na islamsku, hriscansku, itd Evropu.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Bezuslovno, religijsko nasleđe je deo tradicije jednog naroda i ni jedan spoljni faktor nema prava da se mesa u to. Mislim da hriscanstvu u procesu evropskih integracija nije mesto, to je pitanje politike, a ne religioznosti ili duhovnosti.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Ni malo, cini mi se da rade upravo suprotno.

Beba

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Beba » Čet Feb 04, 2010 1:41 pm

antoniusss je napisao: Evropa jeste hrišćanska, ma šta o tome govorili samoproklamovani "ateisti", agnostiци, neo-pagani i muhamedanci. Da ne bih ja sam objasnjavao ono što su pojedini ljudi objasnili bolje od mene evo jedne izjave sa kojom se potpuno slažem.

Sta dobijamo ako Evropu proglasimo hriscanskom? Hocemo biti još više humani i savršeni, iako to nije drustvo kojim smo zadovoljni i nije ideal kome smo tezili?

Beba

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Filip_Cicek » Čet Feb 04, 2010 3:08 pm

Milos je napisao: Pozdrav Vlado

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nesto i o evropskom identitetu? Ako se time nesto otkriva, sta se otkriva?

Otkriva se, pre svega, nepostojanje bazicnog konsenzusa o tome na kojim vrednostima bi trebalo da pociva Evropa. Poslednjih godina svedoci smo uspona desnicarskih politickih partija, koje zagovaraju religijski ekskluzivizam i znacajno su uticale na rast homofobije u Evropi. Prvi predsednik EU, Belgijanac Herman van Rompuy, član konzervativne Hriscansko-demokratske partije, je inace poznat po izjavama da Evropa treba da bude organizovana kao hriscanski klub, i da bi pristupanje Turske EU ugrozilo fundamentalne vrednosti hriscanstva na kojima pociva Evropa. Ovakvi stavovi su vec neko vreme trend u Evropi. Pod uticajem velike kampanje nedavno je u Svajcarskoj izglasana zabrana izgradnje minareta. Spigl je u Nemačkoj organizovao anketu, sa istim pitanjem kao u Svajcarskoj (44% Nemaca bilo je za zabranu, a 45% protiv).

Nadovezat ću se na tebe Milos jer smatram da si rekao dosta toga sto i ja mislim reci. Nadam se da se ne ljutis sto te toliko citiram ali nema poterbe tipkati iste stvari 2 puta.

Potpuno se slezem da jednostavno nema vrijednosnog konsenzusa na ovim prostorima. S druge strane zasto bi ga i bilo? Zbog cega netko mora tolerirati neciji vrijednosni sustav samo zato jer je politicka elita tako rekla? Sukladno tome predvidam ne samo dezintegraciju nego i povecanje devijantnosti, te uopce (za razliku od Becka) ne vidim buducnost EU. Mislim da je taj pokusaj krnjeg federacije jednostavno propala investicija i to ovaj puta ne na ekonomskom koliko na kulturnom nivou, stoga mozemo taj proces nazaviti razvojem kulture na racun ekonomije (ma sto pod pojmom "razvoj" podrazumijevali)

Milos je napisao: 2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvazava religijsko nasledje i da li hriscanstvo treba da igra narocitu vaznu ulogu u tom procesu?

Da bi se postigla dugorocna stabilnost, Ustavom treba ostaviti prostor za pronalazenje pripadnika bilo koje religije koja postoji u Evropi. Princip gradjanstva trebalo bi da bude polazna osnova, i nikako ne bi trebalo definisati Evropu kao iskljucivo hriscanski klub, već definisati evropski identitet na jedan fleksibilan način.

I ovdje se slazem s tobom ali djelomично. Naime radi se o tome da kozmopolitska fleksibilnost kojoj Europa tezi, jednostavno nije u skladu s religijom. Religija u svojoj srzi nije tolerantna, ma koliko mi pokusavali pronaci slicnosti medu ovima ili onima. Stoga se slazem da je kozmopolitizam nuzan preduvjet za opstanak Europe, no za to nam nije potrebna religijska tolerancija, nego emancipacija od religije po sebi, sto u Europi i jest trend koliko sam upoznat (s tim da je Islam iznimka).

Milos je napisao:3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Proslih nedelja dosta smo pričali o Zakonu o crkvama i verskim zajednicama u Srbiji. Tim zakonom kojim je napravljena podela na tradicionalne i netradicionalne verske zajednice, ozakonjena je neravnopravnost odredjenih religijskih zajednica. Naime, "netradicionalne" verske zajednice imaju teži postupak registracije, i ovaj zakon naisao je na vrlo negativne reakcije Evropske komisije, koja ga je ocenila kao diskriminatorski. Opsta ocena komisije je da Ministarstvo vera arbitrarno primenjuje zakon. Mislim da je na Balkanu, u Srbiji veliki problem narusavanje principa sekularizma. Sprega drzave i crkve I dalje je jaka, a sto se tice verskih zajednica cini mi se da pravog dijaloga nema upravo zbog preplitanja drzave I verskih zajednica.

S ovime se slazem ponovno. Naime sam religijski lobby je jos uvijek na zlost dovoljno jak da djeluje na zakonsku regulativu svojevrsnom moralnom represijom, Weber bi rekao "psihičkom prisilom". Obzirom da statistika biljezi povrat religioznosti na ovim prostorima, ne vidim niti jedan pozitivan napor koji bi pridonjeo integraciji u EU.

Medutim moram primjetiti jednu ideologiju iza te cijele zavrzlame oko integracije u tu velebnu Evropu. Zbog cega bi se bilo tko trenutno htio integrirati u Evropu koja balansira izmedu amerikaniziranog konzumeristickog svijeta i kvazi-kulturnog europskog. Natalitet nam pada i demografski podaci nam ne idu "niz dlaku". Integrirati se u europu znaci nositi svakojake terete za koje smatram da nam ne trebaju. Ispolitizirane religije naravno da zele integraciju jer su u sustini imperijalističke i takve ce ostati jer su konzervativne. Treba nam sloboda a ne religija za koje smatram da su uвijek suprotni pojmovi.

Filip_Cicek

Re: Predlog tema za raspravu

Postod antoniusss » Čet Feb 04, 2010 9:02 pm

Beba je napisao:

antoniusss je napisao: Evropa jeste hrišćanska, ma šta o tome govorili samoproklamovani "ateisti", agnostiци, neo-pagani i muhamedanci. Da ne bih ja sam objasnjavao ono što su pojedini ljudi objasnili bolje od mene evo jedne izjave sa kojom se potpuno slažem.

Šta dobijamo ako Evropu proglašimo hriscanskom? Hocemo biti još više humani i savršeni, iako to nije drustvo kojim smo zadovoljni i nije ideal kome smo tezili?

Šta dobijemo kada vodu proglašimo mokrom??? ISTINU, možda? 8-)

Da li to znači da će svi znati plivati? Verovatno neće, neki će se i udaviti, ali šta da se radi? Krivica nije do vode nego do neplivača. Ko nije zadovoljan plažom, neka ide u planine i pustinje na odmor (gde im je i mesto). :mrgreen:
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniusss

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Beba » Čet Feb 04, 2010 10:36 pm

antoniusss je napisao:

Šta dobijamo ako Evropu proglašimo hriscanskom? Hocemo biti još više humani i savršeni, iako to nije drustvo kojim smo zadovoljni i nije ideal kome smo tezili?

Šta dobijemo kada vodu proglašimo mokrom??? ISTINU, možda? 8-)

Da li to znači da će svi znati plivati? Verovatno neće, neki će se i udaviti, ali šta da se radi? Krivica nije do vode nego do neplivača. Ko nije zadovoljan plažom, neka ide u planine i pustinje na odmor (gde im je i mesto). :mrgreen:

Ovaj primer i ono sto si rekao prethodno je bez bilo kakve veze. Jeftini sofisticki trikovi- lako se nauče, ali više pokazuju neznanje i nedostatak stvarnih argumenata, nego znanje. Dobro je sto Evropa nikada neće biti zvanicno hriscanska, jer to i nije- dok postoje i drugi ne mozes tvrditi da je samo jedno- to je laz, a koliko znam lagati nije hriscanski :)

Beba

Re: Predlog tema za raspravu

Postod antoniuss » Sub Feb 06, 2010 11:22 am

Beba je napisao:Ovaj primer i ono sto si rekao prethodno je bez bilo kakve veze. Jeftini sofisticki trikovi- lako se nauce, ali vise pokazuju neznanje i nedostatak stvarnih argumenata, nego znanje. Dobro je sto Evropa nikada nece biti zvanicno hriscanska, jer to i nije- dok postoje i drugi ne mozes tvrditi da je samo jedno- to je laz, a koliko znam lagati nije hriscanski :)

Vidiš kod vas ateističkih kvazi-intelektualaca je specifično to što izbacite gomilu uvreda na račun hrišćana a onda urlate kako su hrišćani zatucani i netolerantni i što je najpodlije od svega pozivate se na Svetu Pismo i na hrišćanske dogme kako hrišćanin ne sme da laže i ne sme da vam uzvrati nego mora da okrene i drugi obraz... :(
- Crkvu vode pastiri, a državu čobani!

antoniuss

Re: Predlog tema za raspravu

Postod acuska » Sub Feb 06, 2010 12:04 pm

Zahvalujem se profesoru na ovom divnom tekstu. Ovo je prvi tekst koji je direktno odgovorio na temu, koji nije bio predugacak, a taman toliko opsiran da iznese sve potrebne cinjenice. Hvala Vam.

Moramo se sloziti sa cinjenicom da se Evropa nalazi na temeljima hriscanstva. Ali trebamo imati u vidu da je i predhriscanski period jedan od etapa, zasigurno i temelj celokupne evropske kulture. U ovom trenutku ne trebamo da zanijecemo cinjenicu da na prostoru EU zivi mnogo vise hriscana i da su oni zasluzni za danasnji "izgled" Evrope. Medjutim, isto tako ne trebamo da zanemarimo cinjenicu da je sve veci broj gradjana evrope nehriscanski, i da ti gradjani svoj identitet grade kao gradjani Evrope. Potenciranje na odavanje priznanja hriscanima i hriscanstvu na utemeljenju EU, moze da ima samo ulogu odavanja pocasti jednoj instituciji koja je dala veliki doprinos u razvoju evropske civilizacije, ali nikako joj se ne sme dati povlascen položaj. Danas biti Evropljanin ne znaci nuzno i biti hriscanin, niti se sme na tome insistirati. A u koliko I nestane te "soli" evropske civilizacije, to ce biti samo jos jedna prekretnica u progresivnom razvoju civilizacija.

acuska

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Beba » Sub Feb 06, 2010 9:03 pm

antoniusss je napisao:

Vidiš kod vas ateističkih kvazi-intelektualaca je specifično to što izbacite gomilu uvreda na račun hrišćana a onda urlate kako su hrišćani zatucani i netolerantni i što je najpodlije od svega pozivate se na Sveti Pismo i na hrišćanske dogme kako hrišćanin ne sme da laže i ne sme da vam uzvrati nego mora da okrene i drugi obraz... :(

Po cemu si ti zaključio da sam ja ateista? Dodajes tudjim izjavama neki svoj smisao. Ja tebe ni jednog momenta nisam zelela da uvredim, a to sto ti pokusavas tako da prikazes ono sto sam napisala je jos jedan primer da ti ne zelis dijalog, nego monolog. Zelela sam samo da ti ukazem da tvoja argumentacija ne stoji. To sto si ti napisao je zestoka uvreda, ali ne zameram- iako nisam hriscanka :)

Beba

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Jelena » Ned Feb 07, 2010 4:08 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu?
Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Otkriva se prvenstveno da je identitet, sam po sebi, jedan kompleksan i problematican koncept. Iako niko ne bi rekao da je evropski identitet prazan pojam, kada se bolje zamislimo sta je on, ta intuitivna izvesnost znacenja se lagano kruni - pre znamo sta taj identitet nije, ili znamo da ga deskriptivno izrazimo, nego sto bi smo ga mogli sasvim fiksirati i definisati. Ono sto najvise buni jeste svojstvo promenljivosti - tokom vremena drustva se menjaju, pa se i ta kolektivna konstrukcija identiteta menja. Postoji bazicni konsenzus koje bi vrednosti EU trebala da promovise i koje interes treba da stiti, no problemi obicno iskrsnu kada se oseti da bi ovaj kolektivni identitet mogao da ugrozi nacionalne osobenosti, te da bi nesto sto ljudi osecaju kao drevne vrednosti moglo biti promenjeno, nivelisano i izlozeno previse jakom uticaju onog Drugog (drugacijeg). U poslednje vreme, kao sto je vec naglaseno, problemi u definisanju evropskog identiteta, sa jedne strane, negovanje i unapredjenje ljudskih prava, sa druge strane, pokazuju tacku konflikta - ovo se posebno dobro ogleda na primeru referendumu u Svajcarskoj i integracije Turske u EU. Pod uticajem demografskih promena namece se prilicno ozbiljno pitanje kako razresiti nastale protivrecnosti i odgovoriti na izazove koje postavlja pitanje evropskog identiteta.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Treba da ga uvazava u punoj meri, imajuci u vidu neophodnost postovanja ljudskih prava. Posebno kad imamo u vidu da bi drzava i crkva trebale biti odvojene i da bi se proces integracija trebao fokusirati na politicko stanje u drzavi - sloboda, demokratija, postovanje prava...religijsko nasleđe ne bi smelo da igra bitnu ulogu. Nazalost, cinjenica da ono ipak igra veliku ulogu (Turska) pokazuje kako nije dovoljna jedino cinjenica da je drzava sekularna, vec se bitnim pokazuje kulturni i verski obrazac. Hriscanstvo je svakako imalo veliku ulogu u profilisanju evropskog identiteta i tradicije, kao sto je cinjenica da danas u Evropi ima najvise

hriscana, ali pozivanje na te cinjenice ne bi smelo da bude argument za one koji bi hteli Evropu odrediti kao prvenstveno hriscansku.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

U znacajnoj meri, a to zato sto se osecaju pozvanim da se bave politikom. One obicno promovisu nacionalizam, osecajuci da je pripadnost jednoj verskoj zajednici odredjenje nacionalnog identiteta. Verske zajednice prvenstveno promovisu svoje interese, nastoje da povecaju svoj uticaj i moc, tako da mi se cini da im proces integracija (kojim bi se uticaj crkve na drzavu i neretka diskriminacija nedominantnih verskih zajednica) ne odgovara bas previse. Tako, cak i kad su deklarativno "za" integracije, one ne cine nikakve pozitivne napore da doprinesu poboljsanju odnosa medju zemaljama u regionu (gde su igrali izrazito negativnu ulogu), niti zagovaraju toleranciju i pluralizam.

Jelena

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Aki K. » Ned Feb 07, 2010 9:50 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Verujem da ne. Mislim da je potpuno jasno da je francusko odbijanje ugovora o Ustavu nadasve bilo izrazavanje nezadovoljstva aktuelnom vlascu, a dobar deo protivljenja Ustavu sto u Francuskoj, sto van nje, verovatno je bio izazvan i protivljenjem sve vecoj integraciji koja je cesto povezana sa sve vecim odumiranjem drzave blagostanja na koju su stanovnici znacajnog dela Europe bili decenijama navikavani. Deo evroentuzijazma je verovatno splasnuo i velikom udaljenoscu Brisela i Strazbura od obicnih gradjana, sto se odrazava i sve manjom izlaznoscu na evroizbore na kojima se bira parlament daleko manjih ovlastenja unutar EU nego sto vecina nacionalnih ima u svojim drzavama (a sto opet olaksava sirenje mitova o jos manjoj ulozi Parlamenta EU nego sto je on realno ima).

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

To je stvar političke odluke - kakav identitet se zeli da se konstruise i kakva tradicija da se izmisli. Odredjen trag su u Evropi svakako ostavila raznorazna religijska i antireligijska nasledja i pogresno je kako vezivanje religijskih aspekata nasledja samo za hrišćanstvo, tako i razmisljanje o "hriscanskom nasledju" ili "religijskom nasledju" kao o necemu staticnom. U razlicita vremena su imenom ista "nasledja" "ostavljala u nasledstvo" bitno razlicite stvari, a i te "nasledjene stvari" su opet imale bitno razlicito tumacenje u razlicitim kasnijim periodima.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Sirok je spektar razlicitih delovanja predstavnika verskih zajednica na ovim prostorima po pitanju evrointegracija. Jedino sto verujem da i oni koji doprinose ne doprinose iz razloga koji bi se meni svideli ;)

Aki K.

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Tijana » Pon Feb 08, 2010 2:10 am

Odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu ne govori mnogo o evropskom identitetu jer po mom misljenju to je samo pravna regulativa. Ustav koji je donesen morao je da se odnosi na sve gradjane EU i samim tim nije mogao da se izjednacuje iskljucivo sa hriscanstvom. Takodje smatram da je identitet nesto sto se ne moze iskazati na ovaj nacin. Formiranje evropskog identiteta nije process koji se moze ostvariti za kratko vreme. Naime, smatram da je on jos u razvoju i da nastojanje hriscanskih crkava da se u ustav unese referenca iz ponudjenog teksta potvrduje neophodnost religije. Jer iako clanice EU Francuzi nikad nece reci prvo da su odatle vec iz Francuske, isto se moze reci i za Engleze, Italijane, Grke itd. U ovom slucaju hriscanstvo, kao najrasprostranjenija religija u Evropi trenutno, predstavlja jedan bitan faktor koji povezuje evropske narode u jedno telo odnosno EU, koja bi prihvatanjem ovog akta imala na neki nacin obelezje bozanskog (kao sto je to slucaj sa SAD i poznatim recenicama "In God We Trust" ili "God Bless America"). Takodje nastojanje hriscanskih poglavara da sebe predstave kao jedine vazne u formiranju EU i njegovog identiteta upravo negiraju istoriju koja je dovela do njenog nastanka. Ne kazem da hriscanstvu treba osporavati vaznost ali ne treba zaboraviti Jevreje, Mavare ili Osmansko carstvo koje je u svom sastavu imalo i deo Europe i koji su tokom vekova ziveli i uticali na kulturu, jezik i istoriju evropskog kontinenta a nisu bili pripadnici hriscanske vere. Sto se tice danasnje, u EU je sve vise prisutan multikulturalizam i religijski pluralizam i zbog toga smatram da hriscanstvo treba da igra vaznu ulogu u procesu evropskih integracija. Ali tu rolu ne treba da ima samo jedna religijska zajednica vec i sve one ciji pripadnici zive na ovom prostoru. Sto se tice Zapadnog Balkana cini mi se da ne postoji neko organizovano delovanje vezano za integraciju regionala u EU. Po meni to se sve svodi na individualna nastojanja pojedinih predstavnika verskih zajednica, koji pokusavaju da deluju u tom pravcu ali da nema nekog znacajnijeg pomaka.

Tijana

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Senada » Pon Feb 08, 2010 12:42 pm

Odbijanje teksta ugovora moglo bi se shvatiti kao zelja EU da gradi imidz multireligijske zajednice, koja ne istice niti jednu religiju, ne podrzava nikakvo nasljedje, nego njenu zelju za multietnicnosti i multireligijaznosti, te iskljucenost religije u politici. Neki su to mozda shvatili kao nepriznavanje samog uticaja krscanstva na razvoj Europe i nastajanje EU ili dodvoravanje religijskim manjinama. Po meni, to je samo pravna regulativa, kao sto je Tijana rekla... a samo odbijanje prijedloga nicije slobode ne narusava, jer svima su zagarantovane religijske slobode

Sto se tice uvazavanja, kao sto sam i rekla, projekat EU nije vjerski projekat, niti je financiran, a prije svega, nije mu to ni namjena, vec je iskljucivo poceo kao ekonomsko udruzivanje vise zemalja, ne na osnovu zajednickog nasljedja, nego iskljucivo iz trgovinskih potreba, stoga, ne vidim razlog zasto bi se bilo koje religijsko nasljedje priznavalo ili potenciralo na taj nacin. Naravno, postavlja se i pitanje, ako se to i uradi, kako bi se osjecali pripadnici drugih religija, koji cine znacajan broj stanovnika EU, a samim tim i glasaca

Zapadni Balkan i djelovanje vjerskih institucija u proces integracije je prica za sebe... Mislim da prvenstveno ne rade dovoljno na procesu medjureglijskog dijaloga, koji je jedan od preduslova integracije, pa samim tim mogu zakljuditi da i ne igraju neku znacajnu ulogu... Ako pogledamo samo i izjave nekih vjerskih poglavara, koje smo u posljednje vrijeme citali i gledali na TV-u, onda mozemo reci, da ako ne pomozu, nazalost, vise odmazu u tom putu prema toliko zeljenoj Europi

Senada

Re: Predlog tema za raspravu

Postod masha » Pon Feb 08, 2010 3:15 pm

1. EU se u zemljama članicama ne doživljava kao nadnacionalna zajednica što je bila neka od prvotnih ideja već isključivo kao ekonomski savez. A u takvom tipu saveza ljudi gledaju da izvuku najveću dobit. Stoga se može konstatirati da evropski identitet unatoč mlakim pokušajima njegova konstruiranja jest process osuđen na propast.

2. Proces evropskih integracija bi trebao uvažavati religijsko nasljeđe, a time i kršćanstvo. Pitanje ovako postavljeno (u kondicionalu) na određeni način zanemaruje činjenicu da se evropske integracije malo bave izgradnjom evropskog identiteta uopće. Stoga i ne čudi što državljeni različitim zemalja članica EU, taj savez doživljavaju tek kao ekonomski I brokratski aparat.

3. Predstavnici vjerskih zajednica na Zapadnom Balkanu posljednja dva desetljeća ne pridonose ni uspostavljanju međusobnih odnosa unutar regije pa tako ni integraciji u EU. pozdrav, masha

masha

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Prohora » Pon Feb 08, 2010 5:27 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Toa odbivanje na nekoj nacin detektira deka postojat razlicni razmisluvanja na taa tema. Smetam deka odbivanjeto ne e kategoricen stav deka hristijanstvoto ne e edna od najrasprostranetite religii i voedno i dosta vlijatelen factor vo kreiranjeto na Evropa. Tuku toa e samo trganje na strana, poradi moznite problemi ako seto toa se odbri. Ili so drugi zborovi ostaveno na cekanje, na nekoi podbri vreminja. Faktot deka denesniot evropski graganin ne e

hristijanin ili e tracionalen hristijanin (sto se sveduva na nereligiogen spored mene) pokazuva deka ne moze taka ednostavno da se forsira nekoja religozna grupa a ostanatite, pa duri I da se mnogu pomali od nea, da se zanemarat.

Se` se sveduva na toa deka evropskiot identitet e promenliv isto kako granicite na Evropskata Unija. Pa ustavot koj e donesen treba postepeno da se menuva i prilagoduva na novite situacii.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko naslede i da li hriščanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Istoriski gledano, hristijasnvoto ima golem udel vo Evropa, i na kulturen i na politicki i na religiozen plan. Toa mu dava pravo da dobie uvazuvanje. No sepak vo ramkite na sekularnoto ureduvanje. Drzavata e taa koja treba da odlucuvam a Crkvata moze da bide samo kako sovetnik, bidejki i taa e zivo telo koe raste i ima svoi gledanja za opstestvoto.

Kolku i da se trudime celosno da gi oddelime ne mozeme, graganinot na Evropa e istovremeno i pripadnik na nekoja religiozna grupa. Znaci konkretно hristijaninot e i graganin i hristijain... toa e negoviot identitet...

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Verskite zaednici otsekogas bile vlijatelni. Princinata e poradi toa sto vo golema mera verskite vodaci se obrazovani I mudri likovi koi znaat da privlecat so svojata harizma. Taka sto mnogu e verovatno da se prepostavi deka nekoj religiozen vodac moze da pomogne da se resat nekoi raboti, ili vo najmala raka da vlijae na nivnoto resavanje.

Prohora

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Elvisa » Pon Feb 08, 2010 6:59 pm

1.Evropska Unija je nastala,prvenstveno kao ekonomска zajednica,da bi tek decenijama kasnije dobila i ovaj zvaničan naziv i oblik naddržavne političke zajednice. Pa ipak, njena prvenstvena i osnovna namjera ostaje ekonomsko osnaživanje,ekonomski kontrola i konkurentnost američkom tržištu. Za tako nešto potreban je ulazak u ovu zajednicu i onih naroda koji nisu samo katolici i protestanti. Odbijanje onakvog teksta ugovora kakav je predložio Vatikan meni govori upravo ovo i potvrđuje svjesnost evropskih političkih lidera i o prisustvu nekršćanskih zajednica na tlu Evrope ali i o potrebi tog prisustva. Zajedno smo jači.

2.Smatram da proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasljeđe svih evropskih stanovnika,do one granice dok se na sceni ne pojavi neka religija koja propagira loš odnos prema drugima. Trenutno abrahamske religije nose prevagu na prostoru Evrope,ali mi ne znamo šta će se dešavati u budućnosti i zbog toga je potrebno osigurati prostor u kojem će se pripadnici svih religija osjećati prihvaćeni i dobrodošli. Kao što smo već ranije spominjali,religija je veoma važna komponenta u kompleksnom identitetu čovjeka modernog doba,čak šta više jedna od emotivno najsnažnijih komponenti. Stoga njeno gušenje može imati veoma opasne posljedice po cijelo društvo. Zato je potrebno napraviti javni prostor u kojem pripadnici svih religija mogu slobodno živjeti i raditi u skladu sa osnovnim postulatima svojih religija. Pri tome je potrebno dobro međureligijsko obrazovanje,kako ne bi došlo do eventualnih zloupotreba i ekstremizama. Uloga hriščanstva u cijelom tom procesu ne treba da

bude ni veća ni manja od uloge ostalih religija. U ovakovom društvu imamo priliku u kojoj pripadnici različitih religija žive i rade zajedno, te vremenom usvajaju navike i običaje jedni od drugih, pri čemu kao krajnji rezultat imamo izgrađenijeg pojedinca a onda i cijelo društvo. Evropa ima priliku da po tome bude jedinstvena u svijetu.

3. Rekla bih da predstavnici vjerskih zajednica na Zapadnom Balkanu ne doprinose mnogo integraciji regionala u EU. Njihova tijela žive u sadašnjosti ali njihovi mozgovi su satkani od trendova i shvatanja od prije stotinjak godina (sa početka 20.vj.). Kad malo bolje razmislimo ima i logike. To je ono vrijeme kada je religijska misao na ovim prostorima prestala da se razvija, da ide u korak sa vremenom i da cvjeta.

Kao predstavnica muslimanske grupe mogu reći da naš vjerski predstavnik, reis efendija, Cerić prilično dobro obavlja svoj dio posla, što se tiče predstavljanja naše zajednice u Evropi, ali situacija unutar same IVZ nije na evropskom nivou. IVZ-om upravljaju samo muškarci (iako se to kosi i sa evropskim i sa islamskim propisima). U mom gradu nema ni jedna žena zaposlena u IVZ, niti u demokratski izabranom upravnom organu IVZ-a, koji ima 12-14 građana sa područja cijelog grada. Koliko znam, ni na samim izborima za Izvršni odbor IVZ-a, na listama nije bilo ni jedno žensko ime, niti u jednoj izbornoj jedinici, a glasa se prema džematima (županijama, parohijama). Jedino znam da je na mjestu savjetnika reis-ul-uleme zaposlena žena. Poznajem još jednu zaposlenu u uredništvu časopisa za vjeroučitelje.

To se mora mijenjati!

Nije bolja situacija ni u ostalim VZ.

A ovo sa ženama je samo jedan od mnoštva primjera.

(Misljam da će više iznijeti u blogu.)

Elvisa

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Milena Miskovic » Pon Feb 08, 2010 10:16 pm

Ideja o Evropi kao kulturnoj i političkoj jedinstvenoj teritoriji pojavila se mnogo prije dvadesetog vijeka. Mnogi pojedinci su je oblikovali na različite načine i sa razlicitim ciljevima, ali je ona dugo postojala kao utopija koja nije mogla da se primjeni zbog trenutnog poretku u Evropi. U ulozi hegemonije, kako političkog tako i ekonomskog, smjenjivale su se velike sile, kao što su Francuska, Engleska, Austro-Ugarska, pa se ideja o ujedinjenoj Evropi gubila zbog sukoba ili se nacionalizovala, što je slučaj u ekspanzionistickoj politici Napoleona Bonaparte. Potreba za uspostavljanjem unutrasnjeg mira u Evropi dovila je do jasanja zamisli o ujedinjenoj Evropi i do pojave organizovanog propagiranja te zamisli, pa cak i do udruživanja pokreta za ujedinjenje Europe iz raznih zemalja. Međutim, tek sa sazrijevanjem političke svijesti, uslijed dva svjetska rata koja su donijela velika razaranja i degradaciju dotadasnjih odnosa u svijetu uopće, dolazi do ozbiljnijeg stava prema stvaranju jednog vida ujedinjenja u Evropi. Naravno, integriranje evropskih država je proces koji je spor i nimalo jednostavan, te on i dalje traje menjajući svoj obim i znacenje svake godine. Globalizacija svijeta u planetarnim razmjerama koju je uslovio nesluceni uspon nauke i tehnologije je nezaustavljiv proces, koji pokazuje superiornost novih društvenih odnosa u Evropi u odnosu na sve dosadašnje sisteme i društvene odnose. Ti odnosi istovremeno afirmisu i razvijaju najveće društvene vrijednosti, s jedne strane nedvosmisленo afirmisu demokratiju, ljudska prava i slobode, a sa druge strane razvijaju društveno bogatstvo, naučna i kulturna dostignuća. Evropska unija je unija 27 zemalja sa prostora Europe koje su se odrekle dijela svoje suverenosti radi ulaska u EU i njenog statusa zemlje članice. Biti u EU znači

ekonomsku stabilnost, pravnu mogucnost prihvatanja obaveza, postovanje prava, visok standard zivota, obrazovanje na zavidnom nivou i mogucnost smanjenja nezaposlenosti. Kroz institucije EU drzave clanice odzavaju svoj integritet i bore se za rjesavanje svojih pitanje na raznim samitima i zasjedanjima. Tolika povrsina teritorije i toliki broj stanovnika govore da se radi o jednoj jakoj i mocnoj sili koja ce biti krojac sudbine i kod nas na Balkanu. Biti clan ovako jedne mocne porodice kakva je EU je cast ,prije svega, ali i garancija sigurnosti, da nece na ovim prostorima biti ponovljeni uzasi i stradanje proteklog rata.Predlog Ustava Evrope nema za cilj stvaranje evropske drzave ili evropske nacije po modelu nacije–drzave sa jakim hijerarhizovanim pravnim sistemom i homogenom simbolickom nadgradnjom u smislu jasno prepoznatljivog jednoznačnog preovladjujućeg kulturnog identiteta jedne vecinske grupe.U preambuli Ustava kaze se da su narodi Evrope, ostajuci ponosni na svoje identitete i svoju nacionalnu istoriju, rjeseni da prevazidju stare podjele i da se tjesnje povezuju, spremni da kreiraju svoju zajednicku sudbinu. Odbijanje Ustava predstavlja je “udar” ujedinjenoj Evropi a samim tim i nespremnost vecine drzava da odbace svoje suverenitete i stvore Sjedinjenje Evropske drzave. Udarac EU predstavlja je odbijanje da se prizna postojanje evropskog identiteta. Bar za sad. Sve vrijednosti koje se mogu temeljiti u evropskom identitetu su vrijednosti koje u cijelosti proisticu iz religija, a kao vazan factor pojavljuje se i faktor duhovnosti koji moze dati pozitivan podsticaj za osnivanje vrijednosti identiteta uopste.Crkve su odigrale vaznu ulogu u drustvu u raznim prilikama, koje su dio evropske bastine. Imale su i specificnu ulogu u novijoj istoriji Evrope u zemljama koje su bile pod vlastu komunistickih rezima. Znacajan doprinos crkava u procesu reforme koje su uslijedile nakon raspada ideoloske podjele izmedju istoka i zapada je neosporno. Ti doprinosi opravdavaju ulogu crkve u njihovu nastojanju da budu aktivni dio razvoja Evrope, koji je direktni nastavak politickog procesa koji je promovisao na pocetku 90-ih u Srednjoj i Istočnoj Evropi.Uloga religije u drustvu varira u razlicitim dijelovima naseg kontinenta. Razliciti sistemi vrijednosti postoje u razlicitim dijelovima kontinenta. Crkve su jedan od elemenata u tom izobilju. Stoga je potrebno uci u otvorenu diskusiju na temu onoga sto razdvaja i ujedinjuje razne dijelove kontinenta Istoka i Zapada, Sjevera i Juga. Ukljucenost crkava u tu vrstu rasprave je neizbjegzno. Razvijanje evropskog identiteta je danas glavni izazov za nastavak procesa evropskog ujedinjenja. Ovaj proces ipak mora biti u obliku medjusobna interakcija izmedju jedinstva i razlicitosti. Bogatstvo Evrope sastoji se u razlicitim etnickim, kulturnim i religijskim tradicijama, koje treba razviti na svoj nacin. Raznolikost crkvenih i religijskih tradicija u Evropi je treba shvatiti ne kao prepreku, nego kao obogacivanje, koje bi mogle biti od koristi u stvaranju zajednicke evropske strukture.Tokom 2000, crkve su aktivno doprinijeli procesu izrade EU Povelje o temeljnim pravima. U tom pogledu crkve se vide kao sastavni, vitalan i neodvojiv dio evropskog civilnog drustva. U danasnoj fazi Evropa ima priliku da znacajno doprinese izgradnji mira, slobode i dobrog kvaliteta zivota, a uloga hriscanske crkve je vrlo znacajna.Hriscanske crkve su ne samo dio evropske istorije, vec isto tako vazan i integralni dio funkcionisanja drustvene infrastrukture. Uprkos cinjenici da ne postoji crkveno jedinstvo, glas hriscanskih crkava treba uzeti u obzir. Hriscanska crkva se temelji na poruci Isusa Krista, koja je shvacena kao Evangeline za sve ljude. Hriscani su pozvani da ispune svoju ulogu na raznim mjestima u drustvu. Jedna od osnovnih postavki hriscanskog ucenja i nacina zivota je duboko razumijevanje znacenja solidarnosti u drustvu. Za stvaranje zajednicke Evrope duboko razumijevanje solidarnosti je od presudne vaznosti. Samo na bazi solidarnosti mogu se graditi istinske veze i dnevni kontakti izmedju razlicitih regija, razlicitih zajednica i razlicitih dijelova kontinenta.

Milena Miskovic

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Milena Miskovic » Pon Feb 08, 2010 10:17 pm
Evropska unija – hriscanski klub ili zajednica gradjana

Evropa je sve vise sekularna, ali se time ne manje otvara pitanje da li ce ona biti „hriscanski klub“, posto je posle prijema Rumunije i Bugarske u Evropsku uniju, otvoren put za sirenje „spiritualnih granica“ Unije. Debata o duhovnim korenima i osnovama Evropske unije jos nije okoncana. Tek sto se mislio da je prevazidjena kontroverza prilikom stvaranje teksta „evropskog ustava“ 2003. godine, prijem novih clanica u EU kao i izjasnjavanje o eventualnom clanstvu Turske u Evropskoj uniji, vratilo je nedoumice skoro na pocetak. Grupacija Evropskih demohriscanskih partija svake godine odrzava skup najvisih predstavnika religijskih zajednica Evrope i evropskih parlamentaraca kako bi odrzala dijalog politickih predstavnika, crkava i religijskih institucija. Pre dve godine u Bratislavi je organizovana rasprava koja je u celini bila posvecena realizaciji agende Solunskog procesa koja je usvojena u vreme grckog predsedavanja EU u 2003. Prisustvovao je i premijer Hrvatske Ivo Sanader, a ucesnici su bili podeljeni u tematske grupe. Prva je razmatrala izvestaj o napretku u odnosima Hrvatske i Srbije, a druga ispunjenje ciljeva Solunskog procesa i ukljucivanje naroda zapadnog Balkana u „evropski mozaik“.

Identitet evropskih vrednosti

Ove nedelje, ovaj skup je odrzan na ostrvu San Servolo pored Venecije, uz ucesce predstavnika katolicke i pravoslavne crkve kao i protestantske i jevrejske zajednice. Tema skupa bila je „Identitet evropskih vrednosti“. Na njemu je ponovo pokrenuto pitanje „hriscanskog karaktera“ Evrope, ali i brojnih zahteva za osavremenjavanjem i promenom odnosa unutar pojedinih crkava. Tako je poslanica iz Luksemburga Astrid Lilind postavila pitanje diskriminacije zena unutar katolicke crkve kao i pitanje celibata, posto takvi anahornizmi, po njenom misljenju, onemogucavaju siri uticaj crkava u evropskim integracijama.

Teolozi i teoreticari drustvenih procesa razlikuju se u oceni duhovnog karaktera Evropske unije. Medju njima se nalaze kako oni koji smatraju da se EU sve vise pretvara u zajednicu gradjana, pa do onih da kolektivni identiteti kao sto su religija i nacija ne mogu da budu ostavljeni po strani. Edvard Norman smatra da se Evropska unija duhovno moze opisati kao „postkatolicka“ i „postprotestantska“. Vecina stanovnistva, naime, vec je u starim zemljama clanicama, njih 15 sasvim labavo povezana sa svojim religioznim zajednicama. Brojcani, to je ipak jos uvek snazna katolicka zajednica. U Italiji ima 98 odsto katolika, Malti 99 odsto, Poljskoj 95, Irskoj 92 odsto, Luksemburgu 90 odsto, Francuskoj 90 odsto, Spaniji i Portugalu 94 odsto, Litvaniji 80, Sloveniji 71, Belgiji i Austriji po 75 odsto, Madjarskoj 68 odsto, Ceskoj 40 odsto, Slovackoj 60 odsto, Nemackoj 34 odsto i Holandiji 31 odsto. Od 450 miliona Evropljana, skoro dve trecine su katolici, odnosno njih 280 miliona.

Protestanata ima u Engleskoj 70 odsto, Svedskoj 87 odsto, Danskoj 91 odsto, Finskoj 89 odsto. Radikalnija luteranska Norveska sa 86 odsto protestanata odbila je pristupanje EU, a to je bio slucaj sve do nedavno i sa Islandom na kojem zivi 93 odsto protestanata. Sve skupa, protestanata u Evropskoj uniji ima oko 110 miliona, odnosno jedan cetvrtina.

Dok ovu sadasnju Evropu zove „postkatolicka“ i „postprotestantska“, Norman je naziva i „prepravoslavnom“ zbog toga sto je iz njenog postojanja iskljucena vecina pravoslavnih hriscana kojih sve skupa ima oko 250 miliona, a koji ukljucuju Ruse, Beloruse, Ukrajince, Moldavce, Srbe, Crnogorce i Makedonce. Zajedno sa Grckom, Kiprom, Bugarskom i Rumunijom, broj nominalno pravoslavnih vernika je oko 40 miliona u sadasnjoj Evropskoj uniji.

Duhovno siromastvo

Patrijarh rumunske pravoslavne crkve Danilo u svojoj poruci naveo je da je sadasnja kriza duplirana rastucim duhovnim siromastvom, navodeci da je zadatak verskih lidera da naglase da Evropa nije samo ekonomski prostor sa zakonima i zajednickim institucijama, nego iznad svega, da ona predstavlja „kulturnu i duhovnu realnost“. Rumunski crkveni poglavari trazi da „hriscanske crkve kao i druge religije posebno doprinesu zastiti osnovnih ljudskih prava i sloboda kao i ljudskog dostojanstva i pomognu afirmaciju odgovornosti i solidarnosti, ne samo na osnovama humanizma, nego zato sto je svako ljudsko bice kreirano prema vecnoj slici boga i njegovih vrednosti“.

Polemika Delor - Havel

Patrijarch moskovski i cele Rusije Kiril u svojoj poruci vratio se pitanjima koja traju decenijama unutar Evropske unije. On je ocenio da „buduca egzistencija i plodan razvoj evropskog projekta zavise od jasnog odgovora na pitanje evropskog identiteta“. Poglavar ruske pravoslavne crkve ne ostavlja mesta sumnji da je to hriscanstvo. „Hriscanstvo je formiralo osnovu evropskih vrednosti i ideja. Van hriscanske tradicije nemoguce je stici do spoznaje o unutrasnjim pokretackim mehanizmima drustvenog i kulturnog razvoja ovog regiona kod naroda koji ga naseljavaju. Nijedan naredni stepen u gradjenju nase zajednicke kuce ne moze da bude dostignut bez oslonca na hriscanske vrednosti“, porucio je Kiril. Buduci da se narodi pravoslavne veroispovesti nalaze u vecoj ili manjoj meri pred vratima Evropske unije, stavovi ruskog patrijarha osnazili su misljenja koja se zalazu za zvnicno obelezavanje hriscanskih korena Evropske unije. Pre pet godina vodjena je poznata polemika izmedju nekadasnjeg predsednik Evropske komisije Zaka Delora i ceskog predsednika Vaclava Havela o ovom pitanju. Pod snaznim francuskim uticajem izbacen je predlog da se u preambuli „evropskog ustava“ nevede hriscansko nasledje Evrope. „Ja ne kazem da li ce buduca Evropa biti hriscanska ili nece, ja sam samo protiv da se zajednicka hriscanska soubina potpuno precuti u Povelji, iako je to istorijska cinjenica“, rekao je Delor, zamerajuci da Evropska unija premalo istupa kao zajednica, i to upravo zbog nedostatka cinilaca koji „organski povezuju Evropu“.

Vaclav Havel je odgovorio da sve vrednosti za koje se zalaže hriscanstvo stoje u Povelji i da je nemoguce u jednom takvom dokumentu navoditi religiozne tradicije. Ova debata reflektovala se i na to kakvo bi uredjenje trebalo da ima buduca Evropska unija, odnosno hoce li ona biti drzava ili nece.

- Jedan evropski ustav ne treba da znaci da ce nestati nacionalne drzave. To bi bila istorijska greska. Nama je potrebna federacija nacionalnih drzava, tvrdio je Delor.

Havelu nacionalna drzava nije tako vazna. „Ono sto nastaje u Evropi nije nikakva federacija u klasickom smislu. Politikolozi bi morali da nadju novu rec - rekao je Havel.

Pravoslavne crkve osecaju da nisu potpuno ukljucene u proces kreiranja evropskog jedinstva.

- Cini mi se da je glavni problem da protestantska i katolicka Evropa nedovoljno poznavaju tradiciju i samostalnost pravoslavnih naroda, kaze jeromonah Filip, zamenik predsednika Odeljenja za spoljne odnose Ruske pravoslavne crkve. „Mnogo je predrasuda i verovanja da je pravoslavlje zaostalo. Ima i onih koji znaju i oni nam pomazu da se priblizimo i bolje razumemo. Koliko se u Evropi lose razume pravoslavlje moze da se vidi po nasledju Kosova. Brojne pravoslavne crkve na Kosovu su porusene, ali i dalje postoji ravnodusnost prema tome. Niko ne postavlja pitanje i nikoga to ne uznamirava. Evropski sud za ljudska prava se mesa u to ko treba da bude poglavatar bugarske pravoslavne crkve. Sve to govori da je potrebno dublje razumevanje pravoslavnog sveta u sadasnjoj Evropi - kaze jeromonah Filip.

Uloga pravoslavlja

Ruska pravoslavna crkva se i pored rezervi koje ima, dosta rano izjasnila za podrsku evropskim integracijama. Sadasjni patrijarh Kiril je jos pre vise godina, kao arhijepiskop Smolenska i Kaliningrada i predsednik Odeljenja za spoljne odnose podrzao ukljucivanje

novih clanica, a time i pravoslavnih drzava u Evropsku uniju. Njegov prethodnik Aleksej II podrzao je referendum baltickih drzava za ulazak u Evropsku uniju. „Nasa crkva ne treba da bude spoljni posmatrac procesa evropske integracije. Mi smo ubedjeni da pravoslavna tradicija treba da da vlastiti doprinos razvoju prostora ujedinjene Evrope. Pravoslavni narodi ocekuju da za svoju spremnost da ucestvuju u razvoju evropskih integracija, zapadni svet bude otvoren za prihvatanje vrednosti koje se nalaze u tradiciji istocnih hriscana“, rekao je Kiril.

Jeromonah Filip smatra da pravoslavne crkve, narodi i njihovi vernici ne treba da se zbog toga odricu nastojanja da se ukljuce u proces evropskog ujedinjenja.

Niko od nas ne priziva novo neprijateljstvo. Kroz to smo prosli. U zapadnoj Evropi trebalo bi da razumeju pravoslavne narode kao ravnopravne koje bi trebalo poslusati sta govore o svojim brigama i problemima i da prihvate veliko kulturno nasledje pravoslavlja. Pravoslavni hriscani, sa svoje strane, trebalo bi da teze dijaloga i da pokazu da su zainteresovani da govore o svojoj tradiciji, da aktivno ucestvuju u evropskom ujedinjenju, da se ne izoluju, da daju predloge kako mogu da obogate evropsku tradiciju. Zbog svega ovoga, potrebno je da pravoslavni hriscani budu otvoreni za dijalog i da ga se ne klone - zaključuje ruski jeromonah. Uloga verskih lidera

Na skupu u Veneciji je zabelezeno i to da je preminuo srpski patrijarh Pavle. Jeromonah Filip je istakao da je srpski patrijarh bio veoma cenjena i postovana licnost u pravoslavnom svetu, istinski duhovni vodja koji je duboko posvecen dobru svih ljudi. On objasnjava da ruski patrijarh Kiril nije licno prisustvovao sahrani srpskog patrijarha jer se razboleo i sve svoje aktivnosti sveo je na minimum.

Predsednik rabinskog saveta londonske Ujedinjene sinagoge rabin Jicak Sole kaze da su lideri ono sto cine. „To je ono sto razlikuje vodju od menadzera. Vodje zapocinju stvari, menadzeri odrzavaju stvari da funkcionišu. Vodje su u stanju da prepoznaju problem pre nego sto on postane neodlozan. Ako pogledamo oko nas, mozemo da vidimo da je svet u vanrednom stanju buduci da se mnoga drustva bore da opstanu, a to pokazuje da su verski lideri u prilici da daju pecat kretanjima u svetu“, kaze rabin Sore.

Potpredsednik grupe demohriscaskih partija u Evropskom parlamentu, austrijski poslanik Otmar Karas, smatra da je potreban jaci uticaj crkvenog vodjstva u procesu evropskog ujedinjenja.

- Crkve su vazan faktor drustvenog razvoja i svaka religija ima svoju drustvenu ulogu. Srecan sam sto su nekadasnje drzave Jugoslavije na putu prema EU. Upravo Austrija i Narodna partija imaju vazan zadatak da pomognu te zemlje u ukljucenju u EU. Religija u svakoj drzavi ima razlicitu ulogu. Fundamentalizam, nacionalizam i populizam su protiv svake zajednice. Jacanje individualnog principa i kolektivne solidarnosti su vazni za zajednicu - ocenio je Karas.

Milena Miskovic

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod sestan » Uto Feb 09, 2010 12:55 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu znaci da jos uvijek nije sazrelo vrijeme za formiranje zajednickog identiteta u Evropskoj uniji kao "nadnacionalne" ili "transnacionalne" formacije. Identitet se ne moze steci "na silu" niti preko noci, identitet se gradi, u njega se ulaze. Medjutim, ono sto nije jasno precizirano i u pogledu cega vidim razliku jeste da li se misli na evropski identitet u smislu Evrope kao kontinenta ili se misli na evropski identitet u

smislu Evropske unije i cini mi se da je to sustinski problem koji treba razgraniciti da bi se moglo pristupiti konacnoj analizi i postizanju rjesavanja problema kada je u pitanju definiranje i prihvatanje identiteta onih koji zive u Evropskoj uniji i oni koji ce tek postati stanovnici Evropske unije.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Kršćanstvo igra vaznu ulogu, ili je možda igralo vaznu ulogu u uspostavljanju odnosa između evropskih država ranije. Danas je veoma veliki broj Muslimana naseljen na teritoriji Evrope (Njemacka, Francuska, Švicarska, Austrija...) što iziskuje ulaganje dodatnih napora u pogledu prihvatanja ovih religijskih zajednica u Evropi odnosno Evropskoj uniji. Naravno da valja uvazavati i religijsko nasljeđe ali to sve u sklopu definiranja identiteta u Evropskoj uniji. Onda kada religijsko nasljeđe postane problem, odnosno kada se kršćanske zemlje Evropske unije pocnu opirati religijskim slobodama tada valja pomno razmisliti o uvazavanju religijskog nasljeđa.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Predstavnici vjerskih zajednica barem kada je u pitanju Bosna i Hercegovina cini se salju oporecne stavove i unutar Bosne i Hercegovine ali i van granica Bosne i Hercegovine. Oni su ti koji bi trebali da svojim propovijedanjem mira, lijepih i dobrih odnosa doprinesu integraciji regiona ali čine upravo suprotno. Kada se reis Cerić obratio 11. jula 2009. godine u Srebrenici povodom obilježavanja godišnjice genocida pred predstavnicima Evropskog parlamenta (pozvao se između ostalog i na problem Izraela i Palestine) govorio je izricito promuslimanski odnosno iznosio promuslimanske stavove sto je po meni granicilo i sa govorom mrznje prema drugim religijama iako je u Srebrenici bio prisutan i veoma veliki broj onih koji nisu bili Muslimani i time cini mi se stvorio losu sliku o onima koji ne stoje iza takvih stavova ali su Muslimani.

sestan

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod vlado » Uto Feb 09, 2010 4:58 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

“Evropski identitet” je vestacki imaginarni konstrukt, stvoren pre svega na ekonomskoj logici (nijedan identitet nije prirodan, ali oni koji “nisu vestacki” baziraju se na etno-istorijskoj osnovi).

Moglo bi se reci da ne postoji jedan i jedini evropski identitet. Evropska pripadnost još uvek je drugostepena ili trecestepena (gradjani evropskih zemalja identificuju se prvenstveno sa svojom zemljom, cak i regionom, pa tek onda sa Evropom).

Zato, blize bi bilo realnosti kad bismo rekli da je “evropski identitet” konstrukcija ekonomskih stručnjaka, a nikako rezultat “budjenja svest” evropljana o nekakvom zajedništvu (istoriju, teritoriju...)

Ovo "zajednistvo" Evrope trebalo bi da olaksa stvaranja zajedničkog evropskog tržišta i nesmetanog protoka novca, roba i usluga.

Da li ce ovaj projekat uspeti, videcemo...

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Idejna osnova na kome se bazira "evropski identitet" je, svakako, post-moderna misao, koja se nalaze za "igru preko dozvoljene granice" i prevazidjenje binarnost svakog tipa. Dakle, priznanje razlicitosti, tolerancija i integracija u drustvu.

To je operacionilovano u politiku ne-diskriminacije, gde su svi osnovi pripadnosti jednaki (religiose, nacionalne, polove, seksualne...).

U tom pogledu, religija jeste jedan od elemenata evropske kulture, ali ni u kom slučaju nije dominantan.

Zapravo, u celom ovom konceptu Evrope nema mesta za homogenosti ili dominacije bilo kakvog tipa, pa samim time ni religiskog.

Ali sve je ovo naravno, samo – teorija...

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Predstavnici verskih zajednica na Zapadnom Balkanu ne vidim da su veoma uticajni sto se tice sirih evropskih granica, ali jesu u svojim zemljama.

vlado

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Pedja » Sre Feb 10, 2010 4:39 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

-Po mom misljenju odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nekoliko stvari od kojih cu sada izdvojiti najosnovnije.

Kao prvo, kao sto ste rekli svaki pripadnik bilo koje evropske nacije je PRVO pripadnik svoje nacije (Francuz,Nemac,Spanac,Poljak....) pa onda tek evropljanin.To nam govori da EVROPLJANIN kao nacionalnost u sustini ne postoji.

Ako to uzmemo u obzir, kao i cinjenica Evropska Unija se sastoji iz 27 drzava ciji drzavljeni imaju prvo NACIONALNI identitet (ili pripadnost svojoj drzavi) koji se pokusava ujediniti u jedan jedinstveni EVROPSKI identitet jasno je da je to „stavljanje nacija pod evropski kisobran ide jako tesko”.

Svaka nacija ima svoj identitet, a svaka drzava svoje interese i suverenitet.Teoretski je svaka drzava clanica EU prenela deo svog suvereniteta na Evropsku Uniju, ali je i dalje zadatak svake drzave i njene vlade da stiti interese te drzava.

Tako da je kao sto je svaki Francuz (npr.) prvo Francuz pa onda Evropljanin, tako je i (npr.) vlada Francuske prvo tu da brani interes drzave Francuske pa onda tek interes EU.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Po mom misljenju proces evropskih integracija svakako treba da uvazava religijsko nasledje i smatram da hriscanstvo treba da igra vaznu ulogu u tom procesu.

Skoro svaka evropska nacija je istorijski gradjena na hriscanskim vrednostima i hriscanstvo je svakako znacajan deo evropskog identiteta. Shodno tome su nacije/clanice EU unele te svoje hriscanske vrednosti u evropski identitet.

Tu medjutim moramo da imamo u vidu da hriscanstvo nije niti jedina niti jedinstvena religija u Evropi. Pored hriscanstva i islam igra veoma vaznu ulogu u evropskom identitetu (primer: Iberijsko poluostrvo), a ni samo hriscanstvo nije jedinstveno nego postoje Rimokatolicka crkva, Protestantske i Pravoslavne crkve.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Religija moze da sluzi i kao „vezivno tkivo“ i kao generator konflikata.

Tu cinjenicu najbolje pokazuje primer Balkana.

Verske zajednice na Zapadnom Balkanu su svakako imale veliki uticaj na raspad bivse Jugoslavije.

One su po mom misljenju u slucaju ex-Jugoslavije sluzile kao generator konflikata i to time sto su vrlo zdusno ucestvovali u potenciranju razlicitosti izmedju „naroda i narodnosti“ sto je sve zajedno rezultiralo nestankom JUGOSLOVENSKOG identiteta pa kasnije i same S.F.R.J. Umesto Jugoslovenskog identiteta (kao nadnacionalnog identiteta), gradjani bivse Jugoslavije sada imaju „nacionalne“ identitete (Hrvati, Srbi, Crnogorci, Bosnjaci....).

Verske zajednice zapadnog Balkana su imale veliki interes u tome jer kao deo identiteta tih „postjugoslovenskih nacija“ religija sluzi kao veoma bitan vid identifikacije. Pa je tako dojucerasnji Jugosloven iz n.pr. Beograda danas Srbin/Pravoslavac, dojucerasnji Jugosloven iz Zagreba Hrvat/Katolik i.t.d.

E sad, danas imamo situaciju da gotovo sve zemlje nastale raspadom bivse Jugoslavije teze clanstvu u Evropskoj Uniji. Prihvatanje EVROPSKOG identiteta kao zamene za dojucerasnji JUGOSLOVENSKI identitet moze da bude vrlo plodonosan u smislu obezbedjivanje trajnog mira na ovim prostorima, no medjutim, bojam se da ce verske zajednice zapadnog Balkana i u ovom slucaju vise agitirati kao generatori razlika nego kao vezivno tkivo.

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod kaca » Sre Feb 10, 2010 6:32 pm

1. Kada su tvorci predloga o Ustavu Evrope postavili pitanje religijskog nasledja svakako nisu mogli naznaciti da je Evropa kolevka hriscanskog nasledja jer bi to automatski iskljucilo bilo kakvu mogucnost da Turska kao muslimanska drzava ikada postane clanica EU. Katolicka crkva je svakako sa velikom paznjom pratila ceo proces definisanja ove klauzule.

Kao neko ko je na medjunarodnim odnosima ima ispit pre nekoliko dana iz predmeta EU integracije mislim da je sam predlog o Ustavu „pukao“ zbog nezadovoljstva samih gradjana EU kao I odredjenim politikama koje se sprovode iz Brisela. Mnoge klauzule iz ugovora su nedovoljno objasnjenje gradjanima kojima su jako cesto politike Unije suvise daleke I nejasne.

2. Slozila bih se sa vecinom koja je na forumu napisala da religijsko nasledje ne treba povezivati diretno sa politikom I institucijama EU. Povelje o ljudskim pravima EU I UN su izmedju ostalog definisale da svaki covek ima pravo na slobodu veroispovesti. Unija je stvorena na principu velikog broja drzava, nemaju sve drzave istu dominantnu religiju. Svaka

vera treba da se postuje I ne treba da se natura izdvajanjem jedne. Hriscanstvo jeste dominantna religija ali mora postojati tolerancija prema svim gradjanima koji nisu hriscani.

3. Mi na Balkanu prvo moramo da resimo probleme iz proslosti, da odgovorimo na politicka pitanja I pokusamo da nadjemo politicki koncenzus. Kada odgovorimo na te izazove onda mozemo da se bavimo I religijskim pitanjem. Religije igraju ulogu u svakoj od nasih zemalja ali ne igraju presudnu.

kaca

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Olivera » Sre Feb 10, 2010 8:07 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Vrlo tesko pitanje. Upravo pocinjem da citam knjigu koja se bavi tom temom-Evropska unija: stanje i scenariji obnove od Francuza Misela Fusea.

Ipak, nisam sigurna zasto se se bavimo proslim, propalim projektom evropskog ustava, kada je mnogo aktuelniji redefinisani i ratifikovani Lisabonski sporazum?

Sto se tice same Evropske unije, ona je tokom poslednjih pet godina "degradirala", u smislu da je posle najveceg broja novoprimaljenih clanica do tada pokusala da uzme veci zalogaj nego sto je mogla. Otuda i politicka i institucionalna kriza koje su je zadesile u skorijoj istoriji. Da li je to vezano za identitet? Mozda. Mada pre verujem da je odbijanje projekta ustava vezano za nedovoljno i ne dovoljno dobro sprovedene institucionalne reforme koje cine deo politike "widening and deepining", u smislu da, posle svakog prosirenja mora da sledi i reforma institucija kako bi se ta supranacionalna federacija ili konfedereacija (kako je ko tumaci) adaptirala na nove clanove.

Sto se tice samog identiteta, da, vrlo zanimljivo zaista, na primer francusko odbijanje 2005. godine. Kako je moguce da upravo jedan od inicijatora ove unije, jedan od samih osnivaca odbije da osnazi ovu uniju podarujuci joj Ustav? Mozda zato sto francuski identitet i francuski osecaj ili kako neki vole: nacionalizam je mnogo jaci od evropskog ili panevropskog. Nije nerazumljiv strah mnogih francuskih gradjana da se njihov identitet ne utopi ili stopi sa ostalim identitetima Evrope. Ipak, Evropa nije i nikada nije trebalo da bude americki melting pot.

Ipak, na osnovu mog iskustva u inostranstvu, ne mogu bas reci da je taj evropski identitet "odbijen" i u praksi. Ipak evropska globalizacija cini svoje i sve cesce se na ulicama Pariza vije evropska zastava. Tokom njihovog predsedavanja Unijom, Ajfelova kula je cak, u znak ponosa bila osvetljena plavom i zutom bojom, da ne spominjem ogromnu zastupljenost evropskih tema u medijima (plus poseban kanal koji tretira iste teme). Ja sam, medju svojim skolskim drugovima bila clan Evropskog parlamenta mladih, vrlo popularnog u Francuskoj. Te sam i prisustvovala izuzetno posecenim zabavama (uglavnom od mladih), organizovanim na ulicama Pariza u cast dana Evrope...

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Definitivno je bitno jer je hriscanstvo imalo cesto kljucnu ulogu u istoriji Evrope. Mada, u samom procesu stvaranja, i ne bih rekla da je ono toliko znacajno. Podsetimo se samo konteksta u kome je stvorena preteca danasne EU-Zajednica za ugalj i celik; ne mnogo posle II svetskog rata, a tokom eskalacije Hladnog rata. Inicijalno zamisljena kao ekomska zajednica, ona je prerasla u politicku i stoga se utemeljila na principima liberalizma i kapitalizma. Stvorena je na kraju, i sa ciljem da parira SAD, te danas predstavlja jednog od tri kljucna igraca svetske ekomske Trijade (zajedno sa Japanom).

Danas i ne bih rekla da je element religije uopste, tj. hriscanstva toliko bitan u procesu evropskih integracija. EU je kao i vecina samih evropskih zemalja sekularna tj. laicka te i formalno religija ne bi trebalo da ima bitnu ulogu. Ipak, naravno da su zanimljivi slucajevi kojih smo danas svedoci, kao sto je izvesna reticencija prema ulasku Turske u EU. Ipak, jasno je da ova nesigurnost nije vezana za islamsku religiju vec pre za potencijalnu opasnost od uspostavljanja slobodnjeg ulaska islamskim teroristima u EU.

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Sto se tice ovog pitanja, ne verujem da imam dovoljno znanja da bih dala koliko-toliko zadovoljavajuci odgovor.

Evropo, kom Bogu se moliš (ne moliš)?

Postod aleksandar » Čet Feb 11, 2010 3:58 am

Uf, o ovoj temi sam dosta raspravljaon na četu, tako da će ovde ponoviti neke svoje stavove, jer se u međuvremenu nisu promenili :lol:

Kao prvo, što se mene tiče, svima već dosad poznato - agnostik sam. Jeste da sam kršten u srpskoj pravoslavnoj crkvi pre navršenih svojih 40 dana, ali tada nisam mogao još uvek da razmišljam svojom glavom, pa me prevarili :lol:

Kao drugo, ne postoji baš najidealnije rešenje što se zakonodavstva tiče, a još manje idealno što se tiče sprovodenja istog. Uvek mora da postoji neka rupa, kroz koju mogu i zvezde da se provuku, ali onima koji planiraju kroz iste da se provlače, a koji su iz samog sistema, takve rupe i odgovaraju. Možda bi te rupe mogle da se nazovu i "crne rupe", jer sve štu uđe u nju pojede mrak.

Međutim, pored svega ovoga, ipak sam pristalica državnog, a ne religijskog sistema zakonodavstva, zbog toga što je državno, makar na papiru, zakonodavstvo slepo na religiju, dok religijsko to nije.

U razvijenijim i liberalnijim zemljama zapadne Evrope je upravo to državno zakonodavstvo doživelo viši stupanj, tako da su ljudske slobode u istima daleko više, nasuprot zemljama istoka, gde i dalje, zvanično ili nezvanično, a u svakom slučaju praktično vladaju religijski zakoni.

Što se tiče Ustava EU, nisam pristalica da se tu pominje ijedna religija posebno, jer to otvara vrata za mnogo veće sukobe nego što već postoje. Samo opredeljenje za bilo koju religiju bi značilo kontradikciju dve stvari na prvom mestu:

- kontradikciju toga da je državno zakonodavstvo slepo za religiju;
- i toga da je EU država svih naroda koji u njoj žive, bez obzira na njihovo religijsko opredeljenje - neopredeljenje.

Međutim, pošto je Ustav najviši akt neke zemlje, a u ovom slučaju zajednice zemalja, u njemu, u svakom slučaju mora da se pomene religija, koja je, svidelo se to nekom ili ne, ipak sastavni deo čovečanstva. Obzirom da svi ostali akti nekog zakonodavstva proizilaze iz Ustava, nepominjanje ove kategorije bi ostavilo isti još više manjkavim. S druge strane, preopširna objašnjenja o stvarima koje stoje u njemu bi dovele do toga da neke stvari jednostavno ne mogu biti dalje razrađene u nekom aktu nižem od Ustava, a neke stvari u potpunosti izostavljenе, te samim tim i izostavljenia dalja mogućnost njihove razrade kroz dalje zakonodavstvo.

Religija, kao nešto što oduvek prati čoveka je ipak nešto što treba da bude odlika svakog pojedinca ponaosob i zakon ne bi trebalo tu da nameće nikom kakvo će biti njegovo religijsko opredeljenje - neopredeljenje. Ipak, u onim državama ili delovima država, gde su na snazi religijski zakoni tako nešto je nemoguće. To stvara nemogućnost da na tim područjima žive ljudi drugačijeg religijskog opredeljenja. Postoje teritorije gde je sam tok istojije nametnuo postojanje i obitavanje stanovništva različite veroispoveti, a da tu u stvari vladaju zakoni koji su ili religijski ili državni koji imaju religijsku pozadinu. Idealan primer za to je Izrael, tj. Jerusalim.

Kao što smo diskutovali, postoji puno stvari koje čine nečiji identitet. Neke su manje, neke više važne u stvaranju ili predstavljanju istog. U ovom slučaju su mnoge stvari uzročno posledične. Tako, u nečijem kreiranju i predstavljanju identiteta religija igra veoma bitnu ulogu, a u nečijem nikavu.

Što se tiče EU i Evrope kao kontinenta, ne može se samo gledati na njenu prošlost, već i na sadašnjost i budućnost. Jeste činjenica da je tokom istorije na području Evrope hrišćanstvo ostavilo najdublje tragove, ali to svakako ne znači da će tako biti doveka. Religijska opredeljenja pojedinca su promenljiva kategorija. Demografski gledano, slučaj je isti, bilo to izazvano povećanjem brojnosti jedinki nekog religijskog opredeljenja migracijama, progresivnom repodukcijom određene religijske grupacije ili pak, promenom religijskog opredeljenja nekog pojedinca za života.

Suma sumarum, religija je donela neke dobre stvari čovečanstvu, ali po mom mišljenu daleko više loše, pogotovu zbog toga što je poslužila i služi kao paravan mnogim pojedincima da pomoću nje ostvare svoje izopačene ciljeve, koji u suštini nemaju ama baš nikakve veze sa istom. Ona je jedno više političko sredstvo koje su izmislili pojedinci radi ostvarivanja svojih ličnih ciljeva.

Kao što rekoh, pravo je svakog pojedinca da ima svoje lično religijsko opredeljenje - neopredeljenje, ali ostali, ni on sam ne bi trebalo da se vodi tim prilikom upoznavanja s identitetom drugog pojedinca i to bi trebalo da bude ako ne nebitan, ono bar minoran faktor u procesu sagledavanja nečijeg identiteta, u suprotnom može doći do mnogih bespotrebnih konflikata među istima, bilo oni bili interpersonalni ili unutar same osobe.

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod dragana » Čet Feb 11, 2010 2:19 pm

Cini mi se da imam problem da u potpunosti razumem zasto je bas taj moment odbijanja teksta ugovora o ustavu uzet kao onaj moment koji nam govori nesto o identitetu. Prica se tu nije zavrsila. Nije se zavrsila odbijanjem. Pored toga, imam problem da razmislijam apstraktno u ovom slučaju, pa mi se namecu konkretna pitanja kao sto je ko je odbio, ko je prihvatio i iz kojih razloga. Verujem da vecina razloga nije direktno vezana za pitanje identiteta kao sto ni pitanje ustava nije samo i prevashodno pitanje identiteta. Ali ako ipak stavimo akcenat na pitanje identiteta, mozemo zaključiti da pronalazenje "zajednickog imenioca" nije nimalo lak i brz posao, vec dugotrajan proces. Mozemo zaključiti da su mnoga pitanja jos uvek otvorena.

Ipak, to sto su mnoga pitanja postavljena, sto oko nekih postoji saglasnost, pa i samo pokretanje citavog procesa i postojanje odredjenog materijala oko koga ce se postici saglasnost ili ne, govori nam da ideja o identitetu postoji. Da postoji odredjena grupa sa srodnim idejama, vrednosti, afinitetima i stremljenjima. Da postoji svest i saznanje o nekim zajednickim karakteristikama, kao i odredjenje u odnosu na drugoga. EU u najmanju ruku ima te karakteristike a verujem i vise od toga. Tezna ka ustavu je tezna ka povecanju integracije. To jebitno za pitanje identiteta. Ali ja bih napravila uslovnu podelu izmedju apstraktnejeg identiteta Evrope, koji se vise odnosi na pitanje zajednickog istorijskog i kulturnog nasledja, iskustva i proslosti, i identiteta EU, koji pociva na prethodnom, ali je konkretniji jer se zasniva i na institucionalnim i funkcionalnim resenjima, mnogim zajednickim normama i vrednostima itd. Na onome sto je zapisano i sto se sprovodi u praksi. Verujem da je to bitno za identitet jer cini da gradjani EU u svakodnevnomivotu percipiraju EU kao svoju zajednicu, da osecaju da su kod "kuce" cak i kada nisu u onom tradicionalnom smislu. A ovaj prvi, "apstraktni" identitet, koji izmedju ostalog treba da ucini da Francuz u SAD-u sebe nazove Evropljaninom, po svojim elementima vise podseca na one, jos uvek najdominantnije, nacionalne identitete. Naravno, sa ogromnim problemima da se uopste odredi njegova sadrzina s' obzirom na istorijske i kulturne razlike koje treba da obuhvati a da ne bude prosto nabranje i miks mnostva razlicitih, pojedinacnih, karakteristika, jer kao takav ne moze da postoji. A na drugoj strani ne moze ni da postoji kao prazna forma. A karakteristike iskljucivosti i diskriminacije istog je nuzno izbaci. Jasna je potreba i bitnost rasprava o ovom prvom identitetu, ali verujem da je bitno shvatiti da to nije nesto o cemu se prosto mora hitno doneti neka odluka. Za to je potrebno vreme. Evropa i njen kakav-takav identitet nisu istorijska novost, ali jeste novo pitanje identiteta Evrope koja tezi da postane zajednica. Odbijanje papine inicijative mi je indikativnije. To vidim kao element negativne definicije, negativnog odredjenja identiteta, sto podrazumeva razlikovanje od drugog, stanisimo, ali i sta deo nas jeste ali nisu svi. Odbijanje papine inicijative mi govori da svest o identitetu postoji kao i zelja da on ne bude iskljuciv, sto je neophodno, jer ga ta iskljucivost ponistava.

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod Svetlana » Ned Feb 14, 2010 4:29 pm

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?

Tezna ka kolektivnom identitetu evropskih građana može se ocijeniti kao pozitvna, jer osim ujedinjenja na ekonomskom i geografskom planu, uzima se u obzir i još jedan bitan faktor za formiranje svakog identiteta – religija. Međutim, ne vjerujem u mogućnost ostvarivanja ove zamisli, jer je smatram utopijskom. Uzmimo za primjer pokušaj stvaranja kolektivnog identiteta Jugoslovena! Svi su imali volju da se izjašnjavaju kao Jugosloveni, ali nacionalni (ali i vjerski) osjećaj svakog naroda je suviše jak, da bi se sveli pod jedno.

2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko naslede i da li hriščanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?

Smatram da religijska komponenta u formiranju evropskog identiteta, nije presudna, jer su prve preteće EU formirane isključivo na ekonomskoj osnovi. Svakako, hrišćansko religijsko naslijeđe moglo bi biti idealan osnov na kojem bi počivala Evropa, jer je to religija koja uzdiže prije svega humanost (čega najviše nedostaje danas). S druge strane, religijske temelje bi trebalo postaviti tako, da pripadnici drugih religija ne budu diskriminisani u pogledu svojih

vjerskih uvjerenja. Međutim, postavlja se pitanje, koliko bi zaista bilo moguće postići takav nivo fleksibilnosti gdje bi hrišćanstvo bilo osnova evropskog identiteta a da druge religije ne budu ugrozene? Štavise, da li je to UOPŠTE moguće!?

3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Predstavnici vjerskih zajednica na Zapadnom Balkanu uglavnom ne doprinose integraciji regiona u EU. Putem medija mozete vidjeti kako predstavnici pojedinih vjerskih zajednica redovno proklamuju mržnju I netrpeljivost prema drugim vjerama, I idu toliko daleko u svojoj "misiji" da u svijetu BiH predstavljaju kao državu u kojoj živi jedan a ne tri konstitutivna naroda.

Srpska pravoslavna crkva radi na uspostavljanju dobrih medjurelijskih odnosa, tačnije, na tome je mnogo radio pokojni patrijarh Pavle, čije je svako obraćanje javnosti, narodu obilovalo porukama mira I pozivanjem na toleranciju I ljubav. Ta činjenica je poznata cijelom regionu, a I šire!

Evo jedan od poznatijih citata pokojnog Patrijarha: "Kad bi osnivanje nase nezavisne drzave i njeno odrzavanje i napredak bili moguci po ceni samo jednog Jadovna ili samo jednog Jasenovca, ja bih pre pristao da nestane ne samo velika, nego i mala Srbija i svi Srbi zajedno sa mnom, nego sto bih pristao na neljudsko i necovecno. Eto, to za mene znaci Kosovski zavet opredeljenja za Carstvo Nebesko."

Uf, jos malo pa gotovo :D

Svetlana

Re: Predlog tema za raspravu

Novi postod vedrana » Pon Feb 15, 2010 9:06 pm

evropska unija ili zajednica je nastala kao tzv "ekonomski savez" "malih i velikih drzava". "velikih " tj. jakih koje su jos vise pokazale svoju moc i one male koje kako nesto pokusavaju (a slabo im ide..).e, sad koliko je EU vazan identitet "stare dame" i kolika je zelja da svi mi (i oni koji su i koji nisu u EU) imamo taj "Kolektivni identitet" ? i koliko je on dobar i da li cemo ga dobro definirati, ukalupiti sa svim ostalim koje imamo.. (osjecaji koje vezujemo za zemlju kojoj pripadamo su dosta snazniji i kompleksniji od tzv. Kolektivnog identita evorpljana...).meni iskreno i nije vazan... ja spomenem da sam iz evope samo onda kad bosnu traže u americi misleci da sam iz Bostona..:)

proces evropskih integacija treba da uvazava religijsko nasljedje svi stanovnik evrope (kao i onih koji ne vjeruju). pravo svakog covjek treba da je zagranovano i da smo svi jednaki (sto znaci da nisam bas za preferiranje kako jedna religija ima vise ili manje uticaja na evropu, i na cemu se ona temelji .. jer onda dolazimo do onoga "vecina " "manjina"). predstavnici vjerskih zajednica ... hm... nisam bas sigurna.....

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Gosa » Pon Mar 01, 2010 5:01 am

1. Da li odbijanje teksta ugovora o ustavu za Evropu govori nešto i o evropskom identitetu? Ako se time nešto otkriva, šta se otkriva?
2. U kojoj meri proces evropskih integracija treba da uvažava religijsko nasleđe i da li hrišćanstvo treba da igra naročitu važnu ulogu u tom procesu?
3. U kojoj meri delovanje predstavnika verskih zajednica na Zapadnom Balkanu doprinosi integraciji regiona u EU?

Odbijanje teksta ugovora za Evropu dovodi upitanje postojanje nečega što se zove evropski identitet. Govori o tome da zajednički evropski identitet nije jednostavna datost, nešto što se prosto podrazumeva, već naprotiv poziva na izgradjivanje zajedničkog identiteta putem poštovanja medjunosobnih razlika.

Proces evropskih integracija mora uvažavati religijsko nasleđe i ne sme se povesti za takozvanim mitom o religijskoj neutralnosti. Ukoliko Evropa religiju svojih sugrađana potisne isključivo u domen privatnog, doći će do toga da mnogi njeni građani Evropu neće doživljavati kao sopstveni dom. Zbog toga je potrebno očuvati različita religijska nasleđa, jer sva ona zajedno predstavljaju kulturno bogatstvo Evrope i imaju ulogu u njenom istorijskom nastanku, a naročito hrišćanstvo.

Predstavnici verskih zajednica Zapadnog Balkana mogu odigrati značajnu ulogu u integraciji regiona u EU upravo zbog činjenice da su verske zajednice Balkana već, na neki način, integrisane u šire verske zajednice kojima pripadaju. Tako Katolička crkva na Balkanu može biti most za razumevanje katolika u Balkanskim državama sa katolicima u drugim evropskim državama. Isto važi za Pravoslavnu crkvu i za druge religijske zajednice.

Goran Stojković

Re: Predlog tema za raspravu

Postod Milanche » Sre Mar 03, 2010 12:56 pm

Cinjenica je da evropa vecim delom ociva na Hriscanskim tradicijama, tako da treba imati neke "povlastice". Nedovoljno doprinosi, jer se verski lideri skoro pa i ne zalazu za integraciju u EU. Samo pojedinci.

Milanche